

ผลกระทบของการท่องเที่ยวต่อวิถีชุมชน ตำบลคอนสัก
อำเภอคอนสัก จังหวัดสุราษฎร์ธานี

กิตติกร เมืองเกิด

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร
ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต (การบริหารการพัฒนาสังคม)
คณะพัฒนาสังคมและสิ่งแวดล้อม
สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์

2558

ผลกระทบบของการท่องเที่ยวต่อวิถีชุมชน ตำบลคอนสัก
อำเภอคอนสัก จังหวัดสุราษฎร์ธานี
กิตติกร เมืองเกิด
คณะพัฒนาสังคมและสิ่งแวดล้อม

อาจารย์..... *Li Reij*อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก
(ดร.หัตถ์ เทรินเหล็ก)

คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์ ได้พิจารณาแล้วเห็นสมควรอนุมัติให้เป็นส่วนหนึ่งของ
เรศึกษาลัทธิศูตริลปศาสตรมหาบัณฑิต (การบริหารการพัฒนาสังคม)

รองศาสตราจารย์..... *[Signature]*ประธานกรรมการ
(บำเพ็ญ เขียวหวาน)

ผู้ช่วยศาสตราจารย์..... *[Signature]*กรรมการ
(ดร.อาแว มะแส)

อาจารย์..... *Li Reij*กรรมการ
(ดร.หัตถ์ เทรินเหล็ก)

รองศาสตราจารย์..... *[Signature]*คณบดี
(ดร.พิชาย รัตนดิถก ณ ภูเก็ต)

๒ กรกฎาคม ๒๕๕๘

บทคัดย่อ

ชื่อวิทยานิพนธ์	ผลกระทบของการท่องเที่ยวต่อวิถีชุมชน ตำบลคอนสัก อำเภอดอนสัก จังหวัดสุราษฎร์ธานี
ชื่อผู้เขียน	นายกิตติกร เมืองเกิด
ชื่อปริญญา	ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต (การบริหารการพัฒนาสังคม)
ปีการศึกษา	2558

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาสถานการณ์การเปลี่ยนแปลงวิถีชีวิตของประชาชน ชุมชนคอนสัก 2) ศึกษาผลกระทบจากการท่องเที่ยวต่อวิถีชีวิตของประชาชน และ 3) ศึกษาแนวทางในการควบคุมผลกระทบทางลบจากกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยว ต่อการพัฒนาในเทศบาลตำบลคอนสัก อำเภอดอนสัก จังหวัดสุราษฎร์ธานี วิธีการศึกษาใช้แนวทางการวิจัยเชิงคุณภาพ ทำการเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยการสัมภาษณ์แบบเจาะลึก (In-Depth interview) กับผู้ให้ข้อมูลที่สำคัญ (Key-Informant) จำนวน 18 คน และการสังเกตแบบไม่มีส่วนร่วม (Non - Participant Observation)

ผลการวิจัยพบว่า การเปลี่ยนแปลงจากการท่องเที่ยวได้ส่งผลกระทบต่อชุมชน ดังนี้ ผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม แบ่งเป็น 2 ลักษณะคือ 1) ปัญหาขยะมูลฝอยและสิ่งปฏิกูลที่เกิดจากแหล่งรองรับนักท่องเที่ยว ที่ใช้บริการของบริษัทราชาเฟอร์รี่ จำกัด และบริษัทซีทรานเฟอร์รี่ จำกัด เริ่มก่อให้เกิดผลเสียให้กับสิ่งแวดล้อม ซึ่งถือได้ว่าเป็นปัญหาที่สำคัญอย่างยิ่งของประชาชน ซึ่งเห็นได้จากชุมชนเต็มไปด้วยขยะ 2) ปัญหาการขาดลอกร่องน้ำและที่ดินเลนลงทะเลของผู้ประกอบการธุรกิจการท่องเที่ยว ส่งผลให้ชาวประมงพื้นบ้าน และประชาชนที่อาศัยอยู่ในตำบลคอนสัก ได้รับผลกระทบโดยตรง จึงเป็นปัญหาเร่งด่วน ที่ต้องได้รับการแก้ไข

ปัญหาที่เป็นส่งผลกระทบด้านลบต่อเศรษฐกิจ ประกอบด้วย 1) ปัญหาคุณภาพของแรงงาน เกิดจากการถ่ายเทแรงงานจากประเทศเพื่อนบ้าน เข้ามาทำงานในชุมชนที่เป็นแหล่งท่องเที่ยว และอาจมีแรงงานส่วนหนึ่งที่ด้อยคุณภาพเข้ามาประกอบอาชีพ ด้วยค่าแรงที่ต่ำกว่าแรงงานคนไทยมาก ซึ่งคาดว่าเมื่อมีการเปิดประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน อาจจะมีการเคลื่อนย้ายมาของแรงงานเข้ามาอีก

(4)

จำนวนมาก 2) ปัญหาราคาสินค้าที่ขยับตัวขึ้นอย่างต่อเนื่อง ส่งผลให้ประชาชนที่อาศัยอยู่ในตำบลคอนสัก ต้องแบกรับค่าครองชีพที่สูงไปด้วย และนอกจากนี้ยังทำให้ราคาที่ดินในชุมชนเพิ่มสูงขึ้น

ผลกระทบต่อสังคม ประกอบด้วย 1) การเข้ามาจับจองที่ดินสาธารณะ เพื่อใช้ปลูกสร้างเป็นที่พักอาศัย ก่อให้เกิดปัญหาอื่นๆ ตามมาอีกมากมาย เช่น การไปทำลายพื้นที่ป่าไม้ การไปทำลายพื้นที่ป่าชายเลนอย่างรู้เท่าไม่ถึงการณ์ และสืบเนื่องถึงการทิ้งขยะ และสิ่งปฏิกูลที่เกิดจากครัวเรือนลงในทะเล จนส่งผลต่อระบบนิเวศทางทะเล ตลอดจนการเข้ามาครอบครองพื้นที่ของกลุ่มผู้มีอิทธิพลและกลุ่มนักลงทุน ทั้งชาวไทยและชาวต่างประเทศ ได้เข้ามาแสวงหาผลประโยชน์ด้วยการรุกกล้าที่ดินสาธารณะ 2) ปัญหาการขาดที่อยู่อาศัย อันเป็นผลสืบเนื่องจากจำนวนครัวเรือนที่มีเพิ่มขึ้นในเขตเทศบาลตำบลคอนสัก ทำให้พื้นที่บางส่วน มีประชาชนเข้าไปปลูกสร้างที่อยู่อาศัย ส่งผลให้พื้นที่สาธารณะถูกทำลายลงไปอย่างรวดเร็ว

ABSTRACT

Title of Thesis	The Impact of Tourism on Lifestyle A Case Study of Tombon Donsak, Amphur Donsak, SuratThani Province
Author	Mr. Kittikorn Muangkoet
Degree	Master of Arts (Social Development Administration)
Year	2015

The purposes of this research were: 1) To study the changes caused by tourism in the community. 2) To study the consequences in which tourism affects people's ways of living. 3) To study the possible directions to control the negative consequences that follow the tourism's activity, which related to the development of Tambon Don Sak municipality, Don Sak district, Suratthani. Qualitative research method was used as the study method and data was collected by using Non-participant observation and In-depth interview with 18 key-informants.

The research showed that tourism has caused major changes in the community in three aspects, Firstly, the environmental changes, for example, into 2 aspects, i.e., 1) Litters and garbage from tourists' attractions which belongs to Racha Ferry company ltd. and Seatran Ferry company ltd., has caused damages to the environment. 2) Water channel digging and dumping the remaining soil to the sea by the tourism entrepreneurs, directly affected the local fisherman and the people lived in Tambon Don Sak, and made it the biggest problem that needed to be fixed immediately.

As a result, it caused many consequences that negatively affect the economy, for example: 1) The quality of the labors problem, as it happened because the labors that are imported from the neighboring countries to work in the tourists' attraction's community. Some of the workers are low-quality labors whom will be paid less than Thai labors. As it is estimated, in the future, that if the Asean Economics Community (AEC) will be launched, then the importation of the neighbor worker will surely increase 2) Merchandise's price increase, therefore, people who

(6)

live in Tambon Don Sak must face higher daily expenses. What is more, the price of the land in the community is also higher because people competes to buy their golden location for the tourism business. 3) Competition in the products and services industry. As it is observed, there are high competition because the entrepreneurs will receive their highest income in the tourists' high season. Some of the entrepreneur decided to drop their prices down to promote their shops and attract tourists.

Thirdly, the social changes. 1) The public areas are reserved to build residences, followed by more problems, for example, deforestation, destroy the mangrove forest unintentionally, dispose the garbage to the sea and ruin the sea's ecological system, and the influential persons whom possess the community's area, as well as both Thai and foreign investors who took chances from possessing the public area. 2) Homeless people, as the increasing numbers of residents in Tambon Don Sak, people started to build their own residences in the public area, make the public area smaller.

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์เล่มนี้ สำเร็จลุล่วงไปได้ด้วยดี เนื่องจากบุคคลหลายท่านที่ได้กรุณาและให้ความช่วยเหลือในการให้ข้อมูล คำปรึกษา คำแนะนำ ตลอดจนข้อเสนอแนะและกำลังใจต่างๆ ที่สำคัญ และทรงคุณค่าอย่างยิ่ง

ขอขอบคุณสถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์ที่ให้การสนับสนุนด้านเวลา ในการทำวิทยานิพนธ์ กราบขอบพระคุณอาจารย์ ดร. หลี เหมรินเหล็ก ที่ได้กรุณารับเป็นที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก พร้อมทั้งให้ความเมตตา และกรุณาเสียสละเวลาอันมีค่าอย่างยิ่งในการให้คำแนะนำ ให้คำปรึกษา และชี้แนะแนวทางการศึกษาครั้งนี้ ตลอดจน รองศาสตราจารย์ ดร. สุรสิทธิ์ วชิขจร ที่ได้ให้คำแนะนำ ในการจัดทำวิทยานิพนธ์ 3 บทแรก พร้อมทั้งขอขอบคุณ รองศาสตราจารย์ บำเพ็ญ เขียวหวาน ที่ให้ความกรุณาแนะนำวิธีการเขียนให้มีเนื้อหาที่ครอบคลุมยิ่งขึ้น และที่สำคัญขอขอบคุณ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. อาแว มะแส ซึ่งเป็นผู้ผลักดันให้ทำวิทยานิพนธ์เรื่องนี้ พร้อมทั้งกรุณาให้คำแนะนำ คำปรึกษา จนวิทยานิพนธ์นี้ สำเร็จลงได้ด้วยดี

ขอขอบคุณ นายกเทศบาลเมืองคอนสั๊ก คณะผู้บริหารเทศบาลเมืองคอนสั๊ก กำนันตำบลคอนสั๊ก ผู้นำชุมชน รวมถึงประธานกลุ่มต่างๆ ที่อยู่ในชุมชน และประชาชนที่อาศัยอยู่ในพื้นที่ที่เทศบาลคอนสั๊ก ตลอดจนผู้ประกอบการที่ทำธุรกิจด้านการท่องเที่ยว ที่ได้ให้ความอนุเคราะห์ให้ความร่วมมือเป็นอย่างดี ตลอดจนอำนวยความสะดวกขณะทำการศึกษาและให้ความช่วยเหลือในการเก็บรวบรวมข้อมูล

ขอขอบคุณเพื่อนๆ คณะพัฒนาสังคมและสิ่งแวดล้อม เอกน โยบายและการวางแผนทางสังคม กรุงเทพมหานคร รุ่นที่ 23 สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์ เพื่อนๆ จากมหาวิทยาลัยรามคำแหง และเพื่อนๆ พี่ๆ น้องๆ จากบริษัทไทยทอปิค จำกัด ทุกท่านที่ให้กำลังใจ

กราบขอบพระคุณบุคคลที่ข้าพเจ้ารักและเคารพยิ่ง คือคุณพ่อสมเกียรติ เมืองเกิด คุณแม่อุไร เมืองเกิด ตลอดจนญาติมิตรทุกคน ที่ได้อบรมเลี้ยงดู ส่งเสริม สนับสนุนทุนทรัพย์ และเป็นกำลังใจให้แก่ข้าพเจ้าเสมอมา จนวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ สำเร็จลุล่วงได้ด้วยดี

ท้ายสุดนี้ ขอขอบพระคุณผู้มีพระคุณทุกท่าน แม้จะไม่ได้เอ่ยถามทั้งหมด แต่พระคุณของทุกท่านจะติดตรึงอยู่ในใจของข้าพเจ้าเสมอ ตราบนานแสนนาน

กิตติกร เมืองเกิด

พฤษภาคม 2558

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อ	(3)
ABSTRACT	(5)
กิตติกรรมประกาศ	(7)
สารบัญ	(8)
สารบัญตาราง	(10)
สารบัญภาพ	(11)
บทที่ 1 บทนำ	1
1.1 ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา	1
1.2 วัตถุประสงค์	8
1.3 ขอบเขตการศึกษา	8
1.4 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ	10
บทที่ 2 แนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	11
2.1 แนวคิดเกี่ยวกับผลกระทบ	11
2.2 แนวคิดเกี่ยวกับผลกระทบจากโลกาภิวัตน์ต่อการท่องเที่ยว	20
2.3 แนวคิดด้านการท่องเที่ยว	32
2.4 แนวคิดเกี่ยวกับการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์	50
2.5 แนวคิดเกี่ยวกับวิถีชีวิต	61
2.6 แนวคิดเกี่ยวกับการมีส่วนร่วม	75
บทที่ 3 วิธีการศึกษา	81
3.1 กรอบแนวคิดในการศึกษา	81
3.2 นิยามศัพท์ที่ใช้ในการศึกษา	83
3.3 วิธีการศึกษา	86
3.4 กลุ่มเป้าหมายและผู้ให้ข้อมูลที่สำคัญ	87

3.5	แนวทางการสัมภาษณ์แบบเจาะลึก	89
3.6	การเก็บรวบรวมข้อมูล	91
3.7	การวิเคราะห์ข้อมูล	91
บทที่ 4	ผลการศึกษา	95
4.1	บริบทชุมชน	96
4.2	วิถีชีวิตของคนในชุมชน	123
4.3	การวิเคราะห์การส่งเสริมและการพัฒนาการท่องเที่ยว	136
4.4	การวิเคราะห์ศักยภาพของชุมชน	153
4.5	การเปลี่ยนแปลงชุมชนจากการท่องเที่ยว	162
4.6	ผลกระทบจากการเปลี่ยนแปลงของชุมชน	194
4.7	แนวทางป้องกันผลกระทบ	205
บทที่ 5	สรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ	215
5.1	สรุปผลการศึกษา	216
5.2	สรุปข้อค้นพบ	228
5.3	สรุป และผลการอภิปราย	233
5.4	ข้อเสนอแนะ	236
บรรณานุกรม		250
ภาคผนวก		256
	ภาคผนวก ก แผนการดำเนินการวิจัย	258
	ภาคผนวก ข แนวคำถามที่ใช้ในการสนทนาหรือการสัมภาษณ์	261
	ภาคผนวก ค หนังสือขอความอนุเคราะห์ข้อมูลจากผู้ให้ข้อมูลสำคัญ	268
	ภาคผนวก ง รูปแบบการจัดเก็บข้อมูลและการวิเคราะห์ข้อมูล	270
	ภาคผนวก จ ภาพการลงพื้นที่เบื้องต้น	276
ประวัติผู้เขียน		278

สารบัญตาราง

ตารางที่	หน้า
3.1 จำนวนผู้ให้ข้อมูลสำคัญ	88
3.2 ประเด็นการสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลหลัก	89
3.3 ความเชื่อมโยงข้อมูล วิธีการรวบรวม และการวิเคราะห์ข้อมูล	93
4.1 การสรุปข้อมูลการสำรวจ 12 ชุมชน เทศบาลตำบลคอนสัก	118
4.2 แนวโน้มการท่องเที่ยวระดับโลกต่อประเทศไทย	137
4.3 แหล่งท่องเที่ยวชายทะเลภาคใต้ใน ปี 2555	144
4.4 วิเคราะห์และสรุปนโยบายการพัฒนาการท่องเที่ยว	145
4.5 จุดเด่นด้านคมนาคมของจังหวัดสุราษฎร์ธานี	148
4.6 การดำเนินกิจการของบริษัทราชาเฟอร์รี่ จำกัด	151
4.7 การดำเนินกิจการของบริษัทซีทรานเฟอร์รี่ จำกัด	152
4.8 สรุปแคมเปญการส่งเสริมการท่องเที่ยวของประเทศไทย	170
4.9 จำนวนประชากรและจำนวนครัวเรือน ปี 2552-2555	196
4.10 แหล่งที่มาของขยะในเขตเทศบาลตำบลคอนสัก	201
4.11 ปัญหาและแนวทางการป้องกันที่เหมาะสม	208

สารบัญญภาพ

ภาพที่	หน้า	
1.1	อาณาเขตพื้นที่จังหวัดสุราษฎร์ธานี	5
2.1	องค์ประกอบของการท่องเที่ยว	36
3.1	กรอบแนวคิดในการวิจัย	82
4.1	อาณาเขตพื้นที่เทศบาลตำบลคอนสัก	97
4.2	ปากคลองตำบลคอนสัก	98
4.3	ป่าชายเลนในเขตชุมชนตำบลคอนสัก	98
4.4	การปิดอ่าวเพื่อการผสมพันธุ์ และการอนุบาลสัตว์ในวัยอ่อน ของเทศบาลคอนสัก	99
4.5	ทำเทียบเรือเนกประสงค์ตำบลคอนสัก	100
4.6	ทำเทียบเรือบริษัทราชาเฟอร์รี่ จำกัด	101
4.7	ทำเทียบเรือบริษัทซีทรานเฟอร์รี่ จำกัด	101
4.8	พื้นที่ชุมชนเกาะแรต (โดยสังเขป)	103
4.9	พื้นที่ชุมชนเทศบาล (โดยสังเขป)	104
4.10	พื้นที่ชุมชนทางข้าม (โดยสังเขป)	105
4.11	พื้นที่ชุมชนทองไมล์ (โดยสังเขป)	106
4.12	พื้นที่ชุมชนบ้านคราม (โดยสังเขป)	108
4.13	พื้นที่ชุมชนโพธิ์ทอง (โดยสังเขป)	109
4.14	พื้นที่ชุมชนบางนางบน (โดยสังเขป)	110
4.15	พื้นที่ชุมชนท้องอ่าว (โดยสังเขป)	111
4.16	พื้นที่ชุมชนก้าวเจริญ (โดยสังเขป)	113
4.17	พื้นที่ชุมชนปากคอนสัก (โดยสังเขป)	114
4.18	พื้นที่ชุมชนบางน้ำจืด (โดยสังเขป)	115
4.19	พื้นที่ชุมชนบ้านนางกำ (โดยสังเขป)	117
4.20	เรือประมงขนาดใหญ่ในเขตตำบลคอนสัก	126

4.21 การประกอบอาชีพสวนยางพาราในตำบลคอนสัก	126
4.22 การแห่ผ้าขึ้นพระธาตุวัดเขาสุวรรณประดิษฐ์	130
4.23 การร่วมแรงร่วมใจกันลากเรือพระของคนในชุมชนตำบลคอนสัก	131
4.24 ขนมต้ม ขนมที่ใช้ในการประกอบพิธีชักพระ	132
4.25 จำนวนนักท่องเที่ยวระหว่างปี พ.ศ. 2549 – พ.ศ. 2553	141
4.26 จำนวนนักท่องเที่ยวจำแนกตามประเทศในปี พ.ศ. 2552 – 2555	142
4.27 เส้นทางเชื่อมโยงการคมนาคมทางน้ำตำบลคอนสัก	149
4.28 ทรัพยากรธรรมชาติในตำบลคอนสัก	156
4.29 ต้นมะพร้าวชุมชนตำบลคอนสัก	175
4.30 บ้านเรือนในช่วงปี 2540	176
4.31 การเปลี่ยนแปลงทางด้านที่อยู่อาศัยของชุมชนในช่วงปี 2553- ปัจจุบัน	177
4.32 เรือซีทราน เฟอร์รี่ ขนาด 815 ตัน	180
4.33 วิธีการทำกุ้งเคย	182
4.34 อวนปูและการออกเรือไปจับปูขนาดใหญ่	183
4.35 ลอบจับปูทะเลแบบพับได้	184
4.36 ชาวประมงพื้นบ้าน รวมตัวต่อต้านผู้ประกอบการเรือเฟอร์รี่	185
4.37 กลุ่มผู้ประกอบการอาชีพประมงชายฝั่ง บริเวณอ่าวคอนสัก	187
4.38 การพัฒนาการท่องเที่ยวในชุมชน	189
4.39 การเปลี่ยนแปลงของชุมชนจากการท่องเที่ยว	193
4.40 บ่อขยะที่ตั้งอยู่ในชุมชนบ้านท้องอ่าว	202
4.41 น้ำท่วมช่วงช่วงฤดูมรสุม ตำบลคอนสัก	203
4.42 สถานการณ์คลังชายฝั่งพังทลาย ตำบลคอนสัก	205
5.1 กฎกติกาชุมชนบ้านนางกำ	238
5.2 ตัวแบบที่การจัดการผลกระทบที่เกิดจากการท่องเที่ยว	240

บทที่ 1

บทนำ

1.1 ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

“ทุกสรรพสิ่งล้วนไม่เที่ยง” เป็นถ้อยคำเชิงปรัชญาที่ผู้คนในสังคมไทยได้อินอย่างสม่ำเสมอ โดยนัยของคำนี้ก็คือ การเปลี่ยนแปลงเป็นสิ่งที่เกิดขึ้นเป็นธรรมดา และเป็นไปตามธรรมชาติ ดังนั้น ภาวการณ์เปลี่ยนแปลงจึงเป็นเพียงตัวกลางที่บ่งบอกถึงลักษณะที่มีสิ่งใดสิ่งหนึ่งว่าเกิดการเปลี่ยนแปลง แต่ไม่ได้บอกทิศทางในการเปลี่ยนแปลงว่าไปในทิศทางใด เช่น ถ้าเกิดการเปลี่ยนแปลงไปในทางที่ดี ก็มักเรียกสิ่งนั้นว่า “การพัฒนา” ส่วนถ้าเกิดเปลี่ยนแปลงไปในทางร้าย ก็ จะเรียกว่า “ภาวะถดถอยหรือเสื่อมโทรม”

เมื่อตั้งประเด็นคำถามว่า การเปลี่ยนแปลงที่เกิดจากการท่องเที่ยว ได้ส่งผลต่อวิถีชีวิต ความ เป็นอยู่ของคนเป็นเช่นใด คำตอบประการแรกมักจะได้อีกคือ ได้มีการเปลี่ยนแปลงไปในทิศทางดี ซึ่ง เรียกว่าการพัฒนาสอดคล้องกับความเติบโตทางเศรษฐกิจ กล่าวคือ ประชาชนมีชีวิตความเป็นอยู่ที่ดี ขึ้นจากการบริการนักท่องเที่ยว แต่เมื่อพิจารณาในทางกลับกัน ถ้าเกิดการเปลี่ยนแปลงไปในทิศทาง ที่เป็นลบ ก็ย่อมส่งผลตามมาในลักษณะ ที่สภาพวิถีชีวิตทางสังคม วัฒนธรรม และทรัพยากร สิ่งแวดล้อม ค่อย ๆ ถูกทำลาย หรือเสื่อมโทรมลง อย่างไรก็ดี สิ่งทีพึงตระหนัก คือการเปลี่ยนแปลง อะไรก็ตาม มักจะมีระยะเวลา และลักษณะของการเปลี่ยนแปลงขึ้นอยู่กับลักษณะของชุมชน อาจ เป็นไปอย่างค่อยเป็นค่อยไปอย่างช้า ๆ หรือเป็นไปอย่างรวดเร็ว โดยความเร็วของการเปลี่ยนแปลง นั้น มีความสำคัญมาก เนื่องจากถ้าไปในทิศทางที่ดีก็สามารถจุดสังคมไทยสู่การพัฒนาได้อย่าง รวดเร็ว และในทางกลับกันหากไม่สอดคล้องกับบริบทของชุมชนและประชาชนไม่สามารถปรับตัว ได้ทัน ก็จะนำพาสังคมไทยสู่วิกฤตได้เช่นกัน จากที่กล่าวมาข้างต้นจะเห็นได้ว่า ทิศทางและ ระยะเวลาเป็นสิ่งที่ผนวกร่วมกับการเปลี่ยนแปลง ทั้งนี้สิ่งที่ต้องพิจารณาอย่างต่อเนื่องไปอีกก็คือ ผลกระทบของการเปลี่ยนแปลง ในระดับต่าง ๆ ของสังคม ไม่ว่าจะเป็นในระดับครัวเรือน ระดับ ชุมชน หรือระดับชาติ ซึ่งเป็นโจทย์สำคัญที่ต้องหาคำตอบที่เกี่ยวข้องกับปรากฏการณ์การขยายตัว ของการท่องเที่ยวระดับชาติ และระดับโลกดังปรากฏอยู่ในปัจจุบันนี้

อุตสาหกรรมท่องเที่ยวเป็นสาขาหนึ่งของเศรษฐกิจ ซึ่งถือว่ามีผลสำคัญเป็นอย่างมาก ต่อการพัฒนาเศรษฐกิจของหลาย ๆ ประเทศ รวมทั้งประเทศไทย เนื่องจากเป็นแหล่งที่มาของเงินตราต่างประเทศ และการจ้างงานจำนวนมาก อีกทั้งยังมีแนวโน้มจะเติบโตหากมีการจัดการที่ดี จากรายงานขององค์การการท่องเที่ยวโลก (UNWTO World Tourism Barometer) เมื่อเดือนเมษายน พ.ศ. 2554 ทำให้ทราบว่า ในปี พ.ศ. 2553 จำนวนนักท่องเที่ยวทั่วโลกมีมากถึง 940 ล้านคน โดยในภูมิภาคอาเซียน มีจำนวนนักท่องเที่ยวเดินทางมาเยือน ประมาณ 73 ล้านคน (กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา, 2554) ด้วยความสำคัญของอุตสาหกรรมบริการ โดยเฉพาะสาขาการท่องเที่ยว ส่งผลให้หลายประเทศทั่วโลก ได้มีการริเริ่มขอความร่วมมือ และพยายามผลักดันให้มีการสร้างกฎเกณฑ์กติกาสำหรับการค้า และบริการระหว่างประเทศขึ้น โดยความพยายามที่สำคัญประการหนึ่งคือ การผลักดันให้มีการเปิดเสรีและการค้าบริการทั่วโลก ซึ่งความพยายามดังกล่าวได้รับการสนับสนุนและผลักดันจากองค์การระหว่างประเทศหลายองค์การ ทั้งองค์การในระดับโลก ได้แก่ องค์การการค้าโลก หรือ WTO และองค์การระดับภูมิภาค ได้แก่ EU , APEC และ ASEAN รวมทั้งยังมีความตกลงที่ทำขึ้นระหว่างประเทศคู่สัญญา หรือความตกลงระดับทวิภาคี เช่น ความตกลงเขตการค้าเสรีทวิภาคีระหว่างประเทศไทยกับประเทศออสเตรเลีย และความตกลงหุ้นส่วนทางเศรษฐกิจระหว่างประเทศญี่ปุ่นกับประเทศไทย เป็นต้น

สำหรับการเจรจาเพื่อยกเลิกข้อกีดขวาง หรืออุปสรรคที่มีต่อการค้าบริการในทุกรูปแบบของการค้าระหว่างประเทศ ซึ่งมีวัตถุประสงค์หลัก เพื่อช่วยสร้างเสถียรภาพ และความโปร่งใสทางการค้าระหว่างประเทศ รวมทั้งเป็นการสร้างบรรยากาศความน่าลงทุน ทำให้เกิดประโยชน์อย่างยิ่งต่อการพัฒนาประเทศ อีกทั้งการเปิดเสรีทางการท่องเที่ยวยังช่วยเพิ่มโอกาสทางธุรกิจในการส่งออกสินค้าและบริการไปยังประเทศอื่น ๆ เพิ่มโอกาสในการเรียนรู้ ช่วยสร้างงานให้กับคนในประเทศ กระตุ้นการแข่งขันในตลาด ส่งเสริมให้เกิดการบริการที่มีคุณภาพดีขึ้นแต่ราคาถูกลง ส่งผลดีต่อผู้บริโภค โดยการเปิดเสรีการค้าและบริการอาจส่งผลกระทบต่อผู้บริโภค ผู้ประกอบการและภาครัฐ โดยเฉพาะถ้าขาดการวางแผนรองรับและการจัดการที่ดี ดังนั้นการเปิดเสรีภาคบริการทุกประเภทควรต้องดำเนินการตามขั้นตอนอย่างรัดกุม รวมทั้งแต่ละประเทศควรมีคณะทำงานบริหารที่มีความรู้และข้อบังคับทางกฎหมายที่เหมาะสม เพื่อช่วยให้การเปิดเสรีนั้นนำมาซึ่งผลดีกับทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องให้มากที่สุด และให้มีการเตรียมการเพื่อให้มีความรู้ความเข้าใจที่ดี เมื่อประเทศไทยจะก้าวเข้าสู่ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน

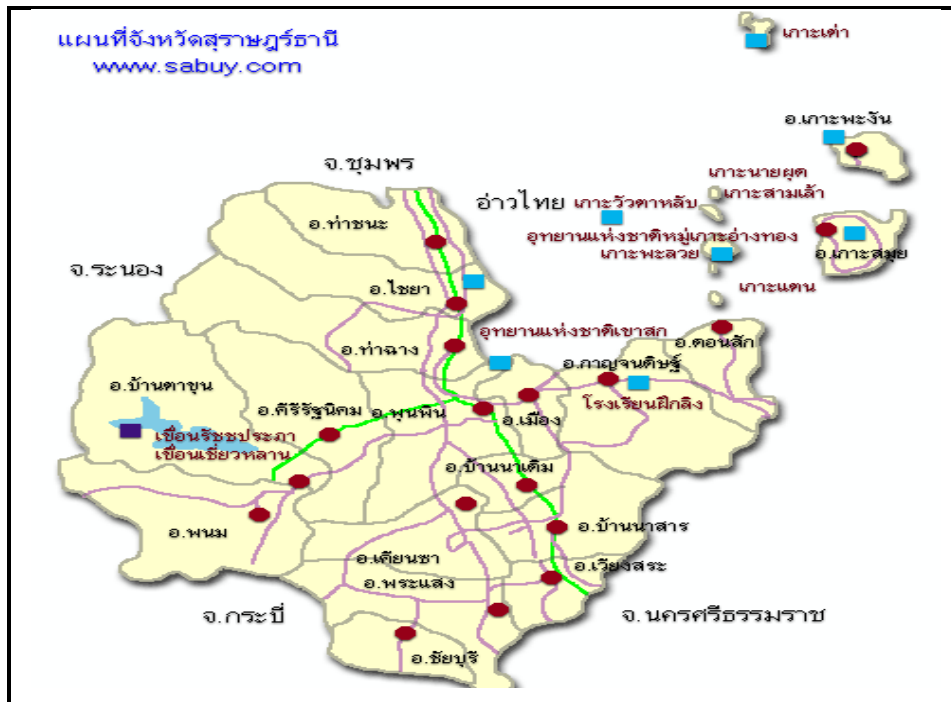
การก้าวเข้าสู่การเป็นประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน (ASEAN Economic Community : AEC) เพื่อส่งเสริมการสร้างตลาดและฐานการผลิตเดียวกัน ซึ่งเอื้อให้สามารถเคลื่อนย้ายสินค้า การบริการ การลงทุน แรงงานที่มีฝีมือ และเงินทุนอย่างเสรี ประเทศไทยในฐานะประเทศสมาชิกกลุ่มประเทศ

อาเซียน จึงจำเป็นต้องมีการปรับตัวให้ทันต่อการเปลี่ยนแปลง เพื่อให้เกิดความได้เปรียบในการแข่งขันทางด้านเศรษฐกิจ โดยหนึ่งในธุรกิจที่เป็ดเสรีคือ ธุรกิจท่องเที่ยวและบริการ ในอนาคต แนวโน้มการแข่งขันจะทวีความเข้มข้นเพิ่มมากขึ้น เพราะความสะดวกด้านกฎระเบียบในการเดินทางระหว่างมีประเทศของสมาชิกกลุ่มประเทศอาเซียน กล่าวคือ นักท่องเที่ยวที่ถือหนังสือเดินทางของประชากรประเทศสมาชิกสมาคมอาเซียน สามารถเดินทางไปยังประเทศต่าง ๆ ได้อย่างเสรีมากขึ้น ซึ่งถือเป็นอีกกฎเกณฑ์ที่สำคัญที่น่าจะส่งผลต่อการท่องเที่ยวภายในอาเซียนด้วยตนเอง โดยเฉพาะอย่างยิ่งการท่องเที่ยวในประเทศไทย ซึ่งมีเป้าหมายที่จะเป็นศูนย์กลางทางการท่องเที่ยว (Tourism Hub) ของภูมิภาคนี้ ด้วยความได้เปรียบทางด้านที่ตั้งของประเทศไทย ที่อยู่บริเวณตรงกลางของภูมิภาค และมีสนามบินที่ทันสมัย สามารถเชื่อมต่อไปยังประเทศโดยรอบได้ง่าย อีกทั้งยังมีถนนเชื่อมโยงไปยังประเทศต่าง ๆ โดยรอบ ทำให้สะดวกในการเดินทางเชื่อมต่อบetween ประเทศภายในภูมิภาค ทั้งทางบกและทางอากาศ ทั้งนี้ที่ผ่านมายุทธศาสตร์การท่องเที่ยวของไทยได้เติบโตและมีบทบาทสำคัญต่อระบบเศรษฐกิจของประเทศไทยอยู่มากแล้ว โดยในแต่ละปีสามารถสร้างรายได้ให้กับประเทศหลายแสนล้านบาท เราจึงไม่อาจปฏิเสธได้ว่าคนไทย และภาคธุรกิจทุกแขนงต้องตื่นตัว และเรียนรู้ภาษา วัฒนธรรม ตลอดจนวิถีชีวิตความเป็นอยู่ของเพื่อนบ้านในกลุ่มอาเซียนด้วยกันให้มากขึ้น เพื่อเป็นการเปิดโลกกว้าง และเป็นจุดเริ่มต้นการเตรียมความพร้อมในการก้าวสู่ประชาคมอาเซียนในอนาคต เพื่อต้อนรับ “การเปิดเสรีบริการด้านการท่องเที่ยว” รวมถึงการพัฒนาธุรกิจท่องเที่ยวและบริการที่เกี่ยวข้องภายใต้กรอบอาเซียน ให้เป็นไปตามกฎกติกาที่ตกลงร่วมกัน เพราะเศรษฐกิจการบริการด้านการท่องเที่ยวคาดว่าจะมีขนาดใหญ่ขึ้นตามแนวโน้มมูลค่าเศรษฐกิจของภูมิภาคอาเซียน

ความสำคัญของอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวของประเทศไทย นอกจากจะสร้างรายได้ โดยมีมูลค่าเป็นอันดับหนึ่งของการค้าและบริการรวมแล้ว ยังเป็นอุตสาหกรรมที่ก่อให้เกิดธุรกิจที่เกี่ยวข้องอีกมากมาย อาทิ โรงแรมและที่พัก ภัตตาคารและร้านอาหาร ร้านจำหน่ายของที่ระลึก การคมนาคมขนส่ง ฯลฯ ทั้งก่อให้เกิดการลงทุน การจ้างงาน และการกระจายรายได้สู่ท้องถิ่นอย่างสำคัญ โดยในแต่ละปีสามารถสร้างรายได้เข้าสู่ประเทศ ในรูปเงินตราต่างประเทศปีละหลายแสนล้านบาท รวมทั้งสร้างกระแสเงินหมุนเวียนภายในประเทศ จากคนไทยเที่ยวไทยนับแสนล้านบาท เช่นเดียวกัน ซึ่งในปี พ.ศ. 2552 ประเทศไทยมีรายได้ จากนักท่องเที่ยวชาวต่างประเทศประมาณ 527,326 ล้านบาท คิดเป็นประมาณร้อยละ 8.5 ของมูลค่าส่งออกรวม หรือร้อยละ 51.1 ของมูลค่าส่งออกภาคบริการ หรือคิดเป็นสัดส่วนประมาณร้อยละ 5.8 ของผลิตภัณฑ์มวลรวมประชาชาติ (GDP) ในขณะเดียวกัน ธุรกิจการท่องเที่ยว ก่อให้เกิดการจ้างงานกว่า 2 ล้านคน หรือคิดเป็นร้อยละ 6.7 ของแรงงานทั้งระบบ (กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา, 2554) นอกจากนี้ยังช่วยกระจายรายได้

และการจ้างงานไปสู่ชนบท โดยเฉพาะพื้นที่ที่มีกิจการการท่องเที่ยวอีกด้วย หากจะพิจารณาการเติบโตของรายได้จากการท่องเที่ยวของประเทศไทยที่ผ่านมา รายได้ประเทศไทยที่มาจากการท่องเที่ยวได้ขยายตัวอย่างต่อเนื่อง เพราะได้รับความนิยมอย่างมากจากนักท่องเที่ยวทั่วโลก ซึ่งบ่งชี้ให้เห็นถึงศักยภาพการท่องเที่ยวของประเทศไทยว่ามีแนวโน้มในทิศทางที่ดี และเมื่อลงในรายละเอียดปลีกย่อย ทำให้ทราบว่า การท่องเที่ยวทางทะเลของฝั่งอ่าวไทย เช่นจังหวัดสุราษฎร์ธานี เป็นแหล่งท่องเที่ยวหนึ่งที่เป็นที่นิยมของนักท่องเที่ยวจากทั่วโลก โดยมีนักท่องเที่ยวจำนวนมากในแต่ละปี ดังนั้นการเปิดรับประชาชนอาเซียนในอนาคตอันใกล้นี้คาดว่าจะทำให้มีนักท่องเที่ยวหลั่งไหลมาชื่นชมความสวยงามทางธรรมชาติและทางทะเลเพิ่มอีกมากมาย

จังหวัดสุราษฎร์ธานี มีศักยภาพที่โดดเด่นด้านการท่องเที่ยว ด้วยสภาพทางภูมิศาสตร์ที่สวยงาม และสภาพภูมิอากาศที่ดี การท่องเที่ยวทางธรรมชาติจึงเป็นที่นิยมอย่างมากของนักท่องเที่ยวชาวต่างประเทศ ที่หลั่งไหลเข้ามาในพื้นที่อย่างต่อเนื่องทุกปี อีกทั้งมียังการผลักดันด้านนโยบายการท่องเที่ยว ของผู้ว่าราชการจังหวัดสุราษฎร์ธานี ด้วยการสร้างวิสัยทัศน์ร่วมกับผู้นำท้องถิ่น เพื่อให้จังหวัดสุราษฎร์ธานี “เป็นศูนย์กลางการเกษตรครบวงจร ผู้นำการท่องเที่ยวเชิงคุณภาพที่ยั่งยืนในภูมิภาค เป็นเมืองน่าอยู่และเป็นแหล่งศึกษาเพื่อพัฒนาคุณธรรม” ที่ตั้งของจังหวัดสุราษฎร์ธานีซึ่งอยู่บนฝั่งตะวันออกของภาคใต้ บริเวณรอบอ่าวบ้านดอนทางฝั่งทะเลด้านอ่าวไทย ห่างจากกรุงเทพมหานคร เพียงประมาณ 645 กิโลเมตร และมีลักษณะพื้นที่ที่เหมาะสมกับการเป็นศูนย์กลางแห่งการท่องเที่ยว ดังภาพที่ 1.1

ภาพที่ 1.1 แสดงอาณาเขตพื้นที่จังหวัดสุราษฎร์ธานี
แหล่งที่มา: Nussara Klinjampa, ม.ป.ป.

มีอาณาเขตดังนี้

ทิศเหนือ	ติดต่อกับ	จังหวัดชุมพร และอำเภอไทย
ทิศใต้	ติดต่อกับ	จังหวัดนครศรีธรรมราช และจังหวัดกระบี่
ทิศตะวันออก	ติดต่อกับ	อำเภอไทย และจังหวัดนครศรีธรรมราช
ทิศตะวันตก	ติดต่อกับ	จังหวัดพังงา และจังหวัดระนอง

จากข้อมูลจังหวัดสุราษฎร์ธานี ทำให้ทราบว่า จังหวัดที่มีพื้นที่ติดต่อกับจังหวัดสุราษฎร์ธานี ล้วนเป็นจังหวัดที่มีความอุดมสมบูรณ์ของธรรมชาติ รวมถึงมีประวัติศาสตร์ที่น่าสนใจ โดยแหล่งท่องเที่ยวที่ได้รับความสนใจของจังหวัดสุราษฎร์ธานีคือ เกาะสมุย เกาะพะงัน และเกาะเต่า สามารถสร้างรายได้จำนวนมากให้กับจังหวัดสุราษฎร์ธานี ด้วยมีลักษณะของทรัพยากรทางทะเลที่สวยงาม ดังคำกล่าวที่ว่า “สุราษฎร์เมืองร้อยเกาะ”เสน่ห์ที่ดึงดูดใจนักท่องเที่ยวก็คือ ความสงบและสวยงามจากธรรมชาติ นอกจากนี้ มีกิจกรรม ฟูลมูนปาร์ตี้ (Full Moon Party) บนเกาะพะงัน ที่มีชื่อเสียงและเป็นที่ยู้งักกันอย่างแพร่หลาย และมีกิจกรรมการดำน้ำ ที่ได้รับความนิยมจากนักท่องเที่ยวอย่างมากจากเกาะเต่า ทำให้เป็นที่สนใจ และเป็นที่ยินยอมของ

นักท่องเที่ยวโดยเฉพาะนักท่องเที่ยวต่างชาติ ได้เข้ามาท่องเที่ยวยังแหล่งท่องเที่ยวของจังหวัดสุราษฎร์ธานี ทั้งนี้ด้วยความโดดเด่นที่มีเอกลักษณ์เฉพาะ และความมีน้ำใจ เอื้อเฟื้อ เผื่อแผ่ ของคนในพื้นที่ในการต้อนรับและให้บริการที่แสนอบอุ่นและเต็มไปด้วยความประทับใจ ดังต้องมนต์แก่นักท่องเที่ยว ส่งผลให้การท่องเที่ยวของ เกาะพัง เกาะสมุย และเกาะเต่า ส่งผลให้เกิดการขยายตัวของธุรกิจการท่องเที่ยวอย่างต่อเนื่อง ทำให้นักท่องเที่ยว ทั้งชาวไทย และชาวต่างชาติมีจำนวนเพิ่มมากขึ้นทุกปี

การเดินทางของนักท่องเที่ยวชาวต่างชาติส่วนใหญ่จะใช้รถโดยสารประจำทางเป็นพาหนะหลัก และต่อเรือ ที่ท่าเทียบเรือที่ตั้งอยู่ในตำบลคอนสัก อำเภอคอนสัก จังหวัดสุราษฎร์ธานี เพื่อไปท่องเที่ยวที่เกาะสมุย ก่อนเดินทางต่อไปยังเกาะพัง และเกาะเต่า หรืออาจไม่แวะที่เกาะสมุย ซึ่งสามารถเดินทางตรงไปเกาะพัง ด้วยการใช้บริการ ของท่าเทียบเทียบ บริษัทราชาเฟอร์รี่ จำกัด หรือ ท่าเทียบเรือ เอนกประสงค์คอนสัก ส่วนแหล่งท่องเที่ยวหลักยอดนิยมบนเกาะพัง คือ หาดรีนิน ซึ่งเป็นสถานที่จัดกิจกรรมพุลมูนปาร์ตี้ หาดบ้านค่าย และหาดห้องยาง ส่วนสถานที่ท่องเที่ยวที่สำคัญของเกาะสมุย ได้แก่ หินตาหินยาย หวดละไม และอุทยานแห่งชาติหมู่เกาะอ่างทอง โดยกิจกรรมที่กระทำระหว่างที่พักผ่อน ได้แก่ กิจกรรมท่องเที่ยวทั่วไป เช่น การดำน้ำ อาบแดด รวมถึงกิจกรรมเชิงผจญภัย อาทิ เดินป่า เทียวถ้ำ และการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ สำหรับเกาะเต่าเป็นแหล่งเที่ยวทางธรรมชาติที่มีชื่อเสียงทั้งทางบกและใต้ทะเล โดยเฉพาะการดำน้ำลึกเพื่อชมสัตว์น้ำ และแนวปะการังที่สวยงาม จนมีชื่อเสียงไปทั่วโลก เป็นที่ชื่นชอบของนักท่องเที่ยวที่รักธรรมชาติและแสวงหาความสมบูรณ์ของธรรมชาติ ในอดีตที่ผ่านมาเกาะเต่าเคยเป็นแหล่งชุมชนชาวประมงซึ่งยังคงปรากฏร่องรอยหลักฐานอยู่ตามรอบเกาะ นอกจากแหล่งดำน้ำและชายหาดที่มีชื่อเสียงแล้ว เกาะเต่ายังมีสถานที่ท่องเที่ยวอื่นๆ ที่น่าสนใจอีก ไม่ว่าจะเป็นพิพิธภัณฑ์ทางประมง หน่วยอนุรักษ์ทางทะเล และตลอดจนเสน่ห์ของเกาะ ใกล้เคียงอย่างเช่น เกาะนางยวน และวิวสวย ๆ ที่หาดทรายรี ทั้งนี้มีทิวทัศน์ในมุมกว้างในการชื่นชมความงดงามของธรรมชาติและอากาศอันบริสุทธิ์ของเกาะเต่า บนยอดเขาสูง ด้วยเหตุผลที่ได้กล่าวมาข้างต้น ทำให้การเดินทางเพื่อไปท่องเที่ยวบนเกาะสมุย เกาะพัง และเกาะเต่า ได้รับความนิยอย่างสูง ส่งผลให้ตำบลคอนสัก ที่ตั้งอยู่บนชายฝั่งที่มีท่าเรือตั้งอยู่ เป็นแหล่งรองรับที่สำคัญในการขนส่งและรองรับนักท่องเที่ยวเหล่านี้ด้วย

เมื่อได้คิดทบทวนถึงสภาพสถานการณ์ของการท่องเที่ยวทั้งในระดับโลก ซึ่งสอดคล้องกับการก้าวเข้าสู่ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน และการให้ความสำคัญกับอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวของประเทศไทย ตลอดจนการมียุทธศาสตร์ที่เน้นส่งเสริมการท่องเที่ยวของจังหวัดสุราษฎร์ธานี ทำให้สถานการณ์ที่กล่าวมาข้างต้นมีความสำคัญ และน่าสนใจมากในการศึกษาวิจัย โดยเฉพาะเมื่อการท่องเที่ยวได้ขยายตัวอย่างรวดเร็วจนยากที่จะหลีกเลี่ยงจากผลกระทบที่เข้ามายังชุมชน ที่มีการดำเนิน

กิจกรรมซึ่งเกี่ยวกับการท่องเที่ยวอย่างแน่นอน โดยปัญหาที่อาจจะเกิดขึ้นจากการท่องเที่ยวที่ส่งผลกระทบต่อวิถีชุมชนดังนี้

1) ปัญหารายได้แปรผันตามฤดูกาลของคนในชุมชนที่อยู่ในแหล่งการท่องเที่ยว ปัญหารายได้ที่ไม่สม่ำเสมอเกิดขึ้นตามฤดูกาลที่มีนักท่องเที่ยว โดยเฉพาะในฤดูกาลที่มีนักท่องเที่ยวน้อย ก็จะมีรายได้จากการท่องเที่ยวที่น้อยลงด้วย เป็นสาเหตุให้คนในชุมชนไม่สามารถพึ่งพารายได้จากการท่องเที่ยวเป็นหลักอย่างต่อเนื่องตลอดปีได้ จึงมีความเสี่ยงสูง นอกจากนี้ ยังอาจมีปัญหาการว่างงานในช่วงนอกฤดูกาลท่องเที่ยวอีกด้วย

2) ปัญหาคุณภาพของแรงงานในชุมชน การเติบโตของการท่องเที่ยวย่อมทำให้ความต้องการแรงงานด้านการบริการ การท่องเที่ยวมีมากขึ้น เป็นเหตุให้เกิดการถ่ายเทแรงงานจากชุมชนอื่นเข้ามาทำงานในชุมชนที่เป็นแหล่งท่องเที่ยว และอาจมีแรงงานส่วนหนึ่งที่ด้อยคุณภาพเข้ามา ซึ่งอาจก่อให้เกิดผลเสียต่อการท่องเที่ยวโดยรวม อีกทั้งยังต้องเสียค่าใช้จ่ายในการพัฒนาคุณภาพแรงงานมากขึ้น

3) ปัญหาด้านราคาสินค้าที่ส่งผลกระทบต่อค่าครองชีพของคนชุมชนให้สูงขึ้นตามไปด้วย นอกจากนี้ยังทำให้ราคาที่ดินในชุมชนเพิ่มสูงขึ้น เพราะอาจมีการแย่งกันซื้อที่ดินที่มีทำเลเหมาะสมกับการทำธุรกิจสืบเนื่องกับการท่องเที่ยว ทั้งทำให้เกิดเงินเฟ้อสูงเพิ่มอีกมากขึ้น ซึ่งแน่นอนเมื่อค่าครองชีพของชุมชนเพิ่มขึ้น คนในชุมชนที่เป็นแหล่งท่องเที่ยวย่อมมีความต้องการสินค้าอุปโภคบริโภคมากขึ้น การเพิ่มขึ้นของความต้องการของนักท่องเที่ยวและของคนในชุมชนที่มีรายได้เพิ่มขึ้นอาจเป็นเหตุให้ผู้ประกอบการธุรกิจท่องเที่ยวถือโอกาสโก่งราคาสินค้าและบริการการท่องเที่ยวให้สูงขึ้น อันส่งผลให้เกิดภาวะเงินเฟ้อขึ้นตามมาในชุมชน

4) ปัญหาการแข่งขันการทางค้าและการบริการในชุมชน อันส่งผลให้เกิด การแก่งแย่งผลประโยชน์ในหมู่ผู้ประกอบการธุรกิจท่องเที่ยวของชุมชน ซึ่งบางครั้งอาจมีการตัดราคาและยอมขาดทุนอันจะเป็นผลเสียต่อเศรษฐกิจโดยรวม

จะเห็นได้ว่า การท่องเที่ยวในเขตเทศบาลตำบลอนศักดิ์ จังหวัดสุราษฎร์ธานี ได้ขยายตัวอย่างรวดเร็วแบบก้าวกระโดด เนื่องจากมีท่าเทียบเรือเฟอร์รี่ขนาดใหญ่ที่มีความสำคัญในการขนส่งนักท่องเที่ยวทั้งนักท่องเที่ยวชาวไทย และนักท่องเที่ยวชาวต่างประเทศ เดินทางไปท่องเที่ยวยังแหล่งท่องเที่ยวที่มีชื่อเสียง เช่น เกาะสมุย เกาะพะงัน หมู่เกาะอ่างทอง และเกาะเต่า ทั้งนี้ท่าเทียบเรือเฟอร์รี่ทั้ง 3 ท่าเทียบ ที่ตั้งอยู่ในชุมชนตำบลอนศักดิ์ คือ ท่าเทียบเรือ บริษัท ราชานเฟอร์รี่ จำกัด ท่าเทียบเรือ บริษัท ซีทรานเฟอร์รี่ จำกัด และท่าเทียบเรือเอนกประสงค์อนศักดิ์ นับว่าเป็นตำบลเดียวของประเทศไทยที่มีท่าเรือขนาดใหญ่ตั้งอยู่ 3 ท่า ดังนั้นด้วยความโดดเด่นทางการขนส่งผนวกกับค่าใช้จ่ายในที่พัก และค่าอาหารที่มีราคาไม่เพียงมากนัก ทำให้มีผู้คนเข้ามาท่องเที่ยวเป็นจำนวน

มาก สิ่งที่พึงตระหนักอย่างยิ่งก็คือ เมื่อกลุ่มนักลงทุนและนักท่องเที่ยวที่นับวันมีจำนวนเพิ่มมากขึ้น จนทำให้ชุมชนมีการเปลี่ยนแปลงไปอย่างรวดเร็ว ย่อมจะมีผลกระทบต่อการดำเนินชีวิตของประชาชนที่อาศัยอยู่ในชุมชนตำบลคอนสัก

เมื่อสถานการณ์การท่องเที่ยวที่ได้กล่าวมาข้างต้น ทั้งการพัฒนาการท่องเที่ยวของประเทศ ไทยที่มีอย่างต่อเนื่อง สอดคล้องกับการพัฒนาการท่องเที่ยวของจังหวัดสุราษฎร์ธานี ที่มุ่งเน้นให้ จังหวัดเป็นผู้นำการท่องเที่ยวเชิงคุณภาพที่ยั่งยืน รวมทั้งการพัฒนาการท่องเที่ยวของเทศบาลตำบล คอนสัก อาจจะมีผลกระทบ ทั้งทางด้านบวกและด้านลบ เกิดขึ้นตามมา ดังนั้นจึงจำเป็นต้องมีการศึกษาสถานการณ์ที่เกิดขึ้น เพื่อที่จะได้ข้อมูลที่สำคัญสำหรับใช้ในการวางแผนการพัฒนา การท่องเที่ยว และในการปรับปรุงการพัฒนาชุมชนให้เหมาะสม สอดคล้องกับการพัฒนาการท่องเที่ยว ในท้องถิ่น ทั้งนี้เพื่อให้เกิดความสมดุลกับบริบทของชุมชนตำบลคอนสัก อำเภอคอนสัก จังหวัด สุราษฎร์ธานี ต่อไป

1.2 วัตถุประสงค์

- 1) เพื่อศึกษาสถานการณ์การเปลี่ยนแปลงวิถีชีวิตของประชาชนชุมชนตำบลคอนสัก อำเภอคอนสัก จังหวัดสุราษฎร์ธานี
- 2) เพื่อศึกษาผลกระทบจากการท่องเที่ยว ที่มีต่อการเปลี่ยนแปลงวิถีชีวิตการดำเนินชีวิต ของประชาชน ในเขตเทศบาลตำบลคอนสัก อำเภอคอนสัก จังหวัดสุราษฎร์ธานี
- 3) เพื่อศึกษาแนวทางในการควบคุมผลกระทบทางลบจากกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับการ ท่องเที่ยวต่อการพัฒนาในเทศบาลตำบลคอนสัก อำเภอคอนสัก จังหวัดสุราษฎร์ธานี

1.3 ขอบเขตการศึกษา

การศึกษาในครั้งนี้ได้กำหนดขอบเขตการศึกษาออกเป็น 4 ด้าน คือ

1.3.1 ขอบเขตด้านเนื้อหา

เนื้อหาของการศึกษาครอบคลุมบริบทด้านต่างๆ ของชุมชนตำบลคอนสัก ได้แก่ ความ เป็นมาของชุมชน สภาพทางกายภาพของชุมชน สภาพทางสังคม เศรษฐกิจ วิถีชีวิตและวัฒนธรรม ของสมาชิกที่อาศัยอยู่ในชุมชน การสนับสนุนของหน่วยงานภาครัฐและหน่วยงานภาคเอกชน และ การประสานงานเชื่อมโยงกับองค์การที่เกี่ยวข้องภายนอกของชุมชน โดยเน้นประเด็นของ

สถานการณ์การเปลี่ยนแปลงจากการท่องเที่ยว ที่ส่งผลกระทบต่อวิถีชีวิตของประชาชนในท้องถิ่น ตลอดจนการร่วมกันจัดทำแนวทางที่เหมาะสมกับการพัฒนาการท่องเที่ยว โดยใช้กระบวนการมีส่วนร่วมของประชาชน เพื่อสร้างการรับรู้ ความเข้าใจ การเข้าถึง และความตระหนักถึงการเปลี่ยนแปลงจากการท่องเที่ยว ที่ก่อให้เกิดผลกระทบต่อวิถีการดำเนินชีวิตของคนที่อยู่อาศัยในชุมชน

1.3.2 ขอบเขตด้านพื้นที่

การเลือกพื้นที่ในการศึกษา เป็นการเลือกแบบเจาะจง โดยได้เลือกพื้นที่เขตเทศบาลตำบลคอนสัก และเนินไปย้ง 4 ชุมชน ได้แก่ ชุมชนเกาะแรต ชุมชนท้องอ่าว ชุมชนบางน้ำจืด และชุมชนนางกำ เนื่องจากพื้นที่ดังกล่าวเป็นแหล่งรองรับนักท่องเที่ยวและมีกิจกรรมการให้บริการนักท่องเที่ยวหลายอย่าง เช่น ท่าเทียบเรือเฟอร์รี่ ที่ใช้ข้ามไปยังเกาะสมุย เกาะพะงัน และเกาะเต่า สถานที่พัก ทั้งแบบรีสอร์ทและแบบโฮมสเตย์ ร้านอาหาร ฯลฯ อันเป็นแหล่งรายได้ที่สำคัญของประชาชนในเทศบาลตำบลคอนสัก

1.3.3 ขอบเขตด้านกลุ่มเป้าหมายและวิธีการศึกษา

การศึกษารุ่นนี้ใช้ระเบียบวิธีวิจัยเชิงคุณภาพ ทำการรวบรวมข้อมูลด้วยการสัมภาษณ์แบบเจาะลึกเป็นหลัก เสริมด้วยการสังเกตแบบไม่มีส่วนร่วม และมีการประชุมกลุ่มย่อยเพื่อจัดทำแผนยุทธศาสตร์พัฒนาเทศบาลตำบลคอนสัก ทั้งนี้ผู้ศึกษาได้กำหนดกลุ่มเป้าหมายคือ ผู้ที่อยู่อาศัยอยู่ในเขตเทศบาลตำบลคอนสัก โดยเฉพาะประชาชนที่อยู่อาศัยอยู่ในชุมชนท้องอ่าว ชุมชนเกาะแรต ชุมชนบางน้ำจืด และชุมชนนางกำ รวมถึง กลุ่มนักท่องเที่ยวทั้งชาวไทย และชาวต่างประเทศ ผู้ประกอบการธุรกิจการท่องเที่ยว เช่น ร้านอาหาร ที่พัก บริการเรือเที่ยว และร้านขายของที่ระลึก ส่วนผู้ให้ข้อมูลที่สำคัญ ประกอบด้วย นายกเทศบาลเมืองคอนสัก คณะผู้บริหารเทศบาล กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน แกนนำชุมชน ตลอดจนผู้สูงอายุที่มีบทบาทสำคัญในชุมชน รวมผู้ให้ข้อมูลที่สำคัญ ทั้งหมดจำนวน 18 คน ทั้งนี้ ผู้วิจัยได้กำหนดคุณสมบัติสำหรับผู้ให้ข้อมูลที่สำคัญ คือ ต้องเป็นผู้ที่มีบทบาทในการขับเคลื่อนแผนยุทธศาสตร์ท้องถิ่น หรืออาจเป็นผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องในการพัฒนาชุมชน เนื่องจากลักษณะของบุคคลเหล่านี้จะสามารถบ่งชี้ถึงการระบุปัญหา กระบวนการแก้ไขปัญหา และการค้นหาวิธี หรือแนวทางที่เหมาะสมในการบริหารจัดการกับความเปลี่ยนแปลงจากการท่องเที่ยวที่ได้ส่งผลกระทบต่อวิถีชุมชน โดยสิ่งที่สำคัญคือ บุคคลเหล่านั้นต้องเต็มใจในการให้ข้อมูล

1.3.4 ขอบเขตด้านเวลา

การศึกษานี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพที่ต้องการให้ได้ข้อมูลเชิงลึก ในเรื่องที่คุณผู้วิจัยสนใจ โดยในการรวบรวมข้อมูลต้องอาศัยการสร้างความสัมพันธ์ร่วมกับคนในชุมชน ดังนั้นจึงมีความจำเป็นต้องใช้เวลาปรับตัวและสร้างความสัมพันธ์ที่ดีกับคนในชุมชนและกลุ่มตัวอย่าง เพื่อให้เกิดความคุ้นเคยและเกิดความไว้วางใจที่จะให้ข้อมูลในเชิงลึก ทั้งนี้ผู้วิจัยได้เก็บข้อมูล โดยเริ่มจากการสังเกต ตามด้วยการสัมภาษณ์เชิงลึกในช่วงปลายเดือนธันวาคม พ.ศ. 2557 ถึงเดือนปลายเดือนกุมภาพันธ์ พ.ศ. 2558 เนื่องจากในช่วงเวลานี้ มีนักท่องเที่ยวเดินทางไปท่องเที่ยวยังเกาะสมุย เกาะพะงัน เกาะเต่า หมู่เกาะอ่างทอง มากที่สุดของปี จึงเป็นช่วงเวลาที่เหมาะสมที่สุดในการเก็บข้อมูล ส่วนเนื้อหาในการศึกษาวิจัยเรื่อง ผลกระทบจากการท่องเที่ยวต่อวิถีชุมชน ตำบลคอนสัก จังหวัดสุราษฎร์ธานี เน้นการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นในช่วงเวลาที่การท่องเที่ยวเริ่มขยายตัวมาสู่ตำบลคอนสัก นั่นคือตั้งแต่ปี พ.ศ.2540 จนถึงเดือนมีนาคม พ.ศ. 2558

1.4 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

- 1) ทำให้ทราบถึงสถานการณ์การเปลี่ยนแปลงในชุมชน และผลกระทบที่เกิดขึ้นจากการท่องเที่ยวในด้านต่างๆ เช่น ด้านสิ่งแวดล้อม ด้านเศรษฐกิจ ด้านสังคม ด้านวัฒนธรรมประเพณี และด้านวิถีชีวิตของคน ในเทศบาลตำบลคอนสัก จังหวัดสุราษฎร์ธานี
- 2) ทำให้ทราบถึงแนวทางการจัดการการท่องเที่ยวของเทศบาลตำบลคอนสัก และบทบาทของหน่วยงานต่าง ๆ ทั้งภาครัฐ ภาคเอกชนที่เกี่ยวข้องในการสนับสนุนการท่องเที่ยว
- 3) ผลการศึกษาสามารถเป็นแนวทางปฏิบัติในการดำเนินการพัฒนา และการจัดการการท่องเที่ยวให้กับชุมชนที่ศึกษาและชุมชนอื่น ๆ ที่มีบริบทคล้ายคลึงกัน

บทที่ 2

แนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การศึกษาเรื่อง ผลกระทบของการท่องเที่ยวต่อวิถีชุมชนในตำบลคอนสัก อำเภอคอนสัก จังหวัดสุราษฎร์ธานี ในส่วนนี้เป็นการรวบรวม แนวคิดทฤษฎี และผลงานวิจัยต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับ การท่องเที่ยว ผลกระทบทางการท่องเที่ยว ผลกระทบจากโลกาภิวัตน์ต่อการท่องเที่ยว รวมทั้ง แนวคิดเกี่ยวกับวิถีชีวิต และการเปลี่ยนแปลงของชุมชน ตลอดจนแนวคิดเกี่ยวกับการมีส่วนร่วม เพื่อใช้เป็นข้อมูลสนับสนุนผลการศึกษา โดยได้จำแนกออกเป็นหัวข้อ ดังต่อไปนี้

- 2.1 แนวคิดเกี่ยวกับผลกระทบ
- 2.2 แนวคิดเกี่ยวกับผลกระทบจากโลกาภิวัตน์ต่อการท่องเที่ยว
- 2.3 แนวคิดเกี่ยวกับการท่องเที่ยว
- 2.4 แนวคิดเกี่ยวกับการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์
- 2.5 แนวคิดเกี่ยวกับวิถีชีวิต
- 2.6 แนวคิดการมีส่วนร่วม

2.1 แนวคิดเกี่ยวกับผลกระทบ

การศึกษาวิจัยเรื่อง ผลกระทบจากการท่องเที่ยวที่ส่งผลต่อวิถีชุมชน ตำบลคอนสัก อำเภอคอนสัก จังหวัดสุราษฎร์ธานี เป็นการศึกษาสถานการณ์ความเปลี่ยนแปลงของชุมชนที่เกิดจาก กิจกรรมการท่องเที่ยว โดยการดำเนินกิจกรรมการท่องเที่ยวของผู้ประกอบการธุรกิจการท่องเที่ยว อาจเกิดผลกระทบทั้งด้านบวก และด้านลบ ต่อการดำเนินชีวิตของคนในชุมชน ดังนั้นเพื่อให้ทราบถึงกระบวนการเปลี่ยนแปลงของชุมชนอย่างเป็นรูปธรรมมากยิ่งขึ้น ผู้วิจัยจึงได้ทบทวน แนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับผลกระทบ เนื่องจากมีความสำคัญในการศึกษาวิจัยครั้งนี้ โดยในการรวบรวมข้อมูล ทำให้ทราบว่า มีผู้ให้ความหมายเกี่ยวกับเรื่องผลกระทบที่สำคัญดังต่อไปนี้

2.1.1 ความหมายผลกระทบ

ความหมายผลกระทบ คำว่า “ผลกระทบ” มีนักวิชาการได้ให้นิยามไว้หลายความหมายด้วยกันดังนี้ นิสาชล ทองแถม (2528: 4) ได้ให้นิยามศัพท์ของผลกระทบ (Impact) ไว้ว่าหมายถึง สิ่งต่างๆ ที่เกิดขึ้นใหม่ ทั้งที่มนุษย์สร้างขึ้นหรือเกิดขึ้นเองโดยธรรมชาติ ทั้งกายภาพ (Physical) และนามธรรม (Abstracts) เมื่อเกิดแล้วจะทำให้คุณภาพชีวิตของคนทั้งหลายที่อาศัยอยู่ในช่วงเวลานั้นเปลี่ยนแปลงไปไม่มากนักน้อย ในขณะที่ ประสิทธิ์ ตงยงศิริ (2542: 10) ได้ให้แนวคิดเกี่ยวกับผลกระทบไว้ว่า คำว่าผลกระทบ (Impact) โดยทั่วไปจะหมายถึงผลของการดำเนินกิจกรรมของมนุษย์ที่มีต่อการเปลี่ยนแปลงในสิ่งแวดล้อม โดยผลกระทบดังกล่าวอาจจำแนกออกตามประเภท ขนาดและระยะเวลา ได้ดังนี้ประเภทของผลกระทบ ได้แก่การสูญเสียทางเศรษฐกิจ เช่นการสูญเสียงาน ที่ดินทำกิน มูลค่าบ้านและทรัพย์สินลดลง ความสูญเสียบริการทางสังคม และความสูญเสียเกี่ยวกับวิถีดำเนินชีวิต ระดับของผลกระทบจะมีตั้งแต่ระดับที่น้อยถึงมาก และระยะเวลาของผลกระทบก็มีทั้งระยะสั้น และระยะยาว ชาวลิต โภชพันธ์ (2543: 7) ให้ความหมายของผลกระทบว่า ผลกระทบ คือ ผลที่เกิดขึ้นจากการกระทำเรื่องใดเรื่องหนึ่งอาจเป็นผล ที่เกิดขึ้นทั้งในปัจจุบันและอนาคต เป็นได้ทั้งทางบวกและทางลบ และอาจเกิดขึ้นกับกลุ่มเป้าหมาย และมีใช้กลุ่มเป้าหมาย หรือกระทบต่อสถานการณ์ต่าง ๆ ทั้งทางตรง และทางอ้อม และ อำนวย วงษ์พานิช (2549: 15) ได้สรุปความหมายของผลกระทบว่า คือผลที่เกิดขึ้นจากการกระทำเรื่องใดเรื่องหนึ่งอาจเป็นผลที่เกิดขึ้นทั้งในปัจจุบันและอนาคต เป็นไปได้ทั้งทางบวกและทางลบ อาจขึ้นกับกลุ่มเป้าหมายและมีใช้กลุ่มเป้าหมาย หรือผลกระทบต่อสถานการณ์ต่างๆ ทั้งทางตรงและทางอ้อม

สรุปผลกระทบ คือ ผลที่เกิดขึ้นจากการกระทำเรื่องใดเรื่องหนึ่งอาจเป็นผลที่เกิดขึ้น ทั้งในปัจจุบันและอนาคตเป็นได้ทั้งทางบวกและทางลบอาจเกิดขึ้นกับกลุ่มเป้าหมายและมีใช้กลุ่มเป้าหมาย ซึ่งกระทบต่อสิ่งต่างๆ ทั้งทางตรงและทางอ้อม การศึกษาผลกระทบที่เกิดขึ้นจากการท่องเที่ยวจึงเป็นสิ่งสำคัญต่อการดำรงชีวิตของคนในชุมชน ที่มีแบบแผนยึดติดตามค่านิยมที่บรรพบุรุษได้สร้างขึ้นและหล่อหลอมออกมาเป็นความเชื่อ ดังนั้น ในการทบทวนแนวคิดเรื่องผลกระทบ ผู้ศึกษาจึงได้รวบรวมความหมายหมายที่หลากหลายไว้ เพื่อเป็นแนวทางในการเก็บรวบรวมข้อมูลของชุมชน และการวิเคราะห์ข้อมูลที่ถูกต้อง และเพื่อให้ข้อมูลมีความน่าเชื่อถือมากยิ่งขึ้นจึงได้ทบทวนทฤษฎีผลกระทบ

2.1.1 ความหมายผลกระทบ

Dye (1982 อ้างถึงใน อำนวย วงษ์พานิช, 2549) ได้ให้ความหมายของผลกระทบว่า หมายถึง การแยกแยะปัญหาของสังคมเพื่อให้ทราบถึงองค์ประกอบที่แท้จริงอันเป็นธรรมชาติ และที่เป็น

ปัญหา รวมถึงการรวบรวมข้อมูลเพื่อการสาเหตุของปัญหาต่างๆ ตลอดจนการเสนอวิธีการแก้ไข ปัญหาที่ได้จากการสรุปผลกระทบ ดังนั้นในการทบทวนทฤษฎีครั้งนี้ ผู้ศึกษาได้ทำประยุกต์ทฤษฎีผลกระทบเพื่อให้สามารถอธิบายปรากฏการณ์ของสถานการณ์การท่องเที่ยวที่เกิดขึ้นต่อชุมชนคอน ลัก จึงได้แบ่งลักษณะของผลกระทบออกเป็นประเภท 4 ประเภทที่สำคัญต่อไปนี้

1) ประเภทที่ 1 เป็นลักษณะการแบ่งผลกระทบตามแง่มุมเนื้อหา โดยได้แบ่งออกได้ เป็นผลกระทบทางด้านเศรษฐกิจ สังคม การเมือง การบริหาร สิ่งแวดล้อมและกายภาพ เช่น ผลกระทบจากการดำเนินนโยบายตามแผนพัฒนาการท่องเที่ยวแห่งชาติ เป็นต้น

2) ประเภทที่ 2 คือลักษณะการแบ่งผลกระทบตามแง่มุมของความเป็นจริงที่เกิดขึ้น (Reality) ซึ่งในการศึกษาผลกระทบครั้งนี้ผู้ศึกษาได้แบ่งเป็น 2 ประเภทย่อย คือ ผลกระทบในเชิง ภาวะวิสัย (Objective Impact) ได้แก่ ผลกระทบที่เกิดขึ้นโดยที่ไม่ขึ้นอยู่กับความรู้สึกนึกคิดของคน และอีกประเภทหนึ่งคือ ผลกระทบเชิงอัตวิสัย (Subjective Impact) ได้แก่ ผลกระทบที่เกิดขึ้นใน ความรู้สึกนึกคิดของคน

3) ประเภทที่ 3 ผู้ศึกษาได้แบ่งตามแง่มุมของทิศทางที่กระทบ (Direction Impact) โดยมุ่งเน้นการแบ่งผลกระทบออกเป็น 2 รูปแบบ คือผลกระทบโดยตรง (Direction Impact) และ ผลกระทบทางอ้อม (Indirect Impact)

4) ประเภทที่ 4 เป็นลักษณะการแบ่งตามแง่มุมของคุณค่าของผลกระทบ โดยอาจ แบ่งออกได้เป็นผลกระทบในเชิงบวก (Positive Impact) ได้แก่ ผลกระทบที่เป็นสิ่งที่พึงปรารถนา และผลกระทบในเชิงลบ (Negative Impact) ได้แก่ ผลกระทบที่ไม่เป็นที่พึงปรารถนา

เมื่อพิจารณาการนำทฤษฎีผลกระทบมาประยุกต์เข้ากับแนวคิดของนักวิชาการในประเทศไทยพบว่ามีการนำมาใช้อย่างแพร่หลายดังนี้ ประสิทธิ์ ดงยิ่งศิริ (2542: 10) ได้ทำการสรุปและแบ่ง ประเภทของผลกระทบออกเป็น 6 ลักษณะ ซึ่งมีความสอดคล้องกับงานวิจัยเกี่ยวกับผลกระทบจาก การท่องเที่ยวต่อวิถีชีวิตชุมชนดังนี้

1) ลักษณะที่ 1 เป็นลักษณะการแบ่งผลกระทบตามแง่มุมเนื้อหา อาจแบ่งออกได้เป็น ผลกระทบทางด้านเศรษฐกิจ ผลกระทบทางด้านสังคม และผลกระทบทางด้านสิ่งแวดล้อม รวมทั้ง ผลกระทบทางกายภาพ

2) ลักษณะที่ 2 การแบ่งผลกระทบตามแง่มุมของความเป็นจริงที่เกิดขึ้น (Reality) เราอาจแบ่งเป็น 2 ประเภทใหญ่ ๆ คือ ผลกระทบเชิงภาวะวิสัย (Objective Impact) ซึ่งได้แก่ ผลกระทบที่เกี่ยวข้องโดยไม่ขึ้นอยู่กับความรู้สึกนึกคิดของคน เช่น การดำเนินนโยบายการส่งเสริม การท่องเที่ยวก็อาจจะส่งผลให้นักท่องเที่ยวเข้ามาท่องเที่ยวและพักผ่อนในชุมชนคอน ลัก สามารถ เพิ่มรายได้ให้แก่ประเทศเพิ่มมากขึ้น ซึ่งเป็นการคาดเดา โดยอิงบนฐานข้อมูลที่มีอยู่ ผลกระทบอีก

ประเภทหนึ่ง คือ ผลกระทบเชิงอัตวิสัย (Subjective Impact) ได้แก่ ผลกระทบในความรู้สึกนึกคิดของคน เช่น การดำเนินนโยบายส่งเสริมการท่องเที่ยวก่อให้เกิดการขยายตัวของโสเภณี ทำให้คนไทยจำนวนมากรู้สึกอับอายต่างชาติ

3) ลักษณะที่ 3 การแบ่งตามแง่มุมของทิศทางที่กระทบ อาจแบ่งออกได้เป็นผลกระทบโดยตรง (Direction Impact) และผลกระทบทางอ้อม (Indirect Impact)

4) ลักษณะที่ 4 การแบ่งตามแง่มุมของคุณค่าของผลกระทบ แบ่งออกได้เป็นผลกระทบในเชิงบวก (Positive Impact) หมายถึง ผลกระทบที่เป็นสิ่งที่พึงปรารถนา และผลกระทบในเชิงลบ (Negative Impact) ได้แก่ ผลกระทบที่ไม่เป็นสิ่งที่พึงปรารถนา

5) ลักษณะที่ 5 การแบ่งผลกระทบตามเวลา อาจแบ่งได้เป็น 2 ประเภท คือ ผลกระทบในระยะสั้น หมายถึง ผลกระทบที่เกิดขึ้นแล้วในปัจจุบัน ผลกระทบระยะยาว หมายถึง ผลกระทบที่จะเกิดขึ้นในอนาคต

6) ลักษณะที่ 6 คือการแบ่งผลกระทบตามความรุนแรง แบ่งได้เป็น 2 ประเภท คือ ผลกระทบที่มีความรุนแรงและเกิดขึ้นในขอบเขตวงกว้าง อีกประการหนึ่ง คือ ผลกระทบที่ไม่รุนแรง และเกิดขึ้นในวงแคบ ๆ

โดยสำหรับการศึกษาในครั้งนี้สิ่งที่ผู้ศึกษาพึงตระหนักและให้ความสำคัญคือการทบทวนแนวคิดผลกระทบทางเศรษฐกิจ สังคม และสิ่งแวดล้อม เนื่องจากสถานการณ์การท่องเที่ยวอาจส่งผลกระทบทางตรงและผลกระทบทางอ้อม ดังนั้นจึงได้มีการรวบรวมแนวคิดที่เกี่ยวข้องกับผลกระทบต่อเศรษฐกิจ สังคมและสิ่งแวดล้อมไว้ดังนี้

2.1.3 แนวคิดเกี่ยวกับผลกระทบทางเศรษฐกิจ

สำหรับความหมายของคำว่า “เศรษฐกิจ” ได้มีนักวิชาการได้ให้นิยามไว้หลายความหมาย ดังนี้ ทับทิม วงศ์ประยูร (2542: 2) ให้ความหมายของเศรษฐกิจไว้ว่า “เศรษฐกิจ” หมายถึง การศึกษาเกี่ยวกับความต้องการของมนุษย์อันมีอยู่ไม่จำกัด แต่แนวทางที่จะได้รับมีขอบเขตจำกัด ได้แก่ การประกอบการหาเลี้ยงชีพ การแสวงหารายได้ การสะสมทรัพย์สิน การผลิต การจำหน่าย ตลอดจนการบริโภคสิ่งอุปโภคต่าง ๆ ในขณะที่ จานงค์ อควิณสิทธิ์ และคณะ (2540: 109) ได้ให้ความหมายของเศรษฐกิจไว้ว่า เศรษฐกิจ (Economy) หมายถึง กิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับการจัดการทรัพยากรที่มีอยู่อย่างจำกัดด้วยวิธีการต่าง ๆ เพื่อสนองความต้องการอันไม่มีที่สิ้นสุดของมนุษย์ให้ได้มากที่สุดและอย่างประหยัดที่สุด ดังนั้น จากการสังเคราะห์สามารถสรุปได้ว่า เศรษฐกิจ หมายถึง กิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับทรัพยากรที่มีจำกัดอันมีค่า เพื่อนำมาตอบสนองความต้องการของมนุษย์ ที่ปรับเปลี่ยนไปตามยุคสมัย เช่น รายได้ การผลิต เงินออม การจำหน่าย และการบริโภคใช้สอยสิ่งต่าง ๆ

ของชุมชนอย่างประหยัดที่สุด ซึ่งสอดคล้องกับ วันทนีย์ ภูมิภัทรากม และคณะ (2538: 11-12) ได้กล่าวถึงความสำคัญของเศรษฐกิจไว้ พอสรุปได้ว่า เศรษฐกิจมีความสำคัญและแทรกอยู่ในวงการทุกขั้นตอน ทั้งในเรื่องของการเลือกใช้ทรัพยากรที่หายากและมีจำกัด เพื่อทำการผลิตให้มีประสิทธิภาพมากที่สุด และเพื่อให้การกระจายสินค้าเกิดความเป็นธรรมมากที่สุด ทั้งในปัจจุบันและอนาคต ซึ่งพอจะแยกเป็นประเด็นได้ดังนี้

1) ประเด็นด้านความสำคัญในระดับจุลภาค เศรษฐกิจช่วยให้เข้าใจบทบาทของแต่ละบุคคล ที่ดำรงชีวิตอยู่ในระบบเศรษฐกิจ ไม่ว่าจะเป็นผู้บริโภค ผู้ผลิต คนกลาง และเจ้าของปัจจัยการผลิต เพื่อที่จะช่วยแก้ปัญหาเศรษฐกิจต่อไป

2) ประเด็นความสำคัญในระดับมหภาค ปัญหาเศรษฐกิจของส่วนรวมหรือของประเทศนั้น นับว่าสำคัญยิ่ง การเข้าใจเศรษฐกิจทำให้เกิดความรู้ความเข้าใจสภาพข้อเท็จจริงของปัญหา ความสัมพันธ์และผลกระทบ แนวทางในการแก้ไข โดยสามารถเลือกวิธีการที่ทำให้บรรลุนโยบายเศรษฐกิจได้ถูกต้อง และเกิดความเสียหายน้อยที่สุด

3) ประเด็นความสำคัญต่อการพัฒนาเศรษฐกิจและเสถียรภาพประเทศชาติต่าง ๆ ทั่วโลกในปัจจุบันได้กำหนดแนวทางในการพัฒนาเศรษฐกิจ เพื่อให้เศรษฐกิจขยายตัว และมีเสถียรภาพมั่นคง

จากการทบทวนแนวคิดผลกระทบทางเศรษฐกิจจากการท่องเที่ยวที่ส่งผลต่อวิถีชีวิตของคนในชุมชนโดย วิทยากร เชียงกูล (2536: 5) ได้กล่าวถึงความสำคัญของเศรษฐกิจไว้ว่า เศรษฐกิจเป็นเรื่องสำคัญของสมาชิกทุกคนในสังคม ไม่ใช่เรื่องเฉพาะของนักการเมือง ข้าราชการประจำ นักธุรกิจ เอกชน หรือนักเศรษฐศาสตร์ นักวางแผนทั้งหลายเท่านั้น เราทุกคนต่างก็เป็นส่วนหนึ่งของระบบเศรษฐกิจสังคม เราต่างก็เป็นมนุษย์เศรษฐกิจ มีความต้องการทางเศรษฐกิจและสังคม และต้องทำงานให้ได้ความต้องการนั้นมา ถ้าหากประชาชนมีความเข้าใจเรื่องเศรษฐกิจมากขึ้น ก็จะทำให้ชีวิตความเป็นอยู่ของพวกเขาดีขึ้น และจะช่วยเสนอแนะ ผลักดันให้ประเทศชาติพัฒนานำไปในทางที่ควรมากกว่าที่เป็นอยู่ ในขณะที่ ศิริโรรัฐ ชูพร้อม (2544: 15) ได้กล่าวว่า เศรษฐกิจมีความสำคัญทั้งต่อตัวบุคคลและประเทศชาติ ประชาชนอยู่ดีกินดี มีงานทำ มีรายได้ดี มีคุณภาพชีวิตที่ดีก็สามารถช่วยพัฒนาประเทศให้เจริญรุ่งเรืองได้ ในทางตรงกันข้ามหากประเทศใด มีเศรษฐกิจไม่ดี ประชาชนเกิดปัญหาการว่างงาน ไม่มีรายได้ ก็ทำให้เกิดปัญหาต่างๆ ซึ่งก็จะส่งผลต่อความมั่นคงของประเทศและ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช (2544: 41) กล่าวถึงผลกระทบด้านเศรษฐกิจจากการท่องเที่ยวที่มีผลต่อการเปลี่ยนแปลงชุมชน

สรุปได้ว่า ผลกระทบผลกระทบด้านบวกของการท่องเที่ยวต่อชุมชนด้านเศรษฐกิจและผลกระทบผลกระทบด้านลบของการท่องเที่ยวต่อชุมชนด้านเศรษฐกิจ

งานวิจัย อติวัฒน์สิทธิ์ และคณะ (2540: 109) ได้ให้ความหมายของผลกระทบด้านบวกของการท่องเที่ยวต่อชุมชนด้านเศรษฐกิจ ไว้ 6 ลักษณะด้านบวกที่สำคัญดังนี้

1) การท่องเที่ยวช่วยสร้างอาชีพ และการจ้างงานแก่ชุมชน เนื่องด้วยธุรกิจท่องเที่ยวเป็นธุรกิจที่ต้องใช้แรงงานมาก จึงเป็นการเปิดโอกาสให้เกิดการจ้างงานภายในชุมชน ทั้งทางตรงและทางอ้อม นอกจากนี้ยังช่วยในการกระตุ้นให้เกิดการคิดค้นนำทรัพยากรที่ไร้ค่า มาประดิษฐ์เป็นสินค้าที่ระลึกจำหน่ายให้แก่นักท่องเที่ยว นับว่าเป็นการสร้างรายได้ สร้างอาชีพและการจ้างงานเกิดขึ้นในชุมชน ซึ่งในตำบลคอนสักก่อนข้างเห็นได้ชัดเจน

2) เมื่อมีการท่องเที่ยวเข้าไปจะทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงโครงสร้างทางเศรษฐกิจของชุมชน เนื่องจากโครงสร้างทางเศรษฐกิจการผลิตของชุมชนแต่ดั้งเดิมจะเป็นเศรษฐกิจที่ได้จากสวนยางพารา จากการทำการประมง ครั้นชุมชนเกิดการท่องเที่ยวจึงมีการลงทุนผลิตสินค้าและบริการทางการท่องเที่ยว อันเป็นสาเหตุให้เกิดการเปลี่ยนแปลงโครงสร้างทางเศรษฐกิจของชุมชนจากเศรษฐกิจที่มุ่งเน้นไปยังสินค้าทางการเกษตร และทางการประมง สู่อุตสาหกรรม ธุรกิจจากการท่องเที่ยว เช่น ร้านอาหาร รีสอร์ท โรงแรม และภาคบริการต่างๆ จึงทำให้เกิดการขยายตัวของธุรกิจท่องเที่ยวในชุมชนเพิ่มมากขึ้น เพื่อให้สามารถสนองตอบต่อความต้องการของนักท่องเที่ยวอย่างเพียงพอ

3) เป็นการนำรายได้สู่ชุมชน กล่าวคือ เมื่อชุมชนมีการสร้างอาชีพและการจ้างงานจากการท่องเที่ยวย่อมก่อให้เกิดรายได้สู่ชุมชน เนื่องจากนักท่องเที่ยวได้นำเงินไปใช้จ่ายซื้อสินค้าและบริการท่องเที่ยวจากชุมชน ทำให้มีรายได้เข้าสู่ชุมชนเพิ่มมากยิ่งขึ้น

4) เกิดการกระจายรายได้สู่ภูมิภาค กล่าวคือ เมื่อชุมชนมีรายได้จากแหล่งท่องเที่ยวย่อมหมายความว่ารายได้มีการกระจายไปยังภูมิภาค เช่น ในกรณีการท่องเที่ยวเกาะสมุย ซึ่งมีนักท่องเที่ยวที่บินตรงมาจากต่างประเทศเพื่อมาท่องเที่ยว อันก่อให้เกิดการพัฒนาสร้างความเจริญแก่ชุมชน

5) การท่องเที่ยวเพิ่มรายได้ต่อหัวของชุมชนท้องถิ่นเป็นเครื่องชี้สถานะทางเศรษฐกิจของประชาชนในชุมชนหรือท้องถิ่นว่ามีการอยู่ดีกินดี

6) การท่องเที่ยวก่อให้เกิดประโยชน์ในการกระตุ้นการผลิตด้านอื่นๆ ของชุมชน เนื่องจากเมื่อชุมชนท้องถิ่นมีรายได้ต่อหัวของประชากรสูงขึ้น สมาชิกชุมชนก็สามารถนำรายได้ไปใช้จ่ายเพิ่มมากขึ้น ก่อให้เกิดการหมุนเวียนทางเศรษฐกิจของชุมชนท้องถิ่น กระตุ้นให้เกิดการผลิตด้านอื่นๆ และนำทรัพยากรของชุมชนมาใช้ให้เกิดประโยชน์มากขึ้น

ในขณะที่ผลกระทบในด้านลบ งานวิจัย อติวัฒน์สิทธิ์ และคณะ (2540: 109) ได้อธิบายผลกระทบด้านลบของการท่องเที่ยวต่อชุมชนด้านเศรษฐกิจสำคัญ 5 ลักษณะที่สำคัญดังต่อไปนี้

1) การเกิดปัญหาการสั่งซื้อสินค้าจากต่างประเทศแก่ชุมชน เพราะความต้องการผลิตสินค้า และการบริการทางการท่องเที่ยวมากขึ้น และเพื่อตอบสนองความต้องการของนักท่องเที่ยว

2) การเกิดปัญหาการแก่งแย่งผลประโยชน์แก่ชุมชน นำมาซึ่งการแข่งขันในการผลิต และการจำหน่ายสินค้าบริการทางการท่องเที่ยวเพื่อตอบสนองความต้องการของนักท่องเที่ยว เป็นเหตุให้เกิดการแย่งชิงผลประโยชน์ขึ้นในหมู่ผู้ประกอบการธุรกิจท่องเที่ยวของชุมชน ซึ่งอาจมีการตัดราคาและขอมหาขาดทุนซึ่งเป็นผลเสียต่อเศรษฐกิจโดยรวม

3) การเกิดปัญหาด้านราคาสินค้า ซึ่งแน่นอนค่าครองชีพของชุมชนเพิ่มขึ้น เนื่องด้วยชุมชนเมื่อมีการท่องเที่ยวเกิดขึ้นย่อมต้องการสินค้าอุปโภคบริโภคมากขึ้น เพื่อตอบสนองความต้องการของนักท่องเที่ยว เป็นเหตุให้ผู้ประกอบการธุรกิจท่องเที่ยวถือโอกาสโก่งราคาสินค้าและบริการท่องเที่ยวให้สูงขึ้น เกิดภาวะเงินเฟ้อขึ้นในชุมชน สืบเนื่องกระทบค่าครองชีพของชุมชนสูงขึ้นตามไปด้วย นอกจากนี้ยังทำให้ราคาที่ดินของชุมชนเพิ่มสูงขึ้น เพราะมีการแย่งกันซื้อที่ดินที่มีทำเลดี เหมาะสมกับการท่องเที่ยว ก็ยิ่งทำให้เกิดเงินเฟ้อสูงเพิ่มอีกมากขึ้น จึงถือว่าคอนสติกเริ่มมีผลกระทบในด้านนี้

4) การเกิดปัญหาคุณภาพของแรงงานในชุมชน กล่าวคือ เมื่อชุมชนมีการท่องเที่ยว ย่อมต้องการแรงงานด้านการท่องเที่ยวมากขึ้น เป็นเหตุให้เกิดการถ่ายเทแรงงานจากชุมชนอื่นเข้ามาทำงานในชุมชนที่เป็นแหล่งท่องเที่ยว และมีแรงงานส่วนหนึ่งที่ด้อยคุณภาพเข้ามาก่อให้เกิดผลเสียต่อการท่องเที่ยวโดยรวม อีกทั้งต้องเสียค่าใช้จ่ายในการพัฒนาคุณภาพแรงงานมากขึ้น

5) การเกิดปัญหารายได้เป็นฤดูกาลแก่ชุมชน จึงก่อให้เกิดปัญหารายได้ที่ไม่สม่ำเสมอขึ้นตามฤดูกาลท่องเที่ยว โดยเฉพาะฤดูกาลท่องเที่ยวสั้นๆ ก็จะมีรายได้จากการท่องเที่ยวที่น้อยลงด้วย เป็นสาเหตุให้ชุมชนไม่สามารถพึ่งพารายได้จากการท่องเที่ยวเป็นหลักได้ เพราะจะมีความเสี่ยงสูง อีกทั้งเกิดปัญหาการว่างงานในช่วงฤดูกาลท่องเที่ยวด้วย

ดังนั้น จึงกล่าวได้ว่าความสำคัญของการพัฒนาเศรษฐกิจเป็นความสำคัญตั้งแต่ตัวบุคคล ครอบครัว และรวมกันเป็นระดับประเทศชาติ โดยหากประเทศมีเศรษฐกิจที่ดี ประชาชนก็จะอยู่ดี มีความสุขมีความปลอดภัย มีคุณภาพชีวิตที่ดี หรือกล่าวได้ว่า เศรษฐกิจเป็นเครื่องกำหนดความเป็นไปของชีวิตมนุษย์ ตั้งแต่อดีตถึงปัจจุบัน รวมถึงอนาคต

2.1.4 แนวคิดเกี่ยวกับผลกระทบทางสังคม

กล่าวคือคำว่า “สังคม” มีนักวิชาการได้ให้นิยาม ไว้หลายความหมายดังนี้ สนธยา พลศรี (2541: 41) ได้ให้ความหมายของสังคมว่า สังคม หมายถึง การอยู่ร่วมกันเป็นกลุ่มของมนุษย์ภายในอาณาบริเวณที่แน่นอน ในระยะเวลายาวนานพอสมควร จนเกิดระเบียบแบบแผนของความสัมพันธ์

ระหว่างกันขึ้น มีความผูกพันพึ่งพาอาศัยกัน และมีวิถีชีวิตร่วมกัน ในขณะที่ ณรงค์ เส็งประชา (2539: 26) กล่าวถึงความหมายของสังคมน่า หมายถึง สังคมขนาดใหญ่ที่มีผู้คนมาอยู่ร่วมกัน มีการกระทำต่อกันภายใต้กฎเกณฑ์เดียวกัน เพื่อจุดมุ่งหมายร่วมกัน ปรีชา คุวินทร์พันธ์ (2538: 78) ให้คำนิยามของสังคมน่าว่า สังคมน่าคือ คนตั้งแต่ 2 คนขึ้นไป มีความสัมพันธ์ในทางร่วมมือหรือพึ่งพาอาศัยกัน ความสัมพันธ์นี้มักจะมีติดต่อกันไปจนเป็นความผูกพัน และผู้ที่มีสัมพันธ์กันเกิดความสำนึกว่าเป็นสมาชิกร่วมกันในกลุ่มเดียวกัน แยกออกได้จากกลุ่มอื่น ๆ

ดังนั้นผู้วิจัยจึงได้ให้ความสำคัญต่อผลกระทบทางสังคมและวัฒนธรรมของชุมชนทั้งในด้านผลกระทบทางบวกและในด้านผลกระทบทางลบ จึงได้ให้ความสำคัญกับการทบทวนวรรณกรรมในส่วนนี้ ซึ่งได้มีนักวิชาการและนักคิดในประเทศไทยให้ความหมายที่หลากหลาย ดังเช่น สนธยา พลศรี (2541) ได้แบ่งลักษณะของผลกระทบด้านบวกของการท่องเที่ยวต่อชุมชนท้องถิ่นด้านสังคมและวัฒนธรรมที่สำคัญไว้ 9 ประการดังนี้

1) การเกิดการเปลี่ยนแปลงแบบแผนในการประกอบอาชีพของชุมชน เนื่องด้วยได้เกิดธุรกิจท่องเที่ยวขึ้นเพื่อสนองความต้องการของนักท่องเที่ยว ทำให้ประชาชนในชุมชนส่วนใหญ่เปลี่ยนจากอาชีพการทำสวนยางพารา การทำประมงชายฝั่ง สู่อชีพด้านการท่องเที่ยว อันเป็นอาชีพหลักใหม่หรือเป็นอาชีพเสริม

2) ช่วยสร้างสรรค์ความเจริญทางสังคมแก่ชุมชน เช่น สิ่งอำนวยความสะดวกทางการท่องเที่ยวก่อให้เกิดการลงทุนทั้งภาครัฐและภาคเอกชนในการสร้างสิ่งใหม่ ๆ ซึ่งเป็นการสร้างสรรค์ความเจริญให้แก่สังคมในชุมชนอีกทางหนึ่ง

3) ช่วยยกระดับมาตรฐานการครองชีพของชุมชน การท่องเที่ยวก่อให้เกิดผลประโยชน์ต่อเศรษฐกิจของชุมชนทำให้ประชาชนในชุมชนมีรายได้และอำนาจซื้อมากขึ้น ส่งผลให้มีความเป็นอยู่ที่ดีขึ้นเป็นการช่วยยกระดับมาตรฐานการครองชีพของชุมชนให้ดีขึ้น

4) ก่อให้เกิดการสร้างสามัคคีให้แก่สังคม ในการร่วมมือพัฒนาและอนุรักษ์ทรัพยากรท่องเที่ยวในชุมชนร่วมกันให้คงอยู่อย่างยั่งยืน เกิดความเข้มแข็งของชุมชน กระตุ้นความภาคภูมิใจ ความรักในถิ่นฐาน

5) ช่วยป้องกันการอพยพย้ายถิ่นของประชาชนในชุมชน กล่าวคือ เมื่อมีการท่องเที่ยวข้อม่อให้เกิดการสร้างอาชีพและการจ้างงานในชุมชน ซึ่งโดยธรรมชาติมนุษย์มักจะรักถิ่นฐานบ้านเกิดของตนเอง เมื่อมีโอกาสประกอบอาชีพที่เหมาะสมในชุมชนของตนเองก็ไม่อยากย้ายถิ่นที่ทำงานออกไปที่อื่น

6) ช่วยเสริมสร้างการศึกษาแก่ชุมชน เนื่องจาก เมื่อมีการท่องเที่ยว ประชาชนในชุมชนท้องถิ่นก็จะมีความต้องการด้านการศึกษาเพิ่มขึ้น เพื่อพัฒนาตัวเองให้มีความรู้ความสามารถ

และมีโลกทัศน์กว้างขึ้น เพื่อนำไปใช้ประกอบอาชีพที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยวและพัฒนาการท่องเที่ยวของชุมชนให้ดีขึ้นต่อไป

7) กระตุ้นให้เกิดกิจกรรมเสริมสร้างความปลอดภัยแก่ชุมชน เพราะการท่องเที่ยวมีความอ่อนไหวมาก นักท่องเที่ยวจะเลือกเดินทางท่องเที่ยวในชุมชนที่มีความปลอดภัยทั้งชีวิตและทรัพย์สิน ดังนั้นชุมชนที่เป็นแหล่งท่องเที่ยวจึงต้องเสริมสร้างให้มีความปลอดภัยเพียงพอ

8) ก่อให้เกิดประโยชน์ในการสร้างความเข้าใจแก่นักท่องเที่ยว เกี่ยวกับวัฒนธรรมของชุมชน ก่อให้เกิดความเข้าใจและยอมรับในคุณค่าทางมรดกวัฒนธรรมของชุมชน

9) ก่อให้เกิดประโยชน์ในการสร้างความรัก ความหวงแหน และความภาคภูมิใจของวัฒนธรรมแก่ชุมชน เพราะวัฒนธรรมประเพณีของชุมชนเป็นตัวดึงดูดใจที่สำคัญในการท่องเที่ยว

เมื่อทบทวนแนวคิดเกี่ยวกับผลกระทบด้านลบ พบว่า ลักษณะของผลกระทบด้านลบของการท่องเที่ยวต่อชุมชนท้องถิ่นด้านสังคมและวัฒนธรรมที่สำคัญสามารถแบ่งออกเป็น 4 ลักษณะที่เด่น ดังนี้ (สนธยา พลศรี, 2541)

1) ลักษณะผลกระทบด้านลบที่ 1 คือ สภาพปัญหาการเปลี่ยนแปลงวิถีชีวิตและค่านิยมของคนในชุมชน เนื่องด้วยชุมชนมีความเป็นอยู่ในสังคมชนบทที่เรียบง่าย เมื่อการท่องเที่ยวเข้ามาข่มเป็นเหตุให้คนในชุมชนเกิดความชื่นชมและเลียนแบบนักท่องเที่ยว จึงเกิดการเปลี่ยนแปลงวิถีชีวิตและค่านิยมที่มีมาแต่ครั้งเดิม เช่น การเปลี่ยนแปลงด้านการแต่งกายพื้นเมืองมาเป็นแบบสมัยใหม่ เกิดค่านิยมในการบริโภคสินค้าต่างๆ ใช้เครื่องจักรกลมาผลิตสินค้าพื้นเมืองแทนแรงงานมือ ซึ่งการเปลี่ยนแปลงเหล่านี้เป็นการทำลายเอกลักษณ์ของชุมชนอันเป็นเสน่ห์ที่ดึงดูดนักท่องเที่ยว ซึ่งมีการขยายประเด็นนี้ต่อไปใน หัวข้อ “อิทธิพลของโลกาภิวัตน์และบริบททางสังคมที่เกี่ยวข้อง”

2) ลักษณะผลกระทบด้านลบที่ 2 คือปัญหาความผูกพันทางครอบครัว คือ เมื่อกลุ่มหนุ่มสาวมีงานทำในธุรกิจท่องเที่ยว ซึ่งมีวันหยุดไม่แน่นอน ทำให้เกิดการห่างเหินจากครอบครัว และเมื่อมีรายได้ดีก็มักปลีกตัวหนีจากความเข้มงวดทางสังคมของชุมชน

3) ลักษณะผลกระทบด้านลบที่ 3 เกิดการอพยพย้ายถิ่นเข้ามา เมื่อชุมชนมีการท่องเที่ยวเกิดขึ้นย่อมทำให้ประชาชนในชุมชนท้องถิ่นอื่นเข้ามาหางานทำ จึงสร้างปัญหาต่างๆ มากมายให้แก่ชุมชนที่เป็นแหล่งท่องเที่ยว เช่น ปัญหาที่อยู่อาศัย ปัญหาสาธารณสุข และปัญหาการกำจัดขยะมูลฝอย เป็นต้น

4) ลักษณะผลกระทบด้านลบที่ 4 ปัญหาการทำลายศิลปวัตถุของชุมชน โดยอาจจะรู้เท่าไม่ถึงการณ์ เนื่องจากไม่รู้คุณค่าของศิลปวัตถุ เช่น การขีดเขียนบนศิลปวัตถุ หรือขโมยศิลปวัตถุไปขายให้กับนักท่องเที่ยว

2.2 แนวคิดเกี่ยวกับผลกระทบจากโลกาภิวัตน์ต่อการท่องเที่ยว

สำหรับคำว่าโลกาภิวัตน์ จากการรวบรวมแนวคิด ทฤษฎี ทำให้ทราบว่า ในความหมายกว้างๆ นั้น หมายถึง การเปลี่ยนแปลงของโลกด้วยเทคโนโลยี ซึ่งมีเป้าหมายในการกระทำ คือ เพื่อให้โลกดีขึ้น กล่าวคือการกระทำกิจกรรมใดๆ เพื่อให้โลกดีขึ้น หมายความว่า โลกเราของเราในปัจจุบันทุกวันนี้ยังไม่ดีพอ จึงจำเป็นที่มนุษย์ผู้ซึ่งอาศัยอยู่ในโลก จะต้องมาร่วมคิดอ่านกระทำ การ อันจะช่วยทำให้โลกดีขึ้นไปอีก (พิชัย วาสนาสง, 2549: 11) ได้ให้ความหมายของโลกาภิวัตน์ว่า คือความเชื่อมโยงและการผนวกสังคัมรวมกันเป็นเนื้อเดียวกันของระบบเศรษฐกิจทั่วโลก ซึ่งโดยส่วนมากระบบเศรษฐกิจทั่วโลก ได้แก่ระบบตลาด นอกจากนั้นแล้วภายใต้ โลกาภิวัตน์ยังให้ความสำคัญแก่ระบบทุนนิยม การค้าเสรี การแบ่งงานกันทำในระดับสากล (International Division of Labor) การผลิตเพื่อการส่งออก ความคล่องตัวทางการผลิตในระดับโลกหรืออาจเรียกรวมกันว่า “ลัทธิเสรีนิยมใหม่” (Neoliberalism) (วีระ สมบูรณ์, 2551: 23) อย่างไรก็ตาม เอก ตั้งทรัพย์วัฒนา และคณะ (2554: 18-19) ได้อธิบายความหมายของโลกาภิวัตน์ ไว้ 5 แนวทาง ดังนี้

1) ความหมายแรกของโลกาภิวัตน์ คือ เมื่อมีการรวมตัวกันของกลุ่มประเทศ ก็ย่อมเกิดความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ (Internationalization) ซึ่งเป็นลักษณะเฉพาะของโลกาภิวัตน์ในแง่เกี่ยวกับความสัมพันธ์ที่ข้ามพรมแดนระหว่างกลุ่มคน ชุมชน สังคม และประเทศ (Cross-Border Relations) ซึ่งก่อให้เกิดความเจริญเติบโต มีการแลกเปลี่ยนระหว่างประเทศตลอดจนการพึ่งพากันระหว่างประเทศที่เพิ่มสูงขึ้น ดังนั้นจึงเห็นได้ว่า การรวมตัวกันด้วยการพึ่งพาอาศัยซึ่งกันและกันเป็นจุดเริ่มต้นที่สำคัญ ในการก่อเกิดธุรกิจการท่องเที่ยว

2) ความหมายที่สองคือ ลักษณะของโลกาภิวัตน์ในแง่การทำให้เป็นเสรีมากขึ้น (Liberalization) ดังเช่นอุดมการณ์เสรีนิยม ซึ่งในลักษณะนี้เรียกว่า ขั้นตอน หรือกระบวนการ ที่ได้มีการผนวกรวมเศรษฐกิจระหว่างประเทศเข้าด้วยกัน อาทิเช่นการลดข้อจำกัดต่างๆ ที่เป็นอุปสรรค เช่น กฎระเบียบต่างๆ ที่ก่อให้เกิดเป็นอุปสรรคต่อการค้าระหว่างประเทศ การลดอัตราภาษีสินค้านำเข้า และส่งออกระหว่างประเทศ และนอกจากนั้นยังรวมไปถึงระเบียบข้อกำหนดเกี่ยวกับการเคลื่อนที่ของมนุษย์ระหว่างประเทศก็ลดความเข้มงวดลง เพื่อให้สามารถเดินทางระหว่างประเทศ

ได้สะดวกยิ่งขึ้น ดังนั้นจึงอาจกล่าวได้ว่า จากการร่วมมือกันระหว่างประเทศด้วยการลดเงื่อนไขหรือกฎระเบียบของประเทศนั้นๆ ทำให้นักท่องเที่ยวสามารถเดินทางเข้ามาท่องเที่ยวได้ง่ายมากขึ้น

3) ลักษณะของโลกาภิวัตน์ในแง่การทำให้เป็นสากล โดยมีการใช้คำว่า Globalize ในต้นทศวรรษที่ 1940 กล่าวคือรูปแบบของการทำให้เป็นสากล (Universalize) เนื่องจากในช่วงนี้มีความเชื่อว่า เมื่อมีการรวมตัวกันเกิดขึ้นในอนาคตนั้น วัฒนธรรมตามแนวคิดมนุษยนิยมจะเกิดขึ้น ดังนั้นเมื่อโลกาภิวัตน์ เป็นสิ่งที่กระจายไปทั่วโลก ก็ย่อมเกิดกระบวนการของการแพร่ขยายสิ่งต่างๆ เช่นการแลกเปลี่ยนประสบการณ์ การกระจายข้อมูลข่าวสารกลุ่มคน ชุมชน สังคม หรือประเทศข้ามพรมแดนไปยังอีกฝั่งหนึ่งอย่างรวดเร็ว อาทิเช่นการขยายตัวของร้านอาหารฟาสต์ฟู้ดแบบอเมริกัน (American Fast Food) นั่นคือร้านแมคโดนัลด์ ตลอดจนการพัฒนาเครือข่ายออนไลน์ จึงสรุปได้ว่า เมื่อมีการพัฒนาให้เกิดความเป็นสากลนั้น สิ่งที่มาคือการแลกเปลี่ยนทางวัฒนธรรม ดังเช่น ในปัจจุบันอำเภอคอนสาร จังหวัดสุราษฎร์ธานี ได้มีการปรับเปลี่ยนวัฒนธรรมตามนักท่องเที่ยวที่เข้ามายังชุมชน

4) ลักษณะของโลกาภิวัตน์ในแง่การทำให้เป็นตะวันตก (Westernization) หรือการทำให้มีความทันสมัย (Modernization) กล่าวได้ว่าโลกาภิวัตน์ในแง่นี้ ได้ทำให้เกิดรูปแบบต่างๆ ที่ทำให้กลุ่มคน ชุมชน สังคม หรือประเทศ เกิดความทันสมัยมากยิ่งขึ้น หรือทำให้เป็นแบบตะวันตก ด้วยการแพร่กระจายข้อมูลข่าวสาร ผลิตซ้ำทางความคิด เช่น แพร่ข้อมูลข่าวสารในลักษณะทุนนิยมอุตสาหกรรมนิยม การบริหารงานแบบระบบตะวันตก หรือความเป็นปัจเจกชนนิยม ด้วยการแพร่ข้อมูลข่าวสารที่รวดเร็ว และขยายไปทั่วทั้งโลก ย่อมส่งผลให้วัฒนธรรมที่มีอยู่เดิมของชุมชน หรือท้องถิ่นเกิดการเปลี่ยนแปลงไป เนื่องจากการได้รับวัฒนธรรมใหม่ แบบตะวันตกเข้ามาทดแทน ดังนั้นอาจจะสรุปได้ว่า โลกาภิวัตน์ในแง่นี้เป็นลักษณะการสร้างอาณาจักรของ“สิ่งที่เป็นตัวแทนของความทันสมัยหรือความเป็นสมัยใหม่” เข้ามาแทนที่ชุมชน หรือสังคมนั้น ดังเช่น การสร้างห้างค้าปลีก Tesco Lotus การสร้างโทรศัพท์เคลื่อนที่ของบริษัท Apple (I-Phone) ตลอดจนการสร้างสถานที่ให้บริการให้บริการนักท่องเที่ยวของตำบลคอนสาร ที่ปัจจุบันมีกิจกรรมการท่องเที่ยวเพื่อรองรับนักท่องเที่ยวจากต่างประเทศโดยตรง

5) โลกาภิวัตน์ในแง่ของการแบ่งเขตพื้นที่ใหม่ (Respatialization) กล่าวได้ว่าสำหรับโลกาภิวัตน์โลกาภิวัตน์ในด้านนี้ เป็นลักษณะการจัดรูปแบบภูมิศาสตร์ทางสังคมใหม่ (Social Geography) โดยเป็นการเพิ่มความเชื่อมโยงในส่วนย่อยของสังคม คือความเชื่อมโยงระหว่างบุคคลจากส่วนต่างๆ ของโลก ให้มีการติดต่อสื่อสาร รวมทั้งการแลกเปลี่ยนข้อมูลกันมากยิ่งขึ้น ตลอดจนการร่วมกันทำกิจกรรมกันระหว่างบุคคล ก่อให้เกิดปฏิสัมพันธ์ในด้านต่างๆ ที่เกิดจากช่องทางใหม่ด้วยการใช้สื่ออินเทอร์เน็ต หรือชุมชนออนไลน์ เช่น Facebook, LINE หรือ Twitter เป็นต้น

2.2.1 กระบวนการเกิดขึ้นของโลกาภิวัตน์

เมื่อกล่าวถึงกระบวนการเกิดขึ้นของโลกาภิวัตน์ สิ่งที่สำคัญของกระบวนการคือ ความหลากหลายในกิจกรรมที่เกิดขึ้น ซึ่งเดิมนั้นการกระจายข้อมูล หรือกิจกรรมต่างๆ มีการผูกขาดเฉพาะที่ โดยเมื่อมีการกระจายกิจกรรม หรือข้อมูลข่าวสาร ออกไปยังกลุ่มคน ชุมชน สังคม หรือในพื้นที่ใหม่ๆ ที่มีความหลากหลายมากขึ้น โดยกระบวนการกระจายกิจกรรม หรือการกระจายข้อมูลข่าวสารที่ได้กล่าวมานี้ เกิดเป็นสังคมยุคโลกาภิวัตน์ ซึ่งอาจกล่าวได้ว่า เป็นโลกที่มนุษย์สามารถข้ามพรมแดนเส้นขอบเขตของประเทศ รวมทั้งยังสามารถทะลุกาลเวลาได้ ด้วยการอาศัยเทคโนโลยีสารสนเทศในการติดต่อสื่อสารในลักษณะที่ไร้พรมแดน โดยโลกในสายตาของผู้ที่อาศัยเทคโนโลยีจึงเป็นโลกใบเล็ก และแคบลง สิ่งที่เข้ามากับเทคโนโลยีที่ทันสมัยนั้น คือการทำให้คนจากทั่วโลกสามารถติดต่อสื่อสารกันได้ง่ายและรวดเร็วมากยิ่งขึ้น ส่งผลให้ประเทศต่างๆ ต้องพึ่งพาอาศัยซึ่งกันและกัน ดังนั้น จึงพอสรุปได้ว่า ความเชื่อมโยงและการติดต่อกันมาขึ้นของคนนั้น ทำให้โลกที่เคยกว้างใหญ่ดูแคบลง ประชากรในประเทศที่อยู่ห่างไกลกันสามารถติดต่อกันได้ภายในเวลาเสี้ยววินาทีที่ประดุจเป็นหมู่บ้าน (Global Village) เป็นต้น

ดังนั้นจึงสามารถวิเคราะห์ และสรุปการเปลี่ยนแปลงได้ว่า การพัฒนาของกระบวนการโลกาภิวัตน์ ได้ทำให้ภูเขาและทะเล ที่เป็นพรมแดนธรรมชาติ และเคยเป็นปัญหา อุปสรรคในการติดต่อไปมาหาสู่ระหว่างมนุษย์ได้หายไป จนกลายเป็นโลกไร้พรมแดน จนอาจจะกล่าวได้ว่าปัจจัยที่ส่งผลให้ผู้คนในแต่ละภูมิภาคของโลกมีความรู้เท่าๆ กันหรือเกือบเท่ากัน มีกิจกรรม บางอย่างร่วมกัน แต่งกายเหมือนกัน สามารถศึกษาแลกเปลี่ยนความรู้ซึ่งกันและกัน มีวิถีชีวิตที่กำลังปรับเปลี่ยนไปจนมีพื้นฐานการดำเนินชีวิตที่ใกล้เคียงกันมากขึ้นนั้น Friedman (อ้างถึงใน อารีย์ นัยพินิจ และธงพล พรหมสาขา ณ สกลนคร, 2553) ได้อธิบายเพิ่มเติมเพื่อให้เกิดความเข้าใจมากขึ้นเกี่ยวกับโลกาภิวัตน์ คือการที่โลกแบนราบเป็นระนาบเดียวกัน ซึ่งก่อให้เกิดเป็นพลัง 10 ประการอันประกอบด้วย

1) พลังโลกาภิวัตน์ที่หนึ่ง ได้แก่ความสามารถในการพังทลายของกำแพงเบอร์ลิน ประเทศเยอรมัน ซึ่งเป็นสิ่งสำคัญของการกำเนิดขึ้นของหน้าต่าง เนื่องจากการพังทลายลงของกำแพงเบอร์ลินนั้น เป็นการสิ้นสุดลงของสงครามเย็นที่มีมาอย่างยาวนาน ส่งผลให้เกิดโลกแห่งเสรีภาพ คนสามารถติดต่อสื่อสารกันได้โดยอิสระ เสรี ด้วยระบบโครงข่ายเคเบิลใยแก้วที่วางโครงข่ายทั่วโลกโดยใช้อินเทอร์เน็ตเป็นสื่ออย่างในปัจจุบัน ซึ่งเป็นสิ่งที่ยังต้องขบวนการเปลี่ยนแปลงของโลก ที่มาจากพลังโลกาภิวัตน์ที่หนึ่ง

2) พลังโลกาภิวัตน์ที่สอง กล่าวได้ว่าเป็นขอบข่ายเรื่องยุคแห่งการเชื่อมต่อ โดยผ่านเว็บเบราว์เซอร์ (Web Browser) ซึ่งเป็นการเริ่มต้นพลิกผันชีวิตคนทั้งโลก ด้วยสิ่งประดิษฐ์ของ

(Netscape Navigator) จากการทำให้คนทั้งโลกสามารถเชื่อมต่อข้อมูลและติดต่อสื่อสาร กันได้ และตอบสนอง ด้วยการสร้างเว็ลด์ ไซด์เว็บ ขึ้นมาเป็นครั้งแรกในปี ค.ศ.1991 จนเป็นแรงผลักดัน และกระตุ้นให้อินเทอร์เน็ตมีชีวิตมากขึ้น ทำให้ทุกคนสามารถเข้าถึงข้อมูลและใช้อินเทอร์เน็ตได้อย่างมีประสิทธิภาพเพิ่มมากยิ่งขึ้น ดังนั้นพลังที่สองของโลกาภิวัตน์นี้จึงเป็นจุดเริ่มต้นที่สำคัญของการสร้างฐานข้อมูล เพื่อรองรับการเปลี่ยนแปลงของพลังข้อมูลข่าวสาร โลก

3) พลังโลกาภิวัตน์ที่สาม เป็นลักษณะที่มนุษย์สามารถสร้างซอฟต์แวร์ เพื่อให้ทำงานที่ดำเนินการได้อย่างสิ้นไหล กล่าวคือซอฟต์แวร์ที่พัฒนาขึ้นมาเป็นตัวสร้างระบบเพื่อรองรับการทำงานในหน้าที่ต่างๆให้คล่องตัวยิ่งขึ้น เช่น ซอฟต์แวร์ในระบบบัญชีการเงิน และซอฟต์แวร์ ยังเป็นตัวช่วยที่สำคัญในการค้นหาสถานที่ท่องเที่ยวที่ตนเองชื่นชอบ และนอกจากนั้นยังมีการคิดค้น อีเมลล์ให้คนสามารถติดต่อสื่อสารได้อย่างรวดเร็ว ตลอดจนการพัฒนาทั้งซอฟต์แวร์และฮาร์ดแวร์ ก็ทำให้โลกนี้เริ่มแคบลงเรื่อยๆ ดังนั้น แรงขับเคลื่อนนี้ส่งผลให้มีนักท่องเที่ยวจากต่างประเทศ หลั่งไหลเข้ามาท่องเที่ยวในประเทศไทยและในจังหวัดสุราษฎร์ธานีเพิ่มมากขึ้น

4) พลังโลกาภิวัตน์ที่สี่ เป็นพลังที่สำคัญของชุมชนเครือข่ายออนไลน์ หรือที่เรียกว่า สังคมก้มหน้า ได้แพร่ระบาดอย่างหนักในเมืองไทย ซึ่งมีจุดเริ่มต้นจากการเกิดขึ้นของบริษัท ดอทคอม การมีบล็อกส่วนตัว การเกิดขึ้นของยูทูป facebook.com ฯลฯ ทำให้โลกของเรามีชุมชนถือกำเนิดขึ้นมาใหม่คือ ชุมชนออนไลน์ ต่อมาชุมชนออนไลน์ได้กลายเป็นผู้กุมอำนาจของโลกออนไลน์อย่างแท้จริง ซึ่งในแง่มุมหนึ่งได้ส่งผลดีต่อการท่องเที่ยวในปัจจุบันอย่างมาก เนื่องด้วย พฤติกรรมการท่องเที่ยวของนักท่องเที่ยวส่วนใหญ่ในปัจจุบัน มักมีการอวดรูป ที่ตัวเองได้ไปเที่ยว ยังสถานที่ท่องเที่ยวที่นั้น ดังนั้นจึงสามารถสรุปได้ว่า การท่องเที่ยวสามารถที่จะให้เกิดขึ้นได้ทุกสถานที่ โดยการนำเครือข่ายออนไลน์เข้ามาช่วยในการประชาสัมพันธ์

5) พลังโลกาภิวัตน์ที่ห้า ได้แก่การส่งต่อการผลิต (Out sourcing) กล่าวคือจากการเกิดขึ้นของเคเบิลทีวี ระบบโครงข่าย รวมทั้งอินเทอร์เน็ต และตลอดจนการสื่อสารที่มีโครงข่ายอยู่ทั่วโลก ก่อให้เกิดการส่งต่อการผลิตจากประเทศที่พัฒนาแล้ว ไปยังประเทศที่ด้อยการพัฒนา และประเทศที่กำลังพัฒนา ซึ่งการมีค่าแรงต่ำกว่า ทำให้งานที่สามารถทำผ่านระบบอินเทอร์เน็ตได้ เช่น IBM หรือ Microsoft ได้ว่าจ้างให้บริษัทในประเทศอินเดียเป็นผู้เขียนและผลิตซอฟต์แวร์และแอปพลิเคชันต่างๆ ให้บริษัท Microsoft โดยทำให้คนอินเดียไม่ต้องอพยพเพื่อไปทำงานทำในซิลิคอนวัลเลย์ ในประเทศสหรัฐอเมริกาอีกต่อไป โดยหากพิจารณาอย่างถี่ถ้วนแล้ว การเคลื่อนย้ายแรงงานต่างด้าวเข้ามายังสถานที่ท่องเที่ยว อย่างเช่น ในอำเภอคอนสัก จังหวัดสุราษฎร์ธานี ก็เป็นลักษณะการส่งต่อการผลิต

6) พลังโลกาภิวัตน์ที่หก เป็นลักษณะการย้ายฐานการผลิตไปต่างแดนหรือไปยังประเทศที่มีหน่วยต้นทุนที่ต่ำกว่า (Offshoring) กล่าวคือการผลิตชิ้นส่วนและอุปกรณ์ต่างๆ ได้มีการย้ายฐานการผลิตจากประเทศค่าแรงสูงไปยังประเทศค่าแรงต่ำกว่า อาทิเช่น เม็กซิโก จีน อินเดีย และ IBM ที่ได้ย้ายฐานการผลิตอุปกรณ์คอมพิวเตอร์ส่วนบุคคลไปยังประเทศจีน นอกจากนั้นบริษัท ไมโครซอฟต์ในประเทศสหรัฐอเมริกาจ้างวิศวกรอินเดียที่อาศัยและทำงานในเมืองบังกาลอร์ ประเทศอินเดีย เป็นผู้เขียนซอฟต์แวร์และโปรแกรมคอมพิวเตอร์ต่างๆ เป็นต้น ซึ่งสิ่งเหล่านี้กำลังทำให้แรงงานในประเทศพัฒนาตงงาน

7) พลังโลกาภิวัตน์ที่เจ็ด คือการขยายห่วงโซ่อุปทาน (Supply Chain) ด้วยการใช้นวัตกรรมเทคโนโลยีที่ทันสมัยเข้ามาช่วยในการประกอบธุรกิจ เช่น ระบบบาร์โค้ด มาพัฒนาการจัดส่งและผลิตสินค้า เพื่อลดระยะเวลาการทำงาน หากความสมดุลระหว่างอุปสงค์ และอุปทาน รวมทั้งประสานงานกัน ตั้งแต่ต้นน้ำ คือ ผู้ผลิตวัตถุดิบ ในเรื่องการประสานงานในการจัดซื้อวัตถุดิบกับผู้ขายวัตถุดิบ กลางน้ำ คือ ผู้ผลิต เป็นการส่งวัตถุดิบเข้ากระบวนการผลิต จนเป็นสินค้าสำเร็จรูป และ ปลายน้ำ คือ การจัดส่ง สินค้าและบริการไปยังผู้บริโภค

8) พลังโลกาภิวัตน์ที่แปด คือ อินซอร์ซ (In-sourcing) ดังที่ฟริดแมน ได้ยกตัวอย่าง เช่น เมื่อลูกค้าซื้อคอมพิวเตอร์แบบ พกพาของโตชิบา และเมื่อมีปัญหาต้องการส่งซ่อม ลูกค้าก็จะต้องส่งไปซ่อมที่ศูนย์ซ่อมของโตชิบา ถ้าลูกค้า อยู่ในเมืองที่ไม่มีศูนย์ซ่อม ก็ต้องส่งผ่านบริษัทขนส่ง เช่น UPS เป็นผู้ส่งคอมพิวเตอร์ไปยังศูนย์ซ่อมของบริษัท โตชิบาในเมืองอื่นๆ ให้แต่ด้วยการใช้ระบบอินซอร์ซซึ่งเพื่อลดขั้นตอนการทำงานให้เหลือน้อยที่สุด UPS จะเป็นผู้รับเครื่องจากลูกค้า โตชิบา แล้ว UPS ก็ผู้ส่งมือซ่อม แล้วส่งกลับไปให้ลูกค้าของโตชิบาในวันรุ่งขึ้น โดยช่างซ่อมคอมพิวเตอร์ของยูพีเอสที่รับการฝึกอบรมจากโตชิบา นี่คือการบูรณาการธุรกิจและการทำงานที่เปลี่ยนไป เราผู้อยู่ ในโลกพร้อมจะปรับตัวกันหรือยัง

9) พลังโลกาภิวัตน์ที่เก้า คือ อินฟอร์ม (Informing) เป็นลักษณะปรากฏการณ์ของกูเกิ้ล (Google) ที่ทำให้ทุกคนในโลกสามารถรับรู้ข้อมูลข่าวสารได้ เพียงแค่ใช้ปลายนิ้วสัมผัส ผ่านระบบคอมพิวเตอร์เน็ตเวิร์ค ก่อให้เกิดความสามารถในการเรียนรู้ และสืบค้นข้อมูลให้แก่ผู้คนอย่างที่ไม่เคยมีปรากฏมาก่อนในประวัติศาสตร์ของโลก ซึ่งทำให้ข้อมูลทุกข้อมูลหรือข่าวสารใดๆ ในโลกสามารถรับรู้ได้โดยผู้สนใจผ่านกูเกิ้ลได้ในชั่ววินาที

10) พลังโลกาภิวัตน์ที่สิบ คือ เป็นเสมือนสารกระตุ้นพลัง (Steroids) โดยทำหน้าที่เสมือนสารที่ใช้กระตุ้นพลังจนทำให้จากโลกแบนราบลงจากแนวคิดของฟริดแมน นั่นคือ ระบบการติดต่อสื่อสารด้วยดิจิทัล โทรศัพทมือถือ รวมไปถึงการติดต่อสื่อสารต่าง ๆ เช่น การประชุม

ทางไกลผ่านดาวเทียม (Voice Over Internet Protocol: VoIP) ซึ่งเป็นสิ่งกระตุ้นให้นำไปสู่ยุคข้อมูลข่าวสารโดยเสรีหรือโลกาภิวัตน์ อย่างในปัจจุบัน

2.2.2 ผลกระทบจากกระแสโลกาภิวัตน์

จากการประมวลแนวคิดของนักวิชาการ พบว่ามีความเห็นคล้ายคลึงกันไม่ว่าจะเป็นประเทศคู่ค้าหลัก และประเทศที่เป็นคู่ค้ารอง กล่าวคือด้วยลักษณะของสินค้า กระบวนการปรับตัวรวมไปถึงผลลัพธ์ที่เกิดขึ้นด้วย ดังเช่นนักวิชาการชาวไทย สมคิด พุทธิศรี (2555: 56-108) และ บุญทัน ดอกไธสง (2549: 67) ได้เสนอแนวคิดเกี่ยวกับผลกระทบจากกระแสโลกาภิวัตน์ที่มีความสอดคล้องกัน คือ ได้อธิบายว่าการเกิดขึ้นของโลกาภิวัตน์ เป็นลักษณะส่งผลกระทบต่อมนุษย์และโลก ทั้งในด้านบวกและด้านลบ สร้างสิ่งอัศจรรย์ แก่มนุษย์ และในขณะเดียวกันก็สามารถทำให้เกิดด้านลบในหลากหลายประการดังต่อไปนี้

1) กระแสโลกาภิวัตน์ส่งผลให้เกิดการครอบงำทางวัฒนธรรม เนื่องด้วยระบบการสื่อสารไร้พรมแดน ทำให้เกิดการครอบงำทางวัฒนธรรม ซึ่งอิทธิพลของวัฒนธรรมและอำนาจทางเศรษฐกิจ จากประเทศที่พัฒนาแล้วขยายตัวเข้าสู่ประเทศอื่นอย่างรวดเร็ว ด้วยการกระจายข้อมูลข่าวสาร โดยอาจจะกล่าวได้ว่าอาจจะมีความรุนแรง ก่อให้เกิดกระแสวัฒนธรรมโลก (Neo - Westernization) คือการถูกครอบงำทางความคิด ความเชื่อการแต่งกาย การบริโภคนิยม ดังนั้น การแพร่กระจายของข้อมูลข่าวสารครอบงำเหนือวัฒนธรรมประจำชาติของแต่ละประเทศนั้น ย่อมเกิดผลที่ตามมาต่อการปรับเปลี่ยนวิถีชีวิตของมนุษย์ เช่น การเกิดระบบผูกขาดแบบไร้พรมแดนด้วยเหตุนี้ส่งผลให้เกิดพฤติกรรมเลียนแบบนักท่องเที่ยว ซึ่งสิ่งที่ตามมาคือการปรับเปลี่ยนวิถีชีวิตวิถีทำกิน เพื่อให้เข้ากับความทันสมัยที่เกิดขึ้น พฤติกรรมนี้มักจะเกิดขึ้นตามแหล่งสถานที่ท่องเที่ยว หรือ ในแหล่งที่มีเศรษฐกิจที่ดี

2) การปรับเปลี่ยนความเป็นหมู่บ้านโลก ด้วยการนำความเจริญก้าวหน้าของสังคม เช่น ความเจริญก้าวหน้าทางเทคโนโลยี การสื่อสาร รวมทั้งโทรคมนาคม ก่อให้สังคมโลกที่ไม่มีกำแพงขวางกั้น ขอบเขตของประเทศ หรือพรมแดนนั้นหายไป โลกทั้งโลกเป็นเสมือนหมู่บ้านเดียวกัน ใครหรือชุมชนใด ทำอะไรอยู่ที่ไหน ชุมชนอื่น ๆ หรือคนอื่น ๆ ก็สามารถรับรู้ได้ทั่วกันทั้งโลก สิ่งใดกระทบประเทศหนึ่งก็ย่อมกระทบ ถึงประเทศอื่น ๆ ไปด้วยอย่างมิอาจหลีกเลี่ยงได้ เหตุการณ์ที่เกิดขึ้นในส่วนใด ส่วนหนึ่งของโลกสามารถรับรู้ได้อย่าง จับปล้น จากผลกระทบด้านสังคมที่เกิดขึ้น จะเห็นได้ว่า มีปรากฏการณ์ที่เราเรียกว่า “Pop Culture” เกิดขึ้น ซึ่งปรากฏการณ์นี้คือรูปแบบวัฒนธรรมที่มีการประพาดปฏิบัติในวงกว้าง เช่น วัฒนธรรมเกาหลีที่เผยแพร่ผ่านสื่อสาธารณะมายังประเทศไทย และส่งผลให้วัยรุ่นไทยนิยมแต่งตัวแบบเกาหลี ทรงผมเกาหลี และ

ที่ยุโรป เกาหลี เป็นต้น หรือระบบการศึกษาต่างๆ ที่เป็นแบบแผนเดียวกันเกือบทั้งโลก เป็นต้น

3) การปรับตัวจนเกิดเป็นระบบเศรษฐกิจแบบใหม่ ซึ่งจากเหตุผลที่สำคัญคือ ด้วยการเข้าถึงข้อมูลข่าวสารที่รวดเร็ว จนนำไปสู่การเปลี่ยนแปลงด้านการผลิตสินค้า เช่นจากการผลิตที่เหมือนกันในปริมาณมาก มาเป็นการใช้เครื่องมือช่วยในการผลิต คือการนำเอาเทคโนโลยีคอมพิวเตอร์เข้ามาใช้ในการควบคุมการผลิต โดยมีลักษณะการใช้งานเฉพาะ ซึ่งใช้ระยะเวลาการผลิตที่ใช้ระยะเวลาน้อยกว่าการผลิตแบบเดิม และยังมีต้นทุนที่ต่ำกว่า เช่น รถยนต์ ชิ้นส่วนอาจได้รับการผลิตในประเทศต่างๆ 4 ประเทศ ที่มีความสามารถเฉพาะด้าน แล้วนำมาประกอบในประเทศที่ 5 แล้วส่งขายไปทั่วโลก ซึ่งเป็นลักษณะของการเกิดบริษัทข้ามชาติทุนข้ามชาติ ที่เข้าไปแสวงหาผลกำไร อย่างไร้พรมแดนในดินแดนต่างๆ ทั่วโลก แล้วกำไรเหล่านั้น ถูกส่งไปพัฒนา หรือ ถูกส่งไปยังบริษัทใหญ่ในประเทศแม่ เป็นแบบฉบับธุรกิจโลกาภิวัตน์ ซึ่งมีผลทำให้ธุรกิจการเงิน หลักทรัพย์ ธนาคาร ประกันภัย ต้องปรับตัวเพื่อรองรับธุรกิจแบบโลกาภิวัตน์ด้วย การผลิตในโรงงานอุตสาหกรรมจะเปลี่ยนระบบการ ผลิตมาเป็นการผลิตอย่างต่อเนื่องตลอด 24 ชั่วโมง ระบบการเงินก็ต้องปรับมาบริการแบบ 24 ชั่วโมงด้วยกระแส เงินตราต่างๆ ได้ผ่านเข้าออกธนาคารตลอดเวลาในช่วงเวลาที่วัดกันเป็นเสี้ยววินาที โดยใช้อิเล็กทรอนิกส์ ซึ่งอัตราเร็ว ขึ้นคือความสามารถที่จะก้าวล้ำหน้า ทำให้มีผลต่อการกระจายอำนาจและผลกำไรอย่างมากภายนอกนั้น กระแสการแข่งขันด้านการค้าและการแสวงหาตลาดได้ดำเนินไปอย่างรวดเร็ว กลายเป็นสภาพข้ามชาติอย่างแท้จริง การค้าและช่องทางการเข้าสู่ตลาดโลกมีอาจดำเนินไปในรูปแบบที่เรียกว่า ลัทธิพาณิชย์นิยม (Mercantilism) ที่เคย เป็นลักษณะหนึ่งของการแข่งขันเพื่อผูกขาดอำนาจและผลประโยชน์ในอดีต การดำเนินกิจกรรมทางการค้าได้พัฒนา อย่างซับซ้อนและมีกลไกมีวิธีการหลากหลายมากขึ้น ในยุคนี้จะได้เห็น “การทูตแผนใหม่” (New Diplomacy) ที่มุ่งไปที่พันธมิตรทางธุรกิจ การค้าและอุตสาหกรรม แทนการใช้ระบบการเมือง ดังที่เคยปรากฏในช่วงศตวรรษที่ผ่านมา

4) การเกิดความรู้สึกแบบท้องถิ่นนิยม ซึ่งเป็นธรรมชาติที่กระแสโลกาภิวัตน์สร้างความรู้สึกท้องถิ่นนิยมแทนที่อุดมการณ์ชาตินิยม เนื่องจากสังคมยุคโลกาภิวัตน์ เป็นยุคแห่งข่าวสาร โดยประชาชนในท้องถิ่นสามารถรับรู้ข้อมูลข่าวสารด้านต่างๆ ที่ส่งผลกระทบต่อชุมชนของตนได้อย่างรวดเร็วจากสื่อมวลชน ทำให้เกิดการ ปลุกจิตสำนึกของประชาชนในท้องถิ่น ให้รู้จักเห็นคุณค่าอนุรักษ์ รักษา และหวงแหนทรัพยากรภายในท้องถิ่นของตน พร้อมทั้งตรวจสอบการดำเนินงานของรัฐบาลกลาง หากรัฐบาลกลางหวังจะตัดวงผลประโยชน์จากท้องถิ่นโดยไม่โปร่งใส ก็จะถูกต้องด้านจากประชาชน ในท้องถิ่น ดังที่เราได้พบเห็นที่กลุ่มประชาชนออกมาเรียกร้องสิทธิและความเสมอภาคต่างๆ

5) การเกิดผลกระทบต่อบทบาทของสตรีและเพศสภาพ โดยหลักการแล้วเมื่อสังคมมีความเจริญก้าวหน้าทาง เศรษฐกิจขึ้น บทบาทของสตรีในสังคมน่าจะมีมากขึ้น ดังจะเห็นได้จากปรากฏการณ์ในประเทศพัฒนาแล้ว แต่ในประเทศกำลังพัฒนากระแสโลกาภิวัตน์ ไม่ได้ทำให้บทบาทของสตรีมากขึ้นตามที่ควรจะเป็น ดังจะเห็นได้ จากการเกิดการกดขี่ทางเพศ เกิดธุรกิจทางเพศ เพศหญิงถูกนำมาใช้เป็นเครื่องมือทางการตลาด เช่น การเป็นนางแบบหรือเป็นผู้นำเสนอสินค้า ทั้งนี้เนื่องมาจากความเป็นจริงที่ว่าความต้องการความก้าวหน้าทางเศรษฐกิจ เป็นตัวกระตุ้นให้เกิดกระแสโลกาภิวัตน์ ไม่ใช่ความต้องการความก้าวหน้าทางสังคมหรืออาจจะกล่าวอีกนัยหนึ่งว่า “เศรษฐกิจก้าวหน้า สังคมถอยหลัง”

6) การเปลี่ยนแปลงลักษณะประชากร โดยแนวโน้มประชากรโลกจะมีการเปลี่ยนแปลงทั้งในเชิงโครงสร้าง และพฤติกรรม โดยประชากรสูงอายุ (มากกว่า 50 ปีขึ้นไป) จะมีสัดส่วนเพิ่มขึ้น ในขณะที่ประชากรวัยหนุ่มสาว (Young Generation) จะมีสัดส่วนลดลง โดยเฉพาะในประเทศที่พัฒนาแล้ว ทั้งนี้ เนื่องจากอัตราการเกิดของ ประเทศพัฒนาแล้วต่ำลง ประกอบกับคนจะมีสุขภาพดีและอายุยืนมากขึ้น ซึ่งทำให้เกิดปัญหาตามมาเช่น ผู้สูงอายุ เพิ่มขึ้น อัตราการเกิดน้อยลง ทำให้ขาดประชากรวัยแรงงาน และรัฐมีค่าใช้จ่ายในการดูแลผู้สูงอายุเพิ่มมากขึ้น Borghesi and Vercelli (2003) ได้อธิบายว่า การเติบโตของประชากรอย่างไม่สมดุลในโลกควรจะได้รับ การควบคุม ดูแลอย่างใกล้ชิด เพราะการเปลี่ยนแปลงภายใต้โลกาภิวัตน์ได้ส่งผลต่อระบบสังคมและเศรษฐกิจหลายด้าน รวมไปถึงทำให้เกิดการทำลายสิ่งแวดล้อมเพื่อทำให้เกิดการพัฒนาภายใต้กระแสโลกาภิวัตน์

7) การเคลื่อนย้ายแรงงานที่รวดเร็ว กล่าวได้ว่าความอิสระในการเคลื่อนย้ายแรงงาน จากประเทศกำลังพัฒนาไปสู่ประเทศพัฒนาแล้ว (Mobility of Labour) โดยเฉพาะแรงงานฝีมือหรือแรงงานที่มีความรู้ (Skilled Labor/Knowledged Labor) ซึ่งเป็นที่ต้องการและมีบทบาทมากในระบบเศรษฐกิจ เช่น แรงงานไทย ไปทำงานในประเทศสิงคโปร์ หรือไต้หวัน เป็นต้น ในทางตรงกันข้าม จะมีการเคลื่อนย้ายแรงงานที่มีทักษะต่ำจากประเทศที่พัฒนาแล้วไปยังประเทศกำลังพัฒนาเพื่อลดจำนวนแรงงานในประเทศที่พัฒนาแล้ว เช่น ชาวตะวันตกย้ายมาทำงานเป็นอาจารย์สอนภาษาอังกฤษ ในแถบประเทศกำลังพัฒนา เป็นต้น นอกจากนั้น เศรษฐกิจโลกจะเป็นตัวซ้ำเติมให้เกิดความยุ่งเหยิงของโครงสร้าง การทำงานในสังคมที่กำลังพัฒนา โดยการสร้างให้เกิดการจ้างงานที่ขาดเสถียรภาพ งานที่ต้องการความชำนาญหลายอย่างอาจถูกลดระดับลง หรือถูกทดแทนด้วยแรงงานที่ต่ำกว่าระดับจริง ด้วยการต้องการใช้แรงงานค่าแรงต่ำ และยังคงส่งผลทำให้เกิดปัญหาเมืองใหญ่ (Mega City) ที่มีปริมาณคนเข้าไปอาศัยเพื่อหางานทำเป็นจำนวนมาก ทำให้ต้องมีการวาง

แผนการพัฒนาเมืองที่ป้องกันและจะไม่ก่อให้เกิดปัญหาทางสังคม ทางเศรษฐกิจ ทางโครงสร้างพื้นฐาน และทางด้านสิ่งแวดล้อม

8) การเคลื่อนย้ายฐานการผลิตทางอุตสาหกรรม การเปลี่ยนแปลงของระบบการผลิตในโลกในช่วง หลายปีที่ผ่านมา มีการเปลี่ยนแปลงไปอย่างมาก ทำให้เกิดปรากฏการณ์การย้ายฐานการผลิตไปยังประเทศที่มีค่าแรง ต่ำ เช่น จีนและอินเดีย (Gupta & Govindarajan, 2004) การส่งต่อการผลิตจากอุตสาหกรรมในประเทศที่พัฒนา แล้วและมีต้นทุนการผลิตสูง ไปยังประเทศที่มีค่าแรงต่ำแต่มีประสิทธิภาพในการผลิต เป็นวิธีการจัดการที่อุตสาหกรรม จำนวนมากได้ใช้ เพื่อให้องค์กรของตนเองสามารถอยู่รอดได้ภายใต้สถานการณ์ปัจจุบัน แต่ทว่ารูปแบบของการผลิตสมัยใหม่จะมีลักษณะที่มีการบริหารจัดการโดยการส่งต่อการ ผลิตไปยังพื้นที่อื่นๆ เพิ่มมากขึ้น ซึ่งการเลือกสถานที่ในการส่งต่อการผลิตนั้น ถ้ามีการพิจารณาปัจจัยต่างๆ ได้ดีก็จะทำให้เกิดความได้เปรียบทางการแข่งขันทางธุรกิจ ซึ่งการเปลี่ยนแปลงรูปแบบทางธุรกิจและอุตสาหกรรมด้วยการส่งต่อการผลิตนี้ทำให้เกิดการไหลเวียนเงินทุนระหว่างประเทศและทำให้เศรษฐกิจโลกมีการเจริญเติบโตในหลายๆ พื้นที่ เหตุผลที่สำคัญก็คือ การส่งต่อการผลิตจากผู้ว่าจ้างในต่างประเทศไปยังอุตสาหกรรมในประเทศไทย ทำให้ระบบเศรษฐกิจเกิดการขยายตัว ชาวบ้านในชนบทมีงานทำมากขึ้น มีรายได้เพิ่ม มากขึ้น ซึ่งรายได้ที่เพิ่มมากขึ้นส่งผลต่อคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น และทำให้ชาวบ้านที่เข้ามาเป็นผู้รับจ้างผลิตไม่ต้องย้ายที่อยู่ เพื่อไปหางานทำต่างพื้นที่ ทำให้สามารถทำงานที่บ้าน มีรายได้เลี้ยงครอบครัว และได้ดูแลครอบครัวตนเอง ต่อไป

9) เกิดความเหลื่อมล้ำของความรู้ ซึ่งเป็นผลกระทบที่สำคัญทั้งในระดับระหว่างประเทศและในระดับประเทศ ซึ่งเกิดขึ้นจาก ความไม่เท่าเทียมกันของความสามารถและความจริงจังในการพัฒนาองค์ความรู้ที่เกิดจากการศึกษา (Education) ข้อมูลข่าวสาร (Information) และการวิจัย (Research) ของประเทศหนึ่งเมื่อเทียบกับประเทศอื่นๆ และการพัฒนา องค์ความรู้ของคนในประเทศที่มีความแตกต่างกัน ทำให้ประเทศที่มีการพัฒนาความรู้อย่างต่อเนื่องจะเกิดความได้เปรียบทางการแข่งขัน (Competitive Advantage) ในสังคมเศรษฐกิจการเมืองโลกที่อาศัยองค์ความรู้ในการพัฒนา มากกว่าปัจจัยทางทรัพยากร (Comparative Advantage) ซึ่งก่อให้เกิดผลกระทบต่อประเทศต่างๆ ในลักษณะคือ

(1) ลักษณะที่ 1 คือการศึกษาเรียนรู้อย่างต่อเนื่องทั้งในระบบและนอกระบบ ขยายตัวเพิ่มขึ้นมากจากการเข้าสู่ระบบเศรษฐกิจฐาน ความรู้ (Knowledge Economy) ซึ่งความรู้มีการเปลี่ยนแปลงรวดเร็ว มีการใช้วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีใน ทุกส่วนของภาคการผลิต เพื่อลดต้นทุน เพื่อเพิ่มผลิตภาพ และเพื่อลดการพึ่งพิงแรงงานที่ขาดแคลน ซึ่งจำเป็นที่ประชากรในทุกเพศ

ทุกวัย ต้องปรับตัวให้เข้ากับสถานการณ์ดังกล่าว โดยเฉพาะประชากรในวัยทำงานที่ต้องมีความพร้อมและพัฒนาอย่างต่อเนื่อง เพื่อให้สามารถเข้าสู่ตลาดแรงงานที่มีความต้องการทักษะและฝีมือ

(2) ลักษณะที่ 2 คือการวิจัยและพัฒนาจะมีความสำคัญมากขึ้น ทั้งในแง่ของปริมาณและคุณภาพที่จะต้องเชื่อมโยงกับการพัฒนา ในเชิงธุรกิจ โดยเฉพาะในเรื่องของการรับรู้ข้อมูลข่าวสารที่เพียงพอ ทันสมัยและกระจายอย่างทั่วถึง

10) เกิดภาวะกำลังการผลิตส่วนเกิน โดยจะเกิดขึ้นทั้งในส่วนของสินค้าและบริการ ซึ่งเกิดขึ้นจาก หลายสาเหตุด้วยกัน ได้แก่ การเข้ามาใหม่ของประเทศกำลังพัฒนา เช่น เวียดนาม จีน และอินเดีย เป็นต้น การหดตัวของความต้องการ (Demand Contract) การเพิ่มผลิตภาพ (Productivity) ของประเทศต่าง ๆ ทั่วโลก อันเนื่องมาจากความก้าวหน้าทางวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีและนวัตกรรม รวมทั้งการเพิ่มขึ้นในความรู้ ความสามารถและทักษะฝีมือแรงงาน โดยประเทศจีนเป็นประเทศหนึ่งที่น่าอศัยความได้เปรียบจากโลกาภิวัตน์นำมาพัฒนาระบบเศรษฐกิจของประเทศ จนทำให้ปัจจุบันมีอุตสาหกรรมในประเทศตะวันตกจำนวนมากตัดสินใจปิดโรงงาน ในประเทศตะวันตก เพราะมีค่าแรงสูง และมาจ้างอุตสาหกรรมในประเทศจีนเป็นผู้ผลิตให้แทน ซึ่งผลกระทบเหล่านี้ทำให้ประชากรที่ใช้แรงงานจำนวนมากในกลุ่มประเทศตะวันตกต้องตกงาน

2.2.3 อิทธิพลโลกาภิวัตน์กับท่องเที่ยวไทย

ออริย์ นัยพินิจ และชงพล พรหมสาขา ณ สกลนคร (2553: 48-60) ได้กล่าวว่า ผลกระทบของโลกาภิวัตน์และการเข้าสู่ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน ก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงและสร้างผลกระทบต่อการท่องเที่ยวไทยที่สำคัญดังนี้

1) การขยายตัวของจำนวนนักท่องเที่ยว โลกาภิวัตน์จะทำให้เกิดการขยายตัวของการท่องเที่ยวมากขึ้นเช่นเดียวกับ ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียนจะนำไปสู่การลดข้อจำกัดในการเคลื่อนย้ายของนักท่องเที่ยว เช่น การออกวีซ่า ASEAN (วีซ่าเดียวเข้าได้ทุกประเทศในอาเซียน) การปรับปรุงระเบียบพิธีการด้านการออกใบอนุญาตเข้าเมือง และการตรวจคนเข้าเมืองให้เป็นมาตรฐานเดียวกันทั้งภูมิภาค ทำให้จำนวนนักท่องเที่ยวที่เดินทางมาท่องเที่ยวในไทยจะขยายตัวสูงขึ้น ซึ่งทั้งภูมิภาคนี้มีประชากรรวมกันมากกว่า 600 ล้านคน โดยเฉพาะนักท่องเที่ยวจากอินโดนีเซียที่มีประชากรถึง 240 ล้านคน หากมีการก่อสร้างสะพานเชื่อมระหว่างสิงคโปร์กับอินโดนีเซีย จะทำให้นักท่องเที่ยวอินโดนีเซียเข้ามายังประเทศไทยมากขึ้น ประเทศไทยยังมีโอกาสต้อนรับนักท่องเที่ยวนอกภูมิภาคอาเซียนมากขึ้น เนื่องจากไทยตั้งอยู่ศูนย์กลางของภูมิภาค มีพรมแดนติดกับประเทศเพื่อนบ้านมากที่สุดในภูมิภาค

2) การแข่งขันด้านการท่องเที่ยวรุนแรงขึ้น ถึงแม้ว่าประเทศไทยมีศักยภาพสูงในการเป็นศูนย์กลางการท่องเที่ยว เนื่องจากความได้เปรียบในเชิงภูมิศาสตร์ ความอุดมสมบูรณ์ของทรัพยากรการท่องเที่ยวและวัฒนธรรม บริการทางการแพทย์ที่มีคุณภาพและราคาเหมาะสม มีสิ่งอำนวยความสะดวกด้านการท่องเที่ยวที่เพียงพอ ตลอดจนมีความพร้อมด้านโครงสร้างพื้นฐานในการจัดการประชุม สัมมนาและแสดงสินค้า อย่างไรก็ตามประเทศไทยยังต้องแข่งขันกับประเทศเพื่อนบ้านเพื่อดึงดูดนักท่องเที่ยว โดยเฉพาะสิงคโปร์ที่พยายามใช้กลยุทธ์พัฒนาแหล่งท่องเที่ยวที่มนุษย์สร้างขึ้น เช่น สตูดิโอของยูนิเวอร์ซอล (Universal Studio) สวนพฤกษศาสตร์ “Garden by the Bay” การจัดการแข่งขันรถสูตรหนึ่ง (Formula One) การดึงดูดการประชุม สัมมนา และแสดงสินค้า และการส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพระดับ High End เป็นต้น โดยสิงคโปร์มีความได้เปรียบจากความเป็นศูนย์กลางการคมนาคมทางอากาศและทางน้ำ การเป็นศูนย์กลางการเงินในภูมิภาค การมีสำนักงานสาขาของต่างชาติมาตั้งอยู่จำนวนมาก และการมีสถาบันการศึกษาที่มีคุณภาพในระดับนานาชาติ นอกจากสิงคโปร์แล้ว ไทยยังมีคู่แข่งสำคัญอีกประเทศหนึ่งคือมาเลเซีย ซึ่งมีกลยุทธ์คล้ายคลึงกับสิงคโปร์ นอกจากนี้การเปิดเสรีด้านการบริการและการลงทุนจะทำให้ธุรกิจท่องเที่ยวไทยต้องแข่งขันกับธุรกิจต่างชาติมากขึ้น และทำให้ธุรกิจท่องเที่ยวในประเทศไทยมีต่างชาติเป็นเจ้าของมากขึ้นด้วย

3) บริการท่องเที่ยวในภูมิภาคมีความเชื่อมโยงกันมากขึ้น การท่องเที่ยวในภูมิภาคอาเซียนมีแนวโน้มเชื่อมโยงกันมากขึ้น เนื่องจากประชาคมเศรษฐกิจอาเซียนมีความร่วมมือในการส่งเสริมการท่องเที่ยวในภูมิภาค โดยเฉพาะการลดข้อจำกัดในการเคลื่อนย้ายนักท่องเที่ยวในภูมิภาค การพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานด้านคมนาคมเชื่อมโยงระหว่างประเทศ ข้อตกลงเหล่านี้มีผลทำให้บริการการท่องเที่ยวในอาเซียนมีแนวโน้มเป็นบริการระดับภูมิภาคมากขึ้น ในอนาคตธุรกิจท่องเที่ยวไทยจะต้องสร้างเครือข่ายการให้บริการร่วมกับธุรกิจท่องเที่ยวในต่างประเทศ หรือการเข้าไปลงทุนหรือตั้งสำนักงานในประเทศเพื่อนบ้าน เพื่อสามารถให้บริการนักท่องเที่ยวได้อย่างครบวงจร และให้บริการนักท่องเที่ยวที่มีความต้องการเดินทางท่องเที่ยวหลายประเทศได้ดียิ่งขึ้น

4) วัตถุประสงค์และรูปแบบการท่องเที่ยวมีความหลากหลายมากขึ้น การเดินทางท่องเที่ยวระหว่างประเทศมีวัตถุประสงค์หลากหลายมากขึ้น เนื่องจากการเปิดเสรีทำให้มีการเดินทางด้วยวัตถุประสงค์ทางธุรกิจมากขึ้น เช่น การเดินทางเพื่อเข้าร่วมงานแสดงสินค้า การเดินทางเพื่อติดต่อธุรกิจ เสนอขายสินค้า การเดินทางเข้ามาศึกษาตลาด (ท่องเที่ยวเชิงธุรกิจ) การเดินทางเข้ามาซื้อสินค้าหรือรับบริการธุรกิจ เป็นต้น นอกจากนี้การติดต่อสื่อสารและการเดินทางข้ามประเทศที่สะดวกขึ้นและมีต้นทุนที่ต่ำลง จะทำให้การเดินทางเพื่อเข้ามาใช้บริการข้ามประเทศมากขึ้น เช่น การเข้ามาใช้บริการทางการแพทย์ การทำศัลยกรรม การเดินทางเข้ามา

ฝึกอบรมหลักสูตรระยะสั้น หรือศึกษาต่อ การเดินทางเพื่อรับบริการดูแลผู้สูงอายุ เนื่องจากโลกเข้าสู่สังคมผู้สูงอายุ เป็นต้น

5) การท่องเที่ยวส่วนบุคคลขยายตัวมากขึ้น การพัฒนาเทคโนโลยีสารสนเทศ ทำให้คนทั่วโลกเข้าถึงข้อมูลการท่องเที่ยวมากขึ้น ประกอบกับเครือข่ายสังคม (Social Network) ยังมีส่วนในการเผยแพร่ข้อมูลข่าวสารด้านการท่องเที่ยว มีการแบ่งปันข้อมูลจากประสบการณ์การเดินทางไปท่องเที่ยวในที่ต่างๆ สามารถเข้าไปดูแผนที่ หรือภาพถ่ายของเส้นทางการเดินทาง (Street View) การพัฒนาเส้นทางคมนาคมระหว่างประเทศและความสะดวกในการข้ามแดน จะทำให้เกิดบริการขนส่งสาธารณะระหว่างประเทศมากขึ้น ทำให้การท่องเที่ยวระหว่างประเทศในลักษณะการท่องเที่ยวส่วนบุคคลเพิ่มมากขึ้น และมีการเดินทางท่องเที่ยวระหว่างประเทศด้วยรถยนต์และระบบรางมากขึ้น ซึ่งเหมือนกับการท่องเที่ยวของคนในประเทศที่ไม่นิยมท่องเที่ยวแบบเป็นกลุ่มใหญ่ (Group Tour)

6) การพัฒนาและสร้างเส้นทางและแหล่งท่องเที่ยวใหม่ๆ โดยการสร้างเส้นทางคมนาคมข้ามประเทศทำให้เกิดเส้นทางและแหล่งท่องเที่ยวใหม่ๆ เช่น โครงการพัฒนาเส้นทางรถไฟแพนเอเชียจำนวน 3 เส้นทาง เชื่อมโยงระบบรางระหว่างนครคุนหมิงกับประเทศต่างๆ ในอาเซียน กล่าวคือ ผ่านเมียนมาร์ ลาว เวียดนามและกัมพูชา เส้นทางรถไฟจะเชื่อมโยงกับเส้นทางรถไฟในประเทศไทยและเชื่อมโยงไปยังมาเลเซียและสิงคโปร์ หรือ แนวพื้นที่พัฒนาเศรษฐกิจตามโครงการเส้นทางระเบียงเศรษฐกิจ ไม่ว่าจะเป็นระเบียงเศรษฐกิจแนวตะวันออก-ตะวันตก (East-West Economic Corridor) ระเบียงเศรษฐกิจแนวเหนือ-ใต้ (North-South Economic Corridor) หรือ ระเบียงเศรษฐกิจแนวใต้ (Southern Economic Corridor) พื้นที่ตามแนวเส้นทางเหล่านี้จะได้รับการพัฒนาให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวใหม่ โดยเฉพาะพื้นที่บริเวณชายแดนมีโอกาสสูงที่จะได้รับการพัฒนาเป็นแหล่งท่องเที่ยวใหม่

7) การพัฒนามาตรฐานสากลของบริการท่องเที่ยวในภูมิภาค ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียนทำให้มีการกำหนดมาตรฐานกลางการให้บริการการท่องเที่ยวด้านต่างๆ ร่วมกัน โดยมีวัตถุประสงค์เพื่ออำนวยความสะดวกและให้ความคุ้มครองนักลงทุนต่างชาติในธุรกิจนี้ เพื่อเป็นหลักประกันและคุ้มครองสิทธิของนักท่องเที่ยวและผู้รับบริการ รวมทั้งเพื่ออำนวยความสะดวกในการดำเนินธุรกรรมและให้บริการข้ามพรมแดน ด้วยเหตุนี้ผู้ประกอบการในธุรกิจท่องเที่ยวจะมีต้นทุนในการปรับปรุงบริการให้สอดคล้องกับมาตรฐานสากล ซึ่งอาจทำให้ธุรกิจขนาดเล็กประสบปัญหาในการพัฒนามาตรฐาน

ดังนั้นจากการทบทวนแนวคิดเกี่ยวกับเรื่องผลกระทบของโลกาภิวัตน์ต่อการท่องเที่ยว ของนักวิชาที่มีความเชี่ยวชาญทั้งชาวไทยและชาวต่างประเทศ ที่ได้กล่าวมาข้างต้น เพื่อให้เกิดความ

เข้าใจที่ชัดเจนมากยิ่งขึ้น ผู้ศึกษาจึงมีสรุปได้ว่า ผลกระทบของโลกาภิวัตน์ต่อการท่องเที่ยว เกิดจากการที่“โลกไร้พรมแดน” ได้เข้ามาสู่สังคมไทยในยุคเทคโนโลยีสารสนเทศ (Information Technology: IT) โดยเฉพาะเมื่อเกิดเครือข่ายโทรคมนาคมที่โยงใยทั่วโลก ด้วยระบบคอมพิวเตอร์ที่เรียกว่า อินเทอร์เน็ต (International Network) ซึ่งก่อคุณประโยชน์ต่อโลกอย่างมหาศาล ทำให้มนุษยชาติหาความรู้ที่มีอยู่รอบโลกได้โดยไร้ขีดจำกัด เกิดกิจกรรมไร้พรมแดนเห็นได้จากนักท่องเที่ยวหลากหลายเชื้อชาติที่เข้ามาท่องเที่ยวในประเทศไทย และท่องเที่ยวบนเกาะสมุย เกาะพะงัน จังหวัดสุราษฎร์ธานี ในปัจจุบัน จากสื่อสารสารและเพิ่มช่องทางการประชาสัมพันธ์ในยุคโลกาภิวัตน์ กล่าวคือภายใต้เทคโนโลยีการสื่อสารได้ส่งผลในเชิงการแพร่ขยายและเลียนแบบในทางวัฒนธรรมหรือทางสังคม ในส่วนของภาครัฐและการปกครองทางนานาประเทศก็อาจมีอิทธิพลต่อประเทศอื่นได้ ทั้งในด้านของเศรษฐกิจ การคลัง ส่วนนวัตกรรมใดก็ตามเมื่อเกิดขึ้นที่ใดก็ตามสามารถแพร่ผ่านไปยังประเทศอื่นได้อย่างรวดเร็วภายใต้ระบบการค้าเสรี อาจจะแพร่ขยายโดยใช้นักท่องเที่ยว หรือจากภาพยนตร์ ดังเช่นประเทศเกาหลีใต้ เป็นต้น หรืออาจจะเป็นส่วนของผู้ประกอบการ นักลงทุนทางการเงิน บริษัทเงินทุนสามารถเคลื่อนย้ายเงินทุนได้โดยง่าย เช่นบนเกาะสมุย เกาะพะงัน และเกาะเต่าที่มีผู้ประกอบการ นักลงทุนเข้ามาแสวงหาผลกำไรจากการท่องเที่ยว

2.3 แนวคิดเกี่ยวกับการท่องเที่ยว

กล่าวว่าการท่องเที่ยวนั้น ในความหมายกว้างๆ สามารถอธิบายเบื้องต้นได้ว่า หมายถึง การเดินทางจากที่หนึ่งไปสู่อีกที่หนึ่งเพื่อวัตถุประสงค์ต่าง ๆ และเมื่อได้ทบทวนแนวคิดและความหมายของการท่องเที่ยว มีนักวิชาการที่มีความเชี่ยวชาญด้านการท่องเที่ยวหลายท่าน ได้ให้นิยามความหมาย ซึ่งมีความหมายที่แตกต่างกัน ดังนี้

การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย (2544 อ้างถึงใน รุ่งตะวัน เกิดโกลา, 2553: 10) ให้ความหมายการท่องเที่ยวว่าเป็นลักษณะของการเดินทางไปท่องเที่ยว เพื่อการผ่อนคลายจากความเครียด เป็นการเดินทางเพียงชั่วคราว ไม่ว่าจะป็นระยะทางใกล้ หรือไกล เป้าหมายของการท่องเที่ยวคือ เพื่อต้องการค้นหาประสบการณ์ที่แปลกใหม่

อัมพร เต็มดี (2545: 46) กล่าวว่า การท่องเที่ยว หมายถึง การเดินทางจากที่ทำงาน และบ้านพักที่อยู่อาศัย ไปยังสถานที่แปลกใหม่โดยไม่ได้เป็นการอยู่อาศัย แต่เป็นการอยู่เพียงชั่วคราว โดยเป็นการเดินทางเพื่อวัตถุประสงค์ใด ๆ ก็ตาม ที่ไม่ได้ไปเพื่อการประกอบอาชีพ หรือหารายได้ และ

ต้องเป็นการเดินทาง เพื่อการพักผ่อนหย่อนใจ เพื่อการเยี่ยมชมมิตร เพื่อการเล่นกีฬา เพื่อการประชุมสัมมนา และตลอดจนเพื่อการติดต่อธุรกิจ

วิกิพีเดีย สารานุกรมเสรี (2555) มีความคิดเห็นที่แตกต่างจากแนวคิดของการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย นักวิชาการท่านนี้ได้ให้ความหมายของการท่องเที่ยว คือ เป็นการเดินทาง เพื่อค้นหาความรู้ ค้นหาความสุข ความตื่นเต้นจากกิจกรรมการท่องเที่ยว ในการท่องเที่ยวยังเป็นการพักผ่อนหย่อนใจ และเป็นการเพิ่มประสบการณ์ในการดำเนินชีวิต ทั้งนี้แนวคิดดังกล่าว ก่อนข้างมีความสอดคล้องกับ องค์การการท่องเที่ยวของสหประชาชาติ (World Tourism Organization) ที่ได้นิยามการท่องเที่ยวไว้ว่า หมายถึง การเดินทางโดยมีระยะทางมากกว่า 80 กิโลเมตรจากบ้าน เพื่อจุดประสงค์ในการพักผ่อนหย่อนใจ

ชัยเดช ขาวอ่อน (2551: 7) กล่าวว่า การท่องเที่ยว หมายถึง กิจกรรมนันทนาการรูปแบบหนึ่งที่เกิดขึ้นระหว่างการเดินทางเข้ามาเกี่ยวข้องกับ โดยการเดินทางจากสถานที่หนึ่งซึ่งถือเป็นแหล่งท่องเที่ยว เพื่อเปลี่ยนบรรยากาศและสิ่งแวดล้อม โดยมีแรงกระตุ้นจากความต้องการในด้านกายภาพ วัฒนธรรม และสถานะหรือเกียรติคุณขององค์การการท่องเที่ยวโลก (World Tourism Organization หรือ WTO) แห่งองค์การสหประชาชาติ ได้ให้ความหมายของการท่องเที่ยวว่า เป็นการเดินทางใด ๆ ก็ตามที่เป็นการเดินทางตามเงื่อนไขสากล 3 ประการดังต่อไปนี้ (ศรีญา วรากุล วิทย์, 2551: 2)

- 1) คือการเดินทางจากสถานที่อยู่อาศัยเป็นประจำ ไปยังสถานที่อื่น ๆ เป็นการชั่วคราว
- 2) คือการเดินทางนั้นผู้เดินทาง สามารถเดินทางด้วยความสมัครใจ ไม่ใช่เป็นการถูกบังคับ
- 3) คือการเดินทางด้วยวัตถุประสงค์ใด ๆ ก็ตามที่ไม่ใช่เดินทางเพื่อประกอบอาชีพหรือหารายได้

จากทั้งหมดที่กล่าวมานั้น สามารถสรุปความหมายได้ว่า การท่องเที่ยว หมายถึง การเดินทางไปยังสถานที่ต่าง ๆ เช่น การเดินทางไปที่ท่องเที่ยวยังเกาะสมุยหรือเกาะพะงัน เพื่อชื่นชมความงามของธรรมชาติทางทะเลที่มีความสวยงาม หรือ อาจจะเป็นการหาประสบการณ์ที่แปลกใหม่จากกิจกรรมการท่องเที่ยวที่จัดขึ้นโดยคนในชุมชน เช่นการท่องเที่ยวฟลูมูนปาร์ตี้ที่จัดขึ้นบนเกาะพะงัน ในคืนที่พระจันทร์เต็มดวง และอีกลักษณะหนึ่งคือเพื่อการพักผ่อนอาจไปเป็นหมู่คณะหรือไปเพียงลำพัง ตามความต้องการของตนเอง อาจเป็นการพักผ่อนที่ค้างคืนหรือเพียงชั่วคราวก็ได้ ดังนั้นผู้ศึกษาได้สรุปและแยกความสำคัญดังนี้

2.3.1 ความสำคัญของการท่องเที่ยว

กล่าวได้ว่ากิจกรรมการท่องเที่ยวเป็นอุตสาหกรรมบริการที่มีบทบาทสำคัญ ต่อระบบเศรษฐกิจของประเทศไทย สามารถทำรายได้มาเป็นอันดับหนึ่ง เมื่อเทียบกับสินค้าส่งออกอื่น ๆ ทำให้ในช่วงที่ผ่านมาประเทศไทยมีการพัฒนาและส่งเสริมการท่องเที่ยวอย่างต่อเนื่อง ทำให้แหล่งท่องเที่ยวในประเทศไทยได้รับความนิยม จากนักท่องเที่ยวทั้งชาวไทย และชาวต่างประเทศ ดังนั้น เพื่อให้เห็นถึงความสำคัญของการท่องเที่ยว ผู้วิจัยจึงได้นำผลการศึกษาความสำคัญของการท่องเที่ยว จาก (โครงการศึกษาวิจัยการจัดการมนุษย์กับสิ่งแวดล้อม, 2543: 1-2) มาใช้ในอธิบายดังต่อไปนี้

1) จากข้อมูลผลการศึกษาความสำคัญของการท่องเที่ยว โครงการวิจัยการจัดการมนุษย์กับสิ่งแวดล้อม สามารถสรุปได้ว่า ประเทศไทยให้ความสำคัญกับกิจกรรมที่เกิดขึ้นจากการท่องเที่ยว เนื่องจากในการดำเนินกิจกรรมการท่องเที่ยว สร้างรายได้ให้กับประเทศอย่างมาก ดังนั้น ผู้วิจัยได้วิเคราะห์ และสรุปความสำคัญของการท่องเที่ยวออกเป็น 4 ด้าน อันประกอบด้วย

(1) ความสำคัญของการท่องเที่ยว สามารถสรุปได้ว่า การท่องเที่ยว เป็นแหล่งที่มาของรายได้ในรูปเงินตราต่างประเทศ จากการเดินทางเข้ามาท่องเที่ยวของนักท่องเที่ยว และการใช้จ่ายใช้สอยของนักท่องเที่ยวภายในประเทศ

(2) ความสำคัญของการท่องเที่ยว สามารถสรุปได้ว่า การท่องเที่ยว ทำให้ช่วยลดปัญหาการขาดดุลการชำระเงินระหว่างประเทศ เนื่องจากมีรายได้จากต่างประเทศเข้ามาเพิ่มขึ้น

(3) ความสำคัญของการท่องเที่ยว สามารถสรุปได้ว่า การท่องเที่ยว สามารถสร้างอาชีพและการจ้างงานก่อให้เกิดการกระจายรายได้ เนื่องจากเป็นการสร้างงานภายในแหล่งท่องเที่ยว นั้น ๆ ทำให้ประชาชนในพื้นที่มีอาชีพและรายได้เพิ่มขึ้น

(4) ความสำคัญของการท่องเที่ยว สามารถสรุปได้ว่า ทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงโครงสร้างเศรษฐกิจของท้องถิ่น และเกิดการกระตุ้นการผลิต เนื่องจากภายในท้องถิ่นมีรายได้เพิ่มขึ้น ประชาชนมีความมั่นคงทางรายได้มากขึ้น มีการใช้จ่ายใช้สอยของประชาชนเพิ่มขึ้น

2) ความสำคัญของการท่องเที่ยวทางด้านสังคมของการพัฒนาประเทศ ทั้งนี้จากผลการศึกษาความสำคัญของการท่องเที่ยว ในโครงการวิจัยการจัดการมนุษย์กับสิ่งแวดล้อม สามารถสรุปได้ว่า ความสำคัญของการท่องเที่ยวที่ส่งผลต่อการพัฒนาสังคม ที่ส่งให้ประเทศไทยเกิดพัฒนา และเกิดการยอมรับจากนักท่องเที่ยวต่างประเทศ ที่สำคัญ 5 ลักษณะ คือ

(1) ช่วยยกมาตรฐานการครองชีพของคนในท้องถิ่น เนื่องจากมีรายได้และอาชีพที่มั่นคงขึ้น

(2) ช่วยสร้างความเจริญทางสังคมให้แก่ท้องถิ่น ประชาชนในท้องถิ่นมีการเรียนรู้เพิ่มมากขึ้น

(3) ช่วยอนุรักษ์ฟื้นฟูวัฒนธรรมและสิ่งแวดล้อม เกิดความตระหนักถึงคุณค่าของวัฒนธรรมประเพณีท้องถิ่น และสิ่งแวดล้อมมากขึ้น

(4) ช่วยลดปัญหาการอพยพย้ายถิ่นของชุมชนท้องถิ่น เนื่องจากในท้องถิ่นมีอาชีพและรายได้ที่มั่นคง ไม่จำเป็นต้องออกไปทำงานนอกพื้นที่อีกต่อไป

(5) ช่วยกระตุ้นให้มีการคิดค้นนำทรัพยากรส่วนเกินในท้องถิ่นมาประดิษฐ์เป็นสินค้าที่ระลึกจำหน่าย

จะเห็นได้ว่าประเทศไทย ให้ความสำคัญกับกิจกรรมการท่องเที่ยวอย่างมาก จนทำให้อุตสาหกรรมการท่องเที่ยวมีการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง เพื่อรองรับความต้องการของนักท่องเที่ยวทั้งชาวไทยและชาวต่างประเทศตลอดเวลา ดังในการพัฒนาการท่องเที่ยวให้เกิดมาตรฐานและเป็นที่ยอมรับของนักท่องเที่ยว จึงจำเป็นต้องมีการจัดทำองค์ประกอบของการท่องเที่ยวให้เป็นรูปธรรมที่ชัดเจน เพื่อใช้เป็นแนวทางการส่งเสริมการท่องเที่ยวอย่างเหมาะสมและเกิดความยั่งยืน

3) องค์ประกอบของการท่องเที่ยว โดยองค์ประกอบของการท่องเที่ยวประกอบด้วย 5 องค์ประกอบที่มีความสัมพันธ์กันเป็นวงจร (โครงการศึกษาวิจัยการจัดการมนุษย์กับสิ่งแวดล้อม, 2543: 2-5) สามารถสรุปได้ว่าในการพิจารณาถึงนักท่องเที่ยว (Tourist) ซึ่งเป็นองค์ประกอบที่สำคัญในการท่องเที่ยว จากการทบทวนวรรณกรรม และแนวคิดทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง ได้มีการแบ่งออกเป็น 4 ลักษณะ ด้วยกันคือ ลักษณะที่ 1 นักท่องเที่ยวระหว่างประเทศที่ค้างคืน ลักษณะที่ 2 นักท่องเที่ยวระหว่างประเทศที่ไม่ค้างคืน ลักษณะที่ 3 นักท่องเที่ยวภายในประเทศที่ค้างคืน และลักษณะที่ 4 นักท่องเที่ยวภายในประเทศที่ไม่ค้างคืน

และหากวิเคราะห์ทางการตลาดของการท่องเที่ยว (Tourism Marketing) ทำให้ทราบว่าวิธีการที่จะทำให้นักท่องเที่ยวกลุ่มเป้าหมายเดินทางเข้ามาเที่ยว ในแหล่งท่องเที่ยวของตน จำเป็นต้องมีสิ่งอำนวยความสะดวกทางการท่องเที่ยวและบริการในแหล่งท่องเที่ยวนั้น การตลาดท่องเที่ยวอาจทำได้ 2 วิธี คือ วิธีที่ 1 คือการให้บริการข่าวสารข้อมูลนักท่องเที่ยว และวิธีที่ 2 คือการโฆษณาประชาสัมพันธ์การท่องเที่ยวการขนส่ง (Transportation) ในการเคลื่อนย้ายนักท่องเที่ยวด้วยยานพาหนะประเภทต่าง ๆ เพื่อนำส่งนักท่องเที่ยวไปยังแหล่งท่องเที่ยวนั้น ๆ แบ่งออกเป็น 4 ประเภท ได้แก่ การขนส่งทางรถยนต์ การขนส่งทางรถไฟ การขนส่งทางเรือ และ การขนส่งทางเครื่องบิน

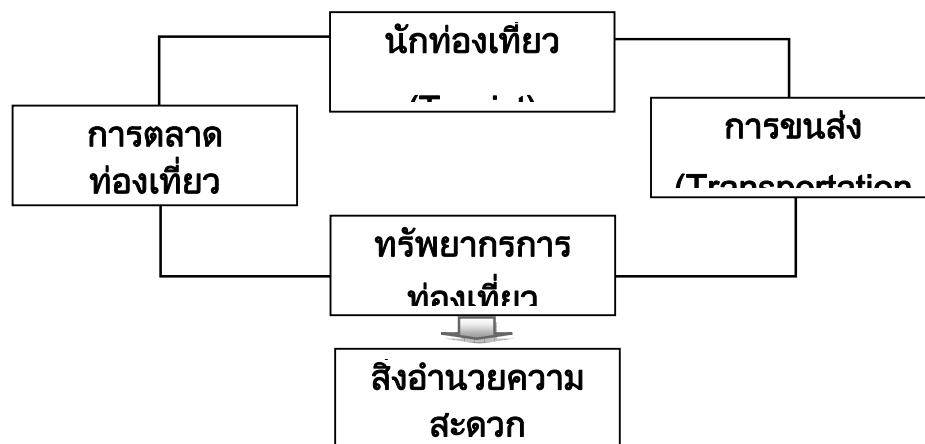
เมื่อพิจารณาถึง นักท่องเที่ยว (Tourist) การตลาดท่องเที่ยว (Tourism Marketing) การขนส่ง (Transportation) สิ่งอำนวยความสะดวกทางการท่องเที่ยว (Tourism Facilities) ตลอดจนทรัพยากร

ท่องเที่ยว (Tourism Resources) ที่สามารถเป็นสิ่งดึงดูดความสนใจของนักท่องเที่ยวให้เกิดการเดินทางไปเยือนหรือไปท่องเที่ยว แบ่งออกเป็น 3 ประเภท ได้แก่

- 1) ประเภทที่ 1 คือทรัพยากรท่องเที่ยวประเภทธรรมชาติ
- 2) ประเภทที่ 2 คือทรัพยากรท่องเที่ยวประเภทประวัติศาสตร์ โบราณสถาน และโบราณวัตถุ

- 3) ประเภทที่ 3 คือทรัพยากรท่องเที่ยวประเภทศิลปวัฒนธรรม ประเพณี

ทั้งนี้ในการพัฒนาการท่องเที่ยว ต้องคำนึงถึงกิจกรรม สิ่งอำนวยความสะดวกทางการท่องเที่ยว (Tourism Facilities) สิ่งทีรองรับการเดินทางของนักท่องเที่ยว เพื่อให้การเดินทางท่องเที่ยวเป็นไปด้วยความสะดวกสบายและปลอดภัย แบ่งออกเป็น 2 ประเภท ได้แก่ สิ่งอำนวยความสะดวกทางการท่องเที่ยวโดยตรง เช่น การบริการ การเข้าออกประเทศ และสิ่งอำนวยความสะดวกทางการท่องเที่ยวโดยอ้อม เช่น ระบบสาธารณูปโภค ความปลอดภัยอื่น ๆ ดังแผนภาพที่ 2.1

ภาพที่ 2.1 แสดงองค์ประกอบของการท่องเที่ยว

แหล่งที่มา: การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย, 2545 อ้างถึงใน โครงการศึกษาวิจัยการจัดการ
 มนุษย์กับสิ่งแวดล้อม, 2543: 2-5.

2.3.2 รูปแบบการท่องเที่ยว

ในการรวบรวมแนวคิดเกี่ยวกับรูปแบบการท่องเที่ยว นั้น มีหลากหลายรูปแบบแตกต่างกันไปขึ้นอยู่กับลักษณะของพื้นที่ สภาพแวดล้อมและกิจกรรมการท่องเที่ยวต่างๆ ดังนั้นผู้วิจัยจึงได้นำแนวคิดของ การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย (2544: 3-12) ที่ได้แบ่งกิจกรรมการท่องเที่ยวออกเป็น 4 ประเภท มาใช้ในการอธิบายเพื่อสร้างความเข้าใจที่ชัดเจนยิ่งขึ้น ดังนี้

1) ประเภทที่ 1 การท่องเที่ยวแบบเทศกาล และงานประเพณี จากข้อมูลการแบ่งรูปแบบของการท่องเที่ยว (การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย, 2554) สามารถอธิบายได้ว่า การท่องเที่ยวแบบเทศกาล และงานประเพณี เป็นกิจกรรมท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม ส่วนมากจัดในสถานที่สำคัญทางประวัติศาสตร์ เป็นการสืบทอดความเชื่อและศรัทธาของท้องถิ่น หรือเกี่ยวข้องกับศาสนาและวิถีชีวิต มีลักษณะที่แตกต่างกันออกไป เช่น งานรื่นเริง งานแสดงผลผลิตทางการเกษตรและศิลปหัตถกรรมงานอื่น ๆ

2) ประเภทที่ 2 การท่องเที่ยวแบบการจัดแสดงแสงสีและเสียง จากข้อมูลการแบ่งรูปแบบของการท่องเที่ยว (การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย, 2554) สามารถอธิบายได้ว่า การท่องเที่ยวแบบการจัดแสดงแสงสีและเสียงเป็นกิจกรรมที่ต้องมีการวางแผน จัดการโดยผู้ที่มีความชำนาญ ได้รับความยินยอมจากหน่วยงานที่ดูแลพื้นที่ อาจมีผลต่อสภาพแวดล้อมพื้นที่และความปลอดภัย มีลักษณะที่แตกต่างกันออกไป เช่น การแสดงแสงและเสียงประกอบจินตภาพ การแสดงประกอบแสงและเสียง

3) ประเภทที่ 3 การท่องเที่ยวแบบกีฬาเพื่อการท่องเที่ยว จากข้อมูลการแบ่งรูปแบบของการท่องเที่ยว (การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย, 2554) สามารถอธิบายได้ว่า การท่องเที่ยวแบบกีฬาเพื่อการท่องเที่ยว เป็นกิจกรรมการแข่งขัน การประกวด มีกีฬาที่ดึงดูดใจนักท่องเที่ยว มีทั้งกีฬาระดับนานาชาติ ระดับท้องถิ่น กีฬาพื้นบ้าน ซึ่งจัดตามเทศกาล เช่น แข่งเรือ

4) ประเภทที่ 4 การท่องเที่ยวเป็นลักษณะกิจกรรมพิเศษ จากข้อมูลการแบ่งรูปแบบของการท่องเที่ยว (การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย, 2554) สามารถอธิบายได้ว่า ในลักษณะการท่องเที่ยวที่เรียกว่าเป็นกิจกรรมพิเศษ คือสามารถจัดขึ้นในวาระวันสำคัญ โอกาสพิเศษ เทศกาล วันสำคัญที่มีเฉพาะในประเทศ เช่น กิจกรรมวันเฉลิมพระชนมพรรษา นอกจากนี้ยังรวมถึงวันสำคัญทางศาสนาที่จัดเป็นวันสำคัญของโลก รวมถึงกิจกรรมที่ส่งเสริมการพัฒนาเศรษฐกิจสังคม

วาร์ชด์ มัชยมนุรุษ (2555) ได้แบ่งรูปแบบการท่องเที่ยวไว้ 4 รูปแบบ ประกอบด้วยรูปแบบการท่องเที่ยวในแหล่งธรรมชาติ รูปแบบการท่องเที่ยวในแหล่งวัฒนธรรม รูปแบบการท่องเที่ยวในความสนใจพิเศษ และกิจกรรมการท่องเที่ยว มีรายละเอียดดังนี้

1) รูปแบบการท่องเที่ยวในแหล่งธรรมชาติ (Natural-based Tourism)

(1) การท่องเที่ยวเชิงนิเวศ (Ecotourism) เป็นการท่องเที่ยวในแหล่งธรรมชาติที่มีเอกลักษณ์เฉพาะถิ่นและแหล่ง วัฒนธรรมที่เกี่ยวข้องกับระบบนิเวศ เกษตรกรรม โดยได้รับความสนุกเพลิดเพลินและมีกระบวนการเรียนรู้ร่วมกันของผู้ที่เกี่ยวข้องภายใต้การจัดการสิ่งแวดล้อม และการท่องเที่ยวอย่างมีส่วนร่วมของท้องถิ่น ได้แก่ การท่องเที่ยวเชิงศึกษาธรรมชาติ การท่องเที่ยวเชิงเกษตรกรรม

(2) การท่องเที่ยวเชิงนิเวศทางทะเล (Marine Ecotourism) เป็นการท่องเที่ยวในแหล่งธรรมชาติทางทะเลที่มีเอกลักษณ์เฉพาะถิ่น และแหล่งท่องเที่ยวที่เกี่ยวข้องกับระบบนิเวศทางทะเล

(3) การท่องเที่ยวเชิงธรณีวิทยา (Geo-tourism) เป็นการท่องเที่ยวในแหล่งธรรมชาติที่เป็น เพื่อดูความงามของภูมิทัศน์ที่มีความแปลกของการเปลี่ยนแปลงของพื้นที่โลก ศึกษาธรรมชาติของหิน ดิน แร่ต่าง ๆ และฟอสซิล ได้ความรู้ได้มีประสบการณ์

(4) การท่องเที่ยวเชิงดาราศาสตร์ (Astrological Tourism) เป็นการท่องเที่ยวเพื่อ การไปชมปรากฏการณ์ทางดาราศาสตร์ที่เกิดขึ้น เช่น สุริยุปราคา ฝนดาวตก จันทรุปราคา และการดู ดาวจากราศีที่ปรากฏในท้องฟ้าแต่ละเดือน เพื่อการเรียนรู้ระบบสุริยจักรวาล มีความรู้ความ ประทับใจ ความทรงจำและประสบการณ์เพิ่มขึ้น

2) รูปแบบการท่องเที่ยวในแหล่งวัฒนธรรม (Cultural-based Tourism)

การท่องเที่ยวเชิงประวัติศาสตร์ การท่องเที่ยวชมวัฒนธรรมและประเพณี และการท่องเที่ยวชมวิถี ชีวิตในชนบท เพื่อชื่นชมและเพลิดเพลินในสถานที่ท่องเที่ยวได้ความรู้มีความเข้าใจต่อ ประวัติศาสตร์และโบราณคดีในท้องถิ่น งานประเพณีต่าง ๆ ความรู้และภูมิปัญญาพื้นบ้าน มีความ เข้าใจในวัฒนธรรมท้องถิ่น บนพื้นฐานของความรับผิดชอบและมีจิตสำนึกต่อการรักษามรดกทาง วัฒนธรรมและคุณค่าของสภาพแวดล้อม โดยประชาชนในท้องถิ่นมีส่วนร่วมต่อการจัดการการ ท่องเที่ยว (วาริชต์ มัชฌมบุรุษ, 2555)

3) รูปแบบการท่องเที่ยวในความสนใจพิเศษ (Special Interest Tourism)

การท่องเที่ยวที่นักท่องเที่ยวให้ความสนใจเป็นพิเศษ ตามความถนัดหรือความสามารถของ นักท่องเที่ยว (วาริชต์ มัชฌมบุรุษ, 2555) สามารถแบ่งออกเป็น 9 ประเภท ดังนี้

(1) การท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ หมายถึง การท่องเที่ยวในแหล่งธรรมชาติและแหล่ง วัฒนธรรมเพื่อการพักผ่อนและเรียนรู้วิธีการรักษาสุขภาพกายใจได้รับความเพลิดเพลิน และ สุขุมทรียภาพ มีความรู้ต่อการรักษาคุณค่า และคุณภาพชีวิตที่ดี

(2) การท่องเที่ยวเชิงทักษะศึกษา หมายถึง การเดินทางเพื่อทำทักษะศึกษา แลกเปลี่ยนเรียนรู้ หาความรู้ เป็นการท่องเที่ยวเพื่อสร้างจิตสำนึกในการรักษาสิ่งแวดล้อม ประชาชนในท้องถิ่นมีส่วนร่วมต่อการจัดการการท่องเที่ยวที่ยั่งยืน นักท่องเที่ยวบางกลุ่มมุ่งการ เรียนรู้วัฒนธรรมและภูมิปัญญาไทย

(3) การท่องเที่ยวเพื่อศึกษากลุ่มชาติพันธุ์หรือวัฒนธรรมชนกลุ่มน้อย หมายถึง การท่องเที่ยวเพื่อเรียนรู้วิถีชีวิตความเป็นอยู่วัฒนธรรมของชาวบ้าน วัฒนธรรมของชนกลุ่มน้อย หรือชนเผ่าต่าง ๆ เช่น หมู่บ้านชาวไทยโซ่ง หมู่บ้านผู้ไทย

(4) การท่องเที่ยวเชิงกีฬา หมายถึง การท่องเที่ยวเพื่อเล่นกีฬาตามความถนัดความสนใจของนักท่องเที่ยว ให้ได้รับความเพลิดเพลินความสนุกสนานตื่นเต้น เช่น ตกปลา กระดานโดคลีน สกีน้ำ กอล์ฟ

(5) การท่องเที่ยวแบบผจญภัย หมายถึง การท่องเที่ยวแหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติที่มีลักษณะพิเศษ มีความสนุกสนานตื่นเต้น หวาดเสียว ผจญภัย และได้ประสบการณ์ใหม่

(6) การท่องเที่ยวแบบโฮมสเตย์ และฟาร์มสเตย์ หมายถึง การท่องเที่ยวที่ได้ใช้ชีวิตใกล้ชิดกับครอบครัวในท้องถิ่นที่ไป เยือนเพื่อการเรียนรู้ภูมิปัญญาท้องถิ่นและวัฒนธรรมท้องถิ่น ได้รับประสบการณ์ในชีวิตเพิ่มขึ้น โดยมีจิตสำนึกต่อการรักษาสิ่งแวดล้อมและวัฒนธรรมท้องถิ่น เป็นการจัดการท่องเที่ยวอย่างมีส่วนร่วมของชุมชนในท้องถิ่นที่ยั่งยืน

(7) การท่องเที่ยวพำนักระยะยาว หมายถึง นักท่องเที่ยวที่ใช้ต้องการใช้ชีวิตหลังจากเกษียณอายุจากการทำงาน ต้องการมาใช้ชีวิตต่างประเทศเป็นหลัก โดยเดินทางท่องเที่ยวต่างประเทศครั้งละนาน ๆ

(8) การท่องเที่ยวแบบให้รางวัล หมายถึง การจูงใจให้แก่อำนาจของกลุ่มลูกค้าของบริษัทที่ประสบความสำเร็จ ในการขายสินค้าชิ้น ๆ ตามเป้าหมายหรือเกินเป้าหมาย สามารถขายสินค้าประเภทนั้นได้มากตามที่บริษัทผู้แทนจำหน่ายในประเทศตั้ง เป้าหมายไว้เป็นการให้รางวัลและจูงใจ เช่น กลุ่มผู้แทนบริษัทจำหน่ายสินค้า

(9) การท่องเที่ยวเพื่อการประชุม คือ การจูงใจให้แก่อำนาจกลุ่มผู้เข้าร่วมการประชุม มีการจูงใจก่อนการประชุมและหลังการประชุม มีการจัดรูปแบบการท่องเที่ยวที่แตกต่างกันออกไปเพื่อให้บริการแก่ผู้เข้าร่วมประชุมหรือผู้ที่ร่วมเดินทางกับมากับผู้ประชุม อาจเป็นการท่องเที่ยวแบบวันเดียวหรือท่องเที่ยวแบบพักค้างคืน

4) กิจกรรมการท่องเที่ยว (Tourism Activities)

กิจกรรมการท่องเที่ยว หมายถึง กิจกรรมที่นักท่องเที่ยวทำระหว่างการท่องเที่ยว ตามความถนัด ตามความชำนาญที่ได้รับการฝึกมาหรือกิจกรรมที่นักท่องเที่ยวมีความสนใจเป็นพิเศษในการท่องเที่ยว เช่น การท่องเที่ยวเดินป่าชมและศึกษาพรรณไม้ สมุนไพร การขี่จักรยานท่องเที่ยว การขี่ม้า การวาดภาพ การนวดแผนไทย การเรียนและฝึกสมาธิ

2.3.3 ประเภทของที่พักรับการท่องเที่ยว

ในการรวบรวมแนวคิดเกี่ยวกับการจัดประเภทที่พักในการท่องเที่ยว ผู้วิจัยได้นำแนวคิดของ บุญเลิศ จิตตั้งวัฒนา (2548: 102-105) มาใช้ในการอธิบาย จากการสรุปทำให้ทราบว่า ที่พักคือ

เป็นสิ่งสำคัญอย่างหนึ่งสำหรับการท่องเที่ยว ประเภทของที่พักจะขึ้นอยู่กับลักษณะของการท่องเที่ยวซึ่งแตกต่างกันออกไป ประเภทของที่พักสำหรับการท่องเที่ยวสามารถแบ่งออกได้ ดังนี้

1) ธุรกิจโรงแรม (Hotel) เป็นธุรกิจที่พักที่สร้างขึ้นเป็นการเฉพาะ โดยในโรงแรมสามารถแบ่งเป็นห้องพัก ที่เพียบพร้อมด้วยสิ่งอำนวยความสะดวก ให้บริการแก่นักท่องเที่ยวที่เข้ามาพักผ่อน ซึ่งในการเก็บค่าเช่า หรือค่าบริการนั้น จะใช้วิธีเก็บเป็นรายห้อง

2) ธุรกิจโมเต็ล (Motel) เป็นธุรกิจที่พักที่สร้างขึ้นเฉพาะ โดยเก็บค่าเช่าเป็นรายวัน และรายเดือน แล้วแต่ข้อตกลงระหว่างผู้เข้าพัก กับผู้ให้บริการ โดยบริเวณที่พักมีห้องพัก พร้อมทั้งจอดรถเฉพาะห้องพัก ซึ่งปกติมักจะตั้งอยู่ริมถนนชานเมือง หรือบริเวณที่เป็นศูนย์กลางของจังหวัด เพื่อเป็นการอำนวยความสะดวกให้กับนักท่องเที่ยว ที่ขับรถมาด้วยสามารถนำรถจอดถึงหน้าห้องพัก หรือแหล่งจอดรถรวมได้

3) ธุรกิจเรือนแรม (Guest House) เป็นธุรกิจที่พัก ที่มีการดัดแปลงจากบ้านเก่าหรือบ้านที่สร้างขึ้นใหม่ เพื่อแบ่งเป็นห้องให้นักท่องเที่ยวเข้าพักแรม มีการเก็บค่าเช่า เป็นรายวัน ปกติจะตั้งอยู่ย่านชุมชนเมืองใหญ่ๆที่เป็นแหล่งท่องเที่ยว นักท่องเที่ยวจะมาเช่านอนเฉพาะเวลากลางคืน

4) ธุรกิจบ้านพักในบ้าน (Home Stay) เป็นธุรกิจที่พักที่เจ้าของบ้านแบ่งห้องพักในบ้านของตนเองที่จัดสร้างขึ้นหรือดัดแปลงเป็นห้องพักแรมให้นักท่องเที่ยวใช้พักแรม โดยเก็บค่าเช่าตามปกติมักให้บริการแก่นักท่องเที่ยวที่ต้องการเรียนรู้วิถีชีวิต และความเป็นอยู่พื้นที่บ้าน อัตราค่าเช่าอยู่ในระดับต่ำ

5) ธุรกิจบังกะโล (Bungalow) เป็นที่พักแรมแบบบ้านเป็นหลัง ๆ ให้นักท่องเที่ยวพักโดยเก็บค่าเช่า ตามปกติมักตั้งอยู่บริเวณใกล้แหล่งท่องเที่ยว ไม่มีสิ่งอำนวยความสะดวกให้อัตราค่าเช่าอยู่ในระดับค่อนข้างต่ำ

6) ธุรกิจหมู่บ้านตากอากาศ (Resort) เป็นธุรกิจที่พักที่สร้างขึ้น ประกอบด้วยอาคารหลายๆอาคาร แต่ละอาคารจะมีห้องพักจำนวนหนึ่งให้นักท่องเที่ยวเข้าพักแรม โดยเก็บค่าเช่ามีสิ่งอำนวยความสะดวกแก่ผู้มาพักได้ใช้ร่วมกัน

7) ธุรกิจที่ตั้งแคมป์ (Campground) เป็นธุรกิจที่พักที่มีการจัดบริเวณพื้นที่ไว้สำหรับบริการนักท่องเที่ยวที่ต้องการเช่าที่กางเต็นท์พักแรม ซึ่งบริเวณดังกล่าวจะมี บริการสุขา ห้องอาบน้ำ น้ำดื่ม มีค่าเช่าในอัตราต่ำ

2.3.4 แนวคิดด้านการพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน

ความหมายของการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนได้พัฒนามาจากแนวคิดการพัฒนาอย่างยั่งยืนจากการประชุมสหประชาชาติว่าด้วยสิ่งแวดล้อมและการพัฒนา (The United Nations Conference on

Environment and Development) หรือการประชุม (Earth Summit) ที่กรุงริโอ เดอ จาเนโร ประเทศบราซิล ได้ให้ความหมายของการท่องเที่ยวแบบยั่งยืน (Sustainable Tourism) ว่าเป็นการท่องเที่ยวที่ไม่เป็นอันตรายต่อสิ่งแวดล้อมทุกรูปแบบไม่ว่าจุดหมายปลายทางจะเป็นที่ใดจะเป็นกลุ่มใหญ่ (Mass Tourism) เป็นกลุ่มขนาดเล็กทั้งในเมืองและชนบทซึ่งสถาบันวิจัยวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีแห่งประเทศไทย (2539) กล่าวว่าเป็นการท่องเที่ยวที่ตอบสนองความต้องการของนักท่องเที่ยวและผู้เป็นเจ้าของท้องถิ่นในปัจจุบันโดยมีการป้องกันและสงวนรักษาโอกาสต่างๆของอนุชนรุ่นหลัง ซึ่งการท่องเที่ยวในลักษณะนี้มีความหมายถึงการจัดการทรัพยากรธรรมชาติ เพื่อตอบสนองความจำเป็นทางเศรษฐกิจ สังคม และความงามทางสุนทรียภาพ ในขณะที่สามารถรักษาเอกลักษณ์ของวัฒนธรรมและรักษาระบบนิเวศด้วย ความสำเร็จของการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนจึงมีความแตกต่างหลากหลาย เป็นเสมือนแนวคิดที่ไม่สามารถชี้วัดให้เห็นความชัดเจนได้ เนื่องจากเป็นการกระทำเพื่ออนาคตที่ไม่อาจเห็นผลได้ในปัจจุบัน ดังนั้นนิยามความหมายของการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนจึงเป็นไปตามทรรศนะที่ประมวลจากประสบการณ์และความคาดหวังของแต่ละคน การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย (2539) ได้ให้ความหมายของการพัฒนาการท่องเที่ยวแบบยั่งยืนไว้ว่า หมายถึง การท่องเที่ยวที่มีเป้าหมายสำคัญที่สุดในการพยายามที่จะก่อให้เกิดการพัฒนาแบบยั่งยืน โดยคำนึงถึงขีดความสามารถของธรรมชาติ ชุมชน ขนบธรรมเนียมประเพณี วัฒนธรรมและวิถีชีวิตที่มีต่อกระบวนการท่องเที่ยว โดยให้ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการดำเนินการและได้รับผลประโยชน์ทางเศรษฐกิจที่เกิดจากการท่องเที่ยวอย่างเสมอภาคเท่าเทียมกัน

ในทรรศนะของ Butler (1993 อ้างถึงใน อัจฉริ เหมสันต์และคณะ, 2555) กล่าวว่า การท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน หมายถึง การท่องเที่ยวที่ได้รับการพัฒนาและการทำนุบำรุงรักษา ทั้งด้านกิจกรรมและกระบวนการ ภายใต้บริบทของชุมชนและสิ่งแวดล้อม เพื่อให้เกิดความสงบของระดับคุณค่าและไม่ทำให้เกิดความเสื่อมเสียต่อสภาพทางกายภาพและการดำรงชีวิตของมนุษย์ ทั้งในปัจจุบันและอนาคต

WTO (1997 อ้างถึงใน กฤติยา จักรสาร, 2545) ได้ให้นิยามความหมายการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนว่า เป็นการท่องเที่ยวที่ต้องสอดคล้องกับความสามารถของแหล่งท่องเที่ยว เป้าหมายในการคงความมีเสน่ห์ดึงดูดในการแข่งขันกับแหล่งท่องเที่ยวใหม่ๆ ที่เกิดขึ้นให้เป็นที่ประทับใจต่อผู้มาเยือนครั้งแรกและคงความพึงพอใจต่อผู้ที่กลับมาเยือนในเวลาต่อไป ด้วยเอกลักษณ์ทางวัฒนธรรมที่มั่นคงและสภาพแวดล้อมที่สมดุล

บุญเลิศ จิตตั้งวัฒนา (2542:45-68) ได้จำกัดความการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนว่า หมายถึง การท่องเที่ยวของกลุ่มใหญ่และกลุ่มเล็กที่มีการจัดการอย่างดีเยี่ยม เพื่อสามารถดำรงไว้ซึ่งทรัพยากรท่องเที่ยวให้มีความดึงดูดใจอย่างไม่เสื่อมคลาย ธุรกิจท่องเที่ยวมีการปรับปรุงคุณภาพให้มีผลกำไร

อย่างเป็นทางการ ชุมชนท้องถิ่นมีส่วนร่วมได้รับผลประโยชน์ตอบแทนอย่างเหมาะสมโดยมีนักท่องเที่ยวเข้ามาเยี่ยมชมเยือนสม่ำเสมออย่างเพียงพอ แต่มีผลกระทบทางลบต่อสิ่งแวดล้อมน้อยที่สุดหรือไม่มีเลยอย่างยืนยาว Robert Cleverdon และ (WTO, 1992 อ้างถึงในกฤติยา จักรสาร, 2545) ได้ให้คำนิยามการท่องเที่ยวที่ยั่งยืนว่าเป็นการพัฒนาการท่องเที่ยวที่สามารถตอบสนองความต้องการของนักท่องเที่ยวและผู้เป็นเจ้าของท้องถิ่นในปัจจุบัน โดยมีการปกป้องและสงวนรักษาโอกาสให้ถึงอนุชนรุ่นหลัง โดยการจัดการการท่องเที่ยวมีความหมายต่อการจัดการทรัพยากร เพื่อตอบสนองความจำเป็นทางเศรษฐกิจสังคมและความงามทางสุนทรียภาพ ในขณะที่ยังสามารถรักษาเอกลักษณ์ทางวัฒนธรรมและระบบนิเวศได้ด้วย อุตสาหกรรมการท่องเที่ยวโดยรวมต้องปรับสภาพการจัดการเพื่อให้สอดคล้องกับยุคใหม่ของกระแสโลกที่เปลี่ยนไป จึงมีขอบเขตการพัฒนาที่ครอบคลุมทุกส่วนของการท่องเที่ยวคือ 1) กิจกรรมการท่องเที่ยวจะต้องดำรงอยู่ได้ 2) มีนักท่องเที่ยวมาเยี่ยมชมเยือนสม่ำเสมอ 3) ทรัพยากรการท่องเที่ยวยังคงรักษาความดึงดูดใจได้ไม่เสื่อมคลาย 4) กิจกรรมการบริการมีกำไรแม้ต้องมีการปรับปรุงเปลี่ยนแปลงการให้บริการอยู่เสมอ และ 5) ต้องไม่มีผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมทั้งทางธรรมชาติสังคมและวัฒนธรรม

กล่าวโดยสรุป การท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนหมายถึงการท่องเที่ยวที่ได้รับการพัฒนาและบำรุงรักษาทางด้านกิจกรรมและการบริหารภายใต้บริบทของชุมชนสิ่งแวดล้อม โดยมุ่งเน้นทั้งทางด้านเศรษฐกิจสังคมและสิ่งแวดล้อมควบคู่กันไป ทั้งนี้ต้องไม่ก่อให้เกิดผลกระทบทางด้านลบต่อสิ่งแวดล้อม รวมทั้งให้ชุมชนท้องถิ่นเข้ามามีส่วนร่วมและได้รับผลประโยชน์ตอบแทนอย่างเหมาะสมและเท่าเทียมกัน เพื่อร่วมกันปกป้องและสงวนรักษาเป็นมรดกสืบทอดสู่คนรุ่นหลังอย่างยั่งยืน (บุญเลิศ จิตตั้งวัฒนา, 2542; พงนา สวนศรี, 2542; ภราเดช พยัณวิเชียร, 2539) ซึ่งการพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนนั้นอย่างน้อยต้องมีองค์ประกอบที่สำคัญ 3 ประการคือ

1) ความยั่งยืนทางด้านเศรษฐกิจ (Economic Sustainability)

การเติบโตต้องอยู่ในอัตราที่บริหารจัดการได้อย่างมีประสิทธิภาพ หากโตเร็วไปอาจทำให้รองรับนักท่องเที่ยวด้านต่างๆ ไม่พร้อมและไม่เพียงพอ เช่น โครงสร้างพื้นฐาน คุณภาพแรงงานและการให้บริการ อาจมีผลทำให้นักท่องเที่ยวไม่พึงพอใจ ขาดความนิยม ไม่เดินทางมาท่องเที่ยว ทำให้เศรษฐกิจตกต่ำในระยะยาว การเติบโตของการท่องเที่ยวอาจทำให้คนส่วนใหญ่หันมาประกอบอาชีพที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยว ทำให้เกิดผลกระทบต่อเศรษฐกิจในภาคอื่นๆ เช่น ภาคการเกษตร การกสิกรรม การอุตสาหกรรม การเติบโตที่ต้องอาศัยวัสดุอุปกรณ์ แรงงานและผู้เชี่ยวชาญจากต่างประเทศ เป็นผลทำให้เงินตรารั่วไหลออกไปนอกประเทศ

2) ความยั่งยืนทางด้านสังคม (Social Sustainability)

การหลั่งไหลของนักท่องเที่ยวต่างประเทศมากขึ้นและรวดเร็วเกินไปมีผลกระทบต่อชุมชนที่มีความเป็นเอกลักษณ์ในท้องถิ่น การใช้จ่ายเงินของนักท่องเที่ยวซึ่งมีกำลังสูงกว่าคนในท้องถิ่น การใช้ชีวิตที่หรูหราหรืออย่างอิสระซึ่งทะลักเข้าสู่ชุมชนหนึ่ง ๆ อาจกลายเป็นแม่เหล็กดึงดูดใจให้คนหนุ่มสาวในท้องถิ่นหลงใหลมัวเมาต่อทรัพย์สินเงินทองหรือความสำราญที่หาได้ง่าย ๆ ทำให้เกิดปัญหาสังคมตามมาและอาชีพขายบริการทางเพศทั้งหญิงชาย การขายยาเสพติด และการละทิ้งคุณค่าทางวัฒนธรรมของท้องถิ่น อาจนำไปสู่ความล่มสลายทางโครงสร้างวัฒนธรรมดั้งเดิมของชุมชน ซึ่งมีผลทำให้ชุมชนมีทัศนคติที่ไม่ดีต่อนักท่องเที่ยวว่าเป็นตัวการทำให้สังคมเสื่อมซึ่งบางครั้งอาจสะท้อนออกมาในรูปของการกระทำที่รุนแรงต่อนักท่องเที่ยว

3) ความยั่งยืนทางด้านสิ่งแวดล้อม (Environmental Sustainability)

การพัฒนาการท่องเที่ยวที่ขาดการควบคุมอาจกลายเป็นสิ่งที่ทำลายสิ่งแวดล้อมซึ่งเป็นคุณค่าหรือเป็นตัวต้นกำเนิดของกิจกรรมการท่องเที่ยว นั้น ๆ เสียเองเช่นจำนวนนักท่องเที่ยวที่มากเกินไป ความแออัดความสกปรก เป็นต้น รวมถึงการเร่งรัดพัฒนาโดยใช้เทคนิคก่อสร้างที่ไม่เหมาะสม ทำให้เกิดการพังทลายอย่างถาวรของหน้าดิน หาดทราย ชายทะเล การสูญเสียสภาพภูมิทัศน์ และการก่อสร้างอาคารหรือสิ่งก่อสร้างในตำแหน่งที่ผิดพลาดอาจทำให้วงจรทางธรรมชาติเกิดความแปรปรวน ซึ่งกิจกรรมของนักท่องเที่ยวจำนวนมากทำให้เกิดปริมาณของเสียอย่างมหาศาลเช่นของเสียน้ำเสียอาหารเหลือขยะ ฯลฯ ทำให้มลภาวะต่อสิ่งแวดล้อมได้อย่างมากมาย จากที่กล่าวมาข้างต้น ได้สะท้อนให้เห็นถึงความสำคัญของระบบการจัดการการท่องเที่ยวที่จะทำให้การท่องเที่ยวประสบผลสำเร็จ อันเนื่องมาจากระบบการจัดการที่ดี แหล่งท่องเที่ยวต่าง ๆ จึงมีความจำเป็นที่ต้องพัฒนาระบบการจัดการที่ดี เพื่อใช้เป็นกลไกในการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยว และสามารถดึงดูดนักท่องเที่ยวได้

2.3.5 แผนพัฒนาการท่องเที่ยวแห่งชาติ พ.ศ. 2555-2559

อุตสาหกรรมท่องเที่ยวเป็นอุตสาหกรรมที่มีการขยายตัวสูง มีบทบาทความสำคัญต่อระบบเศรษฐกิจและสังคมของประเทศไทยเป็นอย่างมาก เป็นแหล่งรายได้ที่สำคัญนำมาซึ่งเงินตราต่างประเทศการสร้างงาน และการกระจายความเจริญไปสู่ภูมิภาค นอกจากนี้การท่องเที่ยวยังมีส่วนสำคัญในการพัฒนาระบบโครงสร้างพื้นฐานของการคมนาคมขนส่ง รวมไปถึงการค้าและการลงทุน เมื่อประเทศประสบภาวะวิกฤตทางเศรษฐกิจ การท่องเที่ยวมีบทบาทสำคัญในการสร้างรายได้ให้กับประเทศสามารถช่วยให้เศรษฐกิจฟื้นตัวได้ในเวลาที่รวดเร็วกว่าภาคผลิตและบริการ

อื่นๆ อย่างไรก็ตามอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวมีแนวโน้มการแข่งขันรุนแรงขึ้นตามลำดับ มีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วและมีความอ่อนไหวง่ายจากปัจจัยลบทั้งภายในและภายนอกประเทศโดยไม่อาจหลีกเลี่ยงได้ สถานการณ์และผลกระทบจากการเปลี่ยนแปลงที่เป็นความท้าทายต่อการท่องเที่ยวของประเทศไทยมาจากหลายประเด็น ดังนี้

แผนพัฒนาการท่องเที่ยวแห่งชาติ (พ.ศ. 2555-2559) กล่าวคือประเด็นผลกระทบด้านเศรษฐกิจ ได้แก่ ความถดถอยของเศรษฐกิจโลก การปรับตัวเข้าสู่เศรษฐกิจโลกแบบหลายศูนย์กลาง การขยายตัวของอำนาจทางเศรษฐกิจใหม่ อาทิ บราซิล รัสเซีย อินเดีย และจีน ส่งผลต่อการรวมกลุ่มทางเศรษฐกิจในภูมิภาคต่างๆ และการเปลี่ยนแปลงในตลาดการเงินของ โลกที่ก่อให้เกิดการเคลื่อนย้ายเงินทุน สินค้าและบริการ การเคลื่อนย้ายแรงงานเสรี ส่งผลให้ประเทศไทยต้องพัฒนาการตลาดท่องเที่ยวเชิงรุกและเตรียมความพร้อมต่อการผันผวนของค่าเงิน รวมทั้งจะต้องพัฒนาบุคลากรในอุตสาหกรรมท่องเที่ยวให้มีคุณภาพ ปรับปรุงกฎระเบียบต่าง ๆ

ประเด็นผลกระทบด้านสังคม การให้ความสนใจกับชุมชน มรดกทางวัฒนธรรม และการเปลี่ยนแปลงโครงสร้างประชากรผู้สูงอายุ ส่งผลต่อพฤติกรรมการท่องเที่ยว โดยนักท่องเที่ยวให้ความสำคัญกับคุณภาพของแหล่งท่องเที่ยวที่ต้องปลอดภัย สะอาด มีการรักษาสภาพแวดล้อม และใช้สื่อสารสนเทศในการท่องเที่ยวมากขึ้น รูปแบบของการท่องเที่ยวจึงมีแนวโน้มท่องเที่ยวแบบอิสระ สนใจการท่องเที่ยวเฉพาะทาง เช่น การท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ (Health and Wellness Tourism) การท่องเที่ยวแบบผจญภัย (Adventure Tourism) การท่องเที่ยวเชิงกีฬา (Sports Tourism) เป็นต้น นอกจากนี้ผลกระทบด้านสังคม กระแสโลกาภิวัตน์และวัฒนธรรมโลกที่เข้ามาในประเทศไทย การเปิดการค้าเสรี ก่อให้เกิดการอพยพย้ายถิ่น การเคลื่อนย้ายแรงงาน ส่งผลต่อวิถีชีวิตคนไทยทั้งระดับครอบครัว ชุมชนและประเทศ เกิดการสูญหายของวัฒนธรรมพื้นถิ่น ปัจจัยเหล่านี้ล้วนส่งผลต่ออุตสาหกรรมท่องเที่ยวไทย

ผลกระทบด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมจากการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ ส่งผลให้สถานการณ์และแนวโน้มความเสื่อมโทรมของทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมทวีความรุนแรงขึ้น โดยเฉพาะปัญหามลพิษ อุณหภูมิโลกที่ร้อนขึ้น การกัดเซาะของชายฝั่ง ภาวะภัยแล้ง และน้ำท่วม ส่งผลต่อความมั่นคงและบรรยากาศของแหล่งท่องเที่ยวที่สำคัญหลายแห่ง ประเทศไทยได้เข้าร่วมลงนามและเป็นภาคีในกรอบอนุสัญญาสหประชาชาติว่าด้วยการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ (United Nations Framework Convention on Climate Change : UNFCCC) รวมทั้งได้ร่วมลงนามรับรองพิธีสารโตเกียวร่วมรับผิดชอบการดำเนินการด้านการเปลี่ยนสภาพอากาศ

ดังนั้นประเทศไทยจะต้องเตรียมพร้อมรองรับผลกระทบที่เกิดขึ้น โดยการคำนึงถึงการท่องเที่ยวที่สะอาด (Green Tourism) การพัฒนามาตรฐานแหล่งท่องเที่ยว ตลอดจนพัฒนาบุคลากรที่

เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยวในทุกระดับให้มี ศักยภาพรองรับการเปลี่ยนแปลงบนพื้นฐานการเติบโตของอุตสาหกรรมท่องเที่ยวอย่างสมดุล และยั่งยืนในการเปลี่ยนแปลงเทคโนโลยีแบบก้าวกระโดด ส่งผลให้ภาคการท่องเที่ยวต้องปรับเตรียมความพร้อมให้ทันต่อการเปลี่ยนแปลง โดยต้องบริหารจัดการความรู้อย่างเป็นระบบ รวมทั้งประยุกต์ใช้เทคโนโลยีและนวัตกรรมในการส่งเสริมการท่องเที่ยว นอกจากนี้ การทวิสมรรถนะเทคโนโลยีด้านการบินและการขยายตัวของกิจการสายการบินต้นทุนต่ำ พร้อมกับการเปิดรับประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน (AEC)

2.3.5.1 จัดทำแผนพัฒนาการท่องเที่ยวแห่งชาติ

กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา คณะกรรมการนโยบายการท่องเที่ยวแห่งชาติ จึงได้จัดทำร่างแผนพัฒนาการท่องเที่ยวแห่งชาติ พ.ศ. 2555-2559 เสนอต่อที่ประชุมคณะกรรมการนโยบายการท่องเที่ยวแห่งชาติพิจารณา โดยมีวัตถุประสงค์ เพื่อฟื้นฟูและกระตุ้นภาคการท่องเที่ยวให้ขยายตัวและเกิดความยั่งยืน และเพื่อเร่งรัดและสร้างศักยภาพในการหารายได้จาก การท่องเที่ยว เพื่อพัฒนาการท่องเที่ยวของประเทศไทยให้มีความพร้อมทั้งด้านคุณภาพการแข่งขัน และให้เกิดการสร้างรายได้และกระจายรายได้ควบคู่ไปกับการพัฒนาที่ยั่งยืน ดังนั้น แผนพัฒนาการท่องเที่ยวแห่งชาติฉบับนี้จึงได้ มุ่งเน้น การป้องกันแก้ไขผลกระทบด้านการท่องเที่ยวให้สอดคล้องกับสถานการณ์ทั้งในและต่างประเทศ ตามแนวทางแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 11 และวิสัยทัศน์ประเทศไทยสู่ปี พ.ศ. 2570 โดยน้อมนำแนวคิด “เศรษฐกิจพอเพียง” และ “คนเป็นศูนย์กลางของการพัฒนา” มาใช้ในการจัดทำแผนเพื่อให้เกิดการพัฒนาการท่องเที่ยวแบบองค์รวมที่สร้างทั้งรายได้และกระจายรายได้อย่างเป็นธรรมและยั่งยืน คณะกรรมการนโยบายการท่องเที่ยวแห่งชาติ คาดหวังว่าแผนพัฒนาการท่องเที่ยวแห่งชาติฉบับนี้จะมีประโยชน์ต่อการพัฒนาการท่องเที่ยวของประเทศ (กรมพัฒนาการท่องเที่ยว พ.ศ. 2555-2559) กล่าวไว้ดังนี้

- 1) เป็นเครื่องมือสำคัญที่จะใช้เป็นกรอบทิศทางการกระตุ้นและฟื้นฟูภาคการท่องเที่ยวของทุกฝ่ายที่มีส่วนเกี่ยวข้องทั้งภาครัฐและภาคเอกชนในอุตสาหกรรมท่องเที่ยว
- 2) ช่วยลดการทำงานที่ซ้ำซ้อนของหน่วยงานภาครัฐในเรื่องการพัฒนาการท่องเที่ยว ซึ่งจะช่วยให้การพัฒนาการท่องเที่ยวเป็นไปในทิศทางเดียวกัน ภายใต้งานบูรณาการการทำงานระหว่างหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง
- 3) หน่วยงานของรัฐและองค์กรที่เกี่ยวข้องสามารถใช้เป็นกรอบแนวทางการดำเนินงานโดยนำกลยุทธ์ไปแปลงเป็นนโยบายและแผนปฏิบัติการในหน่วยงานและองค์กรของตน ทั้งนี้ เพื่อประโยชน์ในการพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างถูกต้องเหมาะสมในการเตรียมการรองรับการเปลี่ยนแปลงและแก้ไขปัญหาที่ยังคงมีอยู่ในภาคการท่องเที่ยว และแก้ไขปัญหาเร่งด่วน

ด้านการท่องเที่ยว โดยจะมีความสอดคล้องเชื่อมโยงกับแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 11 และนโยบายส่งเสริมการท่องเที่ยวของรัฐบาล

4) แก้ไขปัญหาในเชิงโครงสร้าง เพื่อสร้างความสมดุลและยั่งยืน สร้างระบบภูมิคุ้มกันให้กับภาคอุตสาหกรรมท่องเที่ยวไทย โดยเน้นกระบวนการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วน เพื่อให้ภาคประชาชนภาคเอกชน และชุมชน เข้ามามีส่วนร่วมในการจัดระเบียบแหล่งท่องเที่ยว ไม่ให้อยู่ในสภาพเสื่อมโทรมหรือถูกทำลาย เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม รวมทั้งการเป็นเจ้าบ้านที่ดี มีระบบสาธารณูปโภค สาธารณูปการและสิ่งอำนวยความสะดวกในปริมาณที่เหมาะสม สะดวก และบริการที่มีคุณภาพ เป็นต้น

2.3.5.2 สถานการณ์ และแนวโน้มด้านการท่องเที่ยว

ข้อมูลสถานการณ์และแนวโน้มการท่องเที่ยว ของคณะกรรมการนโยบายการท่องเที่ยวแห่งชาติ (2557) ทำให้ทราบว่า การท่องเที่ยวเป็นอุตสาหกรรมภาคบริการที่มีบทบาทสำคัญในระบบเศรษฐกิจ ของประเทศไทย เพราะนอกจากจะสร้างรายได้โดยมีมูลค่าเป็นอันดับหนึ่งของการค้าบริการรวมของประเทศแล้ว ยังเป็นอุตสาหกรรมที่ก่อให้เกิดธุรกิจที่เกี่ยวข้องอีกมากมาย อาทิ โรงแรมและที่พักภัตาคารร้านอาหาร ร้านจำหน่ายของที่ระลึก การคมนาคมขนส่ง เป็นต้น ซึ่งก่อให้เกิดการลงทุนการจ้างงาน และการกระจายรายได้สู่ท้องถิ่น โดยในแต่ละปีสามารถสร้างรายได้เข้าสู่ประเทศในรูปเงินตราต่างประเทศปีละหลายแสนล้านบาท รวมทั้งสร้างกระแสเงินหมุนเวียนภายในประเทศจากคนไทยเที่ยวไทยนับแสนล้านบาทเช่นเดียวกัน ซึ่งในปี พ.ศ. 2552 ประเทศไทยมีรายได้จากนักท่องเที่ยวชาวต่างประเทศประมาณ 527,326 ล้านบาท หรือประมาณร้อยละ 8.5 ของมูลค่าส่งออกรวม (ร้อยละ 51.1 ของมูลค่าส่งออกภาคบริการ) หรือคิดเป็นสัดส่วนประมาณร้อยละ 5.8 ของผลิตภัณฑ์มวลรวมประชาชาติ (GDP) ขณะเดียวกัน ธุรกิจการท่องเที่ยวก่อให้เกิดการจ้างงานกว่า 2 ล้านคน หรือคิดเป็นร้อยละ 6-7 ของแรงงานทั้งระบบ1 รวมทั้งยังช่วยกระจายรายได้และการจ้างงานไปสู่ชนบท ตามสถานที่ท่องเที่ยวต่างๆ รายได้เงินตราต่างประเทศดังกล่าวยังมีส่วนสำคัญที่ช่วยชดเชยการขาดดุลการค้าในช่วงที่การส่งออกสินค้าของไทย มีแนวโน้มชะลอตัวลงตามภาวะเศรษฐกิจโลก ดังนั้นในการจัดทำแผน พัฒนาการท่องเที่ยวของประเทศไทยจึงต้องพิจารณาข้อมูลพื้นฐานที่เกี่ยวข้องกับอุตสาหกรรมท่องเที่ยว ดังนี้

1) สถานการณ์การท่องเที่ยวโลก

โครงสร้างการตลาดและแนวโน้มการท่องเที่ยวโลก การเพิ่มขึ้นของนักท่องเที่ยว องค์การการท่องเที่ยวโลก (World Tourism Organization : UNWTO) ได้พยากรณ์ว่าเมื่อถึงปี พ.ศ. 2563 จะมีนักท่องเที่ยวระหว่างประเทศจำนวน 1,600 ล้านคน ภูมิภาคที่มีแนวโน้มเป็นแหล่งท่องเที่ยวยอดนิยม คือ ภูมิภาคเอเชียตะวันออก และแปซิฟิก และกลุ่มประเทศในเอเชีย

ตะวันออกเฉียงใต้ เป็นจุดหมายการท่องเที่ยวแห่งใหม่ที่มีผู้นิยมเดินทางเข้ามาเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง โดยมีนักท่องเที่ยวเป็น 1 ใน 3 ของนักท่องเที่ยวภูมิภาคเอเชียแปซิฟิก จึงเห็นได้ว่าการท่องเที่ยวในระดับแนวโน้มที่เพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง

2) การเปลี่ยนแปลงโครงสร้างประชากรโลก

ประเทศอุตสาหกรรมชั้นนำของโลกเริ่มเข้าสู่สังคมผู้สูงอายุ ประเทศเยอรมัน ญี่ปุ่น รัสเซีย มีอัตราเพิ่มของประชากรติดลบนักท่องเที่ยวกลุ่มผู้สูงอายุจึงมีแนวโน้มเพิ่มขึ้น นักท่องเที่ยวกลุ่มนี้มีความพร้อมในด้านเวลาและงบประมาณ สนใจการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ การท่องเที่ยวแบบพำนักนาน และต้องการท่องเที่ยวในแหล่งที่เที่ยงที่มีความพร้อมในด้านโครงสร้างพื้นฐาน นอกจากนี้การกระตุ้นประชาชนให้เดินทางท่องเที่ยว อาทิ การลดชั่วโมงการทำงาน การสนับสนุนให้ประชาชนมีโอกาสพัฒนาประสบการณ์ จากการเดินทางท่องเที่ยว การลดอัตราภาษีมูลค่าเพิ่มสินค้าอุปโภคบริโภคบางชนิดและภาษีนายจ้าง มาตรการดังกล่าวได้มีการดำเนินการในหลายประเทศ เป็นการกระตุ้นให้เกิดการเดินทางท่องเที่ยวระหว่างประเทศมากขึ้น (สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, 2552)

3) การใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ

การช่วงชิงตลาดการท่องเที่ยว ระบบอิเล็กทรอนิกส์ ความรู้ สาระ และสารสนเทศ กลายเป็นเครื่องมือสำคัญในการสร้างความแตกต่างและสร้างคุณค่าของสินค้าในอนุภาครูปแบบของ (E-commerce และ E-business) จะมีความสำคัญและซับซ้อนมากขึ้นในทุกกลุ่มอุตสาหกรรม ในอุตสาหกรรมท่องเที่ยว นักท่องเที่ยวรุ่นใหม่มีแนวโน้มที่จะใช้ข้อมูลท่องเที่ยวผ่านอินเทอร์เน็ตเพื่อทำการสืบค้นและเปรียบเทียบราคามากขึ้น คาดการณ์ว่ามีประชากรโลกกว่า 1.5 พันล้านคน ท่องอยู่บนโลกอินเทอร์เน็ต และเกือบ 600 ล้านคน ที่ผันตนมาเป็นสมาชิกในสังคม (Online) บทบาทของอินเทอร์เน็ตซึ่งแต่เดิมทำหน้าที่เพียงให้ข้อมูล เพื่อป้อนข่าวสารด้านเดียว ได้กลายมาเป็นช่องทางใหม่ในการแพร่กระจายข่าว การให้ข้อมูล และมีอิทธิพลต่อการตัดสินใจของนักท่องเที่ยว ช่องทางการขายทางอินเทอร์เน็ตกำลังได้รับความนิยม

2.3.5.3 วิฤตและความเสี่ยงที่ส่งผลกระทบต่อการท่องเที่ยว

สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ (2555) กล่าวคือการท่องเที่ยวโลกมีความเสี่ยงที่จะได้รับผลกระทบจากการก่อการร้ายและอาชญากรรมข้ามชาติมีแนวโน้มขยายตัวทั่วโลกและรุนแรงมีรูปแบบและโครงข่ายที่ซับซ้อนมากขึ้น โดยใช้ความก้าวหน้าด้านเทคโนโลยีการสื่อสารและการคมนาคม เป็นปัจจัยสนับสนุนและมีแนวโน้มคงอยู่ต่อไปในหลายภูมิภาคของโลกเป็นปัจจัยสำคัญที่มีผลต่อการตัดสินใจเดินทางของนักท่องเที่ยว และจิตวิทยาของผู้บริโภคที่จะชะลอการใช้จ่ายใช้สอย ประเทศไทยจึงต้องเตรียมตัวรับความเสี่ยงในด้านต่างๆ

และภาวะการแข่งขันที่จะรุนแรงมากขึ้น และความเสี่ยงที่อาจจะส่งผลกระทบต่อการท่องเที่ยว ประกอบด้วย 4 ลักษณะดังนี้

1) ลักษณะที่ 1 การเปลี่ยนแปลงของภูมิอากาศโลก ผลกระทบจากสภาวะโลกร้อนเริ่มแสดงให้เห็นชัดเจนจากภัยธรรมชาติที่เกิดขึ้นอย่างรุนแรง ครอบคลุมไปทุกภูมิภาค เห็นได้จากความรุนแรงของภัยพิบัติต่างๆ เช่น พายุ น้ำท่วม ภัยแล้ง แผ่นดินไหว ภูเขาไฟระเบิด สึนามิ ช่วง 30 ปีที่ผ่านมา ภัยพิบัติทางธรรมชาติเพิ่มสูงขึ้นในแบบขยับขึ้นบันได ภัยพิบัติทางน้ำเพิ่มขึ้นร้อยละ 30.7 ภัยพิบัติทางอากาศ (พายุ) เพิ่มขึ้นร้อยละ 26.6 และแผ่นดินไหวเพิ่มขึ้นร้อยละ 8.6 ประเทศต่างๆ จึงเริ่มหันมาใส่ใจสิ่งแวดล้อม การสร้างจิตสำนึกที่จะอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม และใช้เป็นกลยุทธ์ในการสร้างความแตกต่างที่เหนือกว่าคู่แข่ง เป็นจุดขายกระตุ้นหรือเชิญชวนลูกค้าให้เข้ามาซื้อหาหรือใช้บริการท่องเที่ยว ในอนาคต Green Logistic เป็นเทรนด์ที่ถูกกำหนดให้แหล่งท่องเที่ยวต้องให้ความสำคัญกับสิ่งแวดล้อม และอาจถูกกำหนดเป็นเงื่อนไขหนึ่งในการท่องเที่ยวระหว่างประเทศ

2) ลักษณะที่ 2 ความเสี่ยงของโรคระบาด ความรุนแรงมีแนวโน้มเพิ่มขึ้น แม้ว่าในหลายกรณีจะมีอัตราการเสียชีวิตต่ำก็ตาม แต่โรคระบาดที่เกิดจากไวรัสสายพันธุ์ใหม่ๆ ที่เกิดขึ้น ทำให้นักท่องเที่ยวมีความกังวลและรู้สึกไม่ปลอดภัย ดังเช่น การระบาดของไวรัสสายพันธุ์ใหม่ 2009 การท่องเที่ยวในภูมิภาคเอเชียมีอัตราการเติบโตลดลงร้อยละ 31.6 ภูมิภาคยุโรปและตะวันออกไกลลดลงร้อยละ 26.37

3) ลักษณะที่ 3 สภาวะเศรษฐกิจโลก ความไม่แน่นอนของสภาวะเศรษฐกิจโลกอาจส่งผลกระทบต่อจำนวนนักท่องเที่ยวในอนาคต สภาวะถดถอยของเศรษฐกิจโลก ในปี 2551 และต่อเนื่องถึงปัจจุบันส่งผลต่อการตัดสินใจเดินทางท่องเที่ยว อย่างไรก็ตามคาดการณ์ว่าในอนาคตเศรษฐกิจโลกยังคงขยายตัวอย่างต่อเนื่อง โดยเฉพาะมีกลุ่มประเทศ (BRIC) บราซิล รัสเซีย อินเดียและจีน) ที่คาดการณ์ว่า จีน รัสเซีย และอินเดีย มีแนวโน้มเศรษฐกิจขยายตัวมากกว่าร้อยละ 7 ในช่วงปี 2558-2568

2.3.5.4 การเปลี่ยนแปลงของพฤติกรรมของนักท่องเที่ยว

1) พฤติกรรมผู้บริโภคปรับเปลี่ยนไปตามสภาพเศรษฐกิจ ผลกระทบจากภาวะเศรษฐกิจตกต่ำ ส่งผลให้นักท่องเที่ยวใช้จ่ายด้านการท่องเที่ยวอย่างระมัดระวัง โดยคำนึงถึงความคุ้มค่าเงินมากขึ้น ประกอบกับการที่คู่แข่งหันมาใช้กลยุทธ์ด้านราคาเพื่อดึงความสนใจของตลาดนักท่องเที่ยวที่หดตัวลง ทำให้นักท่องเที่ยวมีทางเลือกในการเลือกจุดหมายปลายทางมากขึ้น ซึ่งมีผลให้เกิดพฤติกรรม “Last Minute” คือ ใช้เวลาสั้นก่อนการเดินทางเพื่อตัดสินใจในการจองและการซื้อสินค้าและบริการท่องเที่ยวเพื่อแสวงหาความคุ้มค่า

2) นักท่องเที่ยวนิยมเดินทางท่องเที่ยวระยะใกล้โดยอาจเลือกเดินทางท่องเที่ยวภายในประเทศหรือภายในภูมิภาคเดียวกันมากขึ้น ทั้งนี้การรวมกลุ่มทางเศรษฐกิจของประเทศต่างๆ และกรอบความร่วมมือด้านการท่องเที่ยว เช่น UNWTO, APEC, ASEAN, ACD, GMSACMECS, IMT-GT และ BIMSTEC เป็นต้น ช่วยลดอุปสรรคและข้อจำกัดในการท่องเที่ยว

3) นักท่องเที่ยวมีแนวโน้มสนใจการท่องเที่ยวในความสนใจพิเศษ (Special Interest Tourism) เช่น การท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ (Health Tourism) การท่องเที่ยวเชิงผจญภัย (Adventure Tourism) การท่องเที่ยวเชิงศาสนา (Spiritual Tourism) การท่องเที่ยวเพื่อการประชุมและนิทรรศการ (MICE) และการท่องเที่ยวเชิงกีฬา (Sports Tourism) เป็นต้น รูปแบบการท่องเที่ยวดังกล่าวมีแนวโน้มขยายตัวเนื่องจากนักท่องเที่ยวมีแนวโน้มต้องการที่จะเรียนรู้และได้รับประสบการณ์ที่แตกต่างในการท่องเที่ยวแต่ละครั้ง ต้องการสัมผัสธรรมชาติที่บริสุทธิ์ กิจกรรมที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม เลือกพักแรมในโรงแรมที่มีเอกลักษณ์ ซึ่งประเทศไทยมีความพร้อมของทรัพยากรพื้นฐานสำหรับการท่องเที่ยวในความสนใจพิเศษ

4) กระแสของความสนใจและใส่ใจในสุขภาพ และการออกกำลังกายทำให้การท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ (Health Tourism) และการท่องเที่ยวเชิงกีฬา (Sports Tourism) มีแนวโน้มได้รับความสนใจจากนักท่องเที่ยว สำหรับการท่องเที่ยวเชิงกีฬา ประเทศต่างๆ ได้แข่งขันกันแย่งสิทธิ์ในการจัดกิจกรรม หรือ Event ด้านการกีฬา ซึ่งไทยเป็นประเทศหนึ่งที่มีความพร้อมในด้านบุคลากร สนามแข่งขัน มีประสบการณ์ในการจัดการแข่งขันกีฬาระดับนานาชาติ รวมถึงกีฬาที่มีเอกลักษณ์ เช่น มวยไทย และตะกร้อ สำหรับการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ ไทยมีชื่อเสียงในเรื่องของสปา การนวดแผนไทย ความพร้อมในด้านของบุคลากร มีสถานประกอบการที่มีคุณภาพซึ่งพร้อมต่อการรองรับนักท่องเที่ยวในอนาคต

5) กระแสความรับผิดชอบต่อสังคมและสิ่งแวดล้อม การอนุรักษ์ประเพณีวัฒนธรรมดั้งเดิมกำลังได้รับความนิยมจากนักท่องเที่ยว และมีแนวโน้มมากขึ้น แนวคิดการพัฒนาอย่างยั่งยืนได้ถูกเปลี่ยนถ่ายเข้าสู่อุตสาหกรรมท่องเที่ยวโดยรวมอย่างเป็นลำดับ และกำลังปรับเปลี่ยนสภาพไปสู่การจัดการที่คำนึงถึงขีดความสามารถการรองรับของธรรมชาติ ชุมชนชนบทธรรมเนียมประเพณีวัฒนธรรม และวิถีชีวิตความเป็นอยู่ของชุมชน และมุ่งเน้นสิ่งแวดล้อมและฐานทรัพยากรของพื้นที่ท่องเที่ยวเป็นสำคัญ ดังนั้น จึงเป็นโอกาสในการสร้างเอกลักษณ์และตราสัญลักษณ์สินค้าทางการท่องเที่ยว วัฒนธรรมและธรรมชาติของประเทศไทยให้เป็นที่รู้จักและได้รับการยอมรับในระดับสากล

2.4 แนวคิดเกี่ยวกับการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์

2.4.1 ความเป็นมาและความหมายของการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์

สำหรับความเป็นมาและความหมายของการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์นั้นทาง สถาบันวิจัยวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี แห่งประเทศไทย (2540) ได้อธิบายที่มาของการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ ดังนี้คือ มีจุดเริ่มต้นมาจากแนวความคิดในการจัดการการท่องเที่ยวแนวใหม่ที่เป็นทางเลือก (Alternative Tourism) ซึ่งมีการกล่าวถึงกันมาในระยะสิบกว่าปีมานี้ โดยมีชื่อเรียกต่าง ๆ กัน เช่น Sustainable Tourism, Green Tourism, Bio-Tourism, Conservation Tourism, Ecotourism เป็นต้น โดยเป็นการนำเอากิจกรรมการท่องเที่ยวของท้องถิ่นที่มีอยู่แล้ว ด้วยสิ่งที่จะต้องจัดการคือการพยายามจัดกิจกรรมให้เกิดการรับรู้ เข้าใจ และความตระหนักต่อกิจกรรมที่เป็นเอกลักษณ์ของชุมชนนั้น ตลอดจนการอนุรักษ์ให้อยู่ในกติการ่วมกันของท้องถิ่นนั้น ด้วยการคงให้อยู่ในสภาพที่ดี โดยไม่ถูกทำลายหรือไม่ได้รับผลกระทบทางลบจากการดำเนินกิจกรรม ซึ่งเป็นที่รู้จักกันในชื่อ Ecotourism กล่าวได้ว่าในปัจจุบันแนวความคิดเรื่อง Ecotourism ได้เป็นที่สนใจอย่างยิ่ง ทั้งจากทั้งหน่วยงานภาครัฐ และหน่วยงานภาคเอกชน โดยเฉพาะอย่างยิ่งภาคเอกชน อาทิเช่น โรมแรมและบริษัทนำเที่ยวต่าง ๆ ได้มีความตระหนักต่อเรื่องการพัฒนาด้วยการจัดให้มีการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์เกิดขึ้นในพื้นที่สถานประกอบการมากขึ้น

สำหรับแนวคิดการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ในต่างประเทศนั้น เกิดจากการพัฒนาถึงขั้นเตรียมการ และดำเนินการให้สามารถรองรับการท่องเที่ยวอย่างมีประสิทธิภาพ ตามหลักปรัชญาสากล ที่ว่าด้วยการพัฒนาสิ่งแวดล้อมให้ยั่งยืน (Environmentally Sustainable Development) ดังนั้นการให้ความสำคัญแก่การศึกษา หรือการเรียนรู้ โดยการมุ่งเน้นให้คนในชุมชนเกิดการอนุรักษ์มากกว่า การจัดการให้นักท่องเที่ยวได้รับความพึงพอใจเท่านั้น ด้วยเหตุนี้การท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์จึงจำเป็นจะต้องเกิดจากการท่องเที่ยวที่มีความรับผิดชอบ ต่อแหล่งท่องเที่ยวธรรมชาติ ด้วยพึงตระหนักในการจัดการรักษาสิ่งแวดล้อม และให้ส่งเสริมการเรียนรู้แก่นักท่องเที่ยว ให้รู้ถึงคุณค่าของทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ตลอดจนความจำเป็นที่จะต้องมีการจัดการอย่างเหมาะสม (มิศรา สามารถ, 2543: 23-24)

กล่าวคือในลักษณะความหมายของการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ มีบุคคลหรือองค์กรต่าง ๆ ได้ให้ความหมาย และคำจำกัดความไว้มากมาย ซึ่งผู้ศึกษาได้รวบรวมและวิเคราะห์เพื่อให้เข้าใจชัดเจนและเป็นรูปธรรม ดังต่อไปนี้

จากจุดเริ่มต้นของการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์จากแนวคิดของ Ceballos (1988 อ้างถึงใน สมชัย เบญจชัย, 2549: 1) ซึ่งเป็นนักคิดคนแรกที่ได้ให้คำจำกัดความของการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ ว่า

"เป็นการท่องเที่ยว รูปแบบหนึ่งที่เกี่ยวข้องกับการเดินทางไปยังแหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติ โดยผู้ท่องเที่ยว นั้นไม่ได้เข้าไปเพื่อทำการรบกวน หรือทำความเสียหายแก่ธรรมชาติ แต่มีเป้าหมายในการท่องเที่ยว คือ เพื่อเป็นการชื่นชม การศึกษา การเรียนรู้ รวมทั้งความเพลิดเพลินไปกับทัศนียภาพ พืชพรรณ และสัตว์ป่า ตลอดจนลักษณะทางวัฒนธรรมที่ปรากฏในแหล่งธรรมชาติเหล่านั้น"

สอดคล้องกับ The Ecotourism Society (1991 อ้างถึงใน วรรณิ เอ็มพันธ์, สุทัศน์ วรรณะเลิศ และเรณู การ์ชโน, 2547: 2-1) โดยเป็นองค์กรภาคเอกชนที่มีบทบาทสำคัญ รวมทั้งมีหน้าภารกิจโดยตรงเกี่ยวกับการศึกษา และการวางแผน ตลอดจนการเผยแพร่ความรู้ด้านการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ให้แก่นักท่องเที่ยวและคนในชุมชน ซึ่งได้ให้คำนิยามเกี่ยวกับ การท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ไว้ที่น่าสนใจคือ การท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์เป็นการเดินทางไปเยือนแหล่งธรรมชาติ โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อการเรียนรู้ถึงวัฒนธรรม ประวัติศาสตร์ของท้องถิ่นนั้น ด้วยความระมัดระวัง รวมทั้งยังมุ่งเน้น ไม่ให้เกิดการเปลี่ยนแปลง ตลอดจนการทำลายคุณค่าอัตลักษณ์ของวัฒนธรรมในท้องถิ่นนั้น และที่สำคัญคือการไม่เข้าไปทำลายสิ่งแวดล้อม หรือระบบนิเวศของท้องถิ่น แต่ทว่าในขณะที่เดียวกันเป็นการช่วยสร้าง โอกาสทางเศรษฐกิจที่เกื้อกูลกับการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและเกิดประโยชน์ต่อประชาชนท้องถิ่น

สถาบันวิจัยวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีแห่งประเทศไทย (2542: 2-17) ได้ให้ความหมายเกี่ยวกับ การท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ไว้คือ เป็นการท่องเที่ยวอย่างมีความรับผิดชอบ ในแหล่งธรรมชาติมีเอกลักษณ์เฉพาะถิ่นและแหล่งวัฒนธรรมที่เกี่ยวข้องกับระบบนิเวศ โดยมีกระบวนการเรียนรู้ ร่วมกันของผู้เกี่ยวข้อง ภายใต้การจัดการสิ่งแวดล้อมและการท่องเที่ยวอย่างมีส่วนร่วมของท้องถิ่นเพื่อมุ่งให้เกิดจิตสำนึกต่อการรักษาระบบนิเวศอย่างยั่งยืน

ราไพพรรณ แก้วสุริยะ (2545: 95) ได้กล่าวถึงการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ไว้ว่าหมายถึง การท่องเที่ยวในแหล่งธรรมชาติที่มีเอกลักษณ์ หรือมีเอกลักษณ์เฉพาะถิ่น รวมทั้งเป็นแหล่งรวมของวัฒนธรรมที่เกี่ยวข้องกับวิถีชีวิต ความเป็นอยู่ของคนในพื้นที่ ตลอดจนสิ่งแวดล้อมและระบบนิเวศเฉพาะท้องถิ่น ทั้งนี้หากพิจารณาถึงกระบวนการการเรียนรู้ร่วมกันของผู้เกี่ยวข้อง ก็อาจจะกล่าวได้ว่าภายใต้การจัดการสิ่งแวดล้อม และการท่องเที่ยวอย่างมีส่วนร่วมของท้องถิ่น เพื่อมุ่งเน้นให้เกิดจิตสำนึก และความพึงตระหนักรู้ต่อการรักษาระบบนิเวศอย่างยั่งยืน

ดังนั้นจากคำจำกัดความที่ได้กล่าวมาในข้างต้น จึงนำมาสู่การวิเคราะห์และสรุปของผู้ศึกษาดังนี้คือ เมื่อกล่าวถึงการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์นั้นอาจจะหมายถึง การท่องเที่ยวรูปแบบหนึ่งที่เกี่ยวข้องกับการเดินทางของคนกลุ่มหนึ่ง ที่ไม่ได้มีวิถีชีวิต หรือมีวัฒนธรรมกับท้องถิ่นนั้น โดยการไปยังแหล่งธรรมชาติ หรือแหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรมนั้น สิ่งที่น่าท่องเที่ยว หรือผู้ที่ได้เข้าไปยังท้องถิ่นนั้น ควรตระหนักคือความรับผิดชอบ และความระมัดระวัง จากกระบวนการเรียนรู้ร่วมกัน

ของผู้เกี่ยวข้อง ภายใต้การจัดการที่คำนึงถึงการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม รวมทั้งการมีส่วนร่วมของท้องถิ่น เพื่อมุ่งให้เกิดจิตสำนึกต่อการรักษาสิ่งแวดล้อม และระบบนิเวศอย่างยั่งยืน ทั้งนี้ต้องไม่ก่อให้เกิดความเสียหายแก่ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ตลอดจนลักษณะทางวัฒนธรรมที่ปรากฏในแหล่งธรรมชาตินั้น ๆ ซึ่งการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ ยังมีส่วนช่วยในการสร้างโอกาสทางเศรษฐกิจให้กับชุมชนเป็นผลให้ชุมชนมีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น

2.4.2 หลักการของการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์

เมื่อกล่าวถึงหลักการที่สำคัญต่อการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ ทั้งนี้ผู้ศึกษาได้รวบรวมแนวคิดและหลักการของนักวิชาการและนักคิดในระดับท้องถิ่น ที่ได้แสดงความคิดเห็นว่าการท่องเที่ยวในรูปแบบใหม่ในเชิงอนุรักษ์ โดยจากการสังเคราะห์ของผู้ศึกษาหลักการที่สำคัญต่อการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ ต้องมีลักษณะดังต่อไปนี้

จากการรวบรวมข้อมูลของ สารานุกรมไทยสำหรับเยาวชนฯ เล่มที่ 27 (2546: ย่อหน้าที่ 1) ซึ่งได้อธิบายถึงการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ (Conservation Tourism) ไว้อย่างน่าสนใจ และแนวคิดที่ได้ อาจจะเป็นสิ่งสำคัญในการปรับประยุกต์ใช้กับชุมชนคอนสจิก อำเภอดอนสัก จังหวัดสุราษฎร์ธานี ที่ได้ใช้เป็นพื้นที่ศึกษาวิจัยครั้งนี้ อันประกอบด้วยหลักการที่สำคัญ 3 ประการดังนี้

1) หลักการที่ 1 คือจะต้องมีการอนุรักษ์ทรัพยากรการท่องเที่ยวต่าง ๆ ไม่ว่าจะเป็นทรัพยากรการท่องเที่ยวทางธรรมชาติ หรือทรัพยากรการท่องเที่ยวทางวัฒนธรรม ให้คงสภาพเดิมไว้ให้มากที่สุดไม่ถูกทำลายไป

2) หลักการที่ 2 ต้องมีการสร้างการรับรู้ ความเข้าใจ และการตระหนักในด้านกระตุ้นจิตสำนึกของคนในท้องถิ่นให้พยายามดูแลรักษาและปกป้องทรัพยากรการท่องเที่ยวเหล่านั้น โดยไม่กระทำการใด ๆ ที่เป็นผลเสียต่อทรัพยากรการท่องเที่ยว เพียงเพื่อหวังผลประโยชน์ส่วนตน

3) หลักการที่ 3 เป็นสิ่งที่จำเป็นอย่างยิ่งสำหรับการส่งเสริมการท่องเที่ยว ของชุมชนตำบลคอนสจิก อำเภอดอนสัก จังหวัดสุราษฎร์ธานี คือการให้ความรู้ ความเข้าใจ แก่นักท่องเที่ยว เพื่อให้นักท่องเที่ยวได้ตระหนักถึงคุณค่าและความสำคัญของแหล่งท่องเที่ยวที่ตนเดินทางเข้าไปเยือน และให้ความร่วมมือแก่ชุมชนในท้องถิ่นในการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม อันเป็นมรดกตกทอดของคนในท้องถิ่น นั้น ๆ ให้คงสภาพที่ดีต่อไป

ตลอดจนหลักการที่สำคัญต่อการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ ของ (วรรณพร วัฒนพานุกร, 2540: 13) ได้อธิบายถึงหลักการของการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ ที่คล้ายคลึงกับสารานุกรมไทยสำหรับเยาวชน เล่มที่ 2 ซึ่งสามารถที่จะนำแนวคิดนี้ไปปรับใช้กับการท่องเที่ยวในอำเภอดอนสัก ได้คือ

1) ต้องเป็นการท่องเที่ยวที่ไม่ก่อให้เกิดความเสื่อมโทรมทางสภาพแวดล้อม และความเสื่อมโทรมทางระบบนิเวศ

2) ต้องเป็นการท่องเที่ยวที่ก่อให้เกิดประโยชน์ในระยะยาว มากกว่าประโยชน์ในระยะสั้นแก่ชุมชน หรือท้องถิ่น รวมทั้งการส่งเสริมอุตสาหกรรมการท่องเที่ยว โดยต้องมุ่งเน้นให้ผู้ประกอบการธุรกิจการท่องเที่ยว หรือประชาชนที่อาศัยอยู่ในชุมชนมองแค่เพียงรายได้ แต่ควรให้ผู้ประกอบการธุรกิจการท่องเที่ยวและประชาชนที่อาศัยอยู่ในชุมชน ได้ย้อนกลับไปสู่การอนุรักษ์ วัฒนธรรม สิ่งแวดล้อม และระบบนิเวศของชุมชน

3) ควรมีการเสริมสร้างความรู้ ความเข้าใจ และประสบการณ์ให้นักท่องเที่ยวด้านวิทยาศาสตร์ สิ่งแวดล้อม สภาพสังคมและวัฒนธรรมท้องถิ่น ทั้งนี้ต้องมีการสนับสนุนให้นักท่องเที่ยวมีความรับผิดชอบทั้งด้านคุณธรรม จริยธรรม และพฤติกรรมของตนเองที่มีต่อสภาพแวดล้อมทางธรรมชาติ และวัฒนธรรมในชุมชนที่เป็นแหล่งท่องเที่ยว

4) ต้องมีมาตรการ หรือแนวทาง ในการจัดการปัญหาที่จะเกิดขึ้นกับการท่องเที่ยวอย่างเป็นระบบ ด้วยการสร้างฐานการเรียนรู้ จากข้อจำกัดของสภาพแหล่งท่องเที่ยวตามลักษณะที่เป็นอยู่ หากมีการพัฒนาหรือเปลี่ยนแปลง ควรเป็นไปเพื่อให้ทัศนียภาพท้องถิ่นดีขึ้นตลอดจนการลงทุนทางด้านการท่องเที่ยวควรเป็นไปเพื่อสนับสนุนเศรษฐกิจและกิจกรรมต่าง ๆ ในท้องถิ่น ไม่พึ่งพาการลงทุนของต่างชาติ ซึ่งเป็นการลดการไหลออกของรายได้ไปยังต่างประเทศ

5) ต้องมีกระบวนการมีส่วนร่วมของคนในชุมชน ต่อการวางแผน วางแนวทางที่เหมาะสม สอดคล้องกับสภาพบริบทของชุมชน เพื่อใช้ในการตัดสินใจ รวมทั้งการดำเนินงานตลอดจนการควบคุม ควรให้คนในท้องถิ่นมีส่วนร่วมมากที่สุด มิใช่เป็นเพียงเป้าหมายของการท่องเที่ยว และให้บุคคลภายนอกมาคิดและตัดสินใจเพียงฝ่ายเดียว เพราะจะไม่เป็นไปตามความต้องการของคนในท้องถิ่นอย่างแท้จริง

6) ต้องให้ผู้ประกอบการกิจกรรมการท่องเที่ยว ได้ร่วมกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เข้ามามีบทบาทในการอนุรักษ์การท่องเที่ยว ให้เกิดการท่องเที่ยวที่มีคุณภาพยั่งยืน ทั้งนี้หน่วยงานที่มีส่วนในการรับผิดชอบควรสร้างความเข้าใจในการประกอบธุรกิจที่ไม่ได้เป็นเพียงแค่การดำเนินกิจการที่มุ่งทำกำไรสูงสุด ซึ่งเมื่อพิจารณาในระยะสั้นเป็นการทบทวนข้อดีของตัวเอง แต่อย่างไรก็ตาม บริษัทนายเที่ยวก็สามารถเก็บเกี่ยวผลประโยชน์จากการท่องเที่ยวได้ตราบนานเท่านั้น ถ้ามีการจัดทำธุรกิจที่ถูกต้องเหมาะสม นับตั้งแต่การใช้วัสดุที่ไม่ทำลายสภาพแวดล้อมและสามารถนำมาใช้ใหม่ได้ การมีมัคคุเทศก์ที่มีความรู้ในระบบนิเวศ และวัฒนธรรมของแหล่งท่องเที่ยวอย่างแท้จริง ด้วยการให้การศึกษแก่นักท่องเที่ยวเกี่ยวกับวัฒนธรรม ประเพณีของท้องถิ่นที่เป็นจุดหมายปลายทางก่อนที่จะไปถึง ทั้งในรูปของเทปบันทึกเสียง และเอกสารเผยแพร่

7) ต้องมีการเก็บข้อมูลและการบริหารจัดการ ตลอดจนการควบคุมจำนวนของนักท่องเที่ยวให้อยู่ในระดับที่เหมาะสม ตามศักยภาพของพื้นที่ที่จะรับได้ ซึ่งสิ่งที่ควรพิจารณาคือ ต้องไม่ให้นักท่องเที่ยวเข้ามาท่องเที่ยวมากเกินไปเกินความสามารถของชุมชน หรือท้องถิ่น ทั้งนี้ต้องพิจารณาถึงสิ่งแวดล้อม และระบบนิเวศของแหล่งท่องเที่ยวต่อการรองรับนักท่องเที่ยว ด้วยการเก็บข้อมูลอย่างสม่ำเสมอตลอดทั้งปี ไม่ใช่มีเฉพาะฤดูกาล เพื่อสร้างความมั่นคงให้กับผู้ที่ทำงานในอุตสาหกรรมจึงจำเป็นต้องมีข้อมูลที่มีประสิทธิภาพ

จากหลักการที่ได้ดังกล่าวข้างต้นนี้ ผู้ศึกษาจึงได้สรุปเพื่อให้เกิดความชัดเจน ดังนี้ หากจะกล่าวถึง ที่เน้นให้เกิดการอนุรักษ์ทรัพยากรการท่องเที่ยวต่าง ๆ ได้แก่ทรัพยากรทางธรรมชาติ ทรัพยากรทางวัฒนธรรม และรวมทั้งทรัพยากรทางบุคคลที่เป็นสิ่งสำคัญในการทำให้เกิดการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ ด้วยการให้ประชาชนในชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการอนุรักษ์รักษาทรัพยากรที่ได้กล่าวมานั้นร่วมกัน ให้คงสภาพเดิมไว้ให้มากที่สุด รวมไปถึงต้องเป็นการท่องเที่ยวที่ให้ความรู้ ความเข้าใจ และความตระหนักในการหวงแหนทรัพยากรที่มีอยู่อย่างจำกัดของชุมชน แก่ นักท่องเที่ยว เพื่อให้นักท่องเที่ยวได้ตระหนักรู้ในคุณค่า และความสำคัญของแหล่งท่องเที่ยวที่สำคัญของชุมชนนั้น ๆ รวมไปถึงต้องสร้างจิตสำนึกของคนในชุมชน ให้เกิดความรักและระมัดระวังต่อทรัพยากรการท่องเที่ยวในชุมชน ของตน พร้อมทั้งต้องให้คนในท้องถิ่นเข้ามามีส่วนร่วมในการบริหารจัดการ

2.4.3 องค์ประกอบหลักของการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์

สถาบันวิจัยวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีแห่งประเทศไทย (2542) ได้กล่าวไว้อย่างน่าสนใจว่า โดยทั่วไปแล้ว การบริการจัดการ รวมทั้งการวางแผนการท่องเที่ยว ให้เกิดเป็นการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ด้วยนั้น จะต้ององค์ประกอบสำคัญ 4 ประการดังนี้

1) ต้องมีองค์ประกอบด้านทรัพยากรการท่องเที่ยว (Natural Resource Tourism) กล่าวคือ การท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ นั้นล้วนแล้วแต่เกี่ยวข้องกับทรัพยากรธรรมชาติ ที่คนในชุมชนต้องร่วมกันใช้อย่างระมัดระวังเพื่อการดำรงไว้ซึ่งสภาพดั้งเดิมของระบบนิเวศ (First Hand Ecosystem) ทั้งนี้รวมทั้งวัฒนธรรมท้องถิ่น ที่มีความเป็นเอกลักษณ์เฉพาะถิ่น แหล่งท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ส่วนใหญ่ จึงมักปรากฏอยู่ในพื้นที่อนุรักษ์ เช่น อุทยานแห่งชาติ เขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่า และอุทยานประวัติศาสตร์ เป็นต้น สถาบันวิจัยวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีแห่งประเทศไทย (2542) ด้วยเหตุผลที่ได้กล่าวมาข้างต้น ทำให้แหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติ เป็นแหล่งที่มีจุดเด่นเป็นสิ่งที่ดึงดูดใจนักท่องเที่ยว และมักจะตัดขาดจากโลกภายนอก ซึ่งนักท่องเที่ยวไม่มีโอกาสได้สัมผัสจากที่บ้าน

ดังนั้นทรัพยากรแหล่งท่องเที่ยวที่เป็นจุดหมายของการท่องเที่ยว ซึ่งรวมถึงพื้นที่ สำหรับรองรับนักท่องเที่ยว จะมีทรัพยากรที่เป็นสิ่งดึงดูดใจนักท่องเที่ยว ความดึงดูดใจ เหล่านี้ อาจเป็นความดึงดูดใจของนักท่องเที่ยวประเภทใดประเภทหนึ่ง แต่อาจไม่ดึงดูดใจของนักท่องเที่ยวประเภทอื่น ทั้งนี้สภาพทรัพยากรจึงมีความสัมพันธ์โดยตรงกับตลาดการท่องเที่ยว นอกจากความดึงดูดใจในทรัพยากรแล้ว ในบางพื้นที่ยังมีกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยว ดังนั้น ทรัพยากรแหล่งท่องเที่ยวจึงหมายถึงรวมถึงศักยภาพในการประกอบกิจกรรมของนักท่องเที่ยวด้วย โดยได้แบ่งแหล่งท่องเที่ยวออกเป็น 3 ประเภทใหญ่ ๆ คือแหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติ แหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรม ซึ่งรวมเอาแหล่งท่องเที่ยวศาสนา ประวัติศาสตร์และโบราณคดีและแหล่งท่องเที่ยวศิลปวัฒนธรรมและประเพณีเข้าไว้ด้วยกัน

2) นักท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ สถาบันวิจัยเพื่อพัฒนาประเทศไทย (2540: 4-6) ระบุว่า นักท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์สามารถจำแนกได้เป็น 4 ประเภทด้วยกันคือ

(1) นักท่องเที่ยวแบบหัวกะทิ (Hardcore Nature Tourists) ซึ่งเป็นนักท่องเที่ยว ที่ได้ให้ความสำคัญต่อ การศึกษา ค้นคว้า เรียนรู้ และมุ่งเน้นความระมัดระวัง ในขณะที่ชมธรรมชาติ

(2) นักท่องเที่ยวธรรมชาติแบบอุทิศตน (Dedicated Nature Tourists) เป็นนักท่องเที่ยวที่มีลักษณะพิเศษ คือการมุ่งเน้น และเจาะจงไปเที่ยวสถานที่ธรรมชาติโดยเฉพาะ เพื่อจะารู้ได้เข้าใจในธรรมชาติหรือประเพณีท้องถิ่น เพื่อนักท่องเที่ยวในลักษณะนี้ เป็นนักท่องเที่ยวที่ชื่นชอบธรรมชาติอย่างมาก

(3) นักท่องเที่ยวธรรมชาติกระแสหลัก (Mainstream Nature Tourists) เป็นนักท่องเที่ยวที่ชอบสถานที่พิเศษ หรือสถานที่ที่มีความแปลกใหม่ ไม่ซ้ำใคร ซึ่งเป็นสถานที่ที่ไม่เคยไปมาก่อน เช่น การไปเดินในป่าอเมซอน (Amazon) อุทยานกอริลาในรวันดา (Rwanda Gorilla Park) หรือจุดหมายปลายทางอื่น ๆ ที่เป็นทางริเริ่มสำหรับโปรแกรมท่องเที่ยวพิเศษ

(4) นักท่องเที่ยวธรรมชาติทั่วไป (General Nature Tourists) เป็นนักท่องเที่ยวที่บังเอิญต้องไปชมธรรมชาติ เพราะเป็นส่วนหนึ่งของ โปรแกรมท่องเที่ยวที่ตนได้เลือกไป ซึ่งนักท่องเที่ยวดังกล่าวนี้จะใช้วิธีการซื้อทัวร์เพื่อการท่องเที่ยวที่สะดวก

3) การตลาด สำหรับการตลาดนั้นนับเป็นองค์ประกอบสำคัญที่มีส่วนชักจูงนักท่องเที่ยวให้ไปท่องเที่ยวให้เข้ามาท่องเที่ยวยังชุมชน หรือท้องถิ่น โดยเป็นลักษณะการใช้สื่อกลางระหว่างนักท่องเที่ยว ของผู้ประกอบการ และแหล่งท่องเที่ยว ดังนั้นการให้ข้อมูลและสิ่งที่คาดหวังจากการท่องเที่ยว (Expectation) อย่างถูกต้องแก่นักท่องเที่ยว เพื่อเป็นการช่วยให้นักท่องเที่ยวตัดสินใจว่า รูปแบบของกิจกรรมการท่องเที่ยวในลักษณะที่สอดคล้องและเหมาะสมกับความสนใจ รวมทั้งต้องตรงความต้องการของนักท่องเที่ยว ตลอดจนการไม่ออกนอกกฎหรือ

กติกของการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ จึงมีความสำคัญมากต่อการบริหารจัดการ ดังนั้นอาจกล่าวได้ว่าการตลาดจึงเป็นเครื่องมือที่สำคัญในการเลือกสรรประเภทและคุณภาพของนักท่องเที่ยว เพื่อส่งเสริมสนับสนุนการท่องเที่ยวในเชิงคุณภาพ (Qualitative Tourism) มากกว่าการท่องเที่ยวในเชิงปริมาณ (Quantitative Tourism) อันจะเป็นหนทางนำไปสู่การการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน ส่วนใหญ่ งานด้านการส่งเสริมการตลาดการท่องเที่ยวในประเทศไทยเป็นหน้าที่ของภาครัฐหรือการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย

4) การให้บริการแก่นักท่องเที่ยว กล่าวได้ว่าการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ต้องการสิ่งอำนวยความสะดวกต่าง ๆ ที่จำเป็นต่อความต้องการของนักท่องเที่ยว และต้องสนองต่อเป้าหมายหรือสามารถตอบโจทยให้กับนักท่องเที่ยวได้ และสิ่งที่สำคัญคือในขณะที่มีกิจกรรมการท่องเที่ยว แต่การอนุรักษ์นั้นต้องการบริการที่เน้นการให้ข้อมูลข่าวสารและบริการเพื่อให้ให้นักท่องเที่ยวได้รับประสบการณ์ ความรู้ ความเข้าใจ และความตระหนักรู้อย่างลึกซึ้งเกี่ยวกับธรรมชาติ ระบบนิเวศ รวมทั้งวัฒนธรรมท้องถิ่นเฉพาะถิ่นที่เป็นเอกลักษณ์ เช่น บริการด้านสื่อความหมายธรรมชาติ การมีส่วนร่วมของประชาชนท้องถิ่นในภาคบริการ เป็นต้น

ซึ่งผู้ศึกษา ได้รวบรวม องค์ประกอบของการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ ที่สำคัญ ของ นักวิชาการที่มีบทบาทต่อการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ คือ (พงศศานต์ พิทักษ์มหาเกตุ, 2538: 38) โดยได้กล่าวถึงองค์ประกอบของการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ ที่สำคัญ 4 ประการดังนี้

1) การท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์นั้นต้องมีผลกระทบต่อพื้นที่ชุมชน สิ่งแวดล้อม ทรัพยากรธรรมชาติ ระบบนิเวศ ศิลปวัฒนธรรม ขนบธรรมเนียมและประเพณี ตลอดจนวิถีชีวิตของคนในท้องถิ่น

2) การท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์นั้นต้องให้ความรู้ ความเข้าใจ และความตระหนัก แก่นักท่องเที่ยวในรูปของป้ายประชาสัมพันธ์ รวมทั้งสื่อต่าง ๆ เพื่อให้นักท่องเที่ยวมีความรู้ ความเข้าใจ ได้รับความเพลิดเพลิน รวมทั้งสร้างจิตสำนึกในด้านการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม และให้มีความตระหนักถึงคุณค่าของแหล่งท่องเที่ยวของชุมชน รวมทั้งวัฒนธรรม ความเชื่อ ค่านิยม เป็นต้น เพื่อให้นักท่องเที่ยวมีความระมัดระวัง ช่วยกันป้องกันและลดผลกระทบในด้านต่างๆ ที่อาจจะมีต่อธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมหรือวิถีชีวิตของชุมชนนั้น ๆ

3) การท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์นั้น ต้องก่อให้เกิดผลประโยชน์แก่ชาวบ้านในท้องถิ่น เช่น ในด้านการกระจายรายได้ ทั้งจากการขายสินค้าให้นักท่องเที่ยว ตลอดจนการจ้างงานภายในชุมชน ทั้งทางตรงและทางอ้อม เช่น การบริการจัดนำเที่ยว การให้บริการนักท่องเที่ยวในด้านต่าง ๆ การขายอาหาร ขายของที่ระลึก เป็นต้น

4) การท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์นั้นต้องให้ชาวบ้านในชุมชน หรือท้องถิ่นมีส่วนร่วมในการเสนอปัญหา ตลอดจนร่วมกันวางแผน รวมทั้งให้การตัดสินใจ การบริหารจัดการ และการพัฒนาการท่องเที่ยวไปสู่ท้องถิ่น ซึ่งจะทำให้คนในชุมชนรู้ความภาคภูมิใจ มีความรู้สึกว่าเป็นเจ้าของทรัพยากรท่องเที่ยว ซึ่งได้แก่ ธรรมชาติ สังคมและชุมชนนั้น ๆ แล้วผนึกกำลังร่วมแรงร่วมใจกันพัฒนาและอนุรักษ์ทรัพยากรนั้นไว้อย่างยั่งยืน

ดังนั้นผู้ศึกษาจึงได้สรุปการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ไว้ดังต่อไปนี้ การท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์คือการส่งเสริมการท่องเที่ยวในเชิงวิถีชีวิต รวมทั้งเพื่อการศึกษาความเป็นอยู่ของผู้คนที่อยู่ร่วมกันเป็นชุมชน ซึ่งแน่นอนว่าในแต่ละพื้นที่ ก็ย่อมมีเอกลักษณ์เฉพาะตัว เฉพาะถิ่น อีกทั้งยังเป็นการร่วมกันปฏิบัติตามกรอบกติกาของชุมชน เพื่อให้ประชาชนในชุมชน และนักท่องเที่ยวที่นั่นเกิดความรับผิดชอบต่อ ในสถานที่ท่องเที่ยวที่ ทั้งจากแหล่งธรรมชาติ วัฒนธรรมที่เกี่ยวข้องกับระบบนิเวศสิ่งแวดล้อม โดยสิ่งที่สำคัญคือต้องเน้นถึงกระบวนการเรียนรู้อย่างมีส่วนร่วมของผู้ที่มีส่วนได้ส่วนเสีย โดยเป็นลักษณะของการสร้างความรู้ ความเข้าใจ และความตระหนักต่อความรับผิดชอบต่อ การเสริมสร้างความระมัดระวัง ต่อการทำลายสิ่งแวดล้อม และวัฒนธรรม ตามกรอบกติกาที่ชุมชนได้วางไว้ ให้แก่นักท่องเที่ยว ซึ่งอาจจะทำเป็นป้ายประชาสัมพันธ์ หรือในรูปแบบของสื่อต่าง ๆ เพื่อให้ นักท่องเที่ยวมีความรู้ ความเข้าใจถึงคุณค่าของแหล่งท่องเที่ยวและวิถีชีวิตของคนในท้องถิ่น ตลอดจนความเชื่อและค่านิยมต่าง ๆ รวมทั้งสร้างจิตสำนึกในด้านการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมของชุมชน โดยกระบวนการในการจัดการการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ให้ความสำคัญกับการเข้ามามีส่วนร่วมในกิจกรรมต่าง ๆ ตั้งแต่การวางแผน การตัดสินใจ การจัดการและร่วมรับผลประโยชน์จากการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ที่เกิดขึ้นในชุมชน

2.4.4 หลักการจัดการการท่องเที่ยว

หลักการการจัดการการท่องเที่ยว นั้นอาจกล่าวได้ว่า มีนักวิชาการหลายท่านให้ความสนใจ ตลอดจนได้มีการอธิบายถึงความหมายของคำว่า การจัดการไว้ในทิศทางเดียวกัน ซึ่งเป็นส่วนสำคัญต่อการบริการจัดการการท่องเที่ยวในชุมชนคอนสติก อำเภอดอนสัก จังหวัดสุราษฎร์ธานี ทั้งนี้ผู้ศึกษาจึงได้สรุปเนื้อหาที่มีความสำคัญดังต่อไปนี้

อุดม ทุมโฆสิต (2554: 53) ได้อธิบายขยายความถึง การจัดการการท่องเที่ยวไว้อย่างน่าสนใจคือ การที่ผู้นำกระทำสิ่งต่าง ๆ เพื่อเป้าประสงค์ที่สูงสุดคือ ความสามารถบรรลุผลสำเร็จท่ามกลางกำลังแรงงานที่มีความหลากหลายและสิ่งแวดล้อมที่กำลังเปลี่ยนแปลง ซึ่งอาจกล่าวได้ว่า กระบวนการจัดการ (Management Process) มักจะถูกนำมานิยามอย่างเป็นทางการ และได้อธิบายไว้ดังนี้ คือการนำองค์กร การวางแผน และการควบคุม ตลอดจนการประเมินการใช้ประโยชน์จาก

ทรัพยากรให้บรรลุเป้าหมายขององค์กร ทั้งนี้ผู้นำที่มีประสิทธิผลจะต้องทำสิ่งเหล่านี้ ให้บรรลุทั้งผลผลิตที่สูงและความพึงพอใจที่สูง ในการทำงานที่ต้องการ เช่นเดียวกับ อานาจ ชีระวนิช (2547: 9) ที่ได้ให้ความหมายของการจัดการ คือ กระบวนการที่ผู้นำทำงานร่วมกับและโดยอาศัยบุคลากรและทรัพยากรอื่น ๆ โดยใช้การวางแผน การจัดองค์การการนำและควบคุม เพื่อให้การดำเนินงานบรรลุเป้าหมายขององค์กรภายใต้สภาพแวดล้อมที่เปลี่ยนแปลง

และมีความสอดคล้องกับแนวคิดของ (สุรพันธ์ ฉันทแดนสุวรรณ, 2550: 6) รวมทั้งแนวคิดของ (อานาจ ชีระวนิช, 2547: 17-18) ซึ่งได้กล่าวเพิ่มเติมอย่างน่าสนใจว่า การจัดการเป็นองค์ความรู้ที่มีประโยชน์ในการบริหารที่จะนำพองค์กรหรือชุมชนไปสู่ความสำเร็จอย่างมีประสิทธิภาพ ดังนั้นจึงสรุปหน้าที่ของการจัดการ โดยแบ่งออกเป็น 5 ประเภท ดังนี้คือ

1) การวางแผน หมายถึง การกำหนด สิ่งที่จะต้องปฏิบัติหรือวิธีการปฏิบัติไว้ล่วงหน้า ซึ่งเป็นหน้าที่สำคัญอันดับแรกของการบริหารการจัดการ หากปราศจากการวางแผนแล้วงานในหน้าที่อาจไม่เป็นที่ไปตามวัตถุประสงค์

2) การจัดองค์การ หมายถึง การจัดโครงสร้างขององค์กรด้วยการจัดกลุ่มงานการกำหนดหน้าที่ให้เหมาะสมกับตำแหน่งงาน ซึ่งโครงสร้างของงานต้องมีขอบเขตที่ชัดเจน ว่าใครปฏิบัติหน้าที่อย่างไร เกี่ยวข้องกับใคร เพื่อให้การปฏิบัติงานเกิดความเป็นระเบียบเรียบร้อย

3) การจัดคนเข้าทำงาน หมายถึง การจัดบุคคลที่มีคุณสมบัติเหมาะสมกับตำแหน่งงานที่ได้กำหนดไว้ หลักการที่สำคัญของการจัดบุคคลเข้าทำงานก็คือให้จัดบุคคลให้เหมาะสมกับงานจะทำให้งานสำเร็จลุล่วงไปได้ด้วยดี

4) ผู้นำ (Leader) หมายถึง ผู้ที่ปฏิบัติตามบทบาท หรือผู้ที่ก่อให้เกิดการผสมกลมกลืน เพื่อให้สอดคล้องกับเป้าหมาย หรือวัตถุประสงค์ของกลุ่มหรือองค์กร ที่ต้องไว้ให้บรรลุความสำเร็จ

5) การควบคุม หมายถึง กิจกรรมต่าง ๆ ที่กำหนด ขึ้นเพื่อให้เกิดความมั่นใจว่าการทำงานหรือการปฏิบัติงานต่าง ๆ ขององค์กรจะสำเร็จตามแผนที่วางไว้

กล่าวโดยสรุป ปัจจัยในการจัดการทั่ว ๆ ไป ทั้ง 5 ตัว นี้เป็นองค์ประกอบที่สำคัญในการจัดการกิจกรรมหรือการบริหารงาน เพื่อให้งานต่าง ๆ เหล่านั้นบรรลุวัตถุประสงค์และประสบความสำเร็จ

ศาสตราจารย์ Adhikary (1995 อ้างถึงใน เดชา ไต้สูงเนิน, 2543: 23) ได้เสนอรูปแบบการจัดการท่องเที่ยว (7'S Model) เพื่อมาปรับใช้กับการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ไว้ดังนี้

1) Strategy หมายถึง กลยุทธ์ที่จะสะท้อนให้เห็นถึงความผสมผสานกลมกลืนกันระหว่างวัตถุประสงค์ การจัดลำดับความสำคัญ การควบคุม และขอบเขตของกิจกรรมต่างๆ ของการ

ท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ โดยการเลือกกลยุทธ์ที่เหมาะสมที่สุด ซึ่งต้องประกอบไปด้วยกลยุทธ์ในการวางแผนการดำเนินงานที่สามารถปฏิบัติได้ และต้องเป็นไปตามนโยบายของการท่องเที่ยวแห่งชาติ ด้วย เช่น บริษัท ที่ทำธุรกิจเกี่ยวกับการท่องเที่ยวจะต้องมีเป้าหมายที่ชัดเจนเพื่อที่จะสามารถหากลยุทธ์ที่เหมาะสมที่นำไปสู่เป้าหมายนั้น

2) Structure หมายถึง โครงสร้างในองค์กรซึ่งควรจะเกี่ยวข้องกับการจัดลำดับชั้นและการแบ่งหน้าที่ให้เหมาะสม เพราะการมีโครงสร้างที่ดีจะเป็นกุญแจที่สำคัญที่นำไปสู่ความสำเร็จในการจัดการท่องเที่ยว ในบางประเทศ กระทรวงการท่องเที่ยวซึ่งจะเป็นผู้จัดการและดูแลทุกอย่างที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยว ทั้งองค์การการท่องเที่ยวระดับชาติ เจ้าของธุรกิจการนำเที่ยว ตัวแทนการท่องเที่ยวของภาคเอกชนที่มีส่วนเกี่ยวข้อง รวมทั้งกลุ่มเจ้าของโรงแรม ที่พัก ยานพาหนะ มัคคุเทศก์ โดยแต่ละหน่วยจะทำงานในลักษณะ เชื่อมโยง มีเครือข่ายจัดการที่เหมาะสม เช่น ถ้ามีแนวคิดทางด้านระบบนิเวศ แนวคิดนี้ก็จะสามารถเข้าไปในนโยบายของกระทรวง และสามารถดำเนินงานได้อย่างต่อเนื่องในทุกระดับทั้งภาครัฐและเอกชน ดังนั้นการมีโครงสร้างที่ดีและเป็นรูปธรรมก็สามารถทำให้การพัฒนาการท่องเที่ยวประสบผลสำเร็จได้ อย่างไรก็ตาม โดยที่โครงสร้างองค์กรยังขึ้นอยู่กับรูปแบบของ (RASI) ซึ่งหมายถึง ความรับผิดชอบ (Responsibility) อำนาจหน้าที่ (Authority) การสนับสนุน (Support) และข่าวสารข้อมูล (Information) ด้วย เพราะการจัดการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ก็เหมือนกับธุรกิจอื่น ๆ ที่จะต้องมีผู้มีอำนาจคอยควบคุมดูแลแบ่งหน้าที่รับผิดชอบไปตามลำดับชั้น มีผู้นำมีการจัดการกิจกรรมการท่องเที่ยว การให้บริการแก่นักท่องเที่ยวในเรื่องต่าง ๆ และที่สำคัญคือการให้ข่าวสารข้อมูลแก่นักท่องเที่ยวซึ่งควรเริ่มตั้งแต่จุดแรกที่นักท่องเที่ยวมาถึง เช่น ท่าอากาศยาน สถานีรถไฟ และสถานีขนส่ง

3) System หมายถึง ระบบในการจัดการท่องเที่ยว ซึ่งมีความหมายที่ครอบคลุมไปถึงระบบการจัดการข้อมูล ระบบการดำเนินงาน การปฏิบัติการ การเงิน การจัดการทรัพยากรมนุษย์ การตลาดและระบบอื่น ๆ ด้วย โดยทุกระบบต้องมีการประสานความร่วมมือกันและมีความสัมพันธ์กันในทุกขั้นตอน

4) Staff บุคลากรนับเป็นส่วนสำคัญ ที่จะทำให้การดำเนินการต่าง ๆ สำเร็จลุล่วงไปด้วยดี โดยเฉพาะบุคคลที่ทำหน้าที่บริการนักท่องเที่ยวจะต้องพิจารณาอย่างรอบคอบ โดยคัดสรรบุคคลที่มีความละเอียดรอบคอบ มีความผูกพันกับงาน มีความรับผิดชอบ ให้ความช่วยเหลือ นักท่องเที่ยวด้วยความเต็มใจ มีความจริงใจ ซื่อสัตย์ ทำงานดีประสบผลสำเร็จและสามารถทำให้นักท่องเที่ยวพึงพอใจเป็นสำคัญ

5) Skill ในการทำงานทุกอย่างจะต้องอาศัยความชำนาญ งานจึงจะดีและมีประสิทธิภาพ โดยขึ้นอยู่กับปัจจัย 3 อย่างคือ ความรู้ ทักษะและทัศนคติต่องาน ตลอดจนความรู้ในงาน เป็นสิ่งจำเป็นอันดับแรกในการที่จะทำให้การทำงานต่าง ๆ มีประสิทธิภาพ ความรู้ไม่ได้หมายถึงเพียงแต่รู้ว่าทำอะไร แต่ต้องรู้ทุกอย่างว่าคืออะไร ที่ไหน อย่างไรและทำไม รวมทั้งเข้าใจ และสามารถนำไปประยุกต์ใช้ได้ซึ่งความรู้ที่นั่นอาจเป็นความรู้ที่เป็นทางการและไม่เป็นทางการ ซึ่งได้มาจากประสบการณ์ในการทำงานก็ได้ ดังนั้นผู้ที่ทำงานด้านการท่องเที่ยวควรจะมีทั้งความรู้และทักษะในงานที่เกี่ยวข้องเฉพาะสาขาด้วย เพราะธุรกิจด้านการท่องเที่ยวต้องการผู้ที่มีความรู้และทักษะเฉพาะทางเป็นพิเศษ

6) Style หมายถึงรูปแบบในการดำเนินการซึ่งแต่ละพื้นที่จะมีรูปแบบในการดำเนินงานที่แตกต่างกัน ในการจัดการ โดยปกติแบ่งออกเป็น 2 กลุ่มคือ

(1) Autocratic style หรือ Top-down Style หมายถึง การสั่งการจากส่วนบนลงสู่ส่วนล่างหรือจากผู้บังคับบัญชาลงสู่ผู้ใต้บังคับบัญชา รูปแบบนี้นักท่องเที่ยวส่วนใหญ่ไม่พอใจ เพราะไม่ชอบถูกสั่งให้ทำตาม แต่มักจะชอบมีเหตุผลที่มีส่วนร่วม พุดคุยให้คำแนะนำมากกว่า

(2) Democratic Style หรือ Bottom-up Style ซึ่งตรงกันข้ามกับรูปแบบแรก รูปแบบนี้จะเป็นการร่วมกันในการวางแผน การจัดการได้รับความร่วมมือจากทุกฝ่าย จึงมักประสบผลสำเร็จในการจัดการ

7) Share หมายถึงการแบ่งปันการแลกเปลี่ยนประสบการณ์ ความคิดเห็นและความรู้ ซึ่งนำไปสู่การจัดการท่องเที่ยวได้ดีที่สุด นักท่องเที่ยวแต่ละประเทศจะมีความแตกต่างกันในหลาย ๆ ด้าน การแลกเปลี่ยนประสบการณ์จะทำให้ได้รับความรู้และประสบการณ์มากมายที่เป็นประโยชน์ นับว่าเป็นสิ่งที่สำคัญและจำเป็น โดยเฉพาะผู้ที่เริ่มจะทำธุรกิจทางการท่องเที่ยวได้นำข้อมูลต่าง ๆ มาวางแผนเพื่อนำไปสู่เป้าหมายที่ได้กำหนดไว้

ทองยูน บุตรโสภา (2547: 21) ยังได้เสนอถึงหลักการบริหารและการจัดการการท่องเที่ยวว่า ประกอบด้วย

1) ชุมชนท้องถิ่นมีส่วนร่วมในการกำหนดศักยภาพ ในการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงนิเวศของแหล่งท่องเที่ยว ในพื้นที่ที่เกี่ยวข้องกับชุมชน โดยพิจารณาจากที่ตั้งกิจกรรม ความพร้อมและความต้องการของชุมชน รวมทั้งมีส่วนร่วมในการจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศในรูปแบบของการเป็นคณะกรรมการ การรับผิดชอบดำเนินการ การสนับสนุนภาครัฐ เป็นต้น

2) องค์กรต่าง ๆ ในพื้นที่ เทศบาลตำบล องค์กรบริหารส่วนตำบล กำนัน ผู้ใหญ่บ้านและผู้นำท้องถิ่นมีส่วนร่วมในการสนับสนุนแผนงาน โครงการ และกิจกรรม เกี่ยวกับการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ รวมทั้ง การสนับสนุนการดำเนินการขององค์กรประชาชนอื่นๆ

3) ภาครัฐกิจการท่องเที่ยว องค์กรท้องถิ่น องค์กรด้านสิ่งแวดล้อม และรัฐมีหน้าที่จะต้องทำงานร่วมกันอย่างเสมอภาคกัน

4) ประชาชนในท้องถิ่นจะต้องมีส่วนร่วมในการตัดสินใจในโครงการต่าง ๆ ที่จะเกิดผลกระทบต่อวิถีชีวิตของคนส่วนใหญ่ในพื้นที่

กล่าวโดยสรุป การจัดการการท่องเที่ยวจะต้องอาศัยการมีผู้นำที่มีความเข้มแข็ง มีความรู้และความสามารถในการระดมทุน การวางแผน การวางแผนกำลังคน รวมถึงการอาศัยความร่วมมือจากคนในชุมชนที่จะเข้าร่วมปฏิบัติให้เกิดการดำเนินงานไปในจุดมุ่งหมายเดียวกัน อย่างสอดคล้องกับหลักการ ทฤษฎี และแนวคิดที่เหมาะสม โดยคำนึงถึงสภาพแวดล้อมที่เป็นอยู่ภายในชุมชน รวมทั้งข้อจำกัดต่างๆ ของสังคมและสภาพแวดล้อม

2.5 แนวคิดเกี่ยวกับวิถีชีวิต

กล่าวได้ว่าสำหรับความหมายของวิถีชีวิต ซึ่งผู้ศึกษาได้รวบรวมแนวคิดเกี่ยวกับวิถีชีวิต และได้ทำการสังเคราะห์แนวคิดของนักวิชาการ รวมทั้งผู้ที่มีความเชี่ยวชาญเฉพาะด้านวิถีชีวิตสามารถอธิบายเบื้องต้นได้ว่า วิถีชีวิต หมายถึง สังคมหนึ่งหรือชุมชนหนึ่ง ๆ จะต้องมีวิถีการดำเนินชีวิตเป็นลักษณะเฉพาะของสังคมนั้น วิถีชีวิตจึงเป็นเหมือนเอกลักษณ์ของสังคม ดังนั้นวิถีชีวิตชุมชนจึงเป็นวิถีชีวิตของมนุษย์ในสังคมนั้นหรือวัฒนธรรมในสังคมนั้นเอง ทั้งนี้เพราะวัฒนธรรมเป็นสิ่งที่กำหนดพฤติกรรมของมนุษย์ตั้งแต่เกิดจนตาย ฉะนั้นวัฒนธรรมจึงเป็นวิถีชีวิตของสังคมนั้น ในฐานะหน่วยชีวิตที่ดำรงอยู่ท่ามกลางสิ่งแวดล้อม จะมีกระบวนการปรับตัวเข้ากับสิ่งแวดล้อม ซึ่งเป็นกระบวนการที่ต่อเนื่องเพื่อรักษาคุณภาพกับสิ่งแวดล้อม ทั้งการปรับตัวในเชิงพฤติกรรมและการปรับตัวในระดับจิตสำนึก ซึ่งการปรับตัวอย่างต่อเนื่องนี้ก่อให้เกิดแบบแผนความสัมพันธ์กับสิ่งแวดล้อมอย่างหนึ่งขึ้นมาเรียกว่า “วิถีชีวิต” (อมรา พงศาพิชญ์, 2534: 40) ดังนั้นผู้ศึกษาจึงได้ประมวลแนวคิดเกี่ยวกับความหมายของวิถีชีวิตในแง่ต่าง ๆ ไว้ดังนี้

โดยแนวคิดที่ผู้ศึกษา ได้นำมาสรุปวิเคราะห์ เรียกได้ว่าเป็นฐานคิดที่ดีคือ (รุ่งรัตน์ ทองสกุล, 2549: 23-65) ซึ่งได้ให้ความหมายเกี่ยวกับวิถีชีวิตที่น่าสนใจ โดยเมื่อพิจารณาถึงความหมายของวิถีชีวิต นั้นหมายถึง การดำเนินชีวิตอย่างเป็นแบบแผน หรือสอดคล้องกับแนวทางพฤติกรรมของคนกลุ่มหนึ่ง ที่ต้องเข้ามาใช้วิถีชีวิตร่วมกัน จนเกิดการยึดถือปฏิบัติสืบทอดต่อ ๆ กันมา เป็นแบบแผนคู่กับการดำรงชีพของบุคคลใดบุคคลหนึ่ง ครอบครัวใดครอบครัวหนึ่ง หรือกลุ่มคนใดคนหนึ่ง ซึ่งแสดงถึงการประกอบกิจกรรมเพื่อการอยู่รอด การพักผ่อน และความสุขที่ตัวเองต้องการ และเห็นคุณค่าแบบแผนดังกล่าวนี้ มีปัจจัยทางสภาพแวดล้อมเศรษฐกิจและสังคมเป็นตัว

กำหนดการจัดระเบียบทางสังคม และพฤติกรรมแต่ละคนในสังคมนั้น คนกลุ่มหนึ่ง ๆ ย่อมมีวิถีชีวิตเป็นของตนเอง เพื่อปรับตัวให้เข้ากับสิ่งแวดล้อม ซึ่งการปรับตัวนี้มีหลายระดับทั้งด้านสรีรวิทยา การปรับตัวในเชิงพฤติกรรม และการปรับจิตสำนึก อีกทั้งด้านของการปรับก็มีทั้งการจัดการกับตัวเองและการเข้าไปจัดการกับปัจจัยรอบตัว เพื่อเพิ่มพูนสมรรถนะให้สามารถเผชิญกับแรงกดดันจากสิ่งแวดล้อม ได้อย่างราบรื่น

ดังนั้นวิถีชีวิตจึงเป็นทั้งวิถีในการดำเนินชีวิต หลักเกณฑ์ในการดำเนินชีวิต และเป็นทั้งเครื่องมือเครื่องใช้วัตถุต่าง ๆ ทั้งที่เป็นธรรมชาติ และเป็นสิ่งประดิษฐ์ที่มนุษย์ประดิษฐ์ขึ้นมา เพื่อนำมาใช้ในการดำเนินชีวิตท่ามกลางสิ่งแวดล้อมที่อยู่รอบตน ซึ่งมีการเปลี่ยนแปลงและมีการติดต่อสื่อสารกันระหว่างกลุ่มสังคมต่าง ๆ อยู่ตลอดเวลาวิถีชีวิตในแง่ของวัตถุประสงค์ในการดำเนินชีวิต เพื่อเหตุผลที่สำคัญ 3 ประการที่สำคัญคือ

- 1) ต้องมีการปรับตัวให้เข้ากับสิ่งแวดล้อม มีการแก้ปัญหาที่ประสบในชีวิตประจำวัน
- 2) ต้องมีการตอบสนองความต้องการของสังคม
- 3) ต้องมีการก่อให้เกิดความสัมพันธ์อันดีระหว่างคนในสังคม

เมื่อพิจารณาถึงวิถีชีวิตในแง่องค์ประกอบจากการรวบรวมข้อมูล ทำให้ทราบว่าประกอบด้วยองค์ประกอบที่สำคัญ 2 ส่วนคือ 1) ส่วนที่เป็นวัตถุ ซึ่งหมายถึงเครื่องมือเครื่องใช้ที่สอดคล้องกับการดำเนินชีวิตประจำวัน ทั้งจากการที่ได้จากธรรมชาติ การสืบทอดมาแต่ยุคก่อนๆ รวมทั้งประดิษฐ์คิดค้นขึ้นมาใหม่ซึ่งจะเกิดขึ้นมาได้มนุษย์ต้องอาศัยความรู้ความสามารถและฝีมือความชำนาญในการประดิษฐ์คิดค้นขึ้นมา และ 2) คือส่วนที่ไม่ใช่วัตถุแบ่งออกเป็น 2 ส่วนคือ

- 1) ส่วนที่เป็นระบบฐานความคิด ความเชื่อ และทัศนคติ รวมทั้งรสนิยมทางสังคม ซึ่งมักจะอยู่เบื้องหลัง การเกิดพฤติกรรมของมนุษย์ หรือมักจะเป็นระบบคุณค่าคุณธรรมที่ใช้ในการยึดเหนี่ยวจิตใจของคนในสังคม ตลอดจนส่วนที่เป็นผลรวมของความรู้ อาทิเช่นลักษณะนิสัย แนวคิดและสติปัญญา

- 2) ส่วนที่เป็นเทคนิควิธีการปรับใช้ต่อการดำเนินชีวิต ซึ่งหมายรวมถึง การมีวิธีการกิน วิธีการอยู่ วิธีการแต่งกาย วิธีการพักผ่อน วิธีการแสดงอารมณ์ วิธีการสื่อความ วิธีการจราจร วิธีการขนส่ง รวมทั้งวิธีอยู่ร่วมกันเป็นหมู่คณะ ตลอดจนวิธีการแสวงหาความสุขทางใจ

ดังนั้นอาจสรุปรวมความว่า เป็นวิถีปฏิบัติของมนุษย์ทั้งต่อร่างกายและจิตใจของตนเอง ต่อมนุษย์ด้วยกัน และต่อธรรมชาติแวดล้อม โดยลักษณะของวิธีการดำเนินชีวิตวิถีชีวิตของคนเกิดจากการเรียนรู้ มีการถ่ายทอดสืบต่อกันได้ และเป็นสิ่งที่เปลี่ยนแปลงเสมอไม่หยุดนิ่ง ซึ่งการ

เปลี่ยนแปลงอาจเกิดจากกระบวนการภายในสังคม หรือเพื่อตอบสนองต่อสิ่งเปลี่ยนแปลงที่มาจากภายนอก

ทั้งนี้ผู้ศึกษา จึงได้รวบรวมแนวคิดเกี่ยวกับวิถีชีวิตของ เกศยา โอสถานุเคราะห์ (2544: 108) เพื่อการอธิบายให้มีความชัดเจนขึ้น โดยกล่าวได้ว่าวิถีชีวิต (Way of Life) ของคนในสังคม ที่ได้แสดงออกถึง การประกอบของการดำเนินกิจกรรม เพื่อความอยู่รอด การพักผ่อน รวมทั้งหลักเกณฑ์ที่ใช้ในการดำรงชีวิตแต่ ทั้งนี้ไม่ว่าวิถีชีวิตจะเป็นเช่นไร นอกเหนือจากการที่บุคคลได้รับรู้ และต้องแสวงหารูปแบบ และแนวทางปฏิบัติ ให้สอดคล้องกับวิถีชีวิตของเขาได้เลือก แล้ว ยังต้องขึ้นอยู่กับบุคลิกภาพของบุคคลนั้นๆด้วย

จากที่ได้กล่าวมาข้างต้น สามารถสรุปได้ว่า วิถีชีวิต หมายถึง รูปแบบ แบบแผน หรือแนวทางพฤติกรรมที่คนกลุ่มหนึ่ง ใช้ร่วมกันหรือยึดถือปฏิบัติสืบทอดต่อ ๆ กันมาเป็นแบบแผนในการดำรงชีพของบุคคลใดบุคคลหนึ่ง ครอบครัวใดครอบครัวหนึ่ง หรือกลุ่มคนใดคนหนึ่ง ซึ่งแสดงถึงการประกอบกิจกรรม เพื่อการอยู่รอด การพักผ่อน และความสุขที่ตัวเองต้องการ และการเห็นคุณค่าแบบแผนดังกล่าว มีปัจจัยทางสภาพแวดล้อมเศรษฐกิจและสังคม

2.5.1 แนวคิดเกี่ยวกับการเปลี่ยนแปลงทางสังคมและวัฒนธรรม

โดยการศึกษาในเรื่องของสังคมนั้น ถือได้ว่าเป็นสิ่งที่มีความจำเป็นสำหรับมนุษย์ เนื่องด้วยมนุษย์ทุกคนย่อม มีความจำเป็นที่ต้องดำเนินชีวิตร่วมกัน ต้องมีช่วงเวลาใดเวลาหนึ่งที่อยู่ร่วมกัน เช่น การไปท่องเที่ยวยังสถานที่ท่องเที่ยวที่ต้องใช้ชีวิตร่วมกันผู้อื่นตลอดการท่องเที่ยว รวมถึงวิถีชีวิตความเป็นอยู่ มีอาจดำรงอยู่ได้เพียงลำพัง และหากกล่าวถึงสังคมแล้ว ก็ย่อมต้องกล่าวถึงวัฒนธรรมที่มากับคู่ไปด้วย เนื่องจากวัฒนธรรมเป็นสิ่งที่มนุษย์สร้างขึ้นมา และเป็นลักษณะเฉพาะของแต่ละสังคม ดังเช่น (ยศ สันตสมบัติ, 2548: 42) กล่าวไว้ว่า “สังคมวัฒนธรรมไม่เคยหยุดนิ่ง แต่มีการปรับตัวเปลี่ยนแปลงเคลื่อนไหวอยู่ตลอดเวลา”

ดังนั้นก่อนจะอธิบายถึงการเปลี่ยนแปลงจากวิถีชีวิต หรือการเปลี่ยนแปลงจากการท่องเที่ยว นั้น จึงจำเป็นต้องสร้างการรับรู้ และทำความเข้าใจ เกี่ยวกับความหมาย ของคำว่า “สังคม” และ “วัฒนธรรม” ให้ชัดเจนก่อนความหมายของสังคม คำว่า “สังคม” หรือ “Society” อาจใช้ใน 2 ความหมายคือ (รัชนีกร เศรษฐ, 2532: 11) ได้กล่าวว่า การเป็นกลุ่มใหญ่ชนิดหนึ่งและลักษณะความสัมพันธ์ระหว่างคนหรือกลุ่มก็ได้ กลุ่มคนดังกล่าวเป็นองค์กรที่มีลักษณะแตกต่างกัน ตามสภาพความสัมพันธ์ โดยความเชื่อมโยงของบรรดาปัจเจกชนนั้นต้องมีความผูกพันเข้าด้วยกัน ในลักษณะของความสัมพันธ์ทางสังคม ซึ่งก่อให้เกิด “สังคม” นั่นเอง โดยมีนักวิชาการหลายคนได้ให้คำนิยามไว้ดังนี้

สมศักดิ์ ศรีสันติสุข (2546: 7) ได้อธิบายถึงคำว่า “สังคม” คือ สังคมที่มีองค์ประกอบของการที่สมาชิกที่ต้องมากกว่าสองคนขึ้นไป ได้มาอยู่รวมกันเป็นกลุ่ม และอยู่ในอาณาบริเวณร่วมกัน โดยสมาชิกนั้นจะมีความรู้สึกที่ดีต่อกัน จนอาจเรียกได้ว่าเป็นพวกเดียวกัน รวมทั้งต้องมีการติดต่อกันระหว่างสมาชิก ด้วยระยะเวลาอันพอสมควร จึงทำให้เกิดเป็นความสัมพันธ์ที่ดีของคนทั้งสองฝ่าย ทั้งที่ใกล้ชิดและห่างเหิน ทั้งนี้สมาชิกในสังคม ต้องมีการรู้จักแบ่งหน้าที่ซึ่งกันและกัน และต้องมีความร่วมมือกัน มีฐานความคิด ความเชื่อ ค่านิยม ตลอดจนบรรทัดฐานร่วมกัน ซึ่งต่อมาได้พัฒนาจนกลายเป็นระเบียบกฎเกณฑ์ที่สมาชิกส่วนใหญ่ในสังคมยอมรับว่าเป็นสิ่งที่จำเป็นของสังคม จนกลายเป็นสถาบันที่ตอบสนองความต้องการ และควบคุมพฤติกรรมของสมาชิกในสังคม

สนธยา พลศรี (2541: 30) ให้ความหมาย “สังคม” ว่าหมายถึง การที่กลุ่มคนเข้ามาอยู่รวมกันเป็นกลุ่มก้อน ภายในอาณาเขตที่ชัดเจน และแน่นอน รวมตัวกันเป็นระยะเวลาอันพอสมควร จนเกิดการตั้งกฎระเบียบ ตลอดจนการสร้างแบบแผนของความสัมพันธ์ระหว่างกันขึ้น มีความผูกพันพึ่งพาอาศัยซึ่งกันและกัน และมีวิถีชีวิตร่วมกัน

พวงผกา ประเสริฐศิลป์ (2542 : 51) ให้ความหมาย “สังคม” ว่าหมายถึง การที่คนตั้งแต่สองคนมาอยู่รวมตัวกัน ซึ่งไม่จำกัดเพศและวัยของผู้ที่มาอยู่รวมกัน ทั้งนี้ในการรวมกลุ่มนั้น ต้องมีความสัมพันธ์และผูกพันกัน ด้วยการมีกฎเกณฑ์ระเบียบกติกา และแบบแผนในการปฏิบัติของสังคมเดียวกัน และต้องมีจิตสำนึกของความเป็นกลุ่มในการสมาชิกเดียวกัน โดยต้องพร้อมที่จะสร้างและพัฒนาสังคมที่ตนเองอยู่ให้มีสภาพดีความเป็นอยู่ที่ดีขึ้นไป รวมถึงต้องมีการสร้างสมาชิกใหม่ เพื่อมาทดแทนสมาชิกเก่าที่หมดสภาพลงไปจากการย้ายถิ่น หรือการเสียชีวิต ก่อให้เกิดเป็นสังคมสามารถอยู่รวมกันต่อไปได้โดยไม่ขาดตอน

Hoult (1969 อ้างถึงใน จำนงค์ อธิวัฒน์สิทธิ์ และคณะ, 2540: 78-86) ทั้งนี้ได้ให้คำนิยามและความหมายของสังคมไว้ 2 ประการ คือ ประการที่หนึ่งสังคม หมายถึง คนโดยทั่วไปที่ถือได้ว่าเป็นกลุ่มๆ หนึ่ง และมีความสัมพันธ์ทุกอย่างของบุคคลและกลุ่มย่อยภายในกลุ่มใหญ่ขึ้น และประการที่สองคือ สังคม หมายถึงคนจำนวนหนึ่งที่เป็นกลุ่มอิสระจากกลุ่มอื่น (Relatively Independent) และสามารถดำรงอยู่สืบเนื่องยาวนานได้ด้วยตนเอง (Self-Perpetuating) โดยมีเขตถิ่นฐานของตนเอง รวมทั้งต้องมีสมาชิกประกอบด้วยคนทุกเพศทุกวัย และมีแบบแผนการดำรงชีวิตหรือวัฒนธรรมที่เป็นแบบอย่างเฉพาะของตนเองไม่มากนักน้อย

Albert et al. (1950 อ้างถึงใน สนิท สมัครการ, 2545) โดยได้ให้ความหมายของคำว่า “สังคม” หมายถึง กลุ่มของมนุษย์กลุ่มหนึ่ง ซึ่งได้มีการเข้ามาอยู่รวมกัน และมีส่วนร่วมในระบบการกระทำ ที่เป็นกิจกรรมจนสามารถเลี้ยงตนเองได้ (A Self-Sufficient System of Action) ทั้งนี้ต้องสามารถอยู่รอด และสามารถดำรงอยู่ได้นานกว่าอายุของมนุษย์คนหนึ่ง กลุ่มมนุษย์นี้อย่างน้อย

จะต้องมีการแสวงหาสมาชิกใหม่ ด้วยกลวิธีการผสมพันธุ์ ตามจากตัวอย่างคำนิยามข้างต้นพบว่า “สังคัม” หมายถึง การรวมกลุ่มกันของคนในชุมชนภายในระยะเวลา และมีอาณาเขตที่แน่นอน ซึ่งมีความสัมพันธ์ซึ่งกันและกันและมีวิถีชีวิตในแบบอย่างเดียวกัน สำหรับงานวิจัยนี้หมายถึง ชุมชนตำบลคอนสัก อำเภอกอนสัก จังหวัดสุราษฎร์ธานี

2.5.2 ความหมายของวัฒนธรรม

ในปัจจุบัน คำว่า “วัฒนธรรม” เป็นคำที่คุ้นหูคุ้นตา พอสมควร ทั้งนี้เมื่อบุคคลในสังคัมทั่วไปใช้กันบ่อยๆ แต่อาจจะใช้ในความหมายอาจแตกต่างกันไปบ้าง ขึ้นอยู่กับสถานการณ์ รวมทั้งขึ้นอยู่กับมโนทัศน์ของแต่ละบุคคลที่เลือกใช้ในช่วงเวลานั้น ๆ แต่ทว่าสำหรับการศึกษาด้านสังคัมวิทยาและมานุษยวิทยา ได้มีนักวิชาการหลายคนได้ให้คำนิยาม ได้แก่ (จันทงค์ อดิวัฒนสิทธิ์ และคณะ, 2540: 46) ได้ให้ความหมายและอธิบายถึง “วัฒนธรรม” ไว้ว่าหมายถึง การมีแบบแผนการดำเนินชีวิตของกลุ่ม ซึ่งสมาชิกของสังคัมหนึ่งได้ยึดถือเป็นแบบแผนของชีวิตร่วมกัน ซึ่งมีความสอดคล้องกับ (สมศักดิ์ ศรีสันติสุข, 2546: 18) ที่ได้กล่าวถึง “วัฒนธรรม” ว่าหมายถึง วิถีแห่งการดำรงชีพที่มนุษย์สร้างขึ้น รวมทั้งระบบความรู้ ความคิด ความเชื่อ จนมีการยอมรับปฏิบัติกันมา มีการอบรมถ่ายทอดไปสู่สมาชิกรุ่นต่อมา ตลอดจนมีการเปลี่ยนแปลงให้เข้ากับสภาพสิ่งแวดล้อมของมนุษย์

สุพัตรา สุภาพ (2556: 35) ได้กล่าวถึง “วัฒนธรรม” ว่าหมายถึง ทุกสิ่งทุกอย่าง เมื่อมนุษย์ทำกิจกรรม และได้แสดงออกถึงวิถีชีวิตของมนุษย์ ทั้งนี้เมื่อพิจารณาในสังคัมของกลุ่มใดกลุ่มหนึ่งหรือสังคัมใดสังคัมหนึ่งซึ่งจะประกอบไปด้วยทักษะหลายๆอย่าง เช่น ความรู้ ความเชื่อ ศิลปะ ศิลธรรม กฎหมาย ประเพณี วิทยาการ ตลอดจนทุกสิ่งทุกอย่างที่คิดและทำในฐานะสมาชิกของสังคัมจากตัวอย่างคำนิยามข้างต้นพบว่า “วัฒนธรรม” มีความหมายที่กว้างขวางมาก และครอบคลุมเกือบจะทุกสิ่งทุกอย่างในการดำรงชีวิตร่วมกัน ได้แก่ ความเชื่อ ศิลปะ ศิลธรรมกฎหมาย ประเพณี ซึ่งมนุษย์ใช้เป็นแนวทางในการอบรมศึกษา และถ่ายทอดไปสู่สมาชิกรุ่นใหม่รวมทั้งมีการปรับปรุงเปลี่ยนแปลงให้สอดคล้องกับสภาวะแวดล้อมที่เป็นอยู่

2.5.3 ความหมายของการเปลี่ยนแปลง

ทั้งนี้จากสุภาษิตไทย ที่ได้กล่าวไว้ว่า “สายน้ำไม่มีวันไหลกลับ” หรือ “เวลาและวาริไม่เคยคอยใคร” นั้น อาจเปรียบได้เช่นเดียวกับ “การเปลี่ยนแปลง” โดยจากการรวบรวมความหมายของคำว่า การเปลี่ยนแปลง ได้มีนักวิชาการได้ให้คำนิยามที่น่าสนใจไว้ดังนี้

ยศ สันตสมบัติ (2548: 260) ได้กล่าวถึง “การเปลี่ยนแปลง” ว่าเป็นสังขธรรมที่ยังแท้ของชีวิตและธรรมชาติ สังคมวัฒนธรรมก็มีการปรับตัวเปลี่ยนแปลงเคลื่อนไหวยุ่ตลอดเวลา

สนิท สมักรการ (2545: 2-3) ได้กล่าวถึง “การเปลี่ยนแปลง” ว่าหมายถึง สิ่งหนึ่งสิ่งใดถูกแปรสภาพให้ไม่เหมือนเดิม เมื่อเวลาผ่านไปแต่ยังคงสภาพของสิ่งนั้นอยู่ ซึ่งการเปลี่ยนแปลงจึงมีองค์ประกอบหลัก 3 ประการดังนี้คือ ประการที่ 1 ความแตกต่าง ประการที่ 2 เวลา และประการที่ 3 สภาพที่คงตัวอยู่ได้

งามพิศ สัตย์สงวน (2545: 24) ได้กล่าวถึง “การเปลี่ยนแปลง” ว่าหมายถึง ความแตกต่างของสิ่งอย่างเดียวกันที่เอามาเปรียบเทียบกันในเวลาที่แตกต่างกันไป รวมกระบวนการเปลี่ยนแปลงในปรากฏการณ์ทางสังคม ทั้งที่วางแผนปรากฏการณ์ดังกล่าวแยกเป็นองค์ประกอบย่อยได้ 6 ข้อที่สัมพันธ์กันคือ

- 1) กำหนดปรากฏการณ์ที่กำลังเปลี่ยนแปลงไป
- 2) ระดับของการเปลี่ยนแปลง
- 3) ระยะเวลาของการเปลี่ยนแปลง
- 4) ทิศทางของการเปลี่ยนแปลง
- 5) ขนาดน้ำหนักของการเปลี่ยนแปลง
- 6) อัตราการเปลี่ยนแปลง

สนธยา พลศรี (2541: 10) ได้กล่าวถึง “การเปลี่ยนแปลง” ว่าหมายถึง การเปลี่ยนแปลงสภาพทั่วไปของสิ่งใดสิ่งหนึ่งที่ดีขึ้นหรือด้อยลงกว่าเดิม โดยไม่ได้มีการเจาะจงว่าเป็นรูปแบบวิธีใดและอัตราความเร็วเท่าใด หรือสิ่งที่เปลี่ยนแปลงจากสภาพที่เคยดำรงอยู่ไปสู่สภาพใหม่ เมื่อกาลเวลาผ่านไป การเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นอาจจะดีขึ้น หรือด้อยลงกว่าสภาพเดิมก็ได้ ซึ่งสิ่งใดสิ่งหนึ่งได้แปรสภาพที่เคยมีอยู่มาเป็นสภาพใหม่ โดยมีองค์ประกอบของเวลาเป็นเครื่องกำหนด จึงมีข้อสรุปของการเปลี่ยนแปลง ดังนี้

- 1) การเปลี่ยนแปลงเป็นเรื่องของธรรมชาติ (Change is Natural)

การเปลี่ยนแปลงเป็นเรื่องของธรรมชาติซึ่งได้มี นักศาสนามักอธิบายการเปลี่ยนแปลงของชีวิตมนุษย์ว่า คนเรามีการเกิด แก่ เจ็บ ตาย เป็นเรื่องธรรมดา และเป็นเรื่องธรรมชาติ ไม่มีใครที่จะบังคับให้หยุดการเปลี่ยนแปลงได้ ซึ่งในคำสอนของพระพุทธศาสนาได้กล่าวไว้ว่า ทุกสรรพสิ่งล้วนแล้วแต่ไม่เที่ยง ทุกๆอย่างเกิดการเปลี่ยนแปลง เปลี่ยนไปตามวิถีของธรรมชาติ

- 2) การเปลี่ยนแปลงเป็นอยู่ตลอดเวลา (Change is Immanent)

การเปลี่ยนแปลงเป็นสิ่งที่มีการเคลื่อนไหวยุ่ตลอดเวลา หมายถึง การเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นตลอดเวลา อาจเกิดจากปัจจัยผลักดันที่ทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลง มีลักษณะของการกระทำหนึ่งซึ่ง

ผลักดันไปสู่การเปลี่ยนแปลงตลอดเวลา โดยเป็นเช่นเดียวกับพื้นที่อำเภอคอนสาร เมื่อมีนักท่องเที่ยวเพิ่มจำนวนมากขึ้น ผู้ประกอบการ หรือประชาชนในพื้นที่ก็ต้องปรับเปลี่ยน ให้มีความเป็นสากล หรือมีความทันสมัย เพิ่มมากขึ้น

3) การเปลี่ยนแปลงเป็นการต่อเนื่อง (Change is Continuous)

การเปลี่ยนแปลงเป็นการต่อเนื่อง หมายถึง การเปลี่ยนแปลงนั้นที่ผ่านมามีขั้นตอน รวมทั้งมีกระบวนการรายละเอียดของการเปลี่ยนแปลงต่างๆ ซึ่งเป็นลักษณะของสาเหตุที่ได้สืบต่อกันมา เช่น สังคมมีการเปลี่ยนแปลงผ่านขั้นตอนต่างๆ จากอดีตจนถึงปัจจุบัน การเปลี่ยนแปลงแต่ละขั้นตอน มีลักษณะของสายสัมพันธ์ที่เชื่อมโยง หรือมีสาเหตุเกี่ยวพันกัน

4) การเปลี่ยนแปลงเป็นแบบเดียวกัน (Change is Uniform)

การเปลี่ยนแปลงเป็นแบบเดียวกัน ทั้งนี้ในลักษณะของการเปลี่ยนแปลงนั้น ได้มีนักสังคมวิทยาแรกได้ให้ทัศนะว่า การเปลี่ยนแปลงของทุกสังคมนั้น ต้องผ่านขั้นตอนแบบเดียวกัน แต่ในปัจจุบัน ข้อสมมติฐานนี้ได้รับการคัดค้านที่ว่า เพราะทุกสังคมไม่จำเป็นต้องเปลี่ยนแปลงไปตามขั้นตอนแบบเดียวกัน ต้องคำนึงถึงบริบทการเปลี่ยนแปลงของสังคมนั้นเป็นสิ่งสำคัญ ในการพิจารณาการเปลี่ยนแปลงของสังคม

5) การเปลี่ยนแปลงเป็นสิ่งจำเป็น (Change is Necessary)

การเปลี่ยนแปลงเป็นสิ่งจำเป็น หมายถึง การเปลี่ยนแปลงในสังคม เป็นสิ่งจำเป็นต้องทำให้เกิดขึ้น เพื่อให้มนุษย์มีความเป็นอยู่ที่ดีขึ้น และมีความเท่าเทียมกันในสังคม

ดังนั้นจากความหมายของการเปลี่ยนแปลงและข้อสรุปข้างต้นพบว่า การเปลี่ยนแปลงหมายถึง สิ่งใดสิ่งหนึ่งได้แปรสภาพที่เคยมีอยู่มาเป็นสภาพใหม่ โดยมีระยะเวลาเป็นเครื่องกำหนด ซึ่งเป็นเรื่องธรรมชาติ และเกิดขึ้นตลอดเวลา

2.5.4 แนวคิดเกี่ยวกับการเปลี่ยนแปลงทางสังคมและวัฒนธรรม

การเปลี่ยนแปลงในทางสังคมวิทยาและมานุษยวิทยาถือเป็นสิ่งปกติ เพราะเนื่องจากการเปลี่ยนแปลงนั้น เป็นลักษณะการเปลี่ยนแปลงขนาดใหญ่ คือสังคม ซึ่งแน่นอนว่าสังคมต้องมีการเปลี่ยนแปลงไปอย่างไม่เคยหยุดนิ่ง โดยเมื่อเกิดการเปลี่ยนแปลงอยู่เสมอ จึงทำให้สภาพสังคมมีการเปลี่ยนแปลง วัฒนธรรมที่อยู่ในชุมชนจึงต้องมีการเปลี่ยนแปลงเช่นกันสอดคล้องกับความเป็นสากล ดังนั้นเพื่อให้เกิดความชัดเจน ผู้ศึกษาจึงได้รวบรวมคิดเกี่ยวกับการเปลี่ยนแปลงทางสังคม และวัฒนธรรมของนักวิชาการชาวไทย มีประกอบในการอธิบายขยายความ ดังจะกล่าวต่อไปนี้

รุ่งรัตน์ ทองสกุล (2549: 42) ได้กล่าวถึงการเปลี่ยนแปลงทางสังคมและวัฒนธรรม ไว้ว่าเป็นการเกิดขึ้นจากมนุษย์ ที่ต้องดิ้นรนเพื่อแสวงหาคำตอบ ที่สอดคล้องกับการตอบสนองความใน

ความต้องการอันไม่มีที่สิ้นสุด กล่าวคือมนุษย์นั้น ได้มีการทดสอบ ทดลอง และการค้นคว้าสิ่งแปลกใหม่อยู่ตลอดเวลา และผลของการทดลองนี้ได้กลายมาเป็นแบบแผนแห่งพฤติกรรมหรือวิถีชีวิตของมนุษย์ ก่อนกล่าวถึงสาเหตุของการเปลี่ยนแปลงนั้น ก็กล่าวถึงความหมายของการเปลี่ยนแปลงทางสังคมและวัฒนธรรมก่อน

2.5.4.1 การเปลี่ยนแปลงทางสังคมและวัฒนธรรม

ทั้งนี้อาจกล่าวได้ว่าลักษณะการเปลี่ยนแปลงทางสังคมและวัฒนธรรมนั้น เป็นการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นในระยะเวลาใดเวลาหนึ่ง โดยเป็นเพียงการเปลี่ยนแปลงในระบบโครงสร้างและหน้าที่ ของระบบความสัมพันธ์ทางสังคมระหว่างมนุษย์ หรือกลุ่มคนในสังคม ตลอดจนเป็นการเปลี่ยนแปลงการกระทำระหว่างกันทางสังคมในการติดต่อกระทำกัน ระหว่างมนุษย์หรือกลุ่มของสังคม นักวิชาการได้นิยามการเปลี่ยนแปลงทางสังคมและการเปลี่ยนแปลงทางวัฒนธรรมไว้ดังนี้

เจเลียว ฤกษ์รุจิพิมล และคณะ (2548 : 36) ได้กล่าวถึง “การเปลี่ยนแปลงทางสังคมและวัฒนธรรม” ว่าหมายถึง การเปลี่ยนแปลงรูปแบบโครงสร้างทางสังคมและพฤติกรรมทางสังคม ดังตัวอย่างของการเปลี่ยนแปลงโครงสร้างทางสังคม เช่น การเปลี่ยนแปลงระบบครอบครัว ขยายเป็นระบบครอบครัวเดี่ยว เป็นต้น การเปลี่ยนแปลงรูปแบบพฤติกรรมทางสังคม เช่น การเปลี่ยนพฤติกรรมการผลิต จากการผลิตเพื่อบริโภคเป็นผลิตเพื่อขาย การเปลี่ยนพฤติกรรมการเลี้ยงดูบุตร จากแบบบังคับเป็นแบบให้อิสระเสรี และยังรวมถึงการเปลี่ยนแปลงเชิงปริมาณของพฤติกรรม เช่น อัตราการมีเพศสัมพันธ์ก่อนแต่งงาน อัตราการย้ายถิ่น เป็นต้น ตลอดจนการเปลี่ยนแปลงในเรื่อง ความเชื่อ ค่านิยม ความรู้ ภาษา

งานงค์ อดิวัฒนสิทธิ์ และคณะ (2540: 4-11) ได้กล่าวถึง “การเปลี่ยนแปลงทางสังคมและวัฒนธรรม” ว่าเกี่ยวกับการเปลี่ยนแปลง ซึ่งได้จำแนกออกเป็น 4 ประการที่สำคัญดังนี้

1) ประการที่ 1 การเปลี่ยนแปลงในคุณสมบัติของคนในชุมชนหรือสังคม เช่น การเปลี่ยนแปลงอาชีพ รายได้ เป็นต้น

2) ประการที่ 2 การเปลี่ยนแปลงของพฤติกรรมบางอย่างของคนในสังคม เช่น การเปลี่ยนแปลงรูปแบบและปริมาณของการก่ออาชญากรรม การหย่าร้าง การย้ายถิ่น พฤติกรรมบริโภคนิยม เป็นต้น

3) ประการที่ 3 การเปลี่ยนแปลงแบบแผนของความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลและกลุ่มคน เช่น การเปลี่ยนแปลงในอำนาจทางเศรษฐกิจและการเมืองจากคนกลุ่มใดหรือไม่ แบบแผนความสัมพันธ์ในระบบครอบครัว ระบบการศึกษา ศาสนา เป็นต้น

4) ประการที่ 4 การเปลี่ยนแปลงในแบบแผนทางวัฒนธรรม เช่น การเปลี่ยนแปลงในความคิดความเชื่อ ค่านิยมหรืออุดมการณ์ของคนในสังคม เป็นต้น

งามพิศ สัตย์สงวน (2548: 7) ได้กล่าวถึงการเปลี่ยนแปลงนั้นมี 2 ประเภท คือ

1) การเปลี่ยนแปลงทางสังคม (Social Change)

การเปลี่ยนแปลงทางสังคม คือการเปลี่ยนแปลงโครงสร้างทางสังคมซึ่งหมายถึงการเปลี่ยนแปลง ในความสัมพันธ์ของคนตั้งแต่ 2 คนขึ้นไป โดยยึดบรรทัดฐานทางสังคมเป็นแนวทางในการปฏิบัติต่อกัน การเปลี่ยนแปลงทางสังคมจึงเป็นความแตกต่างในรูปแบบความสัมพันธ์ระหว่างคนที่เข้าสัมพันธ์กัน ความแตกต่างในบทบาทของผู้เข้าสัมพันธ์ และความแตกต่างในเป้าหมายหรือการทำหน้าที่ของสถาบันสังคม

2) การเปลี่ยนแปลงทางวัฒนธรรม (Culture Change)

การเปลี่ยนแปลงทางวัฒนธรรม หมายถึง ความแตกต่างในระบบวัฒนธรรมหรือเปลี่ยนแปลงองค์ประกอบย่อยของวัฒนธรรม เช่น ความแตกต่างในด้านค่านิยม ความเชื่อ อุดมการณ์ ประเพณี พิธีกรรมสัญลักษณ์ และโลกทัศน์ รวมทั้งวัฒนธรรมทางวัตถุด้วย เมื่อนำมาเปรียบเทียบกับในเวลาที่แตกต่างกันไป เช่น 10 ปี 20 ปี หรือ 50 ปี

จากความหมายของการเปลี่ยนแปลงทางสังคม และวัฒนธรรมนั้น สามารถสรุปแนวคิดเกี่ยวกับการเปลี่ยนแปลงทางสังคมและวัฒนธรรมชุมชนได้ดังนี้ คือ การเปลี่ยนแปลงทางสังคมหมายถึง การเปลี่ยนแปลงรูปแบบโครงสร้างทางสังคมและพฤติกรรมทางสังคม เช่น การเปลี่ยนแปลงของระบบความสัมพันธ์ระหว่างสมาชิกในครอบครัวหรือในสังคม การเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมการเลี้ยงดูบุตร การเพิ่มขึ้นลดลงของอัตราการย้ายถิ่น เป็นต้น ส่วนการเปลี่ยนแปลงทางวัฒนธรรมหมายถึง การเปลี่ยนแปลงแบบแผนทางวัฒนธรรมที่เปลี่ยนไปจากเดิม เช่น ความคิด ความเชื่อ ค่านิยม ประเพณี เป็นต้น

2.5.5 องค์ประกอบที่สำคัญของการเปลี่ยนแปลงทางสังคมและวัฒนธรรม

สนธยา พลศรี (2541: 7-36) ได้อธิบายเกี่ยวกับการเปลี่ยนแปลงทางสังคมและวัฒนธรรมซึ่งจะมีองค์ประกอบที่สำคัญ 3 ลักษณะคือ

1) ลักษณะที่ 1 เจตคติ เป็นตัวกำหนดนิสัย บุคลิกภาพ และท่าทีในการแสดงออกของบุคคล เจตคติก่อรูปแบบในตัวคนในช่วงเวลาอันยาวนาน จนติดฝังแน่นและยากต่อการเปลี่ยนแปลง แต่ก็สามารถเปลี่ยนแปลงได้ ขึ้นอยู่กับตัวแปรต่าง ๆ ได้แก่ กระบวนการปลูกฝังวัฒนธรรมในช่วงเยาว์วัย (Enculturation) กลุ่มที่บุคคลสังกัด ผู้นำกลุ่ม นวัตกรรมที่มาสาธิตให้ยอมรับ อย่างไรก็ตาม ตัวแปรของการอยู่ร่วมกันในกลุ่มสังคมเดียวกัน จะมีอิทธิพลต่อการเปลี่ยน

เจตคติของบุคคลอย่างมาก เพราะคนจำเป็นต้องอยู่ร่วมกันเป็นกลุ่ม และพึ่งพาอาศัยกัน การปรับตัวให้คล้อยตามกลุ่มคือการอยู่รอดของชีวิต

2) ลักษณะที่ 2 ค่านิยม เป็นส่วนประกอบสำคัญทางสังคม ความต้องการมีชื่อเสียง ความนับหน้าถือตา ทำให้บุคคลให้คุณค่ากับสิ่งที่จะเป็นปัจจัยสร้างชื่อเสียงและหน้าตาให้ตน การจะให้คุณค่าแก่สิ่งใดขึ้นอยู่กับวัตถุนั้น ๆ บางสังคมให้คุณค่าเงินตราสูงมาก บางสังคมให้คุณค่าโลหะธาตุ เช่นทองคำ บางสังคมยึดถือศีลธรรมและความสวยงามเป็นค่านิยมหลัก และผลประโยชน์เป็นค่านิยมรอง เป็นต้น

3) ลักษณะที่ 3 บรรทัดฐานและพันธะทางสังคม คือแนวทางที่สังคมวางไว้ให้สมาชิกในสังคมประพฤติปฏิบัติในแนวเดียวกัน เพื่อความเป็นระเบียบเรียบร้อยของสังคม ส่วนพันธะทางสังคมไม่ได้เกิดจากบรรทัดฐาน แต่เกิดมาจากความผูกพันทางสังคมและทำให้อันดีต่อกันเป็นข้อบังคับทางสังคมที่ถูกสร้างขึ้นโดยคนส่วนใหญ่ แต่บางครั้งมีข้อยกเว้นไม่ปฏิบัติตามก็ได้ เช่น การให้ของกันและผู้รับต้องให้กลับเป็นการตอบแทน แต่บางครั้งอาจไม่มีของตอบแทนกลับก็ได้ พันธะนี้สามารถเปลี่ยนแปลงได้ง่ายโดยขึ้นอยู่กับสถานการณ์เป็นสำคัญ ต่างจากบรรทัดฐานซึ่งใช้เวลานานในการเปลี่ยนแปลง

2.5.6 ปัจจัยของการเปลี่ยนแปลงทางสังคมและวัฒนธรรม

สนิท สมักรการ (2545: 4-13) ได้กล่าวถึง ปัจจัยของการเปลี่ยนแปลงทางสังคมและวัฒนธรรม โดยสรุปได้ว่าวัฒนธรรมอาจจะเปลี่ยนแปลงไปเพราะสาเหตุสำคัญ 2 ประการ คือ

1) การประดิษฐ์คิดค้น (Invention)

การประดิษฐ์คิดค้น ซึ่งรวมกันการสร้างเทคนิควิทยาใหม่ และการคิดสร้างธรรมเนียมประเพณีหรือระบบความเชื่อใหม่ ๆ เมื่อได้มีการยอมรับและนำไปใช้กันแพร่หลายในสังคมแล้ว ย่อมถือได้ว่ามีแบบแผนการดำเนินชีวิตอย่างใหม่เกิดขึ้น และถ้าแบบแผนนั้นมีความคงทนอยู่นานมากกว่าหนึ่งชั่วอายุคนขึ้นไป ก็นับได้มีการเปลี่ยนแปลงทางวัฒนธรรมเกิดขึ้นแล้วอย่างแท้จริง เพราะว่าวัฒนธรรมนั้นตามปกติ ย่อมจะต้องมีอายุยืนยาวมากกว่าหนึ่งชั่วอายุคนขึ้นไป ทั้งนี้เพื่อให้กระบวนการถ่ายทอดทางวัฒนธรรม (Enculturation or Socialization) ได้มีโอกาสดำเนินไปได้

2) การเปลี่ยนแปลงไปได้ด้วยวิธีการขอยืมหรือลอกเลียนแบบกัน (Cultural Borrowing)

วัฒนธรรมอาจจะเปลี่ยนแปลงไปได้ด้วยวิธีการขอยืมหรือลอกเลียนแบบกัน การหยิบยืมทางวัฒนธรรม หรือการลอกเลียนแบบแผนวิธีการดำเนินชีวิต มาจากวัฒนธรรมอื่นนั้น ปรากฏว่ามีอยู่เสมอมาในสังคมมนุษย์ต่าง ๆ ที่มีการติดต่อสัมพันธ์กับสังคมอื่นการติดต่อทาง

วัฒนธรรม อาจเกิดขึ้นได้ ทั้งทางตรงและทางอ้อม การติดต่อโดยตรงก็คือการที่คนต่างวัฒนธรรมกัน ได้มีโอกาสพบปะสังสรรค์และแลกเปลี่ยนความคิด ค่านิยมและพฤติกรรมต่อกัน ซึ่งอาจจะเป็นไปได้ในหลายรูปแบบ อาทิ พุศคารเมือง การค้า การศึกษาในต่างประเทศ รวมไปถึงการเผยแพร่ศาสนาของคณะธรรมทูตต่างๆ และการอพยพเข้าทำมาหากินของคนต่างสังคมและวัฒนธรรม เป็นต้น การที่คนต่างวัฒนธรรมมีโอกาสได้เห็นแบบอย่างของวัฒนธรรมอื่นที่แตกต่างไป จากวัฒนธรรมของตนอยู่ในเวลานานพอสมควร อาจเป็นสาเหตุให้เกิดมีการเปลี่ยนแปลงในวัฒนธรรมใดวัฒนธรรมหนึ่ง หรือในบางส่วนของวัฒนธรรมทั้งสองก็ได้ นอกจากการติดต่อโดยตรงแล้ว วัฒนธรรมอาจติดต่อกันได้โดยผ่านสื่อต่างๆ ที่มีใช้ตัวบุคคลได้อีก สื่อสำคัญในปัจจุบันที่เป็นตัวการให้วัฒนธรรมติดต่อกันได้ก็คือ สื่อสารมวลชน ซึ่งรวมทั้งหนังสือพิมพ์ วิทยุ โทรทัศน์และภาพยนตร์ เป็นต้น แบบแผนการดำเนินชีวิตของคนต่างวัฒนธรรมได้ถูกถ่ายทอดไปยังอีกวัฒนธรรมหนึ่งอยู่เป็นประจำ ในปัจจุบันย่อมเป็นการกระตุ้นให้มีการเอาอย่างหรือการเลียนแบบพฤติกรรมกันได้ง่ายขึ้น

สนธยา พลศรี (2541: 7) ได้กล่าวถึง ปัจจัยของการเปลี่ยนแปลงทางสังคมและวัฒนธรรม โดยสรุปออกเป็น 12 ลักษณะได้ดังนี้

1) ลักษณะที่ 1 คือการสังสมทางวัฒนธรรม หมายถึง การที่หน่วยต่างๆ ของสังคม ได้สังสมวัฒนธรรมติดต่อกันเป็นเวลานาน โดยเฉพาะอย่างยิ่งทางด้านเทคโนโลยี ทำให้สังคมปัจจุบันเปลี่ยนแปลงไปจากเดิมอย่างมาก

2) ลักษณะที่ 2 คือความสัมพันธ์ใกล้ชิดกับวัฒนธรรมอื่น การรับและการถ่ายทอดทางวัฒนธรรม โดยเฉพาะสังคมที่อยู่ใกล้ชิดกัน โอกาสที่จะแลกเปลี่ยนวัฒนธรรมกันมีมากขึ้น เช่น สังคมไทยอยู่ใกล้ชิดกับสังคมจีน

3) ลักษณะที่ 3 คือการติดต่อกับวัฒนธรรมอื่นโดยตรง จากการที่บุคคลในสังคมได้ติดต่อกับบุคคลในอีกสังคมหนึ่ง ทำให้บุคคลนั้นได้เรียนรู้สิ่งใหม่ แนวความคิดใหม่ แล้วนำมาสู่สังคมของตน

4) ลักษณะที่ 4 คือปัจจัยทางสิ่งแวดล้อม โดยเฉพาะสิ่งแวดล้อมทางภูมิศาสตร์ เช่น ที่ตั้งภูมิประเทศภูมิอากาศ ทรัพยากรธรรมชาติ มีผลต่อการเปลี่ยนแปลงทางสังคมและวัฒนธรรม ถ้าสิ่งเหล่านี้เกิดการเปลี่ยนแปลงก็จะทำให้สังคมและวัฒนธรรมเปลี่ยนแปลงด้วย

5) ลักษณะที่ 5 คือปัจจัยทางประชากร การเปลี่ยนแปลงทางคุณภาพขนาดของประชากร การเพิ่มการลดจำนวนประชากร การย้ายถิ่นฐาน การเปลี่ยนอัตราส่วนของเพศชายและหญิง อัตราส่วนของคนหนุ่มและคนสูงอายุ ซึ่งเพิ่มภาวะทางประชากร จะมีผลอย่างสำคัญต่อการเปลี่ยนแปลงในเรื่องการจัดระเบียบทางสังคม การเปลี่ยนแปลงขนบธรรมเนียมประเพณีต่างๆ

6) ลักษณะที่ 6 คือปัจจัยทางเศรษฐกิจ กิจกรรมทางเศรษฐกิจเห็นได้จากการผลิต การบริโภค การจำหน่ายและการแบ่งปันผลประโยชน์ รวมทั้งระบบเศรษฐกิจและโครงสร้างทางเศรษฐกิจ มีผลอย่างมากต่อการเปลี่ยนแปลงทางสังคมและวัฒนธรรม กล่าวคือ สังคมและวัฒนธรรมจะเปลี่ยนแปลงไปตามปัจจัยทางเศรษฐกิจที่เปลี่ยนแปลงไป

7) ลักษณะที่ 7 คือปัจจัยทางการเมือง การเกิดสงคราม หรืออิทธิพลของผู้นำในสังคม ทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงทางสังคมและวัฒนธรรมได้

8) ลักษณะที่ 8 คือปัจจัยทางศาสนาและอุดมการณ์ ความคิด ความเชื่อ อุดมการณ์ และศาสนาอาจจะเป็นปัจจัยสำคัญต่อการเปลี่ยนแปลงได้

9) ลักษณะที่ 9 คือวิกฤตการณ์ในสังคม การเกิดความวุ่นวายและความยุ่งยากในสังคม ทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงทางสังคมและวัฒนธรรมได้

10) ลักษณะที่ 10 คือความเจริญก้าวหน้าด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี ทำให้เกิดการศึกษาค้นคว้าวิจัย และประดิษฐ์คิดค้นสิ่งใหม่ๆ ขึ้นในสังคมเสมอ เป็นสาเหตุสำคัญให้สังคมและวัฒนธรรมเปลี่ยนแปลงอยู่ตลอดเวลา และในทุกๆด้าน ทั้งวัฒนธรรมที่เป็นวัตถุและไม่ใช่วัตถุ

11) ลักษณะที่ 11 คือปัจจัยทางจิตวิทยา นักจิตวิทยาเชื่อว่า สาเหตุของการเปลี่ยนแปลงทางสังคมและวัฒนธรรม เนื่องมาจากความรู้สึกของมนุษย์ในสังคมที่ชอบการเปลี่ยนแปลงอยู่เสมอ ชอบค้นคว้าสิ่งแปลกใหม่ ชอบหาประสบการณ์ใหม่ จึงทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงทางสังคมและวัฒนธรรมขึ้น

12) ลักษณะสุดท้าย คือความสนใจและความต้องการของคนส่วนใหญ่ในสังคม จนกลายเป็นประชาคติ หรือเสียงส่วนใหญ่ก็จะทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงได้

ซีริรัตน์ แอดสกุล (2545: 109) ได้กล่าวถึง ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการเปลี่ยนแปลงทางสังคมและวัฒนธรรม โดยสรุปได้ว่า การเปลี่ยนแปลงจะเกิดขึ้นได้เร็วหรือช้าขึ้นอยู่กับปัจจัยต่างๆ ดังนี้คือ

- 1) สภาพแวดล้อมธรรมชาติ
- 2) ประชากร
- 3) โลกทัศน์ของคนในสังคม
- 4) การมีนวัตกรรมหรือเทคโนโลยีใหม่
- 5) การเคลื่อนไหวของขบวนการทางสังคม

จำนงค์ อติวัฒนสิทธิ์ และคณะ(2540: 57) ได้กล่าวถึง ปัจจัยของการเปลี่ยนแปลงทางสังคมและวัฒนธรรม โดยสรุปได้ดังนี้

1) สภาพแวดล้อมธรรมชาติ ปรากฏการณ์ธรรมชาติบางอย่าง เช่น ความแห้งแล้ง น้ำท่วม หรือภัยธรรมชาติอื่นๆ อาจเป็นสาเหตุให้มีการเปลี่ยนแปลงวิถีชีวิต เช่น มีการอพยพย้ายถิ่น เปลี่ยนอาชีพ หรือมีการคิดค้นวิธีการใหม่ๆ เพื่อแก้ไขปัญหา

2) ประชากร การเพิ่มขึ้นของจำนวนประชากร เป็นปัจจัยสำคัญประการหนึ่งที่ผลักดันให้เกิดการเปลี่ยนแปลง โดยเฉพาะอย่างยิ่งในทางเศรษฐกิจ สังคมที่มีจำนวนประชากรเพิ่มขึ้นอย่างรวดเร็ว จำเป็นต้องปรับปรุงวิธีการผลิตและวิธีการกระจายผลผลิต เพื่อตอบสนองความต้องการอาหาร และสิ่งจำเป็นต่างๆ แก่สมาชิกสังคม นอกจากนี้ อาจต้องเปลี่ยนแปลงรูปแบบของการปกครอง ระบบครอบครัว และมีการขยายตัวของเมืองเกิดขึ้น

3) เทคโนโลยี การประดิษฐ์คิดค้นสิ่งใหม่ หรือการนำเทคโนโลยีใหม่ๆ เข้ามาใช้ในสังคมย่อยให้เกิดการเปลี่ยนแปลงในแบบแผนการดำรงชีวิตหลายด้าน

4) ปัจจัยทางเศรษฐกิจ ในที่นี้ไม่ใช่เทคโนโลยีหรือวัสดุสิ่งของ แต่เป็นเรื่องของกฎระเบียบของสังคมที่บังคับควบคุมความสัมพันธ์ทางเศรษฐกิจของคนในสังคม

5) ความคิด ความเชื่อ ค่านิยมหรืออุดมการณ์ของคนในสังคม เป็นปัจจัยสำคัญประการหนึ่งที่ผลักดันให้เกิดการเปลี่ยนแปลงได้

เสรี พงษ์ภักดี (2534: 63) ได้ศึกษาปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการเปลี่ยนแปลงทางสังคม วัฒนธรรม และเศรษฐกิจ ว่ามาจากปัจจัย 2 ประการคือ ปัจจัยภายใน และปัจจัยภายนอก ซึ่งมีรายละเอียดดังนี้

1) ประการที่ 1 ปัจจัยภายใน คือสิ่งที่มีอยู่หรือการเกิดจากภายในชุมชนแยกเป็นปัจจัยทางด้านนิเวศวิทยา ได้แก่ ที่ตั้ง ที่ดิน ภูมิประเทศ ภูมิอากาศ ปัจจัยบุคลิกภาพ ได้แก่ ผู้ใหญ่บ้านเจ้าอาวาส ครู ผู้รู้ในหมู่บ้าน หัวหน้ากลุ่ม กรรมการบริหารกลุ่ม ปัจจัยด้านเจตคติของชาวบ้านที่ยอมรับในสิ่งใหม่ทั้งกระบวนการ และวิชาชีพที่ผลิต ซึ่งสร้างพลังในการต่อสู้เพื่อเปลี่ยนแปลงขณะเดียวกันก็รักษานบธรรมเนียมอันดั้งเดิมเอาไว้

2) ประการที่ 2 ปัจจัยภายนอก คือสิ่งที่มาจาก หรือเกิดจากชุมชน ได้แก่ ด้านสาธารณูปโภค เช่นการมีถนนหนทางเข้าสู่หมู่บ้าน การมีไฟฟ้า มีเครื่องใช้ไฟฟ้า เป็นต้น และด้านนโยบายพัฒนาของรัฐ เช่น การแพร่กระจายของอำนาจรัฐเข้าสู่ชุมชน มีงบประมาณ มีโครงการพัฒนาต่างๆ เป็นต้น

สมศักดิ์ ศรีสันติสุข (2546: 98) ได้ศึกษาถึงการเปลี่ยนแปลงทางสังคมและวัฒนธรรมในหมู่บ้านกลุ่มชาติพันธุ์ต่างๆ โดยได้กล่าวถึงปัจจัยที่น่าจะมีอิทธิพลต่อการเปลี่ยนแปลงทางสังคมและวัฒนธรรมอาจจะกล่าวได้อย่างกว้าง ๆ ดังนี้

1) ปัจจัยด้านนิเวศวิทยา ซึ่งได้แก่ ทำเลที่ตั้งหมู่บ้าน ทรัพยากรรอบๆ หมู่บ้านสภาพภูมิประเทศ และสภาพภูมิอากาศของชุมชน อาจจะมีอิทธิพลต่อการเปลี่ยนแปลงทางสังคมและวัฒนธรรมอยู่บ้างไม่มากนักน้อย เช่น ถ้าหากชุมชนตั้งอยู่ในสภาพนิเวศวิทยาที่เหมาะสมทำให้ชุมชนมีความเจริญก้าวหน้ายิ่งขึ้น

2) ปัจจัยด้านสาธารณูปโภค รัฐบาลได้ดำเนินการพัฒนาประเทศตามแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ โดยการเร่งสร้างถนนหนทาง ไฟฟ้า โรงเรียน ทำให้ชุมชนชนบทได้รับการพัฒนาที่ดีขึ้น เมื่อถนนหนทางสามารถเข้าไปถึงหมู่บ้านชาวบ้านจะสามารถนำผลผลิตนำไปสู่ตลาดได้อย่างรวดเร็ว และมีรายได้เพิ่มขึ้นกว่าแต่ก่อน

3) ปัจจัยด้านการแพร่กระจายทางวัฒนธรรม การแพร่กระจายทางวัฒนธรรมเป็นเรื่องที่เกิดขึ้นอยู่ตลอดเวลา สิ่งที่น่าสังเกตได้ง่ายๆ ก็คือการแพร่กระจายทางวัฒนธรรมจากสังคมเมือง ไปสู่สังคมชนบทในทุกๆ ด้านตั้งแต่ในเรื่องของครอบครัว เศรษฐกิจ การเมือง และวัฒนธรรมต่างๆ ซึ่งเป็นเรื่องที่มีอิทธิพลต่อการเปลี่ยนแปลงทางสังคมและวัฒนธรรมอย่างหนึ่ง

4) ปัจจัยด้านการสื่อสารมวลชนการสื่อสารมวลชนมีอิทธิพลอย่างมากและรวดเร็วต่อชุมชนมากในปัจจุบัน ทำให้ชาวชนบทได้รับข่าวสารต่างๆ อยู่ตลอดเวลา นำไปสู่การเปลี่ยนแปลงทางสังคมและวัฒนธรรม

5) ปัจจัยด้านชาติพันธุ์ เนื่องจากกลุ่มชาติพันธุ์แต่ละกลุ่มมีวัฒนธรรมประเพณีที่แตกต่างกันไม่มากนักน้อย บางวัฒนธรรมอาจจะเอื้ออำนวยในการพัฒนาหรือเปลี่ยนแปลงได้รวดเร็ว บางวัฒนธรรมอาจจะยังคงอยู่ ไม่ได้เปลี่ยนแปลงไปมากนัก ทั้งนี้เป็นเพราะว่าวัฒนธรรมของกลุ่มชาติพันธุ์มีอิทธิพลต่อการเปลี่ยนแปลงทางสังคมและวัฒนธรรม เช่น กลุ่มชาติพันธุ์บางกลุ่มอาจจะไม่นิยมแต่งงานข้ามชาติพันธุ์ ทำให้การรับเอาวัฒนธรรมใหม่มาปฏิบัติในวิถีชีวิตความเป็นอยู่ก็เนื่องลง การเปลี่ยนแปลงทางสังคมและวัฒนธรรมจึงเกิดขึ้นได้ช้า

6) บุคลิกภาพของปัจเจกบุคคลหรือสมาชิกแต่ละคนในชุมชนก็มีส่วนที่ช่วยให้เกิดการเปลี่ยนแปลงทางสังคมและวัฒนธรรมด้วยเหมือนกัน ทั้งนี้เพราะว่าถ้าหากบุคคลได้รับการศึกษาสูง มีประสบการณ์ต่างๆ จากการทำงาน หรือท่องเที่ยวอาจทำให้เกิดการยอมรับสิ่งใหม่ได้ง่ายกว่าบุคคลอื่นๆ ตลอดจนบุคลิกภาพของผู้นำชุมชนที่มีความรู้ ความฉลาดและความสามารถในการพัฒนาท้องถิ่น อาจมีส่วนในการเปลี่ยนแปลงทางสังคมและวัฒนธรรมได้เช่นกัน

จากปัจจัยข้างต้น พบว่าการเปลี่ยนแปลงไม่ว่าจะเป็นการเปลี่ยนแปลงทางสังคมและวัฒนธรรมนั้น เป็นการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นจากภายในและภายนอกตัวบุคคล สภาวะแวดล้อมภายนอกที่เปลี่ยนแปลงไปตามกระแสการท่องเที่ยวที่เกิดขึ้น ทำให้แบบแผนการดำรงชีวิตของ

มนุษย์ต้องเปลี่ยนแปลงตามบริบทของชุมชนที่ต้องปรับเปลี่ยน หรือ การปรับตัวเพื่อการอยู่รอดจากการท่องเที่ยวที่เข้ามาส่งเสริมรายได้ให้กับชุมชน

2.6 แนวคิดการมีส่วนร่วม

จากการที่ได้ทบทวนวรรณกรรมเกี่ยวกับแนวคิดการมีส่วนร่วม ซึ่งทำให้เห็นถึงความสำคัญของมนุษย์ อันเรียกได้ว่าทรัพยากรมนุษย์มีค่า และมีความสำคัญอยู่ในการพัฒนาต่าง ๆ อย่างยิ่งสำหรับแนวคิดนี้ได้เป็นการยืนยัน และได้รับการยอมรับอย่างแพร่หลาย ทั้งนี้ยังเป็นเสริมสร้างเครือข่ายและใช้เป็นแนวทางปฏิบัติในงานพัฒนา กล่าวได้ว่าในประเด็นการมีส่วนร่วมนี้ได้ถูกนำมากำหนดไว้ในแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติตั้งแต่ ฉบับที่ 5 พ.ศ. 2525-พ.ศ. 2529 (สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, 2525) ต่อเนื่องยาวนาน มาจนถึงปัจจุบัน รวมทั้งได้ถูกนำไปบรรจุในแผนงานพัฒนาต่าง ๆ ของหน่วยงานทั้งภาครัฐ เอกชน และองค์กรอิสระต่างๆ เป้าหมายก็คือเพื่อใช้ส่งเสริมและสนับสนุนงานพัฒนา ดังนั้นประเทศกำลังพัฒนาอย่างเช่นประเทศไทย การนำไปใช้อย่างแพร่หลายนี้ ส่งผลให้มุมมองของนักวิชาการที่มีต่อแนวคิดนี้มีความหลากหลายไปตามไปด้วย เนื่องจากเกิดประโยชน์สำหรับการศึกษาในครั้งนี้ ผู้ศึกษาจึงได้เลือกนำเสนอเฉพาะบางมุมมองและประเด็นที่เกี่ยวข้องและสอดคล้องกับบริบทชุมชนตำบลคอนสัก อำเภอคอนสัก จังหวัดสุราษฎร์ธานี ดังต่อไปนี้

2.6.1 ความหมายของการมีส่วนร่วม

กล่าวได้ว่านักวิชาการในประเทศไทยที่มีส่วนสำคัญต่อแนวคิดการมีส่วนร่วม นั้น มีอยู่จำนวนมาก ซึ่งผู้ศึกษา จึงได้นำแนวคิดของ ทวีทอง หงส์วิวัฒน์ (2527: 2) มาใช้ในการเสริมสร้างฐานความคิด ซึ่งได้ให้ความหมายของการมีส่วนร่วมไว้ว่าเป็น การที่ประชาชน หรือชุมชนสามารถพัฒนาขีดความสามารถของตนเอง ทั้งในการบริหาร การจัดการ การควบคุม การใช้ประโยชน์ และการกระจายทรัพยากรที่มีอยู่อย่างสมดุล เนื่องด้วยประโยชน์ในการดำรงชีพทางเศรษฐกิจและสังคม ตามความจำเป็นอย่างสมศักดิ์ศรี ในฐานะสมาชิกของสังคม ทั้งนี้เพราะในการมีส่วนร่วมประชาชน จะเกิดการพัฒนารับรู้และภูมิปัญญาของคนซึ่งแสดงออกในรูปการตัดสินใจในการกำหนดชีวิตของตนเองเป็นตัวของตัวเองมากยิ่งขึ้น ซึ่งสอดคล้องกับแนวความคิดของนักคิดที่มีคุณค่าอย่างยิ่งอย่างเช่น แสวง รัตนมงคลมาส (2536: 2) ซึ่งอาจารย์ได้ให้ความหมาย และได้อธิบายถึงการมีส่วนร่วมว่ามีความหมาย และมีจุดเน้นที่สำคัญ ดังต่อไปนี้

1) ให้พิจารณาถึงกระบวนการมีส่วนร่วม ซึ่งหากมองเพียงแค่การนำมวลชนเข้ามา รวมตัวกันก็ยังไม่เป็นการมีส่วนร่วม ดังนั้นสิ่งที่สำคัญคือเมื่อมวลชน หรือมีการรวมตัวของกลุ่มคน แล้ว ต้องให้เขาเหล่านั้นเข้ามามีส่วนเกี่ยวข้องในขั้นตอนต่าง ๆ ของกิจกรรมส่วนรวม

2) มวลชนที่เข้าร่วมได้ ต้องใช้ความพยายามบางอย่างของตน อาทิเช่น ความรู้ ความคิด ความสามารถ รวมทั้งใช้แรงงาน ตลอดจนต้องนำทรัพยากรที่ตนมีต่อกิจกรรมนั้น ๆ หรือ กล่าวอีกนัยหนึ่งว่า การเกี่ยวข้องของมวลชนในกิจกรรมต่าง ๆ นั้นจำเป็นต้องมีสองด้าน คือ

(1) ด้านคิดหรือกำหนดนโยบาย โดยมวลชนเป็นผู้ให้ข้อมูลข่าวสาร และ ข้อคิดเห็น มีส่วนแบ่งในอำนาจตัดสินใจและเป็นผู้กำหนดนโยบาย

(2) ด้านการกระทำหรือด้านการดำเนินการตามนโยบาย โดยร่วมกำหนด เป้าหมาย แผนการดำเนินงานในกระบวนการจัดการ และหนุนช่วยทรัพยากรต่าง ๆ ตลอดจนเข้าร่วมบริหาร โครงการหรือกิจกรรม

นักวิชาการอีกท่านที่ได้ขยายแนวคิดการมีส่วนร่วม คือ อรรถัย กักผล (2546: 2-2) ได้อธิบาย ว่า การมีส่วนร่วมของประชาชน คือการเริ่มต้นการเกิดกระบวนการ นั้นจำเป็นที่ประชาชนหรือผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย ต้องได้รับโอกาสในแสดงทัศนะ เพื่อแลกเปลี่ยนความคิดเห็น และแลกเปลี่ยน ข้อมูล ทั้งนี้ในการแสดงความคิดเห็นนี้ก็เพื่อที่จะแสวงหาทางเลือก หรือแนวทางในการตัดสินใจ ต่าง ๆ เกี่ยวกับโครงการ ให้มีความเหมาะสมและเป็นที่ยอมรับร่วมกัน ทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องจึงควรเข้าร่วมในกระบวนการนี้ตั้งแต่เริ่มจนกระทั่งถึงการติดตามและประเมินผล เพื่อให้เกิดความเข้าใจ การรับรู้-เรียนรู้ และการปรับเปลี่ยน โครงการร่วมกัน ซึ่งจะเป็นประโยชน์ต่อทุกฝ่าย

เสนห์ จามริก (2527: 22) ได้ให้ความหมายว่า การมีส่วนร่วมของชุมชนไม่ได้หมายความว่า ดึงประชาชนเข้าร่วมกิจกรรมตามที่นักวิชาการหรือองค์กรพัฒนา ตั้งขึ้น แต่ที่จริงแล้วต้องให้ชุมชนมีกิจกรรม และวิธีดำเนินการของเขาเองในชุมชน

ดังนั้นหากจะกล่าวสรุปคำนิยามความหมายที่ได้กล่าวมาในข้างต้นนี้ สามารถสรุปได้ว่าการเริ่มต้นของกระบวนการมีส่วนร่วม สิ่งที่สำคัญประการแรกคือต้องให้ประชาชนทุกภาคฝ่าย เข้ามามีส่วนเกี่ยวข้องอย่างเป็นทางการ ต่อการแสดงทัศนะความคิดเห็น เพื่อใช้ในการแลกเปลี่ยนความคิดเห็น แลกเปลี่ยนข้อมูลเพื่อการพัฒนา ทั้งนี้ต้องเริ่มตั้งแต่เริ่มต้นจนถึงสิ้นสุดโครงการ หรือ แผนงานการพัฒนา ซึ่งจะปรากฏออกมาในรูปของการกระทำในลักษณะของการคิดและการทำงานร่วมกัน อันจะต้องแสดงออกให้เห็นถึงความต้องการร่วมกัน วิธีการดำเนินการพัฒนาในรูปแบบของการมีส่วนร่วมนี้ เชื่อว่าจะทำให้เกิดการช่วยเหลือและแลกเปลี่ยนระหว่างกันและกันในชุมชน ทั้งทรัพย์สินที่เป็นตัวเงิน และทรัพย์สินจากภูมิปัญญา แรงงาน ตลอดจนทรัพยากรต่าง ๆ ต่อกิจกรรม

นั้น ซึ่งท้ายที่สุดประชาชนจะได้รับประโยชน์จากการเข้าร่วมกิจกรรมนั้น ๆ อย่างเหมาะสมและทั่วถึง และที่สำคัญต้องมีความสอดคล้องกับศักยภาพของแต่ละบุคคล

2.6.2 ลักษณะของการมีส่วนร่วม

ทั้งนี้เพื่อให้เข้าใจถึงลักษณะของการมีส่วนร่วม ดังเช่นการแบ่งลักษณะการมีส่วนร่วมของ Cary (1976: 144 อ้างถึงใน นวรัตน์ ไตรรักษ์, 2549: 9) และยงยุทธ บุราสิทธิ์ (2533: 41–71) ได้แบ่งลักษณะการมีส่วนร่วมไว้ 5 ประการคือ

- 1) เป็นสมาชิก (Membership)
- 2) เป็นผู้เข้าประชุม (Attendance at Meeting)
- 3) เป็นผู้ออกเงิน (Financial Contribution)
- 4) เป็นกรรมการ (Membership on Committees)
- 5) เป็นประธานหรือผู้นำ (Position of Leadership)

มิศรา สามารถ (2543: 10–11) กล่าวถึงลักษณะของการเข้ามามีส่วนร่วมของประชาชนว่า สามารถพิจารณาได้ในประเด็นต่าง ๆ ดังต่อไปนี้

1) กล่าวได้ว่าพื้นฐานของการเข้าร่วม เกิดจากการที่ประชาชน ได้เข้ามามีส่วนร่วมในโครงการ รวมทั้งในกิจกรรมใดมักจะมาจากแรงจูงใจภายในเป็นแรงหนุนหรือช่วยให้ประชาชนมีความกระตือรือร้นที่จะเข้ามามีส่วนร่วม นอกจากนี้อาจจะมาจากปัจจัยภายนอก ซึ่งอาจจะเป็นอำนาจบารมีหรือแรงบีบบังคับจากผู้มีอำนาจ ความเกรงใจ หรืออิทธิพลของผู้มีอำนาจในชุมชนเองที่ผลักดันให้ประชาชนเข้าไปมีส่วนร่วม จึงจะสามารถกระทำได้สำเร็จ อย่างไรก็ตามอิทธิพลของปัจจัยเหล่านี้ถ้าเกิดขึ้น โดยไม่มีผลผูกพันทางจิตใจ ความยั่งยืนต่อเนื่องของกิจกรรมหรือโครงการต่าง ๆ ก็จะลดลง เกิดขึ้นได้ยาก

2) รูปแบบของการเข้าร่วม การเข้าร่วมของประชาชนนั้นอาจจะเป็นการเข้าร่วมโดยผ่านองค์กรจัดตั้งของประชาชนเอง โดยเฉพาะกิจกรรมที่คำนึงถึงผลประโยชน์ที่ได้รับของประชาชน หรือเป็นการเข้าร่วมกิจกรรมโดยผ่านตัวแทนกลุ่ม เช่น กรรมการหมู่บ้าน เป็นต้น

3) ขอบเขตของการมีส่วนร่วม เป็นช่วงเวลาการมีส่วนร่วม การใช้เวลาเข้าร่วมในกิจกรรมหรือโครงการต่าง ๆ จะใช้เวลามากน้อยต่างกัน ความถี่ห่าง จำนวนครั้งที่เข้าร่วม ความสม่ำเสมอ และฤดูกาลที่เหมาะสม ช่วงเวลาที่ใช้กิจกรรมแต่ละครั้ง

4) ผลของการเข้าร่วมและลักษณะการเข้ามามีส่วนร่วมของประชาชนทำให้เกิดการรวมพลังที่จะสร้างอำนาจต่อรองให้ชุมชนมีศักยภาพเป็นตัวของตัวเอง สร้างปฏิสัมพันธ์อันดีระหว่างกันและมีความสามัคคีในมวลสมาชิกของชุมชน

ปารีชาติ วลัยเสถียร (2543: 145) สรุปลักษณะของการมีส่วนร่วมว่ามี 2 ลักษณะดังต่อไปนี้

1) การร่วมสนับสนุนทรัพยากร คือ การสนับสนุนเงิน วัสดุอุปกรณ์ แรงงาน หรือ การช่วยทำกิจกรรม เช่น การเข้าร่วมในการวางแผน การประชุมแสดงความคิดเห็น การดำเนินการ การติดตามและการประเมินผล เป็นต้น

2) อำนาจหน้าที่ของผู้เข้าร่วม คือ เป็นผู้ นำ เป็นกรรมการ หรือเป็นสมาชิกลักษณะ การมีส่วนร่วมนี้แสดงถึงลำดับอำนาจของผู้เข้าร่วม จึงมีการโต้แย้งว่า การมีส่วนร่วม โดยใช้วิธีการ พัฒนาความสามารถของประชาชน เป็นเพียงการเปิดโอกาสให้ประชาชนเข้าร่วมเพียงบางส่วน เพราะหลายกรณีประชาชนไม่มีโอกาสเข้าร่วมในการตัดสินใจ หากทางออกที่ควรเป็น ซึ่งเป็น การเสริมสร้างพลังอำนาจ (Empowerment) แก่ประชาชน

ลักษณะการมีส่วนร่วมของประชาชนมีพื้นฐานมาจากแรงจูงใจภายในเป็นสิ่งสำคัญ โดย เป็นแรงหนุนในการดำเนินกิจกรรม ในขณะที่เดียวกันก็อาจมาจากแรงจูงใจภายนอก ซึ่งอาจเกิดจาก บารมีหรือแรงบีบบังคับจากผู้มีอำนาจ การมีส่วนร่วมของประชาชนโดยส่วนใหญ่มักเป็นการเข้าร่วม ผ่านองค์กรที่จัดตั้งขึ้นของประชาชนเอง หรือเข้าร่วมในบางกิจกรรมที่เปิดโอกาสให้ภาคประชาชน เข้ามามีส่วนร่วม ทั้งนี้ประชาชนมักจะเข้ามามีส่วนร่วมในการสนับสนุนทรัพยากรต่าง ๆ เช่น แรงงาน วัสดุ เงิน ในกิจกรรมต่าง ๆ ซึ่งผลของการเข้ามามีส่วนร่วมจะทำให้เกิดการรวมพลังที่จะ สร้างอำนาจต่อรอง และเกิดความสามัคคีระหว่างสมาชิกของชุมชน

2.6.3 กระบวนการมีส่วนร่วม

กระบวนการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนา ได้สะท้อนให้เห็นปรากฏการณ์ของ การมีส่วนร่วมของประชาชนที่มีลักษณะเป็นขั้นตอนต่อเนื่องกัน โดยเปิดโอกาสให้ประชาชนมี ส่วนร่วมในทุกขั้นตอนที่สำคัญ ๆ ซึ่ง Cohen and Uphoff (1977 อ้างถึงใน พิชาย รัตนดิถก ณ ฎเกีต 2553: 276-277) ได้จำแนกการมีส่วนร่วมออกโดยอิงขั้นตอนต่าง ๆ เป็น 4 ประเภท คือ

1) การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ (Participation in Decision-Making) หมายถึง การ ที่ประชาชนมีส่วนร่วมในการคิดริเริ่มโครงการ โดยมีการอภิปรายถึงปัญหาและความต้องการ มีการ จัดลำดับความสำคัญของปัญหา การกำหนดทางเลือกว่าควรจะทำโครงการหรือกิจกรรมใดบ้าง และการตัดสินใจว่าจะทำโครงการหรือกิจกรรมใด นอกจากนี้การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจยัง ครอบคลุมไปถึงการตัดสินใจในระหว่างการดำเนินงานโครงการด้วย

2) การมีส่วนร่วมในการปฏิบัติ (Participation in Implementation) หมายถึงการที่ ประชาชนมีส่วนร่วมในการสนับสนุนทรัพยากรต่าง ๆ ให้กับโครงการ ทั้งในด้านเงิน แรงงาน วัสดุ อุปกรณ์ และการมีส่วนร่วมในการบริหารและประสานงานโครงการ ซึ่งแสดงถึงความตั้งใจของ

บุคคลที่ตอบสนองในเชิงบวกต่อโครงการย่อยที่แตกแขนงมาจากโครงการใหญ่ การมีส่วนร่วมในการปฏิบัติเป็นเงื่อนไขสำคัญที่ทำให้โครงการประสบผลสำเร็จ เพราะจะสามารถทำให้เกิดการดำเนินงานอย่างต่อเนื่องและยั่งยืน

3) การมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ (Participation in Benefits) การมีส่วนร่วมประเภทนี้มีสองนัยคือ การมีส่วนร่วมรับประโยชน์และร่วมรับผลสืบเนื่องในทางลบจากโครงการพัฒนา ผลประโยชน์ที่ได้รับอาจจะเป็นผลประโยชน์ทางวัตถุ (เช่น การมีรายได้และทรัพย์สินเพิ่มขึ้นและมั่นคงมากขึ้น หรือการมีสาธารณูปโภคที่เพียงพอ มีประสิทธิภาพหรือคุณภาพดี) ผลประโยชน์ทางสังคม (เช่น การได้รับการศึกษาหรือการรู้หนังสือมากขึ้น รวมทั้งการได้รับบริการด้านสังคมอื่น ๆ มากขึ้นและมีคุณภาพดีขึ้น) และผลประโยชน์ระดับบุคคล ได้แก่การมีความนับถือตนเองเพิ่มขึ้น มีพลังอำนาจทางการเมืองมากขึ้น และมีความรู้สึกถึงควมมีประสิทธิภาพของตนเอง ส่วนการได้รับผลทางลบมีหลายประการทั้งในด้านวัตถุเช่นการที่มีหนี้สินเพิ่มขึ้น ด้านสังคม เช่น ความแตกแยกและความขัดแย้งในชุมชน และด้านบุคคลเช่น การที่ประชาชนมีความรู้สึกว่าตนเองไร้อำนาจ ไร้ศักดิ์ศรี และได้รับความอยุติธรรม เป็นต้น

4) การมีส่วนร่วมในการประเมินผล (Participation in Evaluation) เป็นการที่ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการประเมินโครงการ ทั้งอย่างเป็นทางการและไม่เป็นทางการ รูปแบบการมีส่วนร่วมประเมินอย่างเป็นทางการ เช่น การเข้าร่วมประชุมเพื่อทบทวนและประเมินการดำเนินงานที่ผ่านมา การร่วมเป็นคณะกรรมการหรือคณะกรรมการในการประเมินผล หรือการเข้าร่วมเป็นคณะกรรมการในการวิจัยประเมินผล สำหรับการมีส่วนร่วมในการประเมินผลอย่างไม่เป็นทางการ เช่น การประชุมกลุ่มย่อยอย่างไม่เป็นทางการ หรือการพบปะพูดคุยแลกเปลี่ยนความคิดเห็นเกี่ยวกับการดำเนินงานของโครงการ เป็นต้น

อนงค์ พัฒนจักร (2535: 46) ได้กล่าวถึงการมีส่วนร่วมอย่างเป็นทางการตามขั้นตอนในการพัฒนาออกเป็น 5 ขั้นตอนดังนี้

1) ขั้นตอนที่ 1 การมีส่วนร่วมในการริเริ่มการพัฒนา ซึ่งเป็นขั้นตอนที่ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการค้นหาปัญหาและสาเหตุของปัญหาภายในชุมชน ตลอดจนมีส่วนร่วมในการตัดสินใจกำหนดความต้องการของชุมชน และมีส่วนในการจัดลำดับความสำคัญของความต้องการของกลุ่มหรือชุมชนของคนในชุมชน

2) ขั้นตอนที่ 2 การมีส่วนร่วมในขั้นตอนการวางแผนในการพัฒนา เป็นการมีส่วนร่วมในการกำหนดนโยบายและวัตถุประสงค์ของโครงการ กำหนดวิธีการและแนวทางการดำเนินงาน ตลอดจนกำหนดทรัพยากรและแหล่งทรัพยากรที่จะใช้

3) ขั้นตอนที่ 3 การมีส่วนร่วมในขั้นการดำเนินการพัฒนา เป็นขั้นตอนที่ประชาชน เข้ามามีส่วนร่วมในการสร้างประโยชน์ โดยการสนับสนุนทรัพยากร เงินทอง วัสดุอุปกรณ์และ แรงงานหรือเข้าร่วมบริหารงาน ประสานงานและดำเนินการขอความช่วยเหลือจากภายนอก เป็นต้น

4) ขั้นตอนที่ 4 การมีส่วนร่วมในขั้นการรับผลประโยชน์จากการพัฒนา เป็นขั้นตอน ที่ประชาชนมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ที่พึงได้รับจากการพัฒนา หรือยอมรับผลประโยชน์ อันเกิดจากการพัฒนาทั้งด้านวัตถุและจิตใจ ซึ่งอาจจะแสดงออกมาในเชิงรูปธรรมและนามธรรมต่อ สังคมหรือบุคคลก็ได้

5) ขั้นตอนที่ 5 การมีส่วนร่วมในขั้นประเมินผลการพัฒนา เป็นขั้นตอนที่ ประชาชน เข้าร่วมประเมินว่า การพัฒนาที่ได้กระทำไปนั้นสำเร็จตามวัตถุประสงค์เพียงใด ซึ่งในการประเมิน อาจปรากฏในรูปของการประเมินย่อย (Formative Evaluation) อันเป็นการประเมินผลก้าวหน้าเป็น ระยะ ๆ หรือกระทำในรูปของการประเมินผลรวม (Summative Evaluation) ซึ่งเป็นการประเมินผล สรุปรวบยอด

กระบวนการมีส่วนร่วมของประชาชน โดยส่วนใหญ่มักถูกกล่าวถึงในทิศทางเดียวกัน ซึ่ง สามารถสรุปออกมาได้ 4 ขั้นตอน คือ ขั้นตอนในการวางแผนและตัดสินใจของชุมชน ซึ่งเป็นการที่ ประชาชนมีส่วนร่วมในการตัดสินใจกำหนดความต้องการของชุมชน มีการลำดับความต้องการ กำหนดวิธีการและแนวทางการดำเนินงาน ขั้นตอนในการดำเนินโครงการ/กิจกรรม คือการที่ ประชาชนมีส่วนในการเข้าร่วมดำเนินโครงการหรือกิจกรรมต่าง ๆ ของโครงการทั้งในด้านการร่วม ปฏิบัติ การประสานกิจกรรมและการสนับสนุน ทรัพยากร แรงงานและวัสดุต่าง ๆ ขั้นตอนการร่วม รับผลประโยชน์ คือ การที่ประชาชนมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ที่เกิดจากการดำเนินกิจกรรม ในด้านวัตถุ สังคมและจิตใจ และขั้นตอนสุดท้าย คือการแบ่งปันแลกเปลี่ยนประสบการณ์ โดยการ ที่ประชาชนมีส่วนร่วมในการประชุม แลกเปลี่ยนประสบการณ์และทบทวนกิจกรรมต่าง ๆ ที่ผ่าน มาร่วมกันอันเป็นการร่วมเรียนรู้ที่ส่งผลต่อการพัฒนาศักยภาพของกลุ่มและบุคคลที่จะเป็นปัจจัย สำคัญในการขับเคลื่อนงานพัฒนาต่าง ๆ ในอนาคต

บทที่ 3

วิธีการศึกษา

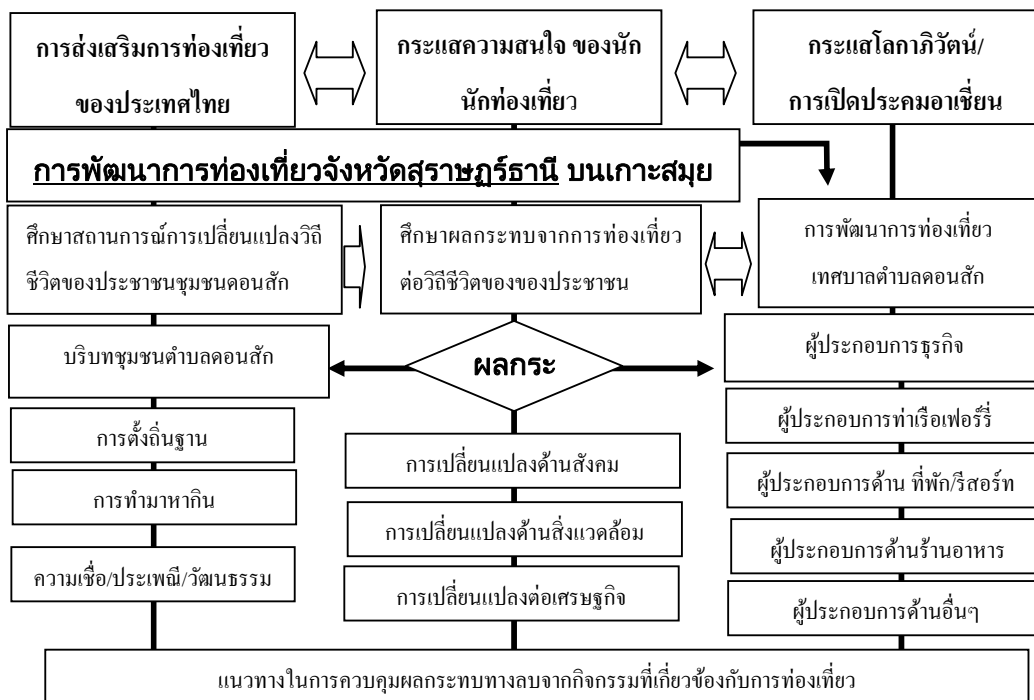
การศึกษา เรื่องผลกระทบของการท่องเที่ยวต่อวิถีชีวิตชุมชนตำบลดอนสัก จังหวัดสุราษฎร์ธานี เน้นศึกษาสถานการณ์ทางการท่องเที่ยวที่ส่งผลต่อการเปลี่ยนแปลงวิถีชีวิตของคนในชุมชนซึ่งเป็นการวิจัยที่ดำเนินการตามแนวทางการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research Approach) โดยมีรายละเอียดและขั้นตอนในการดำเนินการศึกษาดังต่อไปนี้

- 3.1 กรอบแนวคิดในการศึกษา
- 3.2 นิยามศัพท์ที่ใช้ในการศึกษา
- 3.3 วิธีการศึกษา
- 3.4 กลุ่มเป้าหมายและผู้ให้ข้อมูลที่สำคัญ
- 3.5 แนวทางการสัมภาษณ์แบบเจาะลึก
- 3.6 ลักษณะของข้อมูลที่รวบรวม
- 3.7 การวิเคราะห์ข้อมูล

3.1 กรอบแนวคิดในการศึกษา

ผู้วิจัยได้ทำการศึกษาริบทของชุมชนตำบลดอนสักโดยครอบคลุมความเป็นมาของชุมชนสภาพทางกายภาพของชุมชนสภาพทางสังคมเศรษฐกิจวัฒนธรรมและวิถีชีวิตของคนในชุมชนตลอดจนการสนับสนุนของหน่วยงานภาครัฐและภาคเอกชนในการพัฒนาการท่องเที่ยวซึ่งผู้วิจัยเชื่อว่าการส่งเสริมและพัฒนาการท่องเที่ยวดังกล่าว เป็นการทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงของชุมชนทั้งนี้ได้ประยุกต์แนวคิดเกี่ยวกับผลกระทบที่เกิดขึ้นจากการท่องเที่ยว โลกาภิวัตน์ และแนวคิดเกี่ยวกับวิถีชุมชน ที่มีส่วนในการขับเคลื่อนและพัฒนาชุมชนมาใช้ในการจัดการการท่องเที่ยวที่เกิดขึ้นกับชุมชนตำบลดอนสักมาเป็นกรอบแนวคิดในการศึกษาครั้งนี้

ภายใต้กรอบแนวคิดนี้ ผู้วิจัยได้ศึกษาสถานการณ์ทางการท่องเที่ยวที่ส่งผลต่อการเปลี่ยนแปลงวิถีชีวิตของคนในชุมชนและผลกระทบต่างๆที่ได้มีการกำหนดไว้คือ ผลกระทบจากการท่องเที่ยวต่อสิ่งแวดล้อม สังคม และเศรษฐกิจ และได้รวบรวมข้อมูลการส่งเสริมและพัฒนาการท่องเที่ยวของประเทศไทย การพัฒนาการท่องเที่ยวของจังหวัดสุราษฎร์ธานี การพัฒนาการท่องเที่ยวของเกาะสมุย และเกาะพะงัน และการปรับตัวของเทศบาลตำบลคอนสัก เพื่อการพัฒนาการท่องเที่ยวให้สอดคล้องกับการพัฒนาของจังหวัดสุราษฎร์ธานีที่เป็นเงื่อนไขสำคัญต่อการเปลี่ยนแปลงในชุมชนเห็นได้จากผู้ประกอบการธุรกิจการท่องเที่ยว เช่น ผู้ประกอบการทำเที่ยวเฟอร์รี่ ผู้ประกอบการบ้านพัก รีสอร์ท โฮมสเตย์ และผู้ประกอบการร้านอาหาร ตลอดจนผู้ประกอบการธุรกิจการท่องเที่ยวในด้านอื่นๆ ทั้งนี้ได้ให้ความสำคัญกับนักท่องเที่ยวทั้งชาวไทยและชาวต่างประเทศได้ให้ความสนใจในการเข้ามาลงทุนในชุมชนอย่างต่อเนื่อง ผลจากการรวบรวมข้อมูลที่ได้นำมาข้างต้น เพื่อให้ผู้นำชุมชน และประชาชนที่อาศัยอยู่ในพื้นที่ ได้เข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการผลกระทบที่เกิดจากการท่องเที่ยว ทำให้การพัฒนาการท่องเที่ยวในชุมชนมีการพัฒนาอย่างเหมาะสม และสอดคล้องกับบริบทของชุมชนด้วยการวางแผนการพัฒนา และการสร้างการรับรู้ การเข้าใจ การเข้าถึง และความตระหนักต่อการเปลี่ยนแปลงจากการพัฒนาการท่องเที่ยวที่อาจส่งผลกระทบต่อการดำเนินชีวิตของคนในชุมชน ดังแผนภาพที่ 3.1 ดังนี้

ภาพที่ 3.1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

3.2 นิยามศัพท์ที่ใช้ในการศึกษา

การนิยามศัพท์ที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ ถือเป็นความพยายามในการอธิบายชุดคำศัพท์เพื่อให้เกิดความเข้าใจร่วมกันจึงได้มีการรวบรวมคำศัพท์ที่มีความสำคัญในงานวิจัยไว้ดังต่อไปนี้

การบูรณาการ (Integration) หมายถึง การผนวกสิ่งใดสิ่งหนึ่ง โดยเอาลักษณะดีหรือลักษณะเด่นมารวมไว้ด้วยกัน

การท่องเที่ยว (Tourism) หมายถึง กิจกรรมในรูปแบบต่างๆ ที่เกิดขึ้น เช่น การดำน้ำ อาบแดด รวมถึงกิจกรรมเชิงผจญภัย อาทิ เดินป่า เทียวถ้ำ และการท่องเที่ยวเชิงนิเวศที่เกิดขึ้นในพื้นที่เทศบาลตำบลคอนสัก เกาะสมุย เกาะพะงัน และเกาะเต่า โดยมีการเดินทางไปยังสถานที่ท่องเที่ยว เพื่อเป็นการเปลี่ยนบรรยากาศ สัมผัสสิ่งแวดล้อม ตลอดจนการแสวงหาความสุขที่เกิดขึ้นจากกิจกรรมการท่องเที่ยว ที่เกิดขึ้นในสถานที่นั้นๆ

การวางแผนและการตัดสินใจของชุมชนหมายถึงการที่ประชาชนมีส่วนร่วมในการตัดสินใจกำหนดความต้องการของชุมชนมีการจัดลำดับความสำคัญของความต้องการและมีการกำหนดวิธีการและแนวทางในการดำเนินการจัดการท่องเที่ยวของชุมชนตำบลคอนสัก

การดำเนินงาน/กิจกรรมหมายถึงการที่ประชาชนในเทศบาลตำบลคอนสักเข้ามามีส่วนร่วมดำเนินงานประสานกิจกรรมและสนับสนุนทรัพยากรต่างๆที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยว ทั้งในด้านเงินแรงงานวัสดุอุปกรณ์

การรับผลประโยชน์หมายถึงการที่ประชาชนมีส่วนร่วมในการร่วมรับผลประโยชน์ด้านบวกสืบเนื่องจากการท่องเที่ยวได้แก่ 1) ผลประโยชน์ทางวัตถุคือการมีรายได้และทรัพย์สินเพิ่มขึ้นและมั่นคงมากขึ้นหรือการมีสาธารณูปโภคที่เพียงพอมีประสิทธิภาพหรือคุณภาพดี 2) ผลประโยชน์ทางสังคมได้แก่การได้รับความรู้และข่าวสารต่างๆมากขึ้นรวมทั้งการได้รับบริการด้านสังคมอื่นๆมากขึ้นและมีคุณภาพดีขึ้น 3) ผลประโยชน์ระดับบุคคลได้แก่การมีความนับถือตนเองเพิ่มขึ้นและมีความรู้สึกถึงความมีประสิทธิภาพของตนเอง

การเปลี่ยนแปลงด้านเศรษฐกิจ หมายถึง การเปลี่ยนแปลงจำนวนรายได้ของผู้ประกอบการด้านการท่องเที่ยวและประชาชนที่เกี่ยวข้องกับกิจกรรมการท่องเที่ยวในชุมชนตำบลคอนสัก ได้แก่ การประกอบอาชีพ รายได้ แบบแผนการใช้จ่าย

การเปลี่ยนแปลงด้านสังคมและวัฒนธรรม หมายถึง การเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นอย่างช้าๆ สม่่าเสมอภายในสังคมเดียวกัน และแต่ละคนก็มีส่วนช่วยให้เกิดการเปลี่ยนแปลงทางสังคมและวัฒนธรรม ได้แก่ ขนบธรรมเนียม ประเพณี กิจกรรมนันทนาการ การบริโภค การดำเนินชีวิต และวิถีชีวิตการแต่งกาย

การเปลี่ยนแปลงด้านสิ่งแวดล้อมจากการท่องเที่ยว หมายถึง การเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นหลังจากมีกิจกรรมการท่องเที่ยวในชุมชนตำบลคอนสัก ซึ่งก่อให้เกิดผลกระทบอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้ เช่น สภาพภูมิทัศน์ มลพิษทางอากาศ มลพิษทางเสียง มลพิษทางน้ำ และขยะ

การสนับสนุนของหน่วยงานภาครัฐหรือหน่วยงานเอกชนหมายถึง ลักษณะของการช่วยเหลือจากภาครัฐหรือภาคเอกชนต่อชุมชนในด้านต่างๆ ไม่ว่าจะเป็นรูปแบบการช่วยเหลือในการให้ความรู้การช่วยเหลือในรูปแบบของตัวเงิน

ความไว้วางใจหมายถึงบริบทของบุคคลหนึ่งที่สร้างความคาดหวังต่อการกระทำของบุคคลอื่น โดยความคาดหวังนี้จะมีผลต่อทางเลือกในการกระทำของเขาความไว้วางใจของประชาชนในชุมชนจะแสดงออกมาในรูปแบบของความไว้วางใจในการดูแล/จัดการทั้งในส่วนที่เป็นคุณค่าและมูลค่ากล่าวคือในส่วนที่เป็นคุณค่าคนในชุมชนสามารถไว้วางใจให้ผู้อื่นเป็นธุระดำเนินการแทนในเรื่องเกี่ยวกับบุคคลที่เป็นที่รักสิ่งมีชีวิตที่เป็นที่รักของตนเองฯลฯ ในด้านมูลค่าคนในชุมชนสามารถไว้วางใจในการดูแลจัดการทรัพย์สินที่มีโชเงินทองเช่นบ้านรถยนต์ฯลฯรวมไปถึงการเอาใจใส่ต่อส่วนรวมและการยอมรับกลุ่มผู้นำในชุมชน

เครือข่าย (Network) หมายถึง การมีปฏิสัมพันธ์ระหว่างสมาชิกในชุมชนกับกลุ่มทางสังคมอื่นๆเช่นหน่วยงานภาครัฐและหน่วยงานภาคเอกชนภายใต้วัตถุประสงค์หรือข้อตกลงอย่างใดอย่างหนึ่งอันส่งผลให้เกิดการเรียนรู้และการใช้ทรัพยากรร่วมกันให้เกิดประโยชน์สูงสุด

ชุมชน (Community) หมายถึง กลุ่มประชาชนที่มีพื้นที่อาศัยในแหล่งเดียวกันไม่ว่าจะในเมืองหรือในชนบท และให้หมายความรวมถึงกลุ่มประชาชนที่มีความสนใจร่วมกันและอยู่ในพื้นที่ใกล้เคียงกันหรือสื่อสารถึงกันได้ โดยมีผลประโยชน์ด้านสังคมและวัฒนธรรมเกี่ยวข้องเชื่อมโยงกัน ทำกิจกรรมอันชอบด้วยกฎหมายและศีลธรรมร่วมกัน มีการดำเนินการอย่างต่อเนื่อง อีกทั้งมีการจัดการและการแสดงเจตนาแทนกลุ่มได้

ธุรกิจ (Business) หมายถึง กิจกรรมต่างๆที่ก่อให้เกิดการผลิตสินค้าและบริการ โดยมีการซื้อขายแลกเปลี่ยนกันและมีวัตถุประสงค์เพื่อต้องการประโยชน์หรือกำไรจากการกระทำกิจกรรม

ธุรกิจเรือนแรม (Guest House) หมายถึง ธุรกิจที่พักที่ดัดแปลงจากบ้านเก่าหรือสร้างขึ้นใหม่เพื่อแบ่งเป็นห้องให้นักท่องเที่ยวเข้าพักแรม โดยเก็บค่าเช่าโดยปกติจะตั้งอยู่ย่านชุมชนเมืองใหญ่ๆที่เป็นแหล่งท่องเที่ยวที่นักท่องเที่ยวจะมาเช่านอนเฉพาะเวลากลางคืน

ธุรกิจบ้านพักในบ้าน (Home Stay) หมายถึง ธุรกิจที่พักที่เจ้าของบ้านแบ่งห้องพักในบ้านของตนเองที่จัดสร้างขึ้นหรือดัดแปลงเป็นห้องพักแรมให้นักท่องเที่ยวเข้าพักแรมโดยเก็บค่าเช่าตามปกติก็ให้บริการแก่นักท่องเที่ยวที่ต้องการเรียนรู้วิถีชีวิตและความเป็นอยู่พื้นที่บ้านอัตราค่าเช่าอยู่ในระดับต่ำ

ธุรกิจบังกะโล (Bungalow) หมายถึง ที่พักแบบบ้านเป็นหลังๆให้นักท่องเที่ยวพักโดยเก็บค่าเช่าตามปกติมักตั้งอยู่บริเวณใกล้แหล่งท่องเที่ยวไม่มีสิ่งอำนวยความสะดวกให้อัตราค่าเช่าอยู่ในระดับค่อนข้างต่ำ

ธุรกิจหมู่บ้านตากอากาศ (Resort) หมายถึง ธุรกิจที่พักที่สร้างขึ้นเพื่อบริการแก่นักท่องเที่ยวซึ่งประกอบด้วยอาคารหลายๆอาคารแต่ละอาคารจะมีห้องพักจำนวนหนึ่งให้นักท่องเที่ยวเข้าพักแรมโดยเก็บค่าเช่ามีสิ่งอำนวยความสะดวกแก่ผู้มาพักได้ใช้ร่วมกัน

นักท่องเที่ยว (Tourist) หมายถึง บุคคลที่เดินทางจากท้องถิ่นเป็นถิ่นที่อยู่โดยปรกติของตนไปยังท้องถิ่นอื่นเป็นการชั่วคราวด้วยความสมัครใจ และด้วยวัตถุประสงค์อันมิใช่เพื่อไปประกอบอาชีพหรือหารายได้

ผลกระทบ (Impact) หมายถึง สิ่งที่เกิดขึ้นตามมาหลังจากเกิดการท่องเที่ยว โดยที่มิได้เป็นผลที่เกิดขึ้นทันที ดังนั้นผลกระทบจึงเป็นสิ่งที่เกิดขึ้นหลังจากเกิดผลผลิตแล้วระยะเวลาหนึ่ง และอาจมีทั้งด้านที่เป็นผลทางบวกและด้านที่เป็นผลทางลบ

วิถีชุมชน หมายถึง แบบแผนการดำรงชีวิตของชุมชนตำบลคอนสัก ทั้งในด้านเศรษฐกิจ สังคม วัฒนธรรม และสิ่งแวดล้อม

สถานการณ์ (Situation) หมายถึง เหตุการณ์ที่มีความหมายในสายตาของผู้กระทำซึ่งอาจจะไม่ใช่ข้อเท็จจริงทั้งหมดของสถานการณ์ในสายตาของผู้อื่นก็ได้ สถานการณ์อาจจะเป็นเหตุเป็นผลซึ่งกันและกันหรืออาจจะไร้เหตุผลก็ได้

3.3 วิธีการรวบรวมข้อมูล

ในการศึกษานี้ ผู้วิจัยได้ยึดแนวทางการวิจัยเชิงคุณภาพโดยได้กำหนดแนวทางศึกษาและรวบรวมข้อมูลเพื่อได้ข้อมูลที่ครบถ้วน ถูกต้อง อย่างรอบด้านและครอบคลุมในทุกมิติ ที่ ด้วยการศึกษาดูเอกสาร การสัมภาษณ์การสังเกตแบบไม่มีส่วนร่วมและการสังเกตแบบมีส่วนร่วม นอกจากนี้ผู้วิจัยใช้วิธีการตรวจสอบข้อมูลด้วยวิธีการตรวจสอบแบบสามเส้า (Triangulation) โดยพิจารณาจาก เวลา สถานที่ และบุคคลที่แตกต่างกัน สำหรับวิธีในการวิเคราะห์ข้อมูลใช้วิธีการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) โดยผู้วิจัยได้นำข้อมูลที่รวบรวมมาจัดหมวดหมู่ตามหัวข้อ ทำการวิเคราะห์หาความสอดคล้องของเนื้อหา ทัศนคติ โดยยึดหลักตรรกะและเทียบเคียงกับแนวคิด ทฤษฎีความถูกต้องกับบริบทของชุมชน เพื่อความชัดเจนเป็นรูปธรรม ดังนี้

3.3.1 การทบทวนเอกสาร (Documentary Review) โดยพิจารณาจากเอกสารที่มีความน่าเชื่อถือ เช่น บทความทางวิชาการ รายงานผลการปฏิบัติงาน รายงานงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง หนังสือ และตำรา ฯลฯ ทั้งนี้ผู้วิจัยได้สำรวจเอกสารที่เกี่ยวข้องกับสถานการณ์การท่องเที่ยวทั้งระดับโลก และระดับประเทศ ตลอดจนนโยบายการส่งเสริมการท่องเที่ยวของประเทศไทย และของจังหวัด สุราษฎร์ธานี รวมทั้งเทศบาลตำบลคอนสัก เพื่อนำมาใช้ในวิเคราะห์ข้อมูลให้มีความครอบคลุมมากยิ่งขึ้น

3.3.2 การสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview) ได้ทำการสัมภาษณ์ผู้ที่เกี่ยวข้องทางตรง เป็นแหล่งข้อมูลหลัก ได้แก่ นายกเทศบาลเมืองคอนสัก คณะผู้บริหารเทศบาลตำบลคอนสัก ผู้นำชุมชน แกนนำชุมชน ผู้ที่มีความรู้ความสามารถในชุมชน และผู้สูงอายุในชุมชนที่มีบทบาทสำคัญในชุมชน ส่วนข้อมูลลำดับรองได้จากการสัมภาษณ์ผู้เกี่ยวข้องทางอ้อม เช่น ผู้ประกอบการธุรกิจท่องเที่ยว นักท่องเที่ยว และประชาชนในแต่ละชุมชน เป็นต้น

3.3.3 การสังเกตแบบไม่มีส่วนร่วม (Non-participant Observation) ใช้สำหรับสังเกตความเป็นอยู่และวิถีชีวิตของคนในชุมชนตำบลคอนสัก โดยได้เข้าไปสัมผัสวิถีชีวิตของคนในท้องถิ่นทั้งในวันธรรมดาและวันหยุดสุดสัปดาห์ ตลอดจนในช่วงเทศกาลการท่องเที่ยวที่มีนักท่องเที่ยวจำนวนมากเดินทางมายังท่าเทียบเรือเฟอร์รี่ และแหล่งท่องเที่ยวที่สำคัญของชุมชน ทั้งนี้เพื่อสังเกตบรรยากาศของการท่องเที่ยวและการบริการต่างๆในชุมชน

3.3.4 การสังเกตแบบมีส่วนร่วม (Participant Observation) ในระหว่างที่เก็บข้อมูลในพื้นที่ คณะบริหารเทศบาลตำบลคอนสัก กำนันตำบลคอนสัก เจ้าหน้าที่จากหน่วยงานภาครัฐ ผู้ใหญ่บ้าน ผู้นำชุมชน ตลอดจนเจ้าหน้าที่ที่มีส่วนรับผิดชอบจัดทำแผนยุทธศาสตร์ท้องถิ่น ได้เชิญผู้วิจัยเข้าร่วมในกระบวนการจัดทำแผนยุทธศาสตร์เทศบาลตำบลคอนสักทำให้มีโอกาสได้เข้าไปเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยวิธีนี้ ในฐานะเป็นเสมือนเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องกับการจัดทำแผนฯ คนหนึ่ง

3.4 การเลือกพื้นที่ศึกษา กลุ่มเป้าหมายและผู้ให้ข้อมูลที่สำคัญ

3.4.1 การเลือกพื้นที่ศึกษา

การเลือกพื้นที่ศึกษาเป็นขั้นตอนที่สำคัญมากต่อการได้มาซึ่งข้อมูลที่ต้องการ ครบถ้วน และเหมาะสมสำหรับใช้ในการอธิบายปรากฏการณ์ที่ต้องการศึกษาดังนั้นการเลือกพื้นที่ศึกษาจะต้องกระทำอย่างรอบคอบโดยอาศัยการเลือกเชิงทฤษฎี (Theoretical Sampling) ซึ่งมีหลักสำคัญคือเป็นพื้นที่ที่สอดคล้องและตรงตามวัตถุประสงค์ของการวิจัยปัญหาวิจัยและกรอบแนวคิดในการวิจัยในการศึกษาในครั้งนี้ ได้ทำการเลือกชุมชนที่มีพื้นที่ตั้งอยู่ใกล้กับแหล่งท่องเที่ยวและเป็นพื้นที่ตั้งของท่าเทียบเรือของบริษัทราชาเฟอร์รี่ จำกัด ท่าเทียบเรือ บริษัทซีทรานเฟอร์รี่ จำกัด และท่าเทียบเรือเอนกประสงค์คอนสัก รวมทั้งชุมชนที่ได้ดำเนินธุรกิจการท่องเที่ยวและกิจกรรมท่องเที่ยวโดยผู้วิจัยได้พิจารณาเลือกชุมชนสำหรับทำการศึกษา ทั้งหมด 4 ชุมชน ประกอบด้วย ชุมชนเกาะเรต ชุมชนท้องอ่าว ชุมชนบางน้ำจืดและชุมชนนางกำ

3.4.2 กลุ่มเป้าหมายและแหล่งที่มาของข้อมูล

ในการศึกษาครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ทำการรวบรวมข้อมูลจากผู้ที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยว ซึ่งมีกลุ่มเป้าหมายคือ ประชาชนที่อาศัยอยู่ในเขตเทศบาลตำบลคอนสัก โดยเฉพาะประชาชนที่อาศัยอยู่ในชุมชนท้องอ่าว ชุมชนเกาะเรต ชุมชนบางน้ำจืด และชุมชนนางกำ รวมถึง กลุ่มนักท่องเที่ยวทั้งชาวไทย และชาวต่างประเทศ ผู้ประกอบการธุรกิจการท่องเที่ยว เช่น ร้านอาหาร ที่พัก บริการเรือเที่ยว และร้านขายของที่ระลึก ส่วนผู้ให้ข้อมูลที่สำคัญ ประกอบด้วย นายกเทศบาลเมืองคอนสัก คณะผู้บริหารเทศบาล กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน แกนนำชุมชน ตลอดจนผู้สูงอายุที่มีบทบาทสำคัญในชุมชน รวมผู้ให้ข้อมูลที่สำคัญ ทั้งหมดจำนวน 18 คน ทั้งนี้ ผู้วิจัยได้กำหนดคุณสมบัติสำหรับผู้ให้ข้อมูลที่สำคัญคือ ต้องเป็นผู้ที่มีบทบาทในการขับเคลื่อนแผนยุทธศาสตร์ท้องถิ่น หรืออาจเป็นผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องในการพัฒนาชุมชน เนื่องจากลักษณะของบุคคลเหล่านี้จะสามารถบ่งชี้ถึงการระบุปัญหา กระบวนการแก้ไขปัญหา และการค้นหาวิธี หรือแนวทางที่เหมาะสมในการบริหารจัดการ

กับความเปลี่ยนแปลงจากการท่องเที่ยวที่ได้ส่งผลกระทบต่อวิถีชุมชน โดยสิ่งที่สำคัญคือ บุคคลเหล่านั้นต้องเต็มใจในการให้ข้อมูล เพื่อแสดงความสอดคล้องของกลุ่มผู้ให้ข้อมูลสำคัญและแหล่งที่มาของข้อมูล รวมทั้งการเลือกพื้นที่สำหรับใช้ในการศึกษา จึงขอสรุปไว้ดังตารางที่ 3.1 ดังนี้

ตารางที่ 3.1 แสดงจำนวนผู้ให้ข้อมูลที่สำคัญ

ผู้ให้ข้อมูล/แหล่งข้อมูล	คำอธิบาย	จำนวนกลุ่มตัวอย่าง
1. ผู้นำท้องถิ่น/ฝ่ายบริหาร	ผู้นำท้องถิ่น เป็นผู้ที่มิบทบาทต่อการพัฒนาชุมชนจากการกำหนดนโยบาย	6 คน
1.1 นายกเทศบาลเมืองดอนสัก	ซึ่งในการศึกษาวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยจึงได้	
1.2 สมาชิกเทศบาลตำบลดอนสัก	กำหนดให้ผู้นำท้องถิ่นเป็นผู้ให้ข้อมูลสำคัญ	
เน้นไปยังคณะผู้บริหาร (รองนายก)		
1.3 กำนันตำบลดอนสัก		
2. ผู้นำชุมชน	ในส่วนของกลุ่มผู้นำชุมชน ผู้วิจัยได้	3 คน
2.1 ผู้นำชุมชนเกาะแรด	กำหนดไว้เป็นผู้ให้ข้อมูลสำคัญด้าน	
2.2 ผู้นำชุมชนท้องอ่าว	บริบทของชุมชนแต่ละชุมชน เพื่อหา	
2.3 ผู้นำชุมชนบางน้ำจืด	ความเชื่อมโยงข้อมูลของชุมชน ในการอธิบายปรากฏการณ์ความเปลี่ยนแปลงของชุมชน ที่เกิดจากแหล่งท่องเที่ยว	
3. ผู้ที่มีความรู้ในการเปลี่ยนแปลงของชุมชน	การเก็บข้อมูลผู้ที่มีความรู้และผู้สูงอายุที่มีบทบาทสำคัญในชุมชน เพื่อการ	6 คน
3.1 ปราชญ์ชุมชน	บอกเล่าเรื่องราวการเปลี่ยนแปลงของ	
3.2 ผู้สูงอายุในชุมชนที่มีบทบาทสำคัญในชุมชน	ชุมชน ความเป็นอยู่ของคนในชุมชน ก่อนมีการท่องเที่ยวและหลังจากมีการพัฒนาการท่องเที่ยว	

ตารางที่ 3.1(ต่อ)

ผู้ให้ข้อมูล/แหล่งข้อมูล	คำอธิบาย	จำนวนกลุ่มตัวอย่าง
4. ผู้ที่มีผลประโยชน์จากการ ท่องเที่ยวในชุมชน	การเก็บรวบรวมข้อมูลจากผู้ ประกอบการธุรกิจการท่องเที่ยว ผู้วิจัย	3 คน
4.1 ผู้ประกอบการธุรกิจการ ท่องเที่ยว	ได้แบ่งออกเป็น 3 ลักษณะคือ 1. ผู้ประกอบการทำเทียบเรือเฟอร์รี่ 2. ผู้ประกอบการร้านอาหาร 3. ผู้ประกอบการที่ให้บริการที่พัก	
รวม 18 คน		

3.5 แนวคำถามสำหรับการสัมภาษณ์แบบเจาะลึก

ในการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview) กับผู้ให้ข้อมูลที่สำคัญ ได้ใช้เทคนิคการสัมภาษณ์ที่ไม่มีการกำหนดกฎเกณฑ์เกี่ยวกับคำถามและลำดับขั้นตอนของการสัมภาษณ์ไว้ล่วงหน้า แต่เป็นการพูดคุยสนทนาตามธรรมชาติ (Naturalistic Inquiry) ดังนั้นผู้วิจัยจึงได้มีการกำหนดประเด็นการสัมภาษณ์ไว้เบื้องต้น เป็นแนวคำถามสำหรับการสัมภาษณ์ (Interview Guidelines) ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ ดังตารางที่ 3.2

ตารางที่ 3.2 แสดงประเด็นการสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลหลัก

ผู้ให้ข้อมูล/แหล่งข้อมูล	ประเด็นการสัมภาษณ์
1. ผู้นำท้องถิ่น/ฝ่ายบริหาร	1) ความเป็นมาของชุมชน
1.1) นายกเทศบาลเมืองคอนสัก	2) วิถีชีวิตของคนตำบลคอนสักในปัจจุบัน
1.2) สมาชิกเทศบาลฯ	3) การทำมาหากินของชาวตำบลคอนสัก
1.3) กำนันตำบลคอนสัก	4) วัฒนธรรมประเพณี ความเชื่อของคนในชุมชน
	5) การพัฒนาชุมชนคอนสักเพื่อรองรับนักท่องเที่ยว
	6) กระบวนการพัฒนาชุมชนคอนสัก
	7) ศักยภาพการรองรับนักท่องเที่ยว
	8) วิถีชีวิตของคนตำบลคอนสักในปัจจุบัน

ตารางที่ 3.2(ต่อ)

ผู้ให้ข้อมูล/แหล่งข้อมูล	ประเด็นการสัมภาษณ์
	9) ข้อดี ข้อเสียของการพัฒนาที่ผ่านมา 10) ผลกระทบที่เกิดจากการท่องเที่ยว 11) การจัดการกับผลกระทบ/สภาพปัญหาของชุมชน 12) ข้อเสนอแนะ
2. ผู้นำชุมชน 2.1) ผู้นำชุมชนเกาะเรต 2.2) ผู้นำชุมชนท้องอ่าว 2.3) ผู้นำชุมชนบางน้ำจืด 2.4) ผู้ชุมชนนางกำ	1) ความเป็นมาของชุมชนเป็นอย่างไร 2) วิถีชีวิต/การประกอบอาชีพของคนในชุมชน 3) วัฒนธรรม/ความเชื่อของแต่ละหมู่บ้าน 4) ข้อดี ข้อเสียของการพัฒนาที่ผ่านมา 5) ความคิดเห็นในการพัฒนาชุมชน เพื่อรองรับการท่องเที่ยว 6) สาเหตุของการเปลี่ยนแปลง/สภาพปัญหาของชุมชน 7) ข้อเสนอแนะ
3. ผู้ที่มีความสามารถ ความรู้ในการเปลี่ยนแปลงของชุมชน 3.1) ปราชญ์ชุมชน 3.2) ผู้สูงอายุในชุมชนที่มีบทบาทสำคัญในชุมชน	1) ความเป็นมาของชุมชนเป็นอย่างไร 2) วิถีชีวิต/การประกอบอาชีพของคนในชุมชน 3) วัฒนธรรม/ความเชื่อของแต่ละชุมชน 4) ข้อดี ข้อเสียของการพัฒนาที่ผ่านมา 5) ความคิดเห็นในการพัฒนาชุมชน เพื่อรองรับการท่องเที่ยว 6) สาเหตุของการเปลี่ยนแปลง 7) สภาพปัญหาของชุมชน 8) ข้อเสนอแนะ
4. ผู้ที่มีผลประโยชน์จากการท่องเที่ยวในชุมชน 4.1) ผู้ประกอบการธุรกิจการท่องเที่ยว	1) เริ่มต้นกิจการเมื่อไหร่/ทำอะไรบ้าง และมีวิธีการอย่างไร 2) ผลของการประกอบการเป็นอย่างไรบ้าง/มีปัญหาอะไรบ้าง 3) การส่งเสริมของเทศบาลคอนสัก 4) การเข้ามาควบคุมในการประกอบกิจการ 5) มองอนาคตการท่องเที่ยวในชุมชนคอนสักเป็นอย่างไร 6) ข้อเสนอแนะเพื่อการพัฒนา

3.6 ลักษณะของข้อมูลที่รวบรวม

จากวิธีการเก็บรวบรวมข้อมูลที่กล่าวข้างต้นทั้ง 4 วิธีที่ได้อธิบายไว้เบื้องต้น ผู้วิจัยได้แยกข้อมูลที่ได้จากการรวบรวมข้อมูลออกเป็น 2 ประเภท ดังนี้

1) ข้อมูลทุติยภูมิ (Secondary Data) เป็นข้อมูลที่ได้จากการเก็บรวบรวม ด้วยการศึกษาเอกสารที่เกี่ยวข้องกับชุมชนตำบลคอนสัก ได้แก่ ข้อมูลการตั้งถิ่นฐาน ข้อมูลความเชื่อประเพณี พิธีกรรมต่าง ๆ ของแต่ละชุมชน และเอกสารที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาการท่องเที่ยวของเทศบาลตำบลคอนสักรวมทั้งเอกสารการพัฒนาการท่องเที่ยวของจังหวัดสุราษฎร์ธานี และการพัฒนาการท่องเที่ยวเกาะสมุย เกาะพะงัน เกาะเต่า และหมู่เกาะอ่างทอง เพื่อเป็นแนวทางในการศึกษาข้อมูลเบื้องต้น ทั้งด้านลักษณะกายภาพ อาณาเขตชุมชน สภาพพื้นที่ การประกอบอาชีพและผลจากการพัฒนาการท่องเที่ยว จนทำให้ชุมชนเกิดความเปลี่ยนแปลง และส่งผลกระทบต่อวิถีชีวิต เศรษฐกิจ สังคม สิ่งแวดล้อมและระบบนิเวศทางทะเล ตามกรอบแนวคิดของการศึกษา

2) ข้อมูลปฐมภูมิ (Primary Data) เป็นข้อมูลที่ได้จากการเก็บรวบรวมข้อมูลภาคสนาม ด้วยการสัมภาษณ์เชิงลึกและการสังเกต ตามกรอบประเด็นคำถามที่ได้กำหนดไว้ โดยแนวคำถามที่ใช้ในการสัมภาษณ์เป็นคำถามแบบปลายเปิดให้ผู้ที่ถูกสัมภาษณ์ได้แสดงความคิดเห็นอย่างเป็นอิสระ ทั้งนี้ในการสัมภาษณ์ ผู้วิจัยใช้เพียงการควบคุมประเด็นที่ได้กำหนดไว้ เพื่อให้ตรงตามวัตถุประสงค์ของการศึกษาโดยตั้งอยู่บนความยืดหยุ่นและความเหมาะสมกับสถานการณ์

3.7 การวิเคราะห์ข้อมูล

ในการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพที่ได้จากการสัมภาษณ์และจากการสังเกต รวมทั้งการสำรวจเอกสาร ผู้วิจัยได้นำข้อมูลมาทำการตรวจสอบความครบถ้วนและความสมบูรณ์ของเนื้อหา แล้วจึงทำการจัดหมวดหมู่เนื้อหาตามหัวข้อและประเด็นการศึกษา โดยได้กำหนดหัวข้อหลักสำหรับการนำเสนอผลออกเป็น 7 หัวข้อ ตามลำดับ ดังต่อไปนี้

- 1) บริบทชุมชนเทศบาลตำบลคอนสัก
- 2) วิถีชีวิตของคนในชุมชนตำบลคอนสัก
- 3) การวิเคราะห์การพัฒนาการท่องเที่ยว
- 4) การวิเคราะห์ศักยภาพของชุมชน
- 5) การเปลี่ยนแปลงชุมชนที่เกิดจากการท่องเที่ยว
- 6) ผลกระทบต่อการเปลี่ยนแปลงของชุมชนที่เกิดจากการท่องเที่ยว

7) แนวทางการแก้ไขผลกระทบที่สอดคล้องกับชุมชน

ผู้วิจัยได้ใช้การวิเคราะห์ข้อมูลทั้ง 7 ประเด็น ที่ได้กล่าวข้างต้น ด้วยวิเคราะห์เนื้อหา จัดหมวดหมู่และอธิบายในลักษณะของการพรรณนาความ กรอบวัตถุประสงค์การวิจัยใน 4 ประเด็น ดังนี้

1) เพื่อศึกษาสถานการณ์ความเปลี่ยนแปลงของชุมชนตำบลคอนสัก ในด้านการเปลี่ยนแปลงของวิถีชีวิตทั้งก่อนและหลังการพัฒนาการท่องเที่ยว โดยในส่วนนี้ได้รวบรวมข้อมูลทั้งจากข้อมูลทุติยภูมิและข้อมูลปฐมภูมิ เพื่อเชื่อมโยงความสอดคล้องการพัฒนาการท่องเที่ยวของประเทศไทย การพัฒนาการท่องเที่ยวของจังหวัดสุราษฎร์ธานี และการปรับตัวจากการพัฒนาการท่องเที่ยวของเทศบาลตำบลคอนสัก โดยเป็นการรวบรวม เอกสาร แผนยุทธศาสตร์การท่องเที่ยว และนโยบายการพัฒนาการท่องเที่ยวของรัฐบาล รวมทั้งเอกสารของชุมชน ตลอดจนงานวิจัยที่มีบริบทคล้ายคลึงกับการพัฒนาการท่องเที่ยวของชุมชนตำบลคอนสัก นอกจากนี้ผู้วิจัยได้ผนวกข้อมูลการสัมภาษณ์เชิงลึกของผู้ให้ข้อมูลสำคัญ ทั้ง 18 คน อันประกอบด้วย นายกเทศบาลตำบลคอนสัก คณะผู้บริหารเทศบาล กำนันตำบลคอนสัก ผู้นำชุมชน ผู้ที่มีความรู้ความสามารถในชุมชน ผู้สูงอายุ และผู้ที่มีส่วนได้ส่วนเสียต่อการท่องเที่ยว เช่น ผู้ประกอบการท่าเทียบเรือเฟอร์รี่ ผู้ประกอบการโรงแรม บ้านพัก รีสอร์ท ผู้ประกอบการร้านอาหาร และพ่อค้า แม่ค้า ที่ขายของฝากและของที่ระลึกให้กับนักท่องเที่ยว โดยใช้เทคนิคการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) และเขียนอธิบายเชิงพรรณนา (Description)

2) ศึกษาการเปลี่ยนแปลงของชุมชนที่เกิดขึ้นจากการดำเนินกิจกรรมบริการการท่องเที่ยวที่ทำให้เกิดส่งผลกระทบต่อวิถีชีวิตของคนในชุมชนตำบลคอนสัก โดยการรวบรวมข้อมูลจากการสัมภาษณ์เชิงลึกต่อผู้นำชุมชน รวมทั้งจากการสังเกตความเปลี่ยนแปลงทั้งจากวิถีชีวิตของคนในชุมชนคอนสัก ทั้งทางด้านสังคม เศรษฐกิจ และสิ่งแวดล้อม ตลอดจนผลกระทบที่เกิดจากการปรับเปลี่ยนวิถีชีวิต หลังจากมีการท่องเที่ยว รวมทั้งความต้องการ และความคิดเห็นของชุมชนต่อการเข้ามาของการท่องเที่ยว และการจัดการกับความเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้น แนวคิดต่างๆของชุมชนในการจัดการกับการปรับเปลี่ยนจากวิถีชุมชนที่เปลี่ยนแปลงไป

3) ศึกษาการเปลี่ยนแปลงวิถีชุมชนและผลกระทบที่เกิดจากการเปลี่ยนแปลงวิถีชีวิตของชุมชน โดยการใช้การวิเคราะห์ข้อมูลการพัฒนาการท่องเที่ยวของจังหวัดสุราษฎร์ธานี และการพัฒนาการท่องเที่ยวของเทศบาลตำบลคอนสัก ไปพร้อมกับการรวบรวมข้อมูลจากการสัมภาษณ์ประชาชนและผู้ให้ข้อมูลหลัก ด้วยการใช้วิธีสัมภาษณ์แบบเจาะลึก พร้อมทั้งใช้การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงเหตุผลเพื่อเปรียบเทียบความสัมพันธ์ข้อมูล เพื่อการเชื่อมโยงข้อมูลถึงการเปลี่ยนแปลงวิถีชุมชนในด้านเศรษฐกิจ สังคม วัฒนธรรม และสิ่งแวดล้อม ที่ได้กำหนดไว้ตามกรอบแนวคิดในการศึกษา เพื่อนำ

ข้อมูลหลังจากมีการพัฒนาการท่องเที่ยว และความต้องการของนักท่องเที่ยวรวมทั้งความคิดเห็นของชุมชนต่อการเข้ามาของการท่องเที่ยว ตลอดจนการจัดการกับการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นเชื่อมโยงกับแนวคิดทฤษฎีต่างๆ ในการอภิปรายผลการศึกษา

4) เพื่อหาแนวทางร่วมกับผู้นำชุมชนและประชาชนในชุมชน ต่อการลดผลกระทบทางลบ และหาแนวทางการจัดการการท่องเที่ยวที่เหมาะสมของชุมชน ด้วยวิธีการวิเคราะห์ความเปลี่ยนแปลงของชุมชน และผลกระทบที่ส่งผลต่อการดำเนินชีวิตของคนในชุมชนตำบลคอนสัก เป็นการวิเคราะห์จากการประเมินสภาพอนาคตทางสังคมของชุมชน ที่ได้คาดการณ์ผลกระทบที่เกิดขึ้นในการดำเนินกิจกรรมการท่องเที่ยวในอนาคต และประเมินความต้องการของประชาชนในชุมชน ต่อการท่องเที่ยวในอนาคต โดยการเปรียบเทียบสถานการณ์จากความคิดเห็น และสร้างภาพในอนาคต เพื่อให้เกิดการเรียนรู้ร่วมกันระหว่างผู้วิจัย และผู้ให้ข้อมูลจากการวิจัยครั้งนี้

ดังนั้นเพื่อให้เห็นถึงความเชื่อมโยงของวัตถุประสงค์ ลักษณะของข้อมูล แหล่งข้อมูลและวิธีการศึกษา จึงได้นำเสนอเป็นตารางแสดงความสัมพันธ์ไว้ดังตารางที่ 3.3

ตารางที่ 3.3 แสดงความเชื่อมโยงข้อมูล วิธีการรวบรวม และการวิเคราะห์ข้อมูล

วัตถุประสงค์	ผู้ให้ข้อมูล/แหล่งข้อมูล	วิธีการรวบรวมข้อมูล	วิธีวิเคราะห์ข้อมูล
1. เพื่อสถานการณ์การเปลี่ยนแปลงวิถีชีวิตของประชาชนชุมชนตำบลคอนสัก	1.1 ผู้สูงอายุ	1.1 In depth Interview	1.1 Content Analysis
	1.2 ผู้ที่มีความรู้ความของชุมชน	1.2 Observation	(การวิเคราะห์เนื้อหา)
	1.3 แกนนำชุมชน	- การสังเกตแบบมีส่วนร่วม	1.2 Logical Analysis
	1.4 ผู้นำชุมชน	- การสังเกตแบบไม่มีส่วนร่วม	(การวิเคราะห์เชิงตรรกะ)
	1.5 เอกสารข้อมูลชุมชน	มีส่วนร่วม	
	1.6 เอกสารที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยว เช่น แผนยุทธศาสตร์การท่องเที่ยว, นโยบายการการท่องเที่ยว	1.3 การสำรวจ การทบทวน และวิเคราะห์เอกสารที่เกี่ยวข้อง	

ตารางที่ 3.3(ต่อ)

วัตถุประสงค์	ผู้ให้ข้อมูล/แหล่งข้อมูล	วิธีรวบรวมข้อมูล	วิธีวิเคราะห์ข้อมูล
2. เพื่อศึกษาผลกระทบจากการท่องเที่ยวต่อวิถีชีวิตของประชาชน	2.1 นายกเทศบาลเมืองคอนสัก 2.2 กำนันตำบลคอนสัก 2.3 สมาชิกเทศบาลคอนสัก 2.4 ผู้นำชุมชน 2.5 ผู้ประกอบการ 2.6 ประชาชนที่อาศัยอยู่ในเทศบาลตำบลคอนสัก	2.1 In depth Interview 2.2 สัมภาษณ์อย่างไม่เป็นทางการ (บางส่วน) 2.3 การสังเกตแบบไม่มีส่วนร่วม	2.1 Content Analysis (การวิเคราะห์เนื้อหา) 2.2 Typology Analysis (การวิเคราะห์แบบแยกแยะเพื่อให้เห็นประเด็นชัดเจนขึ้น)
3. เพื่อศึกษาแนวทางการควบคุมผลกระทบทางลบจากกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยวต่อการพัฒนาในเทศบาลตำบลคอนสัก อำเภอคอนสัก จังหวัดสุราษฎร์ธานี	3.1 นายกเทศบาลเมืองคอนสัก 3.2 กำนันตำบลคอนสัก 3.3 สมาชิกเทศบาลคอนสัก 3.4 ผู้นำชุมชน	3.2 In depth Interview 3.2 Observation - การสังเกตแบบมีส่วนร่วม	3.1 Content Analysis (การวิเคราะห์เนื้อหา) 3.2 Typology Analysis (การวิเคราะห์แบบแยกแยะ) 3.3 Logical Analysis (การวิเคราะห์เชิงตรรกะ)

บทที่ 4

ผลการศึกษา

การวิจัยเชิงคุณภาพเรื่องผลกระทบของการท่องเที่ยวต่อวิถีชุมชน ตำบลคอนสัก อำเภอดอนสัก จังหวัดสุราษฎร์ธานีได้ทำการรวบรวมข้อมูลด้วยการสัมภาษณ์แบบเจาะลึกเป็นหลัก เสริมด้วยการสังเกตแบบไม่มีส่วนร่วม ทั้งนี้ผู้วิจัยได้กำหนดกลุ่มเป้าหมายคือ ผู้ที่อาศัยอยู่ในเขตเทศบาลตำบลคอนสัก โดยเฉพาะ ประชาชนที่อาศัยอยู่ในชุมชนท่องเที่ยว ชุมชนเกาะแรต ชุมชนบางน้ำจืด และชุมชนนางกำ รวมถึง กลุ่มนักท่องเที่ยวทั้งชาวไทย และชาวต่างประเทศ ผู้ประกอบการธุรกิจการท่องเที่ยว เช่น ร้านอาหาร ที่พัก บริการเรือเที่ยว และร้านขายของที่ระลึก ส่วนผู้ให้ข้อมูลที่สำคัญประกอบด้วย นายกเทศบาลเมืองคอนสัก คณะผู้บริหารเทศบาล กำนัน ผู้นำชุมชน แกนนำชุมชน ตลอดจนผู้สูงอายุที่มีบทบาทสำคัญในชุมชน รวมผู้ให้ข้อมูลที่สำคัญ จำนวน 18 คน โดยผู้วิจัยได้กำหนดคุณสมบัติสำหรับผู้ให้ข้อมูลที่สำคัญคือ ต้องเป็นผู้ที่มีบทบาทในการขับเคลื่อนแผนยุทธศาสตร์การพัฒนาท้องถิ่น หรือเป็นผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องในการพัฒนาชุมชน เนื่องจากลักษณะของบุคคลเหล่านี้จะสามารถบ่งชี้ถึงสภาพปัญหาของแต่ละชุมชน แก้ไขปัญหา และมีกระบวนการหรือแนวทางที่เหมาะสมในการจัดการกับความเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นจากกิจกรรมการท่องเที่ยว และส่งผลกระทบต่อการดำเนินชีวิตของคนในชุมชน โดยสิ่งสำคัญในการรวบรวมข้อมูล คือ บุคคลเหล่านั้นต้องเต็มใจในการให้ข้อมูล เพื่อความสมบูรณ์ของเนื้อหา ได้มีการกำหนดหัวข้อดังต่อไปนี้

- 4.1 บริบทชุมชน
- 4.2 วิถีชีวิตของคนในชุมชน
- 4.2 วิเคราะห์การส่งเสริมและการพัฒนาการท่องเที่ยว
- 4.3 การวิเคราะห์ศักยภาพของชุมชน
- 4.4 การเปลี่ยนแปลงชุมชนที่เกิดจากการท่องเที่ยว
- 4.5 ผลกระทบต่อการเปลี่ยนแปลงของชุมชนที่เกิดจากการท่องเที่ยว
- 4.6 แนวทางที่เหมาะสมและสอดคล้องกับบริบทชุมชน

4.1 บริบทชุมชน

4.1.1 อาณาบริเวณของพื้นที่

เพื่อแสดงให้เห็นถึงสภาพสถานการณ์การเปลี่ยนแปลงในการดำเนินชีวิตของคนที่อยู่อาศัยอยู่ในชุมชนตำบลคอนสัก อำเภอคอนสัก จังหวัดสุราษฎร์ธานี ที่เกิดขึ้นอันเนื่องมาจากการท่องเที่ยวในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ ตรงกับวัตถุประสงค์การศึกษา ข้อที่ 1 คือเพื่อศึกษาสถานการณ์การเปลี่ยนแปลงของการท่องเที่ยว ที่ส่งผลกระทบต่อวิถีชีวิตของประชาชนในเขตเทศบาลตำบลคอนสัก โดยผู้วิจัยได้กำหนดอาณาบริเวณที่ใช้ในการศึกษาคือพื้นที่เทศบาลตำบลคอนสัก ซึ่งประกอบด้วย ชุมชนเทศบาล ชุมชนปากคอนสัก ชุมชนทองไมล์ ชุมชนโพธิ์ทอง ชุมชนทางข้าม ชุมชนก้ามเจริญ ชุมชนบางนางบน ชุมชนบ้านคราม ชุมชนเกาะแรต ชุมชนท้องอ่าว ชุมชนบางน้ำจืด และชุมชนนางกำ โดยในเขตเทศบาลคอนสัก เป็นที่ตั้งของที่ว่าการอำเภอคอนสัก ส่วนราชการ สถานีอนามัย โรงพยาบาล และสถานที่สำคัญต่างๆ รวมทั้งเป็นที่ตั้งของท่าเรือขนส่งทางน้ำที่สำคัญของประเทศจำนวน 3 ท่า คือท่าเรือราชาเฟอร์รี่ ท่าเรือชิทรานเฟอร์รี่ และท่าเรือเอนกประสงค์ตำบลคอนสัก ที่ใช้เป็นแหล่งขนส่งทางทะเล อำนวยความสะดวกให้กับผู้ที่ต้องการเดินทาง ไปยังเกาะสมุย เกาะพะงัน เกาะเต่า และหมู่เกาะอ่างทอง

สำหรับวิธีการรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยได้ใช้วิธีการสำรวจเอกสารที่เกี่ยวข้องกับชุมชน และจากการสำรวจพื้นที่ชุมชน รวมทั้งใช้วิธีสังเกตแบบมีส่วนร่วม ในประเด็นที่เกี่ยวกับบริบท การตั้งถิ่นฐาน การประกอบอาชีพ และสถานที่สำคัญของชุมชน ร่วมกับเทศบาลตำบลคอนสัก ผู้นำชุมชน ทั้ง 12 ชุมชน ผู้สูงอายุในชุมชน ตลอดจนผู้ที่มีความรู้เกี่ยวกับการทำแผนที่ศักยภาพของเทศบาลตำบลคอนสัก ซึ่งจากการได้ข้อมูลเบื้องต้น พบว่า เทศบาลตำบลคอนสักมีระยะทางห่างจากกรุงเทพมหานคร ราว 700 กิโลเมตร ตามทางหลวงหมายเลข 401 และ 4142 โดยมีพื้นที่โดยรวมประมาณ 21 ตารางกิโลเมตร และมีอาณาเขตติดต่อดังนี้คือ ทิศเหนือติดกับอ่าวบ้านดอนจังหวัดสุราษฎร์ธานี โดยแหลมทวดอยู่เหนือสุด ทิศใต้ติดกับรอยต่อของอำเภอกาญจนดิษฐ์ จังหวัดสุราษฎร์ธานี ทิศตะวันออก ติดกับอำเภอขนอม จังหวัดนครศรีธรรมราช ทิศตะวันตกติดกับอ่าวบ้านดอนด้านปากอ่าวคอนสักเขาชะโงก ของจังหวัดสุราษฎร์ธานี ดังภาพที่ 4.1

ภาพที่ 4.2 แสดงปากคลองตำบลคอนสัก

แหล่งที่มา: เทศบาลตำบลคอนสัก, 2557.

ลักษณะเช่นนี้ ทำให้ทั้งสองฝั่งคลองปากคอนสัก เต็มไปด้วยป่าชายเลนที่อุดมสมบูรณ์ รวมทั้งเป็นที่อาศัยของสัตว์น้ำ ทั้งน้อยใหญ่หลากหลายชนิด ดังภาพที่ 4.3

ภาพที่ 4.3 แสดงป่าชายเลนในเขตชุมชนตำบลคอนสัก

ความอุดมสมบูรณ์ของป่าชายเลนบริเวณปากคลองคอนสัก และอ่าวคอนสัก ทำให้บริเวณนี้มีสัตว์น้ำเข้ามาอยู่อาศัย และเข้ามาทำการผสมพันธุ์ รวมทั้งการอนุบาลสัตว์ในวัยอ่อน เนื่องจากป่าชายเลนเป็นพื้นที่ที่เหมาะสมสำหรับสัตว์น้ำที่มีขนาดเล็ก ซึ่งช่วงที่สัตว์น้ำจะผสมพันธุ์และวางไข่ จะอยู่ในช่วงเดือนกุมภาพันธ์ ถึงเดือนพฤษภาคม ของทุกปี ทำให้ในช่วง 3 เดือนนี้เป็นที่รู้กันว่าถึงช่วงฤดูกาลปิดอ่าวคอนสัก เพื่อให้สัตว์น้ำที่อาศัยอยู่ในบริเวณนี้ ได้วางไข่ และอนุบาลสัตว์น้ำวัยอ่อน ด้วยการดำเนินการของกรมประมง และชาวประมงในชุมชนตำบลคอนสัก ดังภาพที่ 4.4

ภาพที่ 4.4 แสดงการปิดอ่าวเพื่อการผสมพันธุ์ และการอนุบาลสัตว์ในวัยอ่อนของเทศบาลคอนสัก แหล่งที่มา: เทศบาลตำบลคอนสัก, 2558.

ด้วยความอุดมสมบูรณ์ทางทรัพยากรธรรมชาติ ส่งผลให้เทศบาลตำบลคอนสักส่งเสริมและพัฒนาท้องถิ่นให้เป็นศูนย์กลางทางการประมงของภาคใต้ ด้วยการสร้างท่าเทียบเรือประมงขนาดใหญ่ขึ้นในพื้นที่เทศบาลตำบลคอนสัก เพื่อเป็นการเพิ่มศักยภาพการขนส่งทางทะเล และเมื่อได้สัมภาษณ์นายกเทศบาลตำบลคอนสัก เกี่ยวกับการพัฒนาศักยภาพการขนส่งทางทะเลของเทศบาลตำบลคอนสัก ทำให้ทราบว่า ได้มีการพัฒนาเส้นทางคมนาคม เพื่อการเชื่อมต่อกับท่าเทียบเรือประมงของจังหวัดระนอง และจังหวัดภูเก็ต ที่อยู่ทางฝั่งทะเลอันดามัน ทำให้สามารถขนถ่ายสินค้าได้รวดเร็วและประหยัดค่าใช้จ่ายในการขนส่งสินค้าทางทะเลมากขึ้น ทั้งนี้นายกเทศบาล ยังได้อธิบายเพิ่มเติมว่า ผลจากการพัฒนาเส้นทางขนส่ง ยังทำให้การเดินทางด้วยรถยนต์ของนักท่องเที่ยว ที่จะเดินทางไปท่องเที่ยวยังเกาะสมุย เกาะพะงัน และเกาะเต่า มีความสะดวกและปลอดภัยมากยิ่งขึ้น

โดยเมื่อสอบถามถึงรายละเอียดเกี่ยวกับการพัฒนาระบบการขนส่งทางน้ำของเทศบาลตำบลคอนสัก ต่อผู้บริหารเทศบาล ทำให้ทราบว่า ในอดีตท่าเทียบเรือเฟอร์รี่ ที่ใช้ขนส่งนักท่องเที่ยวไปยังเกาะสมุย และเกาะพะงัน ตั้งอยู่ในพื้นที่อำเภอขนอม จังหวัดนครศรีธรรมราช แต่ด้วยระยะทางที่ค่อนข้างไกล และการเดินทางไม่ค่อยสะดวก จึงทำให้ผู้ประกอบการด้านท่าเทียบเรือเฟอร์รี่ หันมาเลือกพื้นที่ชุมชนบางน้ำจืด ที่ตั้งอยู่ในตำบลคอนสัก เป็นที่ตั้งของท่าเทียบเรือเฟอร์รี่ เนื่องจากมีระบบการขนส่งที่สะดวกรวดเร็วกว่า และเหตุผลอีกประการที่สำคัญคือ สามารถพัฒนาเส้นทางคมนาคมควบคู่ไปพร้อมกับแผนยุทธศาสตร์การท่องเที่ยวของจังหวัดสุราษฎร์ธานีได้อย่างมีประสิทธิภาพมากขึ้น ปัจจุบันมีท่าเทียบเรือเฟอร์รี่ ที่ใช้ขนส่งผู้โดยสาร จำนวน 3 ท่าเทียบเรือ ในเทศบาลตำบลคอนสัก คือ ท่าเทียบเรือ บริษัทราชาเฟอร์รี่ จำกัดท่าเทียบเรือ บริษัทซีทรานเฟอร์รี่ จำกัด และท่าเทียบเรือเอกชนประสงค์คอนสัก ดังภาพที่ 4.5 และ ภาพที่ 4.6 และภาพที่ 4.7 ดังนี้

ภาพที่ 4.5 แสดงท่าเทียบเรือบริษัทราชาเฟอร์รี่ จำกัด

ภาพที่ 4.6 แสดงท่าเทียบเรือบริษัทซีทรานเฟอร์รี่ จำกัด

ภาพที่ 4.7 แสดงท่าเทียบเรือเอนกประสงค์ตำบลคอนสัก

4.1.3 สภาพภูมิอากาศ

สำหรับรายละเอียดเกี่ยวกับสภาพภูมิอากาศของชุมชนตำบลคอนสัก ผู้วิจัยจึงได้สัมภาษณ์ชาวประมงพื้นบ้านในชุมชนท่องเที่ยว ที่มีความรู้เกี่ยวกับการพยากรณ์สภาพภูมิอากาศ ทำให้ทราบว่า ลักษณะภูมิอากาศของชุมชนตำบลคอนสัก มีลมแรง อากาศค่อนข้างร้อน และมีฝนตกชุกเกือบตลอดทั้งปีสามารถแบ่งออกเป็น 2 ฤดูกาล คือ

- 1) ฤดูฝน จากการสัมภาษณ์ชาวประมงพื้นบ้านในชุมชนท่องเที่ยว ทำให้ทราบว่า ฤดูฝนเริ่มประมาณเดือนพฤษภาคม ถึงประมาณเดือนมกราคม รวมเป็นระยะเวลา 9 เดือน แบ่งเป็น 2 ช่วง คือ ช่วงที่ 1 ประมาณเดือนพฤษภาคมถึงประมาณเดือนกันยายน และช่วงที่ 2 คือ ประมาณเดือนตุลาคมถึงประมาณเดือนมกราคม
- 2) ฤดูแล้ง จะมี 3 เดือนด้วยกัน คือ ประมาณเดือนกุมภาพันธ์ ถึงเดือนเมษายน

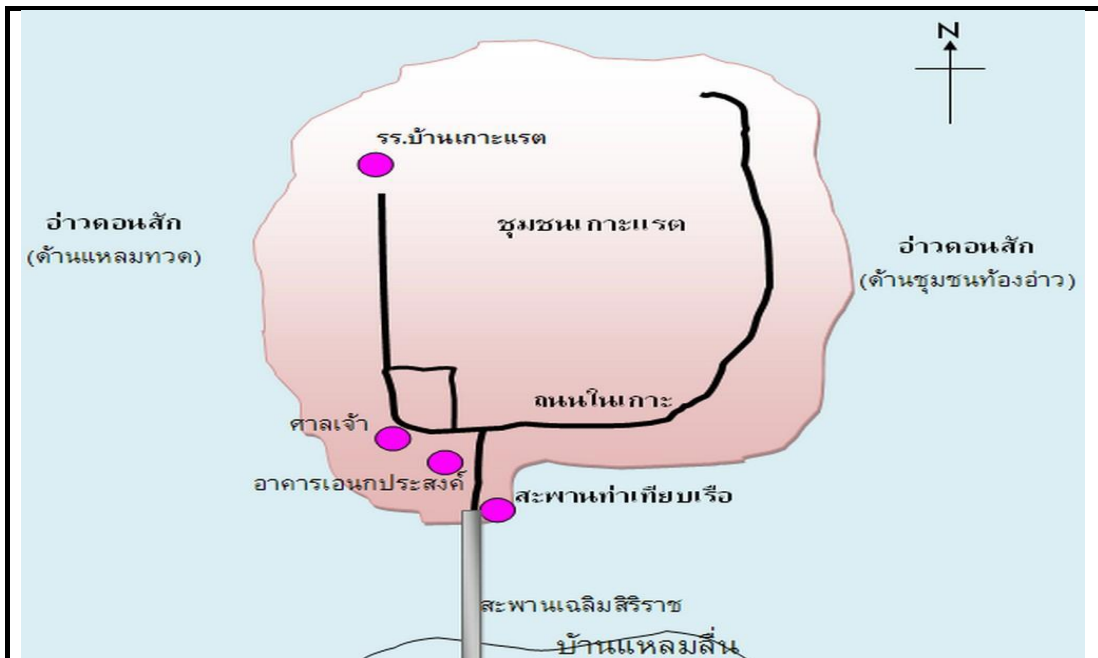
4.1.4 ลักษณะการปกครอง

ลักษณะการปกครองของเทศบาลเมืองคอนสัก จากการสัมภาษณ์นายกเทศบาล ทำให้ทราบว่า พื้นที่ในความรับผิดชอบของเทศบาลเมืองคอนสัก มีทั้งหมด 21 ตารางกิโลเมตร ประกอบด้วย 11 ชุมชน ได้แก่ ชุมชนเกาะแรต ชุมชนเทศบาล ชุมชนทางข้าม ชุมชนทองไมล์ ชุมชนบ้านคราม

ชุมชนโพธิ์ทอง ชุมชนบางนางบน ชุมชนท้องอ่าว ชุมชนปากคอนสัก ชุมชนบางน้ำจืด และชุมชนก้าวเจริญ ทั้งนี้ผู้วิจัยได้ทำการศึกษา ชุมชนนางคำเพิ่มเติม เนื่องจากเป็นพื้นที่ตั้งของ ท่าเทียบเรือบริษัทราชาเฟอร์รี่ จำกัด จึงได้มีการรวบรวมข้อมูล เพื่อแสดงเป็นแผนที่ศักยภาพดังต่อไปนี้

4.1.4.1 ชุมชนเกาะแรต

ชุมชนเกาะแรต จากการรวบรวมข้อมูลของเจ้าหน้าที่เทศบาลคอนสัก ร่วมกับผู้วิจัย และแกนชุมชนเกาะแรต ทำให้ทราบว่า พื้นที่ทั้งหมดของชุมชนมีสถานะเป็นเกาะ ต้องใช้สะพานเฉลิมพระเกียรติในการคมนาคมตั้งอยู่ทางทิศเหนือของเทศบาลตำบลคอนสักประชากรส่วนใหญ่เป็นคนไทยเชื้อสายจีนประกอบอาชีพประมงเป็นหลักชุมชนนี้เป็นที่รู้จักในหมู่นักท่องเที่ยวชาวไทยที่ชื่นชอบในอาหารทะเล เนื่องจากสามารถเลือกซื้ออาหารทะเลที่มีความสด และราคาถูก โดยมีอาณาเขตดังภาพที่ 4.8

ภาพที่ 4.8 แสดงพื้นที่ชุมชนเกาะแรต (โดยสังเขป)

แหล่งที่มา: เทศบาลตำบลคอนสักและแกนนำชุมชนเกาะแรต, 2558.

ทิศเหนือ	ติดกับ	ทะเลอ่าวไทย
ทิศใต้	ติดกับ	ชุมชนเทศบาลด้านแหลมลิ้น
ทิศตะวันออก	ติดกับ	ทะเลอ่าวไทยด้านชุมชนท้องอ่าว
ทิศตะวันตก	ติดกับ	ทะเลอ่าวไทยด้านแหลมทวดชุมชนทองไมล์

จากการสำรวจ ข้อมูล ณ 11 กุมภาพันธ์ 2558 พบว่าชุมชนเกาะแรดมีสถานที่สำคัญประกอบด้วย

- 1) โรงเรียนบ้านเกาะแรด
- 2) สะพานเฉลิมสิริราช (แหลมลิ้น – เกาะแรด)
- 3) ศาลเจ้าบ้านเกาะแรด
- 4) สะพานปลา (ขายอาหารทะเล)

4.1.4.2 ชุมชนเทศบาล

ชุมชนเทศบาลจากการรวบรวมข้อมูลของเจ้าหน้าที่เทศบาลคอนสัก ร่วมกับผู้วิจัย และแกนชุมชนเทศบาล ทำให้ทราบว่า ชุมชนตั้งอยู่ทางทิศเหนือของเทศบาลประชากรส่วนใหญ่เป็นคนในท้องถิ่นและมีบางส่วนที่ย้ายถิ่นฐานมาจากจังหวัดอื่นๆ โดยทั่วไปประกอบอาชีพรับราชการ เนื่องจากพื้นที่ชุมชนเป็นที่ตั้งของสถานที่ราชการ ซึ่งมีบ้านพักของส่วนราชการอยู่จำนวนมากมีอาณาเขต ดังภาพที่ 4.9

ภาพที่ 4.9 แสดงพื้นที่ชุมชนเทศบาล (โดยสังเขป)

แหล่งที่มา: เทศบาลตำบลคอนสักและแกนนำชุมชนเทศบาล, 2558.

ทิศเหนือ	ติดกับ	ชุมชนเกาะแรดซึ่งมีทะเลกั้นซึ่งห่างราว 500 เมตร
ทิศใต้	ติดกับ	ชุมชนทางข้ามโดยมีถนนคอนสักบ้านโนนเป็นแนวเขต

ทิศตะวันออก ติดกับ ชุมชนท้องอ่าวโดยมีเส้นแบ่งเขตชุมชนเทศบาลและ
ชุมชนท้องอ่าวเป็นแนวเขต

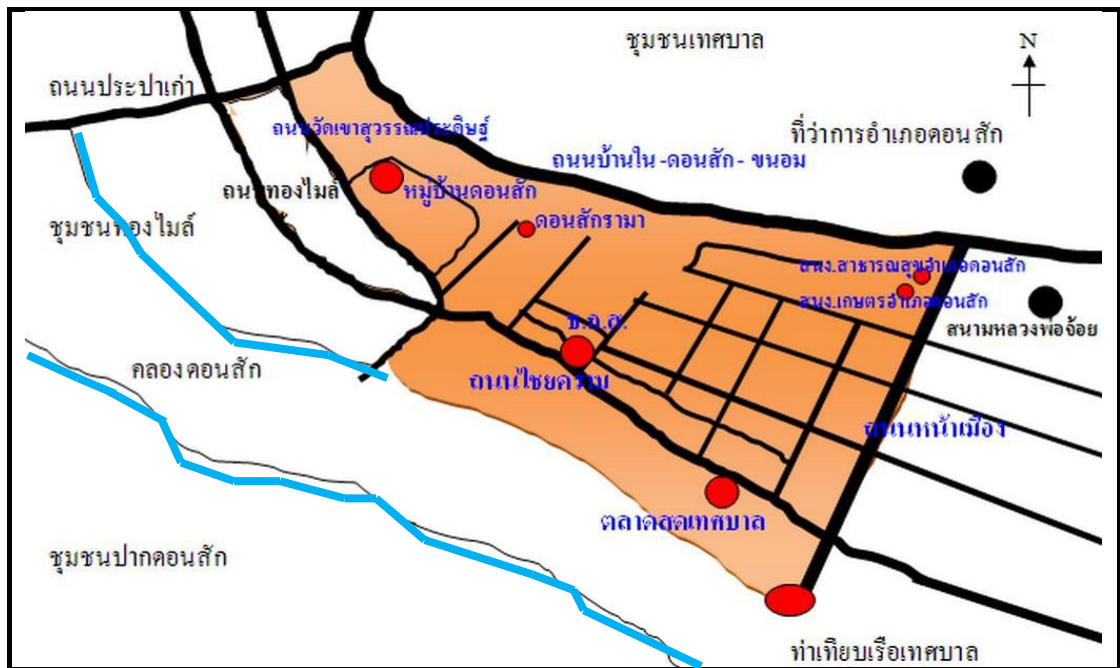
ทิศตะวันตก ติดกับ ชุมชนทองไมล์โดยมีถนนวังหินเป็นแนวเขต

จากการสำรวจ ข้อมูล ณ 11 กุมภาพันธ์ 2558 พบว่าในชุมชนเทศบาลมีสถานที่สำคัญ
ที่ตั้งอยู่ในชุมชนประกอบด้วย

- 1) ที่ว่าการอำเภอคอนสาร
- 2) สำนักงานที่ดินอำเภอคอนสาร
- 3) สถานีตำรวจภูธรอำเภอคอนสาร
- 4) โรงพยาบาลคอนสาร
- 5) หมวดการทางคอนสาร
- 6) บริษัททศท. คอบเปอร์เรชั่นจำกัด (มหาชน) สาขาคอนสาร
- 7) บริษัทไปรษณีย์ไทยจำกัดสาขาคอนสาร
- 8) สำนักงานการไฟฟ้าส่วนภูมิภาคสาขาคอนสาร
- 9) สำนักงานการประปาส่วนภูมิภาคสาขาย่อยคอนสาร
- 10) โรงเรียนองค์การบริหารส่วนจังหวัดสุราษฎร์ธานี 1 (คอนสารผดุงวิทย์)

4.1.4.3 ชุมชนทางข้าม

ชุมชนทางข้ามตั้งอยู่บนพื้นที่หมู่ที่ 5 ตำบลคอนสาร (บางส่วน) ค่อนไปด้านทิศ
ตะวันตกของเทศบาลตำบลคอนสาร เป็นที่ตั้งและศูนย์กลางการพาณิชย์มีประชากรอาศัยอยู่อย่าง
หนาแน่นประชาชนส่วนใหญ่เป็นคนไทยในท้องถิ่นส่วนใหญ่ประกอบอาชีพค้าขายและรับจ้างมี
อาณาเขต ดังภาพที่ 4.10

ภาพที่ 4.10 แสดงพื้นที่ชุมชนทางข้าม (โดยสังเขป)

แหล่งที่มา: เทศบาลตำบลคอนสัก และแกนนำชุมชนทางข้าม, 2558.

ทิศเหนือ	ติดกับ	ชุมชนทองไมล์ โดยมีถนนประปาเก่าเป็นแนวเขต
ทิศใต้	ติดกับ	ชุมชนปากคอนสัก โดยมีคลองปากคอนสักเป็นแนวเขต และชุมชนบ้านคราม โดยมีถนนหน้าเมืองเป็นแนวเขต
ทิศตะวันออก	ติดกับ	ชุมชนเทศบาล โดยมีถนนคอนสัก - บ้านโนนเป็นแนว
ทิศตะวันตก	ติดกับ	ชุมชนทองไมล์ โดยมีถนนวัดเขาสวรรณประดิษฐ์

จากการสำรวจ ข้อมูล ณ 11 กุมภาพันธ์ 2558 พบว่าชุมชนทางข้ามมีสถานที่สำคัญ

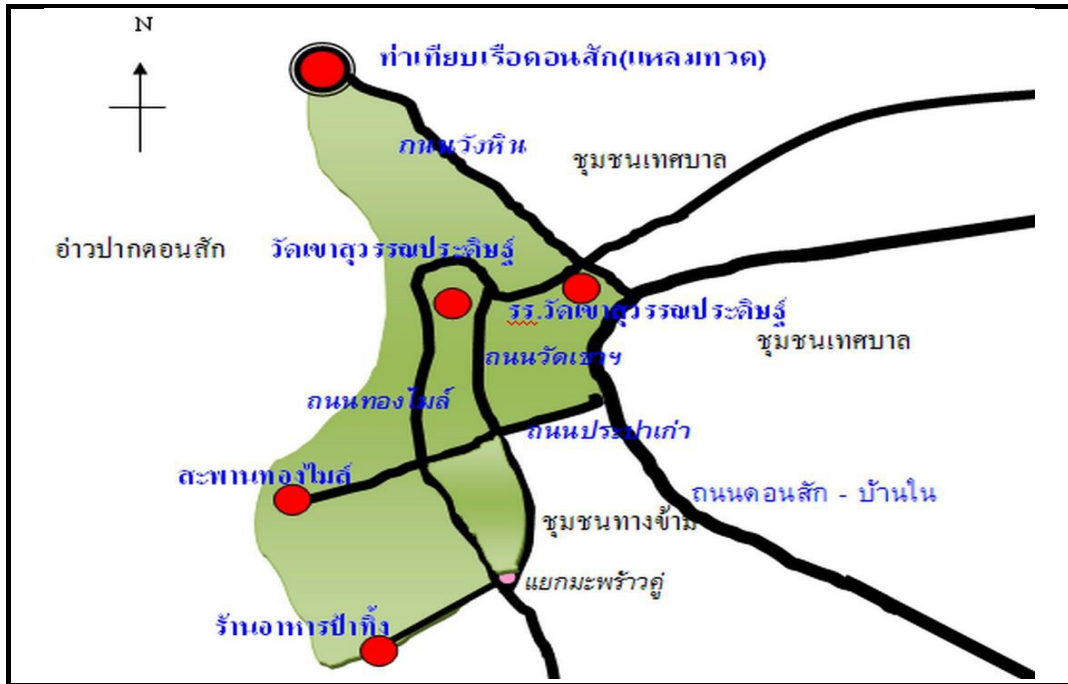
ที่ตั้งในชุมชนประกอบด้วย

- 1) ตลาดสดเทศบาล
- 2) ธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร
- 3) ท่าเทียบเรือเทศบาล
- 4) สำนักงานสาธารณสุขอำเภอคอนสัก
- 5) สำนักงานเกษตรอำเภอคอนสัก

4.1.4.4 ชุมชนทองไมล์

ชุมชนทองไมล์จากการรวบรวมข้อมูลของเจ้าหน้าที่เทศบาลคอนสัก ร่วมกับ ผู้วิจัย และแกนชุมชนทองไมล์ ทำให้ทราบว่าชุมชนตั้งอยู่ทางด้านทิศตะวันตกเฉียงเหนือของ

เทศบาลดอนสักประชากรในชุมชนส่วนใหญ่มีฐานะค่อนข้างยากจนประกอบอาชีพรับจ้างและทำประมงชายฝั่งเป็นหลักมีอาณาเขต ดังภาพที่ 4.11

ภาพที่ 4.11แสดงพื้นที่ชุมชนทองไมล์ (โดยสังเขป)

แหล่งที่มา: เทศบาลตำบลดอนสัก และแกนนำชุมชนทองไมล์, 2558.

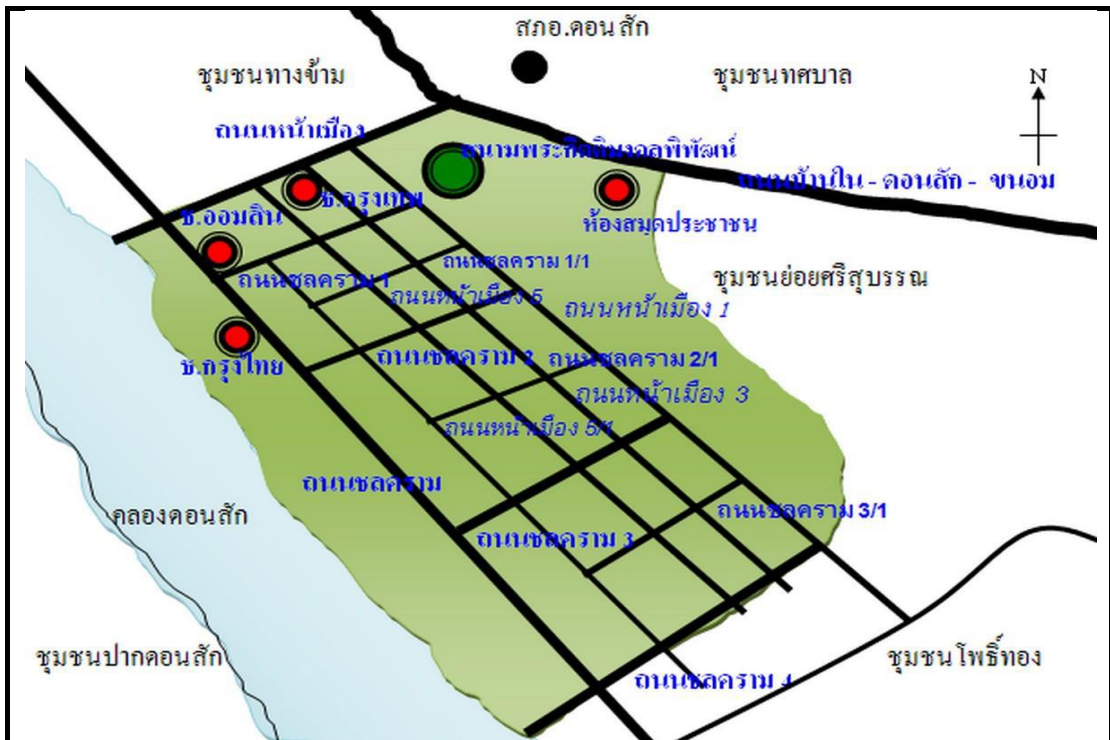
ทิศเหนือ	ติดกับ	ทะเลอ่าวไทยด้านแหลมทวด
ทิศใต้	ติดกับ	ชุมชนทางข้ามโดยมีถนนประปาเก่าเป็นแนวเขต
ทิศตะวันออก	ติดกับ	ชุมชนเทศบาลโดยมีถนนวังหินเป็นแนวเขต
ทิศตะวันตก	ติดกับ	ทะเลอ่าวไทยด้านอ่าวปากดอนสัก

จากการสำรวจ ข้อมูล ณ 11 กุมภาพันธ์ 2558 พบว่าชุมชนทองไมล์มีสถานที่สำคัญที่ตั้งอยู่ในชุมชนประกอบด้วย

- 1) วัดเขาสวรรณประดิษฐ์
- 2) โรงเรียนวัดเขาสวรรณประดิษฐ์
- 3) ท่าเทียบเรือเอนกประสงค์ดอนสัก (แหลมทวด)
- 4) โรงเรียนอนุบาลชุลีกร
- 5) สถานีวิทยุชุมชนดอนสัก 104 MHz
- 6) ร้านอาหารป่าทิ้ง

4.1.4.5 ชุมชนบ้านคราม

ชุมชนบ้านครามจากการรวบรวมข้อมูลของเจ้าหน้าที่เทศบาลคอนสัก ร่วมกับผู้วิจัยและแกนชุมชนบ้านคราม ทำให้ทราบว่าเป็นชุมชนที่ตั้งอยู่ใจกลางเมืองคอนสัก ซึ่งเป็นบริเวณย่านการพาณิชย์ของเทศบาลตำบลคอนสักมีประชาชนอาศัยอยู่ในชุมชนจำนวนมากส่วนใหญ่ประกอบอาชีพค้าขายและรับจ้างเป็นหลักมีอาณาเขต ดังภาพที่ 4.12

ภาพที่ 4.12 แสดงพื้นที่ชุมชนบ้านคราม (โดยสังเขป)

แหล่งที่มา: เทศบาลตำบลคอนสัก และแกนนำชุมชนบ้านคราม, 2558.

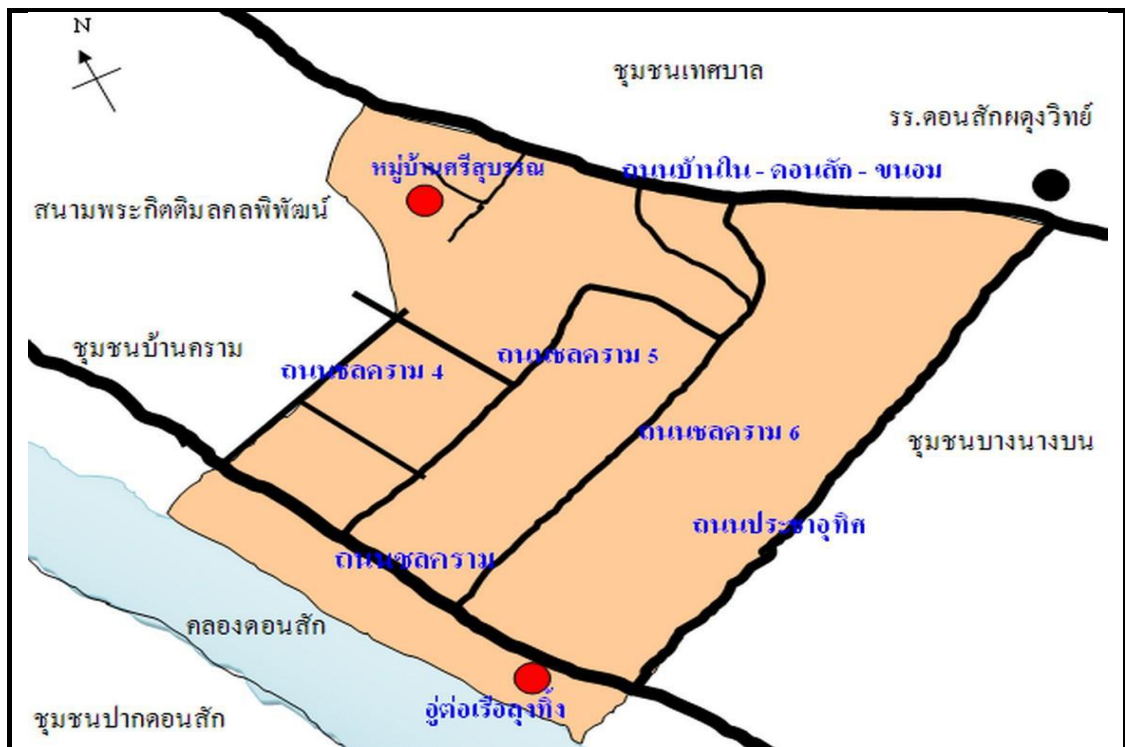
ทิศเหนือ	ติดกับ	ชุมชนเทศบาล โดยมีถนนคอนสักบ้านโนเป็นแนวเขต และชุมชนทางข้าม โดยมีถนนหน้าเมืองเป็นแนวเขต
ทิศใต้	ติดกับ	ชุมชนโพธิ์ทอง โดยมีถนนชลครามซอย 4 เป็นแนวเขต
ทิศตะวันออก	ติดกับ	ชุมชนโพธิ์ทองด้านชุมชนย่อยศรีสุพรรณและชุมชนเทศบาล
ทิศตะวันตก	ติดกับ	คลองปากคอนสัก

จากการสำรวจ ข้อมูล ณ 11 กุมภาพันธ์ 2558 พบว่าชุมชนบ้านครามมีสถานที่สำคัญที่ตั้งอยู่ในชุมชนประกอบด้วย

- 1) สนามพระกิตติมงคลพัฒนา
- 2) ธนาคารกรุงเทพ
- 3) ธนาคารออมสิน
- 4) ธนาคารกรุงไทย
- 5) ศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอคอนสาร
- 6) ห้องสมุดประชาชนอำเภอคอนสาร

4.1.4.6 ชุมชนโพธิ์ทอง

ชุมชนโพธิ์ทองจากการรวบรวมข้อมูลของเจ้าหน้าที่เทศบาลคอนสาร ร่วมกับผู้วิจัย และแกนชุมชนโพธิ์ทอง ทำให้ทราบว่าชุมชนตั้งอยู่ก่อนไปทางด้านทิศตะวันออกเฉียงใต้ ของเทศบาลตำบลคอนสารเป็นชุมชนที่มีประชากรมากที่สุดของเทศบาลตำบลคอนสารประชาชนส่วนใหญ่จะเป็นคนต่างถิ่นที่ย้ายถิ่นฐานมาประกอบอาชีพต่าง ๆ ในเขตเทศบาลตำบลคอนสารโดยทั่วไปประกอบอาชีพรับจ้างตามสถานประกอบการต่างๆ โดยเฉพาะแปปลาซึ่งมีอยู่จำนวนมากในเขตเทศบาลตำบลคอนสารมีอาณาเขต ดังภาพที่ 4.13

ภาพที่ 4.13 แสดงพื้นที่ชุมชนโพธิ์ทอง (โดยสังเขป)

แหล่งที่มา: เทศบาลตำบลคอนสาร และแกนนำชุมชนโพธิ์ทอง, 2558.

ทิศเหนือ ติดกับ ชุมชนเทศบาลโดยมีถนนคอนกรีตบ้านโนเป็นแนวเขต

ทิศใต้ ติดกับ คลองปากคอนสัก

ทิศตะวันออก ติดกับ ชุมชนบางนางบนโดยมีถนนประชาอุทิศเป็นแนวเขต

ทิศตะวันตก ติดกับ ชุมชนบ้านครามโดยมีถนนชลครามซอย 4 เป็นแนวเขต

จากการสำรวจ ข้อมูล ณ 11 กุมภาพันธ์ 2558 พบว่าในชุมชนโพธิ์ทองมีสถานที่ตั้งที่สำคัญที่ตั้งอยู่ในชุมชนได้แก่คู่ออเรือลู่ทิ้ง

4.1.4.7 ชุมชนบางนางบน

ชุมชนบางนางบนตั้งอยู่ทางด้านทิศตะวันออกเฉียงใต้ของหมู่ที่ 5 ตำบลคอนสัก (บางส่วน) เป็นชุมชนที่มีประชาชนอาศัยอยู่จำนวนไม่มากนักประชาชนส่วนใหญ่เป็นคนต่างพื้นที่ย้ายถิ่นฐานมาประกอบอาชีพต่างๆ โดยทั่วไปประชาชนในชุมชนนี้ประกอบอาชีพรับจ้างเป็นชุมชนที่ประชาชนส่วนใหญ่มีฐานะค่อนข้างยากจนในชุมชนบางนางบนไม่มีสถานที่ตั้งที่สำคัญเนื่องจากพื้นที่ชุมชนบางส่วนเป็นเขตป่าชายเลนและประชาชนส่วนใหญ่ไม่มีที่ดินสำหรับอยู่อาศัยและที่ดินสำหรับทำกินเป็นของตนเองชุมชนบางนางบนมีอาณาเขตดังภาพที่ 4.14

ภาพที่ 4.14 แสดงพื้นที่ชุมชนบางนางบน (โดยสังเขป)

แหล่งที่มา: เทศบาลตำบลคอนสัก และแกนนำชุมชนบางนางบน, 2558.

ทิศเหนือ ติดกับ ชุมชนเทศบาลโดยมีถนนคอนกรีตบ้านโนเป็นแนวเขต

ทิศใต้ ติดกับ ชุมชนก้าวเจริญโดยมีคลองบางนางเป็นแนวเขต

ทิศตะวันออก ติดกับ ชุมชนท้องอ่าวโดยมีเส้นแบ่งเขตชุมชนท้องอ่าว
เป็นแนวเขต

ทิศตะวันตก ติดกับ ชุมชนโพธิ์ทองโดยมีถนนประชาอุทิศเป็นแนวเขต

จากการสำรวจ ข้อมูล ณ 11 กุมภาพันธ์ 2558 พบว่าในชุมชนบางนางบนมีสถานที่ตั้งที่สำคัญที่ตั้งอยู่ในชุมชน ได้แก่พื้นที่ป่าชายเลนชุมชนใช้สำหรับเป็นบ่อเลี้ยงกุ้ง

4.1.4.8 ชุมชนท้องอ่าว

สำหรับพื้นที่ชุมชนท้องอ่าวจากการรวบรวมข้อมูลของเจ้าหน้าที่เทศบาลคอนสัก ร่วมกับผู้วิจัย และแกนชุมชนท้องอ่าว ทำให้ทราบว่าพื้นที่ชุมชนตั้งอยู่ก่อนไปทางทิศตะวันออกของเทศบาลตำบลคอนสักมีพื้นที่ติดกับทะเลอ่าวไทยทางด้านทิศตะวันออกเฉียงเหนือของชุมชน ด้านทิศตะวันตกเฉียงใต้จะเป็นภูเขา และพื้นที่ราบเชิงเขาประชาชนในชุมชนท้องอ่าวประกอบอาชีพทั้งการประมงและเกษตรกรรมมีบางส่วนที่ประกอบอาชีพรับจ้างค้าขาย และมีประชาชนบางส่วนเป็นเจ้าของรีสอร์ท ที่ตั้งอยู่บริเวณเลียบริมชายฝั่งทะเล ซึ่งผู้วิจัยได้ให้ความสำคัญกับชุมชนท้องอ่าว เนื่องจากเป็นพื้นที่ที่มีนักลงทุนเข้ามาซื้อที่ดินบริเวณเลียบริมชายฝั่งทะเลในปัจจุบัน ทั้งนี้ยังมีพื้นที่บางส่วนที่ได้รับผลกระทบโดยตรงจากท่าเรือเทียบเรือ บริษัทซีทรานเฟอร์รี่ จากปัญหาสิ่งแวดล้อม และระบบนิเวศทางทะเลโดยมีอาณาเขต ดังภาพที่ 4.15

ภาพที่ 4.15 แสดงพื้นที่ชุมชนท้องถิ่นอ่าว (โดยสังเขป)

แหล่งที่มา: เทศบาลตำบลคอนสัก และแกนนำชุมชนท้องถิ่นอ่าว, 2558.

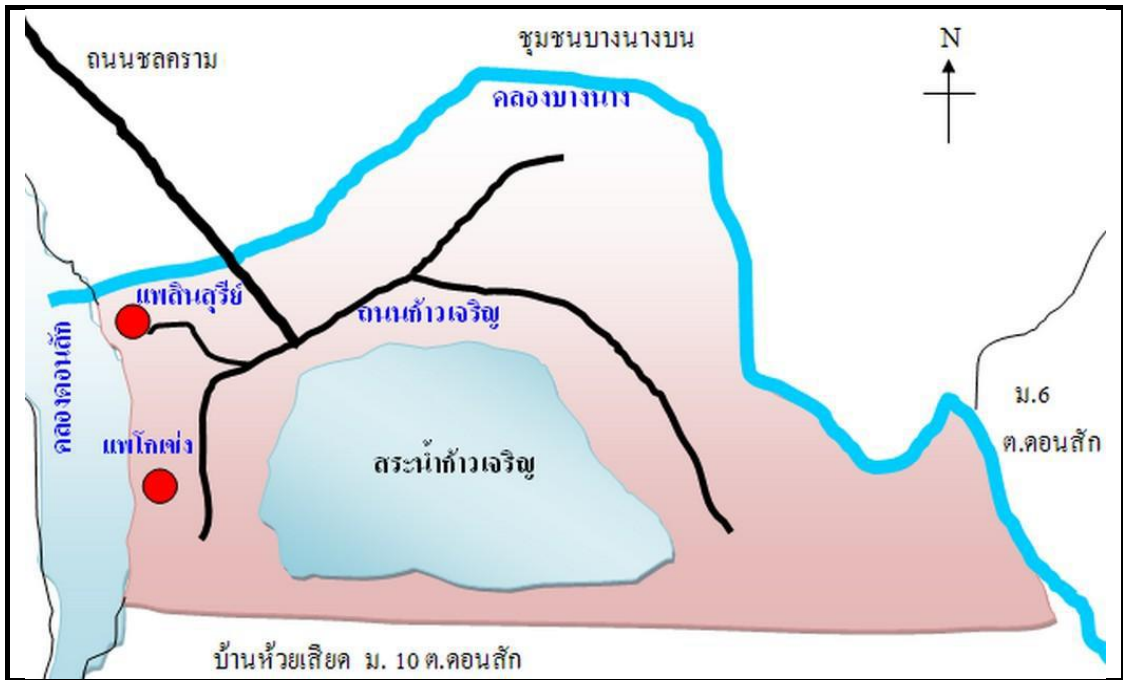
ทิศเหนือ	ติดกับ	ทะเลอ่าวไทยแหลมลิ้นอยู่เหนือสุด
ทิศใต้	ติดกับ	ชุมชนบ้านห้วยเสียดซึ่งเป็นเขตการปกครองของ องค์การบริหารส่วนตำบลคอนสัก โดยมีเส้นแบ่งเขต ชุมชนท้องอ่าวเป็นแนวเขต
ทิศตะวันออก	ติดกับ	ชุมชนบางน้ำจืดมีเส้นแบ่งเขตชุมชนท้องอ่าวกับชุมชน บางน้ำจืดแนวเขต
ทิศตะวันตก	ติดกับ	ชุมชนเทศบาล โดยมีเส้นแบ่งเขตระหว่างชุมชน เทศบาลกับชุมชนท้องอ่าว เป็นแนวเขต

จากการสำรวจ ข้อมูล ณ 11 กุมภาพันธ์ 2558 พบว่าชุมชนบ้านท้องอ่าวมีสถานที่
สำคัญของชุมชนประกอบด้วย

- 1) วัดท้องอ่าว
- 2) โรงเรียนวัดท้องอ่าว
- 3) ตลาดลานค้าชุมชนบ้านท้องอ่าว
- 4) ท้องอ่าวรีสอร์ท
- 5) บั๊มน้ำมัน ปตท. ซึ่งจะเป็นจุดแวะพักของรถทัวร์ก่อนถึงท่าเรือเฟอร์รี่
- 6) จุดชมวิวชุมชน

4.1.4.9 ชุมชนก๊าวเจริญ

ชุมชนก๊าวเจริญจากการรวบรวมข้อมูลของเจ้าหน้าที่เทศบาลคอนสัก ร่วมกับผู้วิจัย
และแกนชุมชนก๊าวเจริญ ทำให้ทราบว่าชุมชนตั้งอยู่ทางทิศใต้ของเทศบาลตำบลคอนสักเป็นชุมชน
ชาวประมงประชาชนมีปัญหาที่ดินทำกินเนื่องจากพื้นที่ของชุมชนบางส่วนอยู่ในเขตป่าชายเลน ซึ่ง
เป็นป่าสงวนที่ไม่สามารถออกกรรมสิทธิ์ใดๆได้มีอาณาเขต ดังภาพที่ 4.16

ภาพที่ 4.16 แสดงพื้นที่ชุมชนก้าวจิริย (โดยสังเขป)

แหล่งที่มา: เทศบาลตำบลคอนสัก และแกนนำชุมชนก้าวจิริย, 2558.

ทิศเหนือ	ติดกับ	ชุมชนบางนางบน โดยมีคลองบางนางเป็นแนวเขต
ทิศใต้	ติดกับ	ชุมชนบ้านห้วยเสียดอยู่ภายใต้การปกครองขององค์การบริหารส่วนตำบลคอนสัก
ทิศตะวันออก	ติดกับ	ชุมชนท้องอ่าว โดยมีเส้นแบ่งเขตชุมชนก้าวจิริย กับชุมชนท้องอ่าว เป็นแนวเขต

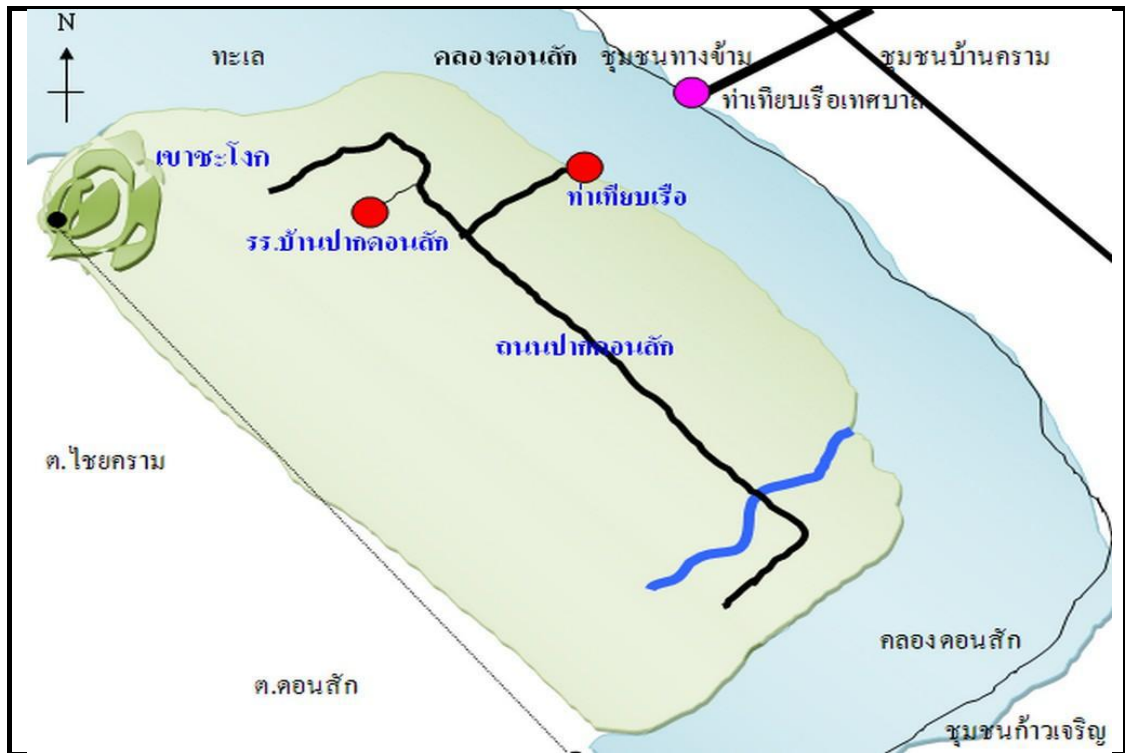
ทิศตะวันตก ติดกับ ชุมชนปากคอนสัก โดยมีคลองปากคอนสักเป็นแนวเขต

จากการสำรวจ ข้อมูล ณ 11 กุมภาพันธ์ 2558 พบว่าชุมชนก้าวจิริยมีสถานที่สำคัญที่ตั้งอยู่ในพื้นที่ชุมชนได้แก่สระน้ำก้าวจิริยที่ใช้สำหรับการเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำ

4.1.4.10 ชุมชนปากคอนสัก

ชุมชนปากคอนสักจากการรวบรวมข้อมูลของเจ้าหน้าที่เทศบาลคอนสัก ร่วมกับผู้วิจัย และแกนชุมชนปากคอนสัก ทำให้ทราบว่าชุมชนตั้งอยู่ทางทิศใต้ของเทศบาลตำบลคอนสักมีลักษณะพื้นที่คล้ายกับเกาะการเดินทางคมนาคมมีเพียงทางเรือ โดยต้องนั่งเรือข้ามคลองปากคอนสัก ส่วนพื้นที่โดยรอบเป็นทะเลและป่าชายเลนประชาชนส่วนใหญ่ประกอบอาชีพประมงเป็นหลักมีบางส่วนประกอบอาชีพรับจ้างคนในชุมชนเป็นคนไทยที่ย้ายภูมิลำเนามาจาก จังหวัดเพชรบุรี และ

จังหวัดอื่น ๆ ในภาคกลางตอนล่างและมีบางส่วนมาจากพื้นที่จังหวัดใกล้เคียงเช่นจังหวัดนครศรีธรรมราชและจังหวัดชุมพรเป็นต้นมีอาณาเขต ดังภาพที่ 4.17

ภาพที่ 4.17 แสดงพื้นที่ชุมชนปากคอนลัด (โดยสังเขป)

แหล่งที่มา: เทศบาลตำบลคอนลัด และแกนนำชุมชนปากคอนลัด, 2558.

ทิศเหนือ	ติดกับ	อ่าวปากคอนลัด
ทิศใต้	ติดกับ	หลักเขตที่ 7 เป็นเส้นแบ่งเขตกับตำบลคอนลัดนอกเขตเทศบาล
ทิศตะวันออก	ติดกับ	ชุมชนโพธิ์ทองชุมชนบางนาง
ทิศตะวันตก	ติดกับ	เขาชะงอกและหลักเขตที่ 8 ซึ่งเป็นเส้นแบ่งกับตำบลคอนลัด

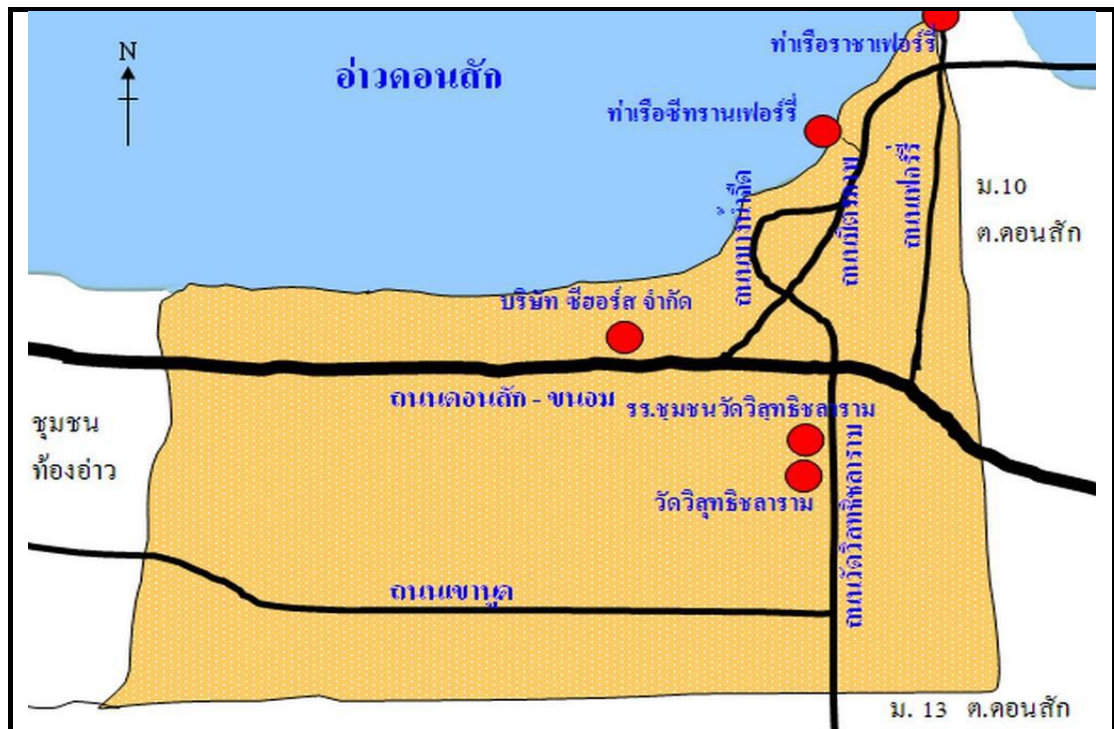
จากการสำรวจ ข้อมูล ณ 11 กุมภาพันธ์ 2558 พบว่าชุมชนบ้านปากคอนลัดมีสถานที่สำคัญของชุมชนประกอบด้วย

- 1) เขาชะงอก
- 2) โรงเรียนบ้านปากคอนลัด
- 3) ท่าเทียบเรือประมงของเทศบาล

4) แหล่งขายอาหารทะเล

4.1.4.11 ชุมชนบางน้ำจืด

ชุมชนบางน้ำจืดจากการรวบรวมข้อมูลของเจ้าหน้าที่เทศบาลคอนสัก ร่วมกับผู้วิจัย และแกนชุมชนบางน้ำจืด ทำให้ทราบว่าพื้นที่ชุมชนตั้งอยู่ทางทิศตะวันออกสุดของเทศบาลตำบลคอนสัก โดยมีสถานที่สำคัญคือท่าเทียบเรือ บริษัทซีทรานเฟอร์รี่ จำกัดประชาชนส่วนใหญ่ประกอบอาชีพเกษตรกรรมมีบางส่วนประกอบอาชีพรับจ้างตามโรงงานอุตสาหกรรมและท่าเทียบเรือเฟอร์รี่ เป็นพื้นที่ที่ผู้วิจัยให้ความสำคัญอีกชุมชนหนึ่ง เนื่องจากมีนักท่องเที่ยวจำนวนมากเข้ามาในพื้นที่ชุมชน โดยมีอาณาเขตเขต ดังภาพที่ 4.18

ภาพที่ 4.18 แสดงพื้นที่ชุมชนบางน้ำจืด (โดยสังเขป)

แหล่งที่มา: เทศบาลตำบลคอนสัก และแกนนำชุมชนบางน้ำจืด, 2558.

ทิศเหนือ	ติดกับ	ทะเลอ่าวไทยด้านท่าเรือเฟอร์รี่
ทิศใต้	ติดกับ	เขากลอยหมู่ที่ 13 ตำบลคอนสัก โดยมีเส้นแบ่งเขตหมู่ที่ 8 กับหมู่ที่ 13 ตำบลคอนสัก
ทิศตะวันออก	ติดกับ	บ้านนางกำหมู่ที่ 10 ตำบลคอนสัก โดยมีเส้นแบ่งเขตหมู่ที่ 8 กับหมู่ที่ 10 ตำบลคอนสัก

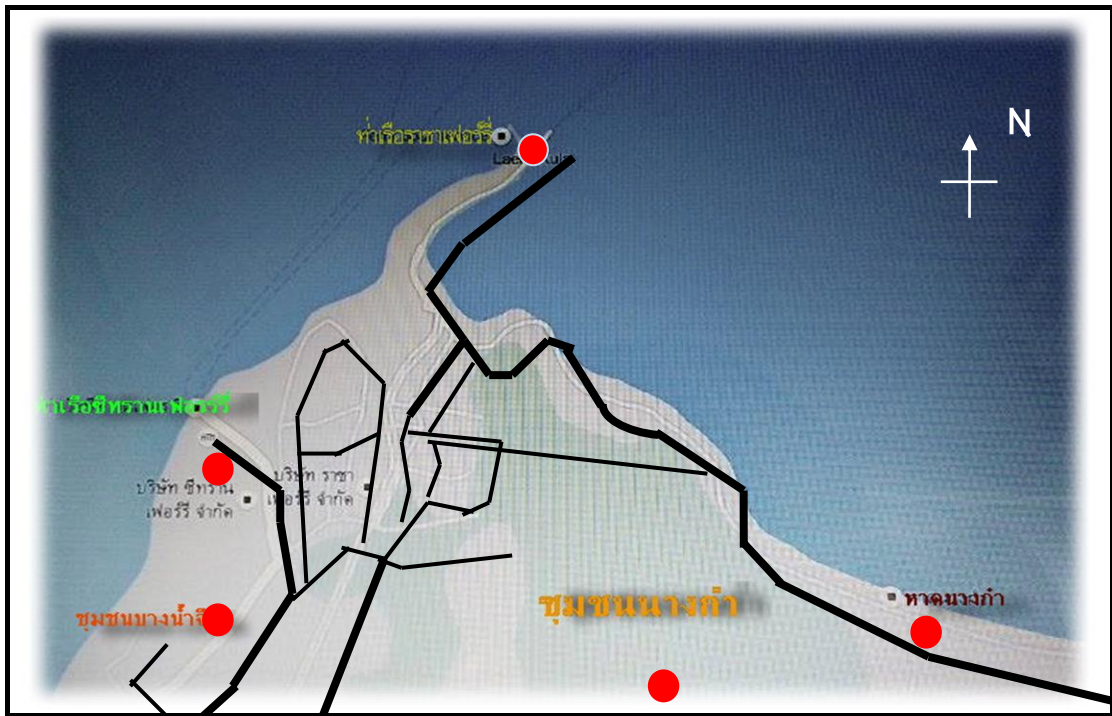
ทิศตะวันตก ติดกับ ชุมชนท้องอ่าวโดยมีเส้นแบ่งเขตหมู่ที่ 8 กับหมู่ที่ 6
ตำบลคอนสัก

จากการสำรวจ ข้อมูล ณ 11 กุมภาพันธ์ 2558 พบว่าชุมชนบางน้ำจืดมีสถานที่สำคัญ
ของชุมชนประกอบด้วย

- 1) วัดวิสุทธิธาราม
- 2) โรงเรียนชุมชนวัดวิสุทธิธาราม
- 3) ท่าเรือซีทรานเฟอร์รี่ (เดินทางไปเกาะสมุยและเกาะพะงัน)
- 4) บริษัทซีฮอร์สจำกัด (มหาชน) สาขาคอนสัก

4.1.4.12 ชุมชนนางกำ

ชุมชนบ้านนางกำ จากการรวบรวมข้อมูลของแกนนำชุมชนนางกำ ร่วมกับผู้วิจัย
และกำนันตำบลคอนสัก ซึ่งกำนันตำบลคอนสักได้อาศัยอยู่ในพื้นที่นี้ ทำให้ทราบว่าชุมชนตั้งอยู่
นอกเขตการปกครองของเทศบาลตำบลคอนสัก มีพื้นที่ติดต่อกับชุมชนบางน้ำจืด ชุมชนนางกำเป็น
ชุมชนดั้งเดิม ที่มีพื้นที่ตั้งอยู่ติดทะเล ในหมู่ที่ 7 ของตำบลท้องเนียน อำเภอขนอม จังหวัด
นครศรีธรรมราช ต่อมาเมื่อมีการจัดตั้งอำเภอคอนสัก จึงได้เปลี่ยนมาขึ้นกับอำเภอคอนสัก จังหวัด
สุราษฎร์ธานี ประชากรส่วนใหญ่ประกอบอาชีพเกษตรกรรม มีสถานที่ท่องเที่ยวเชิงการอนุรักษ์ที่
เกิดขึ้นใหม่เป็นที่ได้รับความนิยมของนักท่องเที่ยวทั้งชาวไทยและชาวต่างชาติ ด้วยสภาพพื้นที่
ติดต่อกับทะเล และเป็นหาดทรายชายฝั่งแหล่งท่องเที่ยวสุดท้ายทางใต้สุดของจังหวัดสุราษฎร์ธานีที่
ยังคงมีความเป็นธรรมชาติของป่าเขา สัมผัสวิถีชีวิตชาวสวนมะพร้าว และวิถีชีวิตชาวประมงชายฝั่ง
ทั้งยังเป็นจุดลงเรือท่องเที่ยวชมปลาโลมา และเกาะแก่งใกล้ฝั่งในพื้นที่อุทยานแห่งชาติหมู่เกาะทะเล
ใต้จึงเป็นพื้นที่ที่เหมาะสมต่อการศึกษาดูงานถึงผลกระทบที่เกิดขึ้นจากการท่องเที่ยวต่อวิถีชีวิตของคนใน
ชุมชนชุมชนนางกำมีอาณาเขต ดังภาพที่ 4.19

ภาพที่ 4.19 แสดงพื้นที่ชุมชนบ้านนางคำ (โดยสังเขป)

แหล่งที่มา: เทศบาลตำบลคอนสัก และแกนนำชุมชนบ้านนางคำ, 2558.

ทิศเหนือ ติดกับ ทะเลอ่าวไทยด้านอ่าวขนอม

ทิศใต้ ติดกับ ชุมชนห้วยเสียดอยู่ภายใต้การปกครองขององค์การบริหารส่วนตำบลคอนสัก

ทิศตะวันออก ติดกับ ชุมชนบางน้ำจืด

ทิศตะวันตก ติดกับ ชุมชนทองเนียน อำเภอนอม จังหวัดนครศรีธรรมราช

จากการสำรวจ ข้อมูล ณ 11 กุมภาพันธ์ 2558 พบว่าชุมชนบ้านนางคำมีสถานที่สำคัญของชุมชนประกอบด้วย

- 1) แหล่งท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์บ้านนางคำ
- 2) จุดชมปลาโลมาสีชมพู
- 3) หาดนางคำ
- 4) ร้านอาหารวังสาหร่าย
- 5) ท่าเรือราชาเฟอร์รี่ จำกัด

4.1.4.13 สรุปการสำรวจข้อมูลชุมชน ทั้ง 12 ชุมชน

ดังนั้นผู้วิจัยจึงได้นำข้อมูลการสำรวจข้อมูลศักยภาพชุมชน ประกอบด้วย อาณาเขต พื้นที่ของชุมชน ลักษณะของชุมชน การประกอบอาชีพของชุมชน และสถานที่สำคัญของชุมชน ทั้ง 12 ชุมชน มาสรุป เพื่อให้เกิดความชัดเจนมากยิ่งขึ้น ดังตารางที่ 4.1

ตารางที่ 4.1 แสดงการสรุปข้อมูลการสำรวจ 12 ชุมชน เทศบาลตำบลคอนสัก

ชุมชน	ลักษณะชุมชน	การประกอบอาชีพ	สถานที่สำคัญในชุมชน
1. ชุมชน เกาะแรด	พื้นที่ทั้งหมดเป็นเกาะ คมนาคมต้องใช้สะพานเป็น หลัก ผู้คนส่วนใหญ่มีเชื้อสาย จีนฮกเกี้ยน	ผู้คนส่วนใหญ่ประกอบ อาชีพประมงชายฝั่ง และ มีบางส่วนมีอาชีพค้าขาย	1. สะพานปลา (ขายอาหาร ทะเล) 2. ศาลเจ้าบ้านเกาะแรด
2. ชุมชน เทศบาล	ชุมชนตั้งอยู่ท่ามกลางของ สถานที่ราชการ ลักษณะที่อยู่ อาศัยส่วนใหญ่เป็นบ้านเช่า หรือบ้านสวัสดิการของ ราชการ ภาษาที่ใช้มักจะเป็น ภาษากลาง	ผู้ที่อาศัยอยู่ในชุมชน ส่วนมากประกอบอาชีพ รับราชการ เช่น หมอ พยาบาล ตำรวจ และ เจ้าหน้าที่ของอำเภอคอน สัก และมีบางส่วน ประกอบอาชีพค้าขาย	1. ที่ว่าการอำเภออำเภอคอนสัก 2. สำนักงานที่ดินอำเภอ คอนสัก 3. สถานีตำรวจภูธรอำเภอคอน สัก 4. โรงพยาบาลคอนสัก 5. ที่ทำการเทศบาลตำบลคอน สัก 6. ไปรษณีย์ไทย สาขาอำเภอ คอนสัก

ตารางที่ 4.1(ต่อ)

ชุมชน	ลักษณะชุมชน	การประกอบอาชีพ	สถานที่สำคัญในชุมชน
3. ชุมชน ทางข้าม	เป็นศูนย์กลางการพาณิชย์ ลักษณะชุมชน เต็มไปด้วย ชอกชอย เช่น ชอยขาย อุปกรณ์การประมง และชอย ขายวัตถุอุปกรณ์การเกษตร ภาษาที่ส่วนใหญ่เป็นภาษาใต้	เนื่องด้วยลักษณะพื้นที่ เอื้ออำนวยต่อการประกอบ อาชีพค้าขาย ผู้ที่อาศัยอยู่ ในชุมชนส่วนใหญ่จึง ประกอบอาชีพค้าซึ่ง ร้านค้าส่วนใหญ่จะมีการ ส่งมอบกันรุ่นต่อรุ่น	1. ตลาดสดเทศบาลตำบลคอน สัก 2. ท่าเรือเทศบาล 3. สำนักงานสาธารณสุขอำเภอ ดินสัก 4. สำนักงานเกษตรอำเภอคอน สัก
4. ชุมชน ทองไมล์	เป็นชุมชนค่อนข้างแออัด ตั้งอยู่บริเวณปากคลองคอน สัก และมีบ้านเรือนบางส่วน ตั้งรกรากเข้าไปยังปากคลอง คอนสัก	ผู้คนส่วนใหญ่ที่อาศัยอยู่ ในชุมชน ประกอบอาชีพ ประมง เนื่องจากพื้นที่ติด กับปากคลองคอนสัก ทำ ให้อื้ออำนวยต่อการ ประมงชายฝั่ง	1. ท่าเทียบเรืออเนก ประสงค์คอนสัก (แหลมทวด) 2. สถานีวิทยุชุมชนอำเภอ คอนสัก 3. ร้านอาหารป่าทิ้ง
5. ชุมชน บ้านคราม	เป็นชุมชนที่ตั้งอยู่ใจกลาง บริเวณย่านการพาณิชย์ของ เทศบาลตำบลคอนสัก ลักษณะเป็นร้านค้าขาย อุปกรณ์ประมง และมีแพปลา ตั้งอยู่ในพื้นที่	ผู้คนส่วนใหญ่เป็นเจ้าของ เรือประมงขนาดใหญ่ และเป็นเจ้าของแพปลา ซึ่งมีบางส่วน ประกอบ อาชีพรับจ้าง	1. สนามพระกิตติมงคลพัฒนา/ สนามหลวงพ้อจ้อย (สวนสาธารณะคอนสัก) 2. ธนาคารกรุงเทพ 3. ธนาคารไทยพาณิชย์ 4. ธนาคารออมสิน 5. ห้องสมุดประชาชนอำเภอ คอนสัก

ตารางที่ 4.1(ต่อ)

ชุมชน	ลักษณะชุมชน	การประกอบอาชีพ	สถานที่สำคัญในชุมชน
6. ชุมชน โพธิ์ทอง	ชุมชนมีลักษณะเป็นหมู่บ้าน จัดสรร บ้านเช่า ที่เพิ่งสร้างมา ใหม่ อยู่ใกล้กับบริเวณอุตสาหกรรม เรือขนาดใหญ่ของอำเภอคอน สัก ผู้คนส่วนใหญ่มาจาก จังหวัดใกล้เคียง เช่น นครศรีธรรมราช และจังหวัด ชุมพร	ผู้คนส่วนใหญ่ประกอบ อาชีพรับจ้าง ตามสถาน ประกอบ การต่างๆ เช่น แพปลา แพกุ้ง และมีบาง ส่วน ประกอบอาชีพ ค้าขาย	1. ทุ่งต้อมเรือลูงทิ้ง 2. แพปลา แพกุ้ง
7. ชุมชน บางนางบน	ลักษณะพื้นที่ของชุมชน บางส่วนเป็นเขตป่าชายเลน และมีคลองที่สามารถใช้เลี้ยง ปลากระชังได้ เช่น ปลากระพง และปลาเก๋า ผู้คนส่วนเป็นคน ในพื้นที่ พูดภาษาใต้	คนที่อาศัยอยู่ในชุมชน ส่วนใหญ่มีเรือประมง ขนาดเล็ก เพื่อทำประมง ชายฝั่ง และบางส่วน ประกอบอาชีพรับจ้าง เช่น รับจ้างเป็นลูกเรือ ประมง	1. ป่าชายเลนของชุมชนบาง นางบน

ตารางที่ 4.1(ต่อ)

ชุมชน	ลักษณะชุมชน	การประกอบอาชีพ	สถานที่สำคัญในชุมชน
8. ชุมชน ท้องอ่าว	ลักษณะพื้นที่ของชุมชนตั้งอยู่ เลียบริมชายฝั่งทะเล คล้ายกับ อ่าวเว้าเข้าเลียบริมชายฝั่ง ชาวชุมชนในอดีตจึงเรียกว่า ท้องอ่าว ผู้คนในชุมชนส่วนใหญ่ ใหญ่เป็น คน ใน ถิ่น เดิม ปัจจุบันเริ่มมีชาวต่างชาติ เข้า มาสร้างที่พักบริเวณเลียบริม ชายฝั่ง ใช้ภาษาได้ในการ สื่อสาร	ผู้คนในชุมชนส่วนใหญ่ ประกอบอาชีพทำสวน ยาง พารา และอาชีพ ประมง ซึ่งมีประชาชน บางส่วนทำธุรกิจรีสอร์ท โดยพื้นที่ชุมชนเริ่มมีกลุ่ม นายทุนเข้ามาลงทุนทาง ธุรกิจการท่องเที่ยวมาก ขึ้น	1. จุดชมวิวชุมชนท้องอ่าว 2. ตลาดสินค้าชุมชนบ้านท้อง อ่าว 3. บั๊มน้ำมัน ปตท. ซึ่งเป็นจุด แวะพักรถก่อนถึงท่าเรือเฟอร์รี่ 4. ท้องอ่าวรีสอร์ท
9. ชุมชน ปากคลองสัก	ลักษณะพื้นที่ของชุมชนคล้าย กับเกาะ การเดินทางต้องใช้ เรือโดยข้ามคลองปากคลอง สัก ผู้คนส่วนใหญ่ย้ายถิ่นฐาน มาจากจังหวัดเพชรบุรี ภาษา ที่ใช้สื่อสารกันในพื้นที่จะใช้ ภาษาคนเมืองเพชร	ผู้คนส่วนใหญ่ในพื้นที่ ประกอบอาชีพประมง เป็นหลัก เรือประมงใน พื้นที่ ชุม ช น เป็น เรือประมงขนาดใหญ่ และมีบางส่วนประกอบ อาชีพเลี้ยงปลากระชังปลา	1. เขาชะโรง 2. ท่าเทียบเรือประมงของ เทศบาลตำบลคลองสัก 3. แหล่งขายอาหารทะเลของ ตำบลคลองสัก

ตารางที่ 4.1(ต่อ)

ชุมชน	ลักษณะชุมชน	การประกอบอาชีพ	สถานที่สำคัญในชุมชน
10. ชุมชน ก๊าวเจริญ	ลักษณะพื้นที่ล้อมรอบสระน้ำ ขนาดใหญ่ คือสระน้ำเก่า เจริญ ซึ่งน้ำในสระน้ำเป็นน้ำ กร่อย เนื่องจากชุมชนได้ สร้างร่องน้ำ เพื่อให้ น้ำทะเล สามารถไหลเข้ามาได้ บริเวณ รอบสระน้ำจึงเต็มไปด้วยป่า โกงกาง มีสัตว์น้ำอยู่ในสระ จำนวนมาก ผู้คนในชุมชน ส่วนใหญ่ผู้ภาษาใต้	ผู้คนในชุมชนประกอบ อาชีพประมงพื้นบ้านเป็น หลัก และ ประชาชน บางส่วนประกอบอาชีพรับจ้าง ทั่วไป	1. สระน้ำชุมชนก๊าวเจริญ 2. พื้นที่ป่าชายเลนของชุมชน ก๊าวเจริญ
11. ชุมชน บางน้ำจืด	ลักษณะพื้นที่ของชุมชนตอนล่าง เป็นแหลมยื่นออกสู่ทะเล จึง ทำให้พื้นที่ส่วนหนึ่ง เป็น ที่ตั้งของ บริษัทซีทรานเฟอร์ รี่ จำกัด และพื้นที่ตอนบน ของชุมชนมีการทำสวน ยางพารา ผู้คนส่วนใหญ่เป็น คนถิ่นเดิม มีความสัมพันธ์ ใกล้ชิดกับชุมชนท้องอ่าว ภาษาที่ใช้ในการสื่อสารคือ ภาษาใต้	ผู้คนในชุมชนส่วนใหญ่ ประกอบอาชีพทำสวน ยางพารา รองลงมาอาชีพ ประมง และมีส่วนหนึ่ง ประกอบอาชีพรับจ้างใน บริษัทซีฮอร์ส จำกัด มหาชน สาขาคอนสัค และ บาง ส่วน เป็น พนักงานในบริษัทซีทราน เฟอร์รี่ จำกัด	1. ท่าเทียบเรือ บริษัท ซีทราน เฟอร์รี่ จำกัด 2. บริษัทซีฮอร์ส จำกัด (มหาชน) สาขาคอนสัค 3. ป่าชายเลนของชุมชนบางน้ำ จืด

ตารางที่ 4.1(ต่อ)

ชุมชน	ลักษณะชุมชน	การประกอบอาชีพ	สถานที่สำคัญในชุมชน
12. ชุมชนนางคำ	ลักษณะพื้นที่ของชุมชนนางคำ ค้ำคล้ายกับชุมชนท้องอ่าว เนื่องจากตั้งอยู่เลียบชายฝั่งทะเลคล้ายกัน แต่หาดจะมีความยาวมากกว่า และเป็นพื้นที่ตั้งของท่าเทียบเรือ บริษัท ราชานเฟอรรี่ จำกัด คนในชุมชนส่วนใหญ่ย้ายถิ่นฐานมาจากบ้านท้องเนียน อำเภอนอม จังหวัด นครศรีธรรมราช ใช้ภาษาใต้ ในการสื่อสาร	ผู้คนส่วนใหญ่ประกอบอาชีพทำสวน และ บางส่วนของประชากร ประกอบอาชีพบริการ ท าง ก ร ท อ ง เ ที ย ว เนื่องจากหาดนางคำเป็น สถานที่ท่องเที่ยวแห่งใหม่ ของ จั ง ห ว ัด สุราษฎร์ธานี ที่กำลังได้รับความนิยม	1. ท่าเทียบเรือ บริษัทราชานเฟอรรี่ จำกัด 2. หาดนางคำ 3. แหล่งท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ จุดชมโลมาสีชมพู

4.2 วิถีชีวิตของคนในชุมชน

การรวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับวิถีชีวิตของคนที่อาศัยอยู่ในชุมชนตำบลคอนสัก อำเภอดอนสัก จังหวัดสุราษฎร์ธานี ตรงตามวัตถุประสงค์ของการศึกษาวิจัย ในข้อที่ 1 ซึ่งผู้วิจัยต้องการทราบถึงวิถีชีวิตของประชาชนในชุมชนในปัจจุบันและการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้น เมื่อเทียบกับอดีต โดยเฉพาะก่อนที่จะมีกิจกรรมเกี่ยวกับการท่องเที่ยวเข้ามาในชุมชน ทั้งนี้ก็เพื่อใช้เป็นข้อมูลประกอบการวิเคราะห์การเปลี่ยนแปลงในวิถีการดำเนินชีวิต อันจะกล่าวดังต่อไปนี้

4.2.1 การตั้งถิ่นฐาน

จากการสัมภาษณ์ผู้นำชุมชนในชุมชนท้องอ่าว ชุมชนบางน้ำจืด ชุมชนเกาะแรต และชุมชนนางคำ ทำให้ทราบว่า การตั้งถิ่นฐานของประชาชนที่เข้ามาอยู่อาศัยในเทศบาลตำบลคอนสักส่วนใหญ่มาจากการขยายเพิ่มของประชาชนท้องถิ่นเดิมที่อาศัยอยู่ในบริเวณนี้หรือบริเวณใกล้เคียง มีประชาชนเพียงบางส่วนที่อพยพย้ายเข้ามาตั้งถิ่นฐานใหม่ ซึ่งผู้นำชุมชนบางน้ำจืด ได้อธิบายเพิ่มเติมว่า ประชาชนที่เข้ามาอยู่ใหม่ในตำบลคอนสัก เข้ามาเพื่อประกอบอาชีพ ในขณะที่บางส่วนย้ายมาตั้ง

ถิ่นฐาน เพราะเห็นว่า เป็นพื้นที่ที่เหมาะสมกับการสร้างที่อยู่อาศัย เนื่องจากสภาพพื้นที่ที่มีความอุดมสมบูรณ์ของทรัพยากรธรรมชาติ และมีอากาศดี สอดคล้องกับข้อมูลจากการสัมภาษณ์นายกเทศบาลตำบลคอนสัก ที่ได้อธิบายว่า เหตุผลสำคัญที่ทำให้ประชาชนจากนอกพื้นที่ย้ายเข้ามาอยู่ในตำบลคอนสัก มีอยู่ 4 ประการ คือ

1) ในอดีตตำบลคอนสักมีสิ่งแวดล้อม และระบบนิเวศที่อุดมสมบูรณ์มาก จึงดึงดูดประชาชนในจังหวัดใกล้เคียง โดยเฉพาะจาก จังหวัดชุมพร จังหวัดนครศรีธรรมราช และจังหวัดเพชรบุรี ให้ย้ายเข้ามาตั้งถิ่นฐานเพื่อการประกอบอาชีพประมง โดยพบมากในชุมชนบ้านปากคอนสัก และชุมชนโพธิ์ทอง

2) ปัจจุบันตำบลคอนสักเป็นแหล่งทำมาหากินที่สามารถรายได้ที่ดี เพราะมีนักท่องเที่ยวเข้ามายังชุมชนจำนวนมาก จึงเหมาะแก่การประกอบธุรกิจที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยว เช่น การให้บริการร้านอาหาร บริการบ้านพัก รีสอร์ท และ โรงแรม และการจัดกิจกรรมการท่องเที่ยวอื่น ๆ ซึ่งพบมาก ในชุมชนท้องอ่าว ชุมชนนางกำ และชุมชนบางน้ำจืด

3) ประชาชนจากนอกพื้นที่ได้ย้ายถิ่นฐานเพื่อมาประกอบอาชีพเป็นแรงงาน หรือเป็นพนักงานในธุรกิจการท่องเที่ยว

4) ปัจจุบันเริ่มมีคนต่างชาติที่เป็นฝรั่งซึ่งแต่งงานมีภรรยาเป็นชาวไทย เข้ามาสร้างที่อยู่อาศัยในพื้นที่ติดกับทะเล ซึ่งเดิมเป็นที่ตั้งของชุมชนชาวประมงพื้นบ้าน คือชุมชนบ้านท้องอ่าว ชุมชนบ้านบางน้ำจืด และชุมชนบ้านนางกำ

เมื่อสอบถามถึงการสร้างที่อยู่อาศัยในพื้นที่ชุมชน จากผู้สูงอายุรายหนึ่งในชุมชน ทำให้ทราบว่า การสร้างบ้านเรือนที่อยู่อาศัย ในอดีต ใช้เงินไม่เกิน 5,000 บาท ต่อบ้านที่สร้างอย่างเรียบง่ายหนึ่งหลัง ก็สามารถอยู่ได้แล้ว พร้อมกับอธิบายเพิ่มเติมว่า การสร้างบ้านในอดีตไม่ได้สร้างเพื่อการแข่งขันว่าใครในชุมชนจะมีบ้านที่มีราคาแพงกว่ากัน แต่นิยมสร้างบ้านเพื่อเป็นที่หลบนอนและป้องกันลมฟ้าอากาศในช่วงฤดูหน้ามรสุม วัสดุหลักที่ใช้ในการสร้างบ้านเรือนได้มาจากทรัพยากรธรรมชาติที่มีอยู่ในพื้นที่ โดยเฉพาะ ดินมะพร้าว ที่มีอยู่จำนวนมาก ด้วยเหตุนี้บ้านเรือนส่วนใหญ่ของคนตำบลคอนสักในอดีต จึงเป็นบ้านเรือนที่สร้างขึ้นด้วยไม้มะพร้าว แรงงานในการก่อสร้างเกิดจากการร่วมลงแรงช่วยเหลือเกื้อกูลกันและกัน ซึ่งในภาษาถิ่นภาคใต้เรียกว่า “การเอาแรง” กล่าวคือประชาชนในชุมชนจะนำเอากำลังกาย อุปกรณ์และความถนัดในแต่ละด้านที่มีอยู่มาช่วยกันในการสร้างบ้าน ตั้งแต่ต้นจนสร้างบ้านเสร็จเป็นหลังขึ้นและพร้อมที่จะอยู่ได้ เมื่อสอบถามถึงค่าใช้จ่ายในการสร้างบ้านเรือนที่ผู้สูงอายุนี้อธิบายข้างต้นว่า มีค่าใช้จ่ายอะไรบ้าง ได้รับคำตอบว่า ค่าใช้จ่ายที่ใช้ไปมักจะเป็นการซื้อวัสดุ อุปกรณ์ ที่ไม่มีในธรรมชาติ เช่น ตะปู กระเบื้อง เป็นต้นและค่ากับข้าว ที่เจ้าของบ้านซื้อเพื่อนำมาประกอบอาหารเลี้ยงให้กับคนที่มาช่วยกันสร้างบ้านให้ในแต่ละวัน และเมื่อสอบถามถึงการสร้างบ้านเรือนในปัจจุบันว่ามีการเปลี่ยนแปลงไปจาก

อดีตอย่างไรบ้าง ผู้สูงอายุท่านนี้ ได้อธิบายไว้อย่างน่าสนใจว่า การเปลี่ยนแปลงทางสังคมที่เกิดขึ้นในปัจจุบัน ทำให้ความคุ้นชินของวิถีแบบพึ่งพิงทรัพยากรธรรมชาติและการช่วยเหลือเกื้อกูลกันทางสังคม แปรเปลี่ยนตามยุคตามสมัย ทั้งนี้สามารถเห็นได้จากลักษณะของบ้านที่สร้างเพื่อการอยู่อาศัยในอดีตไม่ได้มีความแตกต่างกันชัดเจนระหว่างครอบครัวแต่ในปัจจุบันต่างครอบครัวอาจสร้างบ้านลักษณะต่างกันเพื่อบ่งบอกฐานะทางสังคม จนอาจกล่าวได้ว่า เหตุผลที่สำคัญที่ทำให้วิถีชีวิตของคนในชุมชนเปลี่ยนแปลงไป ส่วนหนึ่งเกิดจากการพัฒนาที่มุ่งเน้นความเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจโดยรวมของประเทศไทยที่ให้ความสำคัญกับฐานะทางการเงินและวัตถุ จนเกิดจากเร่งรีบในการพัฒนาการท่องเที่ยวของเทศบาลตำบลคอนสัก อย่างรวดเร็ว ซึ่งสะท้อนให้เห็นได้จากภายในไม่กี่ปีก็มีการสร้างโครงสร้างพื้นฐานต่าง ๆ คอยอำนวยความสะดวกให้กับนักท่องเที่ยว จึงชักนำให้คนในชุมชนปรับตัวให้เข้ากับสถานการณ์ที่เปลี่ยนแปลงไปด้วย โดยการเปลี่ยนแปลงในการตั้งถิ่นฐานและสร้างที่อยู่อาศัยก็เป็นผลพวงจากการเปลี่ยนในการพัฒนาโดยรวมนี้ด้วย

4.2.2 การทำมาหากิน

ก่อนหน้านี้ได้มีการอธิบายไว้บางส่วนโดยสังเขปแล้วในตารางที่ 4.1 ซึ่งเป็นการสรุปข้อมูลเบื้องต้นจากการสำรวจบริบทของ 12 ชุมชน โดยได้มีการสรุปถึงการประกอบอาชีพของแต่ละชุมชนไว้ด้วย สำหรับในส่วนนี้ ผู้วิจัยพยายามที่จะอธิบายถึงรายละเอียดเกี่ยวกับการทำมาหากินของชาวชุมชนตำบลคอนสักเพิ่มเติม ซึ่งได้จากการสัมภาษณ์กำนันตำบลคอนสัก เนื่องจากกำนันเป็นผู้นำท้องถิ่น ที่ปกครองตำบลคอนสักมาอย่างยาวนานกว่า 35 ปี โดยกำนันได้เล่าถึงประสบการณ์การเป็นผู้นำท้องถิ่นว่า ตนเป็นกำนันตำบลคอนสักมาตั้งแต่ปี พ.ศ. 2523 กำนันได้เล่าถึงการทำมาหากินของประชาชนว่า ส่วนใหญ่ในอดีต ประชาชนที่อาศัยอยู่ในพื้นที่นี้ ประกอบอาชีพการประมงพื้นบ้านเป็นหลัก เนื่องจากที่ตั้งของชุมชนอยู่ติดกับชายฝั่งทะเล และมีคลองขนาดใหญ่ที่ใช้เป็นสถานที่สำหรับจอดเรือประมง นำสัตว์น้ำที่จับได้ส่งขายให้กับสถานประกอบการแปปลา และแพปูที่มีอยู่ในชุมชน อีกทั้งยังมีตลาดท้องถิ่นสำหรับขายสัตว์น้ำที่จับมาได้ ดังภาพที่ 4.20

ภาพที่ 4.20 แสดงเรือประมงขนาดใหญ่ในเขตตำบลคอนสัก

จุดเปลี่ยนที่สำคัญของการประกอบอาชีพของคนในชุมชนตำบลคอนสัก เกิดขึ้นในปี พ.ศ.2550 ซึ่งเป็นปีที่ยางพารามีราคาค่อนข้างสูง ประชาชนที่มีอาชีพประมง รวมทั้งเจ้าของแพปลาบางส่วน ได้หันไปประกอบอาชีพทำสวนยางพารา ทำให้ในปัจจุบันพื้นที่เกษตรของตำบลคอนสัก เต็มไปด้วยสวนยางพารา ดังปรากฏในภาพที่ 4.21

ภาพที่ 4.21 แสดงการประกอบอาชีพสวนยางพาราในตำบลคอนสัก

อย่างไรก็ตาม การเปลี่ยนแปลงได้เกิดขึ้นอย่างต่อเนื่องในระยะหลัง โดยเฉพาะในช่วงหลัง เมื่อการท่องเที่ยวในพื้นที่ใกล้เคียงได้เติบโตอย่างรวดเร็ว และได้ดึงให้พื้นที่นี้มีการพัฒนาการเชื่อมโยงไปด้วย แม้จะไม่ได้เป็นสถานที่ท่องเที่ยวที่สำคัญมากก็ตาม เพื่อให้เกิดความชัดเจนมากขึ้นในเรื่องการทำมาหากินของคนในชุมชนตำบลคอนสัก ผู้วิจัยจึงได้สัมภาษณ์ผู้บริหารเทศบาลตำบลคอนสักรายหนึ่ง เพิ่มเติม ทำให้ทราบว่าในปัจจุบันการประกอบอาชีพของประชาชนในพื้นที่ตำบลคอนสัก สามารถแบ่งออกเป็น 6 ด้านด้วยกัน ดังต่อไปนี้

1) ด้านการพาณิชย์ตำบลคอนสักเป็นที่ตั้งของสถานที่ราชการรัฐวิสาหกิจและธนาคารพาณิชย์ที่สำคัญหลายแห่งที่มีการขยายตัวมากในระยะหลังจึงทำให้เป็นศูนย์กลางด้านการพาณิชย์ของอำเภอคอนสักการขยายตัวนี้ส่งผลให้ประชาชนปรับตัวมาประกอบอาชีพผลิตและค้าขายสินค้าพื้นเมืองบนฐานของทรัพยากรธรรมชาติและภูมิปัญญาดั้งเดิม และสร้างชื่อเสียงให้กับเทศบาลตำบลคอนสัก โดยเฉพาะผลิตภัณฑ์สัตว์น้ำแปรรูป เช่น ไตปลาแห้งกุ้งแห้งกะปิปลาเค็ม ฯลฯ

สามารถสร้างรายได้ที่ดีให้กับประชาชนที่ประกอบอาชีพนี้ที่ขยายตัวควบคู่กับการเติบโตของความ เป็นเมืองและการท่องเที่ยว

2) ด้านการประมงตำบลคอนสักในปัจจุบันได้พัฒนาจนเป็นเมืองชายฝั่งทะเล ตะวันออกโดยมีคลองปากคอนสักซึ่งเป็นคลองขนาดใหญ่ไหลผ่านเหมาะสำหรับใช้เป็นท่าจอดพัก เรือประมงประชาชนจำนวนมากซึ่งประกอบอาชีพประมงมาอย่างยาวนานก็ได้รับผลทางบวก ทำให้ มีการเติบโตของอาชีพนี้ อีกทั้งมีสถานประกอบการแปรรูปเกิดขึ้นอย่างมากมายที่เชื่อมโยงกัน

3) ด้านเกษตรกรรมเนื่องจากพื้นที่ทางตอนบนของตำบลคอนสัก เป็นที่ราบเชิงเขา เหมาะแก่การเพาะปลูกพืชผลเกษตรประชาชนบางส่วนจึงมีอาชีพเกษตรกรรมเช่นการทำสวน ยางพาราและการทำสวนผลไม้เป็นอาชีพสำคัญอีกกลุ่มหนึ่ง

4) ด้านการอุตสาหกรรมปัจจุบันในตำบลคอนสักมีโรงงานอุตสาหกรรมที่สำคัญ โดยเฉพาะ โรงงานแปรรูปสัตว์น้ำเช่นบริษัทซีฮอร์สจำกัดมหาชนเป็นต้น นอกจากนี้ยังมีสถาน ประกอบการแปรรูปอีกหลายแห่งซึ่งทำให้เกิดการจ้างแรงงานเป็นจำนวนมากทำให้ประชาชนได้ ประกอบอาชีพรับจ้างและอาชีพเสริมเช่นแกะกุ้งแกะปูส่งโรงงานเป็นต้น

5) ด้านการท่องเที่ยวในตำบลคอนสักมีสถานที่ท่องเที่ยวที่น่าสนใจและมีชื่อเสียง ได้แก่วัดเขาสุวรรณประดิษฐ์แหลมทวดป่าชายเลนและหาดทรายในชุมชนบ้านเกาะแรด ชุมชนบ้าน ท้องอ่าว ชุมชนบ้านบางน้ำจืด และชุมชนบ้านนางคำ ซึ่งมีความสวยงาม ปัจจุบันได้รับการพัฒนาให้ เป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์

6) ด้านการบริการ เนื่องด้วยชุมชนตำบลคอนสักเป็นทางผ่านและจุดแวะพักของ นักท่องเที่ยวทางทะเลที่ดีที่สุดแห่งหนึ่งในประเทศไทย ทำให้ที่ผ่านมามีการพัฒนาการบริการ ทางด้านการท่องเที่ยวอย่างต่อเนื่อง จนปัจจุบันมีธุรกิจบริการที่เกิดขึ้นในชุมชนคอนสักหลายอย่าง ได้แก่ ท่าเทียบเรือของบริษัท ราชาเฟอร์รี่ จำกัด ท่าเทียบเรือของบริษัท ซีทรานเฟอร์รี่ จำกัด ท่า เทียบเรือเอกชนประสงค์คอนสัก โรงแรมเกสต์เฮาส์บังกะโลรีสอร์ท รวมทั้ง ร้านอาหาร ตลอดจน กิจกรรมด้านบริการที่เชื่อมโยงกับการท่องเที่ยวอีกจำนวนมาก

4.2.2.1 แรงงานในชุมชน

เมื่อสอบถามถึงแรงงานที่ใช้ ในการประกอบอาชีพของทั้ง 6 อาชีพ ที่ผู้บริหาร เทศบาลตำบลคอนสัก ได้ให้ข้อมูลไว้ข้างต้น ได้รับคำตอบจากผู้ให้ข้อมูลสำคัญในชุมชนท้องอ่าว ว่าในการประกอบอาชีพของคนในชุมชนในอดีตส่วนใหญ่ผู้ชายมักจะมียุทธศาสตร์ในการทำงานนอก บ้านของครัวเรือนไม่มีการใช้แรงงานจากภายนอก ตัวอย่างเช่น ในการประกอบอาชีพประมง ชาวประมงที่นิยมใช้เรือหางยาวขนาดเล็กออกไปหาสัตว์น้ำคนเดียว โดยจะออกเรือไปไม่นานก็จะ ได้ สัตว์น้ำมาเพื่อขาย และประกอบอาหารเพราะทรัพยากรสัตว์น้ำมีอยู่อุดมสมบูรณ์ ส่วนผู้หญิง นิยมให้อยู่บ้าน เพื่อทำงานบ้านและดูแลลูกๆ โดยอาจจะช่วยในการคัดและทำความสะอาดสัตว์น้ำที่

จับมาได้บ้าง แต่สภาพในปัจจุบันได้เปลี่ยนไปจากอดีตมาก ซึ่งผู้ประกอบการแพปลารายหนึ่งที่อาศัยอยู่ในชุมชนท่องเที่ยวได้อธิบายว่า สถานการณ์การทำมาหากินได้แปรเปลี่ยนไปจากอดีตมาก อันเนื่องจากทรัพยากรชายฝั่งที่หาได้มีน้อยลง จึงหาจับสัตว์น้ำได้ยากมากขึ้น ในขณะที่กำลังเสริมการท่องเที่ยวของเทศบาลตำบลคอนสักอย่างต่อเนื่อง ทำให้เกิดการจ้างงานแรงงานที่มาในการประกอบอาชีพใหม่ๆที่เชื่อมโยงกับการท่องเที่ยวได้มากขึ้น

เพื่อให้เกิดความชัดเจนเกี่ยวกับข้อมูลแรงงานที่มีอยู่ในชุมชน ผู้วิจัยขอสรุปผลการสัมภาษณ์คณะผู้บริหารเทศบาลตำบลคอนสัก เกี่ยวกับลักษณะของแรงงานที่พบในชุมชนว่า สามารถแบ่งเป็น 2 ประเภทใหญ่ๆคือ

1) แรงงานที่เป็นคนในพื้นที่ที่มีประมาณร้อยละ 60 ของกำลังแรงงานที่ทำงานทั้งหมดในปัจจุบันแรงงานเหล่านี้ประกอบอาชีพหลากหลาย ทั้งการเกษตร การประมง การค้าและบริการ

2) แรงงานที่มาจากภายนอกมีประมาณร้อยละ 40 ซึ่งสามารถแบ่งย่อยได้อีกเป็น 2 ลักษณะ คือแรงงานภายนอกชุมชนที่เป็นคนไทยซึ่งแรงงานจำพวกนี้เป็นแรงงานที่มาจากต่างจังหวัดทั้งใกล้และไกล โดยพบว่าบางส่วนเป็นชาวอีสานที่เข้ามาประกอบอาชีพรับจ้างและค้าขายนอกจากนี้ยังมีแรงงานต่างด้าวอยู่จำนวนมากพอสมควรเกือบทั้งหมดเป็นชาวพม่าที่เหลืออีกเล็กน้อยเป็นชาวลาวแรงงานต่างด้าวเหล่านี้พบได้มากในกลุ่มผู้ประกอบการรับจ้างอยู่ในแพปลาและเรือประมง

4.2.3 ความเชื่อและประเพณี

จากการการสัมภาษณ์ผู้อาวุโสในชุมชนท้องอ่าว ชุมชนนางกำ ชุมชนเกาะแรต และชุมชนบางน้ำจืด ได้ข้อมูลตรงกันว่า คนในพื้นที่นี้ส่วนใหญ่นับถือศาสนาพุทธ มีประเพณีที่สำคัญ ซึ่งสะท้อนถึงความเชื่อศรัทธาในพุทธศาสนา ที่จัดเป็นประเพณีเด่นของท้องถิ่น ได้แก่ ประเพณีการแห่ผ้าขึ้นพระธาตุ ที่วัดเขาสุวรรณประดิษฐ์ ประเพณีงานบุญเดือนสิบ และประเพณี ชักพระทั้ง 3 ประเพณี มีการสืบทอดกันมาอย่างยาวนานจากรุ่นสู่รุ่น มีลักษณะเด่นดังต่อไปนี้

4.2.3.1 ประเพณีแห่ผ้าขึ้นพระธาตุวัดเขาสุวรรณประดิษฐ์

ประเพณีแห่ผ้าขึ้นพระธาตุ จัดขึ้นที่วัดเขาสุวรรณประดิษฐ์ ซึ่ง ชาวบ้านในตำบลคอนสัก เรียกกันว่า วัดเขาล้าน เพราะตั้งอยู่บนเนินเขาชุมชนทองไมล์ ซึ่งเป็นเนินเขาที่โล่งเตียนเหมือนหัวล้าน โดยชาวบ้านมีความเชื่อว่า ภูเขานี้เป็นที่สถิตของพ่อท่านยอดเขา ซึ่งเป็นเทพดาร์กษาเขาล้านและดินแดนโดยรอบ แต่เมื่อเวลาผ่านไป ได้เปลี่ยนชื่อวัดให้ไพเราะขึ้น จากวัดเขาล้านมาเป็นวัดเขาสุวรรณประดิษฐ์ในปัจจุบัน

วัดเขาสุวรรณประดิษฐ์ เป็นวัดที่มีความร่มรื่นสวยงาม และเป็นสถานที่ที่ชาวบ้านให้ความเคารพนับถือ เป็นที่ประดิษฐานสังขารที่ไม่เน่าเปื่อยของหลวงพ่ोज้อย และพระบรมสารีริกธาตุที่บรรจุในพระเจดีย์จักรมุข ซึ่งตั้งอยู่บนยอดเขาสูง ในขณะที่พื้นที่ด้านล่างวัดติดกับทะเลจนทำให้ชาวบ้านมีความเชื่อว่า มีลักษณะคล้ายเขาพระสุเมรุ การจัดงานประเพณีการแห่ผ้าขึ้นธาตุเป็นการนำผ้าผืนยาวไปห่มโอบล้อมรอบองค์พระธาตุเจดีย์เพื่อบูชาสักการะพระสัมมาสัมพุทธเจ้า เป็นประเพณีที่พุทธศาสนิกชนทั้งชาวคอนสัก และในจังหวัดสุราษฎร์ธานี ได้ยึดถือปฏิบัติสืบทอดกันมาเป็นเวลายาวนาน โดยในครั้งแรกได้จัดให้มีขึ้นเมื่อวันที่ 15 เดือนกุมภาพันธ์ พ.ศ. 2537 ตรงกับวันมาฆบูชา ต่อมาทางวัด และชาวบ้านได้กำหนดให้มีการจัดประเพณีในวันที่ 15 เดือนกุมภาพันธ์ ของทุกปี ถึงแม้ว่าจะไม่ตรงกับวันมาฆบูชาก็ตาม และในปี พ.ศ. 2558 ได้จัดประเพณีแห่ผ้าขึ้นพระธาตุวัดเขาสุวรรณประดิษฐ์ จำนวน 22 ครั้ง

หากมองถึงด้านความเชื่อความศรัทธาของการจัดกิจกรรม คนในชุมชนเชื่อกันว่า การทำบุญและการกราบไหว้บูชาเพื่อให้ได้กุศลสูงสุดต้องปฏิบัติต่อหน้าพระพักตร์และให้ใกล้ชิดกับพระพุทธรเจ้าให้มากที่สุด ชาวบ้านจึงได้นำผ้าไปบูชาพระธาตุเจดีย์ ด้วยการโอบองค์พระธาตุเจดีย์ ซึ่งถือว่าการบูชาที่ใกล้ชิดกับพระพุทธรองค์ ในการจัดขบวนแห่ผ้าขึ้นธาตุนี้ คนในชุมชนจะมีการนัดหมายกันอย่างพร้อมเพียงในตอนเช้า ตั้งเป็นขบวนใหญ่บริเวณสนามพระกิตติมงคลพิพัฒน์ หรือที่คนในท้องถิ่นเรียกกันว่า “สนามหลวงพ่ोज้อย” แล้วการจัดขบวนแห่ให้ประชาชนจับผ้าผืนยาวและเดินไปตามทางสู่เนินเขาสูง อันเป็นที่ตั้งของพระธาตุเจดีย์ดังภาพที่ 4.22

ภาพที่ 4.22 แสดงการแห่ผ้าขึ้นพระธาตุวัดเขาสวรรณประดิษฐ์
แหล่งที่มา: เทศบาลตำบลคอนสัก, 2557.

การเตรียม “ผ้าพระบฏ” หรือ ผ้าห่มพระธาตุ ในอดีตนั้นผ้าที่ใช้จะต้องเขียนเรื่องราวพุทธประวัติของพระพุทธเจ้า แต่ในปัจจุบัน ไม่สามารถทำได้เช่นในอดีต เนื่องจาก 1) ทำได้ยาก และ 2) การทำผ้าพระบฏ มีต้นทุนที่สูง จึงได้ปรับเปลี่ยนมาใช้เป็นผ้าสีเหลือง จำนวน 2 ผืนแทน โดยผืนที่ 1 มีความยาวล้อมรอบพระธาตุเจดีย์ด้านนอกได้ และ ผืนที่ 2 เป็นผ้าสีเหลือง หรือผ้าคาดทอง มีความยาวล้อมรอบพระสารีริกธาตุ ที่บรรจุภายในพระธาตุเจดีย์ ในการนำผ้าขึ้นห่มพระธาตุนั้น ต้องมีการทำพิธีถวายผ้าพระบฏ โดยมีประธานเป็นผู้กล่าวนำคำถวายและผู้เข้าร่วมจะกล่าวตาม ซึ่งในปี พ.ศ. 2558 ชาวอำเภอคอนสักได้รับเกียรติจาก นายฉัตรป้อง ฉัตรภูมี ผู้ว่าราชการจังหวัดสุราษฎร์ธานี มาเป็นประธานในพิธี หลังจากทุกคนกล่าวคำถวายผ้าเรียบร้อยแล้ว ก็จะมีการแห่ทักษิณวัตรรอบองค์พระธาตุเจดีย์ จำนวน 3 รอบ ต่อด้วยการไหว้พระ รับศีล หลังจากนั้นเป็นขั้นตอนที่ให้ประชาชนที่มาร่วมในประเพณี ได้นำผ้าผืนยาว คือผ้าผืนที่ 1 โอบล้อมรอบพระธาตุเจดีย์รอบนอก และประธานในพิธีจะนำผ้าผืนที่ 2 เข้าสู่พิธีเจริญพระพุทธมนต์ และกรวดน้ำ ถือว่าเป็นอันเสร็จสิ้นพิธีทางสงฆ์

การจัดประเพณีแห่ผ้าขึ้นธาตุวัดเขาสวรรณประดิษฐ์ ได้รับการสนับสนุนจากหน่วยงานต่าง ๆ ทั้งหน่วยงานภาครัฐ รัฐวิสาหกิจ องค์กรเอกชน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ตลอดจนภาคประชาชน เป็นอย่างดีมาทุกปี เนื่องจากเป็นประเพณีที่เกิดขึ้นจากความเชื่อความศรัทธาของประชาชน และได้มีการปฏิบัติสืบต่อกันมาจนถึงปัจจุบัน หน่วยงานหลักที่สนับสนุนงบประมาณในการจัดประเพณีแห่ผ้าขึ้นธาตุ วัดเขาสวรรณประดิษฐ์ คือเทศบาลตำบลคอนสัก

4.2.3.2 ประเพณีลากพระ หรือชักพระ

ประเพณีลากพระ หรือในภาษาท้องถิ่นเรียกว่า “ประเพณีชักพระ” เป็นประเพณีที่มีการสืบทอดกันมาอย่างยาวนานอีกประเพณีหนึ่งของคนในชุมชนตำบลคอนสัก จากการสัมภาษณ์ผู้อาวุโสในชุมชนทำให้ทราบว่า มีการจัดประเพณีนี้ขึ้น ในช่วงวันออกพรรษา ซึ่งตรงกับ วันแรม 1 ค่ำ เดือน 11 ประเพณีชักพระของชาวคอนสักมักจะมีการแข่งขันทำเรือพระ เพื่อกระตุ้นให้เกิดการมีส่วนร่วมของชุมชนต่างๆ โดยให้แต่ละชุมชนในเขตเทศบาลตำบลคอนสัก ส่งเรือพระเข้าประกวด พร้อมทั้งได้จัดให้มีขบวนแห่เรือพระของชาวบ้าน ซึ่งถือได้ว่าเป็นวันที่สำคัญยิ่งวันหนึ่งของชาวคอนสัก

สำหรับรายละเอียดของพิธี เมื่อเข้าสู่วันแรม 1 ค่ำ เดือน 11 เวลาประมาณตีหนึ่ง ชาวบ้านในแต่ละชุมชนจะมีการจัดพิธีอัญเชิญพระพุทธรูปขึ้นประดิษฐานบนบุษบก เมื่อถึงรุ่งเช้า ชาวบ้านจะร่วมกันทำวัตรเช้า ร่วมกับพระภิกษุสงฆ์ ต่อมาเมื่อ เวลาประมาณแปดนาฬิกาในตอนเช้า หลังจากที่พระสงฆ์ฉันภัตตาหารเช้าเสร็จสิ้น ชาวบ้านก็จะนิมนต์พระภิกษุสงฆ์ เพื่อขึ้นนั่งประจำเรือพระ เมื่อพระสงฆ์ขึ้นนั่งประจำเรือพระแล้ว ชาวบ้านจะร่วมแรงร่วมใจกันลากเรือพระออกจากวัดหากเรือพระผ่านบริเวณใดชาวบ้านบริเวณนั้นก็จะมาช่วยกันลากเรือพระต่อกันเรื่อยๆ ซึ่งบางคนก็นำขนมต้มมาแขวนหรือทำบุญด้วยเงินตามกำลังศรัทธาของแต่ละคน ดังภาพที่ 4.23

ภาพที่ 4.23 แสดงการร่วมแรงร่วมใจกันลากเรือพระของคนในชุมชนตำบลคอนสัก
แหล่งที่มา: เทศบาลตำบลคอนสัก, 2557.

การจัดงานประเพณีชักพระนี้ นอกจากเป็นการรวมกลุ่มกันทำคุณงามความดีของคนในชุมชนตำบลคอนสักแล้ว ยังก่อให้เกิดความรักความสามัคคีธรรมกันในกลุ่มคณะ นำมาซึ่งความสุขความสงบมาให้พี่น้องชาวคอนสักอย่างทั่วถึง ส่วนหนึ่งของการจัดขบวนเรือพระซึ่งจะขาดเสียไม่ได้ก็คือที่สำหรับแขวนขนมต้ม สำหรับขนมต้มนี้เป็นขนมบุญที่มักจะทำคู่กับงานบุญตามประเพณีของภาคใต้ มีลักษณะเป็นข้าวเหนียวหนึ่งใส่กะทิ ห่อด้วยใบพ้อ (ใบปาล์มชนิดหนึ่ง) เป็นรูปสามเหลี่ยม แล้วนำมาร้อยเป็นพวงหลายๆชิ้น ดังภาพที่ 4.24

ภาพที่ 4.24 แสดงขนมต้ม ขนมที่ใช้ในการประกอบพิธีชักพระ

4.2.3.3 ประเพณีงานบุญเดือนสิบ

ประเพณีงานบุญเดือนสิบเป็นงานบุญประเพณีอีกงานหนึ่งที่สำคัญของชาวคอนสักและของคนภาคใต้ จุดมุ่งหมายสำคัญในการจัดประเพณีงานบุญเดือนสิบ หรือสารทเดือนสิบ (ในภาษาท้องถิ่นภาคใต้ เรียกว่า “วันรับส่งตายาย”) นี้ ก็เพื่อเป็นการอุทิศส่วนบุญส่วนกุศลให้แก่ดวงวิญญาณของบรรพบุรุษ หรือเครือญาติที่ล่วงลับไปแล้ว

ตามความเชื่อเบื้องหลังของการจัดประเพณีงานบุญเดือนสิบ คือ ในช่วงเดือนสิบตามปฏิทินจันทรคติ ดวงวิญญาณของบรรพบุรุษหรือเครือญาติจะได้รับการปล่อยออกจากนรกภูมิ ที่ดวงวิญญาณนั้นถูกจองจำอยู่เนื่องจากผลกรรมที่เคยกระทำไว้ในขณะที่ยังมีชีวิต โดยจะเริ่มปล่อย

ดวงวิญญาณออกจากนรกภูมิ ในวันแรม 1 ค่ำเดือน 10 เพื่อให้ดวงวิญญาณเหล่านั้นกลับมายังโลกมนุษย์

ผู้อาวุโสในชุมชนได้อธิบายถึงจุดประสงค์ในการจัดประเพณีบุญเดือนสิบของคนในชุมชนคนสักว่า เพื่อให้ดวงวิญญาณของบรรพบุรุษและดวงวิญญาณที่ไร้ญาติ ได้มารับส่วนบุญกุศลจากลูกหลานญาติพี่น้อง ซึ่งได้เตรียมการอุทิศไว้ให้ ด้วยการแสดงความกตัญญูตเวทีต่อผู้ล่วงลับไปแล้ว หลังจากนั้นดวงวิญญาณเหล่านี้ ก็จะกลับไปยังนรกภูมิอีก ในวันแรม 15 ค่ำ เดือน 10

สำหรับช่วงระยะเวลาในการประกอบพิธีกรรมของประเพณีบุญเดือนสิบ จะมีขึ้นในช่วงระหว่างวันแรม 1 ค่ำถึงแรม 15 ค่ำเดือนสิบของส่วนใหญ่แล้วจะตรงกับเดือนกันยายนของทุกปีแต่สำหรับวันที่ชาวได้มักจะ นิยมทำบุญนี้กันมากก็คือวันแรม 13-15 ค่ำ คนในชุมชนตำบลคนสักให้ความสำคัญกับงานบุญเดือนสิบมาก จะเห็นได้จากผู้เฒ่าผู้แก่มักจะอบรมสั่งสอนและทำตัวเป็นตัวอย่างให้ลูกหลานเห็นเป็นประจักษ์มาตั้งแต่โบราณ โดยเฉพาะ ปู่ยา ตายาย พ่อแม่และญาติผู้ใหญ่ มักจะชวนลูกหลานไปทำบุญหรือไปร่วม “ชิงเปรต” (แย่งสิ่งของที่ใช้ทำบุญ) กันที่วัดอย่างพร้อมหน้าพร้อมตากัน เมื่อใกล้ถึงวันทำบุญทุกครอบครัวจะตระเตรียมข้าวของ อุปกรณ์ต่างๆ ให้พร้อมผู้ที่ไปอาศัยอยู่ต่างถิ่นจะเริ่มทยอยเดินทางกลับบ้านเพื่อไปร่วมพิธีทำบุญอย่างพร้อมหน้าพร้อมตากันนับ ถือเป็นงานรวมญาติที่สำคัญงานหนึ่ง

เมื่อได้สอบถามถึงรายละเอียดของพิธีกรรมงานบุญเดือนสิบจากผู้รู้ในชุมชน ได้รับการอธิบายว่า ในวันแรม 1 ค่ำ เดือนสิบ ชาวบ้านจัดอาหารหวานคาวไปทำบุญถวายพระภิกษุสงฆ์ตามวัดวาอารามต่างๆ เพื่อต้อนรับการกลับมาของตายาย ในการจัดสำรับอาหารนี้ ซึ่งเรียกกันในภาษาถิ่นว่า “จัดหมรับ” โดยมีขั้นตอนในการประกอบพิธีกรรม ดังนี้

1) วันเตรียมการหรือวันจ่ายอยู่ในช่วงเวลาก่อนวันแรม 1 ค่ำ ประมาณ 15-20 วันเป็นช่วงของการเตรียมการจ่ายใช้สอยซื้ออาหาร ขนม สิ่งของเครื่องใช้สำหรับการทำบุญ

2) การจัดหมรับ ส่วนใหญ่จะจัดกันในวันแรม 14 ค่ำ เดือนสิบภานะที่ใช้จัดหมรับนิยมใช้กระบุงทรงเตี้ย สานด้วยตอกไม้ไผ่ในหมรับจะประกอบด้วยข้าวสาร ปลาเค็ม ผักผลไม้ กระเทียม พริก เกลือ กะปิ น้ำตาลหมากพลู ยาสามัญประจำบ้าน และรูปเทียน โดยมีสิ่งสำคัญที่ต้องจัดใส่หมับ คือ ขนม 5 อย่างซึ่งถือว่าเป็นสัญลักษณ์ของงานเดือนสิบประกอบด้วย

(1) ขนมพอง เป็นสัญลักษณ์แทนแพสำหรับใช้ล่องข้ามหัวมหารณพตามคติพุทธศาสนา

(2) ขนมลาแทนเครื่องนุ่งห่มแพพรพรรณ

(3) ขนมกงหรือขนมไข่ปลาแทนเครื่องประดับ

(4) ขนมศิข้าแทนเงินสำหรับใช้จ่าย

(5) ขนมอบ้าแทนลูกสะบ้าสำหรับผู้ล่วงลับไปแล้วใช้เล่นสนุกสนานในวันสงกรานต์หรือวันว่าง

3) การยกหมรับหรือการถวายภัตตาหารเมื่อจัดหมรับเสร็จแล้วโดยจะมีการยกหมรับไปวัดและถวายภัตตาหารแด่พระภิกษุสงฆ์ในวันแรม 15 ค่ำเรียกว่า “งานหลองหมรับ” ในภาษาท้องถิ่นที่ใช้ในชุมชนเกาะแรด

4) การตั้งเปรต เมื่อมีการยกหมรับถวายภัตตาหารทำบุญเลี้ยงพระและทำบังสุกุลเพื่ออุทิศส่วนกุศลแก่บรรพชนแล้ว จะมีพิธีการ “ตั้งเปรต” ซึ่งแต่เดิมจะกระทำโดยการนำเอาอาหารอีกส่วนหนึ่งไปวางไว้ตามที่ต่างๆ ที่คาดว่าเปรตจะเดินผ่าน เช่น ตรงทางเข้าวัดข้าง ริมกำแพง วัดบ้างตามโคนต้นไม้ทั้งในวัดและนอกวัด เป็นต้น ต่อมาในระยะหลังได้มีการสร้างตั้งร้านสูงพอสมควรเรียกว่า “หลักเปรต” หรือ บางที่เรียกว่าศาลาเปรต หรือ ร้านเปรตก็มี เพื่อนำข้าวปลาอาหารที่ใส่กระทงหรือภาชนะต่างๆ ไปตั้งไว้สำหรับเช่น ไหว้บรรพบุรุษ เข้าใจว่าที่สร้างร้านเปรตให้สูงคงเพื่อความสะดวกแก่เปรตในการบริโภค เพราะมีความเชื่อกันว่าเปรตมีรูปร่างสูงไม่ต้องก้มๆ เงยๆ เวลากินอาหารที่ลูกหลานเช่น ไหว้

การจัดอาหารหวานคาวจะจัดอาหารชนิดที่คาดว่าบรรพบุรุษ ชอบอย่างละชนิดละหน่อยขนมที่สำคัญขาดที่ไม่ได้ คือ ขนม 5 อย่างที่กล่าวมาแล้ว เมื่อตั้งอาหารสำหรับเปรตบนร้านเปรตเสร็จแล้วจะนำสายสิญจน์ที่พระสงฆ์จัดไว้เพื่อทำพิธีบังสุกุลมาผูกไว้กับร้านเปรตแต่ละส่วนบุญกุศลแก่บรรพบุรุษ เมื่อเสร็จพิธีสงฆ์และเก็บสายสิญจน์แล้ว ผู้คนทั้งหญิงชายคนเฒ่าคนแก่ หนุ่มสาวและเด็กๆ ก็จะกรูกันเข้าแย่งชิงอาหารที่ตั้งไว้บนร้านเปรต เรียกว่า “ชิงเปรต” ซึ่งการชิงเปรตนี้สร้างความสนุกสนาน ครื้นเครง เฮฮาของหนุ่มสาวและเด็กเนื่องจากมีความเชื่อว่าของที่เหลือจากการเช่น ไหว้บรรพบุรุษ ถ้าใครได้กินก็จะได้รับกุศลแรงเป็นสิริมงคลแก่ตนเองและครอบครัว หลังจากทำพิธีในวัดเสร็จก็จะมีการแข่งขันเรือพาย ซึ่งถือได้ว่าเป็นอีกหนึ่งประเพณีที่ชาวคอนสักให้ความสำคัญ

ในปัจจุบันเทศบาลเมืองคอนสักได้จัดบริการที่เชื่อมโยงกับวิถีแห่งวัฒนธรรมอันเกี่ยวเนื่องกับงานบุญประเพณีเดือนสิบเพื่อสร้างความประทับใจแก่นักท่องเที่ยว โดยจัดบริการเรือหางยาวพาเที่ยวชมความงามของอ่าวคอนสัก เพื่อชื่นชมวิถีชีวิตของคนพื้นถิ่นอันเรียบง่าย โดยเฉพาะวิถีของชาวประมงพื้นบ้าน อันเป็นเอกลักษณ์จากนั้นจึงพาขึ้นฝั่งแวะสักการะศาลเจ้าเกาะแรด ในชุมชนบ้านเกาะแรด ก่อนแวะชิมมะพร้าว น้ำหอมที่เลื่องชื่อของชุมชนท้องอ่าวย้าสำหรับผมนางอาหารพื้นบ้านรสเลิศของชุมชนบางน้ำจืดชมการเลี้ยงปลากระพงในกระชังของชุมชนนางกำ และปิดท้ายด้วยการรับประทานอาหารทะเลสดๆ รวมทั้งปลากระพงเป็นเมนูมือคำพร้อมดื่มด่ำกับบรรยากาศยามอาทิตย์อัสดงลาบขอบคอนสักแต่น่าเสียดายที่การจัดกิจกรรมการท่องเที่ยวลักษณะนี้มีเพียงปีละครั้งเท่านั้น

4.2.4 ความสัมพันธ์เชิงเครือญาติ

ความสัมพันธ์ของคนดั้งเดิมในแต่ละชุมชนของตำบลคอนสัก ส่วนใหญ่เป็นความสัมพันธ์เชิงเครือญาติ ครอบครัวส่วนใหญ่เป็นครอบครัวชายมีปู่ย่าตายายอาศัยรวมกับสมาชิกรุ่นลูกรุ่นหลาน ความสัมพันธ์ของคนในครอบครัวให้ความสำคัญกับผู้ใหญ่ และมีการสอนให้ลูกหลานให้เคารพผู้ใหญ่ แม้ในปัจจุบัน คนทั้ง 3 วัย ได้แก่ วัยเด็ก วัยผู้ใหญ่ และวัยผู้สูงอายุ ก็ยังได้มีการรวมตัวอยู่และพร้อมหน้าพร้อมตากันในวันสงกรานต์และเทศกาลประเพณีงานบุญเดือนสิบ นอกจากนี้ในชุมชนเดียวกันยังมีความสัมพันธ์เชิงเครือญาติกันสูง มาในระยะหลังเท่านั้นที่มีคนนอกเข้ามาอาศัยอยู่มากขึ้น

การรวมตัวกันเป็นครอบครัวใหญ่และการมีความสัมพันธ์เชิงเครือญาติสูงดังกล่าวนี้เกิดขึ้นเนื่องจากในอดีตคนในชุมชนส่วนใหญ่ประกอบอาชีพการเกษตร ด้วยการทำสวนยางพาราและการประมงพื้นบ้านเป็นหลักในพื้นที่ชุมชนหรือพื้นที่ใกล้เคียง แม้จะมีชาวบ้านบางส่วนประกอบอาชีพรับจ้างบ้าง ก็มักจะเป็นการไปทำงานรับจ้างในพื้นที่ใกล้เคียง ดังนั้นจึงอาศัยอยู่ในชุมชนและมีคนในครอบครัวช่วยกันดูแล โดยมักจะมีปู่ย่า หรือตายายอยู่บ้านเพื่อทำหน้าที่ดูแลลูกหลาน หากเมื่อมีงานใหญ่ที่เกินกำลังของแต่ละครอบครัว ญาติพี่น้องและเพื่อนบ้านก็จะร่วมลงแรงช่วยเหลือกัน

เมื่อสอบถามถึงความคิดเห็นต่อการรวมตัวกันเป็นกลุ่ม ความเป็นครอบครัวใหญ่ของ และความสัมพันธ์เชิงเครือญาติของคนในชุมชนในปัจจุบันว่ายังคงเป็นเหมือนในอดีตหรือไม่เพียงใด ผู้สูงอายุท่านหนึ่งได้อธิบายว่า ปัจจุบันมีเปลี่ยนแปลงทางด้านวัฒนธรรมเปลี่ยนแปลงไปจากเมื่อก่อน การอยู่เป็นครอบครัวใหญ่น้อยลงและความสัมพันธ์เชิงเครือญาติไม่ได้แน่นแฟ้นเหมือนแต่ก่อน โดยมีสาเหตุสำคัญมาจากที่มีความเจริญด้านต่างๆ เข้ามาในชุมชนอย่างรวดเร็ว เศรษฐกิจของชุมชนไปผูกกับระบบตลาดมากขึ้น ครอบครัวบางครอบครัวจึงต้องดิ้นรนเพื่อหารายได้มาหล่อเลี้ยงครอบครัว จึงทำให้ความเป็นอยู่ในลักษณะครอบครัวใหญ่ได้แปรเปลี่ยนไปตามกาลเวลาซึ่งผู้วิจัยจะอธิบายการเปลี่ยนแปลงทางครอบครัวและเครือญาติ ให้หัวข้อการเปลี่ยนแปลงของวิถีชีวิตอีกครั้งหนึ่งจากข้อมูลวิถีชีวิตของคนในชุมชนตำบลคอนสักที่ได้กล่าวมาข้างต้น สามารถสรุปได้ว่าความเป็นอยู่ของผู้คนในชุมชนตำบลคอนสักในอดีตเป็นไปอย่างเรียบง่าย มีวิถีชีวิตที่สอดคล้องกับธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม โดยมีศาสนาและความเชื่อเป็นตัวเชื่อมร้อยการดำเนินชีวิตด้านต่างๆ เข้าด้วยกันได้อย่างกลมกลืน แม้ในปัจจุบันลักษณะบางอย่างได้เปลี่ยนแปลงไปบ้าง แต่ยังคงเหลือให้เห็นและสัมผัสพอสมควร หากผู้ใดได้มีโอกาสไปเยือนชุมชนก็ยังคงได้สัมผัสกับวิถีชีวิตที่เรียบง่าย และอัธยาศัยไมตรีของผู้คนที่มีความเป็นมิตร รวมทั้งกิจกรรมเชิงประเพณีต่างๆ หากตรงกับช่วงเวลาที่ถือปฏิบัติกัน กิจกรรมเชิงประเพณีที่เชื่อมโยงกับความเชื่อและศาสนามีความสำคัญต่อวิถีการดำเนินชีวิต และการปรับตัวของคนในชุมชนนี้

4.3 การวิเคราะห์การพัฒนาการท่องเที่ยว

การรวบรวมข้อมูลการส่งเสริมและการพัฒนาการท่องเที่ยว ตรงตามวัตถุประสงค์ที่ 1 ของการศึกษาคือ เพื่อให้ทราบถึงสถานการณ์การท่องเที่ยวของประเทศไทย โดยใช้วิธีการสำรวจเอกสารที่เกี่ยวข้องกับส่งเสริมและพัฒนาการท่องเที่ยว ทั้งในระดับโลก ระดับประเทศ และระดับจังหวัดสุราษฎร์ธานี ตลอดจนการพัฒนาการท่องเที่ยวของเทศบาลตำบลคอนสัก และนำเอาเทคนิคการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) และเขียนอธิบายเชิงพรรณนา มาใช้ในการอธิบายผลที่เกิดขึ้นจากการส่งเสริมและพัฒนาการท่องเที่ยว ที่เป็นจุดเริ่มต้นของการเปลี่ยนแปลงชุมชนตำบลคอนสัก อำเภอคอนสัก จังหวัดสุราษฎร์ธานี จากการท่องเที่ยว ทั้งนี้ผู้วิจัยได้จำแนกออกเป็น 5 ประเด็นที่สำคัญ คือ 1) แนวโน้มทางการท่องเที่ยวระดับโลก 2) สถานการณ์ท่องเที่ยวในประเทศไทย 3) สถานการณ์การส่งเสริมการท่องเที่ยวจังหวัดสุราษฎร์ธานีจากนโยบายการท่องเที่ยว 4) วิเคราะห์จุดเด่นด้านคมนาคมของจังหวัดสุราษฎร์ธานี และ 5) สถานการณ์การส่งเสริมการท่องเที่ยวของเทศบาลเมืองคอนสักจากนโยบายการท่องเที่ยวของจังหวัดสุราษฎร์ธานี ดังต่อไปนี้

4.3.1 แนวโน้มทางการท่องเที่ยวระดับโลก

ข้อมูลการพัฒนาการท่องเที่ยวของ (กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา, 2557) ทำให้สามารถวิเคราะห์ได้ว่า กระแสความนิยมทางการท่องเที่ยว มีแนวโน้มเพิ่มสูงขึ้นอย่างต่อเนื่อง ซึ่งองค์การการท่องเที่ยวโลกของสหประชาชาติ (World Tourism Organization : UNWTO) ได้มีการพยากรณ์ โดยอ้างอิงจากข้อมูลการท่องเที่ยวระดับโลกในแต่ละปีไว้ และประมาณการไว้ว่า เมื่อถึงปี พ.ศ. 2563 จะมีนักท่องเที่ยวระหว่างประเทศ เพิ่มจำนวนสูงถึงราว 1,600 ล้านคน ภูมิภาคที่มีแนวโน้มเป็นแหล่งท่องเที่ยวยอดนิยม คือภูมิภาคเอเชียตะวันออก กลุ่มประเทศแปซิฟิก และเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ ซึ่งประเทศไทยถือเป็นประเทศหนึ่งที่เป็นจุดหมายของนักท่องเที่ยว จากข้อมูลสถานการณ์การท่องเที่ยวในระดับโลก และปัจจัยการส่งเสริมการท่องเที่ยว ผู้วิจัยได้วิเคราะห์โอกาส ของประเทศไทยในการพัฒนาศักยภาพการท่องเที่ยว ไว้ดังตารางที่ 4.2 ดังนี้

ตารางที่ 4.2 แสดงแนวโน้มการท่องเที่ยวระดับโลกต่อประเทศไทย

ปัจจัยการส่งเสริมการท่องเที่ยว	แนวโน้มการท่องเที่ยวต่อประเทศไทย
การท่องเที่ยวมีแนวโน้มเติบโตอย่างต่อเนื่อง	จากการรวบรวมข้อมูลแผนยุทธศาสตร์การท่องเที่ยวและกีฬา ปี พ.ศ. 2555-2559 สามารถวิเคราะห์ได้ว่า แนวโน้มจำนวนนักท่องเที่ยว จากทั่วโลกมีอัตราเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่องทั้งนี้เนื่องจากการท่องเที่ยวโลกหรือ (World Tourism Organization : UNWTO) ได้คาดการณ์ว่าจะมีจำนวนนักท่องเที่ยวที่เดินทางระหว่างประเทศทั่วโลกรวมทั้งสิ้นประมาณ 900 - 920 ล้านคน เพิ่มขึ้นร้อยละ 4 ในทุกปีก่อให้เกิดรายได้ด้านการท่องเที่ยวทั่วโลกประมาณ 870 - 880 พันล้านดอลลาร์สหรัฐฯ ซึ่งนักท่องเที่ยวที่เข้ามาเที่ยวประเทศไทยมากที่สุด 3 ประเทศแรก ได้แก่ นักท่องเที่ยวจากประเทศจีน 4,623,806 คน ตามด้วยมาเลเซีย 2,644,052 คน และรัสเซีย 1,603,813 คน(กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา, 2557)

ตารางที่ 4.2(ต่อ)

ปัจจัยการส่งเสริมการ ท่องเที่ยว	แนวโน้มการท่องเที่ยวต่อประเทศไทย
การจัดทำความร่วมมือระหว่าง ประเทศ	<p>จากการรวบรวมข้อมูลแผนยุทธศาสตร์การท่องเที่ยวและ กีฬา ปี พ.ศ. 2555-2559 สามารถวิเคราะห์ได้ว่า การจัดทำข้อตกลง ระหว่างประเทศและพันธกรณีต่างๆทำให้ประเทศไทยมีศักยภาพ ในการรองรับ และการแข่งขันเพิ่มสูงขึ้น โดยในการรวมกลุ่มทาง เศรษฐกิจครั้งนี้ได้มีการจัดทำข้อตกลงระหว่างประเทศและ พันธกรณีต่างๆ ขึ้น ส่งให้ประเทศไทยสามารถดำเนินนโยบาย การค้าเชิงรุกและการขยายตลาดนักท่องเที่ยวได้มากขึ้น จากการ รวบรวมข้อมูลแผนยุทธศาสตร์การท่องเที่ยวและกีฬา ปี พ.ศ. 2555-2559 พบว่าปัจจุบันประเทศไทยมีข้อผูกพันในภาคการค้า บริการภายใต้ความตกลงการค้าเสรีทั้งในระดับพหุภาคีระดับ ภูมิภาคและระดับทวิภาคีประกอบด้วย</p> <ol style="list-style-type: none"> 1.) ความตกลงภาคการค้าบริการที่อยู่ระหว่างการเจรจา ทั้งสิ้น 9 ความตกลง 2.) ความตกลงภาคการค้าบริการที่มีผลบังคับใช้แล้วกับ ประเทศคู่ค้าต่างๆมีทั้งสิ้น 4 ความตกลง กรมเจรจาธุรกิจการค้าปี พ.ศ. 2553 ได้จัดทำความตกลงใน 3 ระดับ ประกอบด้วย <ol style="list-style-type: none"> 1.) พหุภาคีได้แก่ความตกลงทั่วไปว่าด้วยการค้าบริการ (GATS) 2.) ระดับภูมิภาคได้แก่กรอบความตกลงการค้าบริการใน กลุ่มอาเซียน (AFAS) 3.) ระดับทวิภาคีได้แก่ความตกลงหุ้นส่วนเศรษฐกิจไทย- ญี่ปุ่น (JTEPA) และความตกลงการค้าเสรีไทย-ออสเตรเลีย (TAFTA) (กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา, 2557)

ตารางที่ 4.2 (ต่อ)

ปัจจัยการส่งเสริมการ ท่องเที่ยว	แนวโน้มการท่องเที่ยวต่อประเทศไทย
กลุ่มผู้สูงอายุที่มีจำนวนเพิ่มขึ้น	<p>การรวบรวมข้อมูลกลุ่มของผู้สูงอายุที่มีโอกาสเข้ามาท่องเที่ยวในประเทศไทย สามารถวิเคราะห์ได้ว่า ในช่วงปีพ.ศ. 2563 กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา ได้มีการคาดการณ์ว่าจะมีผู้สูงอายุช่วงอายุ 60 - 65 ปีเพิ่มขึ้นเป็นสามเท่าของปัจจุบันคือประมาณ 700 ล้านคน โดยเฉพาะผู้สูงอายุจากประเทศที่พัฒนาแล้วเช่นญี่ปุ่น เยอรมัน ฝรั่งเศส อังกฤษ เป็นต้น ทั้งนี้การเปลี่ยนแปลงโครงสร้างประชากรเข้าสู่สังคมผู้สูงอายุเป็นโอกาสในการพัฒนาระบบบริการเพื่อตอบสนองความต้องการของนักท่องเที่ยวกลุ่มผู้สูงอายุเช่น บริการสปาบริการระบบสาธารณสุขซึ่งประเทศไทยได้มีการเตรียมความพร้อมในการรองรับกลุ่มนักท่องเที่ยวเหล่านี้ ด้วยการวางยุทธศาสตร์การพัฒนาการท่องเที่ยวระยะยาว ของกระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา (กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา, 2557)</p>
กลุ่มผู้สนใจการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ	<p>การรวบรวมข้อมูลแผนยุทธศาสตร์การท่องเที่ยวและกีฬา ปี พ.ศ. 2555-2559 ทำให้สามารถวิเคราะห์ได้ว่า การเติบโตรวมของตลาดการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพทั่วโลกและภูมิภาคเอเชียมีอัตราที่สูงอย่างต่อเนื่อง ซึ่งทางกระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬาได้ประมาณการการเติบโตไว้ที่ 20% ของนักท่องเที่ยวในกลุ่มนี้ ทั้งนี้ปัจจัยที่ผลักดันตลาดที่สำคัญได้แก่แนวโน้มการเปลี่ยนแปลงด้านประชากรศาสตร์อัตราค่ารักษาพยาบาลและระยะเวลาการรอเข้ารับการรักษาในประเทศต่างๆที่เพิ่มสูงขึ้นความก้าวหน้าทางเทคโนโลยีทางการแพทย์และการเพิ่มขึ้นของประเทศผู้ให้บริการทางสุขภาพที่สำคัญในภูมิภาคต่างๆ (กรมการท่องเที่ยว กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา, 2557)</p>

ตารางที่ 4.2 (ต่อ)

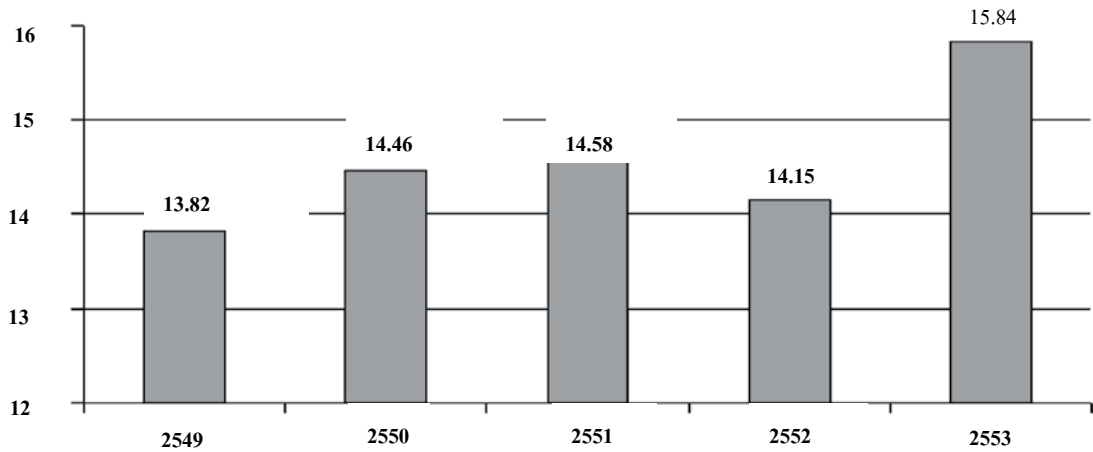
ปัจจัยการส่งเสริมการ ท่องเที่ยว	แนวโน้มการท่องเที่ยวต่อประเทศไทย
กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา มียุทธศาสตร์การพัฒนาการ ท่องเที่ยวที่ชัดเจน	กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา มีการจัดทำยุทธศาสตร์ กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬาพ.ศ. 2555 - 2559 ขึ้นมารองรับการ พัฒนา ด้วยยกระดับศักยภาพและขีดความสามารถของการท่องเที่ยว เพื่อสนับสนุนการแข่งขันทางการท่องเที่ยวของประเทศไทยให้อยู่ใน ระดับแนวหน้าในระดับนานาชาติอย่างเป็นรูปธรรม

4.3.2 สถานการณ์ท่องเที่ยวในประเทศไทย

การวิเคราะห์ข้อมูลสถานการณ์การท่องเที่ยวในประเทศไทย ผู้วิจัยได้จำแนกประเด็นที่สำคัญและส่งผลต่อการส่งเสริม รวมทั้งพัฒนาการท่องเที่ยวของประเทศไทย ออกเป็น 6 ด้าน อันประกอบด้วย 1) ด้านจำนวนนักท่องเที่ยวและรายได้จากการท่องเที่ยว 2) ด้านแหล่งรายได้จากนักท่องเที่ยวที่สำคัญ 3) ด้านศักยภาพและความพร้อมในการรองรับนักท่องเที่ยว 4) ด้านความสามารถในการแข่งขันทางการท่องเที่ยว 5) ด้านแนวโน้มการเดินทางท่องเที่ยวภายในประเทศของคนไทย และ 6) ด้านการเปิดโอกาสให้ชุมชนและท้องถิ่น

4.3.2.1 ด้านจำนวนนักท่องเที่ยวและรายได้จากการท่องเที่ยว

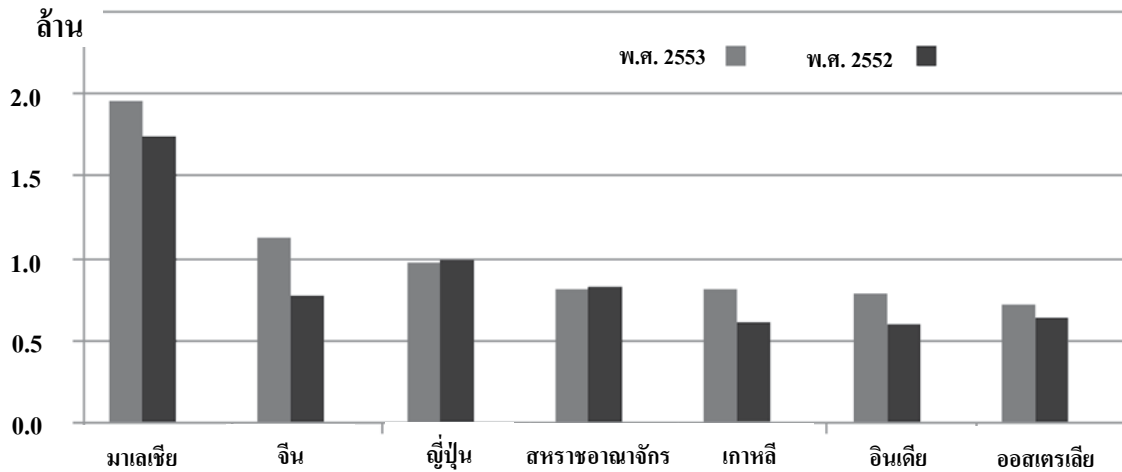
ข้อมูลแผนยุทธศาสตร์การท่องเที่ยวและกีฬา ปี พ.ศ. 2555-2559 สามารถวิเคราะห์ได้ว่า จำนวนนักท่องเที่ยวและรายได้จากการท่องเที่ยวมีแนวโน้มเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่องโดยในระยะ 5 ปีที่ผ่านมาของประเทศไทย พบว่า ในปีพ.ศ.2549 มีนักท่องเที่ยวราว 13,821,802 คนและในปีพ.ศ. 2553 ได้เพิ่มจำนวนสูงขึ้นเป็น 15,841,683 คนเป็นปีที่ประเทศไทยมีนักท่องเที่ยวสูงสุด (กรมการท่องเที่ยว, 2553) สำหรับรายได้จากการท่องเที่ยวมีความสอดคล้องกับจำนวนนักท่องเที่ยวคือเพิ่มขึ้นจาก 482,319.17 ล้านบาทในปีพ.ศ. 2549 เป็น 585,961.80 ล้านบาทในปีพ.ศ. 2553 (กรมการท่องเที่ยว, 2553) เป็นที่น่าสังเกตว่าในช่วงเวลาดังกล่าวประเทศไทยประสบปัญหาด้านการเมืองและเศรษฐกิจแต่ยังคงรักษาจำนวนนักท่องเที่ยวที่มีแนวโน้มเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่องโดยสถานการณ์เชิงลบส่งผลให้นักท่องเที่ยวลดลงในระยะเวลาสั้นๆและจะกลับเข้าสู่สถานการณ์ปกติในระยะเวลาไม่นานนักทั้งนี้ผู้วิจัยได้สรุปจำนวนนักท่องเที่ยวที่เข้ามาท่องเที่ยวในประเทศไทย ในช่วงปี พ.ศ. 2549 จนถึงปี พ.ศ. 2553 ไว้ดังแผนภาพที่ 4.25

ภาพที่ 4.25 แสดงจำนวนนักท่องเที่ยวระหว่างปี พ.ศ. 2549 – พ.ศ. 2553

4.3.2.2 ด้านแหล่งรายได้จากนักท่องเที่ยวที่สำคัญ

นักท่องเที่ยวยุโรปเป็นแหล่งรายได้ที่สำคัญของการท่องเที่ยวในประเทศไทยและนักท่องเที่ยวอาเซียนมีแนวโน้มที่จะมีความสำคัญต่อประเทศไทยเพิ่มขึ้นจากข้อมูลแผนยุทธศาสตร์การท่องเที่ยวและกีฬา ปี พ.ศ. 2555-2559 ทำให้สามารถวิเคราะห์ได้ว่านักท่องเที่ยวอาเซียนมีแนวโน้มเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่องและมีจำนวนมากที่สุดในปี 2553 คือ 4,415,789 คนหรือร้อยละ 27.8 ของนักท่องเที่ยวทั้งหมดรองลงมาคือนักท่องเที่ยวในกลุ่มยุโรป ร้อยละ 27.4 และเอเชียตะวันออก ร้อยละ 23.1 ตามลำดับ (กรมการท่องเที่ยว, 2553) จำแนกนักท่องเที่ยวตามรายประเทศพบว่านักท่องเที่ยวจากมาเลเซียมีจำนวนมากที่สุดรองลงมาคือนักท่องเที่ยวจากประเทศจีนญี่ปุ่นสหราชอาณาจักรและเกาหลีตามลำดับสำหรับรายได้จากการท่องเที่ยวพบว่านักท่องเที่ยวภูมิภาคยุโรปเป็นกลุ่มที่ก่อให้เกิดรายได้มากที่สุด 227,679.09 ล้านบาทรองลงมาคือนักท่องเที่ยวจากกลุ่มเอเชียตะวันออก 110,265.92 ล้านบาท (กรมการท่องเที่ยว, 2553) ถึงแม้ว่านักท่องเที่ยวยุโรปจะมีจำนวนน้อยกว่านักท่องเที่ยวเอเชียตะวันออกและนักท่องเที่ยวอาเซียนแต่ก็มีการใช้จ่ายที่มากกว่าดังแผนภาพที่ 4.26

ภาพที่ 4.26 แสดงจำนวนนักท่องเที่ยวจำแนกตามประเทศเปรียบเทียบในปี พ.ศ. 2552 – 2555

4.3.2.3 ด้านศักยภาพและความพร้อมในการรองรับนักท่องเที่ยว

เมื่อพิจารณาถึงศักยภาพและความพร้อมในการรองรับนักท่องเที่ยวของประเทศไทย จากข้อมูลแผนยุทธศาสตร์การท่องเที่ยวและกีฬา ปี พ.ศ. 2555-2559 ทำให้วิเคราะห์ได้ว่าดัชนีแบรนด์ประเทศ (Country Brand Index, CBI) ปีพ.ศ. 2553 ระบุแบรนด์ประเทศไทยติดอันดับ 1 ใน 10 สุดยอดแบรนด์ประเทศจำนวน 5 สาขาได้แก่อันดับ 1 ด้านความคุ้มค่าเงินอันดับ 4 ด้านอาหารอันดับ 6 ด้านชายหาดอันดับ 8 ด้านแหล่งท่องเที่ยวยามค่ำคืนและอันดับที่ 5 แหล่งช้อปปิ้งนอกจากนี้เมื่อพิจารณาศักยภาพของแหล่งท่องเที่ยวในประเทศไทยกับประเทศในทวีปเอเชียโดยพิจารณาจากแหล่งท่องเที่ยวที่มีชื่อเสียงและนักท่องเที่ยวรู้จักกันดีพบว่านักท่องเที่ยวรู้จักแหล่งท่องเที่ยวในประเทศไทยจำนวนประมาณ 100 แห่งรองจากประเทศจีนญี่ปุ่นและอินเดียตามลำดับ โดยเฉพาะแหล่งท่องเที่ยวทางทะเล (การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย, 2552)

4.3.2.4 ด้านความสามารถในการแข่งขันทางการท่องเที่ยวของประเทศไทย

ขีดความสามารถในการแข่งขันด้านการท่องเที่ยว ของประเทศไทยมีขีดความสามารถอยู่ในระดับสูง โดยจากการรวบรวมข้อมูลแผนยุทธศาสตร์การท่องเที่ยวและกีฬา ปี พ.ศ. 2555-2559 ทำให้ทราบว่า ประเทศไทยมีความสามารถในการแข่งขัน อยู่ในอันดับ 41 ของโลก ซึ่งเป็นข้อมูลจากผลการสำรวจของ(World Economic Forum)ในปีพ.ศ. 2553 ทั้งนี้เมื่อได้วิเคราะห์เปรียบเทียบกับประเทศอื่นๆทั้งทวีปเอเชียและแปซิฟิกปรากฏว่า ประเทศไทยเป็นรองแค่เพียงประเทศสิงคโปร์ที่อยู่ในอันดับ 10 ฮองกงอยู่ในอันดับ 12 ออสเตรเลียอยู่ในอันดับ 13 นิวซีแลนด์อยู่ในอันดับ 19 ญี่ปุ่นอยู่ในอันดับ 22 เกาหลีใต้อยู่ในอันดับ 32 มาเลเซียอยู่ในอันดับ 35 ไต้หวันอยู่

ในอันดับ 37 และประเทศจีนอยู่ในอันดับ 39 ซึ่งประเทศไทยนั้นอยู่ในอันดับที่ดีกว่าประเทศอินโดนีเซียที่อยู่ในอันดับ 70 และเวียดนามที่อยู่ในอันดับ 80 อย่างไรก็ตามประเทศต่างๆเริ่มมีขีดความสามารถในการแข่งขันเพิ่มขึ้นเช่นจีนอินโดนีเซียและเวียดนามเป็นต้น

4.3.2.5 ด้านแนวโน้มการเดินทางท่องเที่ยวภายในประเทศของคนไทย

จากการวิเคราะห์แนวโน้มการเดินทางเพื่อการท่องเที่ยวภายในประเทศของคนไทย มีการขยายตัวเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่องเห็นได้จาก การผลักดันนโยบายและมาตรการกระตุ้นการท่องเที่ยวของทั้งภาครัฐและเอกชนอาทิ นโยบายการให้หน่วยงานภาครัฐปรับแผนการฝึกอบรมประจําสมรรถนะงานภายในประเทศแทนต่างประเทศการจัดงานมหกรรมลดราคาสินค้าทางการท่องเที่ยวทั้งของการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทยและภาคเอกชนได้ช่วยให้สถานการณ์การท่องเที่ยวของคนไทยยังคงเติบโตอย่างต่อเนื่องโดยนักท่องเที่ยวชาวไทยนิยมท่องเที่ยวในจังหวัดชลบุรี กรุงเทพมหานครอยุธยาสุราษฎร์ธานี เชียงใหม่สงขลาสุพรรณบุรีอุดรธานี กระบี่ ตรัง นครราชสีมาและภูเก็ตตามลำดับ (สำนักงานสถิติแห่งชาติ, 2557)

4.3.2.6 ด้านการเปิดโอกาสให้ชุมชนและท้องถิ่น

ทั้งนี้เมื่อวิเคราะห์ถึงการเปิดโอกาสให้กับชุมชนและท้องถิ่นเข้ามามีส่วนร่วมในการบริหารจัดการการท่องเที่ยวมากขึ้น ตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยพ.ศ. 2550 ทำให้วิเคราะห์ได้ว่า รัฐบาลให้สิทธิกับชุมชนในการอนุรักษ์หรือฟื้นฟูจารีตประเพณีภูมิปัญญาท้องถิ่นรวมทั้งศิลปวัฒนธรรมอันดีของท้องถิ่นและของชาติโดยการส่งเสริมให้ชุมชนมีส่วนร่วมในการจัดการการบำรุงรักษาและการใช้ประโยชน์จากทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมปัจจุบันองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเริ่มมีบทบาทสำคัญในการบริหารจัดการแหล่งท่องเที่ยวชุมชนมีความเข้มแข็งเพิ่มขึ้นจากการรวบรวมข้อมูลแผนยุทธศาสตร์การท่องเที่ยวและกีฬา ปี พ.ศ. 2555-2559 ทำให้ทราบว่าดัชนีความเข้มแข็งของชุมชนยังมีการปรับตัวดีขึ้นตลอด 5 ปีที่ผ่านมาจากร้อยละ 59.5 ในปีพ.ศ. 2555 เป็นร้อยละ 68.9 ในปีพ.ศ. 2556 อันเนื่องจากการสร้างความเข้มแข็งให้กับองค์กรชุมชนและการสร้างกระบวนการเรียนรู้ในชุมชนอย่างไรก็ตามในการบริหารจัดการแหล่งท่องเที่ยว โครงสร้างการบริหารจัดการยังขาดเสถียรภาพขาดองค์กรกลางที่มีอำนาจในการบังคับให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องกระทำตามแผนรวมและบังคับใช้กฎหมายอย่างมีประสิทธิภาพขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและชุมชนขาดความรู้ด้านการท่องเที่ยวโดยเฉพาะการจัดการภูมิทัศน์และการวางแผนพัฒนาการท่องเที่ยวในระดับท้องถิ่นการลงทุนด้านการท่องเที่ยวเน้นการก่อสร้างมากกว่าการจัดการภูมิทัศน์และขาดการมีส่วนร่วมจากชุมชนในท้องถิ่นและหน่วยงานทุกระดับทำให้การพัฒนาการท่องเที่ยวขาดความเชื่อมโยงระหว่างท้องถิ่นจังหวัดกลุ่มจังหวัดและประเทศ (กรมการท่องเที่ยว กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา, 2557)

ด้วยเหตุผลดังกล่าวมาทั้ง 6 ด้าน จะเห็นได้ว่าจังหวัดสุราษฎร์ธานี ที่มีความโดดเด่นทั้งทางด้านสภาพภูมิศาสตร์ สภาพอากาศ และอุปนิสัยของคนในชุมชนที่มีมิตรไมตรี จึงเป็นที่นิยมของนักท่องเที่ยวจากทั่วโลก และนักท่องเที่ยวชาวไทย เพราะมีระยะทางห่างจากกรุงเทพมหานคร เพียงประมาณ 700 กิโลเมตร และมีศักยภาพด้านการคมนาคมที่ดี ทั้งทางอากาศ ทางบก และทางน้ำ ผนวกกับการมีธรรมชาติทางทะเลที่สวยงาม จนเรียกได้ว่าเป็น “เมืองสวรรค์ของนักท่องเที่ยว” ซึ่งสะท้อนจากข้อมูลจำนวนนักท่องเที่ยวที่เดินทางเข้ามาในแต่ละปีค่อนข้างสูง ดังข้อมูลที่ผู้วิจัยได้รวบรวมสถิตินักท่องเที่ยวที่ได้เข้ามาท่องเที่ยวในปี พ.ศ. 2555 พบว่า มีนักท่องเที่ยวชายทะเลภาคใต้ รวมทั้งสิ้น จำนวน 11,683,026 ราย ซึ่งส่วนใหญ่สูงถึงร้อยละ 56.7 หรือราว 6,622,776 ราย ได้เดินทางไปท่องเที่ยวยังชายทะเลจังหวัดภูเก็ต รองลงมาได้เดินทางท่องเที่ยวในชายทะเล จังหวัด กระบี่ จำนวน 1,340,851 คิดเป็นร้อยละ 11.5 และมีจำนวนไม่น้อยที่ได้เดินทางมาท่องเที่ยวยังชายทะเลจังหวัดสุราษฎร์ธานี คือเกาะสมุยและเกาะพะงัน จำนวน 1,322,218 ราย คิดเป็นร้อยละ 11.3 ของนักท่องเที่ยวทั้งหมดที่ได้เดินทางมาท่องเที่ยวชายฝั่งทะเลภาคใต้ (แผนยุทธศาสตร์การท่องเที่ยวจังหวัดสุราษฎร์ธานี พ.ศ. 2557-2560) ดังตารางที่ 4.3

ตารางที่ 4.3 แสดงแหล่งท่องเที่ยวชายทะเลภาคใต้ใน ปี 2555

แหล่งท่องเที่ยว	จำนวนนักท่องเที่ยว	ร้อยละ
ภูเก็ต	6,622,776	56.7
กระบี่	1,340,851	11.5
จังหวัดสุราษฎร์ธานี เกาะสมุย	702,180	6.0
จังหวัดสุราษฎร์ธานี เกาะพะงัน	620,038	5.3
จังหวัดอื่นๆ	2,397,181	20.5
รวมทั้งภาคใต้	11,683,026	100.0

แหล่งที่มา: กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา, 2557.

4.3.3 สถานการณ์การส่งเสริมการท่องเที่ยวจังหวัดสุราษฎร์ธานีจากนโยบายการท่องเที่ยว

จังหวัดสุราษฎร์ธานีตั้งอยู่บริเวณพื้นที่ตอนกลางภาคใต้ของประเทศไทย เป็นเมืองเก่าแก่ ตั้งแต่สมัยก่อนประวัติศาสตร์มีความสำคัญทั้งทางด้านเศรษฐกิจ สังคม การเมือง ศาสนา และ วัฒนธรรมประเพณีมากที่สุดเมืองหนึ่งในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน จากสภาพภูมิศาสตร์ที่อุดมสมบูรณ์และชัยภูมิที่เหมาะสม ส่งผลให้สุราษฎร์ธานีมีความเจริญรุ่งเรือง สูงสุดแห่งหนึ่งในภูมิภาค และบนเส้นทางแห่งการพัฒนาสู่ความเจริญรุ่งเรืองมั่งคั่งดังกล่าว จังหวัดสุราษฎร์ธานีมีส่วนเกี่ยวข้องกับพระบรมมหาราชวังแห่งบูรพมหากษัตริย์ที่มีบทบาทยิ่งต่อสุราษฎร์ธานี แม้แต่ชื่อ “สุราษฎร์ธานี” ก็ได้รับพระมหากรุณาธิคุณจากพระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ 6 ทรงพระราชทานนามให้ซึ่งแปลว่า “เมืองแห่งคนดี” ด้านศาสนาและประเพณี วัฒนธรรม มีเอกลักษณ์เฉพาะของตนเอง มีผลิตภัณฑ์ชุมชนที่เป็นภูมิปัญญาท้องถิ่นที่หลากหลาย รวมทั้งยังมีแหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติที่สวยงาม โบราณสถานและแหล่งท่องเที่ยวทางทะเลชั้นนำระดับโลกดังนั้นผู้วิจัย จึงได้นำข้อมูลนโยบายของประเทศและยุทธศาสตร์ในการส่งเสริมพัฒนาการท่องเที่ยวของจังหวัดสุราษฎร์ธานีในปี พ.ศ. 2557 – 2560 มาใช้ในการวิเคราะห์ และอธิบายกระบวนการพัฒนาการท่องเที่ยวของจังหวัด ดังตารางสรุปที่ 4.4 ดังต่อไปนี้

ตารางที่ 4.4 แสดงการวิเคราะห์และสรุปนโยบายการพัฒนาการท่องเที่ยว พ.ศ. 2557-2560

จุดมุ่งหมาย	แนวทาง การพัฒนา	รายละเอียด	ประเด็นในการพัฒนา
สังคมแห่ง ความสุข ด้านเศรษฐกิจ มั่นคง	พัฒนาการ ท่องเที่ยว วิสัยทัศน์ : สร้างเสน่ห์เมือง สุราษฎร์ธานี	1. จังหวัดสุราษฎร์ธานี มีทรัพยากรท่องเที่ยว (ทางทะเล) ระดับโลก และทรัพยากรท่องเที่ยว ทางบกที่เป็นที่นิยมมาก ขึ้น 2. รายได้หลักของ ท่องเที่ยวกระจุกใน แหล่งท่องเที่ยวหลัก ทางทะเล	1) การพัฒนาให้เกิดการกระจายของกลุ่ม นักท่องเที่ยว ผู้แหล่งท่องเที่ยวอื่น ๆ ภายใน จังหวัด 2) การเชื่อมโยงเส้นทางท่องเที่ยว 3) การพัฒนาเมืองสุราษฎร์ธานีให้มีเสน่ห์มาก พอให้นักท่องเที่ยวพักค้างคืนก่อนเดินทางไป แหล่งท่องเที่ยวหลัก (สมุย/ภูเก็ต) 4) การพัฒนาศักยภาพท่องเที่ยวเสน่ห์ สุราษฎร์ธานี ให้เป็นรูปแบบใหม่ที่ชัดเจน เช่น 4.1) การท่องเที่ยวทางทะเล 4.2) การท่องเที่ยวสุขภาพ

ตารางที่ 4.4 (ต่อ)

จุดมุ่งหมาย	แนวทาง การพัฒนา	รายละเอียด	ประเด็นในการพัฒนา
สังคมแห่ง ความสุข ด้านคมนาคม	เชื่อมต่อบรรบบ โครงข่าย วิสัยทัศน์ : สร้างเสน่ห์เมือง สุราษฎร์ธานี	จังหวัดสุราษฎร์ธานี เป็นศูนย์กลางการ เชื่อมโยงไปยังจังหวัด ต่างๆ ของ จังหวัดที่มี พื้นที่ตั้งฝั่งอ่าวไทย และ อันดามัน โดยสามารถ พัฒนาเป็นจุดเชื่อมต่อ การเดินทางและ ท่องเที่ยวโดยมี โครงสร้างพื้นฐาน พร้อมทั้ง 4 ระบบ และ มีการขยายตัวของเมือง รวดเร็ว เกิดปัญหา การจราจร	4.3) การท่องเที่ยวผจญภัย 4.4) การท่องเที่ยวศาสนา 4.5) การท่องเที่ยวเชิงเกษตร 5) การผลักดันงานเทศกาลประเพณีสู่ระดับชาติ เช่น งานชักพระ ที่มีการสืบทอดกันมาอย่าง ยาวนาน และผลักดันให้เกิดวันพุทธทาสขึ้น 6) การจัดแพ็คเกจ โปรแกรมการท่องเที่ยว เพื่อการกระจายรายได้ 1) การจัดระบบการขนส่ง ความเป็นระเบียบ เรียบร้อยของ เมือง และชุมชน 2)การสร้างระบบเชื่อมต่อ การเดินทาง ทั้ง 4 ระบบ 2.1) ระบบขนส่งทางอากาศ 2.2) ระบบขนส่งทางรถไฟ 2.3) ระบบขนส่งทางถนน 2.4)ระบบขนส่งทางน้ำ 3) การสร้างศูนย์บริการเชื่อมต่อการบริการครบ วงจร

ตารางที่ 4.4 (ต่อ)

จุดมุ่งหมาย	แนวทาง การพัฒนา	รายละเอียด	ประเด็นในการพัฒนา
สังคมแห่ง ความสุข ด้านทรัพยากร สิ่งแวดล้อม สมดุล	จัดการทรัพยากร ต้นน้ำ ชายฝั่ง บน เกาะและมลพิษ แหล่งท่องเที่ยว ตลอดจนชุมชน วิสัยทัศน์ : สร้างเสน่ห์เมือง สุราษฎร์ธานี	1. การใช้ประโยชน์ ทรัพยากรธรรมชาติ แหล่งท่องเที่ยวให้มี ความเสื่อมโทรม (เกาะสมุย เกาะพะงัน และเกาะเต่า) ควร กำหนดแนวทางที่ เหมาะสม 2. ทรัพยากรธรรมชาติ ป่าไม้ ต้นน้ำ ส่งผลต่อ ภัยพิบัติในพื้นที่ ควร เตรียมความพร้อม	1) การสร้างรูปแบบการบริหารจัดการแหล่ง ท่องเที่ยว 2) การสร้างรูปแบบการจัดการมลพิษที่ เหมาะสม 3) การสร้างมาตรการทางกฎหมาย (อปท.) อย่างเป็นระบบ 4) การสร้างระบบฐานข้อมูลของการจัดการ ทรัพยากรธรรมชาติ 5) การจัดการทรัพยากรต้นน้ำ และป่าไม้ 6) การสร้างฐานการเรียนรู้ดูแล ทรัพยากรธรรมชาติ
สังคมแห่ง ความสุข ด้านภัยพิบัติ	ความพร้อมใน การเตือนภัยต่อภัย พิบัติ วิสัยทัศน์ : สร้างเสน่ห์เมือง สุราษฎร์ธานี	ความเสี่ยงด้านภัยพิบัติ ต่างๆ ที่เกิดขึ้นในพื้นที่ จังหวัดสุราษฎร์ธานี มี หลายรูปแบบ ทั้ง อุทกภัย वादภัย ดิน โคลนถล่ม ต้องจัดการ ตามลักษณะพื้นที่และ ขับเคลื่อน โดยกลไก ภาคประชาชน	1) การสร้างระบบฐานข้อมูลการเตือนภัยพื้นที่ เสี่ยง 2) การสร้างความพร้อมระบบเตือนภัย อุปกรณ์/ในพื้นที่ (160 แห่ง) 3) การสร้างความพร้อมด้านการจัดการ

4.3.4 วิเคราะห์จุดเด่นด้านคมนาคมของจังหวัดสุราษฎร์ธานี

ข้อมูลนโยบายการส่งเสริมการท่องเที่ยวจังหวัดสุราษฎร์ธานี พ.ศ. 2557 – 2560 สามารถวิเคราะห์ได้ว่า จังหวัดสุราษฎร์ธานี มีการมุ่งเน้นให้จังหวัดเป็นศูนย์กลางการขนส่ง ด้วยการพัฒนาเส้นทางคมนาคมทะเลฝั่งอันดามัน และฝั่งอ่าวไทย ให้มีเส้นทางเชื่อมต่อกันในจังหวัดเพื่อให้เห็นความชัดเจนมากขึ้น ผู้วิจัยจึงได้สรุปการพัฒนาเส้นทางคมนาคมของจังหวัดสุราษฎร์ธานี ไว้ดังตารางที่ 4.5 ดังนี้

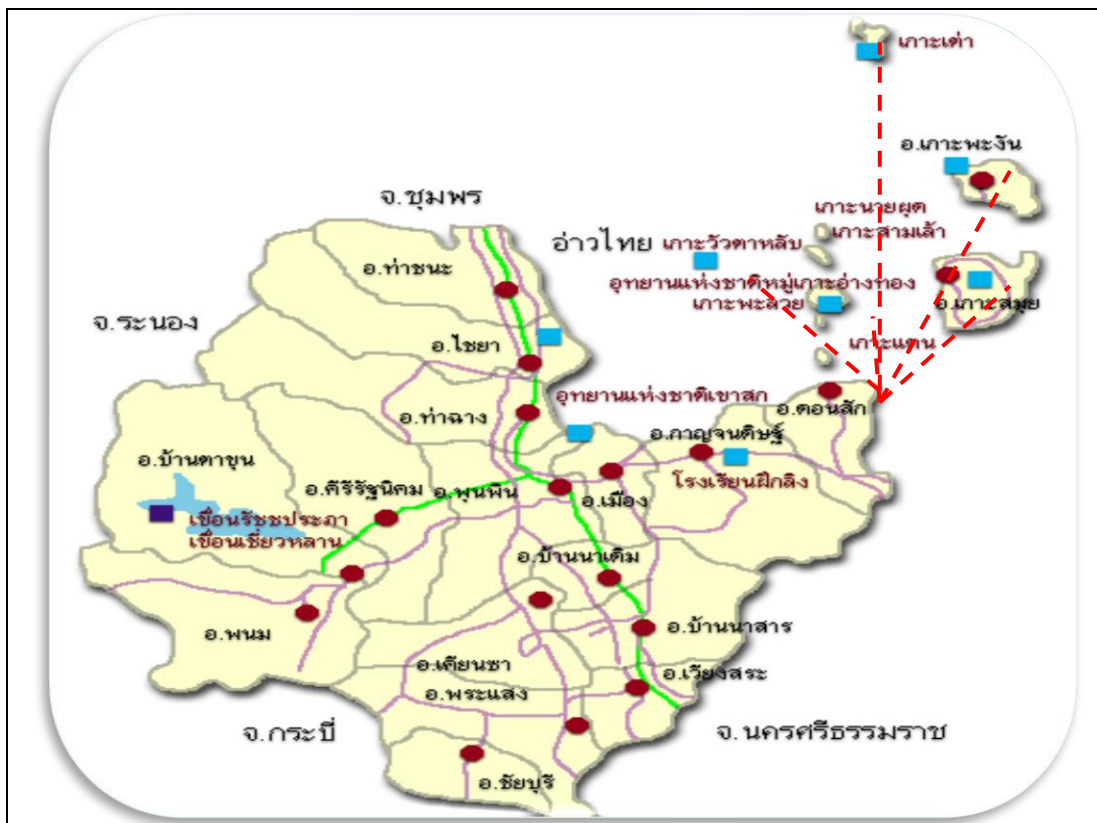
ตารางที่ 4.5 แสดงจุดเด่นด้านคมนาคมของจังหวัดสุราษฎร์ธานี

ระบบการขนส่ง	รายละเอียด
ระบบการขนส่งทางน้ำ	<p>การพัฒนาเส้นทางคมนาคมทางน้ำของจังหวัดสุราษฎร์ธานีมีการพัฒนาอย่างต่อเนื่องด้วยการส่งเสริมให้มีเรือโดยสารวิ่งรับส่งในแม่น้ำตาปี และมีการคมนาคมขนส่งสินค้าทางทะเลจากกรุงเทพฯมายังจังหวัดสุราษฎร์ธานีตลอดจนพัฒนาระบบการขนส่งทางน้ำระหว่างอำเภอเมืองกับอำเภอเกาะสมุยและเกาะพะงันนอกจากนี้ ยังมีการคมนาคมทางน้ำโดยเรือเฟอร์รี่ซึ่งเป็นเรือโดยสารข้ามฟากขนาดใหญ่ระหว่างฝั่งอำเภอดอนสัก เกาะสมุยเกาะพะงันและเกาะเต่ามีท่าเทียบเรือบริเวณปากน้ำตาปี และคลองท่าทอง ที่ใช้สำหรับเรือขนถ่ายสินค้าขนาดระหว่าง 2,000 – 3,000 ตัน จำนวน 18 ท่า</p>
ระบบการขนส่งทางรถไฟ	<p>เส้นทางรถไฟสายใต้ผ่านทุกขบวน มีทั้งสถานีขนส่งผู้โดยสารและลานขนส่งสินค้าแห่งเดียวในภาคใต้รถไฟสายใต้ทุกขบวนผ่านสถานีสุราษฎร์ธานีในเขตอำเภอพุนพินระยะทางกรุงเทพฯจนถึงสุราษฎร์ธานีประมาณ 650 กิโลเมตร โดยสถานีรถไฟสุราษฎร์ธานีอยู่ห่างจากอำเภอเมืองสุราษฎร์ธานีประมาณ 14 กิโลเมตร</p>
ระบบการขนส่งทางรถยนต์	<p>การเดินทางระหว่างจังหวัดสุราษฎร์ธานีกับกรุงเทพมหานครและจังหวัดใกล้เคียงมีความสะดวกมีเส้นทางที่สำคัญคือทางหลวงแผ่นดินหมายเลข 41 แยกจากถนนเพชรเกษมที่จังหวัดชุมพรเข้าสู่จังหวัดสุราษฎร์ธานีต่อไปยังจังหวัดนครศรีธรรมราชและสงขลาแยกเข้าสู่ตัวเมืองสุราษฎร์ธานีที่อำเภอพุนพินโดยใช้ถนนสาย 401 มีเส้นทางหลักเชื่อมโยงจังหวัดในภูมิภาค เป็นถนน 4 ช่องทางจราจร และมีโครงข่ายมาตรฐานเชื่อมทุกพื้นที่อำเภอ</p>
ระบบการขนส่งทางเครื่องบิน	<p>จังหวัดสุราษฎร์ธานีเป็นจังหวัดที่มีท่าอากาศยาน 2 แห่งด้วยกัน คือ ท่าอากาศยานสุราษฎร์ธานี และเกาะสมุย มีเส้นทางบินเชื่อมโยงทั้งในประเทศและต่างประเทศ</p>

4.3.5 สถานการณ์การส่งเสริมการท่องเที่ยวของเทศบาลเมืองดอนสักจากนโยบายการพัฒนาการท่องเที่ยวของจังหวัดสุราษฎร์ธานี

ด้วยวิสัยทัศน์ของเทศบาลเมืองดอนสักที่ได้กำหนดไว้ในแผนยุทธศาสตร์การส่งเสริมการท่องเที่ยว ปี พ.ศ.2554 -2564 คือ “ดอนสักเมืองน่าอยู่ประตูสู่อ่าวไทยก้าวไกลการท่องเที่ยว” และมีพันธกิจที่สำคัญต่อการพัฒนา 3 ประการคือ(1) พัฒนาอำเภอสู่การเป็นเมืองน่าอยู่และสนองตอบต่อความต้องการของประชาชนในพื้นที่ได้อย่างทั่วถึง(2) พัฒนาอำเภอสู่เมืองท่องเที่ยวและจุดเชื่อมโยงการคมนาคมของเมืองชายฝั่งทะเลอ่าวไทยและ (3) พัฒนาการท่องเที่ยวเชิงคุณภาพโดยเน้นการมีส่วนร่วมจากทุกภาคส่วน .ให้มีความสอดคล้องกับนโยบายการท่องเที่ยวของจังหวัดสุราษฎร์ธานี

จะเห็นว่าจุดเด่นของเทศบาลตำบลดอนสักสอดคล้องกับจุดเด่นของจังหวัดสุราษฎร์ธานี มีความสอดคล้องกัน ดังนั้น การเป็นเส้นทางรถขนส่งคนทางบก และการขนส่งทางน้ำที่สำคัญของประเทศ ส่งผลให้ตำบลดอนสักเป็นแหล่งต้นน้ำที่สำคัญ ในการขนส่งนักท่องเที่ยวไปยังสถานที่ท่องเที่ยวทางทะเล ชั้นนำของโลก เช่น เกาะสมุย เกาะพะงัน เกาะเต่า หมู่เกาะอ่างทอง ตลอดจนหมู่เกาะต่างๆ ที่เป็นแหล่งท่องเที่ยว ดังภาพที่ 4.27

ภาพที่ 4.27 แสดงเส้นทางเชื่อมโยงการคมนาคมทางน้ำตำบลดอนสัก

ในปัจจุบันพื้นที่เทศบาลตำบลคอนสักคือ มีท่าเรือขนาดใหญ่ที่สำคัญของประเทศจำนวน 3 ท่าเรือด้วยกันคือ

1) ท่าเรือเอกประสงค์คอนสัก

ข้อมูลการสัมภาษณ์ นายกเทศบาลเมืองคอนสัก และคณะผู้บริหารเทศบาล ต่อการสร้างท่าเทียบเรือเอกประสงค์คอนสัก ทำให้ทราบว่า เมื่อปี พ.ศ.2544 มีการประชุมคณะรัฐมนตรีสัญจร ที่อำเภอเกาะสมุย จังหวัดสุราษฎร์ธานี โดยครั้งนั้น ได้มีนายนิพนธ์ แก้วพิทักษ์สกุล นายกเทศมนตรีตำบลคอนสัก ในขณะนั้น ทำการยื่นหนังสือต่อรัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงมหาดไทย เกี่ยวกับการขอรับการสนับสนุน“งบประมาณโครงการเพิ่มประสิทธิภาพการท่องเที่ยวอำเภอคอนสัก อำเภอเกาะสมุย อำเภอเกาะพะงัน จังหวัดสุราษฎร์ธานี” ด้วยเหตุผลการเดินทางไปยังเกาะสมุย และเกาะพะงัน ต้องเดินทางด้วยเรือเฟอร์รี่ ซึ่งในขณะนั้นมีเพียงท่าเรือเอกชนเพียงท่าเรือเดียวทำให้ไม่สามารถบริการรับส่งนักท่องเที่ยวที่จะเดินทางไปเกาะสมุย และเกาะพะงัน มีไม่เพียงพอ โดยในแต่ละปีมีนักท่องเที่ยวจำนวนมากทั้งชาวไทยและชาวต่างประเทศ ส่งผลให้เกิดปัญหาทางด้านคมนาคม การเดินทางไม่สะดวกเสียเวลาในการเดินทาง ทั้งนี้เพื่อเป็นการเพิ่มประสิทธิภาพการท่องเที่ยว อำเภอคอนสัก อำเภอเกาะสมุย และอำเภอเกาะพะงัน จังหวัดสุราษฎร์ธานี จึงได้จัดทำโครงการพัฒนาศักยภาพการท่องเที่ยว เป็นจำนวนเงินทั้งสิ้น 393,000,000 บาทโดยขอรับการสนับสนุนจาก การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทยและกรมเจ้าท่า และเมื่อวันที่ 23 พฤศจิกายน 2544 และได้มีการจัดทำแผนงานโครงการพัฒนาและส่งเสริมการท่องเที่ยว โดยเส้นทางในการให้บริการคือ

- (1) เส้นทางคอนสัก - หมู่เกาะอ่างทอง
- (2) เส้นทางคอนสัก - เกาะวัวตาหลับ
- (3) เส้นทางคอนสัก - เกาะสมุย
- (4) เส้นทางคอนสัก - เกาะพะงัน

2) ท่าเรือ บริษัทราชาเฟอร์รี่ จำกัด

จากข้อมูลในเว็บไซต์บริษัทราชาเฟอร์รี่ จำกัด สืบค้นในเดือน กรกฎาคม พ.ศ. 2558 และจากข้อมูลการสัมภาษณ์กำนันตำบลคอนสัก รวมทั้งผู้นำชุมชนนางกำ ซึ่งเป็นพื้นที่ตั้งของบริษัทราชาเฟอร์รี่ จำกัด ทำให้ทราบว่า การดำเนินกิจการของบริษัทราชาเฟอร์รี่ จำกัด มีความสำคัญต่อการเปลี่ยนแปลงชุมชน ซึ่งผู้วิจัยได้สรุปไว้ดังตารางที่ 4.6 ดังนี้

ตารางที่ 4.6 แสดงการดำเนินงานกิจการของบริษัทราชาเฟอร์รี่ จำกัด

การดำเนินธุรกิจ	รายละเอียดการดำเนินการ
ปี พ.ศ.2524	- บริษัทเริ่มก่อตั้งครั้งแรก โดยจดทะเบียนในชื่อ "บริษัท สมุย-ขนอม เฟอร์รี่ จำกัด" ตั้งอยู่ในพื้นที่ ตำบลทองเนียน อำเภอขนอม จังหวัด นครศรีธรรมราช โดยช่วงแรกเป็นการให้บริการขนส่ง วัสดุอุปกรณ์ ก่อสร้าง
ปี พ.ศ. 2528	- บริษัทได้จดทะเบียนเปลี่ยนชื่อบริษัทเป็น "บริษัท สมุยเฟอร์รี่ จำกัด" โดยให้บริการเรือข้ามฟากเพื่อการโดยสารและการขนส่ง เส้นทางขนอม – เกาะสมุย โดยครั้งแรกมีเรือโดยสารเพียง 3 ลำ
ปี พ.ศ. 2542	- ต่อมาบริษัทได้ย้ายสถานที่ประกอบการ จากอำเภอขนอม จังหวัด นครศรีธรรมราช มายังพื้นที่ชุมชนนางกำ อำเภอคอนสัก จังหวัด สุราษฎร์ธานี
ปี พ.ศ. 2544	- ทำการจดทะเบียนเปลี่ยนชื่ออีกครั้งเป็น "บริษัท บริหารสินทรัพย์ท่าเรือคอนสัก-สมุย จำกัด" โดยให้บริการทั้งในด้านการเดินเรือและท่าเรือ
ปี พ.ศ.2550	- ได้จดทะเบียนโดยใช้ชื่อใหม่ "บริษัท บริหารสินทรัพย์ท่าเรือคอนสัก-สมุย จำกัด (มหาชน)" เพื่อเตรียมพร้อมนำบริษัทเข้าสู่ตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย
ปี พ.ศ. 2554	- ได้มีการจดทะเบียนเปลี่ยนชื่ออีกครั้งเป็น " บริษัท ท่าเรือราชาเฟอร์รี่ จำกัด มหาชน" และได้พัฒนาศักยภาพการให้บริการ จนเป็นที่ยอมรับอย่างกว้างขวาง
ปี พ.ศ. 2555 ถึง ปัจจุบัน	- ได้รับการรับรองระบบมาตรฐาน ISO 9001 : 2008 ด้านการประสิทธิภาพ และปลอดภัยที่สุดในระดับสากล ซึ่งปัจจุบัน บริษัทฯ มีท่าเรือของตนเอง จำนวน 3 ท่า คือท่าเรือคอนสัก ท่าเรือเกาะสมุย และท่าเรือเกาะพะงัน มีเรือเฟอร์รี่ข้ามฟากจำนวน 14 ลำ โดยให้บริการ 2 เส้นทาง คือ เส้นทางคอนสัก-เกาะสมุยและเส้นทางคอนสัก-เกาะพะงัน

3) ทำเรือ บริษัทซีทรานเฟอร์รี่ จำกัด

จากข้อมูลในเว็บไซต์ของบริษัทซีทรานเฟอร์รี่ จำกัด สืบค้นในเดือน กรกฎาคม พ.ศ. 2558 และจากการสัมภาษณ์ข้อมูล ผู้นำชุมชนบางน้ำจืด ซึ่งเป็นพื้นที่ตั้งของบริษัทซีทรานเฟอร์รี่ จำกัด ทำให้ทราบว่า การเข้ามาดำเนินธุรกิจของบริษัทซีทรานเฟอร์รี่ จำกัด ได้เริ่มตั้งแต่ปี พ.ศ. 2544 จนถึงปัจจุบัน รวมระยะเวลาประมาณ 14 ปี โดยผู้วิจัยได้สรุปการดำเนินของท่าเทียบเรือบริษัทซีทราน เฟอร์รี่ จำกัด ไว้ดังตารางที่ 4.7 ดังนี้

ตารางที่ 4.7 แสดงการดำเนินกิจการของบริษัทซีทรานเฟอร์รี่ จำกัด

การดำเนินธุรกิจ	รายละเอียดการดำเนินการ
ปี พ.ศ.2544	- เนื่องจากภาครัฐบาลได้มีนโยบายจะมุ่งมั่น ส่งเสริมการพัฒนา อำเภอเกาะสมุย จังหวัดสุราษฎร์ธานี ให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวชั้นนำของประเทศไทย ซึ่งทำให้กลุ่มบริษัทซีทรานเฟอร์รี่ มีการความสนใจที่จะดำเนินธุรกิจการขนส่ง และให้บริการนักท่องเที่ยว ที่จะเดินทางไปยัง เกาะสมุย และเกาะพะงัน
ปี พ.ศ 2545	- กลุ่มบริษัทซีทราน ได้ก่อตั้งการเดินเรือเฟอร์รี่ ขึ้นมาในนามบริษัทซีทรานเฟอร์รี่จำกัด ด้วยการประกาศว่าตัวเรือซีทรานเฟอร์รี่ สร้างขึ้นมาอย่างได้มาตรฐาน แข็งแรง และ ปลอดภัย จากประเทศญี่ปุ่น จนกลายเป็นส่วนหนึ่งของการขนส่งคมนาคม รองรับบริการสัญจรไปมา ระหว่างเกาะสมุย และตำบลดอนสัก ซึ่งมีผู้ต้องการใช้บริการจำนวนมากในแต่ละวัน
ปี พ.ศ 2546	- กลุ่มบริษัท ซีทราน ได้ลงทุนก่อสร้างท่าเทียบเรือ ในพื้นที่ชุมชนบางน้ำจืด อำเภอดอนสัก จังหวัดสุราษฎร์ธานี ซึ่งให้เหตุผลว่าเป็นจุดที่ใกล้กับเกาะสมุยมากที่สุด ห่างกันเพียง 15 ไมล์ทะเล หรือ 25.5 กิโลเมตร ทำให้ลดระยะเวลาเดินทางทั้งหมดจาก 2 ชั่วโมง เหลือเพียง 1.30 ชั่วโมงเท่านั้น อีกทั้งท่าเทียบเรือแห่งใหม่ที่อำเภอดอนสักนี้ ยังเทียบพร้อมด้วยสิ่งอำนวยความสะดวกมากมาย อาทิ เช่น ร้านอาหาร ร้านขายของ อาคารที่พักผู้โดยสารที่ทันสมัย ศูนย์บริการนักท่องเที่ยวและที่จอดรถกว้างขวาง

ตารางที่ 4.7(ต่อ)

การดำเนินธุรกิจ	รายละเอียดการดำเนินการ
ปี 2546 – ปัจจุบัน	- ได้ให้บริการเรือเฟอร์รี่ข้ามฝากสำหรับนำผู้โดยสารเดินทางไปกลับในเส้นทางคอนสัคคู่เกาะสมุย ด้วยเรือเฟอร์รี่ที่สามารถบรรทุกรถยนต์ได้สูงสุดถึง 90 คัน และรองรับผู้โดยสารได้มากถึง 600 คนต่อเที่ยว และมีเรือออกทุกชั่วโมง สำหรับเส้นทางคอนสัค – เกาะสมุย ตั้งแต่เวลา 06.00-19.00 น. และเส้นทางเกาะสมุย - คอนสัค ตั้งแต่เวลา 05.00-18.00 น. และหากมีรถจำนวนมากหรือในช่วงเทศกาล ทางบริษัท ก็จะเพิ่มรอบเรือเสริมทุกครึ่งชั่วโมง เพื่ออำนวยความสะดวกให้กับผู้โดยสาร

ด้วยแนวโน้มของสถานการณ์การท่องเที่ยวทั้งในระดับโลก และการท่องเที่ยวของประเทศไทยมีความเชื่อมโยงกับ นโยบายการพัฒนาการท่องเที่ยวของประเทศไทยที่มีอย่างต่อเนื่อง ทั้งนี้หากพิจารณาถึงการพัฒนาการท่องเที่ยวในจังหวัดสุราษฎร์ธานี จากข้อมูลที่ได้กล่าวข้างต้น ทำให้ทราบว่ามีการพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างต่อเนื่อง ทั้งการส่งเสริมแหล่งท่องเที่ยวที่สำคัญระดับโลก คือ เกาะสมุย เกาะพะงัน และเกาะเต่า รวมทั้งการพัฒนาเส้นทางคมนาคมให้มีความสะดวกเชื่อมต่อกับทะเลฝั่งอันดามัน และฝั่งอ่าวไทย การพัฒนาดังกล่าวนี้ส่งผลต่อพื้นที่ชุมชนตำบลคอนสัคที่เปรียบเสมือนประตูแหล่งท่องเที่ยว โดยอาจกล่าวได้ว่า ประชาชนที่อาศัยอยู่ในพื้นที่เทศบาลตำบลคอนสัค ต้องมีการปรับตัววิถีชีวิตให้เข้ากับการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นของการท่องเที่ยว

4.4 การวิเคราะห์ศักยภาพของชุมชน

การวิเคราะห์ศักยภาพชุมชน ผู้วิจัยได้ใช้วิธีการรวบรวมข้อมูล 4 วิธีการ วิธีการที่หนึ่ง คือ การรวบรวมเอกสารที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยว วิธีการที่สองคือ การสังเกตการแบบมีส่วนร่วม ด้วยการเข้าร่วมกระบวนการจัดทำแผนยุทธศาสตร์เทศบาลตำบลคอนสัค ซึ่งในการเข้าร่วมครั้งนี้ทำให้ได้ข้อมูลที่สามารถนำมาวิเคราะห์จุดแข็ง จุดอ่อน โอกาส และภัยคุกคามของชุมชน ได้ดี เนื่องจากผู้ที่เข้าร่วมในเวทีล้วนเป็นผู้ที่มีความรู้ความสามารถ และเข้าใจถึงสภาพปัญหาที่เกิดขึ้นในชุมชนได้เป็นอย่างดี วิธีการที่สามคือจากการสำรวจชุมชนเบื้องต้น ร่วมกับกลุ่มผู้นำชุมชน จนสามารถทำแผนที่ศักยภาพชุมชนได้เบื้องต้น และวิธีการสุดท้ายคือ การสัมภาษณ์เชิงลึก ต่อกลุ่มผู้ให้ข้อมูลสำคัญ สำหรับวิธีวิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยใช้การวิเคราะห์เนื้อหา และการวิเคราะห์เหตุผล

เชิงตรรกะ และใช้วิธีอธิบายผลเชิงพรรณนา ร่วมกับการตีความของผู้วิจัย ทั้งนี้ ประโยชน์ของการวิเคราะห์ทัศนคติของชุมชน ก็เพื่อที่จะนำข้อมูลไปใช้ประกอบในการหาแนวทางที่เหมาะสม สอดคล้องกับบริบทของชุมชน ในการควบคุมผลกระทบที่เกิดจากกิจกรรมการท่องเที่ยวของเทศบาลตำบลคอนสัก ตามวัตถุประสงค์การวิจัย ในข้อที่ 3 อันจะกล่าวดังต่อไปนี้

4.4.1 จุดแข็งของชุมชน (Strength)

การวิเคราะห์จุดแข็งของชุมชน เป็นการพิจารณาลักษณะเด่นของชุมชนที่เกิดจากปัจจัยภายใน ทั้งนี้จุดแข็งของชุมชนเป็นสิ่งที่ผู้คนในชุมชนตำบลคอนสัก ต้องร่วมมือกันรักษาไว้ให้คงอยู่ คู่ชุมชนต่อไป ผลการวิเคราะห์จุดแข็งของชุมชนเป็นดังต่อไปนี้

4.4.1.1 ผู้นำเข้มแข็ง

ผู้นำชุมชน ถือได้ว่าเป็นผู้ที่มีอิทธิพลทางความคิด และการโน้มน้าวใจของคนในชุมชนให้เห็นถึงความสำคัญต่อการพัฒนาชุมชน การเปลี่ยนแปลงของชุมชนที่เกิดจากการพัฒนาเพื่อความเป็นทันสมัย ทั้งจากการเข้ามาของเทคโนโลยีทางการสื่อสาร และผลพวงที่เกิดขึ้นจากการท่องเที่ยวที่เข้ามามีความสำคัญของชุมชน ด้วยความมีวิสัยทัศน์ในการพัฒนาของผู้นำในตำบลคอนสัก ดังตัวอย่างของกำนันตำบลคอนสัก ที่ได้บุกเบิกการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ ด้วยการร่วมมือกับประชาชนทุกคนในชุมชนบ้านนางำงานประสบความสำเร็จ ทำให้มีนักท่องเที่ยวเข้ามาท่องเที่ยวในชุมชนเพิ่มขึ้น ส่งผลให้คุณภาพชีวิตคนในชุมชนดีขึ้น ประกอบกับผู้นำสูงสุดของท้องถิ่น คือ นายกเทศบาลเมืองคอนสัก ที่มุ่งมั่นและให้ความสำคัญกับการแก้ปัญหาของแต่ละชุมชน ด้วยการส่งเสริมให้ชุมชนเห็นถึงความสำคัญของการจัดทำ “แผนแม่บทชุมชน” จนทำให้คนในชุมชนทราบถึงสภาพปัญหาที่เกิดขึ้นในชุมชน นอกจากนี้ผู้นำชุมชนทั้ง 12 ชุมชนในเทศบาลตำบลคอนสัก ล้วนแล้วแต่เป็นคนในท้องถิ่นทั้งสิ้น จึงทำให้เข้าใจในบริบทของแต่ละพื้นที่ชุมชนได้อย่างเป็นระบบ และมีการบูรณาการร่วมกันทุกภาคส่วน ดังที่ได้กล่าวมาในข้างต้น การมีผู้นำชุมชนที่มีความเข้มแข็ง เป็นจุดแข็งที่สำคัญของชุมชน

4.4.1.2 ความสามัคคี เอื้ออาทร ของคนชุมชน

คนในชุมชนตำบลคอนสัก ส่วนใหญ่มีสัมพันธภาพที่เหนียวแน่น และมีความลึกซึ้งซึ่งคุณลักษณะเฉพาะที่แสดงออกมาในรูปความรักความสามัคคี อันเป็นผลสืบเนื่องจากความเป็นเครือญาติ และการช่วยเหลือเกื้อกูลซึ่งกันและกัน บนพื้นฐานของวิถีสังคมนิยมเกษตร ผสมผสานวิถีของชาวประมงพื้นบ้าน ที่มาของความสัมพันธ์ที่กลมเกลียวนี้ ส่วนหนึ่งเกิดขึ้นจากการออกทะเลของชาวประมงไปแต่ละครั้งก็เปรียบเสมือนเอาชีวิตไปแขวนอยู่บนเส้นด้าย เนื่องจากไม่รู้ว่าจะมีอะไรเกิดขึ้นบ้าง อาจเกิดคลื่นลมแรง หรือแม้กระทั่งพายุใหญ่ขึ้น ได้ตลอดเวลา ด้วยเหตุนี้ชาวประมงพื้นบ้านจึงต้องคอยดูแลกันคอยเตือนภัยกันชีวิตถึงจะอยู่รอด จากการสัมภาษณ์

ชาวประมงพื้นบ้าน ทำให้ทราบว่ามีความผูกพันของผู้คนยังคงเหนียวแน่น มีการอยู่แบบพอเพียง แบ่งปัน และมีอัยาศัยที่พร้อมต้อนรับแขกต่างถิ่นผู้มาเยือน

4.4.1.3 ทรัพยากรธรรมชาติที่สมบูรณ์หลากหลาย

บนพื้นฐานความอุดมสมบูรณ์ทางทรัพยากรธรรมชาติ ของชุมชนตำบลคอนสักที่มีอยู่หลากหลาย ด้วยสถานที่ตั้งชุมชนอยู่บริเวณเลียบชายฝั่งทางตอนใต้สุดของจังหวัดสุราษฎร์ธานี ซึ่งด้วยสภาพภูมิประเทศที่เหมาะสมต่อการท่องเที่ยว และอยู่อาศัย เนื่องด้วยพื้นที่หลายแห่งของชุมชนมีความสวยงาม เช่นชุมชนบ้านห้องอ่าว โดยมีพื้นที่ติดกับทะเลทอดยาวไปตามสันเขื่อน ใช้สำหรับการพักผ่อนในช่วงมรสุม เป็นจุดชมวิวที่ดี เหมาะแก่นักท่องเที่ยวที่ชื่นชอบดูพระอาทิตย์ตกกลางทะเล ด้วยความเขี้ยวของทรัพยากรธรรมชาติ และความโอบอ้อมอารีของผู้คนในชุมชนทำให้เป็นที่นิยมของนักท่องเที่ยว กระนั้นก็ตามยังมีชุมชนบ้านเกาะแรด ที่มีพื้นที่ทั้งหมดเป็นเกาะกลางน้ำ มองไปทางไหนก็พบเห็นทะเลได้ทุกทิศทาง ผู้คนส่วนใหญ่มีเชื้อสายจีน ฮกเกี้ยน เต็มไปด้วยวัฒนธรรมที่หลากหลาย และชุมชนบ้านบางน้ำจืด โดยมีพื้นที่ทอดยาวไปในทะเล ทำให้เหมาะแก่การสร้างท่าเรือเฟอร์รี่เพื่อใช้ข้ามไปยังเกาะสมุย เกาะพะงัน และเกาะเต่า จึงเมื่อถึงหน้าเทศกาลจะคลาคลั่งไปด้วยนักท่องเที่ยวทั้งชาวไทยและชาวต่างชาติ รวมถึงจุดเด่นที่สำคัญของทรัพยากรธรรมชาติของชุมชนบ้านนางกำ ที่มีหาดทรายขาวทอดยาวไปตามชายทะเล สิ่งที่น่าจับตามองคือการส่งเสริมให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศ ด้วยฐานทรัพยากรทางธรรมชาติที่ล้ำค่าคือ “ฝูงปลาโลมาสีชมพู” ที่หายากจึงทำให้นักท่องเที่ยวนิยมชมชอบจนกลายเป็นสถานที่ท่องเที่ยวใหม่ของชาวคอนสัก เสียงสะท้อนเหล่านี้จึงทำให้มีนักท่องเที่ยวเพิ่มจำนวนมากขึ้นในทุกปีดังภาพที่ 4.28

ทรัพยากรธรรมชาติ

ภาพที่ 4.28 แสดงทรัพยากรธรรมชาติในตำบลคอนสัก

4.4.1.4 ภูมิปัญญา ขนบธรรมเนียม ประเพณี วัฒนธรรมที่เป็นเอกลักษณ์

กล่าวโดยสรุปได้คือวิถีชีวิตแบบดั้งเดิมของชุมชนคอนสัก อันเป็นผลสืบเนื่องมาจากการถ่ายทอดสิ่งที่ดีงามของบรรพบุรุษตั้งแต่อดีต จนถึงปัจจุบัน เรียกได้ว่าเป็นของดีที่ยังคงพบเห็นได้ในปัจจุบัน เช่น ประเพณีทำบุญเดือนสิบ หากมองอย่างผิวเผินประเพณีนี้อาจจะเป็นแค่วันรวมญาติพี่น้อง แต่ด้วยลักษณะสำคัญของประเพณีที่ได้หล่อหลอมให้กับเด็กรุ่นใหม่ จนทำให้คนในชุมชนให้ความสำคัญต่อประเพณีทำบุญเดือนสิบอย่างยิ่ง โดยเพณีจะทำพิธีกรรมด้วยกัน 2 ช่วงคือ ช่วงแรกเรียกว่า วันรับตายาย ช่วงที่สองเรียกว่า วันส่งตายาย ซึ่งคนในชุมชนเชื่อกันว่า บรรพบุรุษที่เสียชีวิตไปแล้ว จะมาอยู่กับเราในช่วงนี้ โดยสิ่งที่ต้องทำในช่วงนี้คือการประพฤติปฏิบัติตนให้ดี เพราะอยู่ในสายตาของบรรพบุรุษ ถ้าบุคคลใดประพฤติตัวไม่ดี บรรพบุรุษก็จะไม่ได้บุญที่ลูกหลานได้ทำไป จากการสัมภาษณ์ผู้สูงอายุในชุมชนทำให้ทราบว่า มีประเพณีและภูมิปัญญา อื่นๆ อีกมากมาย เช่น การแห่ผ้าขึ้นพระธาตุวัดเขาสุวรรณประดิษฐ์ รวมถึงการประกอบอาชีพประมง ด้วยการใช้เครื่องมือพื้นบ้านอาทิเช่น ลอบ เบ็ด การล้อมปลานอกจากนี้ยังมีภูมิปัญญาด้านอาหาร หัตถกรรม ที่น่าสนใจมากมาย

4.4.1.5 สภากาแฟ

วิถีชีวิตที่เด่นชัดลักษณะหนึ่งของคนในพื้นที่เทศบาลตำบลคอนสัก โดยเฉพาะผู้ชาย คือยามเช้าตรู่ มักจะมานั่งจิบกาแฟกับขนมสดที่มีหลายอย่างให้เลือกสรรได้ตามชอบ สิ่งที่ว่ากาแฟขาดไม่ได้คือการพูดคุยสับเพะระรายวัน บ้างเป็นทักทายได้ถามสารทุกข์สุขดิบบอกเล่าทั้งข่าวดี และข่าวร้าย บ้างวิพากษ์ วิจารย์สถานการณ์บ้านเมือง บางครั้งผู้นำชุมชนใช้สภากาแฟเป็นแหล่งบอกเล่าข่าวสารจากทางราชการ สภากาแฟจึงเปรียบเสมือนศูนย์รวมข่าวสารของชุมชนที่ยังคงมีให้เห็นอยู่ในตำบลคอนสัก

4.4.1.6 รายได้สูงและมั่นคง

จากการสัมภาษณ์ผู้ใหญ่บ้าน ทำให้ทราบว่า เดิมชาวบ้านในตำบลคอนสักส่วนใหญ่ประกอบอาชีพที่ต้องพึ่งพิงธรรมชาติ และลมฟ้าอากาศ ทำให้เกิดความไม่แน่นอนของปริมาณผลผลิต รวมถึงความผันแปรของตลาด และราคาสินค้า อันส่งผลกระทบต่อรายได้เพื่อการดำรงชีวิต อย่างไรก็ตามหลังจากที่ได้มีการส่งเสริมการท่องเที่ยว มีผู้คนจำนวนหนึ่งปรับเปลี่ยนอาชีพ จากการประกอบอาชีพเกษตรกรได้หันมาทำธุรกิจส่วนตัวรองรับการท่องเที่ยวมากขึ้นซึ่งมีรายได้แน่นอน เช่น ค้าขาย ทำบ้านเช่า เปิดร้านซักรีด ฯลฯ หากเป็นพนักงานของโรงแรมหรือบริษัท ก็จะมีค่าตอบแทนรูปของเงินเดือนและสวัสดิการที่ลูกจ้างพึงมีตามกฎหมาย

4.4.1.7 การคมนาคมสะดวก

จุดแข็งที่สำคัญประการสุดท้ายของชุมชนตำบลคอนสักคือการคมนาคม เนื่องด้วยความพร้อมทั้งการขนส่งทางบก ขนส่งทางน้ำ และขนส่งทางอากาศ ที่เป็นศูนย์ทั้งในการขนส่งนักท่องเที่ยว และการกระจายสินค้า ทั้งนี้จะเห็นได้จากการมีท่าเรือที่เกิดขึ้นในชุมชนมากถึง 3 ท่าเรือ ดังนั้นความพร้อมด้านการขนส่งของชุมชนตำบลคอนสักด้านคมนาคมจึงมีสูงในปัจจุบัน

4.4.2 จุดอ่อนของชุมชน (Weakness)

จุดอ่อนของชุมชน หมายถึง ข้อบกพร่องที่ชุมชนมีอยู่ เป็นเรื่องของการขาดแคลน และเรื่องของการผิดพลาดซึ่งเป็นสิ่งที่ชาวชุมชนเทศบาลตำบลคอนสัก ควรขจัดออกไปให้มากที่สุดเท่าที่จะทำได้ จุดอ่อนที่พบในของชุมชนคอนสักได้แก่

4.4.2.1 ความแตกต่างทางฐานะเศรษฐกิจ

เมื่อเปรียบเทียบความแตกต่างทางฐานะทางเศรษฐกิจของชุมชนตำบลคอนสัก พบว่ามีความเหลื่อมล้ำทางเศรษฐกิจสูง ซึ่งทำให้เกิดการแบ่งกลุ่มคนตามฐานะทางสังคม ดูเหมือนว่าการเกาะกลุ่มความสัมพันธ์ของคน ที่มีรายได้ที่ดี เช่น กลุ่มผู้ประกอบการธุรกิจการท่องเที่ยว แพลลาแพกซ์ และกลุ่มทุนทางการประมงได้แพร่ขยายอิทธิพลเพิ่มมากขึ้น มาถึงปัจจุบันนี้ได้เบียดขับคนหาเช้ากินค่ำ รายได้น้อยให้แยกจากกัน ความแตกต่างเช่นนี้ทำให้เกิดช่องว่างที่ส่งผลให้ผู้คนในชุมชนปรับเปลี่ยนความสัมพันธ์ โดยแยกเป็นกลุ่ม ๆ มากขึ้น ปรับรูปแบบจากการยกย่องคนดีหรือคุณงามความดี แปรเปลี่ยนเป็นการยกย่องคนรวยเป็นต้น

4.4.2.2 ข้อมูลข่าวสารในชุมชนไม่ทั่วถึง

จุดอ่อนที่สำคัญของชุมชนตำบลคอนสัก จากการสัมภาษณ์ผู้คน ในชุมชนเกาะแรต ชุมชนท้องอ่าว ชุมชนนางกำ และชุมชนบางน้ำจืด ทำให้ทราบว่า ประชาชนในชุมชนส่วนใหญ่มีปัญหา คือเรื่องการขาดข้อมูลจากเผยแพร่ข้อมูลข่าวสาร และจากการประชาสัมพันธ์เรื่องราวต่าง ๆ ของชุมชน ดังตัวอย่างของชุมชนท้องอ่าว ซึ่งมีผู้ให้ข้อมูลรายหนึ่งได้อธิบายว่า ในการประชุมของชุมชนในแต่ละครั้ง จะมีประชาชนกลุ่มหนึ่งที่ไม่ได้รับข้อมูลข่าวสาร เนื่องจากในการประชาสัมพันธ์เชิญชาวบ้านเข้าร่วมประชุม ผู้นำชุมชนจะใช้วิธีการบอกปากต่อปาก ซึ่งบางครั้งอาจจำกัดอยู่แค่เพียงเครือข่าย และคนรู้จักของผู้นำ ทำให้ผู้ที่มีความสนใจบางส่วนในชุมชน ไม่ได้รับรู้ข่าวสาร และอีกประการหนึ่งของปัญหาคือ การไม่มีเสียงตามสายที่คอยประชาสัมพันธ์ข้อมูลข่าวสาร

4.4.2.3 ขยะ

ในการที่ผู้วิจัยที่ร่วมเวทีจัดทำแผนยุทธศาสตร์พัฒนาเทศบาลตำบลคอนสัก ร่วมกับนายกเทศบาลตำบลคอนสัก คณะผู้บริหารเทศบาลตำบลคอนสัก และผู้นำชุมชน ทำให้ทราบว่า ความวิตกกังวลของคณะผู้บริหารเทศบาลตำบลคอนสัก คือการจัดการกับขยะที่เพิ่มปริมาณมากขึ้นอย่างต่อเนื่อง ทั้งขยะที่มาจากครัวเรือน และที่มาจากแหล่งท่องเที่ยว โดยเฉพาะในชุมชนบ้านบางน้ำจืดที่เป็นที่ตั้งของท่าเทียบเรือ บริษัทซีทราน เฟอรรี่ จำกัด เมื่อถึงช่วงเทศกาลการท่องเที่ยวจะมีขยะจำนวนมาก ถูกทิ้งไว้อย่างไม่เป็นที่ ซึ่งขยะส่วนใหญ่เป็นถุงพลาสติก แก้วน้ำพลาสติก

4.4.2.4 การบุกรุกพื้นที่สาธารณะ และทำลายทรัพยากรธรรมชาติ

จุดอ่อนที่สำคัญอีกประการหนึ่งของชุมชนตำบลคอนสัก จากร่วมเวทีจัดทำแผนยุทธศาสตร์พัฒนาเทศบาลตำบลคอนสักของผู้วิจัย ทำให้ทราบว่า การบุกรุกพื้นที่สาธารณะเพื่อทำประโยชน์ส่วนบุคคลเป็นปัญหา ที่มีความสอดคล้องไปกับปัญหาการทำลายทรัพยากรธรรมชาติ โดยนับตั้งแต่ตำบลคอนสักได้พัฒนาเส้นทางท่อท่อกึ่งผิว จนทำให้ชุมชนคอนสักมีระบบการขนส่งทางน้ำที่มีมาตรฐานจนสามารถรองรับนักท่องเที่ยวได้อย่างมีประสิทธิภาพปัจจุบันส่งผลให้ การเข้าของกลุ่มทุน ได้ทำลายพื้นที่สาธารณะบางส่วน และปัญหาการรุกป่าที่ดินสาธารณะบางส่วนเกิดจากชาวบ้านทั้งในชุมชนและนอกชุมชน ที่ได้เข้ามาบุกรุก และจับจองพื้นที่สาธารณะ เพื่อใช้เป็นที่อยู่อาศัย

4.4.2.5 ยาเสพติด

จากการสัมภาษณ์ผู้นำชุมชนทั้ง 4 ชุมชน ของเทศบาลตำบลคอนสัก ทำให้ทราบว่าอุปสรรคที่สำคัญต่อการพัฒนาเทศบาลตำบลคอนสัก คือ ปัญหายาเสพติด ซึ่งในปัจจุบันการแพร่ระบาดของยาเสพติดเกิดขึ้นอย่างรวดเร็ว เช่นการแพร่ระบาดของยาเสพติดประเภท 4 กัญ 100 หรือน้ำกระท่อม ได้ระบาดหนักในกลุ่มเด็ก และวัยรุ่น ของชุมชนคอนสัก

4.4.2.6 หนี้สิน

จากการรวบรวมข้อมูลในเรื่องหนี้สิน จากการสัมภาษณ์ผู้คนในชุมชน ทำให้ทราบว่า ด้วยสภาพเศรษฐกิจของชุมชนตำบลคอนสัก มีการเสื่อมถอยของรายได้ที่ค่อนข้างสูง จึงทำให้ประชาชนบางส่วนเกิดหนี้สินครัวเรือน ที่เกิดจากการกู้ยืมเงิน จากกองทุนสวัสดิการต่างๆ ที่มีอยู่ในชุมชน เช่นเงินกองทุนหมู่บ้าน รวมถึงการกู้เงินจากบริษัทเอกชน ที่ได้แพร่ขยายอย่างรวดเร็วในกลุ่มพนักงานบริษัท ซึ่งมีพนักงานจำนวนไม่น้อยมีหนี้สินกับธนาคาร และบริษัทสินเชื่อเพื่อบุคคล

4.4.2.7 ครอบครัวแตกแยก

สัมพันธภาพของการใช้ชีวิตหลังการครองคู่ ในตำบลคอนสัก พบว่า เริ่มปรากฏปัญหาการหย่าร้างเพิ่มมากขึ้น ซึ่งดูเหมือนว่าปัญหาถ้ามองอย่างผิวเผินก็อาจจะเป็นเพราะต่างฝ่ายต่างไม่สามารถทำหน้าที่สามีภรรยาได้ดีพอ แต่ความลึกซึ้งของปัญหานี้ส่งผลกระทบต่อครอบครัวโดยตรง

4.4.2.8 ขาดการสืบทอดวัฒนธรรม

จุดอ่อนอีกประการหนึ่งของชุมชนตำบลคอนสัก จากการสัมภาษณ์ผู้สูงอายุรายหนึ่งในชุมชน ทำให้ทราบว่า การขาดการสืบทอดวัฒนธรรมเป็นปัญหาที่สำคัญของชุมชนตำบลคอนสัก ด้วยสาเหตุเกิดจากความคุ้นเคยของเด็กรุ่นใหม่ ที่ตื่นเช้ามากก็เดินเข้าร้านสะดวกซื้อ เพื่อเลือกอาหารที่ตัวเองต้องการมารับประทาน จนทำให้มองไม่เห็นคุณค่าของภูมิปัญญาชุมชนที่มีอยู่

4.4.2.9 ขาดบุคลากรด้านการพัฒนา

จุดอ่อนที่สำคัญอีกประการหนึ่งต่อการพัฒนาชุมชน จากการศึกษาวิจัยที่ร่วมเวทีจัดทำแผนยุทธศาสตร์พัฒนาเทศบาลตำบลคอนสัก ทำให้ทราบว่า เทศบาลตำบลคอนสัก ยังขาดบุคลากรที่มีความรู้ความสามารถในด้านการพัฒนา ซึ่งผู้นำชุมชน และผู้บริหารท้องถิ่น ต่างให้ความเห็นไปในทิศทางเดียวกันว่า ชุมชนคอนสักยังขาดบุคลากรรุ่นใหม่ที่จะเข้ามาช่วยในการพัฒนาเนื่องด้วยความรู้ด้านการบริหารองค์กรต่างๆ ก็จะหมดไปเป็นรุ่นๆ ทำให้การพัฒนาชุมชนขาดความต่อเนื่อง ดังนั้นการส่งเสริมให้บุคลากรในชุมชนที่มีความรู้เข้ามาช่วยพัฒนาชุมชน จึงเป็นสิ่งสำคัญที่จะช่วยแก้ปัญหาที่เกิดขึ้นกับผลกระทบจากการท่องเที่ยวที่ส่งผลทางด้านลบ ต่อวิถีชีวิตของคนในชุมชนตำบลคอนสัก

4.4.3 โอกาสของชุมชน (Opportunity)

สถานการณ์ที่เป็นปัจจัยสนับสนุนให้ชุมชนมีโอกาสและสามารถดำเนินงานพัฒนาไปได้เจริญรวดเร็ว แต่โอกาส เป็นปัจจัยภายนอกที่ชุมชนไม่สามารถควบคุมได้ ซึ่งแตกต่างจากจุดแข็งที่เป็นปัจจัยภายในชุมชน หรือชุมชนตำบลคอนสัก สามารถควบคุมหรือดำเนินการเปลี่ยนแปลงได้ด้วยตนเอง ดังนั้นโอกาสของชุมชนจึงประกอบด้วย

4.4.3.1 เมืองแห่งการท่องเที่ยว

จากการศึกษาวิจัยที่ร่วมเวทีจัดทำแผนยุทธศาสตร์พัฒนาเทศบาลตำบลคอนสัก และจากการสัมภาษณ์ผู้นำชุมชน ตลอดจนการสำรวจพื้นที่ชุมชน ทำให้ทราบว่า พื้นที่เทศบาลตำบลคอนสัก เป็นแหล่งรองรับนักท่องเที่ยวที่จะเดินทางไปท่องเที่ยวยังเกาะสมุย เกาะพะงัน เกาะเต่า และหมู่เกาะอ่างทอง ที่สำคัญของจังหวัดสุราษฎร์ธานี และประเทศไทย

4.4.3.2 นโยบายภาครัฐ

จากการรวบรวมข้อมูลนโยบายการพัฒนาการท่องเที่ยว ทั้งระดับท้องถิ่น ระดับจังหวัด และระดับนโยบายภาครัฐ ทำให้ทราบว่า ด้วยพื้นที่เทศบาลตำบลคอนสักอยู่ในโครงการที่สำคัญของประเทศคือโครงการพัฒนาชายฝั่งทะเลภาคใต้และเป็นเส้นทางคมนาคมที่สำคัญในการเดินทางไปสถานที่ท่องเที่ยวระดับโลกทำให้เป็นโอกาสแห่งการพัฒนาที่สำคัญโดยเฉพาะด้านเศรษฐกิจและการท่องเที่ยว

4.4.3.3 การพัฒนาเส้นทางคมนาคม

โอกาสประการสุดท้ายคือ การให้ความสำคัญ และมุ่งเน้นพัฒนาเส้นทางคมนาคมของตำบลคอนสักด้วยการก่อสร้างสถานีขนส่งผู้โดยสาร ทั้งทางบกและทางน้ำ ได้เป็นอย่างดี โดยเฉพาะการพัฒนาเส้นทางเชื่อมระบบขนส่งไปสู่พื้นที่ด้านตะวันตกของประเทศและพัฒนาเป็นศูนย์กลางด้านการพาณิชย์และการขนส่งทางทะเล

4.4.4 ภัยคุกคามของชุมชน (Threat)

ภัยคุกคามนับว่า เป็นปัจจัยภายนอกที่ส่งผลในด้านลบต่อชุมชนตำบลคอนสัก โดยที่ประชาชน ไม่สามารถควบคุมได้หากผู้คนในชุมชนไม่สามารถจัดอุปสรรคเหล่านี้ได้จะมีผลต่อความสำเร็จ การทราบถึงอุปสรรคที่มีและค้นหาสาเหตุสู่หนทางในการเตรียมความพร้อม มาตรการระวังและหลีกเลี่ยงภัยคุกคามที่เกิดขึ้นเพื่อให้ได้รับผลกระทบที่น้อยลง ซึ่งในเทศบาลตำบลคอนสักมีภัยคุกคามของชุมชนที่สำคัญดังนี้

4.4.4.1 ประชากรแฝง

ในการสัมภาษณ์นายกเทศบาลตำบลคอนสัก คณะผู้บริหารเทศบาล ทำให้ทราบว่า ตำบลคอนสักเป็นแหล่งพักพิงของแรงงานต่างด้าว และคนต่างถิ่น จำนวนมาก ทั้งนี้ปัญหานี้ได้ส่งผลต่อการขยายตัวของเมืองการอำนวยความสะดวกด้านสาธารณูปโภค สาธารณูปการ และอาจก่อให้เกิดปัญหาต่างๆ ภายในชุมชน เป็นต้นว่าปัญหาการจราจร ปัญหามลภาวะ ปัญหาขยะมูลฝอย ปัญหาการทำลายสิ่งแวดล้อม ปัญหาการประกอบอาชีพ และการกระจายรายได้

4.4.4.2 การรุกค้ำที่ดินสาธารณะของกลุ่มทุน

การรุกค้ำที่ดินสาธารณะประโยชน์ของกลุ่มทุน เริ่มมีความรุนแรงมากขึ้น ซึ่งกลุ่มทุนบางได้มีการรุกค้ำพื้นที่ป่าโกงกางเพื่อทำนาุ้ง และบางรายได้มีการรุกค้ำพื้นที่สาธารณะบริเวณริมชายหาด เพื่อสร้างเป็นที่พัก สร้างรีสอร์ท และสร้างร้านอาหาร

4.4.4.3 พื้นที่เสี่ยงภัยธรรมชาติ

ภัยคุกคามอีกประการหนึ่งของชุมชนตำบลคอนสัก คือ เป็นพื้นที่เสี่ยงภัยจากธรรมชาติ เนื่องจากมีพื้นที่ติดทะเลเสี่ยงที่จะเกิดภัยธรรมชาติอย่างเช่น วาตภัย อุทกภัย ฯลฯ บางส่วนของพื้นที่มีลักษณะเป็นป่าลาดชันและเป็นภูเขาขนาดใหญ่ อาจก่อให้เกิดน้ำท่วมฉับพลัน ดินถล่ม และไฟป่าได้

4.4.4.4 พฤติกรรมบริโภคนิยม

จากการสังเกตพฤติกรรมบริโภคนิยมของคนในชุมชนตำบลคอนสัก ทำให้ทราบว่า พื้นที่ในเขตเทศบาลตำบล เป็นแหล่งเปิดรับผู้คน ที่จะเดินทางไปท่องเที่ยวในสถานที่ท่องเที่ยวต่างๆ ประกอบกับกระแสสังคมจากสื่อต่างๆ ส่งผลให้เกิดวัฒนธรรมบริโภคนิยม และพฤติกรรมเลียนแบบชาวต่างชาติ และลืมนึกถึงวัฒนธรรมดั้งเดิม

4.4.4.5 โรคติดต่อที่เกิดจากการท่องเที่ยว

ความเป็นไปได้ของแหล่งที่มีผู้คนมาอยู่รวมตัวกันมากๆ ทั้งต่างถิ่น ต่างภาษา ต่างวัฒนธรรม และมีความแตกต่างทางด้านภูมิคุ้มกันที่แตกต่างกัน กล่าวคือเมื่อพิจารณาถึงระดับความเสี่ยงในการติดโรคติดต่อนั้น คนในพื้นที่เขตเทศบาลตำบลคอนสักมีโอกาasเป็นไปได้อ่อนข้างสูง ดังนั้นสถานการณ์โรคติดต่อ อาทิเช่น โรคไข้หวัดนก หรือแม้กระทั่งโรค อีโบล่า เป็นสถานการณ์ที่อาจจะส่งผลกระทบต่อสุขภาพของคนในพื้นที่เขตเทศบาลตำบลคอนสักได้ จากการสัมภาษณ์ผู้บริหารเทศบาลตำบลคอนสัก ทำให้ทราบว่า การควบคุมโรคติดต่อที่เกิดขึ้นกับนักท่องเที่ยว ของเทศบาลตำบลคอนสักทำได้ยาก เนื่องจากนักท่องเที่ยวที่เข้ามาในพื้นที่ตำบลคอนสัก ส่วนใหญ่จะอยู่ในประเทศไทยเป็นเวลานาน ซึ่งปัญหาที่แท้จริงคือ เทศบาลตำบลคอนสักขาดเจ้าหน้าที่ ที่เข้ามารับผิดชอบปัญหานี้โดยตรง โดยเทศบาลคอนสักได้ตระหนักดีว่า เมื่อถึงฤดูกาลท่องเที่ยวในแต่ละครั้ง คนในตำบลคอนสักก็จะได้เกิดผลกระทบต่อปัญหาสุขภาพที่อาจจะติดโรคขึ้นมาได้ โดยที่ชาวบ้านไม่รู้ตัว

4.5 การเปลี่ยนแปลงชุมชนจากการท่องเที่ยว

การเปลี่ยนแปลงของชุมชนจากการท่องเที่ยว เป็นสิ่งสำคัญในการศึกษาวิจัยครั้งนี้ โดยผู้วิจัยได้รวบรวมข้อมูลจากการสำรวจเอกสารที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยว ซึ่งได้แก่แผนยุทธศาสตร์การพัฒนาการท่องเที่ยว ปี พ.ศ. 2553 และแผนยุทธศาสตร์การท่องเที่ยวจังหวัดสุราษฎร์ธานี ปี พ.ศ. 2556- 2560 เป็นหลัก โดยใช้การอธิบายด้วยเทคนิค Time line เพื่อให้เห็นถึงช่วงเวลาการเปลี่ยนแปลงของชุมชน โดยได้จำแนกประเด็นในการนำเสนอออกเป็น 5 ประการ คือ 1) การพัฒนาการท่องเที่ยวในประเทศไทย เริ่มตั้งแต่ปี พ.ศ. 2503 จนถึงปัจจุบัน 2) การสรุปการพัฒนาการท่องเที่ยวในแต่ละช่วงปี 3) การวิเคราะห์แนวทางการพัฒนาในแต่ละช่วงปี 4) การวิเคราะห์แนวทางการพัฒนาการท่องเที่ยวของจังหวัดสุราษฎร์ธานี และ 5) ประเด็นสุดท้ายคือ การปรับตัวของตำบลคอนสักต่อการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นจากการพัฒนาการท่องเที่ยว โดยมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

4.5.1 พัฒนาการด้านการท่องเที่ยวของประเทศไทย

4.5.1.1 ระยะเวลาที่ 1 พ.ศ.2503 - 2522 ช่วงแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 1 จนถึงปี พ.ศ. 2522

ด้วยการรวบรวมข้อมูลจาก กรมการท่องเที่ยว พ.ศ. 2553 ทำให้ทราบว่า เดิมสำนักงานการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย ได้ตั้งขึ้นเมื่อปี พ.ศ. 2503 ซึ่งในขณะนั้น มีชื่อว่าองค์การส่งเสริมการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย (อศท.) โดยการก่อตั้งอศท. เกิดขึ้นในช่วงที่ประเทศไทยมีการพัฒนาประเทศอย่างรวดเร็วเป็นส่วนหนึ่งของแผนระยะ 5 ปีที่ได้กำหนดโดยคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติโดยภารกิจหลักในความรับผิดชอบของอศท. ในช่วงนั้น คือการส่งเสริมและประชาสัมพันธ์อุตสาหกรรมการท่องเที่ยวไทยให้เป็นที่รับรู้ทั้งในประเทศไทย และต่างประเทศทั้งนี้ อศท. ได้พัฒนาระบบการกระจายข้อมูลด้านการท่องเที่ยวดำเนินการ ผ่านทางกรมประชาสัมพันธ์และการรถไฟแห่งประเทศไทยที่เป็นสมาชิกเครือข่ายการสื่อสารคมนาคมที่ดีที่สุดของประเทศในขณะนั้น โดยการท่องเที่ยวในภาพรวมยังเป็นการส่งเสริมการท่องเที่ยวที่เน้นนักท่องเที่ยวจากต่างประเทศ ด้วยการพัฒนาพัทยา จากหมู่บ้านประมงพื้นบ้าน ให้แหล่งรองรับนักท่องเที่ยวจึงเป็นผลงานที่สำคัญต่อการพัฒนาการท่องเที่ยวในช่วงนั้น

1) สรุปการพัฒนาการท่องเที่ยวในช่วง พ.ศ. 2503 - 2522

(1) ได้มีการเปิดสำนักงานการท่องเที่ยว สาขาต่างประเทศแห่งแรกขึ้นในนครนิวยอร์ก ประเทศสหรัฐอเมริกา เมื่อวันที่ 28 กันยายนพ.ศ. 2507 ซึ่งจากข้อมูลในปัจจุบันพบว่า มีสำนักงานภูมิภาค 22 แห่งทั่วประเทศและสำนักงานต่างประเทศ 18 แห่ง

(2) ได้มีการจัดพิมพ์หนังสือ "Holiday Times in Thailand" และจดหมายข่าวอศท. นิตยสารท่องเที่ยวขึ้นเพื่อเป็นเครื่องมือในการกระจายข้อมูลสู่คนไทยประเทศไทยได้รับเลือกให้เป็นเจ้าภาพที่ดีในการท่องเที่ยวขององค์กรส่งเสริมการท่องเที่ยว ระดับภูมิภาคเอเชียแปซิฟิก

(3) ได้มีการจัดประชุมประจำปีขององค์กรส่งเสริมการท่องเที่ยว ระดับภูมิภาคเอเชียแปซิฟิก (PATA) เป็นครั้งแรกเมื่อปีพ.ศ. 2512 หลังจากมีการประชุมเสร็จสิ้น ทำให้ประเทศไทยได้พัฒนาการท่องเที่ยวเพิ่มมากขึ้น จากมีนโยบายเพิ่มเส้นทางคมนาคมไปยังสถานที่ท่องเที่ยวต่างๆ เช่น พัฒนาเส้นทางกรุงเทพฯ – หัวหิน ขึ้นในปี พ.ศ 2514 (กรมการท่องเที่ยว, 2553)

2) วิเคราะห์แนวทางการพัฒนาการท่องเที่ยว ในช่วง พ.ศ. 2503 - 2522

(1) การที่ อศท. ได้รับผิดชอบในการกระจายข้อมูลเกี่ยวกับการท่องเที่ยวจากกลุ่มตลาดในประเทศได้การจัดกิจกรรมหลายๆประเภทเช่นการจัดขบวนคาราวานไปยังกลุ่มจังหวัดที่มีแหล่งท่องเที่ยวต่างๆจัดการสัมมนาสำหรับผู้นำในระดับจังหวัดเพื่อให้เกิดความคุ้นเคยกับอุตสาหกรรมท่องเที่ยวรวมถึงบุคคลจากภาครัฐ นักธุรกิจสื่อมวลชนผู้นำระดับ

ท้องถิ่นและผู้นำด้านวิชาการเป็นต้นทั้งนี้ได้นำไปสู่ความสนใจที่จะพัฒนาและลงทุนด้านการท่องเที่ยวมากขึ้นเช่นโรงแรมและสถานที่ท่องเที่ยวต่างๆ ตามมาอีกมากมาย

(2) การสร้างความรู้ความเข้าใจ ด้วยการจัดโครงการและกิจกรรมต่างๆ อาจจะไม่เพียงพอ ที่จะดึงดูดนักท่องเที่ยวแต่ทว่าเป็นการช่วยให้คนในท้องถิ่นมีความเข้าใจนักท่องเที่ยวมากยิ่งขึ้นโดยมีความยินดีที่จะเป็นเจ้าบ้านและทำให้คนในชุมชนเห็นความสำคัญของอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวทั้งนี้เนื่องจากทาง อสท. ด้วยการการจัดสัมมนาฝึกอบรมจัดทำสื่อจดหมายข่าวและรายการทั้งทางวิทยุและโทรทัศน์ซึ่งเป็นเครื่องมือที่สำคัญในการส่งเสริมการเปิดตัวสู่การท่องเที่ยวในประเทศไทย

(3) การพัฒนาด้านการท่องเที่ยวเริ่มต้นจากการท่องเที่ยวภายในประเทศ ก่อนคือการพัฒนาระบบสาธารณูปโภคด้านการท่องเที่ยวขั้นพื้นฐานสำหรับชาวไทยและชาวต่างชาติที่อาศัยอยู่ในประเทศไทยเมื่อการพัฒนาดังกล่าวมีความพร้อมมากขึ้นสถานที่ท่องเที่ยวต่างๆมีความพร้อมมากขึ้นที่จะรองรับนักท่องเที่ยวจากต่างประเทศหากเชื่อมโยงถึงจังหวัดสุราษฎร์ธานี เป็นที่แน่นอนว่า สิ่งแรกของการพัฒนาการท่องเที่ยวในจังหวัดสุราษฎร์ธานี คือการพัฒนาเส้นทางคมนาคม

3) วิเคราะห์แนวทางการพัฒนาการท่องเที่ยวของจังหวัดสุราษฎร์ธานี

เนื่องจากประเทศไทยเป็นประเทศกำลังพัฒนาด้านเศรษฐกิจดังนั้นการพัฒนาสาธารณูปโภคในสถานที่ท่องเที่ยวส่วนใหญ่โดยเฉพาะอย่างยิ่งในภูมิภาคต่างๆจึงยังไม่ดีพอที่จะรองรับนักท่องเที่ยวจากต่างชาติได้ทำให้การเดินทางเข้ามาท่องเที่ยวส่วนใหญ่มุ่งมายังกรุงเทพมหานครและเนื่องจากจังหวัดสุราษฎร์ธานียังขาดความรู้และความเข้าใจเกี่ยวกับอุตสาหกรรมการท่องเที่ยว .ขณะนั้น จังหวัดสุราษฎร์ธานีจึงยังไม่ได้มีการส่งเสริมการท่องเที่ยวมากนัก ช่วงนี้เมื่อได้ย่อนคู่มือการพัฒนาจังหวัด เห็นได้ว่า จังหวัดสุราษฎร์ธานีได้มุ่งเน้นการพัฒนาเส้นทางคมนาคม โดยเฉพาะระบบการขนส่งทางบกด้วยการสร้างถนนเพื่อการเชื่อมต่อไปยังจังหวัดชุมพร (แผนพัฒนาการท่องเที่ยว จังหวัดสุราษฎร์ธานี 2556-2560)

4.5.1.2 ระยะที่ 2 ปีพ.ศ. 2522 - 2534 สิ้นสุดแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 6

ภายหลังจากระยะที่ 1 ที่มุ่งเน้นการส่งเสริมและประชาสัมพันธ์การท่องเที่ยวของประเทศไทยให้เป็นจุดหมายปลายทางที่เป็นที่รู้จักในเวทีท่องเที่ยวโลกส่งผลให้ธุรกิจการท่องเที่ยวของประเทศเติบโตขึ้นมากโดยเฉพาะอย่างยิ่งในช่วงปีพ.ศ. 2508 ถึง พ.ศ. 2516 จำนวนนักท่องเที่ยวต่างชาติที่เดินทางเข้ามาเพิ่มขึ้นจาก 200,000 คนเป็น 1 ล้านคนในปีพ.ศ. 2516 เพิ่มสูงขึ้นถึง 5 เท่าทำให้รายได้จากการท่องเที่ยวเพิ่มขึ้นจาก 500 ล้านบาทในปีพ.ศ. 2508 เป็น 3,500 ล้านบาทเพิ่มขึ้นเป็น 7 เท่าในระยะเวลาไม่ถึง 10 ปีจากข้อมูลของกรมการท่องเที่ยว ปีพ.ศ. 2553 ทำให้ทราบว่า ในระดับ

โลกแล้วอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวของประเทศไทย มีศักยภาพที่จะเติบโตอย่างต่อเนื่องดังนั้นจึงจำเป็นต้องมีแผนพัฒนาด้านการท่องเที่ยวในระดับประเทศเพื่อเป็นแนวทางด้านการตลาดและการพัฒนาเพื่อตอบสนองต่อการเติบโตอย่างรวดเร็วที่คาดว่าจะมีขึ้นในอนาคตจุดมุ่งหมายที่สำคัญของการท่องเที่ยวในประเทศไทย อยู่ในขณะนี้ ทั้งนี้ในการกำหนดทิศทางการพัฒนา จึงได้นำการพัฒนาการท่องเที่ยวผนวกเข้ากับการพัฒนาประเทศ ด้วยการขับเคลื่อนยุทธศาสตร์การประชาสัมพันธ์เชิงรุก เป็นการกระตุ้นกลุ่มนักท่องเที่ยวจากต่างประเทศ เข้ามาท่องเที่ยวในประเทศไทยเพิ่มขึ้น จากการวิเคราะห์ก็จะเห็นได้ว่า การขับเคลื่อนยุทธศาสตร์การท่องเที่ยวของประเทศไทยในช่วงนั้น ไม่ค่อยให้ความสำคัญกับการให้ความรู้ และความเข้าใจ และการเข้ามามีส่วนร่วมต่อการพัฒนาส่งเสริมแหล่งท่องเที่ยว ของคนในท้องถิ่น มุ่งเน้นเพียงจำนวนตัวเลขนักท่องเที่ยว และรายได้ที่เพิ่มขึ้นจากการบริการกิจกรรมการท่องเที่ยว (กรมการท่องเที่ยว, 2553)

1) สรุปการพัฒนาการท่องเที่ยว พ.ศ. 2522 - 2534

(1) ได้มีการจัดทำแผนพัฒนาด้านการท่องเที่ยวฉบับแรกจากความช่วยเหลือของ (Institute of Tourism Development Consultants¹) ของประเทศเนเธอร์แลนด์ที่เป็นหน่วยงานที่มีความเชี่ยวชาญในการทำแผนพัฒนาการท่องเที่ยว ร่วมกับคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติและองค์การส่งเสริมการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย (อสม.) และได้นำแผนไปปฏิบัติใช้ ในปีพ.ศ. 2518เสร็จสิ้น ในปีพ.ศ. 2519 ซึ่งมีเป้าหมายของแผนดังกล่าวคือ“เพื่อสร้างแนวทางในการรองรับการเติบโตที่คาดว่าจะเกิดขึ้นและตอบสนองความต้องการของตลาดเช่นต้นแบบสาธารณูปโภคและกิจกรรมการท่องเที่ยวต่างๆต้องเหมาะสมกับจุดหมายปลายทางและสถานที่ท่องเที่ยวในส่วนที่ท่องเที่ยวที่มีศักยภาพอื่น ๆ ต้องกระจายตัวออกไปและไม่กระจุกตัวอยู่เฉพาะที่เดียว”ในช่วงนั้นมีสถานที่ท่องเที่ยวที่เป็นจุดสนใจแก่นักท่องเที่ยว จำนวนทั้งสิ้น 21 จุด เช่นกรุงเทพฯ พัทยา สงขลาเชียงใหม่และสุราษฎร์ธานี

(2) ได้มีการประสานงานด้านการท่องเที่ยวอย่างจริงจังกับกลุ่มต่างๆเช่น ASEAN, EATA (East Asia Travel Association) และ PATA (กรมการท่องเที่ยว, 2553)

2) สรุปแนวทางการพัฒนา

การพัฒนาการท่องเที่ยวของประเทศไทยในช่วงดังกล่าว ทำให้สรุปได้ว่าการวางแผนส่วนใหญ่มีทิศทางและเป้าหมายที่ชัดเจนมีการใช้ทักษะที่ดีมากขึ้นกว่าช่วงแรก แต่เมื่อได้วิเคราะห์เพิ่มเติม ทำให้ทราบว่า ปัญหาที่สำคัญคือการดำเนินการตามแผนดังกล่าว ขาดการบริหารจัดการแหล่งท่องเที่ยวและการพัฒนาสินค้ารวมทั้งยังขาดการประสานงานระหว่างหน่วยงานที่เกี่ยวข้องและขาดการใช้อำนาจบังคับที่เหมาะสมจึงทำให้การดำเนินการตามแผนประสบความสำเร็จน้อยกว่าที่ควรเป็นรัฐบาลไม่ได้ให้ความสำคัญเท่าที่ควรและไม่ได้จัดงบประมาณที่เพียงพอกับแผนงานแม้ว่าจะได้อนุมัติแผนไปแล้วขาดความมุ่งมั่นด้านการเมือง

ประกอบกับสถานการณ์ทางการเมืองที่ไม่มั่นคงก่อให้เกิดการบังคับใช้กฎหมายไม่ประสบผลทำให้ภาคเอกชนเข้ามายึดพื้นที่ของทางภาครัฐและประกอบกิจกรรมที่ผิดกฎหมายก่อให้เกิดการสร้างสิ่งก่อสร้างมากเกินไปจนเกิดความจำเป็น ไม่มีการคุ้มครองสิ่งแวดล้อมหรือการให้ความสนใจด้านสาธารณสุขและการวางผังเมืองผลในทางลบส่วนใหญ่เกิดจากนักลงทุนจากภายนอกที่ไม่มีความรับผิดชอบต่อและบุคคลในท้องถิ่นที่มีอิทธิพล

3) วิเคราะห์แนวทางการพัฒนาการท่องเที่ยวของจังหวัดสุราษฎร์ธานี

จากการพัฒนาการท่องเที่ยวของประเทศไทย ทำให้สรุปได้ว่า การวางแผนการพัฒนาการท่องเที่ยวในระยะเริ่มต้น ขาดการมีส่วนร่วมของชุมชน และท้องถิ่นโดยนโยบายของรัฐบาลส่วนใหญ่จะมุ่งเน้นเพื่อการขยายตลาดและตัวเลขจากการท่องเที่ยวแม้ว่าจะมีการพิจารณาถึงความสมดุลในการพัฒนาการท่องเที่ยวแต่กระบวนการของแผนพัฒนาฉบับนี้ได้ตั้งเป้าอิงกับจำนวนนักท่องเที่ยวที่เข้ามาท่องเที่ยวในประเทศไทยเพื่อเป็นตัวชี้วัดความสำเร็จด้านเศรษฐกิจตามนโยบายของรัฐบาลจึงก่อให้เกิดการเติบโตที่รวดเร็วของจำนวนนักท่องเที่ยวและรายได้ที่เกิดขึ้นจากกิจกรรมการท่องเที่ยว จะเห็นได้ว่าการเน้นเพียงจำนวนนักท่องเที่ยว ผลที่ตามมาคือจังหวัดสุราษฎร์ธานี มีพื้นที่ชายฝั่งทะเลที่สวยงามเหมาะแก่การพัฒนาให้เป็นแหล่งท่องเที่ยว จึงเป็นจุดเริ่มต้นของการพัฒนาในจังหวัดสุราษฎร์ธานี ดังเห็นได้จากการจัดทำแผนพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวเพื่อนำเสนอต่อรัฐบาล ในปี พ.ศ. 2532 เนื่องจากมีนักท่องเที่ยวเดินทางไปท่องเที่ยวยังเกาะสมุยเพิ่มมากขึ้น แต่ในช่วงนั้นการเดินทางค่อนข้างลำบาก การเดินทางต้องใช้เรือประมงที่ดัดแปลงเป็นเรือขนส่งในการเดินทาง (สรุปแผนยุทธศาสตร์การท่องเที่ยวสุราษฎร์ธานี, 2542)

4.5.1.3 ระยะที่ 3 ปี 2535 - 2544 การเริ่มต้นของแผนฯ 7 และเข้าสู่วิกฤติเศรษฐกิจต้มยำกุ้ง

ข้อมูลของกรมการท่องเที่ยวปี พ.ศ. 2553 ทำให้ทราบว่า ภายหลังจากระยะที่ 1 และ 2 ที่มุ่งเน้นการทำการตลาดและส่งเสริมการท่องเที่ยวเป็นหลัก จากการดำเนินการตามแผนพัฒนาการท่องเที่ยว และการพัฒนากิจกรรมการท่องเที่ยวอย่างต่อเนื่องที่ส่วนใหญ่จะเป็นการขยายธุรกิจการท่องเที่ยวของประเทศเพื่อให้เกิดผลประโยชน์ทางด้านเศรษฐกิจ

ดังนั้นในช่วงปี พ.ศ. 2540 ประเทศไทยได้ประสบกับปัญหาเศรษฐกิจ ด้วยการเกิดวิกฤติการต้มยำกุ้ง ทำให้ประเทศไทยต้องนำศักยภาพทางด้านการท่องเที่ยว เข้ามาใช้ในการฟื้นฟูเศรษฐกิจ ด้วยการประกาศแคมเปญ (Amazing Thailand) ในช่วงปลายปี 2540 ด้วยการบูรณาการร่วมกับผู้ประกอบการธุรกิจการท่องเที่ยว จัดแพ็คเกจทัวร์ขึ้น จนทำให้นักท่องเที่ยวให้การตอบรับและหันมาท่องเที่ยว ในประเทศไทยเพิ่มมากขึ้น ดังนั้นในช่วงนี้ จะเป็นช่วงที่สำคัญช่วงหนึ่งของการส่งเสริมการท่องเที่ยวในประเทศไทย

1) สรุปรูปการพัฒนากองท่องเที่ยว พ.ศ. 2535 - 2544

(1) การดำเนินการของภาคธุรกิจการท่องเที่ยว จากการพัฒนากองท่องเที่ยวในช่วงแรก เห็นถึงผลกระทบในด้านลบของการพัฒนาในหลาย ๆ ด้านดังนั้นจึงให้ความสำคัญกับขั้นตอนวางแผน คือเริ่มพิจารณาถึงความยั่งยืนมากขึ้น

(2) การดำเนินแผนพัฒนาในช่วงแรกได้มีการศึกษาความเป็นไปได้ในสถานที่ท่องเที่ยวที่สำคัญหลายแห่งเช่นกันเพื่อคำนวณความสามารถในการรองรับซึ่งการศึกษาดังกล่าวต่อมาได้ถูกปรับเปลี่ยนให้เป็นแผนปฏิบัติการแผนองการท่องเที่ยวเชิงนิเวศได้ถูกกำหนดขึ้นและได้รับการอนุมัติจากคณะรัฐมนตรีตามมาด้วยการออกแผนปฏิบัติการทำให้เกิดการศึกษาและการส่งเสริมการท่องเที่ยว ในชุมชนเพิ่มมากขึ้นรวมถึงการเริ่มต้นโครงการโฮมสเตย์การท่องเที่ยวเชิงเกษตรการท่องเที่ยวเชิงผจญภัยเป็นต้น โดยทำให้ภาคเอกชนได้จัดตั้งสมาคมร่วมกัน เช่นสมาคมไทยท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์และผจญภัยสมาคมเรือไทยเกิดพระราชบัญญัติผู้ประกอบการธุรกิจท่องเที่ยวและมัคคุเทศก์ปีพ.ศ. 2535 เกิดพระราชบัญญัติสภาอุตสาหกรรมท่องเที่ยวแห่งประเทศไทยเพื่อเป็นองค์กรบูรณาการของภาคเอกชนซึ่งมีสถานภาพทางกฎหมาย

(3) การพัฒนาประการหนึ่งที่สำคัญในช่วงนี้คือความต้องการที่จะเพิ่มคุณค่าให้กับการท่องเที่ยวนอกจากการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวสินค้าอื่น ๆ ก็ได้รับการส่งเสริมเช่นกัน เช่นการจับจ่ายใช้สอยกีฬาอาหารวัฒนธรรมมรดกโลกมรดกทางวัฒนธรรมธรรมชาติการเกษตรและความร่วมมือระหว่างประเทศเพื่อนบ้านเพื่อเพิ่มระยะเวลาวันหยุดและค่าใช้จ่ายโดยเฉลี่ยและเน้นย้ำถึงการท่องเที่ยวคุณภาพมากยิ่งขึ้น

(4) ได้มีการบูรณาการการบริหารจัดการการพัฒนาและแผนการตลาดมากยิ่งขึ้นเช่นใช้งบประมาณของททท. และองค์กรรัฐบาลอื่น ๆ การพัฒนาและการตลาดถูกจับคู่เข้าด้วยกันภายใต้แผนปฏิบัติการด้านการท่องเที่ยว (TAP) ซึ่งเป็นความพยายามร่วมกันระหว่างรัฐบาลและภาคเอกชนซึ่งดำเนินการผ่านกลุ่ม Focus groups กิจกรรมประจำปีการประเมินผลการวิเคราะห์และการวางแผนเพื่อให้เกิดการบูรณาการเพิ่มมากขึ้น

(5) ได้มีการกำหนดมาตรฐานสิ่งแวดล้อมที่สูงขึ้นได้นำไปสู่ความพยายามในการรักษาพลังงานซึ่งเริ่มจากอุตสาหกรรมโรงแรมโครงการไบโม่ชีวะได้ริเริ่มขึ้นซึ่งได้รับความชื่นชมจากทั้งในประเทศไทยและนานาชาติเช่น TUI ซึ่งเป็นบริษัทนำเที่ยวที่ใหญ่ที่สุดในโลกครอบคลุมตลาดเยอรมันและตลาดยุโรปได้ใช้มาตรฐานไบโม่ชีวะเป็นมาตรฐานอ้างอิงสำหรับโรงแรมของไทยในด้านการส่งเสริมท่องเที่ยวนับเป็นครั้งแรกที่ได้มีการจัดการมอบรางวัล Tourism Awards ในปีพ.ศ. 2539 และได้เน้นย้ำความสำคัญของสิ่งแวดล้อมในการดำเนินการธุรกิจมีการมอบรางวัล Friends of Thailand แก่บริษัทนำเที่ยวและสื่อต่างประเทศเพื่อแสดงการรับรู้ถึงความเป็นมิตรของบริษัทเหล่านี้ต่อประเทศไทย

(6) เหตุการณ์ที่สำคัญในช่วงนี้คือวิกฤตด้านการเงินของภูมิภาคเอเชียในปี พ.ศ. 2540 ซึ่งได้เริ่มขึ้นในประเทศไทยและส่งผลกระทบต่อทั่วทั้งภูมิภาคประเทศไทยได้รับผลกระทบอย่างมากเนื่องจากภูมิภาคเอเชียเป็นตลาดนักท่องเที่ยวที่สำคัญอย่างไรก็ตามประเทศไทยฟื้นคืนจากวิกฤตได้ดีกว่าประเทศอื่นๆ ส่วนใหญ่ซึ่งเป็นผลมาจากวางแผนที่เหมาะสมในการลดความเสี่ยงและเปลี่ยนความพยายามด้านการตลาดไปมุ่งตลาดนักท่องเที่ยวเดินทางระยะไกลยิ่งไปกว่านั้นประเทศไทยไม่ได้ลดงบประมาณด้านการทำการตลาดและไม่ได้ตัดความสัมพันธ์ของพันธมิตรด้านการท่องเที่ยวทำให้การท่องเที่ยวในช่วงนั้น มีนักท่องเที่ยวเข้ามาจำนวนมาก

(7) ได้มีการจัดกิจกรรมสำคัญที่ช่วยให้ประเทศกลับฟื้นคืนภายหลังจากวิกฤตคือแคมเปญ Amazing Thailand ระหว่างปีพ.ศ. 2540- 2542 แม้ว่าแรกเริ่มนั้นแคมเปญนี้จะริเริ่มขึ้นเพื่อใช้เป็นเครื่องมือฟื้นฟูการท่องเที่ยวเช่นเดียวกับความสำเร็จของแคมเปญ Visit Thailand Year ในปี 2530 แคมเปญ the Amazing Thailand ได้จัดขึ้นเพื่อเฉลิมฉลองเนื่องในวโรกาสเฉลิมพระชนมพรรษาครบ 6 รอบ 72 พรรษาของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว

(8) จากการที่ค่าเงินบาทของไทยลดลงจึงได้มีการใช้กลยุทธ์แบบ win - win เพื่อเป็นการบูรณาการระหว่างภาครัฐบาลและเอกชนแคมเปญนี้ได้ทำให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องทั้งหมดใช้งบประมาณของตนเองที่มีอยู่เต็มมุ่งไปยังเป้าหมายเดียวกันดังนั้นจึงเป็นการส่งเสริมซึ่งกันและกันโดยมี ททท. เป็นผู้ประสานระหว่างคณะทำงานจากภาครัฐและเอกชนกว่า 60 แห่ง

(9) การท่องเที่ยวภายในประเทศก็ได้มีการดำเนินการเช่นเดียวกันแคมเปญว่า“เที่ยวเมืองไทยไปได้ทุกเดือนใน พ.ศ. 2544-2545”และได้เปิดตัวและต่อมาได้เปลี่ยนเป็น“Unseen Thailand”แคมเปญใหม่ได้เปิดตัวในทุกๆปีเช่นเที่ยวเมืองไทยไม่ไปไม่รู้และวันเดียวเที่ยวสนุก

2) การวิเคราะห์แนวทางการพัฒนาท่องเที่ยว ในช่วง พ.ศ. 2535 – 2544 เหตุการณ์ที่สำคัญในช่วงนี้คือวิกฤตด้านการเงินในปี พ.ศ. 2540 ทำให้ประเทศไทยได้รับผลกระทบต่อระบบเศรษฐกิจอย่างมากแต่อย่างไรก็ดีประเทศไทยฟื้นคืนจากวิกฤตเศรษฐกิจที่ดีขึ้นด้วยการวางแผนที่เหมาะสมในการลดความเสี่ยงและเปลี่ยนความพยายามส่งเสริมการท่องเที่ยว ด้วยการประกาศแคมเปญ Amazing Thailand ทำให้ มีนักท่องเที่ยวเข้ามาจำนวนมาก

3) วิเคราะห์แนวทางการพัฒนาการท่องเที่ยวของจังหวัดสุราษฎร์ธานี การส่งเสริมการท่องเที่ยวที่ผ่านมาของประเทศไทย ทำให้สรุปได้ว่า การพัฒนาการท่องเที่ยวของจังหวัดสุราษฎร์ธานี มีการพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างก้าวกระโดด ด้วยการพัฒนาอย่างเป็นระบบ ด้วยการจัดทำแผนพัฒนาการท่องเที่ยวปี 2539-2542 ซึ่งเป็นแผนการพัฒนา 3 ปี ที่ได้เน้นการพัฒนาเส้นทางคมนาคม 4 รูปแบบ ประกอบด้วยทางบก ทางอากาศ ทางรถไฟ และทางน้ำ โดยให้มีการให้สร้าง ท่าเรือราชาเฟอร์รี่ ในปี พ.ศ.2542 เพื่อใช้ขนส่ง

นักท่องเที่ยวไปยังเกาะสมุยและเกาะพะงัน โดยในรายละเอียดที่ได้กล่าวมาข้างต้น ทำให้เห็นว่าในช่วงปี พ.ศ. 2540 เป็นจุดเริ่มต้นที่สำคัญของการพัฒนาการท่องเที่ยว

4.5.1.4 ระยะที่ 4 ปี 2545 – ปัจจุบันช่วงสำคัญของการเปลี่ยนแปลงการท่องเที่ยวต่อพื้นที่ตำบลคอนสัก อำเภอดอนสัก จังหวัดสุราษฎร์ธานี

ข้อมูลกรมการท่องเที่ยว กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา พ.ศ. 2553 ทำให้ทราบว่าจำนวนนักท่องเที่ยวและรายได้ในกิจกรรมการท่องเที่ยวมีแนวโน้มเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง โดยที่ผ่านมามีในปี พ.ศ. 2549 ประเทศไทย มีจำนวนนักท่องเที่ยวราว 13,821,802 คนเพิ่มจำนวนเป็น 15,841,683 คนในปี พ.ศ. 2553 ซึ่งเป็นปีที่ประเทศไทยมีนักท่องเที่ยวและมีแนวโน้มเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง จากแผนส่งเสริมการท่องเที่ยวกระตุ้นของการท่องเที่ยว ด้วยการประกาศให้ปี พ.ศ. 2558 เป็นปีแห่งการท่องเที่ยววิถีไทย เพื่อการเสริมสร้างเศรษฐกิจชาติ ส่งผลให้จังหวัดสุราษฎร์ธานีมีการขยายการท่องเที่ยวเพิ่มมากขึ้น ดังนั้นเพื่อให้เห็นถึงการพัฒนาการท่องเที่ยวของประเทศไทยที่มีอย่างต่อเนื่อง ผู้วิจัยจึงได้สรุปแผนปฏิบัติการส่งเสริมการท่องเที่ยวของประเทศไทย ไว้ดังตารางที่ 4.8 ดังนี้

ตารางที่ 4.8 แสดงการสรุป แคมเปญการส่งเสริมการท่องเที่ยวของประเทศไทย

แคมเปญการท่องเที่ยว (ภายนอกประเทศ)	แคมเปญการท่องเที่ยว (ภายในประเทศ)
1. ปี 2540 โครงการ Amazing Thailand Come to Thailand Experience the Splendours of a Kingdom ปี 2540-2542	1. ปี 2542 จัดโครงการเที่ยวเมืองไทยไม่ไปไม่รู้
2. ปี 2541-2542 จัดโครงการ Enchantment for the Next Thousand Years	2. ปี 2543 จัดโครงการคืนชีวิตให้สายน้ำสืบ สานความเป็นไทยถวายในหลวง
3. ปี 25440 จัดโครงการ Treasures for the Pleasure of the World	3. ปี 2545 จัดโครงการเที่ยวเมืองไทยไปได้ทุก เดือน
4. ปี 2545 - 2546 โครงการ Thailand Smiles Plus ซึ่งเป็นแคมเปญที่ใช้ราคาเป็นกล ยุทธ์ในการดึงดูดนักท่องเที่ยวและใน ขณะเดียวกันก็คุ้มครองคุณภาพของสินค้าและ บริการการเสนอแพ็คเกจจิ้งในการค้าและบริการ การเสนอแพ็คเกจจิ้งพิเศษเช่น โครงการซื้อหนึ่ง แถมหนึ่งโดยได้รับบัตร Big Smile Card เพื่อใช้เป็นส่วนลดระหว่าง 20-50 % สำหรับที่ พักและบริการต่างๆ (แคมเปญนี้เพื่อกระตุ้น ตลาดภายหลังวิกฤต SARS)	4. ปี 2547 จัดโครงการวันเดียวเที่ยวสนุก
5. ปี 2547- 2548 สีนามิ ดำเนินการจัด Road Shows	5. ปี 2548 จัดแคมเปญที่อันดามันโดยสภา อุตสาหกรรมการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย ร่วมกับสำนักงานส่งเสริมการจัดประชุมและ นิทรรศการ (TCEB), Nok Air, Orient Thai และ Bangkok Airways ได้เสนอแพ็คเกจจิ้งนำเที่ยวราคา พิเศษสู่จังหวัดต่างๆในแถบอันดามันเพื่อกระตุ้น ตลาดภายหลังจากเหตุการณ์สึนามิเมื่อเดือน ธันวาคม 2547
6. ปี 2547-2548 จัดโครงการ Thailand Happiness on Earth	6. ปี 2548 ดำเนินการประชาสัมพันธ์ภายใต้ โครงการช่วยอันดามันเที่ยวอันดามันกิจกรรม ต่างๆในโครงการประกอบด้วยการจัด Media Educational Trip และ Agent Educational Trip การจัดทำบทความพิเศษต่างๆการจัดเตรียมเอกสาร ข้อมูลภาพและเสียงการจัดรายการวิทยุและการ ปรับข้อมูลในเว็บไซต์ ททท. ให้ทันสมัยมากยิ่งขึ้น

ตารางที่ 4.8 (ต่อ)

แคมเปญการท่องเที่ยว (ภายนอกประเทศ)	แคมเปญการท่องเที่ยว (ภายในประเทศ)
7. ปี 2558 ประกาศเป็นปี “ท่องเที่ยววิถีไทย” และส่งเสริมตลาดภายใต้แคมเปญ “Discover Thainess” มุ่งสื่อสารภาพลักษณ์ที่สามารถเสริมความเข้มแข็งให้แบรนด์ประเทศไทยด้วยการนำส่งความสุข สนุกแบบไทยๆ เป็นจุดแข็งที่แตกต่างจากชาติอื่นๆ เสนอขายแหล่งท่องเที่ยววิถีชีวิต วัฒนธรรมประเพณี ชุมชน เน้นในเรื่องของความเป็นไทย (Thainess) และภูมิปัญญาท้องถิ่น ที่โดดเด่น มีเอกลักษณ์ ผสานกับความหลากหลายของสินค้าและบริการทางการท่องเที่ยวที่สามารถตอบสนองความต้องการของนักท่องเที่ยวได้หลากหลายรูปแบบผ่านช่องทางสื่อสารสังคมออนไลน์	7. ปี 2547 - 2548 จัดแคมเปญ "เที่ยวที่ไหนไม่สุขใจเท่าบ้านเรา" 8. ปี 2558 ประกาศเป็นปี “ท่องเที่ยววิถีไทย”

4.5.2 การปรับตัวของตำบลคอนสักต่อการเปลี่ยนแปลงจากการท่องเที่ยว

ข้อมูลการพัฒนาการท่องเที่ยวของประเทศไทย และการพัฒนาการท่องเที่ยวในจังหวัดสุราษฎร์ธานี เห็นได้ว่า กระแสความสนใจในด้านการท่องเที่ยวทางทะเลของประเทศไทยมีเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง โดยการพัฒนาดังกล่าว อาจส่งผลให้ชุมชนตำบลคอนสัก ที่เป็นพื้นที่ตั้งของท่าเรือขนาดใหญ่ของประเทศไทย จำนวน 3 ท่าเทียบเรือเฟอร์รี่ เมื่อถึงในช่วงฤดูกาลท่องเที่ยว เช่น เทศกาลปีใหม่ วันสงกรานต์ หรือในช่วงวันหยุดยาว จะมีนักท่องเที่ยวทั้งชาวไทย และชาวต่างประเทศ เป็นจำนวนมาก ที่เข้ามาใช้บริการท่าเทียบเรือเฟอร์รี่ เพื่อเดินทางไปท่องเที่ยวยังสถานที่ท่องเที่ยวทางทะเล เช่น เกาะสมุย เกาะพะงัน และเกาะเต่า กล่าวคือเมื่อพิจารณาการท่องเที่ยวบนเกาะสมุย เกาะพะงัน และเกาะเต่า รวมทั้งหมู่เกาะต่างที่เป็นแหล่งท่องเที่ยวที่สำคัญของประเทศไทย ซึ่งในช่วงระยะเวลาที่ผ่านมา จังหวัดสุราษฎร์ธานีมีการขยายตัวด้านการท่องเที่ยวอย่างรวดเร็ว โดยเฉพาะการท่องเที่ยวบนเกาะสมุย ที่เต็มไปด้วยธุรกิจการท่องเที่ยว เช่น โรงแรม รีสอร์ท บ้านพัก และกิจกรรมต่าง ๆ ที่รองรับนักท่องเที่ยว อย่างมากมาย อาจจะทำให้เกิดความแออัดของนักท่องเที่ยวขึ้นบนเกาะสมุยกล่าวคือผู้วิจัยได้มีโอกาสสอบถามนักท่องเที่ยวรายหนึ่งที่กำลังจะ

เดินทางไปท่องเที่ยวยังเกาะสมุย ทำให้ทราบว่า นักท่องเที่ยวบางส่วนได้เลือกพักอาศัยอยู่ในพื้นที่ตำบลคอนสัก โดยนักท่องเที่ยวรายนี้ได้อธิบายรายละเอียดว่า การเดินทางไปท่องเที่ยวบนเกาะสมุยใช้เวลาเพียงประมาณ 1 ชั่วโมงครึ่ง และเรือเที่ยวแรกที่ออกจากท่าเทียบเรือ เริ่มตั้งแต่ ตีห้าครึ่ง จนถึงประมาณสองทุ่มและเหตุผลอีกประการหนึ่ง คือค่าใช้จ่ายเมื่อเปรียบเทียบกับเกาะสุมาตรา และเกาะเต่า ต่ำกว่ามาก ทั้งในส่วนของที่พัก และอาหาร จึงได้เลือกพักที่พื้นที่ชุมชนตำบลคอนสัก เห็นได้ว่า สถานการณ์ทางการท่องเที่ยวที่เกิดขึ้นบนเกาะสมุย และในชุมชนตำบลคอนสัก อาจส่งผลต่อการเปลี่ยนแปลงวิถีชีวิตของคนในชุมชน โดยเฉพาะในพื้นที่ชุมชนท่องเที่ยว ชุมชนบางน้ำจืด ชุมชนเกาะแรด และชุมชนนางกำ จากการลงพื้นที่สำรวจชุมชนเห็นได้ว่าการสร้างที่พัก ร้านอาหาร และกิจกรรมที่รองรับการท่องเที่ยวอย่างต่อเนื่อง จนทำให้บริเวณชายหาดนางกำ มีผู้ประกอบการธุรกิจการท่องเที่ยวในพื้นที่จำนวนมาก

4.5.2.1 การปรับตัวต่อการเปลี่ยนแปลงของชุมชน

จากการสัมภาษณ์เชิงลึก ต่อผู้ให้ข้อมูลสำคัญ และการสังเกตสภาพแวดล้อมของชุมชนตำบลคอนสักในปัจจุบัน ทำให้ทราบว่า การดำเนินวิถีชีวิตของผู้คน ที่อาศัยอยู่ในชุมชน มีการนำเทคโนโลยีสมัยใหม่มาใช้ในครัวเรือน เพื่ออำนวยความสะดวกต่อการดำเนินชีวิตมากขึ้น เห็นได้จาก บ้านเรือนที่ตั้งอยู่ในชุมชนเกือบทุกหลังคาเรือน มีอุปกรณ์เครื่องใช้ไฟฟ้า ทั้งโทรทัศน์ ตู้เย็น และอุปกรณ์ต่างๆ ตามฐานะของแต่ละครอบครัว ไว้คอยอำนวยความสะดวกในการดำเนินชีวิต ทั้งนี้สิ่งที่สังเกตเห็นสำรวจพื้นที่ สามารถอธิบายรายละเอียดได้ว่า เกือบทุกครอบครัวมีโทรศัพท์มือถือใช้กันตามจำนวนสมาชิกของแต่ละครอบครัว จนมีผู้นำชุมชนท่านหนึ่งได้กล่าวว่า ชาวบ้านส่วนใหญ่ติดโทรศัพท์มือถือ จนกลายเป็นปัจจัยที่ 5 ที่คนในชุมชนขาดไม่ได้ และจากการสัมภาษณ์นายกเทศบาลตำบลคอนสักเพิ่มเติมในความเปลี่ยนแปลงของชุมชนที่เกิดขึ้นจากการท่องเที่ยว ทำให้ทราบว่า เด็กและเยาวชนในชุมชนตำบลคอนสัก มีการยอมรับวัฒนธรรมตะวันตกมากขึ้น เห็นได้จากการเด็กในชุมชนบางเที่ยวเตร่ยามเย็น ในสถานที่บันเทิงที่มีนักท่องเที่ยวจากต่างชาติ และการมีค่านิยมที่เลียนแบบนักท่องเที่ยว เช่นการแสดงความรักด้วยการกอด การจูบที่ขัดต่อวัฒนธรรมในชุมชนดังนั้นสิ่งที่ตามมากับการเปลี่ยนแปลงคือ ชุมชนเกิดความเปลี่ยนแปลงวิถีการดำเนินชีวิต และการดำเนินชีวิตของคนในชุมชนอย่างรวดเร็ว และเมื่อได้สัมภาษณ์ผู้สูงอายุในชุมชนรายหนึ่ง ได้กล่าวถึงการเปลี่ยนแปลงของชุมชนอย่างน่าสนใจว่า เหตุผลในการเปลี่ยนแปลงชุมชนคอนสักที่ค่อนข้างรวดเร็ว คือการที่ชุมชนตั้งอยู่ใกล้กับ ท่าเรือขนาดใหญ่ที่มีนักท่องเที่ยวจำนวนมากในแต่ละปีทำให้ความเจริญทางเทคโนโลยีเข้ามาสู่คนในชุมชนได้เร็วมากขึ้น วิถีชีวิตของคนในชุมชนคอนสักจึงมีการเปลี่ยนแปลงไปรวดเร็ว สอดคล้องกับสถานการณ์ปัจจุบันที่มีสถานบันเทิงเพื่อรองรับนักท่องเที่ยวเกิดขึ้นในชุมชนตำบลคอนสัก ทั้งนี้เมื่อชุมชนได้ปรับเปลี่ยนเป็นแหล่งที่ท่องเที่ยวที่เต็มตัว อาจจะก่อให้เกิดปัญหาที่กระทบต่อการดำเนินชีวิตของ

คนในชุมชนได้ โดยผู้วิจัยได้รวบรวม และวิเคราะห์ข้อมูลจากการสัมภาษณ์เชิงลึก ดังจะกล่าวต่อไป

1) การปรับตัวด้านการสร้างบ้านเรือนในช่วงก่อนปี 2540 จนถึงปัจจุบัน

ในการสัมภาษณ์ผู้สูงอายุท่านหนึ่งในชุมชน ทำให้ทราบว่า การตั้งบ้านเรือนที่อยู่อาศัยของคนในชุมชนตำบลคอนสักในอดีตบ้านเรือนส่วนใหญ่จะตั้งอยู่ใกล้กับทะเล เนื่องจากด้วยผู้คนในชุมชนได้ประกอบอาชีพประมงชายฝั่ง ดังนั้นในอดีตชาวบ้านจึงเลือกพื้นที่ที่ใช้สำหรับอยู่อาศัยใกล้กับทะเล โดยเมื่อได้สอบถามถึงรายละเอียดของการเปลี่ยนแปลงของการสร้างบ้านเรือนในอดีตที่นิยมสร้างใกล้กับทะเล มาสร้างบ้านเรือนในบริเวณพื้นที่อื่น ๆ ของชุมชน ต่อผู้นำชุมชน ท้องอ่าว ผู้นำชุมชนนางกำ ผู้นำชุมชนเกาะแรด และผู้ชุมชนบางน้ำจืด ทำให้ทราบว่า เนื่องจากการทำการประมงในอ่าวคอนสักในอดีต ขาดการควบคุมที่ดี จึงทำให้มีเรือประมงขนาดใหญ่ เข้ามาทำการประมงในปากอ่าวคอนสัก ทำให้สัตว์น้ำทางทะเลที่มีอยู่มากมายในอ่าวคอนสักเริ่มลดจำนวนน้อยลง และสาเหตุของการลดลงของสัตว์น้ำ อีกประการหนึ่งคือ ชาวบ้านในชุมชนและกลุ่มนายทุน ได้ทำลายป่าชายเลน ซึ่งเห็นได้จากการเปลี่ยนจากพื้นที่ป่าชายเลน เป็นพื้นที่สำหรับเลี้ยงกุ้งกุลาค่า

อย่างที่ทราบกันดีว่าป่าชายเลนเป็นทั้งสถานที่ผสมพันธุ์ วางไข่ และเป็นที่อนุบาลสัตว์น้ำขนาดเล็ก เมื่อป่าชายเลนที่เป็นพื้นที่สาธารณะถูกทำลายไปอย่างรวดเร็ว จากกลุ่มนายทุนที่เข้ามาทำนากุ้ง ตลอดจนการเข้ามาของกลุ่มผู้ประกอบการธุรกิจทำเรือ ทำให้ชุมชนเริ่มมีการเปลี่ยนแปลง และเริ่มได้รับผลกระทบจากการดำเนินธุรกิจด้านนี้

สอดคล้องกับการสำรวจพื้นที่ชุมชน เห็นได้ว่าสภาพแวดล้อมและระบบนิเวศทางทะเลในอ่าวคอนสัก มีการเปลี่ยนแปลงจากในอดีตมาก ทำให้สัตว์น้ำหลายชนิดไม่สามารถอาศัยอยู่ในอ่าวได้และมีสัตว์น้ำบางชนิดเริ่มหาได้ยากมากขึ้น เช่น ปูม้า ปลาทะเล และปลาดุกทะเล ด้วยเหตุการณ์ที่ได้กล่าวมาข้างต้นร่วมกับราคาขายพาราเม็ทราสูงในช่วงปี พ.ศ.2554 โดยในขณะนั้นราคาขายแผ่นดิบอยู่ที่ กิโลกรัมละ 146 บาท เป็นอีกเหตุผลหนึ่งที่ทำให้ชาวบ้านบางส่วนที่ประกอบอาชีพทำการประมงพื้นบ้าน มีการปรับเปลี่ยนอาชีพ หันมาประกอบอาชีพทำสวนยางพาราด้วยเหตุนี้จึงทำให้บ้านเรือนที่สร้างอยู่ริมทะเลของชาวประมงพื้นบ้าน แปรเปลี่ยนมาเป็นแหล่งที่อยู่อาศัยของชาวต่างชาติ และสิ่งปลูกสร้างแบบสมัยใหม่เพื่อมารองรับอุตสาหกรรมการท่องเที่ยว

โดยเมื่อสอบถามถึงวิธีการสร้างบ้านเรือน ต่อผู้นำชุมชนท้องอ่าว ทำให้ทราบว่า ในอดีตการสร้างบ้านเรือนได้มีจุดประสงค์ในการสร้างไว้เพื่อความสอดคล้องกับอาชีพการคมนาคมและสภาพภูมิอากาศ และในการสัมภาษณ์ชาวบ้านที่อาศัยอยู่ในชุมชนริมทะเล ได้

อธิบายว่าลักษณะบ้านได้มีการปรับเปลี่ยนไปตามยุคสมัย ตามความชอบของแต่ละบุคคล โดยในอดีตมีการสร้างบ้านเป็นลักษณะบ้านเรือนไม้ใต้ถุนเตี้ย มีที่ตั้งอยู่ใกล้กับชายทะเล ดังนั้นผู้วิจัยจึงได้สอบถามเพิ่มเติมเกี่ยวกับสาเหตุของการสร้างบ้านเรือนไม้ใต้ถุนเตี้ย ต่อชาวบ้านที่อยู่อาศัยใกล้ชายทะเลท่านนี้เพื่อให้เกิดความชัดเจนขึ้น ทำให้ทราบว่า เหตุผลที่ต้องสร้างใต้ถุนเตี้ย ชาวบ้านรายหนึ่งได้อธิบายว่า เนื่องจากบ้านที่ตั้งอยู่ริมทะเล เมื่อน้ำขึ้นสูงก็จะทำให้น้ำไหลผ่านใต้ถุนไปได้ และอีกประการหนึ่งที่สำคัญคือเมื่อเกิดพายุ จะมีทั้งคลื่นและลมที่รุนแรงมาก การที่สร้างใต้ถุนเตี้ย ก็เพื่อให้ลมสามารถเคลื่อนย้ายผ่านไปมาได้ แต่ห้ามสร้างใต้ถุนสูง เพราะลักษณะการพัดของลมทะเลจะพัดจากทะเลเข้ามาฝั่ง เมื่อสร้างใต้ถุนที่สูงก็จะทำให้ปะทะกับลมทะเลโดยตรง ทำให้บ้านเสียหายได้

และเมื่อสอบถามถึงวัสดุอุปกรณ์ที่นำมาใช้ในการสร้างบ้านเรือนในอดีต ต่อชาวบ้านที่อาศัยอยู่ใกล้กับทะเลรายหนึ่ง ทำให้ทราบว่า ในอดีต ผู้คนในชุมชนนิยมนำต้นมะพร้าวมาสร้างบ้านเรือนโดยต้นมะพร้าวที่สามารถนำมาสร้างบ้านเรือนได้ต้องมีอายุประมาณ 20 ปีขึ้นไป ด้วยเหตุผลคือ ต้นมะพร้าวที่มีอายุมากกว่า 20 ปีขึ้นไป คือ

1) ต้นมะพร้าวที่มีอายุมากกว่า 20 ปี จะมีความเหนียวของเนื้อไม้ และไม่มีการเปลี่ยนแปลงจากเนื้อไม้มะพร้าว โดยคำว่าเสี้ยนเป็นภาษาถิ่น หมายถึงเนื้อไม้ที่ไม่เรียบ ดังนั้นหากไม้มะพร้าวมีอายุน้อย ก็ยังมีเสี้ยนมาก ไม่สามารถนำมาสร้างบ้านได้

2) ต้นมะพร้าวที่มีอายุ 20 ปีขึ้นไป จะมีความสูงเป็นอันตราย พื้นที่ในชุมชนตำบลคอนสักบ่อยครั้งที่เกิดลมพายุพัดมารุนแรงในพื้นที่ ซึ่งอาจจะทำให้ต้นมะพร้าวหักโค่นจนเกิดอันตรายให้กับผู้ที่อาศัยอยู่ในบ้านเรือนได้

3) ต้นมะพร้าวที่มีอายุมากกว่า 20 ปี ทำให้ต้นมะพร้าวสูง ยากต่อการเก็บเกี่ยวลูกมะพร้าวด้วยเหตุนี้ในช่วงก่อนปี พ.ศ. 2540 ผู้คนในชุมชนนิยมสร้างบ้านเรือนด้วยต้นมะพร้าว ดังภาพที่ 4.29

ภาพที่ 4.29 แสดงต้นมะพร้าวชุมชนตำบลคอนสัก

ต่อมาการสร้างบ้านเรือนได้มีการปรับเปลี่ยน และมีรูปแบบที่ทันสมัยมากขึ้น จากการสัมภาษณ์ผู้สูงอายุรายหนึ่งในชุมชน ทำให้ทราบว่า การสร้างบ้านเรือนได้มีการปรับเปลี่ยนวัสดุอุปกรณ์ และวิธีการสร้างบ้านเรือน ด้วยการใช้ปูนซีเมนต์ มาเป็นวัสดุอุปกรณ์ในการสร้างบ้านเรือน ด้วยการตัดแปลงบ้านให้มีลักษณะเป็นบ้านสองชั้น ซึ่งตัวบ้านข้างบนยังเป็นบ้านเรือนไม้ และต่อเติมตัวบ้านข้างล่างด้วยปูนซีเมนต์ โดยบ้านเรือนส่วนใหญ่จะมีการตัดแปลงให้เหมาะสมสำหรับขายของชำมากขึ้น เนื่องจากในช่วงปี พ.ศ.2540-2542 เริ่มมีนักท่องเที่ยวเข้ามาท่องเที่ยวในชุมชนคอนสัก และประกอบกับพื้นที่ชุมชนนางคำได้มีการสร้างท่าเรือเทียบเฟอร์รี่ขึ้น ดังนั้นจึงเห็นได้ว่าลักษณะบ้านเรือนที่อยู่อาศัยในช่วงปี พ.ศ. 2540 -2550 ได้ปรับรูปแบบมากขึ้น โดยจากการสร้างบ้านที่คำนึงถึงการอยู่อาศัยเพียงอย่างเดียว ปรับเปลี่ยนให้สามารถค้าขายได้ ดังภาพที่ 4.30

ภาพที่ 4.30 แสดงบ้านเรือนในช่วงปี 2540

และการเปลี่ยนแปลงลักษณะการสร้างบ้านเรือนที่อยู่อาศัย ได้มีการเปลี่ยนแปลงอีกครั้งในช่วงปี พ.ศ. 2542 -2550 ในการสัมภาษณ์ชาวบ้านในชุมชนรายหนึ่ง ได้อธิบายว่า เหตุผลในการเปลี่ยนแปลงการสร้างบ้านเรือนในช่วงนี้ มีอยู่ด้วยกัน 2 เหตุผลใหญ่ๆ คือ

1) มีคนจากต่างถิ่น เข้ามาสร้างที่อยู่อาศัยในพื้นที่ตำบลดอนสักมากขึ้น อาจเป็นเพราะในช่วง ปี พ.ศ. 2542 – 2550 เป็นช่วงที่สภาพเศรษฐกิจในชุมชนดี ทั้งจากรายได้ทางการประมง และรายได้จากการบริการกิจกรรมการท่องเที่ยว

2) ความสนใจของกลุ่มนักลงทุนธุรกิจทางการท่องเที่ยว เนื่องจากในช่วง ปี พ.ศ. 2542 – 2550 ตำบลดอนสักมีการพัฒนาเส้นทางคมนาคม และพัฒนาการขนส่งทางทะเล จนทำให้มีการสร้างท่าเทียบเรือ บริษัทราชาเฟอร์รี่ จำกัด ท่าเทียบเรือซีทรานเฟอร์รี่ จำกัด และท่าเทียบเรือเอนกประสงค์ดอนสัก ส่งผลให้กลุ่มนายทุนมีความสนใจพื้นที่ติดกับทะเล จึงทำให้นักลงทุนได้เข้ามาคว้านซื้อที่ดินในพื้นที่ตำบลดอนสักเพื่อประกอบธุรกิจทางการท่องเที่ยว

ดังนั้นด้วยพื้นที่บริเวณชายหาดที่มีอยู่อย่างจำกัด และความต้องการของผู้ที่มีรายได้สูง และกลุ่มทุนทั้งชาวไทยและชาวต่างประเทศ ที่มีความต้องการที่ดินที่อยู่ติดชายทะเลทั้งเพื่อใช้เป็นที่อยู่อาศัย และใช้ในการทำธุรกิจด้านการท่องเที่ยว ทำให้ในปัจจุบัน พื้นที่ในชุมชนบ้านห้องอ่าว ชุมชนบ้านบางน้ำจืด และชุมชนบ้านนางกำ ได้ปรับเปลี่ยนวิธีการสร้างบ้านเรือน คือเดิมจากบ้านเรือนที่สร้างขึ้นเพื่อที่เป็นที่อยู่อาศัยและการประกอบอาชีพประมงชายฝั่ง ในช่วงก่อนปี

พ.ศ. 2540 และได้มีการปรับเปลี่ยนวิธีการสร้างบ้านเพื่อใช้เป็นที่พัก และสามารถใช้พื้นที่บ้านทำการค้า ในช่วงปี พ.ศ. 2542 -2545 เนื่องจากการมีนักท่องเที่ยว เข้ามาใช้บริการท่าเรือเฟอร์รี่ เพื่อข้ามไปยังเกาะสมุย และเกาะพะงัน

และในช่วงปี พ.ศ. 2555 จนถึงปัจจุบัน ที่อยู่อาศัยและบ้านเรือนของชาวประมงพื้นบ้าน ได้มีการเปลี่ยนมือไปสู่กลุ่มนายทุนเพิ่มมากขึ้น จนทำให้ไม่ปรากฏเค้าโครงความเป็นชุมชนประมงพื้นบ้านหลงเหลืออยู่ ปัจจุบันพื้นที่ชายทะเลส่วนใหญ่ได้กลายเป็นที่พักแบบสมัยใหม่ มีรั้วรอบขอบชิด แสดงความเป็นส่วนตัวอย่างชัดเจน และพื้นที่บางส่วนได้ถูกดัดแปลงมาเป็นรีสอร์ท และเป็นร้านอาหาร เพื่อคอยบริการให้นักท่องเที่ยวจากข้อมูลที่ได้แสดงให้เห็นข้างต้น หากวิเคราะห์เพิ่มเติม จะเห็นว่าสิ่งที่ตามมาคือ ชาวที่บ้านที่เคยมีที่ดินอยู่บริเวณริมทะเล ประกอบอาชีพประมงชายฝั่งหลายครอบครัวได้ขายที่ดินให้กับนายทุนที่เข้ามาแสวงหาประโยชน์จาก ธุรกิจการท่องเที่ยว ซึ่งเป็นสิ่งที่ผู้นำของเทศบาลตำบลคอนสัก ควรมีการวางแผนจัดการกับสภาพความเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นนี้ มิฉะนั้น คำว่ารายกระดูกและจนกระจาย จะเป็นคำที่คนในชุมชนตำบลคอนสัก กู้เงินไปอีกนาน ดังภาพที่ 4.31

ภาพที่ 4.31 แสดงการเปลี่ยนแปลงทางด้านที่อยู่อาศัยของชุมชนในช่วงปี 2553- ปัจจุบัน

2) การปรับเปลี่ยนด้านความสัมพันธ์ของคนในชุมชน

ความเป็นสัมพันธ์ของคนในชุมชนตำบลคอนสัก ในอดีตมีความสนิทสนมกันแบบเครือญาติ มีความผูกพันกันในวิถีทำกิน เนื่องด้วยการประกอบอาชีพประมงที่มีความเสี่ยงและมีความอันตราย จึงทำให้คนในชุมชนมีความรักความสามัคคีกัน แต่ในปัจจุบันความสัมพันธ์แบบเครือญาติและการรวมกลุ่มเริ่มพบเห็นได้น้อยลง

ด้วยการสัมภาษณ์ผู้สูงอายุรายหนึ่งในชุมชน ซึ่งผู้สูงอายุท่านนี้ได้หยิบยกนำเอาเรื่องราวด้านความสัมพันธ์ของคนในชุมชนตำบลคอนสักที่เริ่มมีความเปลี่ยนแปลงจนทำให้ความสัมพันธ์ของคนในชุมชนเริ่มลดลง โดยได้อธิบายว่า สาเหตุที่สำคัญต่อความสัมพันธ์ของผู้คนมีน้อยลง เห็นได้จาก ในการจัดงานบุญของชุมชน เช่น งานแต่งงาน งานบวช และงานที่มีความสัมพันธ์กันในเครือญาติ ปัจจุบันคนส่วนใหญ่จะเลือกวิธีการจ้างโต๊ะจีน ซึ่งถือว่าการอำนวยความสะดวกรวดเร็ว แตกต่างจากอดีต ในการจัดงานบุญลักษณะนี้ จะเป็นการรวมตัวเครือญาติ โดยจะมีการช่วยเหลือกันในทุกเรื่อง ตั้งแต่การจัดงาน การจัดสถานที่ การทำอาหาร การจัดการทุกอย่างในงาน ด้วยเครือญาติหรือคนในชุมชน ซึ่งแตกต่างจากในปัจจุบันเรียกนี้

และอีกประการหนึ่งในการเปลี่ยนแปลงทางด้านความสัมพันธ์ จากการสัมภาษณ์ผู้นำชุมชนรายหนึ่งทำให้ทราบว่า ในการปรับเปลี่ยนการสร้างบ้านเรือนของคนในชุมชนที่ส่วนใหญ่ ได้นิยมสร้างรั้วไว้หน้าบ้านกันมากขึ้น ซึ่งแตกต่างไปจากในอดีต ที่ไม่มีการสร้างรั้วไว้หน้าบ้าน ทำให้การพึ่งพาอาศัยกันทำได้ยากยิ่งขึ้น เนื่องจากการจะเข้าไปในบ้านได้ต้องกดกระดิ่ง ทำให้ความสัมพันธ์ของคนในชุมชนเริ่มมีน้อยลง ดังนั้นความเปลี่ยนแปลงความสัมพันธ์ของคนในชุมชนคอนสัก เริ่มแปรบางจางหายไปกับการเร่งการเติบโตของเศรษฐกิจในชุมชน ด้วยค่านิยมของคนที่ปรับเปลี่ยนไปมุ่งเน้นความสะดวก ความสบาย และความปลอดภัยจากการสร้างรั้วไว้รอบบ้าน ได้ทำลายความรัก ความสามัคคี ที่มีมาตั้งแต่ในอดีต

3) ความขัดแย้งระหว่างชุมชนและผู้ประกอบการทำเรือเฟอร์รี่

อาจกล่าวได้ว่าสถานการณ์ความขัดแย้งของกลุ่มผู้ประกอบการทางธุรกิจการท่องเที่ยวเริ่มมีสูงขึ้น เห็นได้จาก ผู้นำชุมชนในตำบลคอนสัก และกลุ่มชาวประมงพื้นบ้านมีความขัดแย้งกับผู้ประกอบการ ท่าเทียบเรือเฟอร์รี่ที่ตั้งอยู่ในชุมชน เนื่องจากสาเหตุอันจะกล่าวต่อไป

จากการสัมภาษณ์ผู้นำชุมชนรายหนึ่ง ได้อธิบายว่า ก่อนที่มีการสร้างท่าเทียบเรือเฟอร์รี่ ในพื้นที่ชุมชนบางน้ำจืด ชาวบ้านในชุมชนไม่เคยรู้มาก่อนหน้านั้นเลยและเมื่อสร้างเสร็จแล้ว ทางผู้ประกอบการได้เข้ามาสร้างความเข้าใจกับคนในชุมชน โดยมีการระบุว่า...จะให้คนในชุมชนนำสินค้าของชุมชนเข้าไปขายในพื้นที่ บริเวณท่าเรือได้ โดยทางท่าเรือ จะจัดเตรียมพื้นที่ให้ ซึ่งในช่วงนั้นชาวบ้านได้นำสินค้าเข้าไปขายได้ระยะหนึ่ง ดังนั้นผู้วิจัยจึงได้สอบถามกับผู้นำท่านนี้ต่อสาเหตุที่ชาวบ้านไม่ได้นำสินค้าไปขายยังท่าเทียบเรือเฟอร์รี่ต่อไปเกิดจากสาเหตุอะไร ทำให้ทราบว่า ทางท่าเรือเทียบเฟอร์รี่ จัดทำศูนย์การค้าภายในท่าเรือขึ้น และได้ออกกฎกติกาต่อผู้ที่เข้ามาขายสินค้าในท่าเทียบเรือคือ สินค้าที่นำมาขายในท่าเทียบเรื่อนั้นต้องได้รับมาตรฐานรับรองจาก (อย.)หรือหน่วยงานมาตรฐานสากล จากคำบอกเล่าของแกนนำชุมชน ซึ่งแน่นอนว่าสินค้าที่ชุมชนนำไปขายไม่ได้รับมาตรฐานดังกล่าว เนื่องจากเป็นสินค้าผลิตในชุมชน หรือได้มาจากชุมชน เช่น ปูม้า กุ้ง อาหารทะเลทั้งสด แห้ง และกะปิ ที่ทำจากชุมชน ดังนั้นคนในชุมชนจึงถูกห้ามมิให้เข้าไปขายสินค้าในท่าเทียบเรือเฟอร์รี่ จึงทำให้คนในชุมชนไม่พอใจ จึงเป็นปัญหาที่ติดค้างอยู่ในใจของชุมชนมาตลอด และสาเหตุของความขัดแย้งในเรื่องที่สองคือ ในช่วงเทศกาลการท่องเที่ยว หรือในช่วงที่มีวันหยุดยาว มีนักท่องเที่ยวจำนวนมาก มีความต้องการที่จะเดินทางไปท่องเที่ยว บนเกาะสมุย และเกาะ พังง์ จากการสัมภาษณ์ผู้นำชุมชนรายหนึ่ง ทำให้ทราบว่า การจัดการขยะของผู้ประกอบการท่าเทียบเรือเฟอร์รี่ ขาดการจัดการที่มีประสิทธิภาพ คือ ขยะที่เกิดจากนักท่องเที่ยวจำนวนมาก ได้มีบางส่วนถูกทิ้งไว้บนถนนของชุมชน หรือบริเวณบ้านเรือนของคนในชุมชน และมีบางส่วนถูกทิ้งลงในทะเล ทำให้เกิดปัญหาเรื่องมลพิษตามมา ซึ่งเมื่อได้เข้าไปพูดคุยกับผู้ประกอบการ ก็มักจะได้รับคำตอบว่า...อยู่ระหว่างการนำเสนอเรื่องถึงฝ่ายบริหาร และสาเหตุสุดท้ายที่ทำให้เกิดความขัดแย้งที่เพิ่มมากขึ้น เนื่องจากพื้นที่ตั้งท่าเทียบเรือเฟอร์รี่ ในชุมชนบางน้ำจืด ซึ่งเป็นพื้นที่ที่ไม่เหมาะสมในประกอบกิจการ ท่าเทียบเรือเฟอร์รี่ เนื่องจากเรือเฟอร์รี่ ที่ใช้ขนส่งผู้โดยสารมีขนาด 815 ตัน เรือมีความกว้างประมาณ 57.51 เมตร ความยาวของเรืออยู่ที่ 63.15 เมตร และกินน้ำลึกประมาณ 4.5 เมตร ดังภาพที่ 4.32

เรือซีทราน เฟอรรี่ 7

ต่อในประเทศญี่ปุ่น
 สร้างเมื่อปี พ.ศ.2533
 ขนาด 815 ตัน
 จุผู้โดยสารได้ 250 คน
 บรรทุกรถได้ 60 คัน
 ความกว้างเรือ 57.51 เมตร
 ความยาว 63.15 เมตร
 ความกินน้ำลึก 4.5 เมตร
 เครื่องยนต์ Hanshin Diesel
 2,800 แรงม้า/ 2 เครื่อง
 ความเร็วเรือ 14 ไมล์ทะเล / ชม.

ภาพที่ 4.32 แสดงเรือซีทราน เฟอรรี่ ขนาด 815 ตัน

แหล่งที่มา: SEATRAN FERRY, 2558.

ด้วยระดับน้ำทะเลที่ลึกประมาณ 1-2 เมตร ทำให้ช่วงน้ำลง เรือเฟอรรี่ ที่มีขนาด น้อยกว่า 815 ตัน ไม่สามารถเข้ายังท่าเทียบเรือได้ จึงทำให้ผู้ประกอบการท่าเรือจำเป็นต้องมีการขุดดินเลนลอกร่องน้ำ เพื่อให้เรือสามารถเข้ามาเทียบยังท่าได้ ซึ่งปัญหาที่ตามมาคือ สัตว์น้ำหลายชนิดไม่สามารถอยู่ในอ่าวดอนสักได้ ส่งผลกระทบต่อชาวบ้านที่มีประกอบอาชีพประมงพื้นบ้าน

4.5.2.2 การปรับเปลี่ยนแปลงทางสภาพแวดล้อม

อุตสาหกรรมการท่องเที่ยวที่มีความเจริญเติบโตอย่างรวดเร็ว ทำให้แหล่งรองรับท่องเที่ยวอย่างเช่นชุมชนบ้านท้องอ่าว ชุมชนบ้านเกาะแรด ชุมชนบ้านบางน้ำจืด และชุมชนบ้านนางกำ ที่มีอาณาเขตติดกับท่าเทียบเรือเฟอรรี่ได้รับผลกระทบ โดยเฉพาะผลกระทบต่อทรัพยากรทางธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมที่มีความเสื่อมโทรมลงอย่างรวดเร็ว ด้วยจำนวนนักท่องเที่ยวที่มีเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง ดังนั้นเพื่อให้ได้ข้อมูลความเปลี่ยนแปลงของชุมชน ที่ชัดเจนขึ้น ผู้วิจัยจึงได้สัมภาษณ์ผู้นำชุมชน ประชาชนที่อาศัยอยู่ในชุมชน ตลอดจนประชาชนที่ประกอบอาชีพประมงชายฝั่ง เนื่องจากเป็นกลุ่มที่ได้รับผลกระทบโดยตรง ดังข้อมูลต่อไปนี้

1) การเปลี่ยนแปลงทางทะเล

เป็นเวลาอันยาวนานที่ท้องทะเลบริเวณชายฝั่งของตำบลคอนสัก อำเภอดอนสัก จังหวัดสุราษฎร์ธานี มีความอุดมสมบูรณ์ทางทรัพยากรธรรมชาติ และเต็มไปด้วยสัตว์น้ำทางทะเลที่มีอยู่อย่างหลากหลาย

จากการสัมภาษณ์ชาวประมงในพื้นที่ชุมชนท้องอ่าวรายหนึ่ง ทำให้ทราบว่า สัตว์น้ำที่มีในอ่าวคอนสัก เช่น ปูม้า ปูดำ ปลากระทะทะเล ปลาตุ๊กทะเล ปลากระบอก ปลาลูกบิด ปลากระพงขาว ปลาลิ้นหมา ปลากระเบน ปลาโลมา ปลาเป็น และมีกุ้งหลายชนิด เช่น กุ้งหัวมัน กุ้งขาว และกุ้งเคย ที่มีอยู่อย่างมากมายในอดีต ซึ่งในช่วงที่ผู้วิจัยได้ลงพื้นที่เก็บข้อมูล ได้มีโอกาสหากุ้งเคยร่วมกับคนในชุมชน จึงได้สอบถามถึงวิธีการหากุ้งเคยและวิธีการทำกะปิ จากชาวบ้านในชุมชนท้องอ่าวที่ร่วมกันหากุ้งเคยกัน ทำให้ทราบว่า กุ้งเคย เป็นวัตถุดิบหลักในการนำไปทำกะปิ กุ้งเคยชอบอยู่อาศัยบริเวณน้ำตื้นแนวชายฝั่ง อยู่บริเวณดินเลนที่มีน้ำตื้น มักจะลอยตัวอยู่รวมกันเป็นฝูง ดังนั้นวิธีที่จะจับเจ้าตัวกุ้งเคยให้ได้มากที่สุด ก็คือ การใช้วนรุน หรือที่ชาวบ้านเรียกว่า คันรุน หรือเรียกสั้นๆ ตามประสาท้องถิ่นว่า "รุนเคย" นั่นเอง สำหรับวิธีการนำกุ้งเคยมาทำกะปิมียังขั้นตอนดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 เมื่อได้กุ้งเคยมาแล้วต้องทำความสะอาดแยกปลาตัวเล็กๆ ที่ติดมากับกุ้งเคย เพื่อที่จะให้มีเฉพาะกุ้งเท่านั้น

ขั้นตอนที่ 2 นำทางมะพร้าวมาปูลงกับพื้น แล้วนำตาข่ายในล่อนบางทับอีกครั้ง เพื่อใช้สำหรับตากกุ้งเคย

ขั้นตอนที่ 3 ขั้นตอนนี้มีความสำคัญ เนื่องจากต้องตากกุ้งเคยต้องตากกลางแจ้งแดดจัด ตากประมาณ 1 วัน จุดสังเกตคือ ต้องให้กุ้งเคยแห้งเปลี่ยนสีจากสีขาวกลายเป็นสีแดง และขั้นตอนสุดท้ายคือนำไปตำให้ละเอียด ซึ่งจะได้ออกมาเป็น กะปิ ไว้สำหรับประกอบอาหาร ดังภาพที่ 4.33

ภาพที่ 4.33 แสดงวิธีการทำกึ่งเคย

ดังนั้นเพื่อให้เห็นความชัดเจนในการเปลี่ยนแปลงทางทะเลของอ่าวคอนสัค ผู้วิจัยจึงได้สัมภาษณ์ชาวประมงพื้นบ้านรายหนึ่ง ซึ่งประกอบอาชีพประมงพื้นบ้านมากกว่า 40 ปี ทำให้ทราบว่า ในอดีตผู้คนที่อาศัยอยู่ในชุมชนตำบลคอนสัค ส่วนใหญ่ประกอบอาชีพประมงพื้นบ้านเป็นหลัก เนื่องด้วยในท้องทะเลคอนสัคมีความอุดมสมบูรณ์ เต็มไปด้วยสัตว์น้ำทางทะเลที่มีอยู่อย่างมา โดยเฉพาะปูม้า โดยผู้ให้ข้อมูลท่านนี้ได้อธิบายเพิ่มเติมว่า ในอดีตนั้นพื้นที่บริเวณอ่าวคอนสัค เป็นดินเลนชายฝั่ง และมีป่าโกงกางที่อุดมสมบูรณ์ ทำให้บริเวณนี้มีความอุดมสมบูรณ์อย่างมาก ทำให้เป็นแหล่งที่อยู่อาศัยของปูม้า

และเมื่อสอบถามถึงวิธีการจับปูม้าของชาวประมงพื้นบ้านชุมชนตำบลคอนสัค ทำให้ทราบว่า ในอดีตการออกทะเลเพื่อไปจับสัตว์น้ำ ของชาวประมงพื้นบ้านในชุมชนตำบลคอนสัคแต่ละครั้งสามารถสร้างรายได้ที่ดีให้กับครอบครัว จนชาวประมงพื้นบ้านท่านนี้ได้กล่าวหาว่า อาชีพประมงพื้นบ้าน สามารถส่งบุตรหลาน ให้ได้เรียนหนังสือในระดับสูงได้อย่างสบาย โดยแรงงานที่ใช้ส่วนใหญ่จะเป็นในครอบครัว ไม่นิยมจ้างแรงงานนอกชุมชน เครื่องมือที่ชาวประมงใช้ในการจับปูม้า คือ อวนปู มีลักษณะเป็นตาข่าย จึงด้วยเอ็น มีช่องตาข่ายกว้างประมาณ 3.5-4 เซนติเมตร เหมาะสำหรับการดักจับปูขนาดใหญ่เท่านั้น เนื่องจากปูม้าขนาดเล็กไม่เป็นที่นิยมของผู้บริโภคในยุคสมัยปี พ.ศ. 2530-2540 และเรือประมงชายฝั่ง แต่ละลำเรือ จะมีอวนปู เพื่อใช้ในการหาปู จำนวน 5 ถึง 10 ห่อ แล้วแต่ขนาดของเรือ ดังภาพที่ 4.34

ภาพที่ 4.34 แสดงอวนปูและการออกเรือไปจับปูขนาดใหญ่

เพื่อขยายความให้ชัดเจนขึ้นเกี่ยวกับลักษณะอวนปูของชาวประมงพื้นบ้านในชุมชนตำบลคอนสัก ชาวประมงท่านนี้ ได้อธิบายเพิ่มเติมว่า อวนปูแต่ละห่อ ประกอบด้วยกัน 5 หัว ตามภาษาท้องถิ่นของชาวประมงพื้นบ้านในชุมชนท้องอ่าว ชุมชนบางน้ำ ชุมชนนางกำ และชุมชนเกาะแรต เนื่องจากถ้าเป็นชุมชนปากคอนสัก ก็จะเรียกว่าปากอวน ซึ่งแต่ละหัวยาวประมาณ 15 เมตร ดังนั้นผู้วิจัยจึงได้สัมภาษณ์ ถึงจำนวนของอวนปูที่ใช้ในอดีต ทำให้ทราบว่า ในอดีตใช้อวนปูไม่เกิน 5 ห่อ แต่ในปัจจุบัน ชาวประมงพื้นบ้านต้องใช้อวนไม่ต่ำกว่า 10 ห่อ จึงอาจกล่าวได้ว่าในอดีตอ่าวคอนสักมีความอุดมสมบูรณ์ของทรัพยากรธรรมชาติในท้องทะเลคอนสัก จึงทำให้ชาวประมงมีอวนแค่ 5 ห่อ และใช้เวลาออกไปหาปูม้า เพียงแค่ 1 คืน ก็สามารถมีรายได้มาหาเลี้ยงครอบครัวได้

โดยเมื่อสอบถามความคิดเห็นในด้านความเปลี่ยนแปลงของการทำการประมงพื้นบ้าน ต่อชาวประมงพื้นบ้านในชุมชนท้องอ่าว ชุมชนนางกำ ชุมชนบางน้ำจืด และชุมชนเกาะแรต ทำให้ได้ทราบว่า ด้วยความต้องการของผู้บริโภคที่มีเพิ่มมากขึ้น ทำให้มีการปรับเปลี่ยนเครื่องมือในการจับปูม้าได้เปลี่ยนแปลงไปจากเดิม คือในช่วงประมาณปี พ.ศ. 2542 มีเรือประมงขนาดใหญ่จากนอกชุมชนเข้ามาจับปูม้า ด้วยการใส่เครื่องมือดักจับปู แบบใหม่ ที่เรียกว่า ลอบปูพับได้ ดังภาพที่ 4.35

ภาพที่ 4.35 แสดงลอบจับปูทะเลแบบพับได้

ชาวประมงพื้นบ้านรายหนึ่งได้อธิบายเพิ่มเติมว่า ลอบปูแบบพับได้ เป็นอุปกรณ์ที่ใช้จับปูม้า รวมถึงปูทะเล มีลักษณะเป็นรูปสี่เหลี่ยมกว้างประมาณ 30-40 เซนติเมตร ยาวประมาณ 50-60 เซนติเมตร และสูงประมาณ 20-30 เซนติเมตร โครงสร้างตัวลอบทำด้วยเหล็กเส้น ขนาดประมาณ 2-3 หุน ตัวลอบคลุมด้วยอวนโพลีเอทิลีนสีเทา ขนาดกับตาข่ายอวนที่ใช้คลุมยาวประมาณ 2.5-4 เซนติเมตร มีทางเข้าสองทาง คือทางตอนหัวและตอนท้ายเรียกว่า งามงลอบชนิดนี้ มีลักษณะพิเศษคือสามารถพับเก็บได้ และมีงาที่ปูม้า หรือปูทะเล เข้าไปแล้วไม่สามารถกลับออกมาได้ โดยเหตุผลที่สำคัญที่ทำให้ชาวประมงนิยมใช้ลอบปูม้าแบบพับได้มากกว่าใช้อวนปูคือ 1) การใช้ลอบปูม้าแบบพับได้มากกว่าการใช้อวนปู เนื่องจากลอบแบบพับได้สามารถใช้เหยื่อล่อให้ปูม้าเข้ามาในลอบได้ ซึ่งจะได้ปูม้าในจำนวนที่มากกว่า และ 2) ลอบปูม้าแบบพับได้มีราคาถูกกว่าอวนปู และชาวประมงสามารถทำขึ้นมาใช้เองได้ ดังที่ได้กล่าวมาข้างต้นนั้น จะเห็นได้ว่า สัตว์น้ำทางทะเลของชุมชนตำบลคอนสัก ที่มีความสำคัญต่อการดำเนินชีวิต และเป็นรายได้หลักของชาวประมงพื้นบ้าน ได้ถูกทำลายไปอย่างรวดเร็ว

ทั้งนี้ผู้วิจัยได้สอบถามถึงผู้ประกอบการธุรกิจการท่องเที่ยว มีผลต่อการเปลี่ยนแปลงทรัพยากรทางน้ำทะเลในสาเหตุอะไรบ้างต่อนายกเทศบาลตำบลคอนสัก ผู้บริหารเทศบาลตำบลคอนสัก ผู้นำชุมชนทั้ง 4 ชุมชน รวมทั้งกลุ่มชาวประมงพื้นบ้าน โดยผู้ให้ข้อมูลเหล่านี้ได้กล่าวตรงกันว่า จุดเปลี่ยนที่สำคัญของท้องทะเลคอนสัก คือ การขุดลอกร่องน้ำของ

ผู้ประกอบการทางการท่องเที่ยว ทำให้ชาวประมงเดือดร้อนมาก ไม่สามารถหาสัตว์น้ำมาขายได้ จึงจำเป็นต้องมีการประท้วงผู้ประกอบการขึ้น ดังภาพที่ 4.36

ภาพที่ 4.36 แสดงชาวประมงพื้นบ้าน รวมตัวต่อต้านผู้ประกอบการเรือเฟอร์รี่
แหล่งที่มา: เทศบาลตำบลคอนสัก, 2558.

ผู้นำชุมชนรายหนึ่งของชุมชนบางน้ำจืด ได้อธิบายว่า นับว่าเป็นสิ่งที่น่าจับตามองอย่างยิ่ง เกี่ยวกับปัญหาผลกระทบด้านลบที่เกิดจากการท่องเที่ยว ดังเช่นกรณีที่ชาวประมงพื้นบ้าน ได้รวมตัวต่อต้านผู้ประกอบการเรือเฟอร์รี่ ให้เลิกขุดลอกร่องน้ำ และทิ้งดินเลนลงทะเล โดยปัญหาที่เกิดขึ้นจากการขุดลอกร่องน้ำ คือดินเลนที่ถูกขุดมานั้นได้ไปทำลายระบบนิเวศน์และสิ่งแวดล้อมจนทำให้ชาวประมงพื้นบ้านไม่สามารถหาสัตว์น้ำได้ จึงเป็นที่มาของการออกมาประท้วงผู้ประกอบการทำเทียบเรือเฟอร์รี่

ทั้งนี้เมื่อได้สัมภาษณ์นายกเทศบาลตำบลคอนสัก รวมทั้งผู้ชุมชนตำบลคอนสัก ทำให้ทราบว่า เมื่อวันที่ 5 สิงหาคม พ.ศ. 2557 กลุ่มชาวประมงพื้นบ้านร่วมกับผู้นำองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เทศบาลอำเภอคอนสัก จำนวนมากกว่า 1,000 คน ได้รวมตัวเดินขบวนไปยังหน้าที่ว่ากรมอำเภอคอนสัก เพื่อประท้วง ทำเทียบเรือ บริษัท ซีทรานเฟอร์รี่ จำกัด เพื่อให้หยุดนำดินเลนที่ขุดลอกดินเลนจากทะเลทิ้งในอ่าวคอนสัก เนื่องจากการกระทำของผู้ประกอบการทำเทียบเรือส่งผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมและส่งผลกระทบต่อการท่องเที่ยวของชุมชนอย่างหนักจนปลาโลมา

และสัตว์น้ำหนีหายไปหมด สร้างความเดือดร้อนต่อชาวประมงพื้นบ้าน จนต้องออกมาเรียกร้องหาแนวทางที่เหมาะสมในการจัดการกับปัญหาที่เกิดขึ้นร่วมกับผู้บริหาร บริษัท ซีทรานเฟอริ์ จำกัด เพื่อยุติการขุดลอกร่องน้ำท่าเทียบเรือฝั่งคอนสัก โดยแกนนำกลุ่มชาวประมงพื้นบ้าน กล่าวว่า ปัญหานี้ ต้องขอความช่วยเหลือไปยัง คสช.

นายกเทศบาลเมืองคอนสัก ได้อธิบายเพิ่มเติมว่า ผลกระทบที่ได้รับจากการขุดลอกดินเลน ส่งผลกระทบต่อระบบนิเวศของน้ำทะเลเปลี่ยนแปลงไป ทำให้เกิดผลกระทบเป็นลูกโซ่ตั้งแต่ชาวประมงพื้นบ้านไปจนถึงประมงพาณิชย์ และปัญหาที่สำคัญคือ กุ้ง หอย ปู ปลา ที่เคยชุกชุมอยู่ในบริเวณปากอ่าวคอนสักหนีหายไปหมด ยิ่งไปกว่านั้น ยังส่งผลกระทบต่อการท่องเที่ยวชายหาด ที่เคยขาวสะอาดปัจจุบันหาดทรายมีสีดำไปหมด ปลาโลมาสีชมพู ที่อยู่อย่างชุกชุม เป็นที่ดึงดูดนักท่องเที่ยว ไม่สามารถอาศัยอยู่ในอ่าวได้ จึงเรียกร้องให้ทางบริษัทนำเงินคืนเลนนำขึ้นมาทิ้งบนบก ไม่ให้นำไปทิ้งในทะเลอย่างเด็ดขาด ซึ่งชาวบ้านจะต่อต้านทุกรูปแบบต่อไปเห็นได้ว่าความเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นจากการท่องเที่ยว เริ่มเข้ามาส่งผลกระทบต่อประกอบอาชีพ และวิถีชีวิตของคนในตำบลคอนสัก

โดยเมื่อสอบถามยังกลุ่มชาวประมงพื้นบ้านของชุมชนตำบลคอนสัก ได้อธิบายถึงภาวะการณ์ของการเปลี่ยนแปลงวิถีชีวิตของชาวประมงอย่างน่าสนใจว่า เราไม่สามารถที่จะเรียกคืนความงดงามความสงบร่มเย็น การแบ่งปันและเอื้ออาทร การมีชีวิตและจิตวิญญาณเยี่ยงอย่างผู้คนในชุมชนคอนสักที่ในอดีตเคยมีมาตั้งแต่เดิมไปด้วยทรัพยากร ร่มรวยไปด้วยคุณค่าแห่งความมีจริยธรรมและวัฒนธรรม อันงดงามยิ่งใหญ่อีกตราบนานนับร้อยปีเรายังเห็นแก่ตัว มีความโลภ ไม่มีวันพอ ขาดการจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมอย่างทำลายล้างผลาญ ยิ่งนับวันอ่าวคอนสัก ก็ไม่เหลืออะไรที่เป็นคุณค่าแห่งความงาม ตลอดจนความดีไว้ให้กับคนรุ่นใหม่ได้สืบสาน ดังภาพที่ 4.37

ภาพที่ 4.37 แสดงกลุ่มผู้ประกอบการอาชีพประมงชายฝั่ง บริเวณอ่าวดอนสัก

2) การเปลี่ยนแปลงของขยะในชุมชน

การเปลี่ยนแปลงจากการท่องเที่ยวที่ส่งผลกระทบต่อสุขภาพของประชาชนในตำบลดอนสัก คือ ขยะ ในการสัมภาษณ์ผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องจัดการขยะในเทศบาลตำบลดอนสัก ทำให้ทราบว่า พื้นที่ชุมชนตำบลดอนสักมีการแบ่งขยะออกเป็น 3 ชนิดใหญ่ คือ

(1) ขยะเปียก เป็นขยะที่มีความชื้นปะปนอยู่มาก ส่วนใหญ่จะเป็นพวกเศษอาหารที่เหลือจากนักท่องเที่ยว และจากบ้านเรือน

(2) ขยะแห้ง เป็นขยะที่มีความชื้นปะปนอยู่บ้างเล็กน้อย พบมากในชุมชนน้ำจืด ชุมชนท้องอ่าว และชุมชนนางกำ ขยะแห้งที่พบคือ แก้วพลาสติก ถุงพลาสติก และกล่องโฟมใส่อาหาร

(3) ขยะที่เป็นขี้เถ้า เกิดจากขยะที่มาจากการเผาไหม้ของไม้ ถ่านหรือเชื้อเพลิงอื่นๆ ในกิจกรรมอุตสาหกรรม หรือการเผาขยะของครัวเรือน เป็นต้น

โดยผู้บริหารท่านนี้ ได้อธิบายเพิ่มเติมว่า ในอดีตปริมาณขยะในชุมชนตำบลดอนสักมีจำนวนน้อย ซึ่งส่วนใหญ่จะเป็นขยะที่เกิดจากการเผาเศษขยะในครัวเรือน และด้วยผู้คนที่อยู่อาศัยในชุมชนค่อนข้างน้อย จึงทำให้ขยะในชุมชนน้อยตามไปด้วย

และในช่วงประมาณปี พ.ศ. 2544 มีการเปลี่ยนแปลงที่สำคัญเกิดขึ้นในชุมชนตำบลคอนสักคือ รัฐบาลได้มีนโยบายส่งเสริมการพัฒนาการท่องเที่ยว อำเภอเกาะสมุย และเกาะพะงัน ในจังหวัดสุราษฎร์ธานี ให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวชั้นนำของประเทศไทย

โดยผู้บริหารท่านนี้ ได้อธิบายเพิ่มเติมว่า ในอดีตปริมาณขยะในชุมชนตำบลคอนสักมีจำนวนน้อย ซึ่งส่วนใหญ่จะเป็นขยะที่เกิดจากการเผาเศษขยะในครัวเรือน และด้วยผู้นอนที่อยู่อาศัยในชุมชนค่อนข้างน้อย จึงทำให้ขยะในชุมชนน้อยตามไปด้วย

และในช่วงประมาณปี พ.ศ. 2544 มีการเปลี่ยนแปลงที่สำคัญเกิดขึ้นในชุมชนตำบลคอนสักคือ รัฐบาลได้มีนโยบายส่งเสริมการพัฒนาการท่องเที่ยว อำเภอเกาะสมุย และเกาะพะงัน ในจังหวัดสุราษฎร์ธานี ให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวชั้นนำของประเทศไทย

โดยผู้บริหารท่านนี้ ได้อธิบายรายละเอียดเพิ่มเติมว่า การเดินทางไปยังเกาะสมุย และเกาะพะงัน ทำได้ 2 วิธี คือการเดินทางทางเรือ และ การเดินทางทางอากาศ เส้นทางสัญจรหลักคือทางเรือ โดยเทศบาลตำบลคอนสัก ได้มีการพัฒนาเส้นทางรถยนต์ เพื่อเชื่อมต่อกับท่าเทียบเรือทั้ง 3 ท่าเทียบเรือที่มีอยู่ในตำบลคอนสัก ทำให้นักท่องเที่ยวมีความสะดวกมากยิ่งขึ้น จากการพัฒนาเส้นทางคมนาคมของเทศบาลตำบล ทำให้ชุมชนตำบลคอนสักมีการขยายตัวอย่างรวดเร็ว ทั้งจากจำนวนนักท่องเที่ยวและผู้เดินทางเพิ่มขึ้นอย่างมากมายซึ่งผู้บริหารเทศบาลตำบลคอนสักท่านนี้ได้กล่าวเพิ่มเติมว่า ในท่าเทียบเรือเฟอร์รี่ของ บริษัทซีทรานเฟอร์รี่ จำกัด และท่าเทียบเรือของ บริษัทราชาเฟอร์รี่ จำกัด ดำเนินธุรกิจโดยบริษัทเอกชน มีสิ่งอำนวยความสะดวกมากมาย อาทิ เช่น ร้านค้า ร้านอาหาร อาคารที่พักผู้โดยสารที่ทันสมัย จึงทำให้ปริมาณขยะมีจำนวนเพิ่มขึ้นอย่างรวดเร็ว

ข้อมูลดังกล่าวมีความสอดคล้องกับ ข้อมูลการสัมภาษณ์ผู้นำชุมชนบางน้ำจืด ที่มีพื้นที่เป็นสถานที่ตั้งของท่าเทียบเรือ บริษัทซีทรานเฟอร์รี่ จำกัด ทำให้ทราบว่า ขยะที่มาจาก ท่าเทียบเรือ บริษัทซีทรานเฟอร์รี่ จำกัด สร้างความเดือดร้อนให้กับชาวบ้านชุมชนอย่างมากคือเมื่อเข้าสู่ช่วงฤดูการท่องเที่ยวบริเวณท่าเทียบเรือเฟอร์รี่ มีนักท่องเที่ยวจำนวนมาก ซึ่งมีนักท่องเที่ยวบางส่วนที่ขาดจิตสำนึกในการอนุรักษ์ ได้ทิ้งขยะลงตามพื้นถนน จึงทำให้บริเวณบ้านเรือนของชาวบ้านในชุมชนที่มีพื้นที่ใกล้กับท่าเทียบเรือเฟอร์รี่เต็มไปด้วยขยะ และที่สำคัญของปัญหาขยะจากการทิ้งขยะจากความมั่งง่ายของนักท่องเที่ยวบางส่วน ที่ทิ้งลงสู่ทะเล เมื่อขึ้นไปโดยสารอยู่บนเรือเฟอร์รี่ ทำให้ระบบสภาพแวดล้อม และระบบนิเวศของน้ำทะเลในอ่าวคอนสักเริ่มเสียไป กุ้ง หอย ปู ปลา ที่อาศัยอยู่ชายฝั่งก็เริ่มอพยพไปอยู่ที่อื่นและมีชาวประมงบางราย ไม่สามารถลงไปหาปู หาปลาได้ เนื่องจากมีอาการแพ้ น้ำทะเล จนเป็นผื่นคันขึ้นทั้งตัว ดังนั้นการจัดการกับขยะจึงเป็นปัญหาที่เกิดขึ้นจากการท่องเที่ยวที่สำคัญของชุมชน

4.5.2.3 การเปลี่ยนแปลงสภาพเศรษฐกิจของคนในชุมชน

ดังนั้นผู้วิจัยจึงได้สัมภาษณ์กำนันตำบลคอนสัก ถึงการเปลี่ยนแปลงสภาพเศรษฐกิจของชุมชนตำบลคอนสัก เนื่องจากกำนันเป็นผู้นำท้องถิ่นมาอย่างยาวนานกว่า 30 ปี ทำให้ทราบว่าเศรษฐกิจโดยรวมของคนในชุมชนตำบลคอนสัก จากการเก็บข้อมูลของกำนัน พบว่า คนในชุมชนตำบลคอนสักมีคุณภาพชีวิตดี เนื่องจากส่วนใหญ่มีรายได้เพิ่มมากขึ้นจากการประกอบอาชีพเสริม เช่น ขายของให้กับนักท่องเที่ยว และบ้างก็เข้าไปเป็นแรงงานในกิจกรรมการท่องเที่ยวซึ่งได้เปลี่ยนแปลงจากอดีต คือการประกอบอาชีพของคนในชุมชน ในอดีต มักจะมุ่งเน้นอาชีพเฉพาะอย่างเท่านั้น เช่น การประกอบอาชีพประมง ก็จะทำประมงเพียงอย่างเดียว ซึ่งจากการสังเกตของกำนัน ทำให้พบว่า เมื่อมีนักท่องเที่ยวเข้ามาอยู่ในชุมชนมากขึ้น โดยเฉพาะชุมชนบ้านนางกำ ทำให้คนในชุมชนที่ประกอบอาชีพประมงเป็นหลัก ปรับเปลี่ยนมาสร้างรายได้เสริม ด้วยการนำนักท่องเที่ยวออกไปเที่ยวชมความงามของธรรมชาติ ดังภาพที่ 4.38

ภาพที่ 4.38 แสดงการพัฒนาการท่องเที่ยวในชุมชน

ทั้งนี้ก็น่าสนใจได้อธิบายเพิ่มเติมว่า ปัจจุบันเมื่อมีนักท่องเที่ยวเข้ามาท่องเที่ยวในชุมชนมากขึ้น ซึ่งอาจจะเป็นเพราะความแออัดของนักท่องเที่ยว ที่มีจำนวนมากบนเกาะสมุย เกาะพะงัน และเกาะเต่า อาจจะเป็นเหตุผลที่สำคัญให้ชุมชนบ้านเกาะแรด ชุมชนบ้านท้องอ่าว ชุมชนบ้านบางน้ำจืด และชุมชนบ้านนางกำ ที่มองเห็น โอกาสที่เกิดขึ้นจากกิจกรรมการท่องเที่ยวนี้ ได้ปรับเปลี่ยนการเพิ่มรายได้ โดยการนำสินค้าทางทะเลที่ในอดีต ส่งขายให้กับผู้ประกอบการแปปลาเพียงอย่างเดียว สร้างมูลค่าเพิ่มด้วยการขายให้กับนักท่องเที่ยวโดยตรง ดังเช่นกลุ่มชาวประมงชุมชนเกาะแรด ที่นำสัตว์น้ำทางทะเล มาขายยังสะพานปลาในชุมชน

4.5.3 สรุปการส่งเสริมการท่องเที่ยวที่ส่งผลต่อการเปลี่ยนแปลงของชุมชน

ในการสำรวจข้อมูลข้อมูลทั้งเอกสารที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยว และจากการสัมภาษณ์เชิงลึก ต่อนายกเทศบาลตำบลคอนสัก คณะผู้บริหารเทศบาลตำบลคอนสัก ผู้นำชุมชน ผู้ประกอบการธุรกิจการท่องเที่ยว ผู้สูงอายุ ประชาชนในชุมชน ตลอดจนกลุ่มชาวประมงพื้นบ้าน ตำบลคอนสัก ทำให้ทราบว่า การเปลี่ยนแปลงของชุมชนตำบลคอนสัก เป็นผลสืบเนื่องมาจากการพัฒนาและการส่งเสริมการท่องเที่ยว จากแผนการพัฒนารท่องเที่ยวของประเทศไทย แผนยุทธศาสตร์การท่องเที่ยวและกีฬา และนโยบายการส่งเสริมการท่องเที่ยวของจังหวัดสุราษฎร์ธานี รวมทั้งการพัฒนาการพัฒนาการท่องเที่ยวของเทศบาลตำบลคอนสัก ล้วนแล้วแต่เป็นปัจจัยที่สำคัญของการเปลี่ยนแปลงของชุมชน ตลอดจนการปรับเปลี่ยนการดำเนินชีวิต เช่น การสร้างบ้านเรือนที่อยู่อาศัย การทำมาหากิน และการปรับเปลี่ยนวัฒนธรรม ทั้งนี้ความสำคัญของการเปลี่ยนแปลงวิถีชีวิตชุมชนตำบลคอนสัก ที่เป็นผลจากการส่งเสริมการท่องเที่ยว ได้ทำลายสิ่งแวดล้อม และระบบนิเวศทางทะเล ไปอย่างรวดเร็ว จนทำให้ชาวประมงพื้นบ้าน ทักท้วงถึงแนวทางในการดำเนินธุรกิจ ของผู้ประกอบการ ท่าเทียบเรือ บริษัท ซีทรานเฟอร์รี่ จำกัด ดังนั้นผู้วิจัยจึงได้สรุปสาเหตุที่ส่งผลต่อการเปลี่ยนแปลงวิถีชุมชน จากการส่งเสริมการท่องเที่ยว ดังจะกล่าวต่อไปนี้

จากข้อมูลการเปลี่ยนแปลงวิถีชุมชนจากการท่องเที่ยว ทำให้ทราบว่า สาเหตุของการเปลี่ยนแปลงที่สำคัญ อาจเกิดจากผลสืบเนื่องจากปัญหาภาวะวิกฤตเศรษฐกิจในปี พ.ศ. 2540 ประเทศไทยในขณะนั้น ประสบกับปัญหาวิกฤตเศรษฐกิจต้มยำกุ้ง คือภาวะทางเศรษฐกิจที่ถดถอยเกิดความเสียหายต่อภาพรวมของเศรษฐกิจไทยอย่างมาก จึงทำให้รัฐบาลในช่วงนั้นต้องดึงเอาจุดแข็งที่ดีที่สุด เพื่อใช้ในการฟื้นฟูเศรษฐกิจ ด้วยการพัฒนาและส่งเสริมแหล่งท่องเที่ยวที่สำคัญของประเทศ ทั้งนี้ประเทศไทยมีสถานที่ท่องเที่ยวที่นักท่องเที่ยวชาวต่างประเทศให้ความนิยม โดยเฉพาะแหล่งท่องเที่ยวทางทะเล ที่สามารถสร้างรายได้ให้ประเทศอย่างต่อเนื่อง

ดังนั้นในช่วงแรก รัฐบาลจึงได้ ประกาศแคมเปญ Amazing Thailand ขึ้นในปี พ.ศ. 2540 ปรากฏว่าได้รับผลตอบรับที่ดี จากนักท่องเที่ยวชาวไทย และนักท่องเที่ยวชาวต่างประเทศ ดังเห็นได้จากมีนักท่องเที่ยวเพิ่มจำนวนมากสูงขึ้นไปถึง 8.58 ล้านคน ในปี พ.ศ. 2541 (กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา, 2542) จากการประกาศแคมเปญ Amazing Thailand ของรัฐบาลในครั้งนี้ จึงเป็นส่วนสำคัญในการฟื้นฟูปัญหาเศรษฐกิจของไทย จึงมีการพัฒนาส่งเสริมการท่องเที่ยวของประเทศไทยอย่างต่อเนื่อง

และหลังจากที่มีการยอมรับกระแส Amazing Thailand ของนักท่องเที่ยวทั้งชาวไทย และชาวต่างประเทศ ทำให้ เกาะสมุย เกาะพะงัน เกาะเต่า รวมทั้งแหล่งท่องเที่ยวในตำบลดอนสัก จังหวัดสุราษฎร์ธานี ได้รับความนิยมนักท่องเที่ยว ดังนั้นจังหวัดสุราษฎร์ธานี จึงได้มีการพัฒนาและส่งเสริมการท่องเที่ยวภายในจังหวัด ด้วยการยกระดับเส้นทางคมนาคมให้มีประสิทธิภาพเพิ่มขึ้น ด้วยการให้ผู้ประกอบการธุรกิจการท่องเที่ยว เช่น บริษัทราชา เพอร์รี่ จำกัด เข้ามาตั้ง ตั้งสถานประกอบการแห่งใหม่ ในชุมชนบ้านนางกำ ตำบลดอนสัก จังหวัดสุราษฎร์ธานี ซึ่งปัจจุบัน มีท่าเรือของบริษัทฯ มีจำนวน 3 ท่าเทียบเรือ คือ ท่าเรือดอนสัก ท่าเรือเกาะสมุย และท่าเรือเกาะพะงัน มีเรือเฟอร์รี่ให้บริการมากถึง 14 ลำ โดยท่าเทียบเรือเฟอร์รี่ ได้ตั้งขึ้น ในปี พ.ศ.2542

นับได้ว่าเป็นการก้าวกระโดดของกิจการขนส่งทางน้ำของจังหวัดสุราษฎร์ธานีและต่อมา ในปี พ.ศ. 2543 รัฐบาลได้ส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงรุก โดยการประกาศแคมเปญ Unseen Thailand เป็นปีแห่งการท่องเที่ยว โดยส่งเสริมให้มีการท่องเที่ยวทุกเดือน ส่งผลให้จังหวัดสุราษฎร์ธานี ประกาศยกระดับการท่องเที่ยว บนเกาะสมุย เกาะพะงัน และเกาะเต่า เพื่อให้มีมาตรฐาน เป็นที่ยอมรับของนักท่องเที่ยว ด้วยการประกาศเป็นแหล่งท่องเที่ยวทางทะเลที่ดีที่สุดของประเทศไทย ในเดือน ธันวาคม ถึงเดือนมกราคม (นโยบายการพัฒนาการท่องเที่ยว จังหวัดสุราษฎร์ธานี, 2545) จากการประชาสัมพันธ์อย่างต่อเนื่อง ทำให้นักท่องเที่ยวเข้ามาเที่ยว ยังเกาะสมุย เกาะพะงัน และเกาะเต่า มากขึ้นอย่างรวดเร็ว ทำให้การขนส่งนักท่องเที่ยวที่มีอยู่ในชุมชนตำบลดอนสักมีไม่เพียงพอ จึงทำในการประชุมคณะรัฐมนตรีสัญจร ที่อำเภอเกาะสมุย จังหวัดสุราษฎร์ธานี นายนิพนธ์ แก้วพิทักษ์สกุล นายกเทศมนตรีตำบลดอนสัก ในขณะนั้น ได้ยื่นหนังสือต่อรัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงมหาดไทย เกี่ยวกับการขอรับการสนับสนุนงบประมาณโครงการเพิ่มประสิทธิภาพการท่องเที่ยวของอำเภอดอนสัก ส่งผลให้เมื่อวันที่ 23 พฤศจิกายน 2544 ได้มีการสร้างท่าเรืออเนกประสงค์ดอนสัก โดยมีเส้นทางในการให้บริการคือ 4 เส้นทางคือ

เส้นทางคอนสติก	ไปยัง	หมู่เกาะอ่างทอง
เส้นทางคอนสติก	ไปยัง	เกาะวัวตาหลับ
เส้นทางคอนสติก	ไปยัง	เกาะสมุย
เส้นทางคอนสติก	ไปยัง	เกาะพะงัน

ต่อมากระแสน้ำที่ขุ่นมัวของเกาะสมุย เกาะพะงัน และเกาะเต่า มีเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่องทุกปี ทำให้ในวันที่ 20 กรกฎาคม พ.ศ. 2545 กลุ่มบริษัทซีทราน ได้เข้าก่อตั้งธุรกิจการเดินเรือเฟอร์รี่ ขึ้นมาในนาม**บริษัทซีทรานเฟอร์รี่ จำกัด**ซึ่งได้ประกาศต่อผู้โดยสารว่าเป็นตัวเลือกใหม่ ในการอำนวยความสะดวกการสัญจรและการขนส่งแก่นักท่องเที่ยวที่จะเดินทางไปท่องเที่ยวยังเกาะสมุย เกาะพะงัน ทั้งนี้ท่าเทียบเรือ บริษัทซีทรานเฟอร์รี่ จำกัด ได้ตั้งอยู่ในชุมชนบ้านบางน้ำจืด ภายในท่าเทียบเรือแห่งใหม่นี้ มีสิ่งอำนวยความสะดวกมากมาย เช่น ร้านอาหาร ร้านขายของอาคารที่พักผู้โดยสารที่ทันสมัย

และเมื่อพิจารณาการส่งเสริมการท่องเที่ยวของเทศบาลตำบลคอนสติก ตลอดระยะเวลาอันกว่า 10 ปี คือการพัฒนาเส้นทางคมนาคมเพื่อเชื่อมต่อกับแหล่งท่องเที่ยว ด้วยการสัมพันธไมตรีเชิงลึก ต่อนายกเทศบาลตำบลคอนสติก ผู้นำชุมชน ตลอดจนประชาชนในชุมชนตำบลคอนสติก ทำให้ทราบว่า หากมองเพียงผิวเผินพื้นที่เทศบาลได้รับประโยชน์จากการพัฒนาครั้งนี้ ทั้งในแง่ของงบประมาณและรายได้ที่ดี จากนักท่องเที่ยว แต่ทว่าเมื่อได้ทราบข้อมูล ทำให้รู้ว่า การเปลี่ยนแปลงของวิถีชีวิตของคนในชุมชนตำบลคอนสติกที่สำคัญ คือ การขาดระบบการจัดการที่ดี จนทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงของชุมชนตำบลคอนสติกอย่างรวดเร็ว ซึ่งผลจากการเปลี่ยนแปลง ได้ส่งผลกระทบต่อวิถีชีวิตของประชาชนที่อาศัยอยู่ใกล้กับแหล่งท่องเที่ยว เช่น ปัญหาขยะ ปัญหาอุบัติเหตุจากช่วงเทศกาลการท่องเที่ยว ปัญหามลพิษทางเสียง และปัญหาที่ต้องรีบแก้ไขจากหน่วยงานที่มีส่วนเกี่ยวข้อง คือปัญหาที่ชาวประมงพื้นบ้าน ได้รวมตัวต่อต้านผู้ประกอบการท่าเทียบเรือเฟอร์รี่ ให้เลิกขุดลอกร่องน้ำ และทิ้งดินเลนลงทะเล จนส่งผลกระทบต่อเป็นลูกโซ่ ตั้งแต่ชาวประมงพื้นบ้าน ไปจนถึงประมงพาณิชย์ ที่สำคัญ กุ้ง หอย ปู ปลา ที่เคยชุกชุมอยู่ในบริเวณปากอ่าว หนีหายไปหมด ยิ่งไปกว่านั้น ยังส่งผลกระทบต่อการท่องเที่ยวชายหาด ที่เคยขาวสะอาดปัจจุบันหาดทรายมีสีดำ ดังนั้นหวังว่างานศึกษาวิจัยครั้งนี้ น่าจะเป็นข้อมูลที่สำคัญในการสร้างแนวทางป้องกันที่เหมาะสม ให้ประชาชนที่อาศัยอยู่ในตำบลคอนสติก จังหวัดสุราษฎร์ธานี

ปี 2557 – ปัจจุบัน	ผลกระทบต่อชาวประมง
ปี 2556	แหล่งท่องเที่ยวส่งผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม
ปี 2555	ชุมชนบ้านนางคำ พัฒนาแหล่งท่องเที่ยว
ปี 2554	การเข้ามาลงทุนของผู้ประกอบการพื้นที่แหล่งท่องเที่ยว
ปี 2553	จำนวนนักท่องเที่ยวเพิ่มขึ้นอย่างรวดเร็ว
ปี 2545	บริษัทซีทราน เฟอร์รี จำกัด เปิดบริการเรือข้ามไปยังเกาะสมุย
ปี 2544	ทำเรืออเนกประสงค์อำเภอคอนสัก
ปี 2543	จังหวัดสุราษฎร์ธานีจัดทำแผนยุทธศาสตร์พัฒนาการท่องเที่ยว
ปี 2543	เปิดตัวและต่อมาได้เปลี่ยนเป็น "Unseen Thailand" ททท. จัดการท่องเที่ยวทุกเดือน
ปี 2542	บริษัทราชา เฟอร์รี จำกัด เปิดบริการเรือข้ามไปยังเกาะสมุย
ปี 2541	เกาะสมุย เกาะพะงัน เกาะเต่า เป็นที่นิยมของนักท่องเที่ยว
ปี 2540	การประกาศปีการส่งเสริมการท่องเที่ยวไทย: Amazing Thailand

ภาพที่ 4.39 แสดงการเปลี่ยนแปลงของชุมชนจากการท่องเที่ยว

ดังนั้นจากข้อมูลสถานการณ์การเปลี่ยนแปลงจากการท่องเที่ยว ที่ส่งผลต่อวิถีชีวิตของคน ที่ผู้วิจัยได้รวบรวม และวิเคราะห์มาในการวิจัยครั้งนี้ ทำให้เห็นได้ว่าการพัฒนาและการส่งเสริมการท่องเที่ยว ที่ประชาชนยังขาดความรู้ ความเข้าใจ ต่อแนวทางการพัฒนาทั้ง จากยุทธศาสตร์การส่งเสริมการท่องเที่ยว และจากนโยบายการส่งเสริมการท่องเที่ยวของจังหวัดสุราษฎร์ธานี และเทศบาลตำบลคอนสักส่งผลต่อการเปลี่ยนแปลงของชุมชนอย่างรวดเร็ว จนก่อให้เกิดผลกระทบด้านลบในวิถีการดำเนินชีวิต วิถีทำกิน และวิถีแห่งวัฒนธรรม รวมทั้งเป็นการทำลายสิ่งแวดล้อม และระบบนิเวศทางทะเลของชุมชนตำบลคอนสักดังนั้นในหัวข้อต่อไปผู้วิจัยจึงได้รวบรวมข้อมูล และการวิเคราะห์ผลกระทบจากการเปลี่ยนแปลงของชุมชนตำบลคอนสัก

4.6 ผลกระทบจากการเปลี่ยนแปลงของชุมชน

เมื่อพิจารณาถึงสถานการณ์การเปลี่ยนแปลงของชุมชน อันเป็นผลสืบเนื่องมาจากการพัฒนาและการส่งเสริมการท่องเที่ยว ที่ก่อให้เกิดผลกระทบด้านลบในวิถีการดำเนินชีวิต และการทำลายสภาพแวดล้อม และระบบนิเวศทางทะเล โดยผู้วิจัยได้จำแนกผลกระทบของการเปลี่ยนแปลงชุมชนออกเป็น 3 ด้าน ได้แก่ผลกระทบด้านสังคม ผลกระทบด้านเศรษฐกิจ และผลกระทบด้านสิ่งแวดล้อม ซึ่งได้มีการอธิบายรายละเอียดดังต่อไปนี้

4.6.1 ผลกระทบด้านสังคม

จากการรวบรวมข้อมูลการสัมภาษณ์ นายกเทศบาลตำบลคอนสัก คณะผู้บริหาร และผู้นำชุมชนตำบลคอนสัก ทำให้ทราบว่า การมุ่งรักษาสภาพเดิมของสังคม เป็นเรื่องที่ทำทนาย ราวกับว่าเป็นสิ่งที่เกินฝันสำหรับสังคมไทยในปัจจุบัน เจกเช่นเดียวกับปัญหาทางสังคมในตำบลคอนสักที่มีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว จนแทบไม่หลงเหลือร่องรอยของความเป็นชุมชนที่เต็มไปด้วยความอุดมสมบูรณ์ทางทรัพยากรธรรมชาติ จนกล่าวไว้ในคำขวัญของตำบลคอนสักที่ว่า เขาชะ โกงเด่น สง่า แหล่งประมงล้ำค่า เทียบท่าเฟอร์รี่ น้ำตกสวยวิภาวดี บารมีหลวงพ่ोज้อย ผู้คนมากด้วยมิตรไมตรี ทั้งนี้ผู้สูงอายุท่านหนึ่งในชุมชน ได้อธิบายว่า ในอดีตผู้คนที่อาศัยอยู่ในตำบลคอนสักมีวิถีชีวิตแบบเรียบง่าย ด้วยการพึ่งพิงทรัพยากรที่มีอย่างอุดมสมบูรณ์ จนทำให้ตำบลคอนสักขึ้นชื่อว่าเป็นเมืองที่น่าอยู่ของจังหวัดสุราษฎร์ธานี แต่ในสถานการณ์ในปัจจุบัน ได้ทำให้วิถีชีวิตที่เรียบง่ายของคนในชุมชนตำบลคอนสัก แปรเปลี่ยนไปอย่างสิ้นเชิง ทั้งนี้เมื่อสอบถามถึงการเปลี่ยนแปลงไปทางสังคมต่อนายกเทศบาลตำบลคอนสัก ทำให้ทราบว่า การเปลี่ยนทางสังคมที่เห็นได้ชัดเจนคือการที่ประชาชนในชุมชนตำบลคอนสัก ปรับเปลี่ยนวิถีชีวิตการประกอบอาชีพ โดยในปัจจุบันชาวบ้านได้มุ่งเน้นเพียงรายได้ที่ดี โดยไม่คำนึงว่าอาชีพที่ตนเองทำนั้นได้เบียดเบียนคนอื่น เช่น การทำนากุ้ง ที่ต้องบุกรุกป่าชายเลน จึงทำให้เกิดการกระทบกระทั่งกันของคนในชุมชน โดยผู้วิจัยได้รวบรวมผลกระทบทางด้านสังคมที่เกิดขึ้นจากการเปลี่ยนแปลงของชุมชนไว้ดังต่อไปนี้

4.6.1.1 ผลกระทบของการรุกรานที่สาธารณประโยชน์

ด้วยการสัมภาษณ์ผู้สูงอายุหลายรายในชุมชน ต่างได้กล่าวตรงกันว่า เป็นเวลาช้านานที่คนในตำบลคอนสักมีที่อยู่อาศัย ประกอบกับมีแหล่งทำมาหากินที่สมบูรณ์ ทั้งแหล่งทำมาหากินทางทะเล และแหล่งทำมาหากินทางการเกษตร ซึ่งแล้วแต่ความถนัดของแต่ละครัวเรือนในการประกอบอาชีพหาเลี้ยงครอบครัว

แต่ทว่าเมื่อสอบถามถึงสถานการณ์ในปัจจุบัน จากการสัมภาษณ์ผู้นำชุมชน ทั้ง 4 ชุมชนในตำบลคอนสัก ทำให้ทราบว่า ในช่วงประมาณปี พ.ศ. 2548 จนถึงปัจจุบัน สถานการณ์การรุกค้ำพื้นที่สาธารณะประโยชน์เป็นปัญหาเร่งด่วนที่ต้องการรับการแก้ไข เนื่องจากกลุ่มนายทุนบางรายได้รุกค้ำพื้นที่ป่าชายเลนเพื่อทำนาุ้ง จนทำให้ระบบนิเวศทางทะเลมีความเปลี่ยนแปลงไป สอดคล้องกับข้อมูลการสัมภาษณ์กำนันตำบลคอนสัก ที่ได้ให้ความคิดเห็นเกี่ยวกับการรุกค้ำพื้นที่สาธารณะประโยชน์ โดยได้อธิบายว่า การรุกค้ำพื้นที่บริเวณชายหาด ของนักลงทุนจากต่างถิ่น เพื่อเข้าสร้างเป็นที่พัก สร้างรีสอร์ท และสร้างร้านอาหาร จนทำให้ชาวบ้านที่มีที่อยู่อาศัย ในบริเวณพื้นที่ชายหาด ต้องขายที่ดินให้กับนักลงทุน ทั้งนี้เมื่อสอบถามถึงการเข้ามาของนักลงทุนในพื้นที่ที่เกิดจากสาเหตุอะไร ทำให้ทราบว่า นักลงทุนบางส่วนมาจากนักการเมืองในระดับท้องถิ่น บางส่วนก็มาจากเครือข่ายของข้าราชการในพื้นที่ และบางส่วนก็มาจากเครือข่ายนักการเมืองระดับชาติ เป็นต้น

สอดคล้องกับปัญหาอีกประการหนึ่งที่สำคัญคือในตำบลคอนสัก คือปัญหาประชากรแฝงที่ค่อนข้างสูง จากการที่ผู้วิจัยได้ร่วมในเวทีการจัดทำแผนยุทธศาสตร์การพัฒนาเทศบาลคอนสัก ทำให้ได้ทราบว่า ปัญหาประชากรแฝง เกิดจากประชาชนบางส่วนได้เข้ามาจับจองที่ดินสาธารณะ เพื่อใช้ปลูกสร้างเป็นที่พักอาศัย ก่อให้เกิดปัญหาต่างๆตามมามากมายเช่น การไปทำลายพื้นที่ป่าไม้ของชุมชน การไปทำลายพื้นที่ป่าชายเลนอย่างรู้เท่าไม่ถึงการณ์ และสืบเนื่องถึงการทิ้งขยะ และสิ่งปฏิกูลที่เกิดจากครัวเรือน ลงในทะเล จนส่งผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม และระบบนิเวศทางทะเล ตลอดจนการเข้ามาครอบครองพื้นที่ของกลุ่มผู้มีอิทธิพล และกลุ่มนักลงทุนทั้งชาวไทยและชาวต่างประเทศ ได้เข้ามาแสวงหาผลประโยชน์จากการรุกค้ำที่ดินสาธารณะ ดังกรณีเดียวกันที่เกิดขึ้นบนพื้นที่เกาะสมุย และหลายพื้นที่ของจังหวัดสุราษฎร์ธานี

4.6.1.2 ผลกระทบของการขาดที่อยู่อาศัย

สำหรับปัญหาการขาดที่อยู่อาศัยของคนในชุมชนผู้วิจัยได้สัมภาษณ์รองนายกเทศบาลตำบลคอนสัก ทำให้ทราบว่า การขาดที่อยู่อาศัยของคนในตำบลคอนสัก เป็นผลสืบเนื่องจากจำนวนครัวเรือนที่มีเพิ่มขึ้นอย่างรวดเร็ว โดยมีคนนอกพื้นที่เข้ามาอยู่อาศัยในตำบลคอนสักอย่างต่อเนื่อง ทั้งมาจากจังหวัดที่อยู่ใกล้เคียงเช่น จังหวัดชุมพร จังหวัดนครศรีธรรมราช และบางส่วนย้ายมาจากอำเภอเมืองสุราษฎร์ธานี เข้ามาสร้างบ้านเรือนบริเวณชายฝั่งทะเล และยังมีคนต่างชาติ เช่นประเทศเยอรมัน และสวีเดนเข้ามาสร้างที่อยู่อาศัยในชุมชนท่องเที่ยว ชุมชนนางกำ และชุมชนบางน้ำจืด รวมทั้งแรงงานต่างด้าวที่มีจำนวนมากในพื้นที่ตำบลคอนสัก จึงทำให้มีปัญหาเรื่องการขาดแคลนที่อยู่อาศัย และขาดพื้นที่ทำกินขึ้นในเทศบาลตำบลคอนสัก

ทั้งนี้ผู้วิจัยได้เข้าร่วมเวทีการจัดทำยุทธศาสตร์การพัฒนาเทศบาลตำบลคอนสัก และได้สัมภาษณ์เจ้าหน้าที่ฝ่ายทะเบียนอำเภอคอนสัก จังหวัดสุราษฎร์ธานี ซึ่งเจ้าหน้าที่ท่านนี้ได้อธิบาย

ว่า การขึ้นทะเบียนที่อยู่อาศัยของประชาชนที่อาศัยอยู่ในเทศบาลตำบลคอนสัก ข้อมูล ณ ธันวาคม พ.ศ. 2552 ถึง ธันวาคม พ.ศ. 2555 จากข้อมูล มีจำนวนประชากรในเขตเทศบาลตำบลคอนสักในปี พ.ศ.2552 มีจำนวนประชากรทั้งสิ้น 11,324 ราย และมีจำนวนครัวเรือนที่ขึ้นทะเบียนจำนวน 4,075 ครัวเรือน และในปี พ.ศ.2553 มีประชากรเพิ่มขึ้นเป็น จำนวน 11,384 ราย สอดคล้องกับจำนวน ครัวเรือนที่เพิ่มขึ้นเป็น 4,169 ครัวเรือน และในการขึ้นทะเบียนปี พ.ศ.2554 ผลการขึ้นทะเบียนก็ เป็นเช่นเดียวกับปีที่ผ่านมาคือ มีประชากรเพิ่มขึ้นเป็นจำนวน 11,394 ราย และเช่นเดียวกันมีจำนวน ครัวเรือนเพิ่มขึ้นเป็น 4,237 ครัวเรือน โดยผลการขึ้นทะเบียนในปี พ.ศ.2555 ทำให้ทราบว่า มี จำนวนประชากรที่ลดน้อยลง คือมีประชากรที่ขึ้นทะเบียนทั้งสิ้นจำนวน 11,360 ราย ซึ่งแตกต่างจาก ปีที่ผ่านมาคือ มีจำนวนครัวเรือนเพิ่มขึ้น 4,307 ครัว โดยข้อมูลมีความสอดคล้องกับข้อมูลที่ได้จาก การสัมภาษณ์รองนายกเทศมณฑลตำบลคอนสัก ดังตารางที่ 4.9

ตารางที่ 4.9 แสดงจำนวนประชากรและจำนวนครัวเรือน ปี 2552-2555

ปี พ.ศ. ของการเก็บข้อมูล	จำนวนประชากร (ทั้งหมด)	จำนวนครัวเรือน (ทั้งหมด)
ปี พ.ศ. 2552	11,324 ราย	4,075 ครัวเรือน
ปี พ.ศ. 2553	11,384 ราย	4,169 ครัวเรือน
ปี พ.ศ. 2554	11,394 ราย	4,237 ครัวเรือน
ปี พ.ศ. 2555	11,360 ราย	4,307 ครัวเรือน

หมายเหตุ: สำนักทะเบียนกลาง กรมการปกครอง กระทรวงมหาดไทย

ข้อมูล ณ ธันวาคม พ.ศ. 2552 ถึง ธันวาคม พ.ศ. 2555

ทั้งนี้จากการวิเคราะห์ของผู้วิจัย เห็นได้ว่าการเพิ่มขึ้นของที่อยู่อาศัยส่งผลกระทบต่อพื้นที่ที่ใช้ทำกินมีลดลง ซึ่งพื้นที่ในเขตเทศบาลคอนสักบางส่วนเป็นที่ดินที่อยู่ในเขตป่าและมีพื้นที่ สาธารณะเช่นบริเวณชายทะเล และบริเวณป่าชายเลนทำให้ประชาชนไม่มีกรรมสิทธิ์ในที่ดินหลาย ครัวเรือนเกิดผลกระทบเนื่องในการทำธุรกรรมต่างๆของประชาชนขาดโอกาสในการประกอบ อาชีพสร้างงานสร้างรายได้ให้กับครอบครัวดังนั้นเมื่อพิจารณาจากข้างมูลข้างต้น เห็นได้ว่า สถานการณ์ที่จะก่อให้เกิดปัญหาต่อการดำเนินชีวิตของคนในเขตพื้นที่ตำบลคอนสัก คือปัญหาการ ขาดที่อยู่อาศัย

4.6.1.3 ผลกระทบต่อสถานการณ์ยาเสพติด

เพื่อแสดงให้เห็นถึงสภาพปัญหาทางสังคม ที่เกิดจากการกระทำของเด็กและเยาวชนที่เข้ามารุกรานความปลอดภัยของการดำเนินชีวิต และทรัพย์สิน เกิดปัญหาทั้งระบบครอบครัว ระบบชุมชน ระบบสังคม รวมถึงกระทบต่อความปลอดภัยของประเทศ คือสถานการณ์ยาเสพติด ซึ่งได้สะท้อนให้เห็นการแพร่ระบาดของยาเสพติดไว้ในภัยคุกคามของชุมชนข้างต้น จากการวิเคราะห์ของผู้วิจัย สามารถอธิบายได้ว่า ด้วยสภาพทางสังคมที่มีการเปลี่ยนแปลงไปอย่างรวดเร็ว ทั้งเส้นทางคมนาคมที่ทันสมัย โครงสร้างพื้นฐานสิ่งอำนวยความสะดวกที่ครบถ้วน และเทคโนโลยีการสื่อสารของประเทศที่เข้าสู่การเปลี่ยนผ่านที่สำคัญ คือการเปลี่ยนผ่านวิทยุโทรทัศน์จากระบบอนาล็อกสู่ระบบดิจิทัล การเปิดอิสระให้คนไทยสามารถใช้อินเทอร์เน็ตได้อย่างเสรี ทำให้เด็กไทยติดเกมส์ ติดเฟซบุ๊ก และติดไลน์ ลำดับต้นๆของโลก สอดคล้องกับการมุ่งสู่ตลาดแรงงานที่สูงของคนประเทศ จึงทำให้หลายครอบครัว ไม่มีเวลาให้กันและกัน ส่งผลให้เด็กขาดความอบอุ่นจากพ่อแม่ ซึ่งจากที่ได้กล่าวมาข้างต้นนั้น เป็นสาเหตุที่สำคัญที่ทำให้เด็กและเยาวชนมีความเสี่ยงต่อการติดยาเสพติด ซึ่งจากการสัมภาษณ์ประชาชนในตำบลคอนสักเทียบทุกคน ต่างให้ความคิดเห็นว่าปัญหาที่เป็นสถานการณ์ที่ผลกระทบต่อสังคมคือ ปัญหายาเสพติด ซึ่งเป็นปัญหาที่คุกคามการดำเนินชีวิต รวมถึงความปลอดภัยทั้งชีวิต และทรัพย์สินของคนที่ย้ายอยู่ในตำบลคอนสักมากที่สุด และรองลงมาคือปัญหาทางเศรษฐกิจในชุมชน

4.6.2 ผลกระทบด้านเศรษฐกิจ

เมื่อสอบถามถึงผลกระทบที่เกิดขึ้นเกี่ยวกับผลกระทบจากการท่องเที่ยวที่เกิดขึ้นกับเศรษฐกิจต่อคณะผู้บริหารเทศบาลตำบลคอนสัก โดยได้อธิบายอย่างน่าสนใจว่า การด่วนสรุปว่าสาเหตุที่ทำให้ประชาชนมีคุณภาพชีวิตที่ดีและมีความสุข เกิดจากความมั่นคงทางเศรษฐกิจ หากมองอย่างผิวเผินการเติบโตทางเศรษฐกิจของตำบลคอนสักที่มีอย่างต่อเนื่อง ทั้งมาจากผู้ประกอบการธุรกิจท่าเทียบเรือ ที่เข้ามาลงทุน สร้างท่าเทียบเรือที่ดีที่สุดในประเทศไทย เพื่อใช้ในการขนส่งนักท่องเที่ยวไปยังเกาะสมุย และเกาะพะงัน ทำให้คุณภาพชีวิตของคนที่ย้ายอยู่ในชุมชนดีขึ้น แต่หากมองอีกด้านหนึ่ง ก็พบว่า การเข้ามาของนักลงทุนบางรายได้หยิบฉวยโอกาส จากการเข้ามาประกอบธุรกิจทางการท่องเที่ยว ที่เข้ามาในตำบลคอนสัก โดยจากการลงพื้นที่เก็บข้อมูลของผู้วิจัยในพื้นที่ที่มีแหล่งท่องเที่ยวเช่นชุมชนนางกำ ชุมชนท้องอ่าว ชุมชนบางน้ำจืด และชุมชนเกาะแรตอาจจะกล่าวได้ว่าจุดอ่อนที่สำคัญของเศรษฐกิจในชุมชน คือปัญหาความเลื่อมล้ำทางรายได้ที่ค่อนข้างสูง และอีกประการหนึ่งคือการขาดการกระจายรายได้อย่างทั่วถึง

ทั้งนี้เพื่อขยายความเข้าใจให้ชัดเจนมากยิ่งขึ้น ผู้วิจัยจึงได้สัมภาษณ์ผู้ประกอบการด้านที่พักผู้ประกอบการด้านร้านอาหาร และผู้ประกอบการด้านการบริการกิจกรรมการท่องเที่ยว และสัมภาษณ์ประชาชนที่ย้ายอยู่ในพื้นที่ชุมชนท้องอ่าว ชุมชนเกาะแรต ชุมชนบางน้ำจืด และชุมชน

นางกำ อาจจะทำให้อาจเกิดสถานการณ์ที่ส่งผลกระทบต่อเศรษฐกิจ หากขาดแผนรองรับที่เหมาะสม ดังจะกล่าวต่อไปนี้

4.6.2.1 ผลกระทบต่อการว่างงานของประชาชนในชุมชน

จากการสัมภาษณ์ประชาชนที่อาศัยอยู่ในชุมชนทองอำวรายหนึ่ง ทำให้ทราบว่า ความวิตกกังวลของประชาชนในชุมชน ต่อรายได้ และความมั่นคงทางเศรษฐกิจ คือการว่างงานของวัยหนุ่มสาวที่เพิ่มจำนวนมากขึ้น จากการสัมภาษณ์ประชาชนที่ให้ข้อมูล ซึ่งอยู่ในช่วงที่ราคายางพาราคต่ำ และช่วงที่ชาวประมงชายฝั่งขาดรายได้ เนื่องจากเข้าสู่ฤดูมรสุม ช่วงปลายเดือนธันวาคม ถึง เดือนมกราคม ทำให้ทราบว่า เหตุผลที่สำคัญของการว่างงานคือ ผู้ประกอบการธุรกิจการท่องเที่ยว และธุรกิจขนาดใหญ่ในชุมชน ส่วนใหญ่จะเลือกแรงงานจากประเทศเพื่อนบ้าน เช่น แรงงานพม่า และแรงงานชาวกัมพูชา เนื่องจากมีค่าจ้างที่ถูกกว่าแรงงานชาวไทย จึงทำให้ในปัจจุบันเป็นปัญหาที่สะสมต่อเนื่อง

4.6.2.2 ผลกระทบต่อคุณภาพของแรงงาน

กล่าวได้ว่าปัญหาเรื่องผลกระทบต่อคุณภาพของแรงงาน มีความสอดคล้องระหว่างปัญหาการว่างของกลุ่มวัยทำงานในตำบลคอนสัก ซึ่งจากการสัมภาษณ์คณะผู้บริหารเทศบาลตำบลคอนสัก ได้อธิบายว่า การว่างงานของคนในชุมชนตำบลคอนสัก เป็นผลสืบเนื่องจากคุณภาพแรงงานในพื้นที่ ความเป็นจริงแล้วการเติบโตของการท่องเที่ยว ย่อมทำให้ความต้องการแรงงานด้านการบริการการท่องเที่ยวที่มากขึ้น แต่สำหรับการประกอบธุรกิจของผู้ประกอบการในชุมชนส่วนใหญ่จะเลือกแรงงานต่างด้าว หรือแรงงานจากภายนอกพื้นที่ที่มีค่าแรงต่ำมาเป็นลูกจ้าง ดังนั้นจึงทำให้เกิดการถ่วงเทแรงงานจากประเทศเพื่อนบ้าน เข้ามาทำงานในชุมชนที่เป็นแหล่งท่องเที่ยวมากขึ้น โดยอาจมีแรงงานส่วนหนึ่งที่ด้อยคุณภาพเข้ามาประกอบอาชีพ ด้วยค่าแรงที่ต่ำกว่าแรงงานคนไทยมาก จึงทำคนในชุมชนบางส่วนไม่มีงานทำ ซึ่งอาจก่อให้เกิดผลเสียต่อการท่องเที่ยวโดยรวม อีกทั้งยังต้องเสียค่าใช้จ่ายในการพัฒนาคุณภาพแรงงานมากขึ้น

4.6.2.3 ผลกระทบต่อราคาสินค้ากระทบต่อค่าครองชีพ

ในการสัมภาษณ์ประชาชนรายหนึ่งในชุมชนถึงผลกระทบต่อการค้าเงินชีวิต ในราคาสินค้าในปัจจุบัน ทำให้ทราบว่า สถานการณ์ราคาสินค้ามีการขยับตัวขึ้นอย่างต่อเนื่อง ส่งผลให้คนในตำบลคอนสัก ต้องแบกรับกับค่าครองชีพที่สูงไปด้วย และเมื่อสอบถามถึงค่าครองชีพที่มีค่อนข้างสูงในชุมชนตำบลคอนสัก ต่อนายกเทศบาลตำบลคอนสัก ได้อธิบายว่า นอกจากค่าครองชีพที่สูงที่กระทบต่อประชาชนที่อาศัยอยู่ในพื้นที่ตำบลคอนสักแล้ว ปัญหาอีกประการหนึ่งคือ ราคาที่ดินในชุมชนมีมูลค่าเพิ่มสูงขึ้น อันเนื่องจากการแย่งกันซื้อที่ดินที่มีทำเลเหมาะสมกับการทำธุรกิจทางการท่องเที่ยว ทั้งนี้ยังทำให้เกิดเงินเฟ้อสูงเพิ่มอีกมากขึ้น โดยเมื่อค่าครองชีพของชุมชน

เพิ่มขึ้นคนในชุมชนที่มีการท่องเที่ยวเกิดขึ้นย่อมทำให้ความต้องการสินค้าอุปโภคบริโภคมากขึ้น เพื่อตอบสนองความต้องการของนักท่องเที่ยว เป็นเหตุให้ผู้ประกอบการธุรกิจท่องเที่ยวถือโอกาส โกงราคาสินค้าและบริการท่องเที่ยวให้สูงขึ้น เกิดภาวะเงินเฟ้อขึ้นในชุมชน

4.6.2.4 ผลกระทบต่อการแข่งขันการค้าและการบริการ

เมื่อพิจารณาถึงสถานการณ์การแข่งขันการค้าและการบริการจากการสัมภาษณ์ผู้ประกอบการธุรกิจกิจกรรมทางการท่องเที่ยว คือ พ่อค้า แม่ค้า ที่ขายเครื่องดื่ม อาหารจำพวกบึงย่าง รวมทั้งร้านขายของที่ระลึกให้กับนักท่องเที่ยว อีกทั้งผู้ประกอบการร้านอาหารขนาดใหญ่ และผู้ประกอบการด้านที่พักในพื้นที่แหล่งท่องเที่ยวของตำบลคอนสัก ทำให้ทราบว่า การประกอบกิจการด้านการบริการนักท่องเที่ยวในชุมชนตำบลคอนสัก มีการแข่งขันกันสูง ซึ่งอาจจะเกิดจากผู้ประกอบการทางการท่องเที่ยว มีรายได้สูงสุดในช่วงฤดูกาลการท่องเที่ยว อาจส่งผลให้ผู้ประกอบการบางรายใช้วิธีการตัดราคา และบางรายยอมขาดทุนเพื่อให้ร้านของตัวเองมีนักท่องเที่ยวเข้ามาใช้บริการ ซึ่งในระยะยาวอาจจะเกิดปัญหาเรื่องกลไกตลาดเกิดขึ้นได้ ดังจากการสัมภาษณ์ผู้ประกอบการร้านอาหารรายหนึ่งที่ได้ประกอบธุรกิจร้านอาหารมากกว่า 10 ปีได้อธิบายว่า การแข่งขันของธุรกิจร้านอาหารในแหล่งท่องเที่ยวของตำบลคอนสัก มีการแข่งขันที่สูงมาก และหลายครั้ง มีปากเสียงกันระหว่างผู้ประกอบการ ซึ่งอาจจะเป็นเพราะเกิดจากนักท่องเที่ยวเพ่งนิยมท่องเที่ยวในตำบลคอนสัก ทำให้ผู้ประกอบการบางส่วนใช้วิธีการลดราคาเพื่อตัดหน้าคู่แข่ง ดังนั้นเมื่อปล่อยให้ปัญหานี้เกิดขึ้นเรื่อยๆ ผู้ประกอบการบางรายอาจจะขายของไม่ได้

4.6.2.5 สถานการณ์รายได้แปรผันเป็นฤดูกาล

การผลักดันให้ชุมชนเป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศแห่งใหม่ของจังหวัดสุราษฎร์ธานีเป็นเรื่องที่ผู้นำชุมชนได้กล่าวตรงกันคือ สามารถที่จะทำให้เกิดขึ้นได้ เนื่องจากพื้นที่ตำบลคอนสัก อาทิเช่น ชุมชนห้องอ่าว ชุมชนเกาะแรด ชุมชนบางน้ำจืด และชุมชนนางกำ มีศักยภาพในการผลักดันให้เกิดการท่องเที่ยว ทั้งด้วยศักยภาพความพร้อมของผู้นำชุมชน รวมถึงประชาชนในชุมชน และศักยภาพของทรัพยากรทางทะเลที่มีความเหมาะสม จึงทำให้เกิดเป็นแหล่งท่องเที่ยวขึ้นได้ แต่ทว่าปัญหาที่สำคัญเมื่อเกิดการท่องเที่ยวคือปัญหารายได้แปรผันไปตามฤดูกาล โดยจากการสัมภาษณ์กำนันตำบลคอนสัก ทำให้ทราบว่า ความวิตกกังวลใจคือ การจัดการกับปัญหาเรื่องรายได้แปรผันเป็นฤดูกาลแก่คนในชุมชนที่อยู่ในแหล่งการท่องเที่ยว ปัญหารายได้ที่ไม่สม่ำเสมอเกิดขึ้นตามฤดูกาลที่มีนักท่องเที่ยว โดยเฉพาะฤดูกาลท่องเที่ยวที่น้อย ก็จะมีรายได้จากการท่องเที่ยวที่น้อยลงด้วย เป็นสาเหตุให้คนในชุมชนไม่สามารถพึ่งพารายได้จากการท่องเที่ยวหลักได้ จึงมีความเสี่ยงสูง ปัญหาการว่างงานในช่วงฤดูกาลท่องเที่ยว

4.6.3 ผลกระทบด้านสิ่งแวดล้อม

เป็นธรรมดาที่บริเวณที่มีคนมารวมตัวกันเป็นจำนวนมาก ย่อมทำให้เกิดการทำลายสิ่งแวดล้อม ทั้งสภาพมลพิษที่มีอยู่ในอากาศ และอาจจะเกิดน้ำเสียจากการทิ้งขยะลงในทะเล ดังตัวอย่างของประเทศญี่ปุ่น ที่ได้มีการกำหนดจำนวนนักท่องเที่ยวที่จะเดินทางไปท่องเที่ยว เพื่อให้ให้นักท่องเที่ยวทำลายสิ่งแวดล้อมได้น้อยที่สุด และอีกประการหนึ่งคือการไม่ให้นักท่องเที่ยวไปทำลายอัตลักษณ์ความเป็นชุมชนที่ได้สะสมมาอย่างช้านานกล่าวได้ว่าสถานการณ์การเปลี่ยนแปลงทางสิ่งแวดล้อม เป็นปัญหาที่สำคัญมากของประชาชนที่อาศัยอยู่ใกล้กับแหล่งท่องเที่ยว จากการรวบรวมข้อมูล ทำให้ทราบว่า ชุมชนบางน้ำจืด ชุมชนนางคำ และชุมชนห้องอ่าว ได้รับผลกระทบจากสิ่งแวดล้อมที่เปลี่ยนแปลงไปอย่างรวดเร็ว จนทำให้หลายครอบครัวต้องปรับเปลี่ยนวิถีทำกินไปประกอบอาชีพอื่น ซึ่งน่าจะเสียดายภูมิปัญญาการทำประมงพื้นบ้าน ที่ได้มีสืบทอดกันมาหลายชั่วชีวิตกำลังจะหายไปจากการเปลี่ยนแปลงจากสิ่งแวดล้อม ที่เกิดจากธรรมชาติ และเกิดจากแหล่งที่ให้บริการนักท่องเที่ยว โดยผู้ศึกษาได้ทำการ สัมภาษณ์ผู้นำชุมชน และประชาชนผู้ที่อยู่อาศัยในพื้นที่ ซึ่งได้เจาะเน้น ไปยังผู้ที่อาศัยอยู่บริเวณชายฝั่งทะเล พบว่ามีสถานการณ์การเปลี่ยนแปลงของสิ่งแวดล้อมที่มีผลกระทบต่อวิถีชีวิตของคนที่อาศัยอยู่ในชุมชนดังจะกล่าวต่อไปนี้

4.6.3.1 ผลกระทบต่อสถานการณ์ขยะมูลฝอยและสิ่งปฏิกูล

สิ่งที่ประชาชนในชุมชนตำบลคอนสัก ควรมีความตระหนักถึงทั้งต่อการดำเนินชีวิต และต่อคุณภาพชีวิตของคนในชุมชน คือปัญหาขยะมูลฝอยและสิ่งปฏิกูลที่มาจากแหล่งที่ท่องเที่ยว และมาจากบ้านเรือนของประชาชน ดังนั้นผู้วิจัยจึงได้สัมภาษณ์คณะผู้บริหารเทศบาลตำบลคอนสัก และผู้นำชุมชน ต่อประเด็นปัญหาขยะในชุมชน ทำให้ทราบว่า ปัญหาขยะมูลฝอย และสิ่งปฏิกูลต่างๆ เริ่มก่อให้เกิดผลเสียให้กับสิ่งแวดล้อม เป็นปัญหาที่สำคัญอย่างยิ่งของประชาชนในชุมชนตำบลคอนสัก โดยจากการสัมภาษณ์ผู้บริหารเทศบาลตำบลคอนสัก ที่ได้เข้ามารับผิดชอบเรื่องการจัดการขยะ ได้อธิบายว่า ปัญหาขยะมูลฝอย และสิ่งปฏิกูลต่างๆ เกิดจากเทศบาลตำบลคอนสักได้ขยายการพัฒนาเส้นทางคมนาคม จนสามารถยกระดับเป็นเมืองแห่งการขนส่งที่มีศักยภาพสูงสุดของประเทศไทย ทั้งการขนส่งทางน้ำ และการขนส่งทางบก

ด้วยเหตุนี้สิ่งที่ตามมาคือ ขยะได้เพิ่มจำนวนมากขึ้นอย่างรวดเร็ว ทั้งจากครัวเรือนประชาชน และจากแหล่งต่าง ๆ โดยในการสำรวจข้อมูลที่มาของขยะ ในปี พ.ศ. 2557 จัดทำโดยเทศบาลตำบลคอนสัก โดยได้แยกที่มาของขยะออกเป็น 4 แหล่งที่มาด้วยคือ

- 1) ขยะที่มาจากครัวเรือนประชาชน
- 2) ขยะที่มาจากสถานประกอบการ เช่น แพลตา แพกิ้ง และแพปลา
- 3) ขยะที่มาจากท่าเรือเฟอร์รี่ ทั้ง 3 ท่า

4) ขยะที่มาจากแหล่งอื่นๆ

ผลจากการสำรวจพบว่า ขยะเกินกว่าครึ่งหนึ่ง ขยะมาจากท่าเทียบเรือเฟอร์รี่ ทั้ง 3 ท่าเทียบเรือ สูงถึงร้อยละ 62.05 รองลงมา ขยะมาจากครัวเรือนของประชาชน คิดเป็นร้อยละ 18.75 และลำดับ 3 ขยะมาจากสถานประกอบการแปปลา แพกุ้ง และ แปปลา คิดเป็นร้อยละ 15.20 และที่เหลือ ขยะมาจากแหล่งอื่นๆคิดเป็นร้อยละ 3.00 ดังตารางที่ 4.10

ตารางที่ 4.10 แสดงแหล่งที่มาของขยะในเขตเทศบาลตำบลคอนสัก

แหล่งที่มาของขยะ	ขยะจำนวน (ร้อยละ)
1. ขยะที่มาจากครัวเรือนประชาชน	18.75
2. ขยะที่มาจากสถานประกอบการ เช่นแปปลา แพกุ้ง และแปปลา	15.20
3. ขยะที่มาจากท่าเรือเฟอร์รี่ ทั้ง 2 ท่า	62.05
4. ขยะที่มาจากแหล่งอื่นๆ	3.00

แหล่งที่มา: เทศบาลตำบลคอนสัก, 2557, 2558.

ผลกระทบตามมาจากปัญหาการจัดการกับขยะ ผู้วิจัยได้สัมภาษณ์ผู้บริหารเทศบาลตำบลคอนสัก ที่ได้เข้ามารับผิดชอบเรื่องการจัดการขยะ ทำให้ทราบว่า เทศบาลตำบลคอนสักยังขาดอุปกรณ์ในการกำจัดขยะมูลฝอยและสิ่งปฏิกูลมีไม่เพียงพอรวมทั้งขยะยังไม่สามารถจัดการให้ได้รับมาตรฐานที่ดีซึ่งสถานที่กำจัดขยะมูลฝอยตั้งอยู่ในชุมชนบ้านท้องอ่าว

จากการสัมภาษณ์ผู้นำชุมชนบ้านท้องอ่าว ทำให้ทราบว่า ปัจจุบันคนที่อยู่อาศัยในชุมชนท้องอ่าว เริ่มมีปัญหาเกี่ยวกับขยะ คือขยะได้ส่งกลิ่นมารบกวนคนในชุมชน และในระยะยาวปัญหาขยะอาจจะส่งผลกระทบต่อสุขภาพอนามัยของประชาชนในชุมชนบ้านท้องอ่าว และบริเวณชุมชนใกล้เคียงได้ ดังภาพที่ 4.40

ภาพที่ 4.40 แสดงบ่อขยะที่ตั้งอยู่ในชุมชนบ้านท้องอ่าว

4.6.3.2 ผลกระทบต่อทางระบายน้ำทิ้งที่ไม่ได้มาตรฐานและเพียงพอ

และจากการสัมภาษณ์นายกเทศบาลตำบลคอนสัก เกี่ยวกับเรื่องความปลอดภัยของคนในชุมชนตำบลคอนสัก ทำให้ทราบว่า สถานการณ์ความเสี่ยงที่อาจทำอันตรายให้กับชีวิตและทรัพย์สินได้คือทางระบายน้ำทิ้งที่ไม่ได้มาตรฐานและเพียงพอตำบลคอนสักมีการขยายตัวของสถานประกอบการต่างๆเกิดขึ้นมากมาย รวมทั้งบ้านเรือนประชาชนที่มีอยู่อย่างหนาแน่นก่อให้เกิดปัญหาน้ำทิ้งจากสถานประกอบการและอาคารบ้านเรือนประชาชน

ทั้งนี้ในการเก็บข้อมูลของผู้วิจัย ในช่วงกลางเดือนธันวาคมพ.ศ. 2557 ที่ผ่านมา ทำให้ทราบว่า ถนนหลายสายในพื้นที่ชุมชนตำบลคอนสักยังไม่มีทางระบายน้ำ และในบางพื้นที่มีท่อระบายน้ำ แต่ท่อยังไม่ได้มาตรฐานทำให้เมื่อถึงฤดูฝนประชาชนหลายชุมชนต้องประสบปัญหาน้ำท่วมขังเนื่องจากการระบายน้ำไหลไม่ค่อยสะดวกและช่องทางระบายน้ำไม่เพียงพอจึงทำให้บ้านเรือนบางส่วนได้รับความเสียหายดังภาพที่ 4.41

ภาพที่ 4.41 แสดงน้ำท่วมขังช่วงฤดูมรสุม ตำบลคอนสัก

4.6.3.3 สถานการณ์มลภาวะ

อาจกล่าวได้ว่าในโลกมนุษย์ของเรามีปัญหาต่างๆ มากมาย แต่ปัญหาหนึ่งที่นับวันจะทวีความรุนแรงขึ้นทุกที คือปัญหามลภาวะเป็นพิษ ปัญหานี้เกิดจากการกระทำของมนุษย์เอง เช่น ปัญหาน้ำเสียจากโรงงานแล้วระบายลงในทะเล ปัญหาการปนเปื้อนน้ำมันที่ลอยอยู่ในทะเลแล้วไปเกาะอยู่ตามชายหาด ปัญหาอากาศเป็นพิษอันเนื่องมาจากน้ำมือของมนุษย์ทั้งสิ้น ซึ่งจากการสัมภาษณ์ผู้บริหารเทศบาลตำบลคอนสัก กำนันตำบลคอนสัก รวมทั้งผู้นำชุมชนตำบลคอนสัก ทำให้ทราบว่าตำบลคอนสักเป็นชุมชนเมืองที่มีขยายตัวอย่างรวดเร็ว สืบเนื่องจากการขยายตัวจากการท่องเที่ยวบนเกาะสมุย เกาะพะงัน เกาะเต่า และรวมถึงการขยายตัวทางการท่องเที่ยวของชุมชนตำบลคอนสัก ทำให้เกิดปัญหาด้านมลภาวะขึ้นตามมาในชุมชน เช่น

1) ปัญหาน้ำเสียซึ่งเกิดจากบ้านเรือนของประชาชนและน้ำเสียที่เกิดจากสถานประกอบการเช่นท่าเทียบเรือ บริษัทซีทรานเฟอร์รี่ จำกัด ท่าเทียบเรือ บริษัทราชาเฟอร์รี่ จำกัด ท่าเทียบเรือ เอนกประสงค์คอนสัก บริษัทซีออร์ส โรงงานแปปลา แปงูและการเกษตรเช่นการเลี้ยงกุ้งเป็นต้นซึ่งเป็นสาเหตุทำให้ประชาชนที่อาศัยอยู่ใกล้เคียงได้รับผลกระทบและเกิดปัญหาด้านสุขภาพ

2) ปัญหามลพิษทางเสียงและอากาศเกิดจากเสียงจากเครื่องยนต์สถานบริการและแหล่งบันเทิงต่างๆเช่นร้านอาหารร้านคาราโอเกะเรือยนต์รถยนต์ต่างๆ โรงงานอุตสาหกรรมและเป็นสาเหตุหนึ่งที่ทำให้ประชาชนที่อาศัยอยู่ใกล้เคียงได้รับผลกระทบและเกิดปัญหาด้านสุขภาพเช่นเดียวกัน

4.6.3.4 ผลกระทบต่อคลังชายฝั่งพังทลาย

สถานการณ์คลังชายฝั่งพังทลาย จากการสำรวจพื้นที่ และการสัมภาษณ์ผู้นำชุมชน โดยเฉพาะ ชุมชนบ้านท้องอ่าว ตลอดจนคนที่อาศัยอยู่ติดกับชายฝั่งทะเลของชุมชนท้องอ่าว เนื่องจากประสบกับชายฝั่งพังทลาย โดยผู้ศึกษาได้ลงไปเก็บข้อมูล ในปลายเดือนธันวาคม พ.ศ. 2557 ซึ่งเป็นช่วงมรสุม หรือที่คนในชุมชนเรียกว่า “พายุดีเปรสชันสอง ทำให้ทราบว่า ปัญหาคลังชายฝั่งพังทลายเกิดจาก 2 สาเหตุสำคัญคือ

1) เกิดจากปรากฏการณ์ตามธรรมชาติ เช่น ลมมรสุมและพายุทำให้เกิดคลื่นลมเคลื่อนเข้าปะทะชายฝั่ง ทำให้บริเวณอ่าวในชุมชนท้องอ่าวเกิดการพัดเอามวลทรายออกจากพื้นที่ชายฝั่งในช่วงเวลาหนึ่ง และจะพัดเอามวลทรายกลับมาในอีกช่วงเวลาหนึ่ง ซึ่งอาจจะทำให้มวลทรายที่ถูกพัดพาออกไปจากชายฝั่ง และมวลทรายที่ถูกพัดพาเข้ามานั้น ไม่สมดุลกัน และเมื่อน้ำขึ้นหรือน้ำลงทำให้การเคลื่อนตัวของตะกอนดินเลนและมวลทรายบริเวณชายฝั่ง จึงทำให้เกิดการกัดเซาะชายฝั่ง

2) เกิดจากการกระทำของมนุษย์ จากการสัมภาษณ์ชาวประมงรายหนึ่งในชุมชนท้องอ่าว ทำให้ทราบว่าชุมชนตำบลคอนสัก ได้มีการพัฒนาพื้นที่ชายฝั่งทะเลดังนั้นก็มึสิ่งก่อสร้างต่างๆ ในพื้นที่ชายฝั่งทะเลเป็นจำนวนมาก เช่น การสร้างแพปลา การสร้างเขื่อนกั้นน้ำทะเลเพื่อการทำร้านอาหาร บริเวณชายหาด การสร้างเส้นทางคมนาคมขนส่ง การก่อสร้างท่าเทียบเรือเฟอร์รี่ ซึ่งในตำบลคอนสัก มีท่าเทียบเรือขนาดใหญ่ถึง 3 ท่าเทียบเรือจึงเป็นปัจจัยที่สำคัญที่ส่งผลต่อการเปลี่ยนแปลงสภาพทางธรณีวิทยาของชายฝั่ง ทำให้สิ่งแวดล้อม และระบบนิเวศในบริเวณนั้น ขาดความสมดุลขึ้น และนำไปสู่การเกิดการกัดเซาะชายฝั่งได้ง่าย และอีกประการหนึ่งของปัญหา คือการบุกรุกพื้นที่ป่าชายเลนเพื่อทำเป็นแหล่งเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำในชุมชน เช่นการทำเป็นบ่อเลี้ยงกุ้ง ดังนั้นปัญหาที่ตามมาคือ การลดพื้นที่สำคัญการป้องกันกระแสนลม กระแสน้ำ ซึ่งชาวประมงท่านนี้ได้ยืนยันว่า รากของไม้ชายเลนเป็นสิ่งสำคัญที่จะช่วยดักตะกอนโคลนที่ฟุ้งกระจายให้ตกตะกอน ตลอดจนช่วยให้ดินเลนยึดรวมตัวกันทำให้ยากต่อการพังทลายอีกด้วย ดังนั้นในบริเวณที่มีการบุกรุกพื้นที่ป่าชายเลน จะสามารถเกิดปัญหาการกัดเซาะชายฝั่งได้ง่าย เช่นในชุมชนบ้านท้องอ่าวที่มีปัญหาคลังชายฝั่งพังทลาย ดังภาพที่ 4.42

ภาพที่ 4.42 แสดงสถานการณ์ตลิ่งชายฝั่งพังทลาย ตำบลคอนสัก

4.7 แนวทางป้องกันผลกระทบ

สำหรับแนวทางในการควบคุมผลกระทบทางลบจากกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยว ต่อการพัฒนาในเทศบาลตำบลคอนสัก อำเภอคอนสัก จังหวัดสุราษฎร์ธานี โดยใช้วิธีการจัดทำ แนวทางควบคุมผลกระทบ จากการรวบรวมข้อมูลจากผลที่ได้จากการศึกษา ทั้งนี้ผู้วิจัยได้เสนอ แนวควบคุมผลกระทบทางด้านลบที่เกิดจากกิจกรรมการท่องเที่ยว และได้นำข้อมูลที่ได้ ให้กับ นายกเทศบาลตำบลคอนสัก คณะผู้บริหารเทศบาล กำนันตำบลคอนสัก ผู้นำชุมชน ตลอดจน เจ้าหน้าที่ของเทศบาลตำบลคอนสัก เพื่อผู้เชี่ยวชาญเหล่านี้ได้ทำการตรวจสอบข้อมูล

โดยในการจัดทำแนวทางที่เหมาะสม และสอดคล้องกับบริบทชุมชน ต่อการควบคุม ผลกระทบทางลบจากกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยว เป็นวัตถุประสงค์ที่สำคัญ ของการศึกษา วิจัยครั้งนี้ โดยจากการปรับแก้ของผู้เชี่ยวชาญที่ได้กล่าวมาข้างต้น ซึ่งทางคณะผู้จัดทำแผน ยุทธศาสตร์การพัฒนาเทศบาลตำบลคอนสัก ได้นำข้อมูลผลการศึกษายบางส่วนไปผนวกใช้ได้กับ แผนพัฒนาท้องถิ่นของเทศบาลตำบลคอนสัก อำเภอคอนสัก จังหวัดสุราษฎร์ธานี ถือว่าเป็นเกียรติ แก่ผู้วิจัยอย่างยิ่ง

4.7.1 ปัญหาและผลกระทบ

ผลกระทบจากปัญหาต่างที่เกิดขึ้นย่อมส่งผลกระทบต่อการพัฒนาท้องถิ่นในทุกมิติการพัฒนาและมีผลกระทบโดยตรงต่อประชาชนที่อาศัยอยู่ในพื้นที่ตำบลคอนสัก โดยปัญหาต่างๆ ข้างต้นหากขาดแนวทางในการบริหารจัดการที่เหมาะสมกับชุมชนย่อมส่งผลกระทบต่อพัฒนา ซึ่งผู้ศึกษาวิจัยได้รวบรวมประเด็นสถานการณ์การเปลี่ยนแปลงจากการท่องเที่ยวที่ส่งผลกระทบต่อวิถีชีวิตของคนในตำบลคอนสัก อำเภอสัก จังหวัดสุราษฎร์ธานี กล่าวโดยสรุปได้ดังต่อไปนี้

4.7.1.1 ผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม

ผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม เป็นปัญหาที่สำคัญมากของประชาชนที่อาศัยอยู่ใกล้กับแหล่งท่องเที่ยว จากการเก็บรวบรวมข้อมูล ทำให้ทราบว่า ชุมชนบางน้ำจืด ชุมชนนางกำ และชุมชนห้องอ่าว ได้รับผลกระทบจากสิ่งแวดล้อมที่เปลี่ยนแปลงไปอย่างรวดเร็ว จนทำให้หลายครอบครัวต้องปรับเปลี่ยนวิถีทำกินไปประกอบอาชีพอื่น ซึ่งนำเสียดายภูมิปัญญาการทำประมงพื้นบ้าน ที่มีการสืบทอดต่อกันมาหลายชั่วชีวิตกำลังจะหายไปจากการเปลี่ยนแปลงจากสิ่งแวดล้อม ที่เกิดจากธรรมชาติ และเกิดจากแหล่งที่ให้บริการนักท่องเที่ยว โดยผู้วิจัยได้ทำการ สัมภาษณ์ผู้นำชุมชน และประชาชนผู้ที่อยู่อาศัยในพื้นที่ ซึ่งได้เจาะเน้น ไปยังผู้ที่อาศัยอยู่บริเวณชายฝั่งทะเล พบว่ามีสถานการณ์การเปลี่ยนแปลงของสิ่งแวดล้อมที่มีผลกระทบต่อวิถีชีวิตของคน ที่อาศัยอยู่ในชุมชน 4 ประการที่สำคัญอันประกอบด้วย

- 1) ปัญหาขยะมูลฝอยและสิ่งปฏิกูล
- 2) ปัญหาตลิ่งชายฝั่งพังทลาย
- 3) ปัญหาทางระบายน้ำทิ้งที่ไม่ได้มาตรฐานและเพียงพอ
- 4) ปัญหาขาดการร่อนน้ำและทิ้งดินเลนลงทะเลของผู้ประกอบการธุรกิจการ

ท่องเที่ยว

4.7.1.2 ผลกระทบต่อเศรษฐกิจ

ในการสัมภาษณ์คณะผู้บริหารเทศบาลตำบลคอนสัก ทำให้ทราบว่า การเติบโตของเศรษฐกิจในตำบลคอนสักที่มีอย่างต่อเนื่อง ทั้งมาจากผู้ประกอบการธุรกิจทำเที่ยวเรือ ที่เข้ามาลงทุน สร้างท่าเทียบเรือที่ดีที่สุดในประเทศไทย เพื่อใช้ในการขนส่งนักท่องเที่ยวไปยังเกาะสมุย และเกาะพะงัน จุดอ่อนที่สำคัญของเศรษฐกิจในชุมชน คือความเลื่อมล้ำทางรายได้ที่ค่อนข้างสูง และอีกประการหนึ่งคือการขาดการกระจายรายได้อย่างทั่วถึง ทั้งนี้เพื่อขยายความเข้าใจที่ชัดเจนมากยิ่งขึ้น ผู้วิจัยจึงได้สัมภาษณ์ผู้ประกอบการด้านที่พัก ผู้ประกอบการด้านร้านอาหาร และผู้ประกอบการด้านการบริการกิจกรรมการท่องเที่ยว และสัมภาษณ์ประชาชนที่อาศัยอยู่ในพื้นที่ชุมชนบ้านห้องอ่าว ชุมชนบ้านเกาะแรด ชุมชนบ้านบางน้ำจืด และชุมชนบ้านนางกำ พบว่า อาจจะ

ก่อให้เกิดสถานการณ์ที่ส่งผลกระทบต่อเศรษฐกิจ หากขาดแผนรองรับที่เหมาะสมดังต่อไปนี้

- 1) ปัญหาการว่างงานของประชาชนในชุมชน
- 2) ปัญหาคุณภาพของแรงงาน
- 3) ปัญหาราคาสินค้ากระทบต่อค่าครองชีพ
- 4) ปัญหาการแข่งขันการค้าและการบริการ
- 5) ปัญหารายได้แปรผันเป็นฤดูกาล

4.7.1.3 ผลกระทบต่อสังคม

และสำหรับการรวบรวมข้อมูลการสัมภาษณ์ นายกเทศบาลตำบลคอนสัก คณะผู้บริหาร และผู้นำชุมชนตำบลคอนสัก ทำให้ทราบว่า การเปลี่ยนแปลงทางสังคมของตำบลคอนสัก มีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว จนอาจกล่าวได้ว่า แถบไม่หลงเหลือร่องรอยของความเป็นชุมชนที่เต็มไปด้วยความอุดมสมบูรณ์ทางทรัพยากรธรรมชาติ จนกล่าวไว้ในคำขวัญของตำบลคอนสักที่ว่า เขาชะ โกงเด่นสง่า แหล่งประมงล้ำค่า เทียบท่าเฟอร์รี่ น้ำตกสวยวิภาวดี บารมีหลวงพ่ोज้อย ผู้คนมากด้วยมิตรไมตรี ทั้งนี้ผู้สูงอายุท่านหนึ่งในชุมชน ได้อธิบายว่า ในอดีตผู้คนที่อาศัยอยู่ในตำบลคอนสักมีวิถีชีวิตแบบเรียบง่าย ด้วยการพึ่งพิงทรัพยากรที่มีอย่างอุดมสมบูรณ์ จนทำให้ตำบลคอนสักขึ้นชื่อว่าเป็นเมืองที่น่าอยู่ของจังหวัดสุราษฎร์ธานีแต่ในสถานการณ์ในปัจจุบันได้ทำให้วิถีชีวิตที่เรียบง่ายของคนในชุมชนตำบลคอนสัก แปรเปลี่ยนไปอย่างสิ้นเชิง ซึ่งทำให้เกิดผลกระทบต่อสังคมที่สำคัญ 5 ประการ คือ

- 1) ปัญหาการรुक้าที่สาธารณสุขประโยชน์
- 2) ปัญหาการขาดที่อยู่อาศัย
- 3) ปัญหาโรคติดต่อที่เกิดจากการท่องเที่ยว
- 4) ปัญหายาเสพติด
- 5) ปัญหาการแตกความสามัคคีของประชาชน

4.7.2 แนวทางการควบคุมผลผลกระทบที่เกิดขึ้นจากการท่องเที่ยว

ตารางที่ 4.11 ประเด็นปัญหาและแนวทางการควบคุมที่เหมาะสม

ผลกระทบ	ปัญหา	แนวทางการควบคุมที่เหมาะสม
ผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม	1. ปัญหาขยะมูลฝอยและสิ่งปฏิกูล	<p>1.1) สร้างความรู้ ความเข้าใจ และความตระหนัก ในผู้ประกอบการธุรกิจการท่องเที่ยว นักท่องเที่ยว และประชาชนที่อาศัยอยู่ในตำบลคอนสัก ต่อสภาพสถานการณ์ปัญหาขยะที่เกิดจากแหล่งท่องเที่ยว</p> <p>1.2) จัดทำมาตรการหรือแนวทางในการกำกับผู้ประกอบการธุรกิจการท่องเที่ยว ทั้งผู้ประกอบการทำเที่ยวเรือเฟอร์รี่ผู้ประกอบการโรงงานอุตสาหกรรม ผู้ประกอบการร้านอาหาร ผู้ประกอบการที่พัก โรงแรม รีสอร์ท โฮมสเตย์ และตลอดจนนักท่องเที่ยว หากมีการละเมิดควรมีโทษสูงสุด เช่น การพักใบประกอบการ</p> <p>1.3) สร้างความตระหนักให้กับประชาชน มีความรับผิดชอบในการจัดการกับปัญหาขยะที่เกิดจากภาคครัวเรือน</p>

ตารางที่ 4.12(ต่อ)

ผลกระทบ	ปัญหา	แนวทางการป้องกันที่เหมาะสม
		<p>1.5) ส่งเสริมให้มีการก่อสร้างศูนย์กำจัดขยะมูลฝอยที่ได้มาตรฐานและสามารถจัดการมูลฝอยได้อย่างมีประสิทธิภาพ</p> <p>1.6) ดำเนินการตามกฎหมายสำหรับผู้ทิ้งขยะไม่ถูกที่สร้างความสกปรกให้กับท้องถิ่น</p>
	<p>2. ปัญหาตลิ่งชายฝั่งพังทลาย</p>	<p>2.1) ก่อสร้างเขื่อนกันคลื่นในพื้นที่ชุมชนที่เป็นจุดอันตรายเช่น ชุมชนบ้านท้ออ่าวชุมชนบ้านเกาะแรต ชุมชนบ้านบางน้ำจืดและชุมชนบ้านนางกำเป็นต้น</p> <p>2.2) ส่งเสริมการปลูกป่าโกงกางหรือป่าสนเพื่อใช้เป็นแนวกันคลื่นหรือเป็นแนวกันลม</p> <p>2.3) ส่งเสริมการสร้างจิตสำนึกในการรักษาและการใช้ทรัพยากรต่อผู้ประกอบการธุรกิจการท่องเที่ยว และประชาชนในเขตเทศบาลตำบลคอนสักที่เหมาะสม</p>
	<p>3. ปัญหาทางระบายน้ำทิ้งที่ไม่ได้มาตรฐานและเพียงพอ</p>	<p>3.1) ควรมีการปรับปรุงถนนท่อระบายน้ำให้สามารถระบายน้ำได้อย่างมีประสิทธิภาพเช่นการวางระบบระบายน้ำให้สามารถเชื่อมโยงกันตามถนนให้สามารถระบายน้ำได้อย่างทันทั่วทั้งที่โดยเฉพาะหน้ามรสุม</p>

ตารางที่ 4.12(ต่อ)

ผลกระทบ	ปัญหา	แนวทางการป้องกันที่เหมาะสม
	<p>4. ปัญหาชุดลอร่องน้ำ และที่ดินเลนลงทะเลของผู้ประกอบการธุรกิจการท่องเที่ยว</p>	<p>3.2) ส่งเสริมให้มีแผนรองรับภัยพิบัติแก่ประชาชนในเขตเทศบาลตำบลคอนสักทุกปี</p> <p>3.3) ส่งเสริมการรับรู้ เข้าถึง เข้าใจ และสร้างความตระหนัก ต่อการรับมือกับน้ำท่วมช่วงฤดูมรสุม</p> <p>3.4) จัดทำมาตรการกำกับผู้ประกอบการ ธุรกิจการท่องเที่ยว ให้มีแนวทางการปลูกสร้างสถานประกอบการ ไม่ให้ขวางกั้นทางระบายน้ำ</p> <p>4.1) ควรมีการประสานความร่วมมือกับผู้ประกอบการให้มีการป้องกันปัญหาที่เกิดขึ้นกับชาวประมง</p> <p>4.2) ควรมีการศึกษาวิจัยผลกระทบที่เกิดขึ้นจากการชุดลอร่องน้ำ เนื่องจากในระยะยาวอาจจะส่งผลให้สัตว์น้ำบางชนิดสูญพันธุ์ไปได้</p> <p>4.3) ควรจัดให้มีเวที สร้างความเข้าใจ ต่อประเด็นปัญหาการชุดลอร่องน้ำและที่ดินเลนลงทะเลระหว่างผู้ประกอบการ หน่วยงานภาครัฐ เทศบาลตำบลคอนสักและชาวประมงพื้นบ้าน</p>
ผลกระทบต่อเศรษฐกิจ	1. ปัญหาการว่างงานของประชาชนในชุมชน	1.1) ส่งเสริมการจัดตั้งศูนย์ฝึกอาชีพ โดยอาจจะมีการประสานความร่วมมือกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในจังหวัดเช่น อบจ. หรือหน่วยงานของรัฐที่เกี่ยวข้อง

ตารางที่ 4.12(ต่อ)

ผลกระทบ	ปัญหา	แนวทางการป้องกันที่เหมาะสม
		<p>1.2) ส่งเสริมให้มีศูนย์จำหน่ายสินค้าผลิตภัณฑ์ชุมชนเพื่อให้ประชาชนได้นำสินค้าต่างๆ มาจำหน่ายสร้างงานสร้างรายได้เพิ่มมากขึ้น</p> <p>1.3) ส่งเสริมให้มีศูนย์อำนวยการจัดหางานในพื้นที่ โดยอาจจะใช้วิธีให้เทศบาลประสานหน่วยงานแรงงานจังหวัดหรือส่วนที่เกี่ยวข้องเป็นภาคีเครือข่ายร่วมดำเนินการเพื่อเป็นการแก้ไขปัญหาการว่างงานในพื้นที่</p> <p>1.4) ควรมีการประสานความร่วมมือกับผู้ประกอบการท่าเรือเฟอร์รี่ ให้ประชาชนนำสินค้า หรือของที่ระลึกไปขายยังพื้นที่ท่าเรือเฟอร์รี่ เพื่อเป็นการลดการว่างงานในพื้นที่</p>
	<p>2. ปัญหาคุณภาพของแรงงานและแรงงานต่างด้าว</p>	<p>2.1) พัฒนาคุณภาพแรงงานในชุมชนให้มีประสิทธิภาพ ด้วยการจัดอบรมให้แก่ผู้ที่สนใจในอาชีพที่มีความต้องการด้านแรงงาน</p> <p>2.2) ควรมีการขึ้นทะเบียนแรงงานคนไทย และแรงงานต่างด้าว</p> <p>2.3) จัดทำระบบจัดเก็บข้อมูลแรงงานที่มีมาตรฐาน เพื่อการพัฒนาแรงงานให้มีประสิทธิภาพ</p> <p>2.4) จัดทำโครงการอยู่อาศัยของคนต่างด้าวเพื่อป้องกันไม่ให้เกิดปัญหาอื่นๆ ที่อาจเกิดขึ้น โดยประสานการร่วมมือกับผู้ประกอบการต่างๆ ที่มีลูกจ้างคนต่างด้าว</p>

ตารางที่ 4.12(ต่อ)

ผลกระทบ	ปัญหา	แนวทางการป้องกันที่เหมาะสม
	<p>3. ปัญหาราคาสินค้า กระทบต่อค่าครองชีพ</p>	<p>2.5) จัดให้มีการประชุมแกนนำแรงงาน ต่างด้าวสร้างความเข้าใจเกี่ยวกับการอยู่ ร่วมในสังคมและสร้างการมีส่วนร่วมของ แรงงานต่างด้าวเพื่อให้เกิดความเป็น ระเบียบเรียบร้อย</p> <p>3.1) พัฒนาให้ประชาชนในเขตพื้นที่ เทศบาลตำบลดอนสัก มีการพึ่งตนเอง ด้วย นำแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียงไปใช้</p> <p>3.2) ส่งเสริมมีหน่วยงานที่รับผิดชอบ ด้านการกำหนดราคาสินค้าในชุมชน เนื่องจากราคาสินค้าในสถานที่ท่องเที่ยว จะมีราคาสูงกว่า ตลาดปกติ</p> <p>3.3) จัดทำระบบการร้องเรียน/การคุ้มครอง ผู้บริโภค ต่อราคาสินค้า ขึ้นในเทศบาล ตำบลดอนสัก</p>
	<p>4. ปัญหาการแข่งขัน การค้าและการบริการ</p>	<p>4.1) ส่งเสริมให้มีหน่วยงานกำกับดูแล ราคาสินค้าในชุมชน ให้เป็นมาตรฐาน เดียวกัน</p> <p>4.2) จัดทำฐานข้อมูลผู้ประกอบการ ธุรกิจให้บริการนักท่องเที่ยว เพื่อใช้ในการ จำแนกลักษณะประเภทกิจการ</p> <p>4.3) พัฒนาผู้ประกอบการธุรกิจบริการ การท่องเที่ยวให้มีมาตรฐานเดียวกัน</p>
	<p>5. ปัญหารายได้แปรผัน เป็นฤดูกาล</p>	<p>5.1) สร้างภาคีเครือข่ายร่วมกับ ผู้ประกอบการ การท่องเที่ยวในจังหวัด สุราษฎร์ธานี</p>

ตารางที่ 4.12(ต่อ)

ผลกระทบ	ปัญหา	แนวทางการป้องกันที่เหมาะสม
ผลกระทบต่อสังคม	1. ปัญหาการรुकกล้าที่ สาธารณสุขประโยชน์	<p>5.2) ส่งเสริมอาชีพเสริมให้กับประชาชนในชุมชน เพื่อลดปัญหาหารายได้ที่ไม่แน่นอนจากการท่องเที่ยว</p> <p>5.2) ส่งเสริมอาชีพเสริมให้กับประชาชนในชุมชน เพื่อลดปัญหาหารายได้ที่ไม่แน่นอนจากการท่องเที่ยว</p> <p>1.1) สร้างความรู้ ความเข้าใจ และความตระหนัก ต่อปัญหาที่เกิดขึ้นจากการรुकกล้าที่ดินสาธารณะประโยชน์</p> <p>1.2) สำรวจพื้นที่สาธารณะประโยชน์ที่มีการรुकกล้าที่ดินสาธารณะประโยชน์</p> <p>1.3) จัดทำกฏกติกาชุมชน ในการเข้าถึงพื้นที่สาธารณะ เพื่อใช้เป็นแนวทางการป้องกัน กลุ่มนักลงทุนที่เข้ามาแสวงหาผลประโยชน์จากที่ดินสาธารณะ</p>
	2. ปัญหาการขาดที่อยู่อาศัย	<p>2.1) ควรมีหน่วยงานที่รับผิดชอบ เช่น เทศบาลตำบลดอนสัก และหน่วยงานภาครัฐ จัดหาที่อยู่ที่เหมาะสมให้กับประชาชน</p>
	3. ปัญหาโรคติดต่อที่เกิดจากการท่องเที่ยว	<p>3.1) ส่งเสริมและสนับสนุนให้หอสม. แต่ละชุมชน มีหน่วยเคลื่อนที่เร็วในการป้องกันโรคติดต่อ</p> <p>3.2) สร้างเครือข่ายอาสาสมัครเกี่ยวกับการสาธารณสุขและอนามัยให้ครอบคลุมถึงระดับเยาวชน</p>

ตารางที่ 4.12(ต่อ)

ผลกระทบ	ปัญหา	แนวทางการป้องกันที่เหมาะสม
		<p>3.3) จัดทำกิจกรรมการรณรงค์การป้องกันโรคท้องถิ่นและโรคติดต่ออย่างต่อเนื่องและทันต่อเหตุการณ์</p> <p>3.4) จัดทำเอกสารเผยแพร่ให้ความรู้กับประชาชนให้ทั่วถึง</p>
	4. ปัญหายาเสพติด	<p>4.1) ควรจัดให้มีอาสาสมัคร พิตักษ์ยาเสพติดขึ้นในแต่ละชุมชน เพื่อลดปัญหาเสพติดในบุตรหลานของชุมชน</p> <p>4.2) จัดกิจกรรมต่างๆอันเกี่ยวเนื่องกับการป้องกันยาเสพติดและสอนให้เด็ก คิดทํางานเป็นกลุ่มเช่นการจัดการแข่งขันกีฬาต่างๆ</p>
	5. ปัญหาการแตกความสามัคคีของประชาชน	<p>5.1) ส่งเสริมให้ประชาชนทุกภาคส่วนมีส่วนร่วมในการพัฒนาพื้นที่เขตเทศบาล ตำบลคอนสัก เช่นการจัดให้มีเวทีการทำแผนพัฒนาชุมชน</p> <p>5.1) ส่งเสริมให้ประชาชนทุกภาคส่วนมีส่วนร่วมในการพัฒนาพื้นที่เขตเทศบาล ตำบลคอนสัก เช่นการจัดให้มีเวทีการทำแผนพัฒนาชุมชน</p> <p>5.2) ส่งเสริมสนับสนุนการสวัสดิการชุมชนเช่นการจัดตั้งกองทุนส่งเสริมการประกอบอาชีพการจัดตั้งร้านค้าสวัสดิการชุมชนเพื่อให้ประชาชนในชุมชนได้ร่วมคิด ร่วมกันทำงานสนับสนุนกองทุนสวัสดิการชุมชน เป็นต้น</p>

บทที่ 5

สรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การวิจัยเรื่องนี้ เป็นการศึกษาเกี่ยวกับการเปลี่ยนจากการท่องเที่ยว ที่ผลกระทบต่อการดำเนินชีวิตของคนในเขตเทศบาลตำบลคอนสัก อำเภอคอนสัก จังหวัดสุราษฎร์ธานี ซึ่งมีวัตถุประสงค์ในการศึกษาดังนี้

- 1) เพื่อศึกษาสถานการณ์การเปลี่ยนแปลงของการท่องเที่ยว ที่ส่งผลกระทบต่อวิถีชีวิตของประชาชนในเขตเทศบาลตำบลคอนสัก อำเภอคอนสัก จังหวัดสุราษฎร์ธานี
- 2) เพื่อศึกษาผลกระทบของการท่องเที่ยว ที่ส่งผลต่อการเปลี่ยนแปลงวิถีชีวิตการดำเนินชีวิตของประชาชน ในเขตเทศบาลตำบลคอนสัก อำเภอคอนสัก จังหวัดสุราษฎร์ธานี
- 3) เพื่อศึกษาแนวทางที่เหมาะสมสอดคล้องกับบริบทของชุมชน ในการควบคุมผลกระทบทางลบที่เกิดจากกิจกรรมการท่องเที่ยวของเทศบาลตำบลคอนสัก อำเภอคอนสัก จังหวัดสุราษฎร์ธานี

การศึกษาวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้ใช้แนวทางการวิจัยเชิงคุณภาพทำการรวบรวมข้อมูลด้วยวิธีการสัมภาษณ์แบบเจาะลึกกับผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (Key - Informants) ทั้งสิ้นจำนวน 18 คนในประเด็นต่างๆที่เกี่ยวข้องกับสถานการณ์การเปลี่ยนแปลงของชุมชน โดยผลจากการพัฒนาการท่องเที่ยว และการดำเนินธุรกิจการท่องเที่ยวของผู้ประกอบการ ก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงในชุมชน ส่งผลให้ชุมชนต้องอ่าวชุมชนเกาะเรต ชุมชนนางกำ และชุมชนบางน้ำจืด ได้รับผลกระทบจากการดำเนินของผู้ประกอบการธุรกิจการท่องเที่ยว ทั้งจากผลกระทบทางด้านเศรษฐกิจ ผลกระทบทางด้านสังคม และผลกระทบทางด้านสิ่งแวดล้อม ตามกรอบแนวคิดในการวิจัยที่ผู้วิจัยได้กำหนดไว้ โดยใช้วิธีการสังเกตแบบไม่มีส่วนร่วม (Non-participant Observation) ในบริบทของชุมชน วิถีชีวิต การทำมาหากิน ความเชื่อ ประเพณีและวัฒนธรรม ของชุมชนด้วยการเข้าไปสัมผัสวิถีชีวิตของคนในท้องถิ่นทั้งในวันธรรมดาและวันหยุดสุดสัปดาห์อีกทั้งได้เข้าไปสังเกตในช่วงเทศกาลท่องเที่ยว คือช่วงเดือน

พฤศจิกายน ปี พ.ศ. 2557 ถึงเดือนมกราคม ปี พ.ศ. 2558 เป็นช่วงที่มีนักท่องเที่ยวเดินทางมายังท่าเทียบเรือ บริษัท ราชานีเฟอริ จำกัด ท่าเทียบเรือ บริษัทซีทรานเฟอริ จำกัด และท่าเทียบเรือ เอนกประสงค์คอนสตรัค เพื่อเดินทางท่องเที่ยวยังเกาะสมุย เกาะพะงัน และเกาะเต่า รวมทั้งนักท่องเที่ยวในแหล่งท่องเที่ยวของชุมชนตำบลคอนสตรัค เช่น หาดนางกำ หาดท้องอ่าว ฯลฯ และหลังจากการเก็บข้อมูลได้ในระดับหนึ่งแล้วผู้ศึกษาจะทำการสังเคราะห์ข้อมูลที่ได้มานั้น โดยการทำความเข้าใจกับความหมายของประเด็นต่างๆแต่ละประเด็นและหาความเชื่อมโยงระหว่างประเด็นแล้วนำมาเปรียบเทียบกับแนวคิดทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง เพื่อช่วยให้ผลการวิเคราะห์อยู่ในกรอบและแนวทางที่ถูกต้อง

5.1 สรุปผลการศึกษา

สาเหตุที่สำคัญในการเปลี่ยนแปลงของชุมชนตำบลคอนสตรัค อันเป็นผลสืบเนื่องมาจากการพัฒนาและการส่งเสริมการท่องเที่ยว ก่อให้เกิดผลกระทบต่อวิถีการดำเนินชีวิต ตลอดจนการทำลายสภาพแวดล้อมของผู้ประกอบการธุรกิจการท่องเที่ยวทั้งนี้ผู้วิจัยได้เชื่อมโยงให้ถึงการพัฒนาส่งเสริมการท่องเที่ยวของประเทศไทย จากแคมเปญกระตุ้นการท่องเที่ยว การพัฒนาการท่องเที่ยวของจังหวัดสุราษฎร์ธานี และการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวที่สำคัญของจังหวัด คือเกาะสมุย เกาะพะงัน และเกาะเต่า รวมทั้งการปรับตัวของ ชุมชนท้องอ่าว ชุมชนบางน้ำจืด ชุมชนเกาะแรด และชุมชนนางกำ เพื่อให้เห็นถึงการดำเนินกิจกรรมการท่องเที่ยว ที่ส่งผลกระทบต่อการดำเนินชีวิตของคนในชุมชน โดยได้เริ่มต้นข้อมูลในปี พ.ศ. 2540 จนถึง ปัจจุบัน โดยในการสรุปผลการศึกษา ผู้วิจัยได้จำแนกออกเป็น 4 ประเด็น คือ 1) การส่งเสริมการท่องเที่ยวของประเทศไทย 2) การพัฒนาการท่องเที่ยวของจังหวัดสุราษฎร์ธานี 3) การปรับตัวของเทศบาลตำบลคอนสตรัค และ 4) ผลที่เกิดขึ้นต่อชุมชนตำบลคอนสตรัค เพื่อให้เห็นความเชื่อมโยงในผลการศึกษาครั้งนี้

5.1.1 ช่วงปีพ.ศ.2540

1) การส่งเสริมการท่องเที่ยวของประเทศไทย จากข้อมูลการส่งการท่องเที่ยว ในช่วง ปี พ.ศ. 2540 ทำให้สามารถสรุปได้ว่า ประเทศไทยได้มีการประกาศแคมเปญ Amazing Thailand ระหว่างปีพ.ศ. 2540 ถึงปี พ.ศ. 2541 โดยใช้การท่องเที่ยวเป็นเครื่องมือในการฟื้นฟูวิกฤติเศรษฐกิจต้มยำกุ้ง

2) การพัฒนาการท่องเที่ยวของจังหวัดสุราษฎร์ธานี ข้อมูลการพัฒนาการท่องเที่ยวของจังหวัดสุราษฎร์ธานี ในช่วงปี พ.ศ. 2540 สามารถสรุปได้ว่า จังหวัดมีการพัฒนาระบบขนส่งอย่างเป็นทางการ ด้วยการประกาศแผนพัฒนาการท่องเที่ยวขึ้นในปี พ.ศ. 2539 ถึงปี พ.ศ. 2542 ซึ่งเป็นแผนการพัฒนา 3 ปี เน้นการพัฒนาเส้นทางคมนาคม ทั้งทางบก ทางอากาศ ทางรถไฟ และทางน้ำ

3) การปรับตัวของเทศบาลตำบลคอนสักจากข้อมูลการพัฒนาของเทศบาลคอนสัก ทำให้สรุปได้ว่า ในช่วงปี พ.ศ. 2540 อำเภอคอนสักมีการพัฒนาเส้นทางระหว่าง อำเภอเมืองสุราษฎร์ธานี เชื่อมต่อมายัง ตำบลคอนสัก ซึ่งในช่วงนี้มีเหตุการณ์สำคัญคือการเข้ามาเจรจาของสร้างท่าเทียบเรือเฟอร์รี่ในเขตพื้นที่ตำบลคอนสัก

4) ผลที่เกิดขึ้นต่อชุมชนตำบลคอนสักจากผลการศึกษาครั้งนี้ ทำให้ทราบว่า ประชาชนในชุมชนตำบลคอนสัก มีเส้นทางคมนาคมที่สะดวกขึ้น ทำให้การขนส่งสินค้าทางทะเล และการขนส่งสินค้าทางการเกษตร เช่น ยางพารา สะดวกขึ้น ประชาชนจึงมีรายได้ค่อนข้างสูงในช่วงปี พ.ศ.2540

5.1.2 ช่วงปีพ.ศ.2541

1) การส่งเสริมการท่องเที่ยวของประเทศไทยจากข้อมูลการพัฒนาการท่องเที่ยวของประเทศไทย ในช่วงปี พ.ศ. 2541 สามารถสรุปได้ว่า ประเทศไทยได้มี การดำเนินแคมเปญ Amazing Thailand ต่อในปีที่ 2 เนื่องจากได้รับผลตอบรับที่ดีจากนักท่องเที่ยวทั้งชาวไทย และนักท่องเที่ยวชาวต่างประเทศทำให้ประเทศไทยมีรายได้จากการท่องเที่ยวสูง

2) การพัฒนาการท่องเที่ยวของจังหวัดสุราษฎร์ธานี สอดคล้องกับข้อมูลการพัฒนาการท่องเที่ยวของจังหวัดสุราษฎร์ธานี ในช่วงปี พ.ศ. 2541 ทำให้สรุปได้ว่า จังหวัดมีการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวที่สำคัญ เช่น การพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวบนเกาะสมุย และเกาะพะงัน ผลจากการพัฒนาในครั้งนี้ ทำให้มีกระแสความนิยมจากนักท่องเที่ยวเพิ่มมากขึ้นโดยในช่วงนี้การเดินทางเพื่อไปท่องเที่ยวยังเกาะสมุย และเกาะพะงัน ค่อนข้างลำบาก เนื่องจากมีเส้นทางคมนาคมค่อนข้างไกลซึ่งท่าเรือเทียบเฟอร์รี่ ในระยะแรกได้ตั้งอยู่ในพื้นที่ อำเภอขนอม จังหวัดนครศรีธรรมราช

3) การปรับตัวของเทศบาลตำบลคอนสัก ผลการศึกษากการเปลี่ยนแปลงของวิถีชุมชนตำบลคอนสัก ในช่วงปี พ.ศ. 2541 ทำให้สรุปได้ว่า เริ่มมีกลุ่มธุรกิจการขนส่งทางทะเลเข้ามาลงทุนในพื้นที่ชุมชนนางกำ ตำบลคอนสัก อำเภอคอนสัก จังหวัดสุราษฎร์ธานี ด้วยการสร้างท่าเทียบเรือเฟอร์รี่ เพื่อใช้ขนส่งผู้โดยสารไปยัง เกาะสมุยและเกาะพะงัน

4) ผลที่เกิดขึ้นต่อชุมชนตำบลคอนสัก จากผลการศึกษาข้อมูลผลที่เกิดจากการเปลี่ยนแปลงของชุมชนตำบลคอนสัก ในช่วงปี พ.ศ. 2541 ทำให้สรุปว่า ประชาชนที่อาศัยอยู่ในชุมชนมีรายได้ จากการประกอบอาชีพประมงชายฝั่ง ก่อนข้างสูงทั้งนี้เริ่มมีความเปลี่ยนแปลงในพื้นที่ คือเริ่มมีแรงงานในชุมชนบางส่วนเข้ามา เป็นแรงงานในท่าเรือเทียบเฟอร์รี่ ที่เพิ่งสร้างขึ้น

5.1.3 ช่วงปีพ.ศ.2542

1) การส่งเสริมการท่องเที่ยวของประเทศไทยข้อมูลจากการส่งเสริมพัฒนาการท่องเที่ยว ในช่วงปี พ.ศ. 2542 สามารถสรุปได้ว่า ประเทศไทยได้มีการดำเนินการแคมเปญ Amazing Thailand ต่อเป็นปีที่ 3 เนื่องด้วยอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวในประเทศไทย สามารถสร้างรายได้สูง ให้กับประเทศอย่างต่อเนื่อง

2) การพัฒนาการท่องเที่ยวของจังหวัดสุราษฎร์ธานี ผลการศึกษาค้นคว้าการพัฒนาการท่องเที่ยวของจังหวัดสุราษฎร์ธานี สามารถสรุปได้ว่า การพัฒนาการท่องเที่ยวของจังหวัด ในช่วงปี พ.ศ. 2542 คือการพัฒนาเส้นทางรถยนต์ระหว่างจังหวัดสุราษฎร์ธานีกับกรุงเทพมหานครและจังหวัดใกล้เคียงให้มีความสะดวกมากขึ้นมีการสร้างเส้นทางที่สำคัญคือทางหลวงแผ่นดินหมายเลข 41 แยกจากถนนเพชรเกษมที่จังหวัดชุมพรเข้าสู่จังหวัดสุราษฎร์ธานีต่อไปยังจังหวัดนครศรีธรรมราชและจังหวัดสงขลา

3) การปรับตัวของเทศบาลตำบลคอนสัก ข้อมูลผลการศึกษาการปรับตัวของเทศบาลตำบลคอนสัก เพื่อให้เกิดความสอดคล้องกับการพัฒนาการท่องเที่ยวของจังหวัดสุราษฎร์ธานี ทำให้สรุปได้ว่า เทศบาลตำบลคอนสัก ได้ดำเนินการเชื่อมต่อเส้นทางตั้งแต่ปี พ.ศ.2541 ส่งผลทำให้ชุมชนตำบลคอนสัก ได้พัฒนาเส้นทางคมนาคมทางรถยนต์ และในช่วงนี้ มีเหตุการณ์ที่สำคัญต่อการพัฒนาการท่องเที่ยวในชุมชนตำบลคอนสัก คือท่าเทียบเรือ บริษัทราชาเฟอร์รี่ จำกัด ได้เปิดให้บริการเรือข้ามฟากไปยังเกาะสมุย ในชุมชนชุมชนนางกำ ตำบลคอนสัก อำเภอคอนสัก จังหวัดสุราษฎร์ธานี

4) ผลที่เกิดขึ้นต่อชุมชนตำบลคอนสัก ข้อมูลผลการศึกษาการเปลี่ยนแปลงของชุมชนตำบลคอนสัก ต่อการพัฒนาเส้นทางคมนาคม และการเปิดให้บริการของ ท่าเทียบเรือ บริษัทราชาเฟอร์รี่ จำกัด ทำให้สรุปได้ว่า ประชาชนบางส่วนในชุมชน ได้หันไปประกอบอาชีพบริการนักท่องเที่ยว เช่น การตัดแปลงที่อยู่อาศัย ให้สามารถขายของให้กับนักท่องเที่ยวได้ ทั้งนี้เนื่องจากการขนส่งผู้โดยสารในช่วงนี้ยังดำเนินได้ไม่เต็มที่ ทำให้นักท่องเที่ยวบางส่วนต้องติดค้างอยู่ในตำบลคอนสัก

5.1.4 ช่วงปีพ.ศ.2543

1) การส่งเสริมการท่องเที่ยวของประเทศไทยข้อมูลการส่งเสริมการท่องเที่ยวของประเทศไทย ในช่วงปี พ.ศ. 2543 ทำให้สรุปได้ว่า รัฐบาลได้ประกาศแคมเปญ “Unseen Thailand” โดยการให้การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย ททท.จัดทำแผนประชาสัมพันธ์เชิงรุก ต่อการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยว ด้วยการจัดให้มี เทศกาลการท่องเที่ยวไทยได้ทุกเดือน

2) การพัฒนาการท่องเที่ยวของจังหวัดสุราษฎร์ธานีจากข้อมูลผลการศึกษาการพัฒนาการท่องเที่ยวของจังหวัดสุราษฎร์ธานี ในช่วงปี พ.ศ.2543 สามารถสรุปได้ว่า จังหวัด ได้มีนโยบายให้มีการเพิ่มศักยภาพทางการท่องเที่ยว ในแหล่งท่องเที่ยวที่สำคัญเช่น เกาะสมุย เกาะพะงัน และเกาะเต่า ทำให้แหล่งท่องเที่ยวดังกล่าว มีมาตรฐานเป็นแหล่งท่องเที่ยวทางทะเลที่ดีที่สุดของโลก ทั้งจังหวัดสุราษฎร์ธานีได้มีการประกาศให้เดือน พฤศจิกายน ถึงเดือน กุมภาพันธ์ เป็นเดือนแห่งการท่องเที่ยวชายทะเลสุราษฎร์ธานี เนื่องจากในช่วงดังกล่าวนี้ ทะเลมีความสวยงามมากที่สุดของปี จึงได้เรียกช่วงนี้ว่า ช่วง “High Season” สอดรับกับแคมเปญ “Unseen Thailand” ที่รัฐบาลได้ประกาศ

3) การปรับตัวของเทศบาลตำบลคอน จากข้อมูลผลการศึกษาการปรับตัวของเทศบาลตำบลคอนสัก ต่อการพัฒนาการท่องเที่ยวของจังหวัดสุราษฎร์ธานี ในช่วงปี พ.ศ.2543 ทำให้สรุปได้ว่าการท่องเที่ยวบนเกาะสมุย และเกาะพะงัน เป็นช่วงที่สามารถสร้างรายได้อย่างสูงให้กับจังหวัดสุราษฎร์ธานีผลจากการมีนักท่องเที่ยวในเกาะสมุย และเกาะพะงัน ส่งผลให้ประชาชนที่อาศัยอยู่ในตำบลคอนสัก มีรายได้จากการบริการนักท่องเที่ยวเพิ่มมากขึ้น จากการนำอาหารทะเล ทั้งอาหารสด และอาหารแห้งมาวางขายกับนักท่องเที่ยวที่เดินทางกลับจากการท่องเที่ยว

4) ผลที่เกิดขึ้นต่อชุมชนตำบลคอนสัก จากข้อมูลการศึกษาการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้น ต่อวิถีชีวิตและการดำเนินชีวิตของคนในชุมชนตำบลคอนสัก ในช่วงปี พ.ศ.2543 ทำให้สรุปได้ว่า

(1) เริ่มมีนักลงทุนเข้ามาลงทุน ในตำบลคอนสักเพิ่มมากขึ้น เช่นผู้ประกอบการด้านที่พัก

(2) ประชาชนมีรายได้ค่อนข้างสูง เนื่องจากชาวประมงชายฝั่งสามารถ หาสัตว์น้ำได้มาก และประกอบกับมีแหล่งขายที่ได้ราคาสูงจากนักท่องเที่ยว ซึ่งปกติชาวประมงพื้นบ้าน ได้ขายสัตว์น้ำที่จับมาได้ให้กับแพ ซึ่งราคาไม่ค่อยสูงมากนัก

(3) เริ่มมีการอพยพ ของคนในจังหวัดใกล้เคียงเข้ามาอยู่อาศัยในตำบลคอนสัก เช่น จากจังหวัดชุมพร นครศรีธรรมราช พัทลุง และเพชรบุรี

5.1.5 ช่วงปีพ.ศ.2544

1) การส่งเสริมการท่องเที่ยวของประเทศไทยจากข้อมูลการส่งเสริมการท่องเที่ยวของประเทศไทย ในช่วงปี พ.ศ. 2544 สามารถสรุปได้ว่า รัฐบาลให้ความสำคัญกับแหล่งที่ท่องเที่ยวทางทะเลอย่างมากโดยเฉพาะแหล่งท่องเที่ยวทางทะเลของ จังหวัดภูเก็ต และ จังหวัดสุราษฎร์ธานี คือ เกาะสมุย และเกาะพะงัน ด้วยการให้จังหวัดดังกล่าว จัดทำนโยบายการส่งเสริมการท่องเที่ยวทางทะเล เพื่อศักยภาพในการท่องเที่ยวทางทะเล ให้มีคุณภาพ(กรมการท่องเที่ยว, 2553)

2) การพัฒนาการท่องเที่ยวของจังหวัดสุราษฎร์ธานีจากการรวบรวมข้อมูลการพัฒนาการท่องเที่ยวของจังหวัดสุราษฎร์ธานี ในช่วงปี พ.ศ. 2544 สามารถสรุปได้ว่า

(1) จังหวัดสุราษฎร์ธานีได้พัฒนาถนนสาย 401 ที่มีเส้นทางหลักเชื่อมโยงจังหวัดในภูมิภาค เป็นถนน 4 ช่องทางจราจร และมีโครงข่ายมาตรฐานเชื่อมทุกพื้นที่อำเภอ

(2) ได้พัฒนาท่าอากาศยาน 2 แห่ง คือ ท่าอากาศยานสุราษฎร์ธานี และเกาะสมุย ให้มีเส้นทางบินเชื่อมโยงทั้งในประเทศและต่างประเทศ

(3) ได้จัดทำนโยบายให้สร้างท่าเรือเอนกประสงค์ขึ้นในอำเภอดอนสัก เพื่อเพิ่มศักยภาพในการขนส่งผู้โดยสารที่จะเดินทางไปท่องเที่ยวยังเกาะสมุย และเกาะพะงัน

3) การปรับตัวของเทศบาลตำบลดอน ผลการศึกษาการปรับตัวของเทศบาลตำบลดอนสัก เพื่อให้สอดคล้องกับแนวทางการพัฒนาการท่องเที่ยวของจังหวัดสุราษฎร์ธานี ในช่วงปี พ.ศ. 2544 ทำให้สรุปได้ว่า เทศบาลตำบลดอนสัก มีการสร้างท่าเทียบเรือเอนกประสงค์ตำบลดอนสัก ขึ้นที่ชุมชนทองไมล์ อำเภอดอนสัก จังหวัดสุราษฎร์ธานีใน พ.ศ. 2544

4) ผลที่เกิดขึ้นต่อชุมชนตำบลดอนสัก ดังนั้นผลการศึกษา การเปลี่ยนแปลงวิถีชีวิต ของคนในชุมชน ในช่วงปี พ.ศ. 2554 ทำให้สรุปได้ว่า

(1) การประกอบอาชีพประมงชายฝั่ง เริ่มประสบปัญหา ทรัพยากรทางทะเลในอ่าวดอนสักเริ่มหมดไป เช่น ปูม้า เนื่องจากมีลอบปูม้า แบบพับได้ เข้ามาจับปูม้าในอ่าวดอนสัก จึงทำให้ปูม้าเริ่มมีน้อยลงในอ่าวดอนสัก

(2) ชาวประมงพื้นบ้านบางส่วนหันไปประกอบอาชีพทำสวนยางพารา

(3) กลุ่มนายทุนเริ่มเข้ามารุกกล้าพื้นที่ป่าชายเลน เพื่อทำนากุ้ง

(4) ประชาชนที่เปิดร้านขายของชำเริ่มขายได้น้อยลง เนื่องจากท่าเรือเฟอร์รี่ มีการบริการ ทั้งการขายอาหาร เครื่องดื่ม ภายในท่าเรือ

5.1.6 ช่วงปีพ.ศ.2545

1) การส่งเสริมการท่องเที่ยวของประเทศไทยข้อมูลการพัฒนาการท่องเที่ยวของประเทศไทย ในช่วงปี พ.ศ. 2545 สามารถที่จะสรุปได้ว่า

(1) ประเทศไทยได้ดำเนินนโยบายการส่งเสริมการท่องเที่ยวทางทะเล จนทำให้ประสบความสำเร็จอย่างสูง เนื่องจากมีนักท่องเที่ยวทั้งชาวไทยและชาวต่างประเทศเพิ่มขึ้น

(2) จัดโครงการเที่ยวเมืองไทยไปได้ทุกเดือน

2) การพัฒนาการท่องเที่ยวของจังหวัดสุราษฎร์ธานีเมื่อพิจารณาจากรวบรวมข้อมูลการพัฒนาการท่องเที่ยวของจังหวัดสุราษฎร์ธานี ทำให้สรุปได้ว่า จังหวัดมีการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวอย่างต่อเนื่อง และในช่วงนี้ได้จัดทำแผนยุทธศาสตร์พัฒนาการท่องเที่ยวขึ้นในปี พ.ศ. 2545 ซึ่งเป็นแผนระยะยาว 5 ปี

3) การปรับตัวของเทศบาลตำบลคอน สอดคล้องกับผลการศึกษา การปรับตัวของเทศบาลตำบลคอนสัก ต่อการพัฒนาการท่องเที่ยวตามแผนยุทธศาสตร์พัฒนาการท่องเที่ยวจังหวัดสุราษฎร์ธานี ปี พ.ศ. 2545ทำให้สรุปได้ว่า

(1) ผู้บริหารเทศบาลตำบลคอนสัก มุ่งเน้นให้ชุมชนมีศักยภาพในระบบขนส่ง จึงได้มีการจัดทำแผนยุทธศาสตร์ท้องถิ่นในปี พ.ศ. 2545พร้อมทั้งได้ประกาศวิสัยทัศน์ คอนสัก ที่สำคัญคือเป็นศูนย์กลางแห่งการขนส่ง

(2) ท่าเทียบเรือ บริษัทซีทรานเฟอร์รี่ จำกัด ได้เปิดให้บริการเรือข้ามฝากไปยังพื้นที่เกาะสมุย ซึ่งถือว่าเป็นท่าเทียบเรือ ขนาดใหญ่แห่งที่ 3 ของชุมชนตำบลคอนสัก โดยท่าเทียบเรือ บริษัทซีทรานเฟอร์รี่ ตั้งอยู่ในชุมชนบางน้ำจืด

4) ผลที่เกิดขึ้นต่อชุมชนตำบลคอนสัก จากผลการศึกษการเปลี่ยนแปลงการดำเนินชีวิตของคนในชุมชนตำบลคอนสัก ต่อการพัฒนาการท่องเที่ยว ในปี พ.ศ. 2545 ทำให้สรุปได้ว่า

(1) กลุ่มนายทุนเริ่มเข้ามารุกกล้าพื้นที่ป่าชายเลน เพื่อทำนากุ้ง

(2) ชาวประมงพื้นบ้านมีรายได้น้อยลง เนื่องจากสัตว์น้ำมีน้อยลง ชาวประมงเริ่มไปประกอบอาชีพอื่นมากขึ้น

(3) กลุ่มนายทุนเริ่มซื้อที่ดินบริเวณริมชายหาด เนื่องจากชาวประมงหันไปประกอบอาชีพอื่น

(4) ที่ดินบริเวณริมชายหาด ในตำบลคอนสักราคาสูงขึ้น

5.1.7 ช่วงปีพ.ศ.2547

1) การส่งเสริมการท่องเที่ยวของประเทศไทยจากข้อมูลการพัฒนาการท่องเที่ยวของประเทศไทย ในช่วงปี พ.ศ. 2547 สามารถสรุปได้ว่า รัฐบาลได้ประกาศนโยบาย ร่วมกับการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย คือจัดโครงการวันเดียวเที่ยวสนุก และในโครงการนี้ ได้บูรณาการร่วมกับภาคธุรกิจสายการบินภายในประเทศ

2) การพัฒนาการท่องเที่ยวของจังหวัดสุราษฎร์ธานี สอดคล้องกับข้อมูลการพัฒนาการท่องเที่ยวจังหวัดสุราษฎร์ธานี ในช่วงปี พ.ศ. 2547 ทำให้สรุปได้ว่า จัดหวัดได้มีการ ประกาศแพ็คเกจการท่องเที่ยว บนเกาะสมุย เกาะพะงัน และเกาะเต่า ขึ้น ด้วยการลดราคาที่พัก และได้เพิ่มโปรแกรมการท่องเที่ยวให้มีหลากหลายมากขึ้น แต่มีราคาที่ประหยัด ซึ่งในการดำเนินการตามแพ็คเกจได้ร่วมกับภาคเอกชน ทั้งนี้เพื่อเป็นการกระตุ้นการท่องเที่ยว

3) การปรับตัวของเทศบาลตำบลคอน จากผลการศึกษารับตัวของเทศบาลตำบลคอน ให้สอดคล้องกับแนวทางการพัฒนาการท่องเที่ยวของจังหวัดสุราษฎร์ธานี ในช่วงปี พ.ศ. 2547 ทำให้สรุปได้ว่า เทศบาลตำบลคอนสัก มีการพัฒนาระบบการขนส่งทางทะเล ซึ่งในช่วงปี พ.ศ. 2547ทางเทศบาล ได้ทำการประชาสัมพันธ์ส่งเสริมการท่องเที่ยวอย่างต่อเนื่อง และเพิ่มเส้นทางเดินทางการท่องเที่ยวให้ครอบคลุมมากขึ้นคือ

เส้นทางที่ 1 ท่าเรือคอนสัก	ไปยัง	เกาะสมุย
เส้นทางที่ 2 ท่าเรือคอนสัก	ไปยัง	เกาะพะงัน
เส้นทางที่ 3 ท่าเรือคอนสัก	ไปยัง	หมู่เกาะอ่างทอง
เส้นทางที่ 4 ท่าเรือคอนสัก	ไปยัง	เกาะนกเกาะ
เส้นทางที่ 5 ท่าเรือคอนสัก	ไปยัง	เกาะเต่า

4) ผลที่เกิดขึ้นต่อชุมชนตำบลคอนสัก สอดคล้องกับผลการศึกษารับตัวของวิถีชีวิตของคนในชุมชนตำบลคอนสัก ที่ได้มีการพัฒนาการท่องเที่ยว ในช่วงปี พ.ศ. 2547 ทำให้สรุปได้ว่า

- (1) มีจำนวนนักท่องเที่ยวเพิ่มขึ้นอย่างรวดเร็วในตำบลคอนสัก
- (2) ชยะจากแหล่งท่องเที่ยวมีจำนวนเพิ่มขึ้นอย่างรวดเร็ว
- (3) เรือโดยสารมีเที่ยวเสริมเพื่อรองรับนักท่องเที่ยวเพิ่มขึ้น
- (4) ราคาสินค้าในชุมชนมีราคา สูงขึ้น
- (5) สัตว์น้ำทะเลมีจำนวนน้อยลง
- (6) มีการบุกรุกที่ดินสาธารณะประโยชน์ จากกลุ่มนายทุนภายนอกชุมชนมีเพิ่มขึ้น

5.1.8 ช่วงปีพ.ศ.2548

1) การส่งเสริมการท่องเที่ยวของประเทศไทยจากข้อมูลการพัฒนาการท่องเที่ยวของประเทศไทย ในช่วงปี พ.ศ. 2548 สามารถสรุปได้ว่า ในช่วงปลายปี พ.ศ.2547 ประเทศไทยได้เกิดภัยพิบัติทางธรรมชาติ คือเกิดเหตุการณ์สึนามิขึ้น ทำให้มีผู้เสียชีวิตเป็นจำนวนมาก ดังนั้นทำให้รัฐบาลได้มีการจัดแคมเปญที่มั่นคงมากขึ้นมาเพื่อฟื้นฟูสภาพจิตใจ และฟื้นฟูการท่องเที่ยวอีกครั้ง

2) การพัฒนาการท่องเที่ยวของจังหวัดสุราษฎร์ธานี ข้อมูลจากการพัฒนาการท่องเที่ยวของจังหวัดสุราษฎร์ธานี ในช่วงปี พ.ศ. 2548 ทำให้สรุปได้ว่า การพัฒนาแหล่งที่ท่องเที่ยวของจังหวัดได้มีการปรับแผนการท่องเที่ยวจากการกระตุ้นการท่องเที่ยว เป็นการพัฒนาระบบความปลอดภัยจากพิบัติเพิ่มมากขึ้น ส่งผลให้แหล่งที่ท่องเที่ยวทางธรรมชาติของจังหวัด ได้รับผลกระทบจากเหตุการณ์สึนามิ นักท่องเที่ยวทั้งชาวไทยและชาวต่างประเทศมีจำนวนลดลง

3) การปรับตัวของเทศบาลตำบลคอน ผลจากการศึกษาการปรับตัวของเทศบาลตำบลคอนสัก ในการพัฒนาการท่องเที่ยวในช่วงปี พ.ศ. 2548 สามารถสรุปได้ว่าการพัฒนาการท่องเที่ยวของชุมชนตำบลคอนสัก ก็เป็นเช่นเดียวกับจังหวัดสุราษฎร์ธานี ซึ่งในช่วง ปี พ.ศ. 2548 ประชาชนในชุมชนที่ได้ประกอบอาชีพประมงชายฝั่งและเจ้าของแพปลา รวมทั้งผู้ที่ทำธุรกิจการท่องเที่ยว ได้หันไปทำอาชีพสวนยางพารามากขึ้น เนื่องจากในช่วงนั้น ราคายางพารามีราคาสูงขึ้น

4) ผลที่เกิดขึ้นต่อชุมชนตำบลคอนสัก สอดคล้องกับข้อมูลผลการศึกษาการเปลี่ยนแปลงทางด้านการทำมาหากินของคนในชุมชนตำบลคอนสัก ในช่วงปี พ.ศ. 2548 ทำให้สรุปได้ว่า

(1) อ่าวคอนสักมีสัตว์น้ำเพิ่มขึ้น และที่สำคัญ ได้มีฝูงปลาโลมา เข้ามาอยู่อาศัยจำนวนมาก

(2) การบุกกรุกพื้นที่สาธารณะยังมีเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง

5.1.9 ช่วงปีพ.ศ.2549

1) การส่งเสริมการท่องเที่ยวของประเทศไทยจากข้อมูลการส่งเสริมการท่องเที่ยวของประเทศไทย ในช่วงปี พ.ศ. 2549 ทำให้สรุปว่า รัฐบาลได้กระตุ้นการท่องเที่ยวอย่างต่อเนื่อง ด้วยการประกาศแคมเปญเที่ยวที่ไหนไม่สุขใจเท่าบ้านเรา

2) การพัฒนาการท่องเที่ยวของจังหวัดสุราษฎร์ธานี ข้อมูลการพัฒนาการท่องเที่ยวของจังหวัดสุราษฎร์ธานี ให้มีความสอดคล้องกับการพัฒนาการท่องเที่ยวของประเทศไทย ในช่วงปี พ.ศ.2549

สามารถสรุปได้ว่า การพัฒนาการท่องเที่ยวในจังหวัด เริ่มมีการพัฒนาหลากหลายมากขึ้น เช่น ได้มีการพัฒนาการท่องเที่ยวบริเวณเขื่อนเชี่ยวหลาน การท่องเที่ยวพุทธศาสนาและการท่องเที่ยวชุมชน เช่นในอำเภอพุมเรียง

3) การปรับตัวของเทศบาลตำบลคอน ผลการศึกษาการปรับตัวของเทศบาลตำบลคอน สัก ให้สอดคล้องกับการพัฒนาการท่องเที่ยวของจังหวัดสุราษฎร์ธานี ในช่วงปี พ.ศ. 2549 ทำให้สรุปได้ว่า

(1) เทศบาลตำบลคอนสัก ได้พัฒนาแหล่งที่ท่องเที่ยวทางธรรมชาติ ด้วยการเริ่มสร้างเส้นทางท่องเที่ยวชมปลาโลมาสีพู ขึ้นในอ่าวคอนสัก

(2) จัดทำแผนประชาสัมพันธ์การท่องเที่ยวขึ้นในปี พ.ศ. 2549- 2550

4) ผลที่เกิดขึ้นต่อชุมชนตำบลคอนสัก ผลการศึกษาการเปลี่ยนแปลงวิถีชีวิตของคนในชุมชน ตำบลคอนสัก ในการพัฒนาการท่องเที่ยวของเทศบาลตำบลคอนสัก ในช่วงปี พ.ศ. 2549 ทำให้สรุปได้ว่า

(1) นักท่องเที่ยวมีจำนวนเพิ่มขึ้น เนื่องจากค่าใช้จ่ายในชุมชนคอนสัก เมื่อเทียบกับเกาะสมุย มีค่าใช้จ่ายที่น้อยกว่าอย่างเห็นได้ชัดเจน

(2) ประชาชนจากภายนอกเริ่มเข้ามาประกอบอาชีพ รับจ้างจากแหล่งท่องเที่ยวเพิ่มขึ้น

(3) ที่อยู่อาศัยเริ่มมีไม่เพียงพอ

(4) เริ่มมีการบุกรุกพื้นที่สาธารณะชุมชน ทั้งคนภายในชุมชน และภายนอกชุมชน

5.1.10 ช่วงปีพ.ศ.2553

1) การส่งเสริมการท่องเที่ยวของประเทศไทยข้อมูลการพัฒนาการท่องเที่ยวของประเทศไทย ในช่วงปี พ.ศ. 2553 สามารถสรุปได้ว่า กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา ได้มีแผนพัฒนาการท่องเที่ยวที่ชัดเจน ด้วยการจัดทำแผนยุทธศาสตร์การท่องเที่ยว ปี พ.ศ.2553 ซึ่งเป็นแผน 3 ปี เพื่อกระตุ้นการท่องเที่ยวอีกครั้ง

2) การพัฒนาการท่องเที่ยวของจังหวัดสุราษฎร์ธานีข้อมูลการพัฒนาการท่องเที่ยวของจังหวัดสุราษฎร์ธานี มีความสอดคล้องกับแนวทางการพัฒนาการท่องเที่ยวของประเทศ ในช่วงปี พ.ศ. 2553 สามารถสรุปได้ว่า จังหวัดสุราษฎร์ธานีมีความพร้อมของ ในการพัฒนาเส้นทางคมนาคมอย่าง

ต่อเนื่อง และประกอบกับการมีแหล่งท่องเที่ยว และกิจกรรมการท่องเที่ยว ที่มีชื่อเสียงระดับโลก คือ กิจกรรมพุลมูลปาดี้ ที่เกาะพังัน สามารถสร้างรายได้ให้กับจังหวัดเป็นอย่างมาก ดังนั้นจังหวัด จึงได้จัดทำนโยบายการพัฒนาการท่องเที่ยวบนเกาะพังัน

3) การปรับตัวของเทศบาลตำบลคอน ผลการศึกษาการปรับตัวของเทศบาลตำบลคอน สัก ให้สอดคล้องกับแนวทางการพัฒนาการท่องเที่ยวของจังหวัดสุราษฎร์ธานี ทำให้สรุปว่า การพัฒนา กิจกรรมพุลมูลปาดี้ ของอำเภอเกาะพังัน ประสบความสำเร็จอย่างสูงโดยในการจัดกิจกรรมพุลมูล ปาดี้ ขึ้นในทุกเดือน ทำให้ผู้ประกอบการ ทำเทียบเรือ บริษัทราชาเฟอร์รี่ จำกัด ทำเทียบเรือ บริษัทชิทราน เฟอร์รี่ จำกัด และผู้ประกอบการ ทำเทียบเรือ เอนกประสงค์คอนสัก มีรายได้สูง จากการพัฒนาการท่องเที่ยวครั้งนี้ทั้งนี้เทศบาลตำบลคอนสัก ได้มีการพัฒนาหาดนางกำ เพื่อเป็นแหล่งท่องเที่ยวแห่งใหม่ ของจังหวัดสุราษฎร์ธานี

4) ผลที่เกิดขึ้นต่อชุมชนตำบลคอนสัก ผลการศึกษาการเปลี่ยนแปลงวิถีชีวิต ของคนใน ชุมชนตำบลคอนสัก ในการพัฒนาการท่องเที่ยวของเกาะพังัน และการพัฒนาชุมชนนางกำ ให้เป็น แหล่งท่องเที่ยว ในช่วงปี พ.ศ. 2553 ทำให้สรุปได้ว่า เริ่มส่งผลกระทบต่อชุมชน ดังนี้

- (1) ธุรกิจการท่องเที่ยวเริ่มมีมากขึ้น
- (2) เรือโดยสารวิ่งขนส่งนักท่องเที่ยวเพิ่มขึ้น
- (3) การจราจรในชุมชนแออัด
- (4) ขยะในชุมชนเพิ่มมากขึ้น
- (5) ราคาสินค้าในแหล่งท่องเที่ยวมีราคาสูงขึ้น
- (6) เริ่มมีปัญหาน้ำเน่าเสีย
- (7) กลุ่มนายทุนเข้ามาลงทุนในตำบลคอนสักมากขึ้น

5.1.11 ช่วงปีพ.ศ.2555

1) การส่งเสริมการท่องเที่ยวของประเทศไทยข้อมูลการพัฒนาการท่องเที่ยวของประเทศไทย ในช่วงปี พ.ศ. 2555 สามารถสรุปได้ว่า การท่องเที่ยวประเทศไทยกลับมาฟื้นตัวอีกครั้ง เริ่มมี นักท่องเที่ยว ชาวจีน และชาวรัสเซีย เพิ่มขึ้น

2) การพัฒนาการท่องเที่ยวของจังหวัดสุราษฎร์ธานีทั้งนี้เมื่อพิจารณาถึงข้อมูลการ พัฒนาการท่องเที่ยวของจังหวัดสุราษฎร์ธานี ในช่วงปี พ.ศ. 2555 ทำให้สรุปได้ว่า การขับเคลื่อนการ

พัฒนาการท่องเที่ยว เป็นไปตามแผนที่ได้วางไว้ มีนักท่องเที่ยวในจังหวัดสุราษฎร์ธานี เพิ่มมากขึ้นอย่างต่อเนื่อง

3) การปรับตัวของเทศบาลตำบลคอน ผลการศึกษาการปรับตัวของเทศบาลตำบลคอน สัก ในการพัฒนาการท่องเที่ยว ในช่วง ปี พ.ศ.2555 ทำให้สรุปได้ว่า เทศบาลคอนสัก ร่วมกับชุมชนนางกำ พัฒนาแหล่งท่องเที่ยวเชิงธรรมชาติ จนมีชื่อเสียง กลายเป็นสถานที่ท่องเที่ยวแห่งใหม่ของจังหวัดสุราษฎร์ธานี

4) ผลที่เกิดขึ้นต่อชุมชนตำบลคอนสัก ผลการศึกษาการเปลี่ยนแปลงวิถีชีวิต ของคนในชุมชนตำบลคอนสัก ในการพัฒนาการท่องเที่ยว ในช่วงปี พ.ศ. 2555 ทำให้สรุปได้ว่า การพัฒนาการท่องเที่ยวในช่วงนี้ ส่งผลกระทบต่อการค้าขายในชีวิตอย่างชัดเจน อันจะกล่าวต่อไปนี้

(1) ประชาชนที่ประกอบอาชีพทำสวนยาง เริ่มหันมาประกอบอาชีพประมงชายฝั่งเพิ่มขึ้น เนื่องจากยางพารามีราคาต่ำ

(2) เรือเฟอร์รี่ มีปัญหาไม่สามารถเข้ามาเทียบท่าได้ เนื่องจากน้ำตื้นเกินไป จึงจำเป็นต้องใช้วิธีขุดลอกดินเลน

(3) นักท่องเที่ยวบางส่วนทิ้งขยะลงในทะเล

(4) การบุกรุกดินที่สาธารณะมีอย่างต่อเนื่อง

5.1.12 ช่วงปีพ.ศ.2556

1) การส่งเสริมการท่องเที่ยวของประเทศไทยจากข้อมูลการพัฒนาการท่องเที่ยวของประเทศไทย ในช่วงปี พ.ศ. 2556 สามารถสรุปได้ว่า การพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวของรัฐบาลยังมีอย่างต่อเนื่อง แม้จะเกิดปัญหาทางการเมือง

2) การพัฒนาการท่องเที่ยวของจังหวัดสุราษฎร์ธานี ข้อมูลการพัฒนาการท่องเที่ยวของจังหวัดสุราษฎร์ธานี ทำให้สรุปได้ว่า จังหวัดได้มีการพัฒนาศักยภาพการรองรับนักท่องเที่ยว และความพร้อมของแหล่งท่องเที่ยว บนเกาะสมุย และเกาะพะงัน ทั้ง โรงแรม ที่พัก สถานที่ท่องเที่ยว ร้านอาหาร สิ่งอำนวยความสะดวกนักท่องเที่ยวต่างๆ มีอย่างครบครันดังนั้นในช่วง ปี พ.ศ. 2556 จังหวัดสุราษฎร์ธานี จึงได้มีการพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างต่อเนื่อง

3) การปรับตัวของเทศบาลตำบลคอน ผลการศึกษาการปรับตัวของเทศบาลตำบลคอน สัก ในการพัฒนาการท่องเที่ยว ในช่วงปี พ.ศ. 2556 ทำให้สรุปได้ว่า

(1) การพัฒนาการท่องเที่ยว ให้เป็นศูนย์กลางแห่งการขนส่งนักท่องเที่ยว ขับเคลื่อนอย่างต่อเนื่อง

(2) เกิดปัญหาระหว่างเทศบาลตำบลคอนสัก กับ ผู้ประกอบการ การทำเรือเฟอร์รี่ ในเรื่องการขาดการจัดการที่ดีของท่าเรือ เช่นปัญหาขยะปัญหาการขุดลอกดินเลน และปัญหาการปล่อยมลพิษลงท้องทะเล

4) ผลที่เกิดขึ้นต่อชุมชนตำบลคอนสัก ผลการศึกษาการเปลี่ยนแปลงของวิถีชีวิต ของคนในชุมชนตำบลคอนสัก จากการพัฒนาการท่องเที่ยว ในช่วงปี พ.ศ. 2556 ทำให้สรุปได้ว่า ชุมชนท่องเที่ยว อ่าว ชุมชนชนนังกา ชุมชนบางน้ำจืด ตลอดจนชุมชนที่มีพื้นที่ติดกับทะเลของตำบลคอนสัก ได้รับผลกระทบทางสิ่งแวดล้อม

5.1.13 ช่วงปีพ.ศ.2557-ปัจจุบัน

1) การส่งเสริมการท่องเที่ยวของประเทศไทยจากข้อมูลการพัฒนาการท่องเที่ยวของประเทศไทย ในช่วงปี พ.ศ. 2557 ถึง ปัจจุบัน สามารถสรุปได้ว่า รัฐบาลนำโดย พลเอกประยุทธ์จันทร์โอชา นายกรัฐมนตรี ได้มีการให้ความสำคัญกับการท่องเที่ยวเป็นอย่างมากและได้ประกาศให้ประเทศไทยเป็นปี ท่องเที่ยววิถีไทย เพื่อเสริมสร้างเศรษฐกิจชาติ

2) การพัฒนาการท่องเที่ยวของจังหวัดสุราษฎร์ธานี ข้อมูลการพัฒนาการท่องเที่ยวของจังหวัดสุราษฎร์ธานี ให้มีความสอดคล้องกับการพัฒนาการท่องเที่ยวของประเทศไทย ในช่วงปี พ.ศ. 2557 ถึงปัจจุบัน สามารถสรุปได้ว่า จังหวัดได้พัฒนาการท่องเที่ยว ตามนโยบายของรัฐบาล ด้วยการกระตุ้นการท่องเที่ยวจากแหล่งที่ท่องเที่ยวที่สำคัญของจังหวัด

3) การปรับตัวของเทศบาลตำบลคอน ผลการศึกษาการปรับตัวของเทศบาลตำบลคอนสัก ในการพัฒนาการท่องเที่ยว ในช่วงปี พ.ศ. 2557 จนถึงปัจจุบัน ทำให้สรุปได้ว่า เกิดการเปลี่ยนแปลงในการดำเนินชีวิต และการประกอบอาชีพ ดังนี้

(1) การดำเนินธุรกิจของผู้ประกอบการธุรกิจท่องเที่ยว ยังเป็นปัญหาต่อชุมชน ด้วยหาดทรายในชุมชน มีสีดำ ผลจากน้ำที่เน่าเสีย ทำให้สัตว์น้ำไม่สามารถอยู่อาศัยในอ่าวคอนสักได้

(2) เกิดการประท้วงของกลุ่มชาวประมงพื้นบ้าน

4) ผลที่เกิดขึ้นต่อชุมชนตำบลคอนสัก ผลการศึกษาการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นจากการพัฒนาและการส่งเสริมการท่องเที่ยว ในช่วงปี พ.ศ. 2557 จนถึงปัจจุบัน ทำให้สรุปได้ว่า การพัฒนาการท่องเที่ยว จากปี พ.ศ. 2540 จนถึงปี พ.ศ.2558 รวมระยะเวลา 18 ปี ได้ส่งผลกระทบต่อชุมชนท่องเที่ยว

ชุมชนชนนางกำ ชุมชนบางน้ำจืด ตลอดจนชุมชนที่มีพื้นที่ติดกับทะเลของตำบลคอนสัก เกิดปัญหาทางสิ่งแวดล้อมและระบบนิเวศของทะเล ทำให้ชาวประมงพื้นบ้านที่ได้ทำมาหากินกับทะเลมาอย่างยาวนาน ได้รับผลกระทบจากการพัฒนาการท่องเที่ยว ทั้งนี้ผู้วิจัยสรุปผลกระทบของการเปลี่ยนแปลงจากการท่องเที่ยวต่อวิถีชีวิตชุมชน

5.2 สรุปข้อค้นพบ

สำหรับข้อค้นพบในการศึกษา ผู้วิจัยได้จำแนกข้อค้นพบ ออกเป็น 2 ลักษณะ คือ ข้อค้นพบศักยภาพของชุมชน และข้อค้นพบสถานการณ์การเปลี่ยนแปลงที่เกิดจากการท่องเที่ยว ที่ส่งผลกระทบต่อวิถีชีวิตของคนในชุมชน กล่าวโดยสรุปได้ดังต่อไปนี้

5.2.1 สรุปข้อค้นพบศักยภาพของชุมชน

1) จุดแข็งที่สำคัญของชุมชน

(1) ผู้นำชุมชนทั้ง 12 ชุมชนในเทศบาลตำบลคอนสัก ซึ่งล้วนแล้วแต่เป็นคนในท้องถิ่นทั้งสิ้น จึงทำให้เข้าใจในบริบทของแต่ละพื้นที่ชุมชนได้อย่างเป็นระบบ และมีการบูรณาการร่วมกันทุกภาคส่วน สิ่งที่สำคัญในตัวผู้นำชุมชนคือ การมีวิสัยทัศน์ และมีความเสียสละที่สูง จึงทำให้ตำบลคอนสักสามารถพัฒนาไปได้อย่างรวดเร็ว

(2) ที่ตั้งของเทศบาลตำบลคอนสักเป็นเมืองท่าชายฝั่งทะเลตะวันออกเป็นเมืองที่เป็นประตูไปสู่แหล่งท่องเที่ยวทางค้ำทะเลอ่าวไทยเช่นเกาะสมุยเกาะพะงันอีกทั้งเป็นเมืองที่มีโครงสร้างการคมนาคมเชื่อมโยงเมืองท่าฝั่งทะเลอันดามันเช่นภูเก็ตระนองซึ่งสามารถพัฒนาเป็นเมืองท่ารองรับการพาณิชย์นาวี และขนถ่ายสินค้าได้เป็นอย่างดี

(3) ประชาชนส่วนใหญ่มีความผูกพันของผู้คนยังคงเหนียวแน่น มีช่วยเหลือแบ่งปันซึ่งกันและกัน และมีอริยาศัยที่พร้อมต้อนรับแขกต่างถิ่นผู้มาเยือน จึงถือได้ว่าเป็นจุดแข็งที่สำคัญของคนในตำบลคอนสัก

(4) ความพร้อมของประชนที่อาศัยอยู่ในเขตเทศบาลตำบลคอนสัก มีศักยภาพในการพัฒนาสูง เห็นได้จากการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ของชุมชนบ้านนางกำ

(5) ทรัพยากรทางธรรมชาติบริเวณท้องทะเลคอนสักมีอยู่อย่างหลากหลาย เช่น กุ้ง หอย ปู ปลา และฝูงปลาโลมา สีส้มพู

2) จุดอ่อนที่สำคัญของชุมชน

(1) มีความเสื่อมล้ำทางเศรษฐกิจสูง ซึ่งทำให้เกิดการแบ่งกลุ่มคนตามฐานะทางสังคม ก่อให้เกิดช่องว่างทางรายได้

(2) การประชาสัมพันธ์ข้อมูลข่าวสารในชุมชนไม่ทั่วถึง ดังตัวอย่างของชุมชนท่องเที่ยว เห็นได้จากการประชุมของชุมชนในแต่ละครั้ง มีประชาชนกลุ่มหนึ่งที่ไม่ได้รับข้อมูลข่าวสาร มีวงค่อนข้างจำกัดเนื่องจากนิยมใช้การประชาสัมพันธ์แบบปากต่อปาก

(3) ชยะที่มีปริมาณเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง ทั้งในครัวเรือน และที่มาจากแหล่งท่องเที่ยว โดยเฉพาะชุมชนบ้านบางน้ำจืดที่เป็นที่ตั้งของท่าเทียบเรือ บริษัทซีทราน เฟอร์รี่ จำกัด ซึ่งสิ่งที่ไม่อาจมองข้ามไปได้ คือชยะที่มาจากพลาสติก และสิ่งปฏิกูลบางส่วน ถูกทิ้งลงทะเล

(4) การแพร่ระบาดของยาเสพติดที่เกิดขึ้นอย่างรวดเร็ว สำหรับพื้นที่เทศบาลตำบลคอนสัก มีการแพร่ระบาดของยาเสพติดประเภท 4 กัญ 100 หรือน้ำกระท่อม ระบาดหนักในกลุ่มเด็กวัยรุ่น ซึ่งปัญหาอยู่ที่ว่าบางครอบครัวยอมรับพฤติกรรมการเสพยาเสพติดน้ำกระท่อม ดังนั้นสำหรับปัญหาเสพติด จึงเป็นปัญหาที่สำคัญต่ออนาคตของตำบลคอนสัก

(5) สัมพันธภาพของการใช้ชีวิตหลังการครองคู่ ในตำบลคอนสัก พบว่า เริ่มปรากฏปัญหาการหย่าร้างเพิ่มมากขึ้น

3) โอกาสที่สำคัญของชุมชน

(1) ตำบลคอนสัก เป็นแหล่งรองรับนักท่องเที่ยวที่จะเดินทางไปท่องเที่ยวยังเกาะสมุย เกาะพะงัน เกาะเต่า และหมู่เกาะอ่างทอง ซึ่งทำให้มีรายได้มาสู่ตำบลคอนสักจำนวนมากอย่างต่อเนื่องในทุกปี

(2) พื้นที่ของตำบลคอนสักและจังหวัดสุราษฎร์ธานีเป็นพื้นที่หลัก และอยู่ในโครงการที่สำคัญของประเทศคือ โครงการพัฒนาชายฝั่งทะเลภาคใต้และเป็นเส้นทางคมนาคมที่สำคัญในการเดินทางไปสถานที่ท่องเที่ยวระดับโลกทำให้เป็นโอกาสแห่งการพัฒนาที่สำคัญ โดยเฉพาะด้านเศรษฐกิจและการท่องเที่ยว

(3) การพัฒนาเส้นทางคมนาคมของตำบลคอนสักมีพัฒนาและก่อสร้างสถานีขนส่งผู้โดยสาร ทั้งทางบกและทางน้ำ ได้เป็นอย่างดีโดยเฉพาะการพัฒนาเส้นทางเชื่อมระบบขนส่งไปสู่พื้นที่ด้านตะวันตกของประเทศและพัฒนาเป็นศูนย์กลางด้านการพาณิชย์และการขนส่งทางทะเล

(4) การเปิดประชาคมเศรษฐกิจอาเซียนอาจจะส่งผลให้ธุรกิจการท่องเที่ยวในตำบลคอนสักเติบโตสูงขึ้น

(5) การเติบโตของการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ และการท่องเที่ยวทางทะเล เป็นที่นิยมของนักท่องเที่ยวชาวไทย และนักท่องเที่ยวจากต่างประเทศ

(6) การบริหารพัฒนาของสมาชิกเทศบาลตำบลคอนสัก มีประสิทธิภาพ

4) ภัยคุกคามที่สำคัญของชุมชน

(1) แรงงานต่างด้าว และคนต่างถิ่นมีจำนวนเพิ่มขึ้น ซึ่งอาจจะส่งผลต่อการขยายตัวของเมืองการอำนวยความสะดวกด้านสาธารณูปโภค สาธารณูปการ และอาจก่อให้เกิดปัญหาต่างๆ ภายในชุมชน เป็นต้นว่าปัญหาการจราจร ปัญหามลภาวะ ปัญหาขยะมูลฝอย ปัญหาการทำลายสิ่งแวดล้อม ปัญหาการประกอบอาชีพ และการกระจายรายได้

(2) ความไม่แน่นอนของพื้นที่ ที่ติดกับทะเล ซึ่งมีความเสี่ยงต่อการเกิดภัยธรรมชาติ อย่างเช่น วัตภัย อุทกภัย ฯลฯ บางส่วนของพื้นที่ตำบลคอนสัก มีลักษณะเป็นป่าลาดชันและเป็นภูเขาขนาดใหญ่ อาจก่อให้เกิดน้ำท่วมฉับพลัน ดินถล่ม และไฟป่าได้

(3) การขาดการจัดการที่ดีต่อทรัพยากรสิ่งแวดล้อม ของผู้ประกอบการทางธุรกิจการท่องเที่ยว

(4) การหลงใหลเข้ามาสู่พื้นที่ของกลุ่มทุน ที่เกิดจากความเขี้ยววนของรายได้ จนทำให้พื้นที่สาธารณะบางส่วนถูกทำลายไป และปัญหาอีกประการหนึ่งมาจาก ชาวบ้านทั้งในชุมชนและนอกชุมชน บุกรุกเข้าจับจองพื้นที่เพื่อใช้เป็นที่อยู่อาศัย แต่ปัญหาสำคัญในการบุกรุกพื้นที่สาธารณะคือ “ประชาชนในชุมชนขาดความตระหนักและหวงแหนต่อทรัพยากรธรรมชาติ”

(5) ประชาชนบางส่วนเกิดหนี้สินครัวเรือน ที่เกิดจากการกู้ยืมเงิน จากกองทุนสวัสดิการต่างๆ ที่มีอยู่ในชุมชน เช่นเงินกองทุนหมู่บ้าน รวมถึงการกู้เงินจากบริษัทเอกชน ที่ได้แพร่ขยายอย่างรวดเร็วในกลุ่มพนักงานบริษัท ซึ่งมีพนักงานจำนวนไม่น้อยมีหนี้สินกับธนาคาร และบริษัทสินเชื่อส่วนบุคคล

5.2.2 สรุปข้อค้นพบของผลกระทบที่เกิดจากการเปลี่ยนแปลงของชุมชน

1) ผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม

สำหรับเรื่องการเปลี่ยนแปลงจากการท่องเที่ยวที่ส่งผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม ลักษณะเช่นนี้ทำให้ประชาชนที่อาศัยอยู่ใกล้กับแหล่งท่องเที่ยว เช่นชุมชนบ้านบางน้ำจืด ชุมชนบ้านนางกำ ชุมชนบ้านท้องอ่าว และชุมชนบ้านนางกำ ได้รับผลกระทบจากสิ่งแวดล้อมที่เปลี่ยนแปลงไปอย่างรวดเร็ว จนทำให้หลายครอบครัวต้องปรับเปลี่ยนวิถีทำกิน ไปประกอบอาชีพอื่น ซึ่งน่าเสียดายภูมิปัญญา

การทำประมงพื้นบ้าน ที่ได้มีสืบทอดต่อกันมาหลายชั่วชีวิตกำลังจะหายไปจากการเปลี่ยนแปลงจากสิ่งแวดล้อม ที่เกิดจากธรรมชาติ และเกิดจากแหล่งที่ให้บริการนักท่องเที่ยว พบว่ามีสถานการณ์การเปลี่ยนแปลงของสิ่งแวดล้อมที่มีผลกระทบต่อวิถีชีวิตของคนที่อยู่อาศัยอยู่ในชุมชน 4 ประการที่สำคัญคือ

(1) ปัญหาขยะมูลฝอยและสิ่งปฏิกูลที่เกิดจากแหล่งรองรับนักท่องเที่ยว คือ บริษัทราชาเฟอร์รี่ จำกัด และบริษัทซีทราน เฟอร์รี่ จำกัด เริ่มก่อให้เกิดผลเสียให้กับสิ่งแวดล้อม ซึ่งถือได้ว่าเป็นปัญหาที่สำคัญอย่างยิ่งของของประชาชนทั้งปัญหาชุมชนเต็มไปด้วยขยะ ส่งผลกระทบเป็นลูกโซ่ทั้งปัญหามลพิษทางอากาศ ปัญหาการจัดการกับขยะ และปัญหาที่สำคัญคือ ขยะบางส่วนถูกทิ้งลงในทะเล ส่งผลให้ระบบนิเวศทางทะเลเปลี่ยนแปลงไปอย่างรวดเร็ว จนสัตว์น้ำบางชนิดไม่สามารถอาศัยอยู่ได้

(2) ปัญหาตลิ่งชายฝั่งพังทลาย ซึ่งจากการสำรวจ พบว่า ชุมชนบ้านท้องอ่าว ชุมชนบ้านบางน้ำจืด และชุมชนบ้านเกาะแรด ได้รับผลกระทบโดยตรง ทั้งในการคมนาคม และการดำเนินชีวิต จึงเป็นปัญหาเร่งด่วน ที่ต้องได้รับการแก้ไข

(3) ปัญหาทางระบายน้ำหรือมีแต่ยังไม่ได้มาตรฐานส่งผลให้ประชาชนหลายชุมชนต้องประสบปัญหาน้ำท่วมขังเนื่องจากการระบายน้ำไหลไม่ค่อยสะดวกและช่องทางระบายน้ำไม่เพียงพอจึงทำให้บ้านเรือนได้รับความเสียหาย

(4) ปัญหาขุดลอกร่องน้ำและทิ้งดินเลนลงทะเลของผู้ประกอบการธุรกิจการท่องเที่ยวส่งผลให้ชาวประมงพื้นบ้าน และประชาชนที่อยู่อาศัยอยู่ในตำบลคอนสัก ได้รับผลกระทบโดยตรง จึงเป็นปัญหาเร่งด่วน ที่ต้องได้รับการแก้ไข

2) ผลกระทบต่อเศรษฐกิจ

หากมองอย่างผิวเผินการเติบโตของเศรษฐกิจในตำบลคอนสักที่มีอย่างต่อเนื่อง ทั้งมาจากผู้ประกอบการธุรกิจท่าเทียบเรือ ที่เข้ามาลงทุน สร้างท่าเทียบเรือที่ดีที่สุดในประเทศไทย เพื่อใช้ในการขนส่งนักท่องเที่ยวไปยังเกาะสมุย และเกาะพะงัน โดยเฉพาะอย่างยิ่งหิบบวยโอกาส ที่เข้ามาในตำบลคอนสัก ด้วยการผลักดันชุมชนบ้านนางกำ ให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงระบบนิเวศ แห่งใหม่ของจังหวัดสุราษฎร์ธานี แต่ทว่าจุดอ่อนที่สำคัญของเศรษฐกิจในตำบลคอนสัก คือความเลื่อมล้ำทางรายได้ที่ค่อนข้างสูง และอีกประการหนึ่งคือการขาดการกระจายรายได้อย่างทั่วถึง ก่อให้เกิดสถานการณ์ที่ส่งผลกระทบด้านลบต่อเศรษฐกิจดังนี้

(1) ปัญหาคุณภาพของแรงงาน เกิดจากการถ่ายเทแรงงานจากประเทศเพื่อนบ้าน เข้ามาทำงานในชุมชนที่เป็นแหล่งท่องเที่ยว และอาจมีแรงงานส่วนหนึ่งที่ด้อยคุณภาพเข้ามาประกอบ

อาชีพ ด้วยค่าแรงที่ต่ำกว่าแรงงานคนไทยมากซึ่งคาดว่าเมื่อมีการเปิดประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน อาจจะมีการเคลื่อนย้ายมาของแรงงานจำนวนมาก ดังนั้นผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้อง ต้องมีการวางแผนที่ดีในการจัดการกับปัญหาที่จะเกิดขึ้น

(2) ปัญหาราคาสินค้าที่ขยับตัวขึ้นอย่างต่อเนื่อง ส่งผลให้ประชาชนที่อาศัยอยู่ในตำบลคอนสัก ต้องแบกรับกับค่าครองชีพที่สูงไปด้วย และนอกจากนี้ยังทำให้ราคาที่ดินในชุมชนเพิ่มขึ้น เพราะมีการแย่งกันซื้อที่ดินที่มีทำเลเหมาะสมกับการทำธุรกิจสืบเนื่องกับการท่องเที่ยว

(3) ปัญหาการแข่งขันการค้าและการบริการซึ่งจากการเก็บข้อมูล พบว่า มีการแข่งขันกันสูง เนื่องด้วยผู้ประกอบการทั้งหลายมีรายได้สูงสุดในช่วงฤดูการท่องเที่ยว ทำให้มีผู้ประกอบการบางรายใช้วิธีการตัดราคา และบางรายยอมขาดทุนเพื่อให้ร้านของตัวเองมีนักท่องเที่ยวเข้ามาใช้บริการ

(4) ปัญหารายได้แปรผันเป็นฤดูกาล ส่งผลให้ประชาชนที่อาศัย และผู้ประกอบการธุรกิจการท่องเที่ยว ประสบปัญหารายได้ที่ไม่สม่ำเสมอเกิดขึ้นตามฤดูกาลที่มีนักท่องเที่ยว โดยเฉพาะฤดูกาลท่องเที่ยวที่น้อย ก็จะมียาได้จากนักท่องเที่ยวที่น้อยลงด้วย เป็นสาเหตุให้คนในชุมชนไม่สามารถพึ่งพารายได้จากนักท่องเที่ยวหลักได้ จึงมีความเสี่ยงสูง ปัญหาการว่างงานในช่วงฤดูกาลท่องเที่ยว

(5) ปัญหาการว่างงานของวัยหนุ่มสาวที่เพิ่มจำนวนมากขึ้นทำให้วัยรุ่นในชุมชนบางส่วนไปทำงานยังเกาะสมุย และกรุงเทพมหานคร ก่อให้เกิดการทิ้งถิ่นฐาน

3) ผลกระทบต่อสังคม

กล่าวได้ว่าตำบลคอนสักที่มีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว จนแทบไม่หลงเหลือร่องรอยของความเป็นชุมชนที่เต็มไปด้วยความอุดมสมบูรณ์ทางทรัพยากรธรรมชาติ ซึ่งในอดีตผู้คนที่นี่อาศัยอยู่ในตำบลคอนสักมีวิถีชีวิตแบบเรียบง่าย ด้วยการพึ่งพิงทรัพยากรที่มีอย่างอุดมสมบูรณ์ ด้วยเหตุนี้ทำให้ตำบลคอนสักขึ้นชื่อว่าเป็นเมืองน่าอยู่ แต่ทว่าสถานการณ์ในปัจจุบันได้แปรเปลี่ยนวิถีชีวิตที่เรียบง่ายของคนในชุมชนอย่างสิ้นเชิง ด้วยการปรับเปลี่ยนวิถีชีวิตที่มุ่งเน้นรายได้เพื่อดำรงชีพ เนื่องจากทรัพยากรที่มีอยู่อย่างอุดมสมบูรณ์ค่อยๆหมดลงไป ก่อให้เกิดผลกระทบต่อสังคมที่สำคัญ ดังนี้

(1) การเข้ามาจับจองที่ดินสาธารณะ เพื่อใช้ปลูกสร้างเป็นที่พักอาศัย ก่อให้เกิดปัญหาต่างๆ ตามมาอีกมากมายเช่น การไปทำลายพื้นที่ป่าไม้ การไปทำลายพื้นที่ป่าโกงกางอย่างรู้เท่าไม่ถึงการณ์ และสืบเนื่องถึงการทิ้งขยะ และสิ่งปฏิกูลที่เกิดจากครัวเรือน ลงในทะเล จนส่งผลกระทบต่อระบบนิเวศทางทะเล ตลอดจนการเข้ามาครอบครองพื้นที่ของกลุ่มผู้มีอิทธิพล และกลุ่มนักลงทุนทั้งชาวไทยและชาวต่างประเทศ ได้เข้ามาแสวงหาผลประโยชน์จากการรุกกล้าที่ดินสาธารณะ

(2) ปัญหาการขาดที่อยู่อาศัย เป็นผลสืบเนื่องจากจำนวนครัวเรือนที่มีเพิ่มขึ้นในเขตเทศบาลตำบลคอนสักทำให้พื้นที่บางส่วน มีประชาชนเข้าไปปลูกสร้างที่อยู่อาศัย ส่งผลให้พื้นที่สาธารณะถูกทำลายลงไปอย่างรวดเร็ว

(3) ปัญหาเสพติดการแพร่ระบาดของยาเสพติดที่เกิดขึ้นอย่างรวดเร็ว สำหรับพื้นที่เทศบาลตำบลคอนสัก มีการแพร่ระบาดของยาเสพติดประเภท 4 กัญ 100 หรือน้ำกระท่อม ระบาดหนักในกลุ่มเด็กวัยรุ่น ซึ่งปัญหาอยู่ที่ว่าบางครอบครัวยอมรับพฤติกรรมการเสพติดน้ำกระท่อม ดังนั้นสำหรับปัญหาเสพติด จึงเป็นปัญหาที่สำคัญต่ออนาคตของตำบลคอนสัก

(4) การควบคุมโรคติดต่อที่เกิดขึ้นกับนักท่องเที่ยว ของเทศบาลตำบลคอนสักทำได้ยาก เนื่องจากนักท่องเที่ยวที่เข้ามาในพื้นที่ตำบลคอนสัก ส่วนใหญ่จะอยู่ในประเทศไทยเป็นเวลานาน ซึ่งปัญหาที่แท้จริงคือ เทศบาลตำบลคอนสักขาดเจ้าหน้าที่ เข้ามารับผิดชอบปัญหาโดยตรง ซึ่งในช่วงฤดูกาลท่องเที่ยว ประชาชนที่อาศัยอยู่ใกล้แหล่งท่องเที่ยวได้รับผลกระทบต่อปัญหาสุขภาพที่อาจจะติดโรคขึ้นมาได้ โดยที่ชาวบ้านไม่รู้ตัว ด้วยนี้จึงทำให้เกิดการสูญเสียชีวิตของคนที่ไม่เพิ่มจำนวนมากขึ้นทุกปี

5.3 สรุปและอภิปรายผล

การศึกษาเรื่องผลกระทบจากการเที่ยวต่อวิถีชีวิตของคนในตำบลคอนสัก อำเภอคอนสัก จังหวัดสุราษฎร์ธานี มีข้อค้นพบที่สำคัญคือ ผลกระทบด้านลบที่เกิดจากผู้ประกอบการท่องเที่ยว ได้แก่ กรณีที่ “ชาวประมงพื้นบ้าน รวมตัวต่อต้านผู้ประกอบการเรือเฟอร์รี่ ให้เลิกขุดลอกร่องน้ำ และทิ้งดินเลนลงทะเล เพื่อเป็นการหยุดทำลายระบบนิเวศน์และสิ่งแวดล้อม กล่าวคือ เมื่อวันที่ 5 สิงหาคม 2557 ชาวประมงพื้นบ้านได้ร่วมกับผู้นำองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เทศบาลอำเภอคอนสัก กว่า 1,000 คน รวมตัวเดินขบวนไปยังหน้าที่ว่าการอำเภอคอนสัก เพื่อประท้วง บริษัท ซีทรานเฟอร์รี่ จำกัด ให้ยุตินำดินเลนที่ขุดลอกท่าเรือคอนสักนำไปทิ้งในทะเล เนื่องจากส่งผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมและการท่องเที่ยวอย่างหนัก จนปลาโลมาและสัตว์น้ำหนีหายไปหมด และนอกจากนี้ ยังส่งผลทำให้ชาวประมงได้รับความเดือดร้อน โดยชาวประมงพื้นบ้าน ได้ถือป้ายเรียกร้องขอความช่วยเหลือ พร้อมป้ายข้อความเรียกร้องให้ทางผู้บริหาร บริษัท ซีทรานเฟอร์รี่ จำกัด เพื่อยุติการขุดลอกร่องน้ำท่าเทียบเรือฝั่งคอนสัก อีกทั้งยังขอความช่วยเหลือ ไปยัง คสช. ในการสัมภาษณ์นายกเทศบาลเมืองคอนสัก ได้กล่าวว่า “ผลกระทบที่ได้รับจากการขุดลอกดินเลน ส่งผลกระทบต่อระบบนิเวศวิทยาเปลี่ยนแปลงไป จนส่งผลกระทบต่อเป็นลูกโซ่ตั้งแต่ชาวประมงพื้นบ้านไปจนถึงประมงพาณิชย์ ที่สำคัญ กุ้ง หอย ปู ปลา ที่เคยชุกชุม

อยู่ในบริเวณปากอ่าวคอนสตันติโนเปิลหายไปหมด ยิ่งไปกว่านั้น ยังส่งผลกระทบต่อการท่องเที่ยวชายหาด ที่เคยชาวสะอาดปัจจุบันหาดทรายมีสีดำไปหมด ปลาโลมาสีชมพู ที่อยู่อย่างชุกชุม เป็นที่ดึงดูดนักท่องเที่ยว ไม่สามารถอาศัยอยู่ในอ่าวได้ จึงเรียกร้องให้ทางบริษัทนำจี้ดินเลนนำขึ้นมาทิ้งบนบก ไม่ให้นำไปทิ้งในทะเลอย่างเด็ดขาด ซึ่งชาวบ้านจะต่อต้านทุกรูปแบบต่อไป”เห็นได้ว่าความเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นจากการท่องเที่ยว เริ่มเข้ามาส่งผลกระทบต่อประกอบอาชีพ และวิถีชีวิตของคนในตำบลคอนสตันติโนเปิล

อย่างไรก็ตามมีข้อสังเกตที่สำคัญคือ ปัญหาขยะมูลฝอย และสิ่งปฏิกูลต่างๆ ซึ่งเริ่มส่งผลเสียต่อสิ่งแวดล้อม จนกลายเป็นปัญหาที่สำคัญอย่างยิ่งของของประชาชน โดยจากการสัมภาษณ์ผู้บริหารเทศบาลตำบลคอนสตันติโนเปิล ที่ได้เข้ามารับผิดชอบเรื่องการจัดการขยะ ได้กล่าวว่า “ปัญหาขยะมูลฝอย และสิ่งปฏิกูลต่างๆ เกิดจากเทศบาลตำบลคอนสตันติโนเปิลได้ขยายการพัฒนาเส้นทางคมนาคม จนสามารถยกระดับเป็นเมืองแห่งการขนส่งที่มีศักยภาพสูงสุดของประเทศไทย ทั้งการขนส่งทางน้ำ และการขนส่งทางบก ด้วยเหตุนี้สิ่งที่ตามมาคือ ขยะได้เพิ่มจำนวนมากขึ้นอย่างรวดเร็ว ทั้งจากครัวเรือนประชาชน และจากแหล่งต่าง ซึ่งในการสำรวจข้อมูลที่มาของขยะ ในปี 2557 ซึ่งจัดทำโดยเทศบาลตำบลคอนสตันติโนเปิล โดยได้แยกที่มาของขยะออกเป็น 4 แหล่งที่มาด้วยคือ 1) ขยะที่มาจากครัวเรือนประชาชน 2) ขยะที่มาจากสถานประกอบการ เช่น แพลลา แพกิ้ง และแพน 3) ขยะที่มาจากท่าเรือเฟอร์รี่ ทั้ง 2 ท่า และ 4) ขยะที่มาจากแหล่งอื่นๆ ผลจากการสำรวจพบว่า ขยะเกินกว่าครึ่งหนึ่ง สูงถึงร้อยละ 62.05 มาจากท่าเรือเฟอร์รี่ ทั้ง 2 ท่า รองลงมาจากครัวเรือน คิดเป็นร้อยละ 18.75 และลำดับ 3 มาจากสถานประกอบการแพนลา แพกิ้ง และ แพลลา คิดเป็นร้อยละ 15.20 และที่เหลือมาจากแหล่งอื่นๆคิดเป็นร้อยละ 3.00”

นอกจากนี้ปัจจัยของการเปลี่ยนแปลงวิถีชีวิตของคนในชุมชนตำบลคอนสตันติโนเปิล อาจกล่าวได้ว่า ส่วนหนึ่งมาจากผู้ประกอบการธุรกิจท่าเทียบเรือ ที่เข้ามาลงทุน สร้างท่าเทียบเรือที่ดีที่สุดในประเทศไทย เพื่อใช้ในการขนส่งนักท่องเที่ยวไปยังเกาะสมุย และเกาะพะงัน โดยเฉพาะอย่างยิ่งหยิบฉวยโอกาสที่เข้ามาในตำบลคอนสตันติโนเปิล ด้วยการผลักดันชุมชนบ้านนางกำ ให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงระบบนิเวศ แห่งใหม่ของจังหวัดสุราษฎร์ธานี แต่ทว่าจุดอ่อนที่สำคัญของเศรษฐกิจในตำบลคอนสตันติโนเปิล คือ “ความเลื่อมล้ำทางรายได้ที่ค่อนข้างสูง” และอีกประการหนึ่งคือการขาดการกระจายรายได้อย่างทั่วถึง ทั้งนี้สอดคล้องกับแนวคิดของ จานง อดิวัฒน์สิทธิ์ และคณะ (2540: 109) ได้ให้ความหมายของผลกระทบด้านลบของการท่องเที่ยวต่อชุมชนด้านเศรษฐกิจสำคัญ 5 ลักษณะที่สำคัญคือ 1) การเกิดปัญหาการสั่งซื้อสินค้าจากต่างประเทศแก่ชุมชน เพราะความต้องการผลิตสินค้า และการบริการทางการท่องเที่ยวมากขึ้น และเพื่อตอบสนองความต้องการของนักท่องเที่ยว 2) การเกิดปัญหาการแก่งแย่งผลประโยชน์แก่ชุมชน นำมาซึ่งการแข็งขันในการผลิต และการจำหน่ายสินค้าบริการทางการท่องเที่ยวเพื่อตอบสนองความต้องการของ

นักท่องเที่ยว เป็นเหตุให้เกิดการแข่งขันขึ้นในหมู่ผู้ประกอบการธุรกิจท่องเที่ยวของชุมชน ซึ่งอาจมีการตัดราคาและขอมหาทุนซึ่งเป็นผลเสียต่อเศรษฐกิจโดยรวม 3) การเกิดปัญหาด้านราคาสินค้า ซึ่งแน่นอนค่าครองชีพของชุมชนเพิ่มขึ้น เนื่องด้วยชุมชนมีการท่องเที่ยวเกิดขึ้นย่อมต้องการสินค้าอุปโภคบริโภคมากขึ้น เพื่อตอบสนองความต้องการของนักท่องเที่ยว เป็นเหตุให้ผู้ประกอบการธุรกิจท่องเที่ยวถือโอกาสโก่งราคาสินค้าและบริการท่องเที่ยวให้สูงขึ้น เกิดภาวะเงินเฟ้อขึ้นในชุมชนสืบเนื่องกระทบค่าครองชีพของชุมชนสูงขึ้นตามไปด้วย นอกจากนี้ยังทำให้ราคาที่ดินของชุมชนเพิ่มสูงขึ้น เพราะมีการแย่งกันซื้อที่ดินที่มีทำเลดีเหมาะสมกับการท่องเที่ยวยิ่งทำให้เกิดเงินเฟ้อสูงเพิ่มอีกมากขึ้น 4) การเกิดปัญหาคุณภาพของแรงงานในชุมชน กล่าวคือ เมื่อชุมชนมีการท่องเที่ยวย่อมต้องการแรงงานด้านการท่องเที่ยวมากขึ้น เป็นเหตุให้เกิดการถ่ายเทแรงงานจากชุมชนอื่นเข้ามาทำงานในชุมชนที่เป็นแหล่งท่องเที่ยว และมีแรงงานส่วนหนึ่งที่ด้อยคุณภาพเข้ามา ก่อให้เกิดผลเสียต่อการท่องเที่ยวโดยส่วนรวม อีกทั้งต้องเสียค่าใช้จ่ายในการพัฒนาคุณภาพแรงงานมากขึ้น และ 5) การเกิดปัญหารายได้เป็นฤดูกาลแก่ชุมชน จึงก่อให้เกิดปัญหารายได้ที่ไม่สม่ำเสมอขึ้นตามฤดูกาลท่องเที่ยว โดยเฉพาะฤดูกาลท่องเที่ยวสั้นๆ ก็จะมีรายได้จากการท่องเที่ยวที่น้อยลงด้วย เป็นสาเหตุให้ชุมชนไม่สามารถพึ่งพารายได้จากการท่องเที่ยวหลักได้ เพราะจะมีความเสี่ยงสูง อีกทั้งเกิดปัญหาการว่างงานในช่วงฤดูกาลท่องเที่ยวด้วยซึ่งสามารถกล่าวความเลื่อมล้ำทางรายได้ในแหล่งท่องเที่ยวของเทศบาลตำบลคอนสักเป็นปัญหาที่สำคัญอย่างยิ่งที่ต้องรับการแก้ไข

ด้วยเหตุนี้ผลจากการศึกษาในครั้งนี้ได้ชี้ให้เห็นว่า การมุ่งแสวงหาผลกำไรของผู้ประกอบการทางการท่องเที่ยว โดยขาดการคำนึงถึงวิถีชีวิตของคนในชุมชน และขาดการรับผิดชอบในการจัดการสิ่งแวดล้อม ซึ่งในการศึกษาวิจัยครั้งนี้ ทำให้ทราบถึงสภาพแวดล้อมทางท้องทะเลของตำบลคอนสัก มีการเปลี่ยนแปลงไปอย่างรวดเร็ว ส่งผลให้ชาวประมงชายฝั่ง ต้องปรับเปลี่ยนอาชีพ จากปัญหาการขาดดินเลน และจากการทิ้งขยะลงในน้ำทะเล ตลอดจนความเลื่อมล้ำทางรายได้ของคนในชุมชน ดังนั้นสิ่งที่สำคัญต่อการแก้ไขปัญหาที่ได้กล่าวมาข้างต้น ทางเทศบาลตำบลคอนสัก หรือหน่วยงานที่มีส่วนเกี่ยวข้องในการแก้ไขปัญหาในระยะยาวของพื้นที่แหล่งรองรับนักท่องเที่ยว และพื้นที่แหล่งท่องเที่ยวของตำบลคอนสัก ควรจัดทำมาตรการหรือแนวทางในการขับเคลื่อนชุมชน ด้วยการจัดการการท่องเที่ยวที่เหมาะสม ด้วยการสร้างความรู้ ความเข้าใจ และความตระหนักในการรับผิดชอบต่อประชาชน ผู้ประกอบการธุรกิจการท่องเที่ยว ตลอดจนนักท่องเที่ยวทั้งชาวไทยและชาวต่างประเทศ ด้วยการสร้างกระบวนการพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน โดยคำนึงถึงความสอดคล้องกับบริบทและความสัมพันธ์กับประชาชนที่อาศัยอยู่ในชุมชน

5.4 ข้อเสนอแนะ

ภายใต้ภาวะแวดล้อมที่มีผลกระทบอย่างหลากหลายทั้งผลกระทบทางสังคมที่เกิดจากการพัฒนาการท่องเที่ยวของประเทศ จนส่งผลกระทบต่อวิถีชีวิตของประชาชนที่อาศัยอยู่ในตำบลคอนสัก อำเภอดอนสัก จังหวัดสุราษฎร์ธานี โดยเฉพาะอย่างยิ่งพื้นที่ ชุมชนบ้านบางน้ำจืด ชุมชนบ้านท้องอ่าว ชุมชนบ้านเกาะแรด และชุมชนบ้านนางกำ ที่มีพื้นที่อยู่ใกล้กับแหล่งบริการขนส่งทางน้ำที่ใหญ่ที่สุดในประเทศไทย คือบริษัทราชา เฟอรรี่ จำกัด และบริษัทซีทราน เฟอรรี่ จำกัด ก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงทั้งทางสภาพแวดล้อม และสภาพวิถีชีวิตของคนในชุมชนที่ต้องปรับเปลี่ยนการประกอบอาชีพเพื่อความอยู่รอด สำหรับการศึกษาวิจัยครั้งนี้ เริ่มต้นในเดือนกรกฎาคม พ.ศ. 2557 จนถึงเดือนเมษายน พ.ศ. 2558 รวมระยะเวลา 10 เดือน ซึ่งผู้ศึกษาเริ่มเก็บข้อมูลในพื้นที่ โดยใช้การสังเกตการณ์และการสัมภาษณ์เชิงลึกต่อผู้นำในชุมชนที่เป็นทางการ อันประกอบด้วย นายกเทศบาลเมืองคอนสัก สมาชิกเทศบาลเมืองคอนสัก ซึ่งจะเจาะเน้นคณะผู้บริหาร กำนันตำบลคอนสัก ผู้ใหญ่บ้าน รวมถึงประธานกลุ่มต่างๆ ที่อยู่ในชุมชน ตลอดจนประชาชนที่อาศัยอยู่ในพื้นที่เทศบาลคอนสัก รวมถึงผู้ประกอบการที่ทำธุรกิจด้านการท่องเที่ยว ในช่วงปลายเดือนธันวาคม 2557 ถึงเดือนปลายเดือนกุมภาพันธ์ 2558 เนื่องจากในช่วงนี้ มีนักท่องเที่ยวเดินทางไปท่องเที่ยวยังเกาะสมุย เกาะพะงัน และเกาะเต่า มากที่สุดของปี โดยสอดคล้องกับการท่องเที่ยวในชุมชน โดยจะเป็นช่วงที่นักท่องเที่ยวเข้ามาท่องเที่ยว พักผ่อน และแวะรับประทานอาหาร ในชุมชนตำบลคอนสัก โดยสิ่งที่สำคัญสำหรับการศึกษาวิจัยคือ การมุ่งค้นหาทางแก้ปัญหาอย่างเหมาะสมและหาข้อเสนอเพื่อเป็นแนวทางในการปรับปรุงแก้ไขตลอดจนการวิเคราะห์ศักยภาพของชุมชน และสถานการณ์ทางการท่องเที่ยวที่ส่งผลกระทบต่อวิถีชุมชน ตลอดจนความเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นในพื้นที่เขตเทศบาลตำบลคอนสัก เพื่อสะท้อนสิ่งที่ค้นพบ ให้กับผู้ที่มีส่วนในการตัดสินใจในการบริหารเทศบาลตำบลคอนสักได้พิจารณาถึงความเสี่ยงปัญหา อุปสรรค โดยข้อเสนอดังกล่าวมุ่งสร้างแนวทางป้องกันและลดความเสี่ยง โดยแบ่งออกเป็น 3 ด้านคือ ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย ข้อเสนอแนะเชิงการจัดการ และข้อเสนอแนะต่อเทศบาลตำบลคอนสัก ดังนี้

5.4.1 ข้อเสนอเชิงนโยบาย

สำหรับผลกระทบจากปัญหาต่างที่เกิดขึ้นจากการพัฒนาการท่องเที่ยวย่อมส่งผลต่อการพัฒนาท้องถิ่นในทุกมิติการพัฒนาและมีผลกระทบ โดยตรงต่อประชาชนที่อาศัยอยู่ในพื้นที่ตำบลคอนสักโดยปัญหาต่างๆ ข้างต้นหากขาดแผนนโยบายที่เหมาะสมกับชุมชนย่อมส่งผลกระทบต่อการพัฒนา ดังนี้

1) สร้างความรู้ ความเข้าใจ และความตระหนัก ในผู้ประกอบการธุรกิจการท่องเที่ยว นักท่องเที่ยว ตลอดจนประชาชนที่อาศัยอยู่ในตำบลคอนสัก ต่อสภาพสถานการณ์ปัญหาขยะที่เกิดจากแหล่งท่องเที่ยว รวมถึงการเปลี่ยนแปลงของชุมชนที่ได้รับผลกระทบจากการท่องเที่ยว เช่น การเปลี่ยนแปลงทางสังคม การเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจ การเปลี่ยนแปลงทางสิ่งแวดล้อม ตลอดจนการเปลี่ยนแปลงทางด้านวัฒนธรรมประเพณี

2) หน่วยงานท้องถิ่นต่างๆ เช่นเทศบาลตำบลคอนสัก และองค์การบริหารส่วนท้องถิ่น ควรจัดทำมาตรการหรือแนวทางในการกำกับผู้ประกอบการธุรกิจการท่องเที่ยว ทั้งผู้ประกอบการทำเที่ยวเรือเฟอร์รี่ผู้ประกอบการโรงงานอุตสาหกรรม ผู้ประกอบการร้านอาหาร ผู้ประกอบการที่พัก โรงแรม รีสอร์ท โฮมสเตย์ และตลอดจนนักท่องเที่ยว หากมีการละเมิดควรมีโทษสูงสุด เช่นการพักใบประกอบการ

3) ควรมีการศึกษาวิจัยผลกระทบที่เกิดขึ้นจากการท่องเที่ยวอย่างต่อเนื่อง เพื่อนำข้อมูลที่ได้ไปใช้ในการวางแผนพัฒนาท้องถิ่นอย่าง

4) ส่งเสริมให้ประชาชนทุกภาคส่วน มีส่วนร่วมในการพัฒนาพื้นที่เขตเทศบาลตำบลคอนสัก เช่นการจัดให้มีเวทีการทำแผนพัฒนาชุมชน

5) ส่งเสริมสนับสนุนการสวัสดิการชุมชนเช่นการจัดตั้งกองทุนส่งเสริมการประกอบอาชีพการจัดตั้งร้านค้าสวัสดิการชุมชนเพื่อให้ประชาชนในชุมชนได้ร่วมคิดร่วมกันทำงานสนับสนุนกองทุนสวัสดิการชุมชนเป็นต้นเพื่อลดปัญหาการว่างงาน และลดปัญหาหนี้สินของครัวเรือน

6) จัดเร่งให้ทุกชุมชนจัดทำกฎกติกาชุมชน ร่วมกัน ทั้งในการเข้าถึงพื้นที่สาธารณะ เพื่อใช้เป็นแนวทางการป้องกันกลุ่มนักลงทุนที่เข้ามาแสวงหาผลประโยชน์จากที่ดินสาธารณะดังเช่นชุมชนบ้านนางกำ ที่นำกติกาชุมชนไปใช้กำกับผู้ประกอบการท่องเที่ยว จนประสบความสำเร็จ ดังภาพที่ 5.1

ภาพที่ 5.1 แสดงกฏกติกาลูกชุมชนบ้านนางกำ

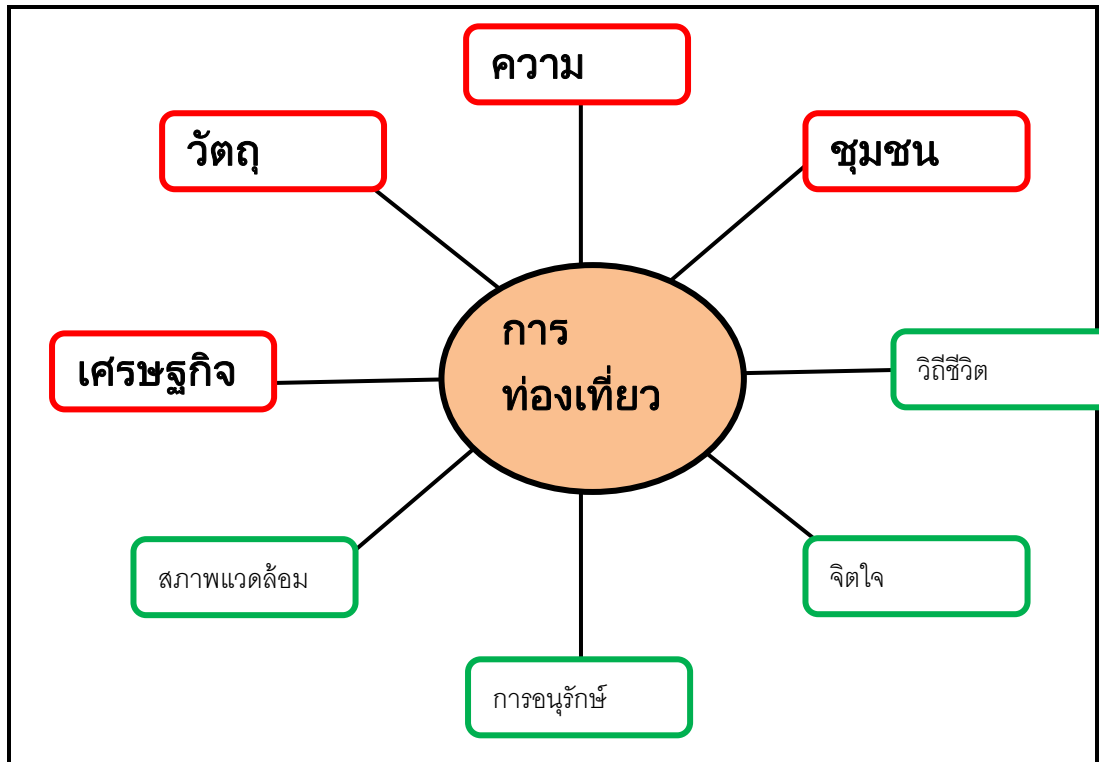
แหล่งที่มา: ชุมชนบ้านนางกำ, 2558.

5.4.2 ข้อเสนอเชิงการจัดการ

ในการจัดการกับสภาพปัญหาที่เกิดขึ้นจากการท่องเที่ยว จนส่งผลกระทบต่อการใช้ชีวิตของประชาชนในชุมชน เมื่อพิจารณาจากการข้อมูลพบว่า มีผู้ที่เกี่ยวข้องหลายส่วนเช่น จังหวัดสุราษฎร์ธานี อำเภอดอนสัก เทศบาลตำบลดอนสัก องค์การบริหารส่วนท้องถิ่นตำบลดอนสัก ผู้นำชุมชนทั้ง 12 ชุมชน ผู้ประกอบการธุรกิจการท่องเที่ยว ตลอดจนผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องในการวางแผนพัฒนาท้องถิ่น ต้องมีการบูรณาการร่วมกันทุกภาคส่วน เนื่องจากการท่องเที่ยวสามารถรายได้ให้กับประเทศจำนวนมาก ดังนั้นในการจัดการกับข้อค้นพบจากการวิจัยครั้งนี้ ผู้ศึกษาจึงขอเสนอไว้เป็นตัวแบบในการบริหารจัดการ การท่องเที่ยว ซึ่งเป็นการรวบรวมข้อมูลจากข้อค้นพบ

สำหรับการจัดการการท่องเที่ยวให้เกิดประสิทธิภาพ กล่าวได้ว่าต้องมีการพิจารณาควบคู่พร้อมกัน 3 ปัจจัยคือ ปัจจัยที่ 1 ความเป็นมาของชุมชน ปัจจัยที่ 2 สภาพเป็นอยู่ปัจจุบันของชุมชน และปัจจัยที่

3 คือ อนาคตที่อยากจะให้ชุมชนเปลี่ยนแปลงไป ซึ่งผู้ศึกษาจึงกำหนด สภาพปัจจุบันที่มีการท่องเที่ยวในตำบลคอนสัก ไว้เป็น ปัจจัยที่ 2 คือสภาพเป็นอยู่ปัจจุบันของชุมชนและได้หยิบยกประเด็นสำหรับการพัฒนาการท่องเที่ยว ไว้เป็น ปัจจัยที่ 3 คือ อนาคตที่อยากจะให้ชุมชนเปลี่ยนแปลงไป ดังนั้นหากจะมีการพัฒนาการท่องเที่ยวให้เกิดประสิทธิภาพ และความยั่งยืนของทรัพยากร และวิถีชีวิตของประชาชน ควรมีการพิจารณาควบคู่กัน 4 ลักษณะคือ ลักษณะที่ 1 หากมีการพัฒนาด้านเศรษฐกิจที่รวดเร็วเกินไป ให้มองย้อนไปพิจารณาถึง วิถีชีวิตของคนในชุมชน ลักษณะที่ 2 หากมีการพัฒนาด้านเทคโนโลยี หรือ วัตถุนิยมมากเกินไป ให้มองย้อนไปพิจารณาถึง ต้นทุนทางจิตของคนในชุมชน ลักษณะที่ 3 หากมีการพัฒนาเส้นทางคมนาคม และความทันสมัยเพื่อบริการนักท่องเที่ยวมากเกินไป ให้มองย้อนไปพิจารณาถึง ค่านิยมของการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติของคนในชุมชนมีมากเพียงใด ลักษณะที่ 4 หากมีการเร่งพัฒนาให้เป็นชุมชนเมืองเร็วเกินไป ให้มองย้อนไปพิจารณาถึงการจัดการกับปัญหาหยาขะ มลพิษทางอากาศ มลพิษทางเสียง และสภาพแวดล้อมที่ถูกทำลายไป พิจารณาถึงศักยภาพในการจัดการ ดังตัวแบบที่ผู้ศึกษาได้สรุปจากข้อค้นพบ ต่อแนวทางในการบริหารจัดการผลกระทบที่เกิดจากการท่องเที่ยว ดังต่อไปนี้

ภาพที่ 5.2 ตัวแบบที่การจัดการผลกระทบที่เกิดจากการท่องเที่ยว

5.4.3 ข้อเสนอแนะเชิงการจัดการผลกระทบที่เกิดขึ้นจากการท่องเที่ยว

5.4.3.1 การจัดการผลกระทบจากสิ่งแวดล้อมต่อปัญหาขยะมูลฝอยและสิ่งปฏิกูล

1) สร้างความรู้ ความเข้าใจ และความตระหนัก ในผู้ประกอบการธุรกิจการท่องเที่ยว นักท่องเที่ยว และประชาชนที่อาศัยอยู่ในตำบลคอนสัก ต่อสภาพสถานการณ์ปัญหาขยะที่เกิดจากแหล่งท่องเที่ยว

2) จัดทำมาตรการหรือแนวทางในการกำกับผู้ประกอบการธุรกิจการท่องเที่ยว ทั้งผู้ประกอบการท่าเทียบเรือเฟอร์รี่ผู้ประกอบการ โรงงานอุตสาหกรรม ผู้ประกอบการร้านอาหาร ผู้ประกอบการที่พัก โรงแรม รีสอร์ท โฮมสเตย์ และตลอดจนนักท่องเที่ยว หากมีการละเมิดควรมีโทษสูงสุด เช่นการพักใบประกอบการ

3) สร้างความตระหนักให้กับประชาชน มีความรับผิดชอบในการจัดการกับปัญหาขยะที่เกิดจากภาคครัวเรือน

4) รมรณรงค์คัดแยกขยะในทุกพื้นที่ของเทศบาลตำบลคอนสักด้วยการสร้างความร่วมกับสถานศึกษา โรงเรียน ร่วมกันสร้างจิตสำนึกที่ดีต่อเด็กและเยาวชน

5) ส่งเสริมให้มีการก่อสร้างศูนย์กำจัดขยะมูลฝอยที่ได้มาตรฐานและสามารถจัดการมูลฝอยได้อย่างมีประสิทธิภาพ

6) ดำเนินการตามกฎหมายสำหรับผู้ทิ้งขยะไม่ถูกที่สร้างความสกปรกให้กับท้องถิ่น

5.4.3.2 การจัดการผลกระทบจากสิ่งแวดล้อมต่อปัญหาตลิ่งชายฝั่งพังทลาย

1) ก่อสร้างเขื่อนกันคลื่นในพื้นที่ชุมชนที่เป็นจุดอันตรายเช่น ชุมชนบ้านท้อ อ่าวชุมชนบ้านเกาะแรด ชุมชนบ้านบางน้ำจืดและชุมชนบ้านนางคำเป็นต้น

2) ส่งเสริมการปลูกป่าโกงกางหรือป่าสนเพื่อใช้เป็นแนวกันคลื่นหรือเป็นแนวกันลม

3) ส่งเสริมการสร้างจิตสำนึกในการรักษาและการใช้ทรัพยากรต่อผู้ประกอบการธุรกิจการท่องเที่ยว และประชาชนในเขตเทศบาลตำบลคอนสัก ที่เหมาะสม

5.4.3.3 การจัดการผลกระทบจากสิ่งแวดล้อม ต่อปัญหาทางระบายน้ำทิ้งที่ไม่ได้มาตรฐานและเพียงพอ

1) ควรมีการปรับปรุงถนนที่ระบายน้ำให้สามารถระบายน้ำให้ได้อย่างมีประสิทธิภาพเช่นการวางระบบระบายน้ำให้สามารถเชื่อมโยงกันตามถนนให้สามารถระบายน้ำได้อย่างทันทั่วทั้งที่โดยเฉพาะหน้ารถสูม

2) ส่งเสริมให้มีแผนรองรับภัยพิบัติ แก่ประชาชนในเขตเทศบาลตำบลคอนสักทุกปี

3) ส่งเสริมการรับรู้ เข้าถึง เข้าใจ และสร้างความตระหนัก ต่อการรับมือกับน้ำท่วมช่วงฤดูมรสุม

4) จัดทำมาตรการกำกับผู้ประกอบการธุรกิจการท่องเที่ยว ให้มีแนวทางการปลูกสร้างสถานประกอบการ ไม่ให้ขวางกั้นทางระบายน้ำ

5.4.3.4 การจัดการผลกระทบจากสิ่งแวดล้อม ต่อปัญหาขุดลอกร่องน้ำและทิ้งดินเลนลงทะเลของผู้ประกอบการธุรกิจการท่องเที่ยว

1) ควรมีการประสานความร่วมมือกับผู้ประกอบการให้มีการป้องกันปัญหาที่เกิดขึ้นกับชาวประมง

2) ควรมีการศึกษาวิจัยผลกระทบที่เกิดขึ้นจากการขุดลอกร่องน้ำ เนื่องจากในระยะยาวอาจจะส่งผลให้สัตว์น้ำบางชนิดสูญพันธุ์ไปได้

3) ควรจัดให้มีเวที สร้างความเข้าใจ ต่อประเด็นปัญหาการขุดลอกร่องน้ำและทิ้งดินเลนลงทะเลระหว่างผู้ประกอบการ หน่วยงานภาครัฐ เทศบาลตำบลคอนตัก และชาวประมงพื้นบ้าน

5.4.3.5 การจัดการผลกระทบจากเศรษฐกิจ ต่อปัญหาการว่างงานของประชาชนในชุมชน

1) ส่งเสริมการจัดตั้งศูนย์ฝึกอาชีพ โดยอาจจะมีการประสานความร่วมมือกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในจังหวัดเช่นอบจ. หรือหน่วยงานของรัฐที่เกี่ยวข้อง

2) ส่งเสริมให้มีศูนย์จำหน่ายสินค้าผลิตภัณฑ์ชุมชนเพื่อให้ประชาชนได้นำสินค้าต่างๆ มาจำหน่ายสร้างงานสร้างรายได้เพิ่มมากขึ้น

3) ส่งเสริมให้มีศูนย์อำนวยความสะดวกหางานในพื้นที่ โดยอาจจะใช้วิธีให้เทศบาลประสานหน่วยงานแรงงานจังหวัดหรือส่วนที่เกี่ยวข้องเป็นภาคีเครือข่ายร่วมดำเนินการเพื่อเป็นการแก้ไขปัญหาการว่างงานในพื้นที่

4) ควรมีการประสานความร่วมมือกับผู้ประกอบการทำเทียบเรือเฟอร์รี่ ให้ประชาชนนำสินค้า หรือของที่ระลึกไปขายยังพื้นที่ทำเทียบเรือเฟอร์รี่ เพื่อเป็นการลดการว่างงานในพื้นที่

5.4.3.6 การจัดการผลกระทบจากเศรษฐกิจ ต่อปัญหาคุณภาพของแรงงานและแรงงานต่างด้าว

- 1) พัฒนาคุณภาพแรงงานในชุมชนให้มีประสิทธิภาพ ด้วยการจัดอบรมให้แก่ผู้สนใจในอาชีพที่มีความต้องการด้านแรงงาน
- 2) ควรมีการขึ้นทะเบียนแรงงานคนไทย และแรงงานต่างด้าว
- 3) จัดทำระบบจัดเก็บข้อมูลแรงงานที่มีมาตรฐาน เพื่อการพัฒนาแรงงานให้มีประสิทธิภาพ
- 4) จัดทำโซนการอยู่อาศัยของคนต่างด้าวเพื่อป้องกันไม่ให้เกิดปัญหาอื่นๆที่อาจเกิดขึ้นโดยประสานการร่วมมือกับผู้ประกอบการต่างๆที่มีลูกจ้างคนต่างด้าว
- 5) จัดให้มีการประชุมแกนนำแรงงานต่างด้าวสร้างความเข้าใจเกี่ยวกับการอยู่ร่วมในสังคมและสร้างการมีส่วนร่วมของแรงงานต่างด้าวเพื่อให้เกิดความเป็นระเบียบเรียบร้อย

5.4.3.7 การจัดการผลกระทบจากเศรษฐกิจ ต่อปัญหาราคาสินค้ากระทบต่อค่าครองชีพ

- 1) พัฒนาให้ประชาชนในเขตพื้นที่เทศบาลตำบลดอนสัก มีการพึ่งตนเอง ด้วยนำแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียงไปใช้
- 2) ส่งเสริมมีหน่วยงานที่รับผิดชอบด้านการกำหนดราคาสินค้าในชุมชน เนื่องจากราคาสินค้าในสถานที่ท่องเที่ยวจะมีราคาสูงกว่า ตลาดปกติ
- 3) จัดทำระบบการร้องเรียน/การคุ้มครองผู้บริโภค ต่อราคาสินค้า ขึ้นในเทศบาลตำบลดอนสัก

5.4.3.8 การจัดการผลกระทบจากเศรษฐกิจ ต่อปัญหาการแข่งขันการค้าและการบริการ

- 1) ส่งเสริมให้มีหน่วยงานกำกับดูแลราคาสินค้าในชุมชน ให้เป็นมาตรฐานเดียวกัน
- 2) จัดทำฐานข้อมูลผู้ประกอบการธุรกิจให้บริการนักท่องเที่ยว เพื่อใช้ในการจำแนกลักษณะประเภทกิจการ
- 3) พัฒนาผู้ประกอบการธุรกิจบริการ การท่องเที่ยวให้มีมาตรฐานเดียวกัน

5.4.3.9 การจัดการผลกระทบจากเศรษฐกิจ ต่อปัญหารายได้แปรผันเป็นฤดูกาล

- 1) สร้างภาคีเครือข่ายร่วมกับผู้ประกอบการ การท่องเที่ยวในจังหวัดสุราษฎร์ธานี
- 2) ส่งเสริมอาชีพเสริมให้กับประชาชนในชุมชน เพื่อลดปัญหารายได้ที่ไม่แน่นอนจากการท่องเที่ยว

5.4.3.10 การจัดการผลกระทบจากสังคม ต่อปัญหาการรुक้าที่ดินสาธารณะประโยชน์

- 1) สร้างความรู้ ความเข้าใจ และความตระหนัก ต่อปัญหาที่เกิดขึ้นจากการรुक้าที่ดินสาธารณะประโยชน์
- 2) ดำรงพื้นที่สาธารณะประโยชน์ที่มีการรुक้าที่ดินสาธารณะประโยชน์
- 3) จัดทำกฏกติกาชุมชน ในการเข้าถึงพื้นที่สาธารณะ เพื่อใช้เป็นแนวทางการป้องกัน กลุ่มนักลงทุนที่เข้ามาแสวงหาผลประโยชน์จากที่ดินสาธารณะ

5.4.3.11 การจัดการผลกระทบจากสังคม ต่อปัญหาการขาดที่อยู่อาศัย

- 1) ควรมีหน่วยงานที่รับผิดชอบ เช่นเทศบาลตำบลคอนสัก และหน่วยงานภาครัฐ จัดหาที่อยู่ที่เหมาะสมให้กับประชาชน

5.4.3.12 การจัดการผลกระทบจากสังคม ต่อปัญหาโรคติดต่อที่เกิดจากการท่องเที่ยว

- 1) ส่งเสริมและสนับสนุนให้ออม. แต่ละชุมชน มีหน่วยเคลื่อนที่เร็วในการป้องกันโรคติดต่อ
- 2) สร้างเครือข่ายอาสาสมัครเกี่ยวกับการสาธารณสุขและอนามัยให้ครอบคลุมถึงระดับเยาวชน
- 3) จัดทำกิจกรรมการรณรงค์การป้องกันโรคท้องถิ่นและโรคติดต่ออย่างต่อเนื่องและทันต่อเหตุการณ์
- 4) จัดทำเอกสารเผยแพร่ให้ความรู้กับประชาชนให้ทั่วถึง

5.4.3.13 การจัดการผลกระทบจากสังคม ต่อปัญหายาเสพติด

- 1) ควรจัดให้มีอาสาสมัคร พัทธ์ภัยยาเสพติดขึ้นในแต่ละชุมชน เพื่อลดปัญหา ยาเสพติดในบุตรหลานของชุมชน
- 2) จัดกิจกรรมต่างๆอันเกี่ยวเนื่องกับการป้องกันยาเสพติดและสอนให้เด็ก คิด ทางการเมืองเป็นกลุ่มเช่นการจัดการแข่งขันกีฬาต่างๆ

5.4.3.14 การจัดการผลกระทบจากสังคม ต่อปัญหาการแตกความสามัคคีของประชาชน

- 1) ส่งเสริมให้ประชาชนทุกภาคส่วน มีส่วนร่วมในการพัฒนาพื้นที่เขตเทศบาล ตำบลคอนสัก เช่นการจัดให้มีเวทีการทำแผนพัฒนาชุมชน
- 2) ส่งเสริมสนับสนุนการสวัสดิการชุมชนเช่นการจัดตั้งกองทุนส่งเสริมการ ประกอบอาชีพการจัดตั้งร้านค้าสวัสดิการชุมชนเพื่อให้ประชาชนในชุมชนได้ร่วมคิด ร่วมกันทำงาน สนับสนุนกองทุนสวัสดิการชุมชนเป็นต้น

5.4.4 ข้อเสนอแนะต่อการวางแผนพัฒนาเทศบาลตำบลคอนสัก

5.4.4.1 สถานการณ์การเปลี่ยนแปลงที่ส่งผลต่อการวางแผนพัฒนาเทศบาล

ประเทศไทยยังต้องเผชิญกับกระแสการเปลี่ยนแปลงที่สำคัญทั้งในระดับโลก และภายในประเทศ ที่ปรับเปลี่ยนเร็วและซับซ้อนมากยิ่งขึ้น เป็นทั้งที่เป็นโอกาสและความเสี่ยงต่อการพัฒนาเทศบาลตำบลคอนสัก โดยเฉพาะข้อผูกมัดที่เป็นประชาคมอาเซียนในปี 2558 จึงจำเป็นต้องมีการเตรียมความพร้อมให้แก่ คน สังคม เศรษฐกิจ ดังนั้น เพื่อให้เกิดประโยชน์ต่อการวางแผนพัฒนา ผู้ศึกษา จึงได้สะท้อนให้เห็นถึงจุดแข็ง จุดอ่อน โอกาส และภัยคุกคามที่เกิดขึ้นกับชุมชน และเชื่อมโยงให้เห็นถึงผลกระทบที่เกิดขึ้นในการพัฒนาการท่องเที่ยว ตลอดจนสะท้อนถึงความเปลี่ยนแปลงของชุมชนที่เกิดจากการท่องเที่ยว ด้วยเหตุนี้เพื่อให้งานการศึกษาวิจัยครั้งนี้เกิดประโยชน์ และสามารถนำไปใช้วางแผนเพื่อเป็นสร้างภูมิคุ้มกันให้กับชุมชน ผู้ศึกษาจึงได้รวบรวมข้อมูลสถานการณ์การเปลี่ยนแปลง ทั้งระดับโลก และระดับประเทศ เพื่อให้ผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องในการบริหารเทศบาลตำบลคอนสัก ได้พึงตระหนักถึงข้อค้นพบจากการวิจัย และจากสถานการณ์ที่มีการเปลี่ยนแปลงไปอย่างรวดเร็ว ดังนี้

1) การเปลี่ยนแปลงที่สำคัญระดับโลก

(1) กฎ กติกาใหม่ของโลกหลายด้านส่งผลให้ทุกประเทศต้องปรับตัว วิกฤตเศรษฐกิจและการเงินของโลกที่ผ่านมาได้ส่งผลให้เกิดการปรับเปลี่ยนกฎระเบียบในการบริหารจัดการเศรษฐกิจโลก ทั้งด้านการค้า การลงทุน การเงิน สิ่งแวดล้อม และสังคมเพื่อการจัดระเบียบใหม่ที่สำคัญของโลกครอบคลุมถึงกฎ ระเบียบการค้า และการลงทุนที่เน้นสร้างความโปร่งใส ดังนั้นในการวางแผนการพัฒนาท้องถิ่น เป็นสิ่งจำเป็นที่เทศบาลต้องคำนึงถึงกฎ ระเบียบ เนื่องจากการลงทุนที่เน้นความโปร่งใส และการแก้ปัญหาโลกร้อนมากขึ้น การคุ้มครองทรัพย์สินทางปัญญา ความร่วมมือระหว่างประเทศ และการกำกับดูแลด้านการเงินที่เข้มงวดมากขึ้น ด้วยเหตุนี้กฎ กติกาใหม่เหล่านี้จะเป็นเครื่องมือในการต่อรองทางการค้า การท่องเที่ยวระหว่างประเทศ และผลักดันให้ผู้ประกอบการไทยต้องยกระดับการผลิต และการบริการนักท่องเที่ยวให้ได้มาตรฐาน

(2) การปรับตัวเข้าสู่ศูนย์รวมการท่องเที่ยว รวมทั้งภูมิภาคเอเชียทวีความสำคัญมากขึ้น โดยเฉพาะกลุ่มประเทศที่มุ่งเน้นการท่องเที่ยว อาทิเช่น ฮองกง เกาหลีใต้ สิงคโปร์ ใต้หวัน และกลุ่มประเทศอาเซียน ที่มีแนวโน้มเป็นศูนย์กลางด้านการท่องเที่ยวมากขึ้น ขณะนี้นโยบายการเปิดประเทศของจีน รัสเซีย พลวัตการขยายตัวของประเทศบราซิลและอินเดีย ตลอดจนการเพิ่มขึ้นของชนชั้นกลางในภูมิภาคเอเชีย แน่นอนสิ่งที่เกิดขึ้นตามมาคือการเพิ่มขึ้นของกำลังซื้อและจำนวนนักท่องเที่ยว ดังนั้นผู้บริหารเทศบาลตำบลคอนสัก ควรวางแผนเตรียมความพร้อมต่อสถานการณ์ที่จะเกิดขึ้นเร็วๆนี้

(3) การเข้าสู่สังคมผู้สูงอายุของโลกอย่างต่อเนื่อง ซึ่งจากข้อมูลประชากรสูงอายุปี 2555 เพิ่มขึ้นเป็น 81.9 ล้านคน และการเป็นสังคมผู้สูงอายุของประเทศที่สำคัญๆ ในโลก มีผลกระทบต่อเคลื่อนย้ายกำลังคนข้ามประเทศ ขณะที่โครงสร้างการผลิตเปลี่ยนจากการใช้แรงงานเป็นการใช้องค์ความรู้และเทคโนโลยีมากขึ้น ทำให้การพัฒนาคนมุ่งสร้างให้มีความรู้ ทักษะ และความชำนาญ ควบคู่ไปกับการพัฒนาเทคโนโลยี เพื่อ ใช้ทดแทนกำลังแรงงานที่ขาดแคลน ขณะเดียวกันประเทศที่เข้าสู่สังคมผู้สูงอายุจะมีรายจ่ายด้านสุขภาพเพิ่มขึ้น ดังนั้นสิ่งที่สำคัญในสถานการณ์ของผู้สูงอายุ ที่เกิดขึ้น เทศบาลตำบลคอนสักจึงต้องมีการเตรียมพร้อมถึงปัญหาที่จะเกิดขึ้น ซึ่งถือได้ว่าต้องการการวางแผนระยะยาว

(4) การเปลี่ยนแปลงภูมิอากาศโลกส่งผลให้สภาพอากาศแปรปรวน ในช่วงประมาณ 20-30 ปีที่ผ่านมา อุณหภูมิของโลกสูงขึ้นโดยเฉลี่ย 0.2 องศาเซลเซียสต่อทศวรรษ ส่งผลสภาพภูมิอากาศแปรปรวน ก่อให้เกิดภัยพิบัติทางธรรมชาติบ่อยครั้ง และปัญหาเริ่มทวีความรุนแรงขึ้น

เช่น แผ่นดินไหว ดินถล่ม ภูเขาไฟระเบิด อุทกภัย วาตภัย ภัยแล้ง ไฟป่า ระบบนิเวศในหลายพื้นที่ของโลกอ่อนแอ สูญเสียพืชและสัตว์ พื้นผิวโลกเปลี่ยนแปลงทางกายภาพ โดยเฉพาะในพื้นที่เขตเทศบาล ตำบลคอนสตันต์ ต้องสูญเสียชายฝั่ง เนื่องจากระดับน้ำทะเลที่สูงขึ้น นำไปสู่การย้ายถิ่นของประชาชนที่อาศัยอยู่บริเวณชายทะเล รวมทั้งสร้างความเสียหายจากโครงสร้างพื้นฐาน เขตท่องเที่ยว เขตอุตสาหกรรมที่มีการลงทุนสูงบริเวณพื้นที่ชายฝั่ง โรคระบาดเพิ่มขึ้นก่อให้เกิดปัญหาสุขภาพของประชาชน จึงเป็นปัญหาที่สำคัญที่ต้องพิจารณา

(5) ความมั่นคงทางอาหารและพลังงานของโลกมีแนวโน้มจะเป็นปัญหาสำคัญ ความต้องการพืชพลังงาน สินค้าการเกษตรและอาหารมีแนวโน้มเพิ่มขึ้น จากการเพิ่มประชากรโลกแต่การผลิตพืชอาหารลดลงด้วยข้อจำกัดด้านพื้นที่ เทคโนโลยีที่มีอยู่ และการเปลี่ยนแปลงของภูมิอากาศ ทำให้เกิดความขัดแย้งระหว่างการผลิตพืชอาหารและพืชพลังงานในอนาคต ส่งผลให้ผลผลิตอาหารสู่ตลาดลดน้อยลง ไม่เพียงพอต่อความต้องการของประชากรโลก ซึ่งเมื่อพิจารณาในประเด็นปัญหานี้แล้ว ผู้บริหารเทศบาลตำบลคอนสตันต์จึงควรส่งเสริมให้ประชาชนในเขตเทศบาล มีความรู้ ความเข้าใจ และความตระหนัก ต่อปัญหาความมั่นคงทางอาหาร

(6) ความก้าวหน้าทางเทคโนโลยีมีบทบาทสำคัญของการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคม รวมทั้งตอบสนองต่อการดำรงชีวิตของประชาชนมากยิ่งขึ้น ทั้งเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร ที่เป็นทั้งโอกาสและภัยคุกคามในการพัฒนา เช่น การจารกรรมข้อมูลธุรกิจหรือข้อมูลส่วนบุคคล ประเทศที่พัฒนาเทคโนโลยีได้ช้าจะกลายเป็นผู้ซื้อและมีผลิตภาพต่ำ ไม่สามารถแข่งขันกับประเทศอื่นๆ ได้ และถ้าหากการเข้าถึงของเทคโนโลยีไม่เท่าเทียมกันของกลุ่มคนในสังคม จะทำให้เกิดความเหลื่อมล้ำในการพัฒนา จึงเป็นสิ่งที่ท้าทายต่อผู้บริหารเทศบาลตำบลคอนสตันต์ ในการวางแผนรับมือกับปัญหาที่จะเกิดขึ้นในอนาคต

(7) การก่อการร้ายสากลเป็นภัยคุกคาม ซึ่งพื้นที่เทศบาลตำบลคอนสตันต์ ถือได้ว่าเป็นจุดต่อแหลมที่สำคัญ เนื่องจากมีนักท่องเที่ยวเข้ามาในพื้นที่อย่างต่อเนื่อง โดยการก่อการร้ายและอาชญากรรมข้ามชาติมีแนวโน้มการขยายตัวทั่วโลก และรุนแรงขึ้น โดยมีรูปแบบและโครงสร้างที่ซับซ้อนมากขึ้น ส่งผลต่อความมั่นคงของประเทศ ดังนั้นจึงต้องเตรียมความพร้อมในการควบคุมปัจจัยที่เกื้อหนุนการก่อการร้าย และอาจจะต้องสร้างความร่วมมือต่อภาคีรัฐบาลในประเทศไทยให้มีเวทีระหว่างประเทศเพื่อปกป้องผลประโยชน์จากภัยก่อการร้าย

2) การเปลี่ยนแปลงที่สำคัญในประเทศไทย

(1) โครงสร้างทางเศรษฐกิจของประเทศไทย กล่าวคือเศรษฐกิจไทยยังคงต้องพึ่งพาเศรษฐกิจจากภายนอกประเทศ ทั้งการส่งออกสินค้า การลงทุน และการท่องเที่ยว จึงทำให้เกิดความอ่อนไหวต่อความผันผวนทางเศรษฐกิจโลกและปัจจัยแวดล้อมโลกที่เปลี่ยนแปลงไป ดังเช่น กระแสนักท่องเที่ยวจีน ที่เดินทางเข้ามาท่องเที่ยวในประเทศไทย ซึ่งอาจจะมียกนักท่องเที่ยวบางคน ที่สร้างความเสียหายให้กับสถานที่ท่องเที่ยวได้ หรือการทำลายทรัพยากรธรรมชาติโดยไม่รู้ตัว ดังกรณีที่มีนักท่องเที่ยวจับปลาจากแหล่งปะการัง ดังนั้นการขยายตัวทางเศรษฐกิจจึงขึ้นอยู่กับปัจจัยการผลิตดั้งเดิมโดยเฉพาะทุน และแรงงานที่มีการจ้างด้วยต้นทุนต่ำ เป็นอุปสรรคต่อการเพิ่มความสามารถในการแข่งขันระดับโลก

(2) โครงสร้างประชากรที่มีวัยสูงอายุเพิ่มขึ้น ขณะที่ประชากรวัยเด็กและวัยแรงงานลดลง ด้วยประเทศไทยจะเป็นสังคมผู้สูงอายุอย่างสมบูรณ์ในปี 2568 โดยขณะที่สัดส่วนประชากรวัยเด็กและแรงงานลดลงอย่างต่อเนื่อง ในช่วงหลายปีที่ผ่านมา อาจกระทบต่อความต้องการแรงงานในระบบเศรษฐกิจในอนาคต การแข่งขันเพื่อแย่งชิงแรงงานจะมีมากขึ้น โดยเฉพาะแรงงานที่มีคุณภาพ ภาครัฐและครัวเรือนจะมีค่าใช้จ่ายเพิ่มขึ้นในการดูแล และพัฒนาคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุในด้านต่างๆ ส่งผลต่อภาระงบประมาณของภาครัฐ และค่าใช้จ่ายของครัวเรือนในการดูแลสุขภาพอนามัย และการจัดสวัสดิการทางสังคม

(3) ค่านิยมที่ดั่งงามเริ่มเสื่อมถอย เนื่องด้วยการเปลี่ยนแปลงภายใต้กระแสโลกาภิวัตน์ ส่งผลให้สังคมไทยมีความเป็นวัตถุนิยม ให้ความสำคัญกับศีลธรรมและวัฒนธรรมที่ดั่งงามลดลง ทั้งการดำรงชีวิตประจำวัน การใช้ชีวิตและความสัมพันธ์กับผู้อื่น มุ่งหารายได้เพื่อตอบสนองความต้องการบริโภค การช่วยเหลือเกื้อกูลกันลดน้อยลง ความมีน้ำใจไมตรีต่ำลง เริ่มมีการแก่งแย่ง เอาเปรียบเปรียบกัน ขาดความสามัคคีกันมากขึ้น ไม่เคารพสิทธิผู้อื่น และการขาดการยึดถือประโยชน์ร่วมกัน

(4) ฐานทรัพยากรธรรมชาติและสภาพแวดล้อมของประเทศไทยมีแนวโน้มเสื่อมโทรมรุนแรง จากการเปลี่ยนแปลงทั้งในด้านกายภาพ การใช้ประโยชน์ การเปลี่ยนแปลงภูมิอากาศ ส่งผลให้สถานการณ์และแนวโน้มความเสื่อมโทรมของทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมทวีความรุนแรง โดยเฉพาะ น้ำท่วม ภัยแล้ง การใช้ทรัพยากรอย่างสิ้นเปลือง ไม่คุ้มค่า และปริมาณของเสียที่เพิ่มขึ้น นำไปสู่ความเสี่ยงต่อการสูญเสียความหลากหลายทางชีวภาพ รวมไปถึงการกัดเซาะชายฝั่งอย่างต่อเนื่อง

(5) ประเทศไทยยังมีความเสี่ยงด้านความมั่นคง ทั้งที่มาจากปัญหาการก่อความไม่สงบในประเทศ ปัญหาการก่อการร้าย วิกฤตเศรษฐกิจและการแข่งขันต่างๆ ในเวทีระหว่างประเทศรวมทั้ง ภัยพิบัติที่เกิดจากมนุษย์และธรรมชาติมีความรุนแรงและส่งผลกระทบต่อสูงในระยะยาว ซึ่งเป็นประเด็นที่ท้าทายต่อการบริหารจัดการความเสี่ยงทั้งการบริหารวิกฤต การเตรียมความพร้อมเพื่อการตอบสนองอย่างฉับไว และการบริหารจัดการในภาวะฉุกเฉิน

ดังนั้นภายใต้สถานการณ์การเปลี่ยนแปลงที่สำคัญทั้งภายในและภายนอกเทศบาลตำบลคอนสัก จะส่งผลกระทบต่อทิศทางการพัฒนาท้องถิ่นในอนาคต จำเป็นต้องกำหนดยุทธศาสตร์การพัฒนาที่เหมาะสม ขณะที่การทบทวนการพัฒนาท้องถิ่นในระยะที่ผ่านมาสะท้อนปัญหาเชิงโครงสร้างของระบบเศรษฐกิจ สังคม และสิ่งแวดล้อม และการบริหารจัดการท้องถิ่นที่ไม่เอื้อต่อการพัฒนาที่ยั่งยืนในระยะยาว ทั้งมีความเสี่ยงหลายประการที่อาจทำให้ปัญหาต่างๆ รุนแรงมากขึ้น โดยในการรวบรวมสถานการณ์ความเสี่ยง ก็เพื่อที่จะให้ผู้ที่เกี่ยวข้องในการวางแผนการพัฒนาท้องถิ่นเทศบาลตำบลคอนสัก อำเภอคอนสัก จังหวัดสุราษฎร์ธานี ได้มีข้อมูลที่หลากหลายประกอบการตัดสินใจ ทั้งนี้หวังว่างานวิจัยชิ้นนี้จะเป็นประโยชน์ต่อการพัฒนา

5.4.5 ข้อเสนอแนะในการศึกษาครั้งต่อไป

1) ควรทำการศึกษาเปรียบเทียบการเปลี่ยนแปลงจากการท่องเที่ยวที่ส่งผลกระทบต่อวิถีชีวิตของคนในชุมชนในพื้นที่อื่นๆ เพื่อจะได้เพิ่มความเข้าใจถึงบทบาทในการจัดการการท่องเที่ยวที่เหมาะสมและสอดคล้องกับบริบทในแต่ละชุมชนและท้องถิ่นที่มีความแตกต่างกันอันจะเป็นประโยชน์ในการนำไปประยุกต์ใช้ให้กว้างขวางยิ่งขึ้น

2) ควรศึกษาแนวทางในการส่งเสริมการพัฒนาบทบาททุนทางสังคมในชุมชน อย่างมีพลวัตด้วยการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วมอันจะช่วยส่งเสริมให้เกิดการจัดการการท่องเที่ยวที่ยั่งยืน

บรรณานุกรม

- กรมศิลปากร. 2542. **วัฒนธรรม อารยธรรม ภูมิปัญญาและเทคโนโลยี**. กรุงเทพฯ: กรมวิชาการ.
- กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา. 2554. **แผนพัฒนาการท่องเที่ยวแห่งชาติ พ.ศ. 2555-2559**.
ค้นวันที่ 25 ตุลาคม 2557 จาก http://www.tica.or.th/images/plan_tourism2555-2559/2555-2559.pdf
- กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา.ม.ป.ป.**ยุทธศาสตร์การท่องเที่ยวและกีฬา พ.ศ. 2555 – 2559**. ค้น
วันที่ 25 ตุลาคม 2557 จาก http://www.mots.go.th/ewt_dl_link.php?nid=3942
- การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย. 2533.**ความสำคัญของอุตสาหกรรมการท่องเที่ยว**.กรุงเทพฯ:การ
ท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย.
- การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย.2539. **นโยบายและแนวทางการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์**
พ.ศ. 2539-2540.กรุงเทพฯ: กองนโยบายและแผน การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย.
- การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย. 2544. **เอกสารแนะนำโครงการศูนย์ข้อมูลเพื่อพัฒนาการท่องเที่ยว**
เชิงนิเวศ.ค้นวันที่ 25 ตุลาคม 2557 จาก [http://www.thaingo.org/writer/
view.php?id=1176](http://www.thaingo.org/writer/view.php?id=1176)
- การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย.2550.**แผนการตลาดการท่องเที่ยวประจำปี2551**.ค้นวันที่ 25
ตุลาคม 2557จาก<http://www.tat.or.th/?pv=14%20&view=1> - 65k
- กุลวดี หวังศิริสกุล.2545.**เศรษฐศาสตร์การเมืองว่าด้วยการจัดสรรทรัพยากรคลื่นความถี่ใน**
ประเทศไทย. วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิตจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- เกศยา โอสถานเคราะห์. 2544. **วิถีชีวิตเด็กเร่ร่อนในกรุงเทพมหานคร : ศึกษาที่ชุมชนสถานีรถไฟ**
หัวลำโพง.ภาคนิพนธ์คณะพัฒนาสังคม สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์.
- โครงการสารานุกรมไทยสำหรับเยาวชน โดยพระราชประสงค์ในพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว.
2546. **หลักการของการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์**. ใน **สารานุกรมไทยสำหรับเยาวชนฯ**.
เล่มที่ 27.ค้นวันที่ 13 สิงหาคม 2557 จาก [http://www.saranukromthai.or.th/sub/book/
book.php?book=27&chap=3&page=t27-3-infodetail03.html](http://www.saranukromthai.or.th/sub/book/book.php?book=27&chap=3&page=t27-3-infodetail03.html)
- จางงศ์ อดิวัฒนสิทธิ์ และคณะ. 2540. **สังคมวิทยา**.พิมพ์ครั้งที่ 8. กรุงเทพฯ: ภาควิชาสังคมวิทยา
และมนุษย์วิทยา คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- ชนิตา รักษ์พลเมือง. 2532.**การศึกษาเพื่อพัฒนาประเทศ**.กรุงเทพฯ: โอเดียนสโตร์.

- ชวลิต โภชพันธ์. 2543. **ศึกษากรณีโรงเรียนมาตาศพุดพันพิทยาคาร.**ค้นวันที่31 ตุลาคม 2557 จาก <http://www.thaingo.org/writer/view.phpid=1176>
- ชัยเชษฐาอ่อน. 2551.**ปัจจัยด้านประชากรศาสตร์และพฤติกรรมของนักท่องเที่ยวชาวไทย.** ค้นวันที่22 กรกฎาคม 2557 จาก <http://www.oknation.net/blog/print.phpid=464669#4era>
- ณรงค์ เส็งประชา. 2539. **พื้นฐานวัฒนธรรมไทย.**กรุงเทพฯ: โอเดียนสโตร์.
- ดร.รชนี เอมพันธุ์;สุทัศน์วรรณเลิศและเรณูการ์ชโน. 2547. **คู่มือการจำแนกเขตท่องเที่ยวเชิงนิเวศโดยหลักการช่วงชั้นโอกาสด้านนันทนาการ.**กรุงเทพฯ: การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย.
- เดชาไต้สูงเนิน. 2543. **รายงานศึกษาอิสระการบริหารจัดการท่องเที่ยวเกษตรศึกษาเฉพาะกรณี: บ้านม่วงคำตำบลโป่งแยงอำเภอแมริมจังหวัดเชียงใหม่.**วิทยานิพนธ์ปริญญาโท มหาวิทยาลัยมหาวิทาลัยเชียงใหม่.
- ทวีทอง หงษ์วิวัฒน์. 2527.**การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนา.**กรุงเทพฯ:ศักดิ์โสภณการพิมพ์.
- ทวีศักดิ์ ตั้งปฐมวงศ์.2552. **โลกาภิวัตน์ คำสั้นๆที่ควรรู้จัก.**ค้นวันที่ 25 ตุลาคม 2557 จาก <http://www.thaingo.org/writer/view.phpid=1176>
- ทองยุ่นบุตรโสภณ. 2547. **การจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศโดยชุมชนอย่างยั่งยืน: กรณีศึกษาท่าด่านโฮมสเตย์ตำบลหินตั้งอำเภอเมืองจังหวัดนครนายก.**วิทยานิพนธ์ปริญญาโท มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- ทับทิม วงศ์ประยูร.2542. **เศรษฐศาสตร์การพัฒนาเบื้องต้น.**กรุงเทพฯ: ธรรมสารการพิมพ์.
- รัชมาศ มิ่งขวัญ. 2551.**ทัศนคติของคนวัยทำงานในเขตกรุงเทพมหานครที่มีต่อรูปแบบการท่องเที่ยว.**การค้นคว้าอิสระคณะบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- นิสาชล ทองแถม. 2528.**ผลกระทบของการสร้างถนนต่อการอนุรักษ์ป่าไม้และชุมชนลุ่มน้ำแม่ปิงตอนล่างบริเวณทางหลวงจังหวัดสาย 1072 (ลาดยาว-คลองลาน).**กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- ไนซ์บิตต์, จอห์นและอเบอร์ดีน, แพทริเซีย.2534. **อภินวนิยมโลก ค.ศ.2000.**แปลจาก Megatrends 2000. โดยสันติ ตั้งระพีพากร. กรุงเทพฯ: โกลเบิลเบรน.
- บุญทัน ดอกไธสง. 2553. **ขอบข่ายรัฐประศาสนศาสตร์ยุคโลกาภิวัตน์.**กรุงเทพฯ: ปัญญาชน.
- บุญเลิศ จิตตั้งวัฒนา. 2542.**การวางแผนพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน.**เชียงใหม่: คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.

- ประจวบ อัมพะเสวต. 2543. พลิกแผ่นดิน : ประวัติการเมืองไทย 24มิถุนายน 2475 - 14ตุลาคม 2516. กรุงเทพฯ: สุขภาพใจ.
- ประสิทธิ์ ตงยั้งศิริ. 2542. การวางแผนและการวิเคราะห์โครงการ. กรุงเทพฯ: ซีเอ็ดเคชั่น.
- ปรีชา คูวินทร์พันธ์. 2538. สังคมและวัฒนธรรม. พิมพ์ครั้งที่ 6. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ปรีชาดิษฐ์เสถียร. 2543. กระบวนการและเทคนิคการทำงานของนักพัฒนา. กรุงเทพฯ: สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย.
- พงศ์ศักดิ์ พิทักษ์มหาเกตุ. 2538. ชาวบ้านกับช่องทางประกอบธุรกิจท่องเที่ยว: แนวคิดในการจัดตั้งสหกรณ์บริการนำเที่ยวชมธรรมชาติแนวอนุรักษ์กาญจนบุรีจำกัด (ส.บ.อ.ก.) สหกรณ์บริการนำเที่ยวแนวอนุรักษ์แห่งประเทศไทย. กรุงเทพฯ: ปกเกล้า.
- พวงผกา ประเสริฐศิลป์. 2542. ประเพณีไทยกับการเปลี่ยนแปลงตามกระแสวัฒนธรรมโลก. กรุงเทพฯ: สถาบันราชภัฏสวนดุสิต.
- พิชชารัตนดิถกณภูเก็ต. 2553. องค์การและการบริหารจัดการ. นนทบุรี: ชิงค์บีขอนแก่นบุ๊ก.
- มิศรา สามารต. 2543. รายงานผลการศึกษาวิชาการมีส่วนร่วมของชุมชนท้องถิ่นในการบริหารจัดการด้านการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ. กรุงเทพฯ: สถาบันดำรงราชานุภาพ.
- ยงยุทธบุราสิทธิ์. 2533. เทคนิคการกระตุ้นชาวบ้านให้เกิดการมีส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชน. วารสารพัฒนาชุมชน. 29 (ธันวาคม): 41-46.
- ยศสันตสมบัติ. 2544. มนุษย์กับวัฒนธรรม. พิมพ์ครั้งที่ 3. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- รังสรรค์ ณะพรพันธุ์. 2538. สังคมเศรษฐกิจไทยในทศวรรษ 2550 : ยุทธศาสตร์การพัฒนาในกระแสโลกาวัตร์. กรุงเทพฯ: ไร่ลาวย.
- รัชนิกรเศรษฐ. 2532. โครงสร้างสังคมและวัฒนธรรมไทย. กรุงเทพฯ: ไทยวัฒนาพานิช.
- ร่ำไพพรรณแก้วสุริยะ. 2545. เอกสารประชุมเชิงปฏิบัติการด้านการท่องเที่ยวเชิงนิเวศภายใต้โครงการส่งเสริมและพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ 2545 วันที่ 7-9 มีนาคม 2545 ณ ศูนย์การประชุมแห่งชาติสิริกิติ์. กรุงเทพฯ: กองอนุรักษ์การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย.
- รุ่งตะวันเกิด โภคา. 2553. แนวทางพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงนิเวศอย่างยั่งยืนของจังหวัดอุทัยธานี. ค้นวันที่ 30 ตุลาคม 2557 จาก <http://www.thaingo.org/writer/view.phpid=1176>.

- รุ่งรัตน์ ทองสกุล. 2549. การจัดการการท่องเที่ยววิถีชีวิตชุมชน ประเพณี และวรรณกรรมท้องถิ่นของจังหวัดภูเก็ต พังงา และกระบี่. ค้นวันที่ 30 ตุลาคม 2557 จาก <http://www.thaingo.org/writer/view.phpid=1176>
- วรรณพรวนิชชานุกร. 2540. การท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์. กรุงเทพฯ: กองวิชาการและฝึกอบรมการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย.
- วันทนีศ ภูมิภัทรากาม และคณะ. 2538. การจัดหาและการใช้ทรัพยากร. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ: วี.เจ. พรินติ้ง.
- วารัชต์ มัชฌมบุรุษ. 2555. การสังเคราะห์งานวิจัย ด้านการท่องเที่ยวในจังหวัดพะเยา. ค้นวันที่ 13 สิงหาคม 2557 จาก <http://www.thaipublica.org/2012/08/impact-of-globalization-of-technology>
- วิทยากร เชียงกูล. 2536. การกอบกู้และฟื้นฟูชาติจากพันธนาการของ IMF. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- เยาวดี ราชชัยกุล วิบูลย์ศรี. 2546. การประเมินโครงการ : แนวคิดและแนวปฏิบัติ. พิมพ์ครั้งที่ 3. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ศรัณญา วรากุลวิทย์. 2551. ปฐมนิเทศอุตสาหกรรมการท่องเที่ยว. พิมพ์ครั้งที่ 4. กรุงเทพฯ: สามลดา.
- สถาบันวิจัยเพื่อพัฒนาประเทศไทย. 2540. รายงานฉบับสมบูรณ์โครงการศึกษาเพื่อจัดทำแผนแม่บทการพัฒนาท่องเที่ยวของประเทศไทย. กรุงเทพฯ: สถาบันวิจัยฯ.
- สถาบันวิจัยวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีแห่งประเทศไทย. 2542. รายงานขั้นสุดท้ายการดำเนินการเพื่อกำหนดนโยบายการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ: รายงานผลการดำเนินการ. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ: สถาบันฯ.
- สนธยา พลศรี. 2541. สังคมวิทยาเบื้องต้น. สงขลา: สถาบันราชภัฏสงขลา.
- สนิท สมัครการ. 2545. การเปลี่ยนแปลงทางวัฒนธรรมกับการพัฒนาการของสังคม. กรุงเทพฯ: องค์การสงเคราะห์ทหารผ่านศึก.
- สมคิด พุทธศรี. 2555. โลกาภิวัตน์ปะทะเทคโนโลยี นัยต่อการปรับโครงสร้างทางเศรษฐกิจ. ค้นวันที่ 13 สิงหาคม 2557 จาก <http://www.thaipublica.org/2012/08/impact-of-globalization-of-technology>
- สมชัยเบญจชัย. 2549. เอกสารประกอบการบรรยายหลักสูตรการบริหารจัดการป่าชุมชนและการพัฒนาอาชีพด้านป่าไม้. ค้นวันที่ 13 สิงหาคม 2557 จาก <http://www.masterorg.wu.ac.th/file/step-2081113-163147-ralJQf.doc>.

- สมศักดิ์ ศรีสันติสุข. 2546. หลักการศึกษาวิเคราะห์และปฏิบัติงานชุมชน. ขอนแก่น: คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์มหาลัยขอนแก่น.
- สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. 2525. แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 5 พ.ศ. 2525-2529. กรุงเทพฯ: สำนักงาน.
- สุจิตรา วรณ โณ. 2551. การใช้พื้นที่ลือของแหล่งข่าวและการปิดกั้นการแทรกแซงการทำข่าวของหนังสือพิมพ์ กรณีความขัดแย้งทางการเมืองหลังการรัฐประหาร 19 กันยายน 2549. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารศึกษามหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต.
- สุภาวค์ จันทวานิช. 2534. วิธีการวิจัยเชิงคุณภาพ. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สุรพันธุ์ ฐันท์แดนสุวรรณ. 2550. องค์การและการจัดการ. กรุงเทพฯ: จุฑทอง.
- เสนห์จามริก. 2527. นโยบายกลวิธีการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาของชุมชน. กรุงเทพฯ: ศูนย์ศึกษานโยบายสาธารณสุข.
- แสวงรัตน์มณฑลมาศ. 2536. การระดมมวลชนและการมีส่วนร่วมของประชาชน: เอกสารประกอบการศึกษาวิชาการระดมมวลชนและการมีส่วนร่วมของประชาชน. กรุงเทพฯ: คณะพัฒนาสังคมสถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์.
- อนงค์พัฒนจักร. 2535. การมีส่วนร่วมของสตรีในการพัฒนาทรัพยากรป่าไม้กรณีศึกษาหมู่บ้านห้วยม่วงจังหวัดขอนแก่น. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารศึกษามหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- อมรา พงศาพิชญ์. 2534. วัฒนธรรมศาสนาและชาติพันธุ์: วิเคราะห์สังคมไทยแนวมานุษยวิทยา. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- อมรา พงศาพิชญ์. 2543. ทูตทางสังคมในภาวะวิกฤตเศรษฐกิจในสังคมไทย. วารสารวิจัยสังคม. 23 (1): 34-50.
- อรทัย กักผล. 2546. คู่มือการมีส่วนร่วมของประชาชน. กรุงเทพฯ: ศูนย์บริการประชาชนสำนักงานปลัดสำนักนายกรัฐมนตรี.
- อัจฉรี เหมสันต์และคณะ. 2555. ศึกษาศักยภาพของวัดในเขตเทศบาลตำบลของอำเภอโดยรอบอำเภอเมืองเชียงใหม่เพื่อวางแผนพัฒนาให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรมของชุมชนกรณีศึกษา เทศบาลตำบลดอยสะเก็ด ยางเน็งและแมริม. รายงานผลการวิจัยมหาวิทยาลัยแม่โจ้.

- อัมพรเต็มดี. 2545. การพัฒนาชุดการเรียนรู้เรื่องการอนุรักษ์แหล่งท่องเที่ยวในชุมชนสำหรับ
นักเรียนประถมศึกษา อำเภอสวนผึ้ง จังหวัดราชบุรี. คำนวันที่ 22 กรกฎาคม 2557 จาก
<http://www.thaifita.com/trade/study/.pdf>
- อำนาจ วงษ์พานิช. 2549. กรณีศึกษาในพื้นที่ อำเภอพานทองและอำเภอเมือง จังหวัดชลบุรี. คำน
วันที่ 13 สิงหาคม 2557 จาก [http://www.thaipublica.org/2012/08/impact-of-
globalization-of-technology](http://www.thaipublica.org/2012/08/impact-of-globalization-of-technology)
- อำนาจ ชีระวนิช. 2547. การจัดการ. กรุงเทพฯ: ซี. วี. แอล. การพิมพ์.
- อุดมทุม โฆสิต. 2554. การจัดการ. กรุงเทพฯ: คณะรัฐประศาสนศาสตร์
สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์.
- เอก ตั้งทรัพย์วัฒนา และคณะ. 2550. คำและความคิดในรัฐศาสตร์ร่วมสมัย เล่ม 1. พิมพ์ครั้งที่ 2.
กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- NussaraKlinjampa. ม.ป.ป. จังหวัดสุราษฎร์ธานี: ที่ตั้ง/อาณาเขต. คำนวันที่ 13 สิงหาคม 2557 จาก
<https://nooknussara21.wordpress.com/ที่ตั้งอาณาเขตจังหวัดส/>

ภาคผนวก

ภาคผนวก ก
แผนดำเนินการวิจัย

ภาคผนวก ก

ผู้วิจัยได้ทำการศึกษาและเก็บข้อมูลระหว่าง เดือนกรกฎาคม พ.ศ. 2557 จนถึงเดือนเมษายน พ.ศ. 2558 รวมระยะเวลา 10 เดือน และได้ลงพื้นที่เก็บข้อมูล โดยใช้วิธีการสัมภาษณ์ และการสังเกตการณ์ในช่วงปลายเดือนธันวาคม 2557 ถึงเดือนปลายเดือนกุมภาพันธ์ 2558รวมทั้งการสำรวจเอกสารที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยว ดังตาราง

ตารางแสดงแผนการดำเนินงาน

กิจกรรมและการดำเนินการ	ปี 2557						ปี 2558				
	ก.ค	ส.ค	ก.ย	ต.ค	พ.ย	ธ.ค	ม.ค	ก.พ	มี.ค	เม.ย	
1. การเตรียมการ	←————→										
1.1) ได้ทำการกำหนดหัวข้อเรื่องงานวิจัย	★										
1.2) ได้ทำการศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	←————→										
1.3) ได้ทำการกำหนดขอบเขตการดำเนินการ นำเสนออาจารย์ที่ปรึกษางานวิจัย		←————→									
1.4) ได้ทำการติดต่อหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง และรวบรวมข้อมูลที่ใช้เป็นในการศึกษา		←————→									
1.5) ทำการสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย พร้อมทั้งนำข้อมูลที่ได้มาปรึกษาอาจารย์ (ที่ปรึกษางานวิจัย)					★						
2. การเก็บข้อมูล					←————→						
2.1) สังเกตการณ์ในพื้นที่ สอบถามประชาชนทั่วไปในเทศบาลคอนสัก ถึงการเปลี่ยนแปลงของชุมชน						←————→					
2.2) สัมภาษณ์กลุ่มผู้ให้ข้อมูลหลัก						★	★	★			

ตารางแสดงแผนการดำเนินงาน

กิจกรรมและการดำเนินการ	ปี 2557						ปี 2558			
	ก.ค	ส.ค	ก.ย	ต.ค	พ.ย	ธ.ค	ม.ค	ก.พ	มี.ค	เม.ย
3. การรวบรวมข้อมูลและการวิเคราะห์ข้อมูล							←————→			
3.1)การรวบรวมข้อมูลที่ได้ ทั้งจากการบันทึกแบบสัมภาษณ์ การสังเกต และภาพถ่าย							←————→			
3.2)ประมวลข้อมูล							★	★		
3.3)วิเคราะห์ข้อมูลที่ได้							★	★		
3.4)นำข้อมูลการวิเคราะห์ให้กับกลุ่มผู้ให้ข้อมูล ได้ตรวจทานความถูกต้องของข้อมูล								★		
4. การเขียนผลการวิจัยและการเผยแพร่ผลงาน							←————→			
4.1)เขียนนำเสนอผลการวิจัย							★	★	★	★
4.2)จัดพิมพ์รายงานวิจัย										■

ภาคผนวก ข

แนวคำถามที่ใช้ในการสนทนาหรือการสัมภาษณ์(Interview Guides)

ภาคผนวก ข

แนวคำถามที่ใช้ในการสนทนาหรือสัมภาษณ์ (Interview Guides)

เรื่องผลกระทบจากการท่องเที่ยวต่อวิถีชุมชน ตำบลคอนสัก อำเภอคอนสัก จังหวัดสุราษฎร์ธานี

ตารางแสดงประเด็นการสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูล

ผู้ให้ข้อมูล/แหล่งข้อมูล	ประเด็นการสัมภาษณ์
1. ผู้นำท้องถิ่น/ฝ่ายบริหาร 1.1)นายกเทศบาลเมืองคอนสัก 1.2)สมาชิกเทศบาลฯ 1.3)กำนันตำบลคอนสัก	1) ความเป็นมาของชุมชน 2) กระบวนการพัฒนาชุมชนคอนสัก 3) การพัฒนาคอนสักเพื่อรองรับนักท่องเที่ยว 4) ศักยภาพการรองรับนักท่องเที่ยว 5) วิถีชีวิตของคนคอนสักในปัจจุบัน 6) ข้อดี ข้อเสียของการพัฒนาที่ผ่านมา 7) ผลกระทบที่เกิดจากการท่องเที่ยว 8) การจัดการกับผลกระทบ/สภาพปัญหาของชุมชน 9) ข้อเสนอแนะ
2. ผู้นำชุมชน 2.1)ผู้ใหญ่บ้านเกาะแรด 2.2)ผู้ใหญ่บ้านท้องอ่าว 2.3)ผู้ใหญ่บ้านบางน้ำจืด 2.4)ผู้ใหญ่บ้านนางกำ	1) ความเป็นมาของชุมชนเป็นอย่างไร 2) วิถีชีวิต/การประกอบอาชีพของคนในชุมชน 3) วัฒนธรรม/ความเชื่อของแต่ละหมู่บ้าน 4) ข้อดี ข้อเสียของการพัฒนาที่ผ่านมา 5) ความคิดเห็นในการพัฒนาชุมชน เพื่อรองรับการท่องเที่ยว 6) สาเหตุของการเปลี่ยนแปลง 7) สภาพปัญหาของชุมชน
3. ผู้ที่มีความสามารถ ความรู้ในการเปลี่ยนแปลงของชุมชน 3.1) ปราชญ์ชุมชน 3.2) ผู้สูงอายุในชุมชนที่มีบทบาทสำคัญในชุมชน	1) ความเป็นมาของชุมชนเป็นอย่างไร 2) วิถีชีวิต/การประกอบอาชีพของคนในชุมชน 3) วัฒนธรรม/ความเชื่อของแต่ละหมู่บ้าน 4) ข้อดี ข้อเสียของการพัฒนาที่ผ่านมา 5) ความคิดเห็นในการพัฒนาชุมชน เพื่อรองรับการท่องเที่ยว 6) สาเหตุของการเปลี่ยนแปลง 7) สภาพปัญหาของชุมชน

ผู้ให้ข้อมูล/แหล่งข้อมูล	ประเด็นการสัมภาษณ์
	8) ข้อเสนอแนะ
4. ผู้ที่มีผลประโยชน์จากการ ท่องเที่ยวในชุมชน 4.1) ผู้ประกอบการธุรกิจการ ท่องเที่ยว	1) เริ่มต้นกิจการเมื่อไหร่/ทำอะไรบ้าง และมีวิธีการอย่างไร 2) ผลของการประกอบการเป็นอย่างไรบ้าง/มีปัญหาอะไรบ้าง 3) การส่งเสริมของเทศบาลต.อ. 4) การเข้ามาควบคุมในการประกอบกิจการ 5) มองอนาคตการท่องเที่ยวในชุมชนต.อ.เป็นอย่างไร 6) ข้อเสนอแนะเพื่อการพัฒนา

สำหรับแนวทางการสนทนาหรือการสัมภาษณ์นั้นผู้ศึกษาใช้การสัมภาษณ์แบบเจาะลึก (In-Depth Interview) โดยมีแนวทางการสัมภาษณ์ 6 ส่วนดังตารางดังนี้

ส่วนที่ 1 ข้อมูลพื้นฐานของผู้ให้ข้อมูลที่สำคัญ

- 1.1 ชื่อผู้ให้สัมภาษณ์
- 1.2 เพศ
- 1.3 อายุ
- 1.4 ระดับการศึกษา
- 1.5 อาชีพหลัก
- 1.6 รายได้ต่อเดือน
- 1.7 ความสามารถในการพัฒนา
- 1.8 บทบาทและหน้าที่รับผิดชอบในชุมชน
- 1.9 บทบาทและหน้าที่เกี่ยวกับการจัดการท่องเที่ยว
- 1.10 ประสบการณ์การอยู่ในแหล่งท่องเที่ยวและการจัดการแหล่งท่องเที่ยว

สัมภาษณ์.....วัน.....เดือน.....ปี.....

ส่วนที่ 2 บริบทของชุมชน

2.1 ความเป็นมาของชุมชน

1) ชุมชนแห่งนี้ตั้งขึ้นมาเมื่อไหร่และมีพัฒนาการอย่างไร
 2) ในชุมชนของท่านมีการเปลี่ยนแปลงครั้งสำคัญๆอะไรบ้างที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยวจากอดีตที่ผ่านมา (เล่าตามลำดับเหตุการณ์ที่เกิดขึ้น)

3) จุดแข็งของชุมชน

4) จุดอ่อนของชุมชน

5) โอกาสของชุมชน

6) ภัยคุกคามของชุมชน

2.2 วัฒนธรรมและวิถีชีวิตของคนในชุมชนในปัจจุบัน

1) สภาพแวดล้อมของชุมชนในด้านต่างๆเช่นเศรษฐกิจสังคมวัฒนธรรมและประเพณีเป็นอย่างไร

(1) ลักษณะทางกายภาพของชุมชน

(1.1) ขนาดพื้นที่ลักษณะพื้นที่

(1.2) ตำแหน่งที่ตั้งเส้นทางคมนาคม

(1.3) การสื่อสาร

(1.4) การคมนาคม

(1.5) สถานประกอบการทางการท่องเที่ยวที่สำคัญในชุมชน

(1.6) สถานที่ท่องเที่ยวที่สำคัญของชุมชน

(1.7) จำนวนผู้ประกอบการธุรกิจการท่องเที่ยวในชุมชน

(1.8) ปัญหาที่เกิดขึ้นในปัจจุบัน

(2) ประเพณีที่สำคัญของชุมชนมีอะไรบ้างและมีรูปแบบการดำเนินกิจกรรมเป็นอย่างไรและในช่วงเวลาใดบ้าง

2) ระบบความสัมพันธ์ของชุมชน

(1) คนในชุมชนนี้มีความเป็นญาติพี่น้องมากน้อยเพียงใด

(2) คนในชุมชนมีการช่วยเหลือกันอย่างไรบ้าง

(3) มีความขัดแย้งอะไรบ้างในชุมชนและแก้ไขความขัดแย้งกันอย่างไร

- 3) คนในชุมชนส่วนใหญ่มีการศึกษาระดับใดมีการเปลี่ยนแปลงอย่างไรในปัจจุบัน
- 4) คนในชุมชนส่วนใหญ่ประกอบอาชีพอะไรบ้าง
- 5) อาชีพเหล่านี้เกี่ยวข้องกับสิ่งแวดล้อมอย่างไรบ้าง
- 6) แหล่งนัดพบของคนในชุมชนคือที่ไหนมักจะนัดพบกันในโอกาสใดบ้าง
- 7) สถานที่ที่เป็นศูนย์รวมกิจกรรมของชุมชนคือที่ไหนและมีการจัดกิจกรรม

ใดบ้างในชุมชน

2.3 การสนับสนุนของหน่วยงานภาครัฐหรือหน่วยงานเอกชน

- 1) ที่ผ่านมามีหน่วยงานใดเข้ามาสนับสนุนหรือช่วยเหลือเกี่ยวกับการพัฒนาของชุมชนบ้างทั้งภาครัฐและภาคเอกชน
- 2) หน่วยงานเหล่านี้ให้การสนับสนุนอะไรบ้างและมีส่วนส่งเสริมพัฒนาการท้องถิ่นของชุมชนอย่างไร

ส่วนที่ 3 การเปลี่ยนแปลงของชุมชน

- 1) ชุมชนมีการเปลี่ยนแปลงหรือไม่ (ถ้าเกิดมีการเปลี่ยนแปลงเกิดจากอะไร)
- 2) จุดเริ่มต้นของการเปลี่ยนแปลงของชุมชน
- 3) สาเหตุที่สำคัญของการเปลี่ยนแปลง
- 4) สิ่งสำคัญของการเปลี่ยนแปลงชุมชน
- 5) อาชีพหลักของชุมชนคืออะไร
- 6) การสืบทอดอาชีพหลักเป็นอย่างไรบ้าง
- 7) ปัจจุบันคิดว่าอาชีพที่ทำอยู่ จะทำได้นานเพียงใด
- 8) การปรับเปลี่ยนอาชีพของคนในชุมชนเป็นอย่างไรบ้าง
- 9) ความพร้อมของการเปลี่ยนแปลง พร้อมเพียงใด
- 10) ข้อเสนอต่อการพัฒนา

ส่วนที่ 4 ผู้ประกอบการทางการท่องเที่ยว

- 1) เริ่มต้นกิจการเมื่อไหร่/ทำอะไรบ้าง และมีวิธีการอย่างไร
- 2) ระยะเวลาในการดำเนินการ
- 3) ผลของการประกอบการเป็นอย่างไรบ้าง/มีปัญหาอะไรบ้าง
- 4) การส่งเสริมของเทศบาลคอนสัก
- 5) การเข้ามาควบคุมในการประกอบกิจการ

- 6) มองอนาคตการท่องเที่ยวในชุมชนคอนสักเป็นอย่างไร
- 7) ข้อเสนอแนะเพื่อการพัฒนา

ส่วนที่ 5 ความเปลี่ยนแปลงจากการท่องเที่ยว

- 1) จุดเริ่มต้นของการส่งการท่องเที่ยว
- 2) การส่งเสริมการท่องเที่ยวของหน่วยงานภาครัฐ
- 3) วิสัยทัศน์ของการส่งเสริมการท่องเที่ยว
- 4) เป้าหมายของการส่งเสริมการท่องเที่ยว
- 5) ความพร้อมต่อการพัฒนาการท่องเที่ยวของคนในชุมชน
- 6) ผลกระทบที่เกิดขึ้นจากการท่องเที่ยว
- 7) สาเหตุของการเปลี่ยนแปลง
- 8) สภาพปัญหาของชุมชน
- 9) ความคิดเห็นในการพัฒนาชุมชน เพื่อรองรับการท่องเที่ยว
- 10) ข้อเสนอแนะต่อการพัฒนา

ส่วนที่ 6 กระบวนการจัดการการท่องเที่ยว

- 1) กิจกรรม และแหล่งท่องเที่ยวในชุมชน
 - (1) มีกิจกรรมการท่องเที่ยวใดบ้างในชุมชนของท่าน
 - (2) รูปแบบกิจกรรมเป็นอย่างไร
 - (3) ใครเป็นผู้ดำเนินการ
- 2) ความตระหนักในด้านการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม
 - (1) ท่านคิดว่าการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมมีความ

จำเป็น

หรือไม่อย่างไร โปรดให้เหตุผล

- (2) การได้เข้าร่วมในกิจกรรมการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมของคนในชุมชนของท่านบ้างหรือไม่อย่างไร
- (3) ท่านคิดว่าชุมชนของท่านควรเร่งดำเนินการเกี่ยวกับการเปลี่ยนแปลงของการดำเนินชีวิต การอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมหรือไม่
- (4) ท่านคิดว่าการรุกกล้าที่ดินสาธารณะประโยชน์หรือไม่
- (5) ท่านคิดว่ากลุ่มที่รุกกล้าที่ดินสาธารณะประโยชน์คือกลุ่มใด

(6) ท่านคิดว่าจะใช้วิธีการ หรือแนวทางใดแก้ไขปัญหา

3) ผลประโยชน์ของชุมชนที่ได้จากการจ้างงานทั้งทางตรงและทางอ้อม

(1) ท่านคิดว่ากิจกรรมการท่องเที่ยวในชุมชนของท่านทำให้เกิดการจ้างงานมากขึ้นหรือไม่อย่างไร

(2) สินค้าที่นำมาขายในแหล่งที่ท่องเที่ยวได้มาจากที่ใด (ทำเองหรือซื้อมา)

ภาคผนวก ก

หนังสือขอความอนุเคราะห์ข้อมูลจากผู้ให้ข้อมูลสำคัญ

ที่ ศธ ๐๕๒๖.๑๑/

คณะพัฒนาสังคมและสิ่งแวดล้อม
สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์
คลองจั่น บางกะปิ กรุงเทพฯ ๑๐๒๔๐

พฤษภาคม ๒๕๕๗

เรื่อง ขอบความอนุเคราะห์ข้อมูล

เรียน นายกเทศบาลตำบลคอนสัก อำเภอคอนสัก จังหวัดสุราษฎร์ธานี

สิ่งที่ส่งมาด้วย รายละเอียดขออนุเคราะห์ข้อมูล

ด้วย นายกิตติกร เมืองเกิด รหัสประจำตัว 5610521017 นักศึกษาระดับปริญญาโท สาขาพัฒนาสังคม คณะพัฒนาสังคมและสิ่งแวดล้อม สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์ (นิด้า) ซึ่งได้จัดทำวิทยานิพนธ์ เรื่อง “ผลกระทบจากการท่องเที่ยวต่อวิถีชุมชน ตำบลคอนสัก อำเภอคอนสัก จังหวัดสุราษฎร์ธานี” โดยมี ดร.หลี เหมรินเหลียงเป็นอาจารย์ที่ปรึกษา ซึ่งในการศึกษาเรื่องดังกล่าวจำเป็นต้องอาศัยข้อมูลเกี่ยวกับสภาพบริบทของชุมชนตำบลคอนสัก ซึ่งประกอบด้วย 11 ชุมชน ได้แก่ (1) ชุมชนบ้านเกาะแรต (2) ชุมชนเทศบาล (3) ชุมชนทางข้าม (4) ชุมชนทองไมล์ (5) ชุมชนบ้านคราม (6) ชุมชนโพธิ์ทอง (7) ชุมชนบางนางบน (8) ชุมชนบ้านท้องอ่าว (9) ชุมชนบ้านปากคอนสัก (10) ชุมชนบ้านบางน้ำจืด (11) ชุมชนก้าวเจริญ รวมถึงชุมชนนางกำ ทั้งนี้ทางผู้วิจัยได้ทำการส่งประเด็นในการสัมภาษณ์แนบไปตามเอกสารแนบ

ในการนี้ทางหลักสูตรฯ จึงใคร่ขอความอนุเคราะห์ให้นายกิตติกร เมืองเกิดเป็นผู้เข้าไปเก็บข้อมูลโดยวิธีการสอบถามข้อมูลกลุ่มเป้าหมายดังกล่าว ทั้งนี้นักศึกษาจะเป็นผู้ติดต่อประสานงานในรายละเอียดกับท่านโดยตรง

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณา ให้ความอนุเคราะห์ จะขอบพระคุณยิ่ง

ขอแสดงความนับถือ

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. อาแว มะแส

รองคณบดีฝ่ายวิชาการ คณะพัฒนาสังคมและสิ่งแวดล้อม

ภาคผนวก ง

รูปแบบการจัดเก็บข้อมูลและการวิเคราะห์ข้อมูล

รูปแบบการจัดเก็บข้อมูลและการวิเคราะห์ข้อมูล

วัตถุประสงค์

เพื่อรวบรวมสถานการณ์ทางการท่องเที่ยวที่เข้ามาส่งผลกระทบต่อวิถีชีวิตของคนในชุมชน และใช้ในการอธิบายความเป็นอยู่ของคนชุมชนอย่างเหมาะสม จึงได้กำหนดโครงสร้างในการนำเสนอข้อมูลไว้ 5 ส่วนที่สำคัญนำเสนอตามกรอบการวิจัยที่ได้กำหนดไว้เบื้องต้น ดังนี้

1. ลักษณะทางกายภาพ

- 1.1 อาณาบริเวณของพื้นที่
- 1.2 ลักษณะทางประชากร
- 1.3 ลักษณะทางวัฒนธรรม
- 1.4 ประวัติชุมชน
- 1.5 วิธีการดำรงชีวิต

2. การวิเคราะห์การท่องเที่ยวของชุมชน

- 2.1 จุดแข็งทางการท่องเที่ยวต่อชุมชน (Strength)
- 2.2 จุดอ่อนทางการท่องเที่ยวต่อชุมชน (Weakness)
- 2.3 โอกาสทางการท่องเที่ยวต่อชุมชน (Opportunity)
- 2.4 ภัยคุกคามทางการท่องเที่ยวต่อชุมชน (Threat)

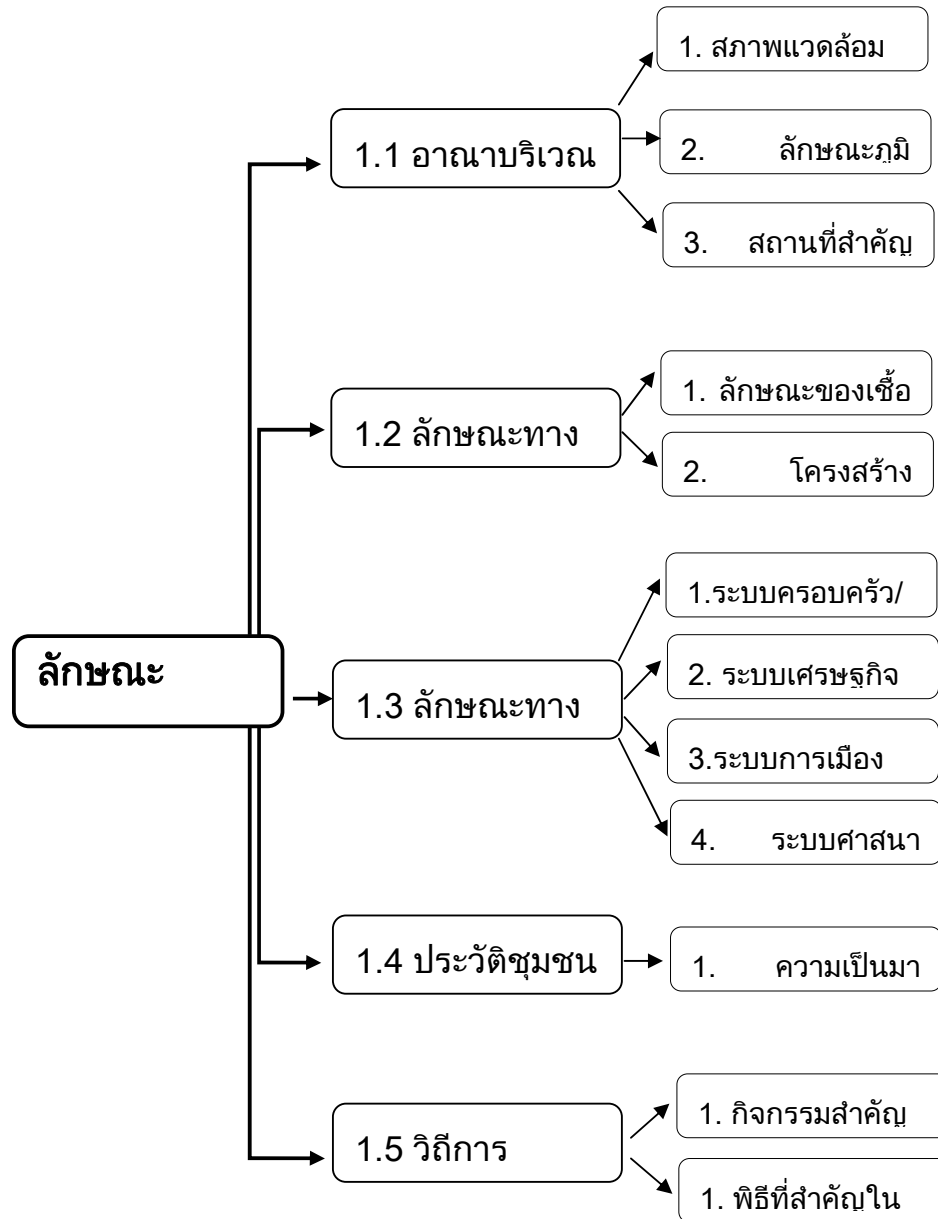
3. วิเคราะห์สถานการณ์การเปลี่ยนแปลง

- 3.1 ผลกระทบต่อสังคม
- 3.2 ผลกระทบต่อเศรษฐกิจ
- 3.3 ผลกระทบต่อวัฒนธรรมประเพณี
- 3.4 ผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม
- 3.5 ผลกระทบต่อวิถีชีวิต

4. การเปลี่ยนแปลงชุมชนจากการท่องเที่ยว

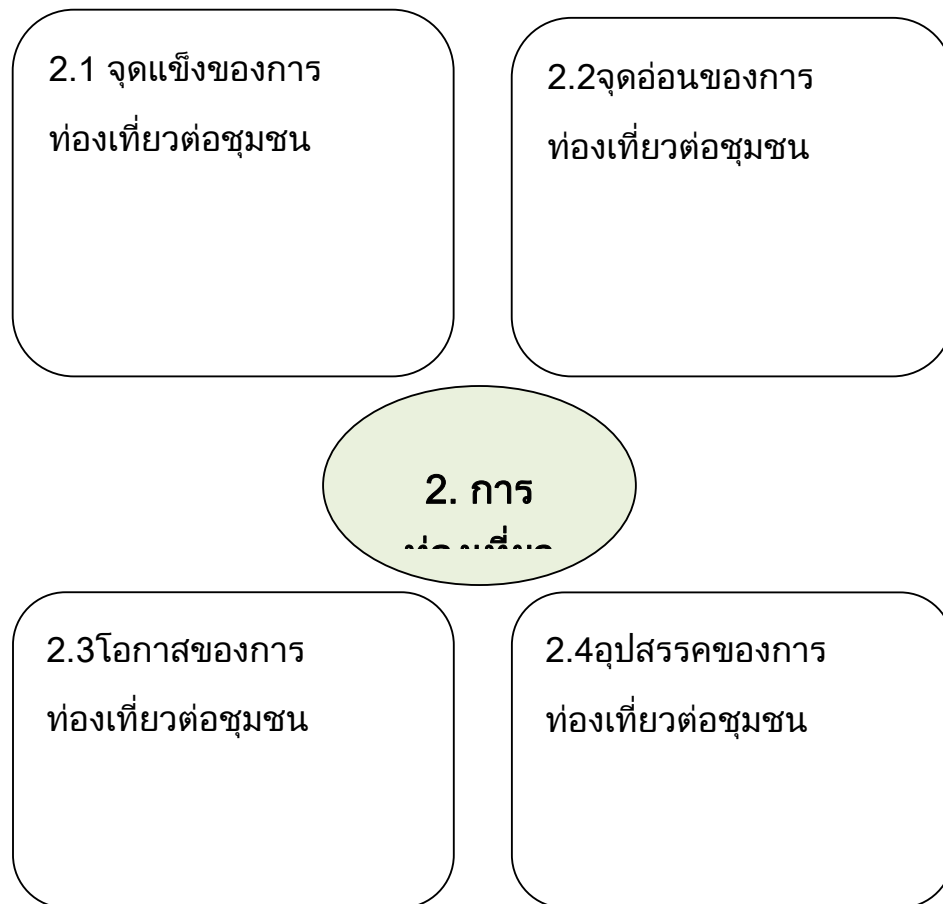
โครงสร้างการรวบรวมข้อมูล หัวข้อลักษณะทางกายภาพ

ข้อมูลลักษณะทางกายภาพ จุดประสงค์ของผู้ศึกษาวิจัย คืออยากให้ผู้ที่อ่านได้ทราบถึงลักษณะของตำบลคอนสัก อำเภอคอนสัก จังหวัดสุราษฎร์ธานี เพื่อที่จะได้ถึงความโดดเด่นทางด้านการท่องเที่ยว ซึ่งผู้ศึกษาได้แบ่งข้อมูลดังแผนภาพดังนี้

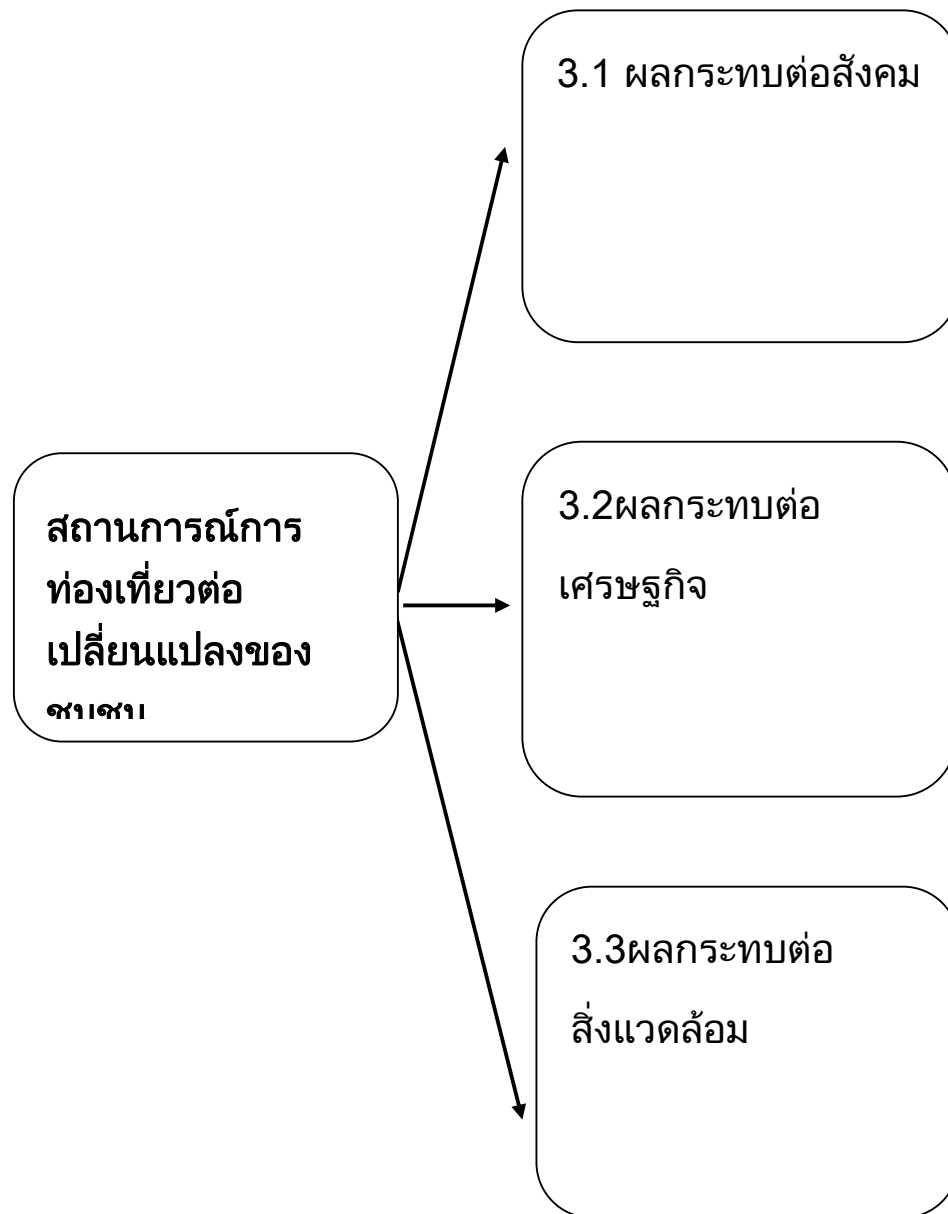
โครงสร้างการรวบรวมข้อมูล หัวข้อการวิเคราะห์การท่องเที่ยวของชุมชน

สำหรับการนำ SWOT Analysis มาใช้วิเคราะห์การท่องเที่ยวที่ส่งผลต่อชุมชน เป้าหมายก็คือเพื่อที่จะได้ทราบถึงสถานการณ์ที่กำลังเกิดขึ้นกับชุมชน เนื่องจากผู้วิจัยไม่ได้อยู่ในชุมชนชนตลอด จึงเห็นว่าวิธีการวิเคราะห์ จุดแข็ง จุดอ่อน โอกาส และภัยคุกคาม ที่เกิดขึ้นจากการท่องเที่ยวเป็นเครื่องมือที่เหมาะสม ซึ่งข้อมูลที่ได้จะเป็นตัวบ่งชี้ให้เห็นถึงปัจจัยอันเป็นสาเหตุแห่งการเปลี่ยนแปลงนั้น ๆ เพื่อให้สามารถวางแผนพัฒนาได้อย่างถูกต้องเหมาะสมต่อไป จึงได้วางโครงสร้างในการรวบรวมข้อมูลไว้ ดังภาพดังนี้

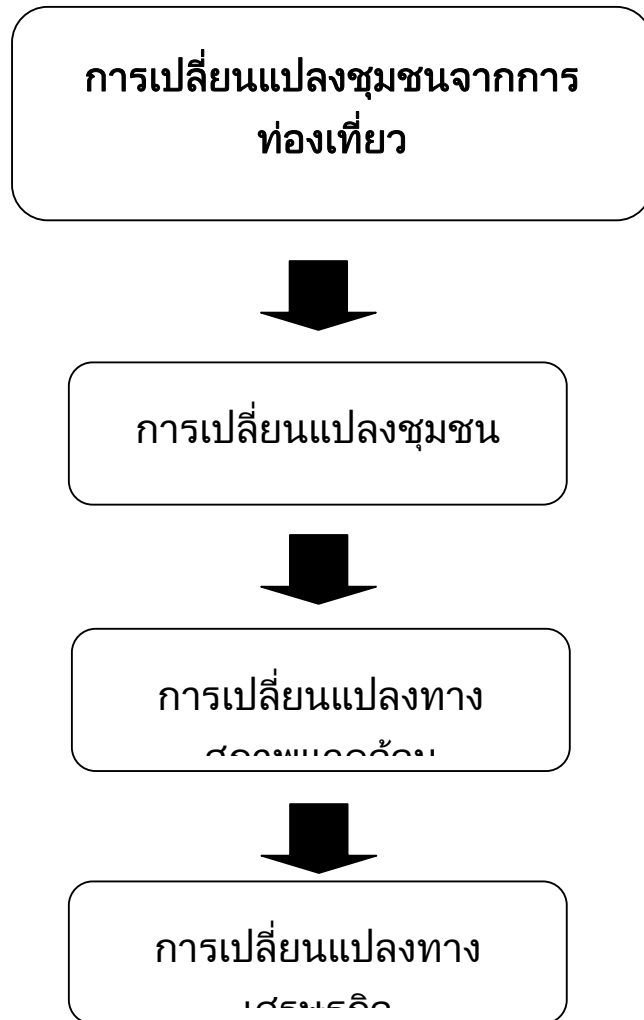
โครงสร้างการรวบรวมข้อมูล หัวข้อวิเคราะห์สถานการณ์การเปลี่ยนแปลง

กล่าวคือการรวบรวมข้อมูลการวิเคราะห์สถานการณ์การเปลี่ยนแปลงของวิถีชีวิตของประชาชนในชุมชนที่เกิดขึ้นจากการท่องเที่ยว นั้นเป็นวัตถุประสงค์ที่สำคัญของงานวิจัย ดังนั้นผู้ศึกษาวิจัยจึงได้กำหนดโครงสร้างในการนำเสนอไว้ดังแผนภาพ

โครงสร้างการรวบรวมข้อมูล หัวข้อการเปลี่ยนแปลงชุมชนจากการท่องเที่ยว

สำหรับการกำหนดโครงสร้างการบรรยายในหัวข้อการเปลี่ยนแปลงชุมชนจากการท่องเที่ยว ผู้วิจัยได้ใช้วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูลโดยการย้อนไปในอดีตด้วยการสัมภาษณ์เชิงลึก ต่อนายกเทศบาลเมืองคอนสั๊ก คณะผู้บริหารเทศบาลตำบลคอนสั๊ก ผู้ใหญ่บ้าน แกนนำชุมชน และผู้สูงอายุในชุมชน ตลอดจนประชาชนที่อยู่อาศัยในตำบลคอนสั๊ก ดังต่อไปนี้

ภาคผนวก จ
ภาพการลงพื้นที่ชุมชน

ภาพการลงพื้นที่ชุมชน ตำบลดอนสัก อำเภอดอนสัก จังหวัดสุราษฎร์ธานี

ประวัติผู้เขียน

ชื่อชื่อสกุล

นายกิตติกร เมืองเกิด

ประวัติการศึกษา

เศรษฐศาสตรบัณฑิต

มหาวิทยาลัยรามคำแหง

ปีที่สำเร็จการศึกษา พ.ศ. 2552

ประสบการณ์ทำงาน

พ.ศ. 2552 – ปัจจุบัน

บริษัท ไทยทอปปีค จำกัด

ถนนยาว กรุงเทพมหานคร 10230